

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

1919

μετὰ 83 εικόνων.

σύνοψις:

α') πραγματεΐαι·

σελίς

- 1- 31 Σωτηρίου· Πισσῶ Χριστιανική βασιλική (εἰκ. 33).
31- 48 Σκιάς· ἀνακοινώσεις (εἰκ. 7).
48- 53 Γιαννόπουλος· Φαρσάλου ἄντρον ἐπιγεγραμμένον (εἰκ. 3).
54- 88 Λεονάρδος· Ἀμφιαρείου ἐπιγραφαὶ (συνέχεια πρὸς ΑΕ 191873· εἰκ. 21).
88 > IG XII₉ 285.
89- 95 Βερούκης· Μεσσηνίας Βυζαντιακοὶ νοοὶ (εἰκ. 12).
96 Διαμαντάρης· εἰς Μεγίστης ἐπιγραφὴν (CIG 4301^a).

β') ἀγγελίαι·

- 97- 98 Καστριώτης· Ἀθηνῶν· Περικλειον ᾠδεῖον.
98 Χατζῆς· Ἀθηνῶν· παντοῖα εὐρήματα.
98- 99 Κυπαρίσσης· Ἀχαΐας· Φαρῶν.
99 Φιλαδελφεύς· Σικυῶνος.
99-102 Λεονάρδος· Ἀμφιαρείον (εἰκ. 7).
103 Ἀ. Δ. Κ. Δημ. Σταυρόπουλλος.
104 Φιλαδελφεύς Φρ. Βερούκης.

Ἀθήνησι
τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

1919

μετὰ 83 εικόνων.

σύνοψις·

- σελις
- β Α') πρόγραμμα τῆς ΑΕ
 - » Β') γραμματεῖον συντακτικῶν τῆς ΑΕ 1919
 - γ Γ') τελευτῶν πραγματειῶν καὶ ἀγγελιῶν:
 - α') κειμένων.
 - β') εικόνων.
 - γ-δ Δ') σίλλυβοι: ὕλη.
 - ε Ε') δημοσιεύματα τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας
 - 1-104 Ϛ') πραγματεῖαι καὶ ἀγγελίαι.

Ἀθήνησι
τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου.

Α') πρόγραμμα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος·

Τῆς ἐκδόσεως ἐπιμελοῦνται τρεῖς τῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας συμβούλων, τὰς ἐπιστολάς ἐπιγράφει Βασίλειος Λεονάρδου, διευθυντῆ τοῦ ἐπιγραφικοῦ μουσείου.

Δημοσιεύονται ἀρχαιολογικαὶ πραγματεῖαι καὶ ἀγγελίαι, μάλιστα δὲ περὶ εὐρημάτων καὶ πορισμάτων τῶν τῆς ἐταιρείας ἀνασκαφῶν, διὰ βραγέων καὶ ἐν γλώσῃ καθαρευούσῃ τε καὶ εὐπρεπεῖ συντεταγμέναι.

Ἐκδίδεται κατ' ἔτος τόμος εἰς τετάρτου σχῆμα ἔχων σελίδας οὐκ ἔλαττον ἢ ἕξ καὶ ἐνενήκοντα μετ' εἰκόνων καὶ πινάκων, ὅποταν δέη· πωλεῖται δὲ ὁ τόμος ἕκαστος πέντε καὶ εἴκοσι δραχμῶν.

Οἱ συντάκται λαμβάνουσιν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε δραχμὰς τοῦ τυπογραφικοῦ φύλλου ἑκάστου, ἔλλογουμένων καὶ τῶν εἰκόνων καὶ πινάκων, καὶ ἀντίτυπα τῶν ἑαυτῶν πραγματειῶν εἴκοσι πέντε.

Τὰ χειρόγραφα τῶν δημοσιευομένων κατατίθενται ἐν τῷ ἀρχεῖῳ.

Ἡ ΑΕ διαμείβεται πρὸς ἀρχαιολογικὰ περιοδικά.

Β') συντάκται τῆς ΑΕ 1919·

Βερσάκης: Μεσσηνίας Βυζαντινοὶ ναοί· 89.

Γιαννόπουλος: Φαρσάλου ἄντρον ἐπιγεγραμμένον· 48.

Διαμαντάρης: εἰς Μεγίστης ἐπιγραφὴν (CIG 43014)· 96.

Καστριώτης: Ἀθηνῶν: Περίκλειον φίδειον (ἀγγελία)· 97.

Α. Δ. Κ.: Δημ. Σταυρόπουλλος· 103.

Κυπαρίσσης: Ἀχαΐας: Φαρῶν (ἀγγελία)· 98.

Λεονάρδου: Ἀμφιαροῦ ἐπιγραφαί· 54.

» IG XII⁹ 285· 88.

» Ἀμφιάρειον (ἀγγελία)· 99.

Σκιάς: ἀνακρινώσεις: Α') Αἰγίου οἰκοδομήματα. Β') Ἀμυκλῶν ἐπιγραφαί. Γ') Ἀττικῆς: Δέμα· Ἰερά ὁδός. Δ') ἐρείπια καὶ τάφοι: Καλλιθέας, Λαυρεωτικῆς, Σαλαμίνος. Ε') Ἐλευσίνος ἐπιγραφαί. F') Ἡλείας τοπογραφικά. Ζ') Σικυῶνος τοπογραφικά. Η') Στυμφαλίας πύργος· 31.

Σωτηρίου: Ἰλισσοῦ Χριστιανικὴ βασιλική· 1.

Φιλαδελφεύς: Σικυῶνος (ἀγγελία)· 99.

» Φρ. Βερσάκης· 104.

Χατζῆς: Ἀθηνῶν: παντοῖα εὐρήματα (ἀγγελία)· 98.

Γ') πραγματεῖαι καὶ ἀγγελίαι:

α') κείμενον:

1) πραγματεῖαι:

- σελ.
1- 31 Σωτηρίου· Ἰλισοῦ Χριστιανικὴ βασιλικὴ (εἰκ. 33).
31- 48 Σκιᾶς· ἀνακοινώσεις (εἰκ. 7).
48- 53 Γιαννόπουλος· Φαρσάλου ἄντρον ἐπιγεγραμμένον (εἰκ. 3).
54- 88 Λεονάρδος· Ἀμφιαρείου ἐπιγραφαὶ (συνέχεια πρὸς ΑΕ 191873· εἰκ. 21).
88 » IG XII₉ 285.
89- 95 Βερσάκης· Μεσογηίας Βυζαντιακοὶ ναοὶ (εἰκ. 12).
96 Διαμαντάρης· εἰς Μεγίστης ἐπιγραφὴν (CIG 4301^d).

2) ἀγγελίαι:

- 97- 98 Καστριώτης· Ἀθηνῶν: Περίκλειον ῥοδεῖον.
98 Χατζῆς· Ἀθηνῶν: παντοῖα εἰδήματα.
98- 99 Κυπαρίσσης· Ἀχαΐας: Φαρῶν.
99 Φιλαδελφεύς· Σικινῶνος.
99-102 Λεονάρδος· Ἀμφιαρείου (εἰκ. 7).
103 Ἀ. Δ. Κ. Δημ. Σταυροπούλλος.
104 Φιλαδελφεύς· Φρ. Βερσάκης.

β') εἰκόνες:

σελ.	εἰκ.	
1	1	Ἀθηνῶν· ἐφ' Ἰλισοῦ Χριστιανικὴ βασιλικὴ: θέσις.
2	2	----- θεμελίων ὄψεις,
3	3	----- ἰχνογραφία.
5	4	(-) Κωνσταντινουπόλεως: Στουδίου βασιλικὴ: τομαί.
»	5	(-) Ἀθηνῶν βασιλικὴ: ἰχνογραφία.
7	6	(-) Θεσσαλονίκης, Αἰγύπτου, Ἡπείρου: βασιλικῶν ἰχνο- γραφία.
8	7	- Ἰλισοῦ βασιλικῆς κρύπτη (Λεωνίδου μαρτύριον),
9	8	----- ἰχνογραφία καὶ τομή,
10	9	----- ἐσωτερικοῦ εἰκασμα.
»	10	(-) Συρίας: βασιλικῆς κρύπτη.
»	11	(-) Ρώμης: κοιμητηρίου θάλαμος.
13	12	- Ἰλισοῦ βασιλικῆς: κρύπτης λύχνοι,
»	13	----- λύχνων ἀποτμήματα.
14	14	----- κιοκράνα καὶ βάσις.
15	15	----- ἀρχιτεκτονικῶν γλυπτῶν ἀποτμήματα.
16	16	----- Πύλης πλαισίου ἀποτμήματα.
18	17	----- ψήφωμα ἀριστερόθεν τοῦ βήματος,
»	18	----- τούτου ταινία,
19	19	----- » δάφνης στέφανος,
»	20	----- » πελαργός ὄφιν δάκνων,
20	21	----- » πτηνὰ κόπτοντα ἄνθη·
21	22	----- ψήφωμα δεξιόθεν τοῦ βήματος,
»	23	----- τούτου ταινία·
»	24	----- ψήφωμα δεξιόθεν τοῦ νάρθηκος
22	25	----- » αἰθρίου,
23	26	----- τούτου ἀριστερόν τμήμα.
»	27	(-) Θεσσαλονίκης: ἀγιασμοῦ περιρραντήριον.
27	28	- Ἰλισοῦ βασιλικῆς: προσκτίσματα (οἰκογενειακὸς τάφος):
28	29	----- τάφοι θολωτοὶ παρὰ τὸν νάρθηκα·
»	30	----- τάφος τετράγωνος ἐν τῷ ἀριστερῷ τοῦ νάρθηκος,
29	31	----- τούτου τομὴ (μετ' ἐπιγραφῆς).

σελ.	εἰκ.	
29	32	Ἀθηνῶν· Ἰλισοῦ βασιλικῆς: κρήνης θεμέλια,
30	33	» » » » τομὴ.
33	1	Ἀμυκλῶν· ἐπιγραφή.
»	2	» »
»	3	» »
34	4	» τεκτονικὸν σῆμα.
36	5	Ἀττικῆς: Δέμα· οἰκῆμα λαξευτόν.
»	6	» κόγχη λαξευτή.
37	7	» Καλλιθέα· τοῖχοι καὶ τάφοι.
49	1	Φαρσάλου· ἄντρον ἐπιγεγραμμένον:
50	2	----- ἀνάθεσις.
52	3	----- ἐπίγραμμα.
54	1	Ἀμφιαρείου· ἐπιγραφαὶ δύο: Βοιωτῶν προξενία.
55	1α	- ἐπιγραφή: Βοιωτῶν προξενία.
56	2	- ἐπιγραφαὶ δύο: Βοιωτῶν προξενία.
57	3	- » » » »
73	4	- ἐπιγραφή: Βοιωτῶν προξενία
74	5	- » » »
»	6	- » » »
75	7	- » » »
76	8	- » » »
77	9	- » » »
»	10	- » » »
78	11	- » » »
»	12	- » » » (IG VII 4260).
»	13	- » » » (» » 4259).
79	14	- » » » (ΑΕ 189199 (44)).
»	15	- » » » (» » 111 (1)).
80	16	- » » » (» 189235 (62)).
81	17	- ἐπιγραφαὶ δύο: Ὠρωπίων προξενία καὶ Βοιωτῶν προξε- νία (ΑΕ 188921 (1 2)).
83	18	- ἐπιγραφή: Βοιωτῶν προξενία (ΑΕ 189243 (71)).

σελ.	εικ.	Περιγραφή
83	19	'Αμφιαρείου· ἐπιγραφή: Βοιωτῶν προξενία (ΑΕ 1892 ₄₃₍₇₂₎).
84	20	" " " " (IG VII 283).
89	1	Μεσσηνίας· Σαμαρίνης ναός: ἰχνογραφία.
90	2	- - - τομή εὐθεία,
	3	- - - " ἐπικαρσία,
91	4	- - - εἰκονοστάσιον,
	5	- - - νοτία ὄψις (φωτογράφημα),
92	6	- - - ἀνατολική ὄψις ("),
93	7	- - - νοτία ὄψις (χειρόγραφον εἰκασμα),
	8	- - - βόρειος καὶ δυσμικὴ ὄψις (φωτογράφημα),
94	9	- - - ἀρθηκος ἐξωτερικοῦ ὄψις (").

σελ.	εικ.	Περιγραφή
94	10	Μεσσηνίας: 'Ανδρομονάστηρον: ἰχνογραφία.
95	11	- - τομή εὐθεία (χειρόγραφον εἰκασμα),
	12	- - " ἐπικαρσία (χειρόγραφον εἰκασμα).
100	1	'Αμφιαρείου· θερινόν καταγωγίον (ἰχνογραφία).
	2	- χειμερινοῦ καταγωγίου τμήμα καὶ συνοικίας τόμος: ἰχνογραφία.
	2α	- ταύτης ἀνατολόθεν τομή καὶ ὀρθογραφία.
101	3	- ἐπιγραφή: 'Αμφίλοχος.
102	4	- " Φειδίας ἐπόση.
	5	- χαλκοῦν εἰσιτητήριον: μ.
	6	- " " χ.

Δ') σίλλυβοι:

ύλη:

ἔλεγχος: 1) ἀνασκαφαί· τοπογραφία. 2) τέχνη. 3) ἐπιγραφική. 4) νομισματική. 5) σύμμεικτα.

1) ἀνασκαφαί· τοπογραφία.

- Αἰγίου (Σκιᾶς)· 31.
- 'Αττικῆς: 'Αθηνῶν: 'Ιλισοῦ Χριστιανικὴ βασιλικὴ (Σωτηρίου) 1.
 - > " " Περικλειον ὄδεϊον (Καστριώτης)· 97.
 - > 'Ιερά ὁδός (Σκιᾶς)· 36.
 - > Δέμα (Σκιᾶς)· 35.
 - > τάφοι (Σκιᾶς)· 37.
- 'Αγαιάς: Φαρῶν (Κυπαρίσσης)· 98.
- 'Ηλείας (Σκιᾶς)· 42.
- Σικυῶνος (Σκιᾶς) 45.
 - > (Φιλαδελφεύς) 99.
- Στυμφαλίας (Σκιᾶς) 48.
- Φαρσάλου (Γιαννόπουλος)· 48.
- 'Ωρωποῦ: 'Αμφιάρειον (Λεονάρδος)· 99.

2) τέχνη.

- 'Αθηνῶν: 'Ιλισοῦ Χριστιανικὴ βασιλικὴ (Σωτηρίου) 1.
 - > ἄλλοθ: (Σκιᾶς)· 39.
 - > " " (Χαιζῆς)· 98.
- Αἰγίου (Σκιᾶς)· 31.
- 'Αγαιάς: Φαρῶν (Κυπαρίσσης)· 98.
- Σικυῶνος (Φιλαδελφεύς)· 99.
- Αμφιάρειον (Λεονάρδος)· 99.

3) ἐπιγραφική.

- Αἰγίου (Σκιᾶς)· 39.
- 'Αμυκλῶν (Σκιᾶς)· 32.
- 'Αττικῆς: 'Αθηνῶν: 'Ιλισοῦ Χριστιανικῆς βασιλικῆς (Σωτηρίου)· 29.
 - > " " 'Ιεράς ὁδοῦ (Σκιᾶς)· 37.
 - > " " ἄλλοθ: (Σκιᾶς)· 38.
 - > " " " (Χαιζῆς) 98
 - > 'Ελευσίνος (Σκιᾶς)· 41.
 - > Λαυρεωτικῆς (Σκιᾶς)· 39
 - > Σαλαμῖνος (Σκιᾶς · 40.
- 'Ερετρίας: IG XII₉ 285 (Λεονάρδος) 88.
- Μεγίστης: CIG 4301^d (Διαμαντάρης) 96.
- 'Ωρωποῦ: 'Αμφιαρείου (Λεονάρδος)· 54 101 102.

4) νομισματική.

- 'Αμφιαρείου (Λεονάρδος)· 102.

5) σύμμεικτα.

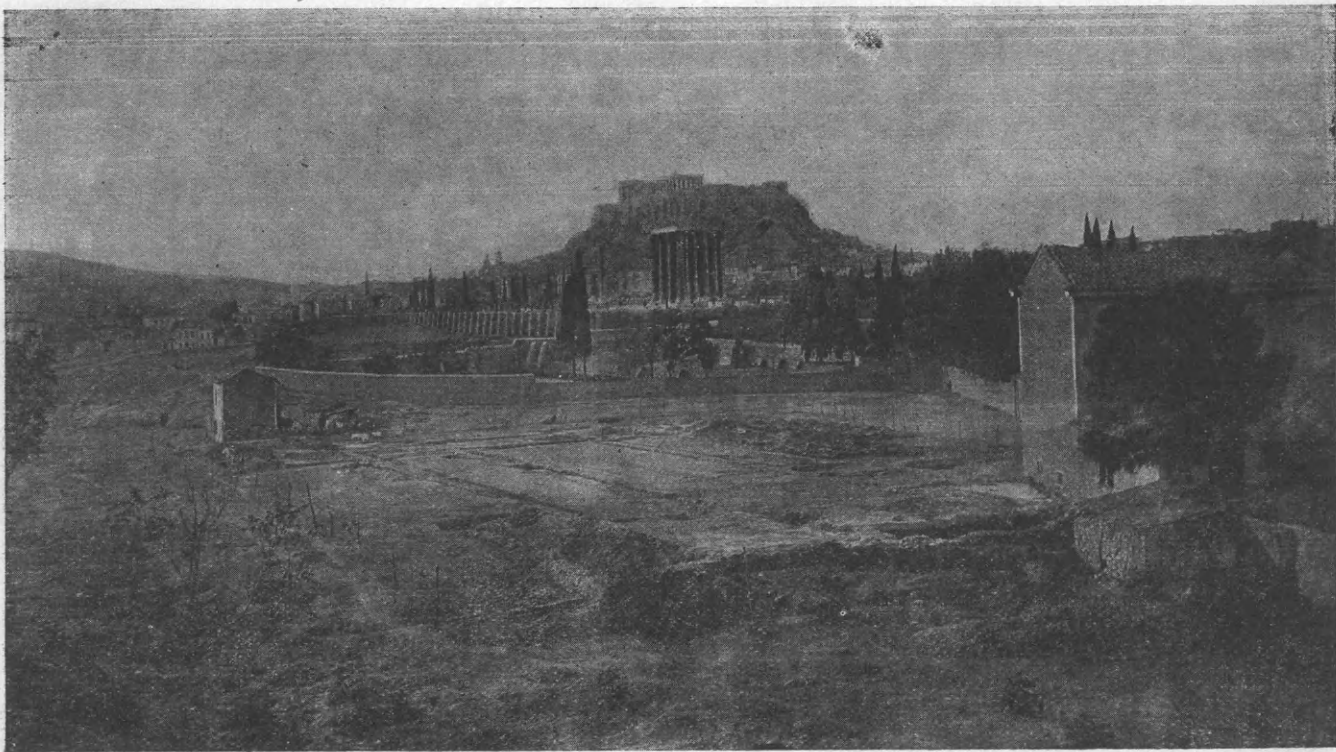
- Δημ. Σταυρόπουλλος ('Α· Δ· Κ)· 103.
- Φρ. Βερσάκης (Φιλαδελφεύς) 104.

δημοσιεύματα τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας

(λεωφόρ. πανεπιστημίου 20)

	δραχ.
1. Ἀρχαιολογική Ἐφημερίς (πρῶ πινάκιον τῆς ΑΕ ἐν ΑΒΑ [= Λεύκωμα τῆς ΑΕ τυπωθὲν τῇ 30 8 12] 1-3): (περίοδος 1η) 1837-1843: τεύχη α' - ιβ', γ' (καὶ ιδ'), ιε' (τεύχος ιϛ' ἴδιον δὲν ἐξεδόθη), ιζ' - κθ'. 1852-1860: τεύχη λ' - νε'· πωλοῦνται τάδε τὰ τεύχη: α', β', γ', δ', ια', ιβ', ιε', ιζ', ιη' κτλ—κθ', ν', να', νγ', νδ', νε' τὸ τεύχος ἕκαστον	1.—
περίοδος 2α' 1862: τεύχη α'-ιβ' (τὰ τελευταία τέσσαρα ἐξεδόθησαν τῷ 1863) τὸ τεύχος ἕκαστον	1.—
1869: τεύχος ιγ' 1870: τεύχος ιδ' 1872: τεύχη ιε' καὶ ιϛ' (τὸ ιϛ' ἐξεδόθη τῷ 1873) 1874: τεύχος ιζ' τὸ τεύχος ἕκαστον	3.—
περίοδος 3η 1883 κέ: εἰς τόμος κατ' ἔτος, ἐκ τεσσάρων τευχῶν συγκείμενος τὸ τεύχος ἕκαστον	6.25
2. Ἐύρει ἤριον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τῆς 3ης περιόδου ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Δαμπροπούλου· τόμος 1ος: ΑΕΕ 1883-1887. Σχῆμα 4ον, σελίδες η' καὶ στήλαι 550. 1902	30.—
3. Πρακτικά τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας (ΠΑΕ):	
α') Σύνομις τῶν πρακτικῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας τῶν Ἀθηνῶν: 1837, 1837/8-1846/7· ἔκδοσις 2α. Ἑλληνιστὶ καὶ Γαλλιστὶ. Σχῆμα 8ον, σελίδες 325, μετὰ πίνακος (Ἀνδρονίκου ὠρολόγιον, εἰς σ. 247, πρὸ σ. 318). 1846· δὲν πωλεῖται	—
β') Πρακτικά τῆς 6ης γενικῆς συνεδρίας τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας: 1841/2. Ἑλληνιστὶ καὶ Γαλλιστὶ. Σχῆμα 16ον, σελίδες 31. 1842· ἐκδομένον καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ βιβλίῳ	1.—
γ') Πρακτικά τῆς 12ης γενικῆς συνεδρίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας: 1847/8. Ἑλληνιστὶ καὶ Γαλλιστὶ. Σχῆμα 8ον, σελίδες 31. 1848· δὲν πωλεῖται	—
δ') Πρακτικά τῆς 13ης γενικῆς συνεδρίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας: 1848/9. Ἑλληνιστὶ καὶ Γαλ- λιστὶ. Σχῆμα 8ον, σελίδες 37. 1849	1.—
ε') Συνοπτικὴ ἔκδοσις τῶν πράξεων τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας: 1858/9. Σχῆμα 8ον, σελίδες α' καὶ 43. 1859	1.—
ϛ') Γενικαὶ συνελύσεις τῶν ἑταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας: τεύχη ἑνδεκα: 1859/60, 1860/1, 1861/2, 1862/3 (ἐξεδόθη τῷ 1864), 1863/4, 1864/5 (δὲν πωλεῖται), 1865/6, 1866/7, 1867/8, 1868/9, 1869/70. Σχῆμα 4ον· τὸ τεύχος ἕκαστον	1.—
ζ') ΠΑΕ 1870/71, δὲν πωλεῖται. 1871/2, 1872/3, 1873/4, 1874/5, 1876, 1877 κέ-1905. Σχῆμα 8ον· ὁ τόμος ἕκαστος	3.—
1906 κέ. » » » » »	5.—
4. Πρακτικά τῆς ἐπὶ τοῦ Ἐρεχθείου ἐπιτροπείας, ἢ Ἀναγραφὴ τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως τοῦ Ἐρεχθείου γενομένη κατ' ἐπι- λήν τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ συλλόγου ἐκδοθεῖσα δαπάνη τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας. Σχῆμα 4ον, σελ. 21, πίν. 8. 1853	1.—
5. Ἐπιγραφαὶ ἀνέκδοτοι, ἀνακολληθεῖσαι καὶ ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ συλλόγου· φυλλάδια τρία· 1ον: 1851 (σε- λίδες 12, πίνακες 15· δὲν πωλεῖται), 2ον: 1852 (σελίδες ια' καὶ 22 καὶ 5, πίνακες 8), 3ον: 1855 (σελίδες 60, πίνακες 4) Σχῆμα 4ον· τὸ φυλλάδιον ἑκάτερον	1.—
6. Ἐπιγραφαὶ Ἑλληνικαί, κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνέκδοτοι, ἐκδιδόμεναι δαπάνη τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας· φυλλάδιον α' (ἄλλο δὲν ἐξεδόθη). Σχῆμα 4ον, σελίδες β' καὶ 34, πίνακες 9. 1860	1.—
7. Εὐθύμιος Καστόρηξ· Ἱστορικὴ ἔκθεσις τῶν πράξεων τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς (1837) μέχρι τοῦ 1879 τελευτώντος. Σχῆμα 8ον, σελίδες ϛ' καὶ 130. 1879	3.—
8. Π. Καββαδίας· Ἱστορία τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας ἀπὸ τῆς (ἐν ἔτει 1837) ἰδρύσεως αὐτῆς μέχρι τοῦ 1900. Σχῆμα 8ον, σελίδες 115. 1900	3.—
9. H. G. Lolling· Κατάλογος τοῦ ἐπιγραφικοῦ μουσείου· τόμος 1ος: Ἐπιγραφαὶ τῆς ἀκροπόλεως, τεύχος α': Ἀρ- χαϊκὰ ἀναθηματικὰ ἐπιγραφαί. Σχῆμα 4ον, σελίδες η' καὶ στήλαι 152 καὶ η', μετὰ πίνακος. 1899	12.50
10. Π. Καββαδίας· Τὸ ἐν Ἐπιδούρῳ ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ ἡθεραπεία τῶν ἀσθενῶν. Σχῆμα 8ον, σελίδες 304, εἰκόνες 9, πίνακες 10 ὧν εἰς τοπογραφικόν. 1900	15.—
10Α. Τὰ τῆς ἐν Ἀντικυθήροις ναυαγίας λείψανα· ἐκ τῆς ΑΕ 1902: στήλη 145-173/4, εἰκόνες 21, πίνακες 19 ὧν 8 παρένθετοι	5.—
11. Comptes rendus du congrès international d'archéologie, 1ère session: Athènes 1905. Σχῆμα 8ον, σελίδες 400, μετ' εἰκόνων. 1905	6.—
12. Μνημεῖα τῆς Ἑλλάδος· τόμος 1ος: Γλυπτὰ τοῦ τῆς ἀκροπόλεως μουσείου (συντάχται: Καββαδίας, Καστριώτης, Κο- ρονηιώτης, Lechat, Λεονάρδος, Schrader, Schroeder Στάης, Σωτηριάδης, Wolters). Σχῆμα 4ον, σελίδες β' καὶ στήλαι 118, πίνακες 36 (ἀρ. 1-33). 1906	25.—
13. P. Cavnadias + G. Cawerai· Die Ausgrabung der Akropolis vom Jahre 1885 bis zum Jahre 1890 — Π. Καββαδίας + Γ. Καββαδίου· Ἀνασκαφὴ τῆς ἀκροπόλεως ἀπὸ τοῦ 1885 μέχρι τοῦ 1890. Ἑλληνιστὶ καὶ Γερμανιστὶ. Σχῆμα φύλλον, στήλαι 150 καὶ σελίδες 2, εἰκόνες 14, πίνακες 13. 1906/7	50.—
14. Χρήστος Τσοῦντας· Αἱ προϊστορικαὶ ἀκροπόλεις Διμνίου καὶ Σέσκλου. Σχῆμα 4ον, στήλαι ιϛ' καὶ 432, εἰκόνες 312, πίνακες 47. 1908	50.—
15. Γεώργιος Ἀ. Παπαβασιλείου· Περὶ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ ἀρχαίων τάφων, μετὰ παρατήματος Εὐβοϊκῶν ἐπιγραφῶν. Σχῆμα 4ον, στήλαι β' καὶ 108, εἰκόνες 53, πίνακες 21. 1910	10.—
16. Κ. Κουρουγιώτης· Κατάλογος τοῦ ἐν Λυκοσούρῳ μουσείου. Σχῆμα 8ον, σελίδες 72, εἰκόνες 74 1911	4.—
17. Γεώργιος Π. Οικονόμος· Ἐπιγραφαὶ τῆς Μακεδονίας· τεύχος 1ον. Σχῆμα 4ον, σελίδες 40, εἰκόνες 29. 1915	4.—
18. Γεώργιος Κ. Γαργιάς· Ἀρχαιολογικὰ μελετήματα. Σχῆμα 8ον, σελίδες 48. 1915	1.—
19. Ἀντόνιος Δ. Κεραμόπουλος· Δελφῶν τοπογραφία· τεύχος 1ον. Σχῆμα 8ον, σελίδες 113, εἰκόνες (παρένθετοι) 11, πίνακες 3. 1912 1917	3.—
20. Β. Στάης· Σούνιον. Σχῆμα 8ον, σελίδες 55, εἰκόνες 14, πίνακες 5. 1920	8.—
21. Georgius P. Oeconomus· De profusionum receptaculis sepulcralibus. Σχῆμα 8ον, σελίδες 63, εἰκόνες 17. 1921	8.—

ἐκδοθήσεται ὁδε ὁ τόμος (σελίδες F' καὶ 104) τῆ 4 6 21.

1: γενική άποψις τών θεμελίων τής Βασιλικής του Ίλισου και τής θέσεως ένθα αὐτὴ εὐρίσκειται

Παλαιὰ Χριστιανικὴ Βασιλικὴ Ἰλισοῦ.

ὑπὸ

Γεωργίου Ἀ. Σωτηρίου

Ἐπὶ τῆς ἐπιπέδου νησίδος, ἣν σχηματίζει κάτωθεν τοῦ Ὀλυμπείου ὁ Ἰλισός, διεκρίνοντο τὰ θεμέλια ἡμικυκλικῆς κατ' ἀμφοτέρας τὰς ὄψεις Ἀψίδος ἱεροῦ βήματος μεγάλου χριστιανικοῦ ναοῦ, ὃν οὐδεὶς ἐπιχείρησε μέχρι τοῦδε διὰ σκαφικῆς ἐρεύνης νὰ προσδιορίσῃ ¹.

Ἐπὶ τοῦ ἡμελημένου τούτου ἐρειπίου καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν θεμελίων τοῦ ἀριστεροῦ ἄκρου τοῦ ἱεροῦ βήματος ἐκτίσθη κατὰ τὸ 1875 ἡ σκηνὴ τοῦ ἐγκαταλελειμμένου σήμερον θεάτρου «Παράδεισος» καὶ τὰ περὶ ταύτην προσκτίσματα (εἰκ. 1), ἐν ᾧ ὁ

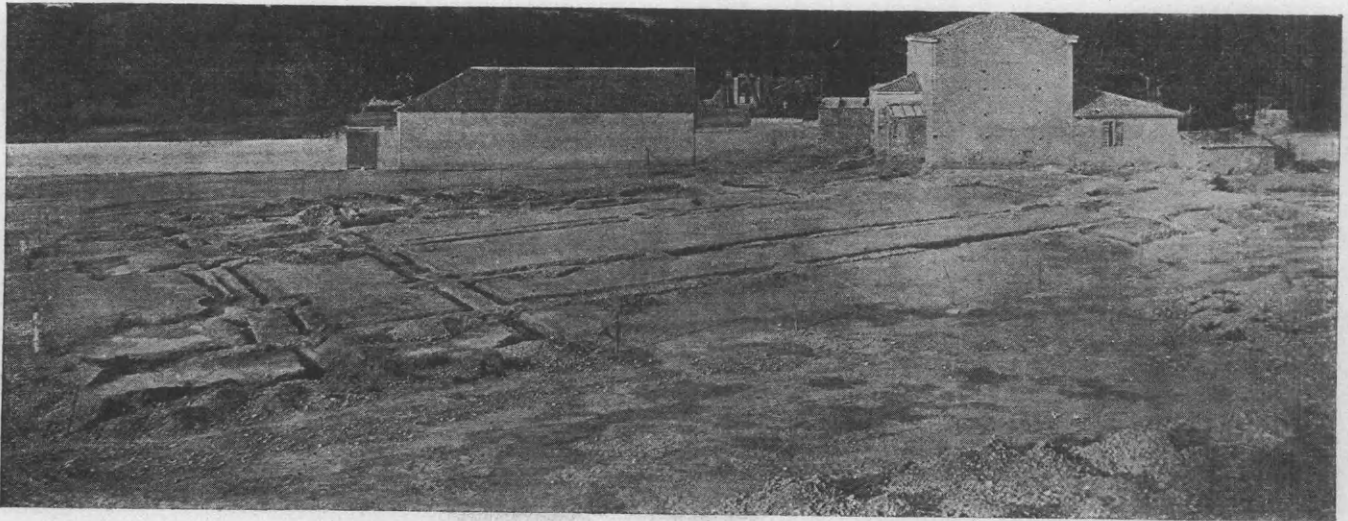
¹ Τὸ κτίσμα τοῦτο, ὡς θὰ ἴδωμεν καὶ κατωτέρω, ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τῶν ἡμετέρων κυρίως ἱστορικῶν καὶ ἀρχαιολόγων, οἵτινες πάλιν ἐν παρόδῳ ἢ ἐν ὑποσημειώσεσιν ἔγραψαν περὶ αὐτοῦ μόνον ὁ Κ. Κωνσταντόπουλος ἔγραψεν βραχεῖαν μελέτην καταχωρηθεῖσαν ἐν Ἡμερολογίῳ τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ἔτους 1906 ἐν σελ. 331-334, δι' ἧς ὑπέδειξε τὴν σπουδαιότητα τοῦ μνημείου.

ὑπόλοιπος χώρος εἶχε μεταβληθῆ μόλις κατὰ τὸ ἔτος 1908 εἰς πλατεῖαν ὑπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ γυμναστικοῦ συλλόγου, ἵνα χρησιμεύσῃ διὰ τὰς παιδιὰς τῶν γυμναζομένων (εἰκ. 2) ².

Ἡ ἔλλειψις παλαιῶν χριστιανικῶν κτισμάτων ἐν Ἀθήναις, ἣν πάντες σχεδὸν οἱ περὶ τῶν μεσαιωνικῶν Ἀθηνῶν γράψαντες ἐτόνισαν, παρεκίνησεν ἡμᾶς νὰ ἐξερευνήσωμεν τὸ ἐν τῇ νησίδι τοῦ Ἰλισοῦ κτίσμα ³. Σκαφικὴν ἔρευναν ἐπὶ τοῦ χώρου

² Εἰς τὰς παρατιθεμένας εἰκόνας διακρίνει τις, πλὴν τοῦ μέρους ἔνθα εὐρίσκονται τὰ θεμέλια τῆς Βασιλικῆς, τοὺς ἐκατέρωθεν τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου χαμηλοὺς οἰκίσκους, τοὺς ἐκτισμένους ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βήματος τοῦ Ναοῦ καὶ ἀριστερὰ τὸ γυμναστήριον μετὰ τῆς περιοχῆς αὐτοῦ.

³ Ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἐκδοθέντι λαμπρῷ ἄλλοις ἔργῳ τοῦ G. Millet, *L'école grecque dans l'architecture byzantine*, Paris 1916, ἔνθα ἀπλῶς μνημονεύεται ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ τοῦ βιβλίου (σελ. 1 σημ. 2) καὶ ἡ ὑπαρξίς τοῦ ἡμετέρου μνημείου, τίθενται ἐκτός ἐξετάσεως τὰ πρό τοῦ Θ'. αἰῶνος χριστιανικὰ μνημεῖα τῆς Ἑλλάδος. καθόσον, ὡς λέγει

2: γενική άποψη τῶν θεμελίων τῆς ἀνευρεθείσης Βασιλικῆς τοῦ 'Ιλισοῦ.

τούτου ἐνηργήσαμεν κατὰ δεκέμβριον τοῦ ἔτους 1916 καὶ κατὰ μᾶλλον τοῦ ἐπομένου ἔτους 1917

ὁ συγγραφεύς, ταῦτα «ne nous fourniront que des indices» (σελ. 2). Τὰ ἀρχαῖα ὅμως χριστιανικὰ μνημεῖα τῶν κυρίως ἑλληνικῶν χωρῶν εἶνε ἐντελῶς ἀνεξήταστα, ἡ μεθοδικὴ δὲ κατάταξις τῶν ἐν τοῖς διαφόροις Μουσείοις τῆς Ἑλλάδος ('Αθηνῶν, Θεσσῶν, Τεγέας, Ἐλευσίνος, Χαϊρωνείας, Δελφῶν, Βώλου, Ἄλμυροῦ, Ὀλυμπίας κ. ἄ.) ἀποκειμένων παλαιοχριστιανικῶν ἀρχιτεκτονικῶν καὶ διακοσμητικῶν μελῶν, ὧν ἐγένετο, ὡς ἐν παρόδῳ, ἀπλή μόνον μνεῖα ὑπ' ἀρχαιολόγων μέχρι τοῦδε (βλέπε σχετικὴν βιβλιογραφίαν παρὰ Millet, ἔ. ἀν. σελ. 1-2), καὶ ἡ βοθημαία διὰ σκαφικῆς ἐρεύνης ἀνεύρεσις καὶ ὁ προσδιορισμὸς τῶν μνημείων, εἰς ἃ ταῦτα ἀνήκουσι, δύνανται πολλὰς ἐσφαλμένας περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι χριστιανικῆς τέχνης καὶ τῶν ἐπιδράσεων αὐτῆς γνώμας, αἵτινες ἐκλαμβάνονται σήμερον ὡς ἀξιώματα, ν' ἀναίρεσωσιν. Ἐν ταῖς χώραις τῆς κυρίως Ἑλλάδος κρύπτονται ὑπὸ τὴν γῆν ἀληθῆ κέντρα παλαιοχριστιανικῆς τέχνης, δυνάμενα νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς παράλληλα καὶ αὐτῶν τῶν μικρασιατικῶν καὶ συριακῶν· ἀπὸ τοῦ Δ' μέχρι τῶν μέσων τοῦ Γ' αἰῶνος, ὅτε ἄρχονται αἱ σλαυικαὶ ἐπιδρομαί, ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις συνετέλεσθη ἡ πᾶλη χριστιανισμοῦ καὶ εἰδωλολατρείας, οἱ δὲ χριστιανοὶ ἐζήτησαν καὶ διὰ τῆς τέχνης νὰ ἐπιβληθῶσιν αἱ κατὰ καιροὺς βαρβαρικά ἐπιδρομαί, ὧν ἕνεκα ἀμαρτύνοντο πόλεις ἠρειπώθησαν, ἀλλὰ καὶ ὁ θρησκευτικὸς φανατισμὸς τῶν χριστιανικῶν αἱρέσεων καὶ τῆς εἰκονομαχικῆς περιόδου, περὶ τῶν ὁποίων δὲν ἔχομεν εἰσέτι ἀκριθεῖς γνώσιν, συνετέλεσαν νὰ ἐγκαταλειφθῶσι μεγάλα χριστιανικὰ μνημεῖα, ἅτινα βαθμηδὸν ἀποκαλύπτονται εἰς ἡμᾶς κατὰ τύχην (πρὸβλ. τὰς ἐσχάτως προεληθούσας εἰς φῶς μεγάλας Βασιλικὰς ἐν Νικοπόλει, ΑΕ 1916 σελ. 33 κ. ἑ., ἐν Δημητριάδι, ΠΑΕ 1907, σ. 172 κ. ἑ., ἐν Ν. Ἀρχιλάῳ παρὰ τὸν Ἄλμυρον, ἐν ΒΖ. XXI (1912) σ. 136 κ. ἑ. 165, ἐν Ὑπάτῃ, ΔΙΕ. 1917, σ. 442 καὶ ἄλλ. Βλέπε τὰ μνημονευόμενα καὶ ὑπὸ Millet, ἐν ἄ. χριστ. μνημεῖα Ἄργους, Μαντινείας, Ὀλυμπίας, κ. ἄ.). Εἰς τὰ παλαιοχριστιανικὰ ταῦτα μνημεῖα οὐδεὶς ἔστρεψε τὴν προσοχὴν μέχρι τοῦδε, οὐδεὶς συνεσχέτισε ταῦτα πρὸς τὰς φιλολογικὰς πηγὰς, ὅσαι δίδονται εἰς ἡμᾶς περὶ Μητροπόλεων, μαρτύρων τῆς χριστ. πίστεως, ἐκκλησι. ἀξιωματῶν ἐκλιπόντων κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους κ. ἄ. ἵνα παραβάλλῃ ὕστερον τὰ μνημεῖα ταῦτα πρὸς τὰ ἀπὸ τοῦ Θ' αἰῶνος βυζαντινὰ, τὰ ἰστάμενα μόνον ὡς πρὸς τὰς διακοσμητικὰς ἐπιδράσεις καὶ ἐξελέγη τὴν ὀρθότητα τῶν μέχρι τοῦδε ἐξενεχθεισῶν γνωμῶν. Συστηματικὴ μελέτη περὶ χριστιανικῆς

εἰς περιωρισμένην πάντοτε κλίμακα ¹, ἀνάλογον πρὸς τὰ παρασχεθέντα εἰς ἡμᾶς μέσα, τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τῆς ἐρεύνης ἡμῶν ταύτης ἐκθέτομεν ἐνταῦθα, ἐπιφυλασσόμενοι εἰς προσεχῆ μελέτην νὰ συμπληρώσωμεν ὅ,τι μέλλουσα σκαφικὴ ἐρευνα ἔθ' ἀπαρουσιάσῃ.

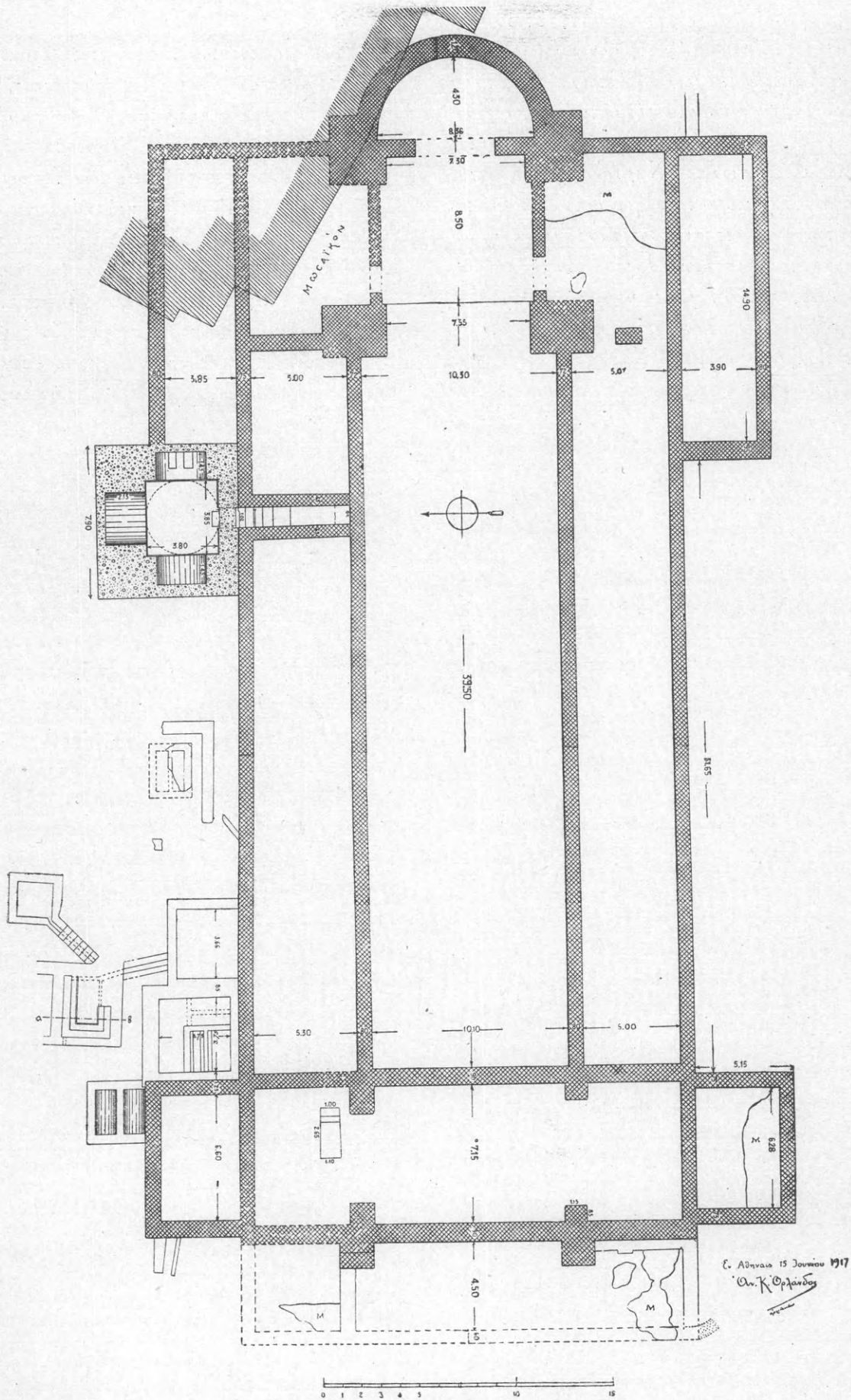
Α'. Περιγραφή τῶν θεμελίων τοῦ μνημείου.

Ἐκ τοῦ χριστιανικοῦ κτίσματος, τοῦ ἀποκαλυφθέντος κατὰ τὴν ἐξερεύνησιν τοῦ ἐπὶ τῆς νησίδος τοῦ Ἰλισοῦ χώρου, διασφύζονται σήμερον τὰ θεμέλια δρομικοῦ Ναοῦ ἢ Βασιλικῆς μετὰ προσκτισμάτων, ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης εἰς τὰς δύο παρατεθείσας γενικὰς ἀπόψεις (εἰκ. 1 καὶ 2) καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος Α. Ὁρλάνδου σχεδιασθεῖσαν γενικὴν κάτοψιν αὐτοῦ (εἰκ. 3). Ἡ Βασιλικὴ αὕτη, ἧς τὰ θεμέλια εἶνε δι' ἀργῶν λίθων καὶ ἀσβεστοκονιάματος ἐκτισμένα ², ἔχει τρία κλί-

ἑλληνικῆς σχολῆς τότε μόνον δύναται νὰ θεωρηθῆ πλήρης, ὅταν εἰς αὐτὴν συμπεριληφθῶσι καὶ τὰ πρὸ τοῦ Θ' αἰῶνος μνημεῖα, ὡς ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τῶν Βυζαντινῶν καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο σκοπὸν ἔχει νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν ἡ παρούσα μελέτη, ἣν ἐλπίζομεν ν' ἀκολουθήσωσιν αἱ περὶ Νικοπόλεως, Ἄλμυροῦ καὶ Δημητριάδος προσεχεῖς ἐργασίαι.

¹ Βλέπε ἀγγελίαν τῶν ἀνασκαφῶν ἐν ΑΕ 1917, σελ. 106.

² Ἡ τοιχοδομία τῶν διασωθέντων θεμελίων τῆς Βασιλικῆς ἔχει ἐτελεσθῆ κατὰ τὸν συνῆθη καὶ εἰς ῥωμαϊκοὺς χρόνους τρόπον, τὸν διατηρηθέντα μέχρις ἡμῶν (opus incertum), ἧτοι εἶνε τοιχοδομία δι' ἀκονοῖστων ἢ ἀργῶν λίθων μετ' ἀσβέστου καὶ ἄμμου συνδεομένων, ὡς συνήθιζον τοιαύτην καὶ οἱ Ῥωμαῖοι εἰς θεμέλια κτισμάτων ἢ δι' εὐτελέστερα οἰκοδομήματα, ἅτινα ἐκάλυπτον μετὰ ταῦτα ἐξωτερικῶς

3: γενική κάτοπις τῆς ἀνευρεθείσης Βασιλικῆς τοῦ Ἰλισοῦ.

τη καὶ ἐκατέρωθεν τοῦ ἱεροῦ βήματος ἕτερον ἐγκάρσιον κλίτος (Transept)· εἰς τὸν κυρίως τοῦτον Ναὸν ὁδηγεῖ Νάρθηξ, ἔχων ἀντίστοιχα πρὸς τὸ ἐγκάρσιον κλίτος πλάγια διαμερίσματα, ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς δὲ πλευρᾶς τοῦ ἀριστεροῦ τῶν πλαγίων τούτων διαμερισμάτων τοῦ Νάρθηκος εἶνε προσηρημένα δύο συνεχόμενα τετράγωνα προσκτίσματα, ὧν τὸ δεύτερον συνδέεται πρὸς σύστημα κρηνῶν ὁμοίως πρὸς τὸ ἀριστερὸν ἄκρον τοῦ ἐγκαρσίου κλίτους συνέχεται ὑπόγειος νεκρική αἶθουσα ἢ Κρύπτη, ἀρτιώτερον ἐξ ὄλων τῶν μερῶν τοῦ Ναοῦ διατωθεῖσα· τέλος ἐντὸς τοῦ Νάρθηκος καὶ ἐξωθεν αὐτοῦ ὡς καὶ παρὰ τὴν βορείαν πλευρὰν τοῦ Ναοῦ ἀνευρέθησαν μεμονωμένοι ἢ συνεχόμενοι τετράγωνοι καὶ καμαρωτοὶ τάφοι.

Τὸ ἱερὸν βῆμα κεῖται 0,50 μ. ὑψηλότερον τοῦ ἐδάφους τοῦ κυρίως Ναοῦ, διασφύζονται δὲ τὰ θεμέλια τῶν τοίχων, οἵτινες ἐχώριζον τὰ διαμερίσματα τὰ εὐρισκόμενα ἐκατέρωθεν τοῦ κεντρικοῦ τετραγωνικοῦ χώρου ἔνθα ἔκειτο ἡ Ἁγία τράπεζα, ἔχνη τῶν βάσεων τοῦ Κιβωρίου τῆς ὁποίας διακρίνονται εἰσέτι· τὰ διαμερίσματα ταῦτα φέρουσι συνήθως τὸ ὄνομα παστοφόρια (pastoforia)· εἰς τὸ δάπεδον τούτων διασφύζονται ἱκανὰ τμήματα τοῦ ψηφιδωτοῦ ἐδάφους των, περὶ τῶν ὁποίων θὰ ὁμιλήσωμεν κατωτέρω· τὰ θεμέλια τῶν ἄκρων τῆς ἡμικυκλικῆς Ἀψίδος συνδέει τοῖχος κατεστραμμένος σήμερον κατὰ τὸ μέσον, ἀπὸ τῶν ἄκρων τοῦ ὁποίου ἤρχετο πιθανώτατα τὸ Σύνθρονον.

Τὸ ἱερὸν βῆμα ἐχώριζετο τοῦ κυρίως Ναοῦ· διὰ δύο μεγάλων πεσσῶν, αἱ βάσεις τῶν ὁποίων διασφύζονται, τῆς μεταξὺ τῶν πεσσῶν Σολέας, ἐφ' ἧς ἔκειτο τὸ παλαιὸν τέμπλον ἢ κιγκλιδώμα τοῦ Ναοῦ, καὶ τῶν ἐκατέρωθεν τῶν πεσσῶν ἐκτεινομένων ἐγκαρσίων τοίχων, ἐν οἷς ἐσχηματίζοντο αἱ μικραὶ θύραι αἱ ἄγουσαι ἀπὸ τοῦ κυρίως Ναοῦ εἰς τὰ ἐκατέρωθεν τοῦ ἱεροῦ βήματος διαμερίσματα. ¹ Τὴν

δι' ἐπιγράμματος (πρὸς. προχείρως τὸν τρόπον τῆς τοιαύτης τοιχοδομίας ἐν Lamer, Römische Kultur im Bilde, 1910 σ. 25). Περὶ τῆς διαφορᾶς τῆς τοιχοδομίας εἰς τινὰ τοῦ Ναοῦ μέρος βλέπε κατωτέρω.

¹ Ἡ σημερινὴ κατάστασις τῶν θεμελίων τῶν ἐγκαρσίων τούτων τοίχων τῶν πλαγίων διαμερισμάτων δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀκριθεῖς ἀναπαράστασιν τοῦ ἱεροῦ βήματος· ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τοίχου ἀνεφάνησαν δύο εἴσοδοι, ἐν ᾗ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ τὰ θεμέλια συνεχοῦς τοίχου, ἐφ' οὗ εὐρίσκειτο πάντως εἴσοδος τις ἄγουσα ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ κλίτους εἰς τὸ βῆμα. Πρὸς. ὁμοίαν διάταξιν εἰς τὰ πλάγια διαμερίσματα τοῦ

διάταξιν τοῦ ἱεροῦ βήματος, ἐν ἧ καταστάσει τοῦτο βλέπομεν σήμερον, δύσκολον εἶνε νὰ φαντασθῶμεν ἐπακριβῶς· πιθανωνάτη εἶνε ἡ ὑπόθεσις, ὅτι ἐσχηματίζοντο μεγάλα τόξα ἐκατέρωθεν τοῦ κεντρικοῦ χώρου τοῦ ἱεροῦ βήματος, βαίνοντα ἐπὶ μεγάλων ἰσχυρῶν πεσσῶν, τὰς βάσεις τῶν ὁποίων βλέπομεν ἔμπροσθεν τοῦ βήματος καὶ κατὰ τὰ ἄκρα τῆς Ἀψίδος· ἡ διάταξις δηλ. ἦτο ὁμοία πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἱεροῦ βήματος τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Δημητρίου (βλέπε κατωτέρω εἰκ. 6), ἔνθα ὅμοια τόξα σχηματίζονται διὰ τῶν παραστάδων τοῦ Τέμπλου (αἵτινες ἐπέχουσι τὴν θέσιν τῶν πεσσῶν, τὰ θεμέλια τῶν ὁποίων βλέπομεν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Βασιλικῇ) καὶ τῶν ἄκρων τῆς Ἀψίδος. Ἄν καὶ πρὸ τοῦ βήματος ἐσχηματίζετο ὑπεράνω τοῦ κιγκλιδώματος τόξον (τὸ σύνηθες θριαμβευτικὸν τόξον τῶν Βασιλικῶν τῆς Ρώμης κ. ἄ.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἤρχετο ἡ ἄνωθεν τοῦ ἱεροῦ καμάρα, ἣτις προεχώρει ὡς κύλινδρος μέχρι τῆς συναντήσεως τῆς κόγχης τοῦ ἱεροῦ βήματος, εἶνε ὑποθέσεις ἐπικίνδυνοι πάντοτε ὁσάκις ἀναφέρονται εἰς μνημεῖον, οὐτινος μόνον τὰ θεμέλια ἔχομεν πρὸ ἡμῶν. Ὅπωςδήποτε τὸ πάχος τῶν πεσσῶν καὶ ἰδίως τῶν θεμελίων τῆς Ἀψίδος, ἄτινα ἔχουσι κατὰ 0,50 μ. περίπου μεγαλύτερον τῶν ἐξωτερικῶν τοίχων τοῦ Ναοῦ πάχος (πάχ. τοίχου Ἀψίδος 1,20 μ. ἀπέναντι 0,75 μ. τῶν ἐξωτ. τοίχων), δύναται νὰ καταστήσωσι τὴν ὑπόθεσιν ταύτην πιθανήν, χωρὶς ν' ἀποκλείηται καὶ ἡ γνώμη, ὅτι δυνατόν νὰ ὑπῆρχε καὶ ξυλίνη μόνον στέγη ἄνωθεν τοῦ ἱεροῦ βήματος, ὡς παρατηροῦμεν τοιαύτην ἐν τῷ ἀνωτέρω μνημονευθέντι Ναῷ τοῦ Ἀγίου Δημητρίου τῆς Θεσσαλονίκης.

Τὰ ἐπιμήκη ὀρθογώνια διαμερίσματα τοῦ ἐγκαρσίου κλίτους τοῦ Ναοῦ, τὰ ἐκτεινόμενα καὶ κάτωθεν τοῦ βήματος δύναται ἐκ λόγων συμμετρίας πρὸς τὴν πρὸ τῆς κτίσεως τοῦ Ναοῦ ὑπάρχουσαν ἐν τῇ νησίδι τοῦ Ἰλισσοῦ Κρύπτην νὰ ἐρμηνευθῶσιν ².

βήματος τῆς ἐν Ρώμῃ Βασιλικῆς S. Prassede, ἐν Holtzinger. Altehr. und byz. Baukunst, Leipzig, 1909, σελ. 43 εἰκ. 35.

² Βλ. χρονολογίαν Κρύπτης κατωτέρω· ἡ τοιαύτη διάταξις τοῦ ἐγκαρσίου κλίτους εἶνε μὲν σπανιωτέρα οὐχὶ ὅμως καὶ ἀσυνήθης ἐν τῇ χριστ. τέχνῃ, πρὸς. ὅμοιον κλίτος τῆς Βασιλικῆς A. ἐν Πέργῃ τῆς Παμφυλίας, ἧς τὴν κάτοψιν ἐδημοσίευσεν ὁ Rott, ἐν Kleinasiatische Denkmäler. Leipzig 1908, σελ. 47, βλ. ὁμοίως τὸ σχῆμα

Ὁ κυρίως Ναός διαιρεῖται διὰ τοίχων πάχους 0.72-0.80 μ. εἰς τρία κλίτη· οἱ τοῖχοι οὗτοι οἱ διαχωρίζοντες τὰ κλίτη τοῦ Ναοῦ ἢ ἐχρησίμευσαν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν βάσεων τῶν κιονοστοιχιῶν ἢ ἐσχηματίζοντο εἰς τοὺς μέχρι τῆς στέγης ὑψομένους τούτους τοίχους ἀνοίγματα, δι' ὧν συνεικονοῦν τὰ κλίτη· ἂν μάλιστα δεχθῶμεν καὶ ὑπαρξιν Ὑπερώων ἢ Γυναικωνιῶν ἐν τῷ Ναῷ πρέπει νὰ φαντασθῶμεν ἐπάλληλα ἀνοίγματα, ἄνωθεν τῶν ὁποίων εὐρίσκοντο τὰ παράθυρα, δι' ὧν ἐρωτιζέτο τὸ μέσον κλίτος τοῦ Ναοῦ· ἔχοντες ὅμως πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἐποχὴν, εἰς ἣν φαίνεται κτισθεῖσα ἡ Βασιλική (βλέπε χρονολογίαν κατωτέρω) καὶ ἀφ' ἐτέρου τὴν ἔλλειψιν οἰουδὴποτε ἴχνους πεσσῶν, ὧν τμήματα βάσεων ἔπρεπε νὰ διασωθῶσιν, ἀναγκάζομεθα νὰ δεχθῶμεν, ὅτι οἱ διαχωρίζοντες οὗτοι τὰ κλίτη τοῦ Ναοῦ τοῖχοι ἐχρησίμευσαν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν κιονοστοιχιῶν καὶ ἢ ὑπαρξίς αὐτῶν εἶνε εὐνόητος, καθόσον χρησιμεύουσι πρὸς σύνδεσιν τῶν τοίχων τοῦ Ναοῦ πρὸς ἀλλήλους, ὡς βλέπει τις ἄλλως τε εἰς τὸ αὐτὸ κτίσμα ὁμοίαν σύνδεσιν διὰ τοίχων τῆς Ἀψίδος καὶ τῶν διαμερισμάτων τοῦ ἱεροῦ βήματος τοῦ Ναοῦ². Τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐνισχύει καὶ ἡ εὕρεσις ἰωνιζούσης μαρμαρίνης βάσεως, δύο κορινθιαζόντων κιονοκράνων καὶ ἐτέρου χαμηλοῦ, ἔχοντος πλατέα ὑδρόβια φύλλα (βλ. κατωτέρω εἰκ. 14), ἅτινα κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἀνασκαφῶν κατεσχέθησαν παρὰ τῶ ἄλλοτε ἐνοικιαστῆ τοῦ παρὰ τὸ ἐγκαταλελειμμένον θέατρον καφενεῖου Δ. Τριβέλα, ὅστις καθ' ὃν χρόνον ἰσοπεδοῦτο ὑπὸ τοῦ Γυμναστηρίου ὁ γῶρος, ἐφρόντισε νὰ λάβῃ τὰ τελευταῖα διασωθέντα λείψανα τῆς Βασιλικῆς, ἵνα χρησιμοποιήσῃ ταῦτα ὡς βάσεις ξυλίνου παραπήγματος καὶ περὶ τῶν ὁποίων θὰ ὁμιλήσωμεν κατωτέρω.

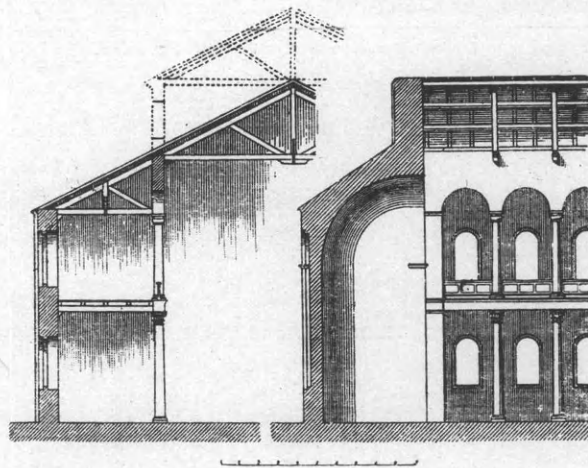
Ἡ στέγη τῶν κλιτῶν τοῦ Ναοῦ ἦτο προφανῶς

τῆς Βασιλικῆς ἐν τῷ μοναχικῷ συνοικισμῷ τοῦ παρὰ τὴν Μίλητον Λάτμου ἐν Wiegand, Milet Band III Heft I, Der Latmos, Berlin, 1913 σελ. 24 εἰκ. 28 κ. ἄ.

² Πρβλ. κάτοψιν τῆς Βασιλικῆς ἐπὶ τῆς μικρᾶς ἀγορᾶς τοῦ Περγάμου, σχεδιασθεῖσαν ὑπὸ Dörpfeld (ἐν Strzygowski, Kleinasiens, Leipzig, 1903 σ. 46 εἰκ. 30), ἔνθα ὅμοιοι συνεχεῖς τοῖχοι, διαχωρίζοντες τὰ κλίτη τῆς Βασιλικῆς, παρατηροῦνται. Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Βασιλικῇ διακρίνεται 0.40 μ. ἔξέχων ὑπὲρ τὸ ἕδαφος (μῆκος 3.45 μ.) τοῖχος, ὀργανικῶς συνδεόμενος πρὸς τὸν δεξιὸν πρὸ τοῦ βήματος πεσσόν· πιθανόν συνεδέθησαν οἱ πεσσοὶ διὰ τοίχων, μεθ' ὧς ἤρχοντο τὰ τοξωτὰ ἀνοίγματα, δι' ὧν συνεικονοῦν τὰ πλάγια κλίτη πρὸς τὸ μέσον.

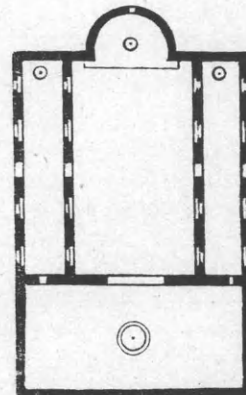
ξύλινη, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἐλάχιστον πάχος τῶν ἐξωτερικῶν τοίχων (0.75 μ.) κατάλληλον, ἵνα στηριχθῇ ἐπ' αὐτοῦ ἡ ἐπικλινῆς ξυλίνη στέγη τῶν πλαγίων μόνον κλιτῶν τοῦ Ναοῦ, τῶν ἀρχομένων κάτωθεν τῶν παραθύρων τῶν ὑψηλοτέρων τοίχων τοῦ μέσου κλιτοῦς, ὧν διὰ τοῦτο αἱ βάσεις εἰς πολλὰ μέρη εἶνε παχύτεροι (0.80 μ.) τῶν ἐξωτερικῶν τοῦ Ναοῦ τοίχων.

Κατὰ ταῦτα δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν τὴν διάταξιν τῶν κλιτῶν τοῦ Ναοῦ ἀνάλογον πρὸς ὁμοίας Βασιλικᾶς, ὡς εἶνε ἐπὶ παραδείγματι ἡ παρατιθεμένη τομὴ τῆς στέγης τῆς περιφρήμου ἐν

4: Τομὴ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Βασιλικῆς τοῦ Στουδίου.

Κωνσταντινουπόλει Βασιλικῆς τοῦ Στουδίου (εἰκ. 4, ἐν ἣ διακρίνεται ἡ ὑπὸ Holtzinger συμπληρωσις καὶ ἀναπαράστασις τῆς ἀρχικῆς διατάξεως τῆς παραμεμορφωμένης σήμερον στέγης). Ὅτι ὅμως καὶ τὸ δι' ἀνοιγμάτων ἐπὶ τῶν διαχωρίζοντων τὰ κλίτη τοίχων σύστημα ἀντεπροσωπεύετο ἐν Ἀθῆναις μαρτυρεῖ ἡ διασωθεῖσα παρὰ Lenoir κάτοψις

5: Κάτοψις ἀγνώστου Βασιλικῆς ἐν Ἀθῆναις (κατὰ Lenoir).

Βασιλικῆς τῶν Ἀθηνῶν (εἰκ. 5), ἔχνη τῆς ὁποίας δὲν ἀνευρέθησαν μέχρι τοῦδε ¹.

Ὁ νάρθηξ τοῦ Ναοῦ ἔχει τὴν συνήθη καὶ εἰς ἄλλας Βασιλικὰς διάταξιν τοῦ διὰ τοίχων ἢ παραστάδων, ἐφ' ὧν στηρίζονται τῶσα, διαχωρισμοῦ ἀπὸ τοῦ κυρίως Ναοῦ, ² ἔχει δὲ καὶ πλάγια διαμερίσματα ἀντίστοιχα, ὡς εἶπομεν, πρὸς τὸ κατὰ τὸ ἱερόν βῆμα ἐγκάρσιον κλίτος τοῦ Ναοῦ ἔνθα καὶ τμήματα τοῦ ψηφιδωτοῦ δαπέδου τῶν ἀνευρέθησαν. Ἐπὶ τῶν τοίχων τούτων, ὧν τὰ θεμέλια μόνον ἔχομεν, ἠγούοντο προφανῶς αἱ ἄγουσαι εἰς τὸν Ναὸν καὶ τὰ πλάγια διαμερίσματα θύραι, μεταξὺ δὲ τῶν παραθύρων τῆς προσόψεως εὐρίσκειτο ἡ Πύλη, τὸ κατώφλιον τῆς ὁποίας ὑποδηλοῦσι σήμερον τὰ ἐναπομείναντα μετὰ τὴν ἀφαιρέσιν τῶν μαρμαρίνων πλακῶν ἀσβεστῶματα.

Ἄν πρὸ τοῦ Ναοῦ ὑπῆρχε Πρόπυλον, ὡς ἔχνη ἀνευρεθέντων τοίχων φαίνονται μαρτυροῦντα, τοῦτο μόνη σκαφικὴ ἔρευνα δύναται νὰ προσδιορίσῃ· τὰ ἀνευρεθέντα ὅμως ψηφιδωτὰ ἐδάφη ἔξω τοῦ Ναοῦ, μέρη τῶν ὁποίων ἀπλοῦνται ἐπὶ τοῦ πάχους τοίχων, ὡς καὶ ἔχνη ἰσοδομικοῦ τοίχου παρὰ τὴν δεξιὰν παραστάδα τῆς προσόψεως διακρινόμενα, ἀποδεικνύουσι τὴν κατὰ τὸ μέρος τοῦτο τῆς νησίδος τοῦ Ἰλισσοῦ ὑπαρξίν ἀρχαιοτέρων (ρωμαϊκῶν χρόνων πιθανώτατα) κτισμάτων, ἅτινα οἱ κτίσαντες τὴν Βασιλικὴν κατηδάφισαν. Τὰ ψηφιδωτὰ

¹ Βλ. Lenoir, *Architecture monastique*, Paris, 1853-56 τόμ. I σ. 248 εἰκ. 160. Παρὰ τῷ Lenoir λέγονται ἐπὶ λέξει τὰ ἐξῆς περὶ τῆς ἀγνώστου ταύτης Βασιλικῆς τῶν Ἀθηνῶν «εἰς ἀποδείξασθαι ἐν Ἀθῆναις τὴν κάτοψιν μιᾶς Βασιλικῆς ἡρειπωμένης, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ κίονες οἱ διαχωρίζοντες συνήθως τὰ κλίτη εἶχον ἀντικατασταθῆ δι' ἐπιμήκων τοίχων· εἰς τοὺς τοίχους τούτους ἦνοιξαν συκωνοῦσας θύρας καὶ παράθυρα, οὕτως ὥστε τὰ τρία κλίτη ἐσχημάτιζον οἰονεὶ ἰσαριθμούς χωριστὰς ἐκκλησίας· ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην». Ὁ L. φέρει ὡς παράδειγμα τὸ ἰδιαιτέρον τῆς Καπνικαρέας κλίτος (ὡς παρενόησε τὸ μεταγενέστερον παρακλήσιον τῆς Ἀγίας Βαρβάρας), τὸ χρησιμεῖον, κατ' αὐτόν, ὡς ὁ γυναικωνίτης τοῦ Ναοῦ. Κατ' ἀρχὰς ἐταυτίσαμεν τὴν παρὰ Lenoir Βασιλικὴν πρὸς τὴν ἡμετέραν, ἀριβεστέρα ὅμως παρατήρησις ἀπέδειξεν, ὅτι πρόκειται περὶ ἑτέρας· ἀρώστου μέχρι τοῦδε Βασιλικῆς τῶν Ἀθηνῶν, οὐχὶ δὲ περὶ προχείρου σχεδιάσεως ὑπὸ τοῦ L. τῆς ἡμετέρας καὶ περὶ παραλείψεως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐγκάρσιου κλίτους καὶ τοῦ ἀκριβοῦς σχήματος τοῦ Νάρθηκος.

² Βλέπε διάταξιν τοῦ παλαιοῦ Νάρθηκος τοῦ S. Apollinare in Classe τῆς Ραβέννης, παρὰ Holtzinger, ἔνθ' ἄ. σ. 70, τοὺς Νάρθηκος μικρασιακῶν Ναῶν ἐν Strzygowski Kleinasiens, 1903, σ. 62 εἰκ. 50, σ. 104 εἰκ. 72 κ. ἄ. Πρβλ. κυρίως παρὰ Holtzinger, ἔ. ἄ. σ. 106 εἰκ. 128 τὴν διάταξιν τοῦ Νάρθηκος τοῦ Ἐσκή-Τζουμά τῆς Θεσσαλονίκης, ἔνθα οὗτος ὁμοίως πρὸς τὴν ἡμετέραν Βασιλικὴν σχηματίζεται.

τμήματα τοῦ ἐδάφους μαρτυροῦσι μᾶλλον τὴν ὑπαρξίν μεγάλου Αἰθρίου (Atrium) πρὸ τοῦ Ναοῦ, μέρη μάλιστα τοῦ δαπέδου τοῦ ὁποίου διακρίνονται ἔτι ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἐν εἰκ. 2 ἀριστερὰ τῶν θεμελιῶν φαινομένου οἰκίσκου.

Κατὰ ταῦτα ἔχομεν πρὸ ἡμῶν μεγάλην τρίκλιτον Βασιλικὴν, ἔχουσαν μέγιστον μῆκος 55 καὶ πλάτος 22 περίπου μέτρων, μετὰ ἐγκαρσίου κλίτους, Νάρθηκος, ἔχοντος ἀντίστοιχα πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο κλίτος διαμερίσματα, πιθανώτατα δὲ καὶ Αἰθρίου πρὸ τῆς Βασιλικῆς ὑπάρχοντος.

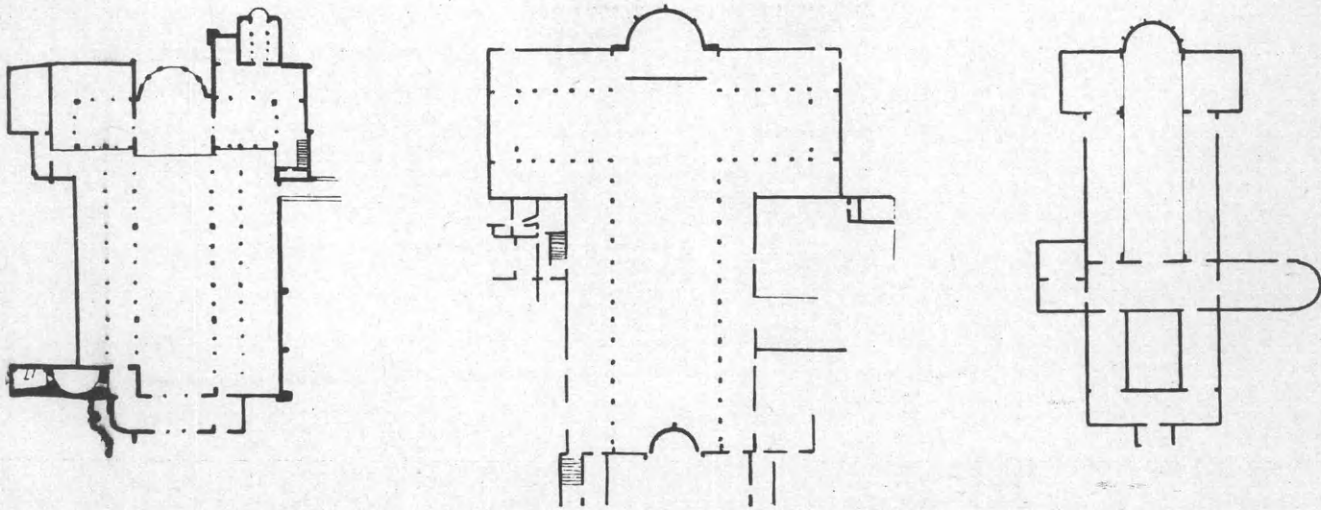
Τὸ διάγραμμα τῆς Βασιλικῆς ταύτης τῆς νησίδος τοῦ Ἰλισσοῦ ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ κατατάξωμεν τὸ παροραθὲν μέχρι τοῦδε σπουδαιότατον διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Χριστιανικῆς τέχνης μνημεῖον εἰς τὴν τάξιν τῶν λεγομένων ἐλληνιστικῶν Βασιλικῶν, τῶν ἰσχυμένων ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν Συροαἰγυπτιακῶν προτύπων, σπουδαιότεροι ἀντιπρόσωποι τῶν ὁποίων εἶνε σήμερον ἡ τῷ 1905 ἀνασκαφεῖσα ἐπὶ τοῦ Karm Abu Mina τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου τῆς κάτω Αἰγύπτου μεγάλη τρίκλιτος Βασιλικὴ (μῆκ. 60 μ.), ἣτις εἶχεν ἰδρυθῆ ὑπὸ Ἀρκαδίου (395-408) ἀνατολικῶς καὶ ἐν συνεχείᾳ τοῦ περικλείοντος τὸν τάφον τοῦ πάτρωνος τῆς Αἰγύπτου Ἀγίου Μηνᾶ μικροτέρου δρομικοῦ Ναοῦ ³, ἢ ἐν Θεσσαλονίκῃ πεντάκλιτος Βασιλικὴ τοῦ Ἀγίου Δημητρίου, ἢ ἰδρυθεῖσα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ε' αἰῶνος ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ μάρτυρος, κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐπισκευασθεῖσα καὶ εὐρισκομένη σήμερον ἐν ἐρειπίοις ἕνεκα τῆς τελευταίας πυρκαϊᾶς ⁴, καὶ ἢ ἀνευρεθεῖσα τῷ 1915 ἐν Νικοπόλει τῆς Ἠπείρου τρίκλιτος Βασιλικὴ, ἣς τὸ δάπεδον κοσμεῖται διὰ λαμπρῶν ψηφιδωτῶν ⁵.

Καὶ τὰ τρία ταῦτα μνημεῖα, ὧν τὴν κάτοψιν

³ Βλέπε Kaufmann, *Die Menastadt*, Leipzig, 1910.

⁴ Πρβλ. Παράρτημα ἀρχ. Δελτίου 1918, ἔνθα ἐκτίθεται ἡ ἱστορία τοῦ Ναοῦ καὶ ἡ ἔκτασις τῆς τελευταίας καταστροφῆς αὐτοῦ μετὰ πολλῶν εἰκόνων.

⁵ Πρβλ. Α. Φιλαδέφω, Ἀνασκαφαὶ Νικοπόλεως ἐν ΑΕ 1916 σ. 33 κ. ἐ., ἔνθα γίνεται ὑπὸ τοῦ ἀνασκάψαντος ἀνεπαρκῆς δυστυχῶς ἐρμηνεία τῆς σπουδαιότητος ταύτης Βασιλικῆς, ὡς καὶ τοῦ ψηφιδωτοῦ δαπέδου τοῦ αὐτοῦ Ναοῦ ἐν ΑΕ 1917, σ. 48 κ. Πβλ. καὶ ἡμετέραν πρόχειρον ἐρμηνείαν τῆς Βασιλικῆς καὶ τοῦ ψηφιδωτοῦ δαπέδου ἐν Ἰ. Συνδέσμῳ, φύλλ. Δεκεμβρίου 1915, ἣν θὰ ἀνατυπώσωμεν προσεχῶς ἐπηξημένην.

6: Κατόψεις Βασιλικῶν: Ἁγίου Δημητρίου (Θεσσαλονίκης), Ἁγίου Μηνᾶ (Αἰγύπτου) καὶ Νικοπόλεως (Ἠπειροῦ).

παραθέτομεν ἐνταῦθα (εἰκ. 6) ἔχουσι τὴν αὐτὴν περίπου διάταξιν πρὸς τὴν Βασιλικὴν τῶν Ἀθηνῶν, μεθ' ἧς δύνανται νὰ ἐπιδειχθῶσιν ὡς τὰ κυριώτατα λείψανα τῆς ἀπὸ Μ. Κωνσταντίνου μέχρις Ἰουστινιανοῦ ἀναπτυχθείσης ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς χώραις τέχνης, ἣν κυρίως ἐκ φιλολογικῶν πηγῶν γνωρίζομεν¹, μιμήσεις τῶν ὁποίων προφανῶς εἶνε αἱ χριστιανικαὶ Βασιλικαὶ τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ραβέννης². Κυριώτατον χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τούτων εἶνε ἡ εἰς τρία κλίτη διὰ κίωνων διαίρεσις τοῦ κυρίως Ναοῦ καὶ τὸ ἐκατέρωθεν τοῦ ἱεροῦ Βήματος ἐγκάρσιον κλίτος³ μεθ'

¹ Πρὸς τὰ περὶ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως ἐν Ἱεροσολύμοις παρ' Εὐσεβίου ἐν βιβλ. Κωνσταντίνου Βιβλ. Γ'. 41-43, περὶ Βασιλικῆς τῆς Τύρου, Εὐσεβίου, ἐν Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. 1 κεφ. Δ', 37 κ. ἐ. (ἐκδ. Schwartz, 1908 σ. 380 κ. ἐ.) καὶ τὰ περὶ Ναοῦ Θεοτόκου ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ Ἁγίου Σεργίου ἐν Γάζῃ παρ' ἀρχαίους ἐκκλ. ἱστορικοῖς λεγόμενα.

² Ὡς ἦσαν αἱ ἀρχαῖαι Βασιλικαὶ τοῦ Ἁγίου Πέτρου τῆς Ρώμης, τὸ μεγαλοπρεπέστερον τῶν χριστ. κτισμάτων τῆς Δύσεως καὶ ἡ πεντάκλιτος Βασιλικὴ τοῦ S. Paolo fuori le mura ἡ ὑπὸ Ὀνωρίου ἰδρυθεῖσα καὶ ἀπολέσασα τὴν ἀρχαιοπρεπῆ ὄψιν της κατὰ τὴν πυρκαϊάν τοῦ 1832, αἱ ἐπὶ τῶν τάφων τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων ἰδρυθεῖσαι· πρὸς καὶ τὴν ἐν Ραβέννῃ ὁμοίως μεγαλοπρεπῆ ἀλλὰ παραμορφωμένην σήμερον Βασιλικὴν τοῦ S. Apollinare in classe (Holtz, ἔ. ἀ. σ. 31 κ. ἐ. πρὸς καὶ διὰ τὰς Βασιλικὰς τῆς Ραβέννης, αὐτόθι, σ. 69 κ. ἐ.). Εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν ἀνάγονται καὶ αἱ ἐν ἑρείποις κείμεναι μεγάλα Βασιλικαὶ τῆς Συρίας καὶ Μ. Ἀσίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων αἱ Βασιλικαὶ τῆς Σαγαλασσοῦ καὶ τῆς ἐν Παμφυλίᾳ Πέργης εἶνε αἱ πλησιέστεραι πρὸς τὴν ἡμετέραν (βλ. Strzygowski, Kleinasiensien, 1903 σ. 50 κ. ἐ. καὶ Rott, Kleinasiens. Denkmäler 1908 σ. 47).

³ Ὅτι καὶ ὁ Ναός τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἦτο ἀρχικῶς τρίκλιτος Βασιλική, μεταβληθεῖσα εἰς πεντάκλιτον μετὰ τὴν καθῆσιν αὐτῆς κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα καὶ ἄλλοι παρετήρησαν (Πρὸς καὶ Οὐσπένσκη,

ὅλας δὲ τὰς διαφορὰς τὰς παρατηρουμένας ἐν ταῖς λεπτομερεῖαις (ὡς εἰς τὴν διάταξιν τοῦ Νάρθηκος καὶ τοῦ ἐγκαρσίου κλίτους) καὶ αἱ τέσσαρες Βασιλικαὶ παρουσιάζουσιν ὡς πρὸς τὸ διάγραμμα μεγάλας ὁμοιότητος, μηδ' αὐτῆς τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἐξαιρουμένης, ἧς τὸ ἀρχικὸν σχῆμα, τὸ παραμορφωμένον σήμερον διὰ τῶν προσθηκῶν καὶ προσκτισμάτων βαθμηδὸν ἀναφαίνεται κατὰ τὴν κατάρριψιν τῶν τουρκικῶν ἀσβεστωμάτων, ὡς ἀλλαγῶν θὰ προσαγάγωμεν τὰς ἀποδείξεις. Ἡ κτίσις τῶν πρὸς σύγκρισιν παρατεθεισῶν ἐνταῦθα Βασιλικῶν, ἕνεκα βασίμων λόγων, ἀνάγεται εἰς τὸν Ε' μ. Χ. αἰῶνα· δυνάμεθα ἄρα καὶ τὸ ἡμέτερον κτίσμα τῶν Ἀθηνῶν μετὰ πολλῆς πιθανότητος εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ν' ἀναγάγωμεν εἰς μόνην τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ πρὸς ἄλλα ὅμοια χριστιανικὰ κτίσματα στηριζόμενοι.

Ἐτερον χαρακτηριστικὸν γνώρισμα, ὅπερ ἔχουσι πᾶσαι σχεδὸν αἱ προσαχθεῖσαι Βασιλικαὶ (πλὴν τῆς Β. τῆς Νικοπόλεως, ἧς ἄλλως τε τὴν ἱστορίαν δὲν γνωρίζομεν εἰσέτι) εἶνε ὅτι ἡ κτίσις αὐτῶν ὀφείλεται

Περὶ τῶν μωσαϊκῶν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἐν Ἀρχαιολ. Δελτ. ρωσ. Ἰνστιτ. Κωνσταντινουπόλεως, Σόφια, τομ. XIV (1909), ρωσ.) Ἡδη μετὰ τὴν πτώσιν τῶν πλακῶν τῆς ὀρθομαρμαρώσεως τῶν μεταξὺ τῶν κίωνων τῶν κεντρικῶν κιονοστοιχιῶν πεσσῶν ἀνεφάνησαν χαράγματα, δι' ὧν δύναται νὰ στηριχθῇ ἡ ὑπόθεσις, ὅτι ἀρχικῶς μόνον κίονες ἐχώριζον τὸν τρίκλιτον Ναόν, μετὰ τὸν Ζ' δὲ αἰῶνα προστέθησαν οἱ πεσσοί. Περὶ Ὑπερφῶς προφανῶς δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος ἐνταῦθα, ὅπου γίνεται σύγκρισις τῆς Β. τῶν Ἀθηνῶν πρὸς τρεῖς ἑτέρας Βασιλικὰς, ὧν αἱ δύο θεμέλια μόνον, ὡς καὶ ἡ ἡμετέρα, παρουσιάζουσι.

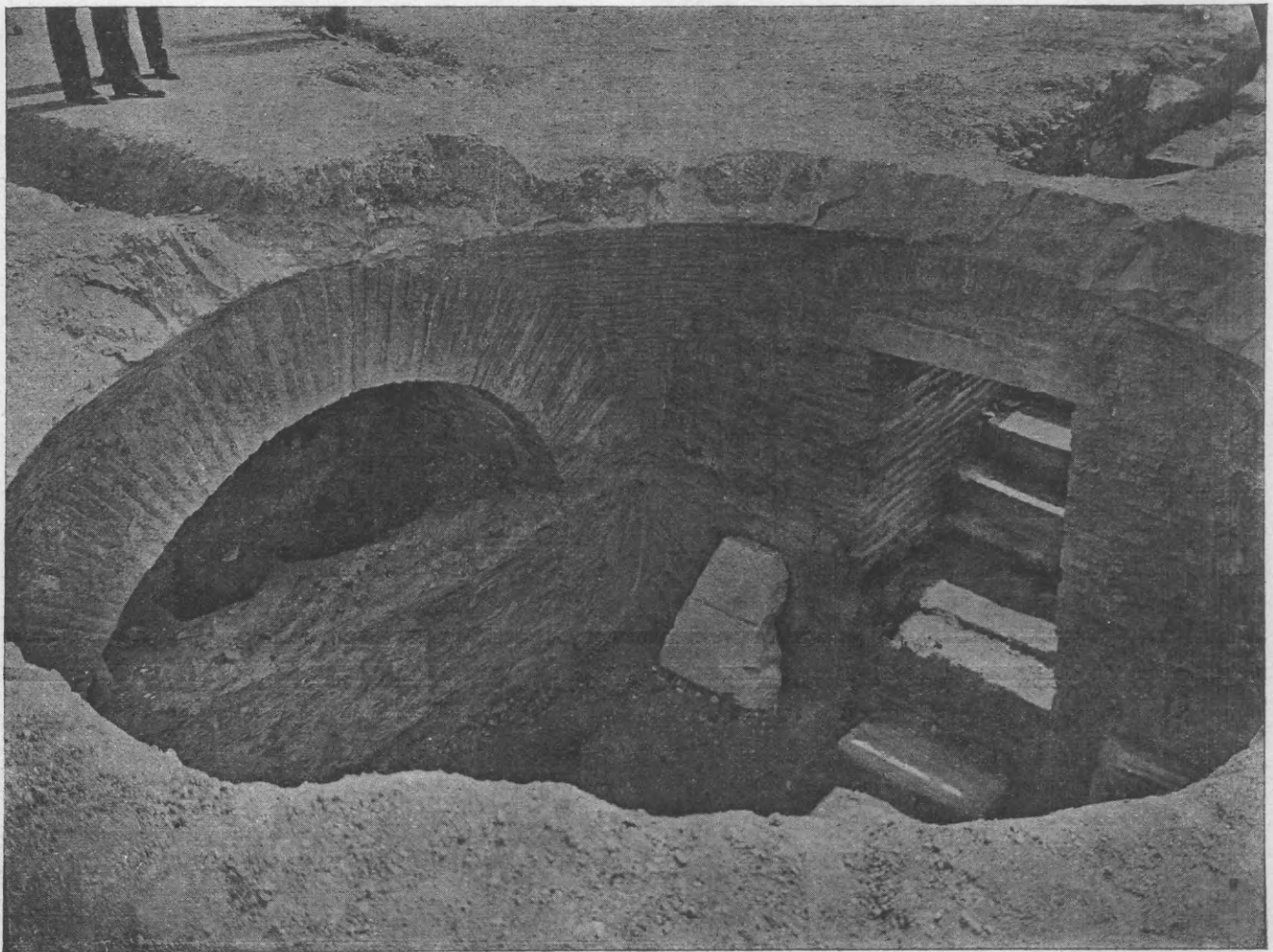
εἰς προϋπάρχοντα ἐπὶ τοῦ χώρου, ἐφ' ὧν ιδρύθησαν, *Μαρτύρια*, ἤτοι τάφους περικλείοντας τὰ λείψανα μεγάλων μαρτύρων τῆς χριστιανικῆς πίστεως· ὅτι καὶ ἡ κτίσις τῆς ἡμετέρας Βασιλικῆς ἔχει τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἀποδεικνύει ἡ ἀνεύρεσις τῆς Κρύπτης. εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς ὁποίας καὶ μεταβλίνομεν.

Β' Τὸ Μαρτύριον τοῦ Λεωνίδα.

Μεταξὺ τῶν ἀνευρεθέντων προσκτισμάτων ἐν τῇ Βασιλικῇ τῆς νησίδος τοῦ Ἰλισοῦ τὸ σπουδαιότε-

ρον εἶνε ὑπόγειος αἶθουσα ἢ Κρύπτη, κειμένη κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ ἀριστεροῦ διαμερίσματος τοῦ ἐγκαρσίου κλίτους τοῦ Ναοῦ. Ἡ αἶθουσα αὕτη εἶνε τετράγωνος διὰ μεγάλων πλίνθων καὶ ἐρυθροποῦ κονιάματος ἐκτισμένη καὶ στεγάζεται δι' ἡμισφαιρικῆς ὀροφῆς ἢ θόλου· διασφύζονται ἐξ αὐτῆς σήμερον ἡ στεφάνη καὶ τὰ κάτωθεν αὐτῆς σχηματιζόμενα τέσσαρα σφαιρικά τρίγωνα, ὡς διακρίνει τις εἰς τὰς εἰκ. 7-9.

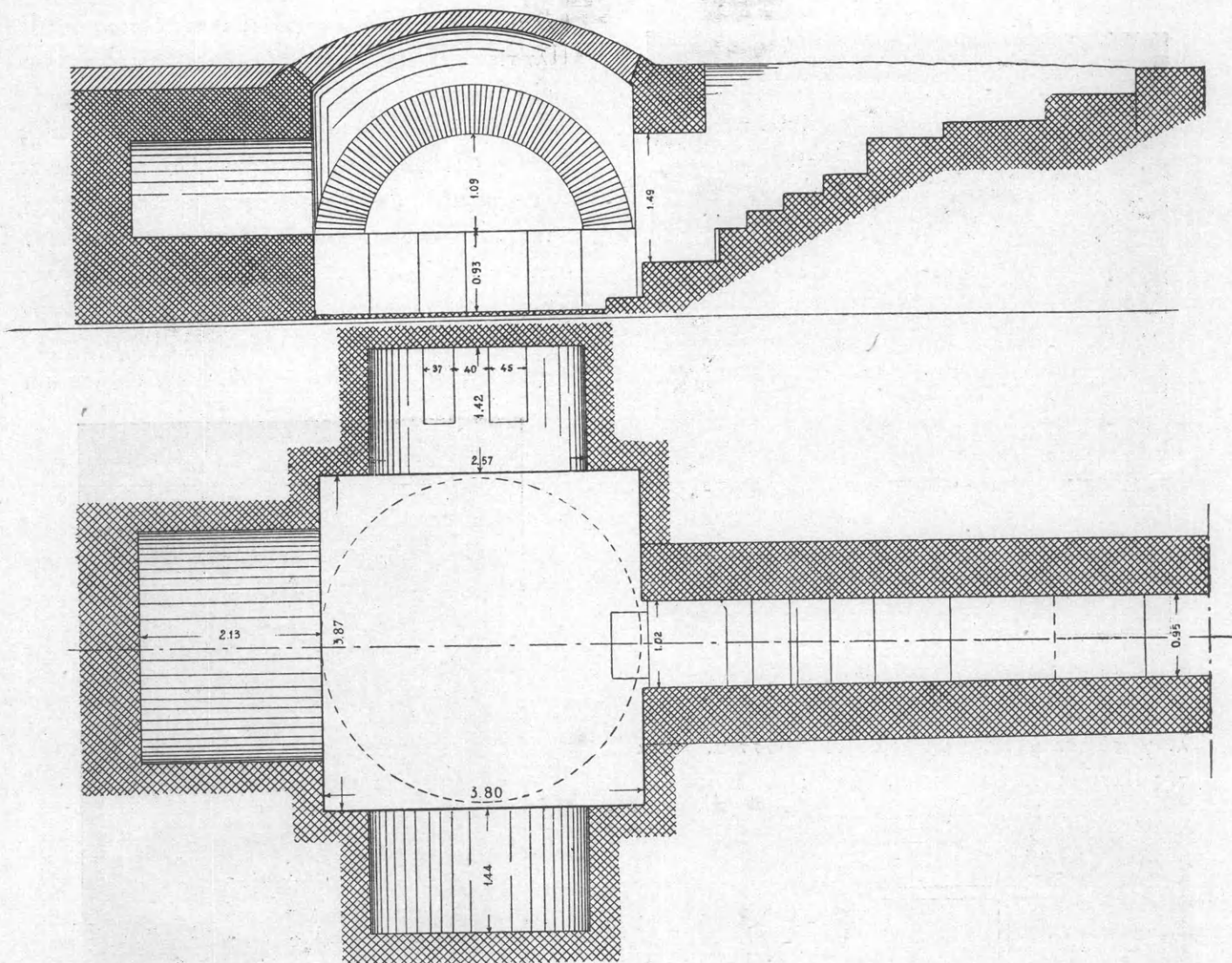
Εἰς τὴν Κρύπτην κατέρχεται τις δι' ὀκτῶ βαθμίδων εἰλημμένων ἐξ ἀρχαίων κατὰ τὸ πλεῖστον

7: Τὸ λεγόμενον Μαρτύριον τοῦ Λεωνίδα ἢ ἡ Κρύπτη τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ἰλισοῦ.

ἐνεπιγράφων ἐπιτυβίων λίθων, ὁδηγεῖ δ' εἰς αὐτὴν χαμηλὴ θυρίς ἐπὶ τῆς Ν. πλευρᾶς τῆς αἰθούσης ἀνοιγομένη, ἣτις ἔχει ἀπλοῦν μαρμαρίνον ὑπέρθυρον καὶ ἄνωθεν αὐτοῦ ἀβαθές τύμπανον κατάλληλον διὰ τοιχογράφησιν, ἧς ἄλλως τε ἔχνη διακρίνει τις οὐ μόνον ἐπ' αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἐκατέρωθεν τῶν βαθμίδων τοίχων. Εἰς τὰς τρεῖς ἄλλας πλευ-

ρᾶς τῆς Κρύπτης σχηματίζονται τρεῖς ἀψιδωτοὶ τάφοι (arcosolia); ἐξ ὧν ὁ κατὰ τὴν ἀπέναντι τῆς θυρίδος βορειᾶν πλευρᾶν εὐρισκόμενος εἶνε εὐρύτερος τῶν δύο ἄλλων (εἰκ. 8), κατάλληλος διὰ τὴν ἐναπόθεσιν δύο σωμάτων (locus bisomus). Τὸ ἐπὶ τῆς Α. πλευρᾶς σχηματιζόμενον ἀρκοσόλιον ἔχει δύο ὀρθογωνίους ὀπᾶς (βάθους 0,52 μ.) ὡς ὀστεο-

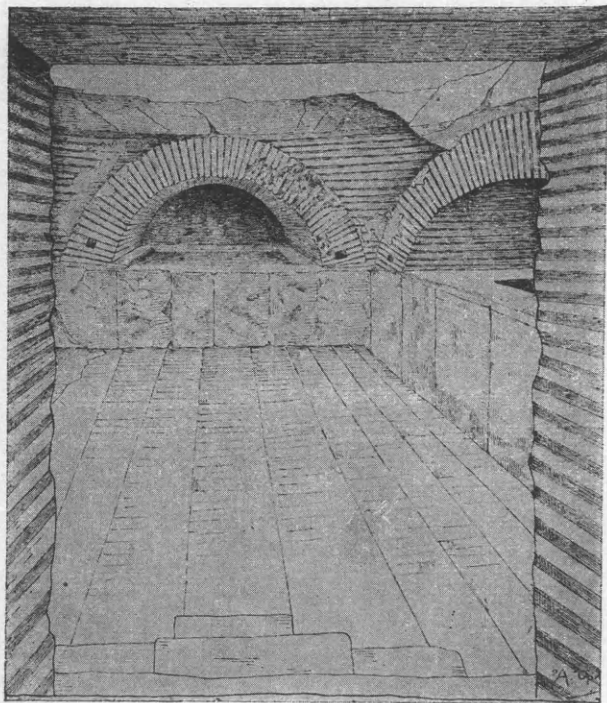
8: Κάτοψις καὶ τομὴ τῆς Κρύπτης τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ἰλισοῦ.

θήκας χρησιμοποιουμένης, ὡς ἡ ἀνεύρεσις ὀστέων καὶ τεμαχίων ἐκ χριστιανικῶν λύχνων κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν αὐτῶν ἀπέδειξεν (βλ. κατωτ.), ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι δύο τάφοι ἐχρησίμευον ἴσως διὰ τὴν ἐναπόθεσιν μαρμαρίνων σαρκοφάγων, τμήματα τῶν ὁποίων εὐρέθησαν κατὰ χώραν, ὡς διακρίνει τις ἐκατέρωθεν τῆς θυρίδος ἐν εἰκ. 7. Ἡ κάτωθεν τῆς στεφάνης τῶν ἀψιδωτῶν τάφων ἐπιφάνεια, ὡς καὶ τὰ σφαιρικά τρίγωνα καὶ ἡ στεγάζουσα τὴν Κρύπτην θόλος, ἐκοσμοῦντο διὰ τοιχογραφιῶν, ὡς δεικνύουσι τὰ σωζόμενα ἔτι ἴχνη, ἐν ᾧ τὰ μέχρι τῶν βάσεων τῶν ἀρκοσολίων μέρη τῶν τοίχων διασώζουσιν εἰσέτι τμήματα ὀρθομαρμαρώσεως διὰ μαρμαρίνων τέλος πλακῶν ἦτο ἐπεστρωμένον καὶ τὸ δάπεδον τῆς Κρύπτης, πλάκες δέ τινες ἐκ τούτων εὐρίσκον-

ται σήμερον κατὰ χώραν. Τὴν περιγραφὴν ταύτην τῆς Κρύπτης ἐρμηνεύουσι τὰ παρατιθέμενα ἐνταῦθα σχέδια καὶ εἰκόνες.

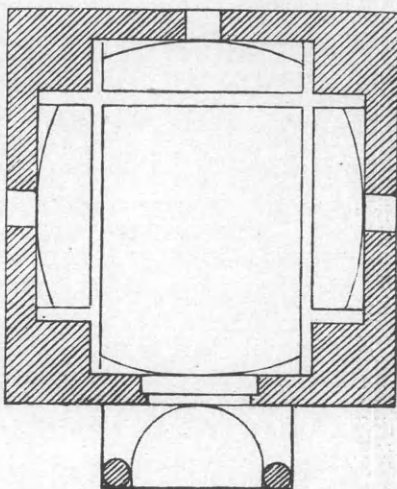
Τὸ σχῆμα τῆς ἡμετέρας νεκρικῆς προφανῶς αἰθούσης ἢ Κρύπτης τοῦ Ναοῦ τῆς νησίδος τοῦ Ἰλισσοῦ εἶνε ἐν τῶν συνήθων εἰς τὰ ὑπὲρ ἢ ὑπὸ τὴν γῆν Μουσωλεῖα ἢ Μαρτύρια, ὡς ἀποκαλοῦνται ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ γλώσσῃ οἱ τάφοι οἱ περικλειόντες σώματα μαρτύρων τῆς χριστιανικῆς πίστεως, τὰ πρότυπα τῶν ὁποίων ἔχομεν ἤδη εἰς ἱκανὸν πλῆθος εἰς τὰ ὑπὲρ ἢ ὑπὸ τὴν γῆν Μουσωλεῖα καὶ τοὺς νεκρικοὺς θαλάμους τῆς ἀρχαιότητος ¹. Ἐν Συρίᾳ

¹ Πρὸς ἰδίαν τὴν παρὰ Holtzinger συναγωγὴν τῶν διαφόρων τύπων ἀνατολικῶν τάφων ἔ. ἀ. σ. 138 κ. ἑ. εἰκ. 197-217 βλ. κυρίως τὴν εἰκ. 198, ἐνθα ὁ τάφος τοῦ Σωσάνδρου ἐν Beschindelaja

9: Σχεδιάγραμμα τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Κρύπτης.

λ. χ. εὐρίσκομεν τὸ μνημεῖον τοῦ Βύσσου, δεξιὰ τῆς Βασιλικῆς ἐν Ruweha, οὗτινος τὸ διάγραμμα

10: Κρύπη τῆς Βασιλικῆς ἐν Ruweha τῆς Συρίας.

καὶ ἡ θόλος (εἰκ. 10) ἔχει πλείστας ὁμοιότητας πρὸς τὴν ἡμετέραν Κρύπτην· τὸ μνημεῖον μόνον τοῦ Βύσσου εἶνε ὑπὲρ τὴν γῆν, ἔχει κτισθῆ διὰ τετραγώνων λίθων καὶ κοσμεῖται ὑπὸ μεγαλοπρεποῦς πύλης, ἐν ᾧ τὸ ἡμέτερον εἶνε ὑπόγειος νεκρικός

τῆς Συρίας καὶ τοὺς κατ' αὐτὸ ὑπογείους χριστιαν. τάφους 199-202, σχεδὸν πανομοιοτύπους—πλὴν τῆς θόλου—πρόσ τὴν ἡμετέραν Κρύπτην.

θάλαμος διὰ πλίνθων καὶ κονιάματος ἐκτισμένος ¹. Πλησιέστερα ἔτι πρὸς τὴν ἡμετέραν Κρύπτην εἶνε τὰ συνεχίσαντα τὴν ἰουδαϊκὴν παράδοσιν τῶν τάφων τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Ἀνατολῆς ἐν γένει *cubicula* ² τῶν Κατακομβῶν τῆς Ρώμης, ἐν οἷς ὁμοίως ἢ στέγη εἶνε ἐπίπεδος καὶ ἐπομένως δὲν ὑπάρχουσι τὰ ἐν τῇ ἡμέτερᾳ Κρύπτῃ εὐρισκόμενα σφαιρικά τρίγωνα, δι' ὧν σχηματίζεται ἡ θόλος· ἓνα τῶν θαλάμων τούτων ἐκ τῶν ὡς λαβυρίνθων σχηματιζομένων Κατακομβῶν τῆς Ρώμης προσάγομεν πρὸς σύγκρισιν ἐνταῦθα· εἶνε *cubiculum*

11: *Cubiculum* κατακόμβης ἐν Ρώμῃ.

τῆς λεγομένης Κατακόμβης τῆς Ἁγίας Θέκλης ἐν τῇ *via Ostiensis*, ὅπου διακρίνει τις τ' ἀνωτέρω γνωρίσματα καὶ τὰς ἀπὸ τῆς ἡμετέρας Κρύπτης διαφορὰς (εἰκ. 11) ³. Ἡ χρησιμοποίησις ἐν Ρώμῃ

¹ Τὴν κάτοψιν τῆς Βασιλικῆς ἐν Ruweha μετὰ τῶν δύο τάφων βλέπε ἐν Wulff, *Altehr. und byz. Kunst*. I. σ. 213 εἰκ. 209.

² Τὰ *cubicula*, ὡς γνωστόν, εἶνε ἱστορικά κατὰ τὸ πλεῖστον Κρύπται περιχλίσουσαι λείψανα μαρτύρων τῆς πίστεως, ὡς καὶ τὰ *arcosolia* εἶνε σχεδὸν πάντοτε ὁ χαρακτηριστικὸς ἐπίσημος τύπος τῶν χριστιανικῶν τάφων τῆς Ρώμης (Πρὸβλ. Kaufmann *Hanb. der chr. archäologie Paderborn*, 1913, σ. 132 καὶ 133). Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐν ἀρκοσολίοις ταφῆς παρατηροῦμεν, ὅτι ποικιλία ἐπικρατεῖ: ἢ θάπτεται δηλ. ἐν-ὄς τοῦ ἀρκοσολίου ὁ νεκρὸς ἢ ἐναποτίθενται τὰ ὀστά αὐτοῦ, ἢ τοποθετεῖται ἐπὶ τοῦ τοιοῦτου τάφου σαρκοφάγος περιχλίσουσα τὸ λείψανον ἢ τίθεται ἡ σαρκοφάγος καὶ παρὰ τὴν βᾶσιν τοῦ ἀρκοσολίου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους (βλ. παραδείγματα ἐν Kaufmann, ἔ. ἀν. σ. 160 κ. ἄλλ.).

³ Εἶνε γνωστόν, ὅτι ἡ εἰσοδος τῶν *cubicula* ἦτο πεφραγμένη,

τουλάχιστον τῶν Κατακομβῶν καὶ ἡ κατασκευὴ νεκρικῶν ὑπογείων θαλάμων καὶ ἀρκοσολίων λήγει κατὰ τὸ τέλος τοῦ Δ'. αἰῶνος ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ε' 1, εἰς τὴν αὐτὴν δ' ἐποχὴν γενικῶς ἀνάγονται καὶ οἱ ἀνωτέρω πρὸς σύγκρισιν παρατεθέντες τάφοι τῆς Συρίας 2. Τὸ σχῆμα καὶ πρὸ πάντων ἡ τοιχοδομία τῆς ἡμετέρας Κρύπτης, τῆς ὁποίας αἱ πλίνθοι καὶ τὸ κονίαμα, δι' ὧν εἶνε κατεσκευασμένη, γεννῶσι τὴν ἐντύπωσιν ρωμαϊκοῦ κτίσματος τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων 3, ἐπιτρέπουσιν εἰς ἡμᾶς νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ἡ Κρύπτη τῆς νησίδος τοῦ 'Ιλισσοῦ εἶνε κτίσμα τουλάχιστον τῶν ἀρχῶν τοῦ Δ'. αἰῶνος· τὴν ὑπόθεσιν ἄλλως τε ταύτην ἐνισχύουσι καὶ αἱ ἀνευρεθεῖσαι λυχνίαι, ἐν αἷς ὑπάρχει τὸ ἐν χρήσει κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μ. Κωνσταντίνου μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ, ὡς κατωτέρω λέγομεν.

Ἐχομεν οὕτω πρὸς ἡμῶν ἐν Ἀθήναις τὰ λείψανα μεγάλης χριστιανικῆς Βασιλικῆς μετὰ Μαρτυρίου, ὁμοίου περιήπου σχήματος πρὸς τὴν ἡρειπωμένην σήμερον Βασιλικὴν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἐν Θεσσαλονίκῃ. Τὸ Μαρτύριον κεῖται ἐν τῇ αὐτῇ σχεδὸν θέσει, ἐν ἣ κατὰ τὰς Πράξεις τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἔκειτο τὸ περίφημον Κιβώριον 4. Πρὸς τιμὴν τίνος ὁμοῦ εἶχον ἰδρυθῆ τὸ Μαρτύριον καὶ ἡ Βασιλικὴ ἐπὶ τῆς νησίδος τοῦ 'Ιλισσοῦ ἐν Ἀθήναις;

Ὁ Κ. Κωνσταντόπουλος ὅστις ἐζήτησε πρῶτος νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸ κτίσμα τοῦτο καὶ ἰδίᾳ τὴν Κρύπτην, ἧς μέγα μέρος δὲν εἶχεν ἐπιχωσθῆ μέχρι τοῦ

ἡ χαμηλὴ θυρὶς ὠδήγει ἐν αὐτῇ· τὸ ἐν τῇ εἰκ. 11 ἄνοιγμα εἶνε νεώτατον διὰ λόγους φωτισμοῦ καὶ εὐκολίας τῶν ἐπισκεπτῶν ἐσχάτως γενόμενον.

1 Ὡς γνωστὸν, ἡ τελευταία ἐπιτάφιος ἐπιγραφή τῶν κατακομβῶν τῆς Ρώμης ἀνάγεται εἰς τὸ ἔτος 409 μ. Χ. πρβλ. Kraus, RE, der christl. Altertümer, II, σ. 109.

2 Πρβλ. M. de Vogüé, La Syrie centrales, Paris, 1865-1878.

3 Αἱ διαστάσεις τῶν πλίνθων, δι' ὧν εἶνε ἐκτισμένη ἡ Κρύπτη, εἶνε 055×0 54 μ. καὶ ἔχουσι πάχος 003 1/2 μ. Πρβλ. τὰς αὐτὰς διαστάσεις εἰς πλίνθους τῆς Κρήνης κατωτέρω ἔνθα γίνεται καὶ ἡ παραβολὴ πρὸς τὰς βυζαντινὰς.

4 Βλέπε Migne P. G. 116 σ. 1261, ὅπου τὸ Κιβώριον λέγεται ὅτι ἔκειτο «κατὰ μέσον τοῦ Ναοῦ πρὸς τοὺς λαοὺς πλευροῖς», ἔνθα οἱ πιστοὶ «ἦοντο ὑπὸ γῆν κείσθαι τοῦ ἁγίου τὸ λείψανον». Ὁμοίως ἐν τῇ αὐτῇ θέσει πρὸς τὴν ἡμετέραν Κρύπτην εὐρίσκονται τὰ Μαρτύρια καὶ ἄλλων Ναῶν Βασιλικῶν ἢ τρολλωτῶν, ὡς ἐν S. Lorenzo τοῦ Μιλάνου, ἐν Deré-Ahsy τῆς Λυκίας ἐν Μ. Ἀσίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ (βλέπε εἰκ. παρὰ Wulff, ἔ. ἀν. σ. 392, 394 κ. ἐ.).

1906 5, ἐξέφερε τὴν γνώμην, ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ ἱερομάρτυρος Λεωνίδου καὶ τῆς συνοδείας αὐτοῦ, ἧτοι περὶ τοῦ τόπου, ἔνθα ὁ περίφημος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Μιχαὴλ Ἀχομινάτος ἐξεφώνησε τὸν «εἰς τὸν ἅγιον ἱερομάρτυρα Λεωνίδου καὶ τὴν συνοδείαν αὐτοῦ» λόγον, ἐν τῷ ὁποίῳ δίδονται καὶ πληροφορίαι περὶ τοῦ μέρους τῆς πόλεως ἔνθα τὸ Μαρτύριον τοῦτο ἔκειτο. Ἡ σκαφικὴ ἔρευνα τοῦ χώρου καὶ ἡ ἀνεύρεσις τῆς ἀκριβοῦς κατόψεως τῆς Βασιλικῆς καὶ τῆς συνεχομένης πρὸς ταύτην Κρύπτης 6 ἐνισχύουσι πράγματι τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

Ὁ ἱερομάρτυς Λεωνίδης ἦτο ἐπίσκοπος τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸν Γ' μ. Χ. αἰῶνα καὶ ἐμαρτύρησεν ἐν Κορίνθῳ ἐπὶ Δεκίου (250) μετὰ ἑπτὰ ἄλλων γυναικῶν, ὧν τὰ ὀνόματα ἦσαν: Χάρισσα, Νίκη, Γαλανή, Καλλίς, Νουεχία, Βασίλισσα καὶ Θεοδώρα. Πάντες οὗτοι, παραδίδεται, ὅτι συνελήφθησαν κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Πάσχα ἐν Τροιζήνι καὶ ἤχθησαν ἐνώπιον τοῦ ἀνθυπάτου τῆς Ἀχαΐας Βενούστου, ὅστις τὸν μὲν ἐπίσκοπον Λεωνίδου κατεδίκασεν εἰς σταυρικὸν θάνατον, τὰς δὲ γυναῖκας διέταξε νὰ ὀδηγήσῃ διὰ πλοίου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πελάγους καὶ νὰ ρίψωσιν αὐτὰς εἰς τὴν θάλασσαν. Περὶ τοῦ Λεωνίδου φέρεται παρὰ Συμεῶν τῷ Μεταφραστῇ τὸ δίστιχον:

«Σκότος συνέσχε τὰς Ἀθήνας ἀθρόον»

«Δύναντος αὐταῖς ἡλίου Λεωνίδου»

5 Πρβλ. Κ. Κωνσταντοπούλου, Συμβολὴ εἰς τὴν τοπογραφίαν τῶν Χριστιαν. Ἀθηνῶν· τὸ Μαρτύριον τοῦ ἐπισκόπου Λεωνίδου, ἐν Ἡμερολ. τῶν φιλανθρ. Καταστ. Κωνσταντινουπόλεως, 1906, σ. 331-334. Ὁ Κ. ἐμελέτησε τὰ πρὸ τῆς ἐπιχώσεως ὑπὸ τοῦ γυμναστ. συλλόγου διακρινόμενα ἐπὶ τῆς νησίδος τοῦ 'Ιλισσοῦ ἐρείπια, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Α. Σκιαῆς ἀνέσκαπτε τὸ παρὰ τὴν ἁγίαν Φωτεινὴν μέρος τῆς κοίτης τοῦ 'Ιλισσοῦ πρὸς προσδιορισμὸν τῆς Καλλιρῆς (Πρβλ. Α. Σκιαῆς περὶ τῆς ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ 'Ιλισσοῦ ἀνασκαφῆς, ἐν Πρακτικαῖς Ἀρχ. Ἐτ. 1893, σ. 111-136)· ὁ Σκιαῆς ἐν τῇ μελέτῃ του ταύτη ποιεῖται λόγον καὶ περὶ τῆς Βασιλικῆς τοῦ 'Ιλισσοῦ (σ. 124 καὶ σημ. 3) καὶ τῆς Κρύπτης καὶ ἐκφέρει τὴν γνώμην ὅτι ἡ Βασιλικὴ αὕτη «εἶνε ἴσως ἡ παλαιστάτη τῶν ἐν Ἀθήναις ἐκκλησιῶν». Ὁ Κωνσταντόπουλος δέχεται, ὅτι ἡ Βασιλικὴ ἰδρῦθη κατὰ τὴν Ε' ἑκατοντ. καὶ ὅτι ἡ ἱδρυσις αὐτῆς ἔξω τοῦ ἄστεως ἀποδεικνύει ἀκμὴν τῆς εἰδωλοαστρείας, πρὸς καταπολέμησιν τῆς ὁποίας ἡ αὐλὴ τοῦ Βυζαντίου ἐπροστάτευε τὰ εἰς τὰ προάστεια ἰδρυόμενα καὶ βαθμηδὸν ἐκτοπιζόμενα τὰ ἀρχαῖα ἱερὰ χριστιανικὰ εὐκτήρια, ὡς ἀποδεικνύει τοῦτο καὶ ἡ ἱδρυσις τῆς παλαιᾶς Μονῆς τοῦ Δαφνίου.

6 Ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ Σκιαῆ (ἐνθ. ἀνωτ.) ὑπάρχει χάρτης τῆς κοίτης τοῦ 'Ιλισσοῦ σχεδιασθεῖς ὑπὸ Wilberg, ἔνθα εὐρίσκεται ἐσφαλμένη κάτοψις τοῦ Ναοῦ καὶ τῆς Κρύπτης· ὁμοίως ἐσφαλμένη κάτοψις δίδεται καὶ ἐν Curtius-Kaupert Atlas von Athen Bl. X (Die Umgebung der Kallirhöe).

Ὁ Μιχαὴλ Ἀκομινᾶτος ἐν τῷ ἀνωτέρω μνημονευθέντι λόγῳ του, ἔνθα παραστατικώτατα διηγείται τὰ κατὰ τὸν θάνατον τῶν μαρτύρων καὶ ἰδίᾳ τοῦ Λεωνίδη, ὃν παραβάλλει πρὸς τὸν λεοντόθυμον ὑπερασπιστὴν τῶν Θερμοπυλῶν, ἀποκαλεῖ τοὺς μάρτυρας «Ἑλλάδος γεννήματα καὶ θρέμματα», δι' οὓς «μᾶλλον μέγα φρονεῖτω ἢ νῦν εὐσεβῆς Ἑλλάς ἤπερ ἡ πάλαι ἐπὶ τοῖς περὶ Λεωνίδην τὸν Λάκωνα, ἀντιστοιχοῦσι μὲν πρὸς τὰς τῶν Περσῶν δυνάμεις περὶ τὰ στενά τῶν Θερμοπυλῶν πεσοῦσι δ' ἐκεῖσε παρὰ τῶν βαρβάρων ὑπὲρ ἐλευθερίας Ἑλλήνων κοινῆς» ¹.

Ἡ ὑπαρξίς ἐν Ἀθήναις Μαρτυρίου ἢ ὡς ἀποκαλεῖ τοῦτο ὁ Ἀκομινᾶτος *πολυανδρίου* ², ἔνθα ἀνεπαύοντο τὰ ὄσῳ τοῦ ἐπισκόπου Ἀθηνῶν Λεωνίδη καὶ τῶν γυναικῶν, αἵτινες ὑπέστησαν μετ' αὐτοῦ μαρτυρικὸν θάνατον, προϋποθέτει τὴν ἐκ Κορίνθου ἀνακομιδὴν τῶν λειψάνων καὶ τὴν εἰς Ἀθήνας μεταφορὰν τῶν ³. Τὸ μέρος δὲ τῆς πόλεως ἔνθα τὸ Μαρτύριον ἢ πολυάνδριον τοῦτο ἔκειτο, δηλοῦται ἐκ τῆς πληροφορίας, ἣν δίδει ὁ Ἀκομι-

¹ Βλέπε Μιχ. Ἀκομινάτου τὰ σωζόμενα ἔκδ. Σ. Λάμπρου, Ἀθῆναι 1879, Α' σ. 150-156. Πρβλ. καὶ σημ. ἐν Β' τόμ. σ. 459-460. Περὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ Λεωνίδη βλ. αὐτόθι, σ. 153 στ. 19 «ὁ καρτερικώτατος Λεωνίδης ἀναρτᾶται καὶ δεσποτικῶ πάθει συνυφόμενος αἴρεται καὶ οἷς ὠμότατα ζέεται, τῷ Χριστῷ συναρμώττεται . . . τὰς σάρκας διασπάται ξέσμενος». Ὡς πρὸς τὰς γυναῖκας λέγει, ὅτι ὁ τύραννος διέταξε «τῷ τῆς θαλάσσης ἐπιρριφθῆναι βυθῷ καὶ κολπῷ λήθης ἀφαντωθῆναι, ἵνα μὴ λαμπρὰ τῆς κατ' ἐκείνου νίκης φαίνοντο τρόπαια . . . ἤγοντο (αἱ γυναῖκες) χαίρουσαι . . . ὡς ἀξιοθεῖσαι πιεῖν ἐν ἄλμυροῖς ὕδασι τὸ γλυκὺ τοῦ μαρτυρίου ποτήριον . . . ἤκουσιν ἐπὶ θάλασσαν κἀκεῖθεν ἀναχθέντες πλοῖω ἐπιρριπτοῦνται τοῖς κύμασι . . . Πρβλ. καὶ Μέγαν Συναξαριστὴν, Δουκάκη, Ἀθῆναι 1889 κ. εἰς τεῦχος μηνὸς Ἀπριλίου σ. 160-161. Ὡς γνωστόν, ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τελεῖται ἡ μνήμη τῶν μαρτύρων τούτων τῇ 16 Ἀπριλίου.

² Πρβλ. Μιχ. Ἀκομινάτου, ἔνθ' ἀνωτ. στ. 33, «Εἰ δὲ καὶ *πολυάνδριον* ὁ τύμβος ἐστὶ καὶ *γενῶν ἀμφοτέρων* τέφραν αὐχεῖ, τοῦτο ἄφθονος ἦδη καὶ παντοδαπὸς τοῦ πνεύματος θησαυρὸς ὁποῖος καὶ ὁ παρ' ἡμῶν πλοῦτος οὗτός ἐστι». Τὸν ὄρον πολυάνδριον βλέπε καὶ εἰς τὸ παρατιθέμενον κατωτέρω ἐν τῷ κειμένῳ τοπογραφικῶν σημείωμα.

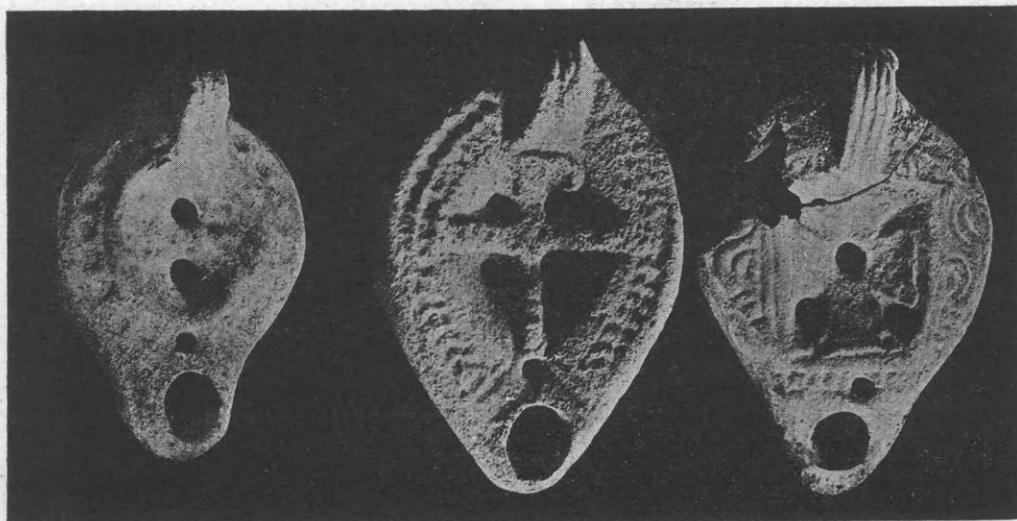
³ Ὅτι τὰ ὄσῳ καὶ ἡ κόνις τῶν μαρτύρων ἐντός θηκῶν (πιθ. σαρκοφάγων) ἔκειτο ἐν τῷ Μαρτυρίῳ τῶν Ἀθηνῶν δηλοῦται ἐκ τῶν λόγων τοῦ αὐτοῦ Ἀκομινάτου, ἔνθ' ἀν. στ. 32 «τίς γὰρ οὕτω νοθήσῃ καὶ βαρῆς τὴν καρδίαν, ὅς ὁστέου μαρτυρικοῦ ἢ κόνης ἁγίας ἀψόμενος οὐ παραχρῆμα τὴν ψυχὴν ἐνελάμψῃ; . . . *θήκη μαρτύρων* θησαυρὸς ἀναστάσεως, ἀθανασίας ταμεῖον, ἀφθαρσίας ὑπόμνημα κλπ. πρβλ. καὶ σ. 152 αὐτόθι «ἀλλὰ τίνες οἱ κείμενοι οὗτοι; ἀγνοεῖν γὰρ μοι δοκεῖτε, εἰ καὶ μὴ πάντες, τὸν ἀπόθετον ὄλβον ἡμῶν» καὶ σ. 21 «*κόνης δὲ πολυτίμοις τεθησαύρισται παρ' ἡμῖν δεῦρο*, οὐχ ὡς γεώδης καὶ παρὰ τοῦτο κάτω ρέουσα» στ. 24 «οὐ διὰ ταῦτα μόνον τὰ *λειπόμενα τῶν μαρτύρων παρ' ἡμῖν ἀπόκεινται* τῶν μακαρίων ψυχῶν διστάμενα».

νάτος, λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τῆς ὀλιγορίας, ἣν ἐδείκνυον οἱ σύγχρονοι Ἀθηναῖοι διὰ τὴν τιμὴν τῶν μαρτύρων: «Ὡ τῆς ἐκείνων μὲν φιλαδελφείας, λέγει ὁ Ἀκομινᾶτος, ἡμῶν δὲ μαλακίας· εἰ ἐκεῖνοι μὲν φιλοῦντες ἡμᾶς ἀνέχονται μένειν ἐν γῆ τοῖς αὐτῶν σώμασι καὶ οὐ μικροψυχοῦσι περὶ τὴν ἀνάστασιν διαμέλλουσαν ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν, ὑμεῖς δὲ μικρὸν πρὸ τῆς πόλεως δεῦρο βαδίζετε ὀκνοῦμεν καὶ τῷ ἱερῷ τούτῳ πολυανδρίῳ προστρέχετε καὶ τὸν ἐντεῦθεν φωτισμὸν ἀρούεσθαι» ⁴. Ἐπὶ τῶν λόγων τούτων τοῦ Ἀκομινάτου δύναται ἄριστα νὰ στηριχθῇ ἡ ὑπόθεσις, ὅτι ὁ ρήτωρ ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου (ἐπὶ τῆς νησίδος δηλ. τοῦ Ἰλισσοῦ) ἰστάμενος καὶ τὴν κυρίως πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, τὴν κειμένην ἐκεῖθεν τῆς Πύλης τοῦ Ἀδριανοῦ ⁵, δεικνύων διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἠδύνατο τοιαύτας ἐκφράσεις νὰ μεταχειρισθῇ. Ἡ συνταύτισις ἄρα τοῦ ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Ἀκομινάτου φερομένου πολυανδρίου, ἔνθα οἱ μάρτυρες ἀνέχονται μένειν τῇ γῆ τοῖς αὐτῶν σώμασι καὶ τοῦ ἡμετέρου Μαρτυρίου ἢ τῆς ὑπογείου Κρύπτῃς τῆς κειμένης ἀριστερὰ τῆς Βασιλικῆς τῆς νησίδος τοῦ Ἰλισσοῦ δὲν εἶνε ἀπίθανος.

Τὸν χρόνον τῆς ἰδρύσεως τοῦ Μαρτυρίου δεικνύει τὸ σχῆμα καὶ ἡ τοιχοδομία τῆς Κρύπτῃς, ἅτινα εἶνε συνήθη κατὰ τὸν χρόνον καθ' ὃν συνετελέσθη ὁ θρίαμβος τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπὶ Μ. Κωνσταντίνου, ἤτοι τὸν Δ' μ. Χ. αἰῶνα· τότε ἄρα ἐγένετο ἢ εἰς Ἀθήνας ἐκ Κορίνθου ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων τῶν Ἀθηναίων πιθανώτατα τούτων μαρ-

⁴ Πρβλ. αὐτόθι καὶ στ. 5, «ἡμεῖς δὲ τοσοῦτον ἀμελήσομεν ἀρετῆς καὶ περὶ τὸν ζῆλον τοῦ καλοῦ νυστάξομεν, ὡς καὶ τοὺς ἐνταῦθα κειμένους καλλινίκους μάρτυρας ἀγεράστους τὸ ἐφ' ἡμῖν περιορᾶν καὶ μὴ τῶν ὁσίων καθηκόντων ἀξιοῦν;»

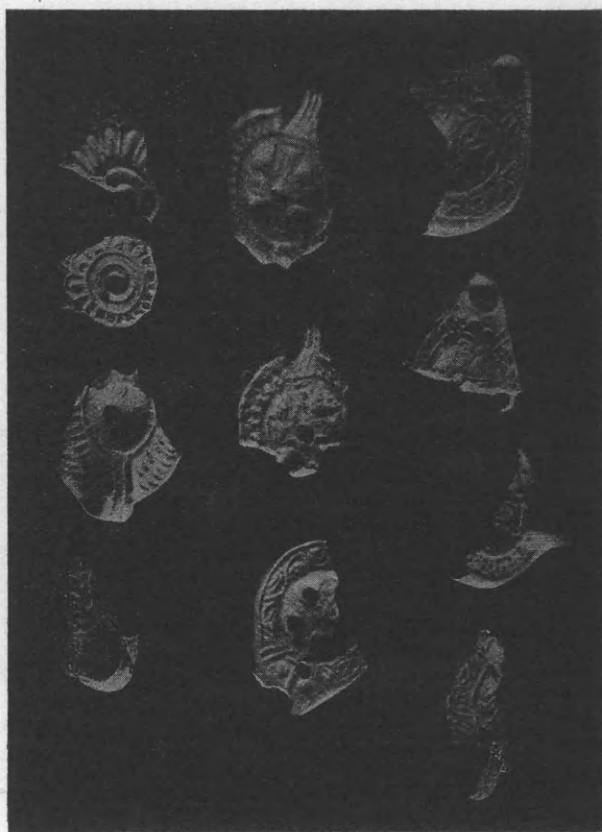
⁵ Ὡς γνωστόν, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀκομινάτου (τέλη IB' αἰῶνος) ἡ πόλις περιωρίζετο ἐντός τῶν τειχῶν, ἅτινα εἶχον ἐπισκευασθῆ καὶ διαρρυθμισθῆ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ (πιθ. 539-40), ὅτε ἐπεκρέματο κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὁ σλαυτικὸς κίνδυνος. Τὸ καθ' ὅλην τὴν βυζαντινὴν περίοδον τείχος τοῦτο τῆς πόλεως περιωρίζετο εἰς πολὺ μικροτέραν ἀκτῖνα τοῦ παλαιοῦ θεμιστοκλείου τείχους καὶ μάλιστα τοῦ ἐπεκταθέντος ἐπὶ Ἀδριανοῦ πρὸς τὸ μέρος τοῦ Σταδίου καὶ κατὰ μῆκος τοῦ Ἰλισσοῦ, τοῦ συνεχοῦς δηλ. παραρτήματος ἢ τῶν νέων Ἀθηνῶν, ὅπερ κατὰ τὴν βυζαντινὴν περίοδον φαίνεται ὅτι εἶχεν ἀποκτήσει ἤδη τὴν μορφὴν προαστείου (πρβλ. τὴν περὶ τείχους τῶν Ἀθηνῶν βιβλιογραφίαν ἐν Γρηγοροῦδου Ἱστορίᾳ τῶν Ἀθηνῶν, ἑλλ. μτφρ. Α' σ. 79. σημ. 2). Περὶ τῆς ἐκτάσεως τοῦ Ἰουστινιανείου τείχους καὶ τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τὸ λεγόμενον Βαλεριανεῖον δημοσιεῖομεν προσεχῶς ἰδίαν μελέτην ἐν τῷ πανηγυρικῷ τεύχει ἐπὶ τῇ 75ῃ ἡμερῇ τῆς Ριζαρείου Σχολῆς.

12: Λυχνίαι εὐρεθεῖσαι ἐν τῇ Κρύπτῃ τῆς Βασιλικῆς.

τύρων καὶ ἡ ἐναπόθεσις τῶν θηκῶν, ἐν αἷς περιείχοντο τὰ λείψανα, εἰς τὴν πρὸς τοῦτο ἐπὶ τῆς νησίδος τοῦ Ἰλισσοῦ κτισθεῖσαν Κρύπτῃν. Ὅτι ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἦτο ἡ Κρύπτῃ αὕτη τόπος προσκυνήματος ἐν Ἀθήναις¹ ἀποδεικνύουσι καὶ αἱ ἐν αὐτῇ, ὡς καὶ εἰς διάφορα τοῦ Ναοῦ μέρη, ἀνευρεθεῖσαι πῆλιναι λυχνίαι, δείγματα τῶν ὁποίων προσάγομεν ἐνταῦθα ἐν εἰκ. 12-13. Ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης, ἐν τῷ μέσῳ τῆς εἰκ. 12 εἰκονίζεται λυχνία κοσμουμένη δι' ἰσοσκελοῦς σταυροῦ ἀπολήγοντος εἰς Ρ, τὸ σύνθημα δηλ. μονόγραμμα τῶν χρόνων τοῦ Μ. Κωνσταντίνου· ὅμοιον μονόγραμμα πιθανῶς εὐρίσκεται καὶ τῇ ἐν εἰκ. 13 ἄνω καὶ ἐν τῇ μέσῃ σειρᾷ εἰκονιζομένη λυχνία. Τινὲς ἐκ τῶν παρατιθεμένων ἐνταῦθα λυχνιῶν καὶ ἐν τῷ χώρῳ τῆς Βασιλικῆς ἀνευρεθεισῶν κοσμοῦνται διὰ ροδάκων, μία ἔχει ἀποτετριμένην παράστασιν ἐλάφου (εἰκ. 12 ἀριστερὰ) πᾶσαι δὲ αἱ λοιπαὶ ἔχουσι παχεῖς ἰσοσκελεῖς σταυρούς· τὰ περὶ τὴν κεντρικὴν παράστασιν κοσμοῦντα τὰς λυχνίας πλαίσια ἢ ἔχουσι τὸ ἐν εἴδει κλάδου φοίνικος ἐσχηματοποιημένον συνεχὲς κόσμημα ἢ τὰ συνήθη

ἐλικοειδῆ κοσμήματα ἢ τέλος παχείας στιγμαῆς². Διὰ τὴν χρονολόγησιν τῶν λυχνιῶν πλὴν τοῦ ἐν

13: Τεμάχια λυχνιῶν, εὐρεθέντα ἐν τῇ Κρύπτῃ.

αὐταῖς μονογράμματος καὶ τῶν διακοσμήσεων ἔχο-

² Πρβλ. ὁμοίας διακοσμήσεις εἰς λυχνίας παλαιοχριστιανικὰς ἐν Kraus, RE der christl. Altert. II σ. 273 κ. ε. εἰκ. 123. 125. 141. 154 κ. ἄ.

¹ Ὅτι ἡ τιμὴ πρὸς τὸν μάρτυρα ἐπίσκοπον Ἀθηνῶν Λεωνίδην ἦτο διαδεδομένη καθ' ἅλην τὴν Ἑλλάδα μαρτυροῦσιν αἱ μωσαϊκαὶ ἢ ἐν τοιχογραφίαις παραστάσεις τοῦ Ἁγίου εἰς διάφορα βυζαντινὰ μνημεῖα· οὕτως ἐπὶ παραδείγματι εὐρίσκεται παράστασις τοῦ «ἱερομάρτυρος Λεωνίδου» ἐπὶ τοῦ σταυροβολίου τῆς Προθέσεως τοῦ Καθολικοῦ τοῦ Ὁσίου Λουκά (ἀντικατασταθεῖσα εἰς μεταγενετέρους χρόνους διὰ τοιχογραφίας) καὶ ἀλλαχοῦ.

μεν καὶ τὴν ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ὄψεως τινῶν ἐξ αὐτῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς φερούσης τὸ μονόγραμμα κεχαραγμένην ἐπιγραφὴν ΧΙΟΝΗC, ἣτις εἶνε, ὡς γνωστὸν, δηλωτικὴ τοῦ ἐργαστηρίου πηλίνων ἐν Ἀθῆναις σκευῶν κατὰ τοὺς ἐσχάτους ρωμαϊκοὺς χρόνους ¹.

Γ'. Χρονολογία τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ἰλισοῦ.

Ὑπολείπεται ἤδη ἡ ἐξέτασις τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἰδρῦθη ἡ Βασιλική, ἣτις προφανῶς ἐκτίσθη ἐπὶ

τῆς νησίδος τοῦ Ἰλισοῦ, ἵνα περιλάβῃ τὸ ἐπὶ τοῦ χώρου τούτου εἰς προγενεστέρους χρόνους ἰδρυθὲν Μαρτύριον τοῦ Λεωνίδη. Ἡ ἀνωτέρω γενομένη σύγκρισις τοῦ μνημείου πρὸς ἑτέρας χριστιανικὰς Βασιλικὰς ἤγαγον ἡμᾶς εἰς τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι ἡ Βασιλικὴ τῶν Ἀθηνῶν πρέπει νὰ καταταχθῇ εἰς τὰ κτίσματα τοῦ Ε' αἰῶνος· τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐνισχύουσι τ' ἀνευρεθέντα γλυπτὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη καὶ τὰ διασωθέντα τμήματα τοῦ ψηφιδωτοῦ δαπέδου τοῦ Ναοῦ.

1) *Γλυπτὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη.* Σπουδαίαν ὀπισ-

14: Κιονόκρανα καὶ βάσις προερχόμενα ἐκ τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ἰλισοῦ.

δῆποτε σημασίαν διὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ μνημείου ἐνέχουσι τὰ εἰς χεῖρας τοῦ ζυθοπώλου Τρι-

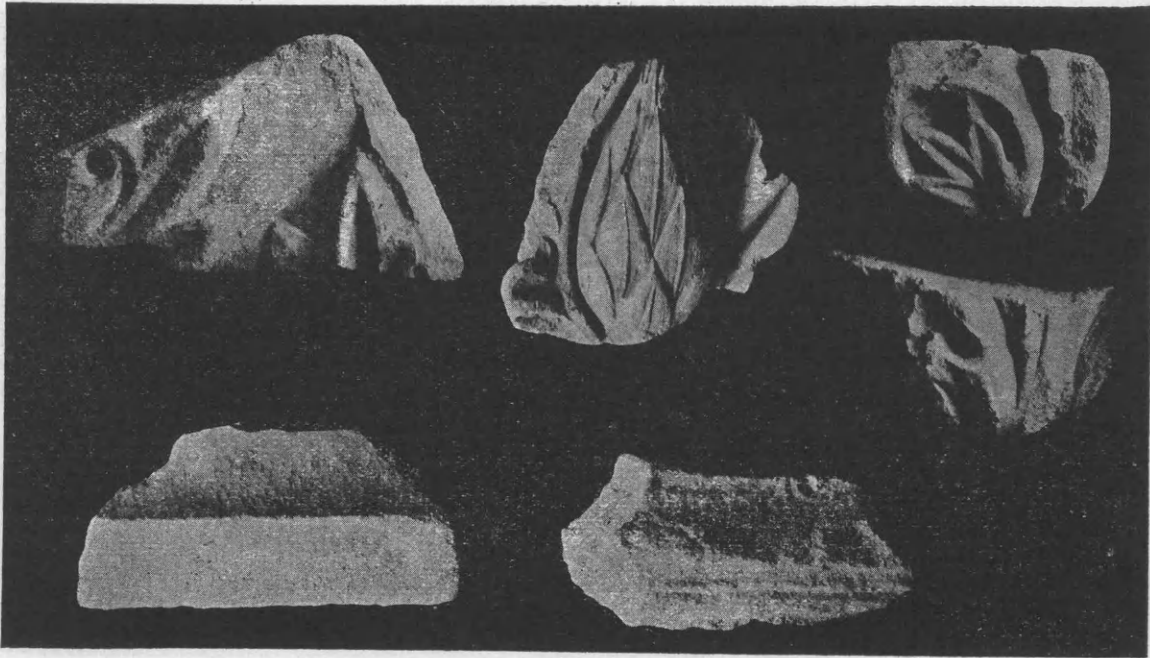
¹ Πρβλ. περὶ τοῦ ἐργαστηρίου τῆς Χιόνης, ἐν ΑΕ. (1906) σ. 113 κ. ἐ., Κ. Ρωμαίου, Εὐρήματα ἀνασκαφῆς τοῦ ἐπὶ τοῦ Πάριου ἀντροῦ· βλέπε πρὸς σύγκρισιν τῶν λύγων, αὐτόθι, Πίν. 6. Αἱ εἰς μέγα πλῆθος κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Κεραμεικοῦ εὑρεθεῖσα λυχνία μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς Χιόνης μαρτυροῦσιν ὅτι τὸ ἐργαστήριον τοῦτο ἦτο ἀθηναϊκόν, πιθανώτατα παρὰ τὸν Κεραμεικὸν ἰδρυμένον.

βέλλα κατασχεθέντα καὶ ἐκ τοῦ χώρου τούτου προερχόμενα μαρμάρινα τεμάχια τὰ ἐν εἰκ. 14 παριστάμενα. Ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ δεξιὰ διακρίνεται ἀττική βάσις κίονος ἀκριβῶς ἀντιστοιχοῦσα εἰς τ' ἀνευρεθέντα θεμέλια τῶν μέσων τοίχων τοῦ ἡμετέρου Ναοῦ· ὁ μεταξὺ τῶν δύο σπειρῶν τροχύλος τῆς ἐπὶ χωριστῆς πλίνθου πιθανώτατα βαινούσης βά-

σεως παρουσιάζει μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς τὰς βάσεις τῶν κιονοστοιχιῶν ἐτέρων χριστ. Βασιλικῶν ¹, αἵτινες πάλιν συνεχίζουσι τὴν ρωμαϊκὴν παράδοσιν, ὡς δύναται τις ἐν Ἀθήναις μάλιστα νὰ παρατηρήσῃ πανταχοῦ καὶ ἰδίᾳ εἰς σειρὰν τοιούτων, ἀποκειμένων σήμερον ἐπὶ τῆς Β. πλευρᾶς τοῦ περιβόλου τοῦ Ὀλυμπίου καὶ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ ἐκεῖ χώρου προερχομένων, ὧν πολλὰ ἔχουσι προφανῶς χριστιανικὴν προέλευσιν.

Τὰ δύο κιονόκρανα ἔχουσι τὴν κοπὴν τῶν φύλλων τῆς ἀκάνθου ὡς εἶνε αὕτη ἐν χρήσει εἰς τὰ

κορινθιάζοντα κιονόκρανα τῶν τελευταίων ρωμαϊκῶν χρόνων, τὴν τεχνικὴν τῶν ὁποίων βλέπομεν συνεχιζομένην καὶ εἰς τὴν χριστιανικὴν ἐποχὴν ἄνωθεν τῆς διπλῆς σειρᾶς τῶν φύλλων τῆς ἀκάνθου, ἥτις ἔχει διάταξιν καθαρῶς ρωμαϊκὴν μὲ τὰς τριπλᾶς σειρᾶς τοῦ στελέχους καὶ τὰ ἐκατέρωθεν ἀπλούμενα τρίφυλλα μαλακῆς ἀκάνθου (*acanthus mollis*), εὐρίσκεται ἡ κάλυξ καὶ αἱ ἐκατέρωθεν αὐτοῦ ἕλικες, ὡς ἐπὶ τῶν κιονοκράνων τοῦ Ὀλυμπίου παρατηροῦμεν καὶ ἰδίως τῆς Villa τοῦ Ἀδριανοῦ ἐν Tivoli, πρὸς τὰ κιονόκρανα τῆς

15: Τμήματα γλυπτῶν ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν εὐρεθέντα κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ἰλισοῦ.

ὁποίας ἔχουσι μεγίστην ὁμοιότητα τὰ ἡμέτερα ². Μόνον τὸ ἐν εἰκ. 14 ἀριστερὰ τῆς βάσεως κιονόκρανον εἶνε καθαρῶς χριστιανικῆς ἐποχῆς, κοσμεῖται διὰ μεγάλων ὑδροβίων φύλλων ἐχόντων κατὰ τὸ μέσον λογχοειδῆ φύλλα καὶ εἶνε ἄτεχνος μίμησις τῶν γνωστῶν δι' ὑδροβίων φύλλων καὶ φύλλων ἀκάνθου ρωμαϊκῶν καὶ χριστιανικῶν χρόνων

¹ Πρβλ. βάσεις κιόνων Ἐσκι-Τζουμᾶ Θεσσαλονίκης ἐν Texier et Pullan, L'architecture byzantine Taf. XLIV, ἀγίου Μηνᾶ Αἰγύπτου, ἐν Weigand, Neue Untersuchungen über das Goldenetor in Kon/pel, ἐν Athen. Mittheilungen, 1914, σ. 16 εἰκ. 2, ἐνθα ὅμως ἡ βάσις εὐρίσκεται ἐπὶ ὑψηλοῦ βάθρου (Postament), ὡς καὶ ἐν ἀγίῳ Δημητρίῳ Θεσσαλονίκης γίνεται.

² Βλ. E. Weigand, ἐνθ' ἄνωτ. Taf. II 4, πρβλ. αὐτόθι καὶ σελ. 22.

κιονοκράνων ³. Τὰ ἀνωτέρω ἀρχιτεκτονικὰ μέλη ἐκόσμου προφανῶς τὰς κιονοστοιχίας ἢ τὴν ἐκ τοῦ Νάρθηκος εἰς τὸν κυρίως Ναὸν εἴσοδον τῆς ἡμετέρας Βασιλικῆς. Ἐπὶ τῆς νησίδος τοῦ Ἰλισοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ χώρου ἐν γένει τοῦ Ζαππείου, ἐνθα ἐξετείνοντο οἱ κῆποι τῶν ἀρχαίων καὶ αἱ νέαι Ἀθῆναι τοῦ Ἀδριανοῦ, εἶνε γνωστὸν, ὅτι ὑπῆρχον ρωμαϊκῶν χρόνων ἐπαύλεις καὶ ἄλλα κτίσματα, ἀρχιτεκτονικὰ δὲ τούτων μέλη, ὡς εἶνε πιθανώτατα τὰ περισσότερα ἐκ τῶν ἐν εἰκ. 14 παριστωμένων,

³ Πρβλ. Γ. Σωτηρίου τὰ ἐρείπια τοῦ παρὰ τὸν Ἀρειον Πάγον Βυζ. Ναοῦ, ἐν ΑΔ 1916 σ. 129 καὶ 130· τὸ κιονόκρανον τοῦτο (τὸ ἔγον μορφὴν ὑποτραχηλίου δωρικοῦ κιονοκράνου ἔχοντος τὸ δώριον κυμάτιον) εἶνε ἴσως μεταγενεστέρων πηθ. φραγκικῶν χρόνων, καθόσον ἔχει στοιχεῖα γοθικοῦ τύπου.

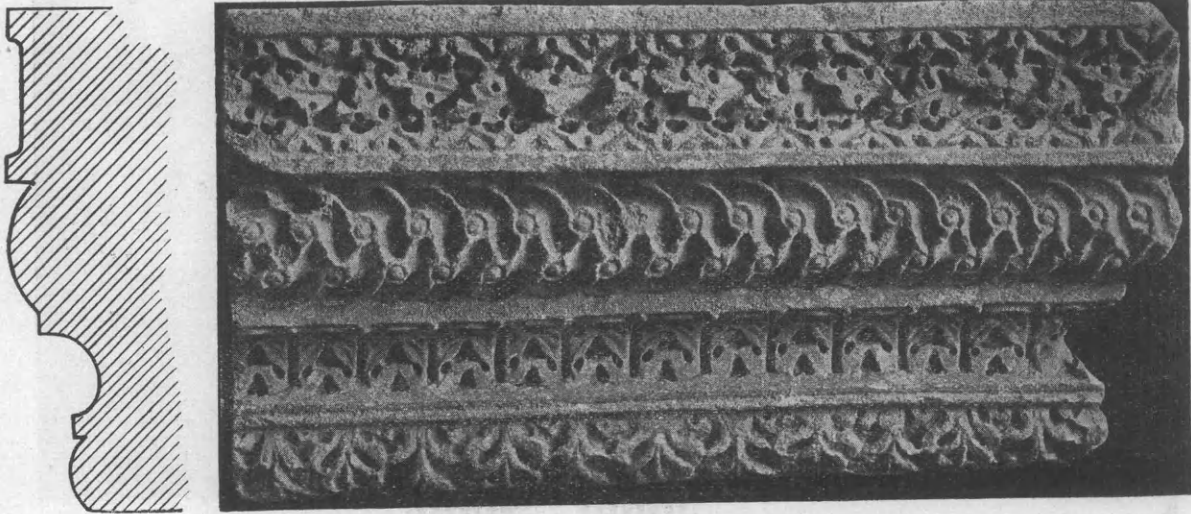
ἐχρησιμοποιήθησαν διὰ τὴν κτίσιν καὶ διακόσμησιν τῆς ἡμετέρας Βασιλικῆς.

Τοῦναντίον διάφορος, καθαρῶς χριστιανικῶν χρόνων, ἐργασία διακρίνεται ἐν τοῖς τεμαχίοις τῆς εἰκ. 15, ἅτινα ἀνευρέθησαν κατὰ τὰς ἀνασκαφάς· εἶνε τμήματα κιονοκράνων ἢ ἐπικράνων παραστάδων, ἐν οἷς ἡ κοπὴ τοῦ φύλλου τῆς ἀκάνθου ἔχει ὅλως διάφορον πρὸς τὰ ἀνωτέρω κιονόκρανα μορφήν. Ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης, τὰ ἐκ τοῦ στελέχους τοῦ φύλλου τῆς ἀκάνθου ἀπλούμενα τρίφυλλα εἶνε ὀξέα (*acanthus spinosus*) καὶ εἶνε βαθέως κατειργασμένα, χαρακτηριστικὰ δηλ. τῆς χριστιανικῆς γλυπτικῆς τοῦ Δ' καὶ Ε' ἰδίως αἰῶνος ¹.

¹ Ἐκ κιονοκράνου κορινθιάζοντος προέρχεται καὶ

ὁ κῶνος πίτυος ὁ ἐν τῇ ἄνω σειρᾷ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς εἰκ. 15 εἰκονιζόμενος καὶ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τοῦ χώρου τῆς Βασιλικῆς εὑρεθείς· σχεδὸν ὁμοιος κῶνος κοσμεῖ τὰ φέροντα κατὰ τὰ ἄκρα κεφαλὰς κριῶν ἢ ἀετῶν μὲ ἀνοικτὰς πτέρυγας κιονόκρανα τοῦ καυθέντος Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης· ὁ κῶνος μόνον ὁ εὑρεθείς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Βασιλικῇ εἶνε ἐπιμελέστερον καὶ φυσικώτερον κατειργασμένος ².

Σπουδαιότεραν σημασίαν διὰ τὴν χρονολογίαν τῆς Βασιλικῆς ἐνέχει ἕτερον μαρμαρίνον τεμάχιον, ἐκ τοῦ χώρου τούτου τῆς Βασιλικῆς προερχόμενον, ὅπερ ἴσταται ὡς μοναδικὸν παράδειγμα χριστιανικῆς γλυπτικῆς ἐν Ἑλλάδι καθόλου (εἰκ. 16). Τὸ μαρμαρίνον τοῦτο τμήμα (035×018 μ.) ἔχει τέσ-

16: Τμήμα περιθωρώματος Πύλης (;) εὑρεθὲν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ἰλισοῦ.

σaras ζώνας διὰ ταινιῶν χωριζομένας καὶ κοσμουμένας διὰ ποικίλων διακοσμητικῶν θεμάτων· οὕτως ὁλόκληρον τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἄνω ζώνης καταλαμβάνει φυτικὸν κόσμημα ὁμοιάζον πρὸς φύλλον ἀμπέλου, σχηματιζόμενον δι' ἀβαθῶν ὀπῶν διὰ τρυπάνου κατειργασμένων· τὸ φύλλωμα τοῦτο

¹ Βλέπε ὁμοίαν κατεργασίαν τῆς ἀκάνθου ἐν Strzygowski, *Kleinasien*, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 47 εἰκ. 32-34, πρὸς τοῦ αὐτοῦ *Die Acropolis in althbyz. Zeit*, ἐν *Ath. Mitteil.* XIV, (1889) σ. 280 καὶ 283 κ. ἐ. Βλέπε καὶ τὴν ἐναντίον τοῦ Str. ἐκφερομένην γνώμην τοῦ Weigand, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 20. κ. ἐ. καὶ 62 κ. ἐ. καθ' ἣν συμφώνως πρὸς τὰ προσαγόμενα παραδείγματα κιονοκράνων (Tivoli, ἀγ. Μηνᾶ, Βηθλεέμ, Κωνσταντινουπόλεως, Θεσσαλονίκης, κ. ἄ.) ἐπιζητεῖται ἡ ἀνατραπὴ καὶ πάλιν ἡ πρό πολλοῦ γενομένη δεκτὴ γένεσις τῶν τύπων ἐν Ἀνατολῇ· ἐν τούτοις ἡ ἐξέλιξις αὐτῶν ἐκ ρωμαϊκῶν προτύπων, ὡς δέχεται τοιαύτην ὁ Weigand, ἐκ τῶν προσαγομένων τοῦλάχιστον ὑπ' αὐτοῦ παραδειγμάτων δὲν δικαιολογεῖται ἐπαρκῶς.

περιβάλλει ἐκατέρωθεν εἰδὸς τι λεσβίου κυματίου· ἐπὶ τῆς δευτέρας προεξεχούσης ζώνης εὑρίσκεται ἀλυσσιδωτὸς πλοχμὸς μετὰ κόμβων, μίμησις τελεία τῆς κάτω σπείρας τῶν βάσεων τῶν κίωνων τοῦ Ἐρεχθείου· ἡ τρίτη εἰσέχουσα ζώνη πληροῦται δι' ἡμιφύλλων ἀκάνθου, ἐξ ὧν βλαστάνουσι τρία φύλλα· τὰ ἡμιφύλλα ταῦτα εἶνε κατὰ ζεύγη καὶ τὰ βλαστάνοντα φύλλα ἐνοῦνται πρὸς ἀλληλα ὑποδηλούμενα δι' ὁμοίων ἀβαθῶν ὀπῶν· τέλος ἡ τετάρτη ἐλαφρῶς ἐξέχουσα ζώνη κοσμεῖται δι' ἀνθεμίων ἐσχηματοποιημένων, κατὰ τὰς βάσεις τῶν ὀπῶν ὁμοίαι διὰ τρυπάνου κατειργασμένοι ὄπαι

² Πρὸς Παράρτημα ΑΔ 1918 Γ. Σωτηρίου, ὁ Ἅγιος Δημήτριος Θεσσαλονίκης, εἰκ. 14-15.

παρατηροῦνται. Τὸ μαρμάρινον τοῦτο τεμάχιον δύναται μᾶλλον ὡς τμήμα περιθωρώματος τῆς κυρίας Πύλης τοῦ ἡμετέρου Ναοῦ ἢ ὡς τμήμα ἐπιστυλίου νὰ ἐρμηνευθῆ, ὡς δεικνύει ἡ παρατιθεμένη τομὴ του (Profilierung) τὴν ἐκδοχὴν τοῦ τεμαχίου ὡς τμήματος περιθωρώματος πλουσίας διακεκοσμημένης Πύλης ἐνισχύει ἡ ὑπαρξίς τῆς γνωστῆς Πύλης ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐν Spalato καὶ τῶν Πυλώνων τῶν Βασιλικῶν τῆς Συρίας καὶ Μ. Ἀσίας (Rusapha, Babiska, Deir-Seman), πρὸς τὸ σχῆμα ἄλλως τε τῶν ὁποίων, ὡς εἶδομεν, ἑμοιάζει καὶ ἡ ἡμετέρα Βασιλική ¹. Αἱ δαντελλωταὶ ἐπὶ σκωτεινοῦ βάθους διακοσμήσεις τοῦ ἡμετέρου τεμαχίου ἴστανται πλησιέστερον πρὸς τὴν τάξιν τῶν μικρασιατικῶν σαρκοφάγων, αἵτινες φέρουσι τὸ ὄνομα: Σαρκοφάγοι τῆς Sidamara, ἃς ἠρμήνευσε κυρίως ὁ Strzygowski ². Ὅτι ὅμως τὸ ἡμέτερον τεμάχιον μεθ' ὅλην τὴν ὁμοιότητα τῶν διακοσμητικῶν του θεμάτων πρὸς μικρασιατικὰς σαρκοφάγους ἔχει τὴν προέλευσίν του γνησίως ἀθηναϊκὴν μαρτυρεῖ ὁ μετὰ κόμβων πλοχμός, τὸ λέσβιον κυμάτιον καὶ τὰ ἀνθήμια, ἅτινα ἐνθυμίζουσι τὴν σχολὴν τοῦ Ἐρεχθείου ³.

¹ Πρβλ. τοὺς πλουσίως διακεκοσμημένους Πυλώνας ἐν Wulff, *Alchr. und byz. Kunst*, I, σ. 211, 260, 264, εἰκ. 206, 249, 251· βλέπε καὶ πύλην τοῦ Ναοῦ τοῦ Παλατίου τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐν Spalato, ὅπου ὁμοίως σχεδὸν πρὸς τὸ ἡμέτερον τεμάχιον σχηματίζονται καὶ τὰ ἀνθήμια, ἐν Hébrard-Zeiller, *Le palais de Diocletien à Spalato*, Paris, 1911, σ. 32 καὶ 33 καὶ τὴν Πύλην τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ναῶν τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέου ἐν τῇ Κρίσει (Χατζή-Μουσταφᾶ-πασσᾶ-Τζαμί) ἐν Ebersolt et Thiers, *Les églises de Constantinople*, 1913, σ. 87 εἰκ. 40.

² Βλέπε Strzygowski, *Orient oder Rom*. σ. 40 κ. ἐ. Kleinasiat., σ. 196 κ. ἐ. *Byz. Denkmäler*, III, σ. XII κ. ἐ. καὶ *Idia Jour of Hell. Stud.* 1907, σ. 99 κ. ἐ. πρβλ. περιήληφιν ἐν Wulff ἔ. ἀ. I, 170 κ. ἐ. καὶ Mentel, *BCH.* 1902 σ. 235 κ. ἐ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ σημειούμεν, ὅτι τὰ ἐν τῷ ἡμέτερῳ βυζαντινῷ Μουσεῖῳ ἀποκείμενα πέντε τμήματα σαρκοφάγων, περὶ ὧν σημειοῦνται ὀλίγα τινὰ ἐν ΑΕ. 1917 σ. 105, ἔχουσι μικρασιατικὴν προέλευσιν, ἐκ δωρεᾶς ὁμογενοῦς ἐκ Σμύρνης προερχόμενα κατὰ τὸ εὔρητήριον τοῦ Ἐθνικοῦ ἀρχαιολ. Μουσείου, κακῶς δὲ σημειοῦνται ὡς «ἑλληνικαὶ σαρκοφάγοι». Ἐν Ἑλλάδι δὲν ἀνευρέθησαν μέχρι τοῦδε τοιαῦτα καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἡ ἀνεύρεσις τοῦ ἡμετέρου τεμαχίου ἐπὶ Ἀθηναϊκοῦ ἐδάφους ἐνέχει μεγίστην σημασίαν.

³ Εἰς τὰς μικρασιατικὰς σαρκοφάγους γίνεται κυρίως χρῆσις τοῦ ὠοῦ τοῦ ἰωνικοῦ κυματίου καὶ τῶν ἐν σχήματι S ἐλικοειδῶν διακοσμήσεων, αἵτινες ἐλλείπουσιν ἐκ τοῦ ἡμετέρου τεμαχίου, ὅπερ εἶνε διὰ τοῦτο μεμονωμένον παράδειγμα ἐν τῇ ἑλληνικῇ τῶν χριστιανικῶν χρόνων γλυπτικῇ· τὸ τεμάχιον τοῦτο ἐνέχει μεγίστην ἀξίαν διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἐν Ἑλλάδι γλυπτικῆς, ἣν βλέπομεν μιμουμένην μὲν τὴν τεχνικὴν τῆς Ἀνατολῆς ἐλευθέραν δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν δια-

᾽Ὡς τελευταῖον δεῖγμα ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς γλυπτῶν προσάγομεν τὰ ἐν τῇ κάτω σειρᾷ τῆς εἰκ. 15 διακρινόμενα δύο τεμάχια θωρακίων· ἀμφοτέρων διεσώθησαν αἱ βάσεις, ἐν αἷς διακρίνει τις τὴν ἀρχὴν περιελισσομένης ταινίας καὶ μέρους ὀπῆς· σύγκρισις πρὸς θωράκια παλαιῶν Τέμπλων καὶ μάλιστα τῆς Βασιλικῆς τῆς Ὀλυμπίας μαρτυρεῖ, ὅτι εἶνε τμήματα θωρακίων δυναμένων ν' ἀναχθῶσιν εἰς ἐποχὴν ὁμοίαν πρὸς τὴν παραδεδομένην ἐποχὴν τῆς Βασιλικῆς τῆς Ὀλυμπίας ⁴.

Ἡ ἀνωτέρω γενομένη ἐξέτασις τῶν ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν καὶ λοιπῶν διακοσμητικῶν τεμαχίων ἀπέδειξεν, ὅτι εἰς τὴν κτίσιν καὶ διακόσμησιν τῆς Βασιλικῆς ἐγένετο χρῆσις ἀρχαιότερου, ρωμαϊκῶν χρόνων, ὑλικοῦ—κατεσκευάσθησαν ὅμως καὶ ὑπὸ χριστιανῶν τεχνιτῶν πλεῖστα, τὰ διακοσμητικὰ θέματα τῶν ὁποίων ἀνάγονται γενικῶς εἰς τὸν Ε' μ. Χ. αἰῶνα. Εἰς τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἀνάγονται καὶ τὰ ἀνευρεθέντα τμήματα τοῦ ψηφιδωτοῦ ἐδάφους τῆς Βασιλικῆς, εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ὁποίων μεταβαίνομεν.

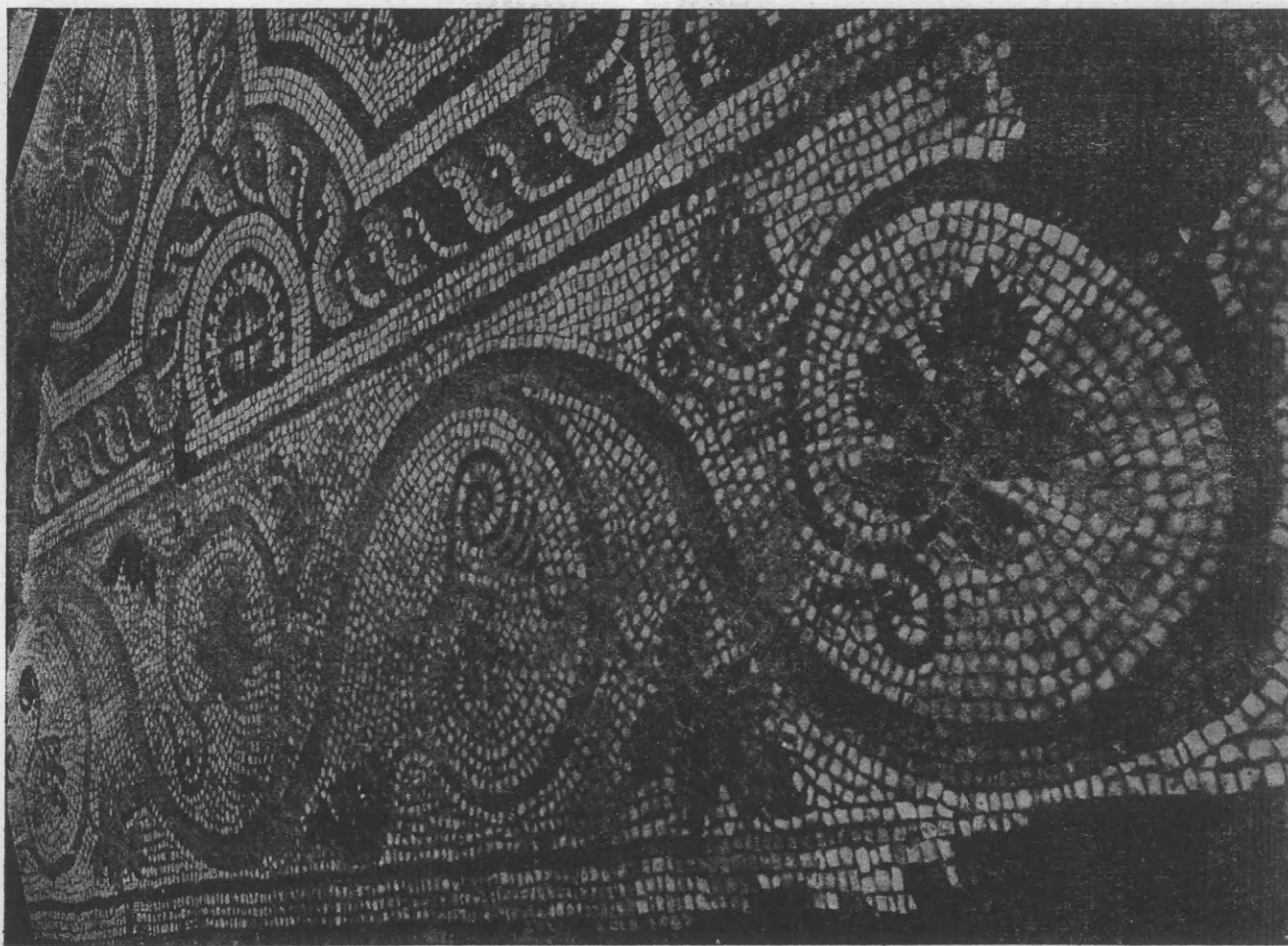
^{2ον}) Τὸ ψηφιδωτὸν δάπεδον. Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῇ παρατεθείσῃ κατόψει τοῦ Ναοῦ (εἰκ. 3), ἀνευρέθησαν τμήματα ψηφιδωτοῦ δαπέδου εἰς πέντε μέρη, ἧτοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῶν ἐκατέρωθεν τοῦ ἱεροῦ βήματος διαμερισμάτων, ἐπὶ τοῦ

κοσμητικῶν θεμάτων. ἅτινα λαμβάνει ἐκ τῆς πλουσίας εἰς διακοσμητικὰ θέματα γλυπτικῆς τῶν κλασσικῶν χρόνων, ἣν εἶχεν ἐνώπιον αὐτῆς. Τὴν ἑλληνικότητα τοῦ τεμαχίου, ὅπερ ἕνεκα τοῦ πάχους του (0.13 μ.) καὶ τῆς κατεργασίας τῆς ὀπισθίας ὄψεως δὲν δύναται ὡς τμήμα καλύμματος σαρκοφάγου νὰ ἐκληθῆ, ὡς ἀρχικῶς καὶ ὑφ' ἡμῶν θεωρήθη, μαρτυρεῖ καὶ ἡ προέλευσις τοῦ μαρμαροῦ, ὅπερ εἶνε φατὸν ὑμῆτιον μάρμαρον. Ὁ ἀρχιτέκτων κ' Ὀρλάνδος νομίζει, ὅτι τὸ ἐν λόγῳ τεμάχιον ἀνήκει μᾶλλον εἰς βάσιν τοῖχου καθ' ὅσον φέρει ἀκριβῶς τὰς γλυφὰς ρωμαϊκοῦ τοιχοβάτου μετὰ πλίνθου. Ἡ δὲ λοξὴ ἀπότμησις τῆς γωνίας εἶναι ἀκριβῶς ὁμοία πρὸς τὰς ἐν χρῆσει ρωμαϊκᾶς συνδέσεις. Τέλος πιστεύει, ὅτι ἀποβλέπων τις μάλιστα εἰς τὴν διπλὴν λοξὴν τμήσιν τοῦ τεμαχίου θὰ ἐταύτιζεν αὐτὸ πρὸς βάσιν παραστάδος. Ἡ ὡς τμήμα περιθωρώματος Πύλης ἐξενηγεῖσα γνώμη ἡμῶν ἀνωτέρω τηρεῖται μᾶλλον εἰς τὴν πλουσιωτάτην διακόσμησιν τοῦ τεμαχίου, ἥτις δύσκολον εἶνε νὰ ὑποτεθῆ ὅτι ἦτο προωρισμένη τὰ κοσμῆ βάσεις τοῖχου. Ἐνεκα τούτου, ἂν ἀποκλεισθῆ ἡ γνώμη περὶ διακοσμήσεως Πύλης, τὸ τεμάχιον τῆς εἰκ. 16 ἀνεστραμμένης θὰ ἦτο μᾶλλον τμήμα διαζώματος Κιβωρίου ἢ εἰκονοστασίου, καθόσον, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Ζάχου, ἡ διάφορος μορφή τῆς διπλῆς λοξῆς τμήσεως, ἥτις ἄλλως τε δυνατόν νὰ προῆλθε καὶ ἐκ μεταγενεστέρως χρήσεως τοῦ τεμαχίου, ἀποκλείει πιθανώτατα τὴν ἐκδοχὴν αὐτοῦ ὡς βάσεως παραστάδος.

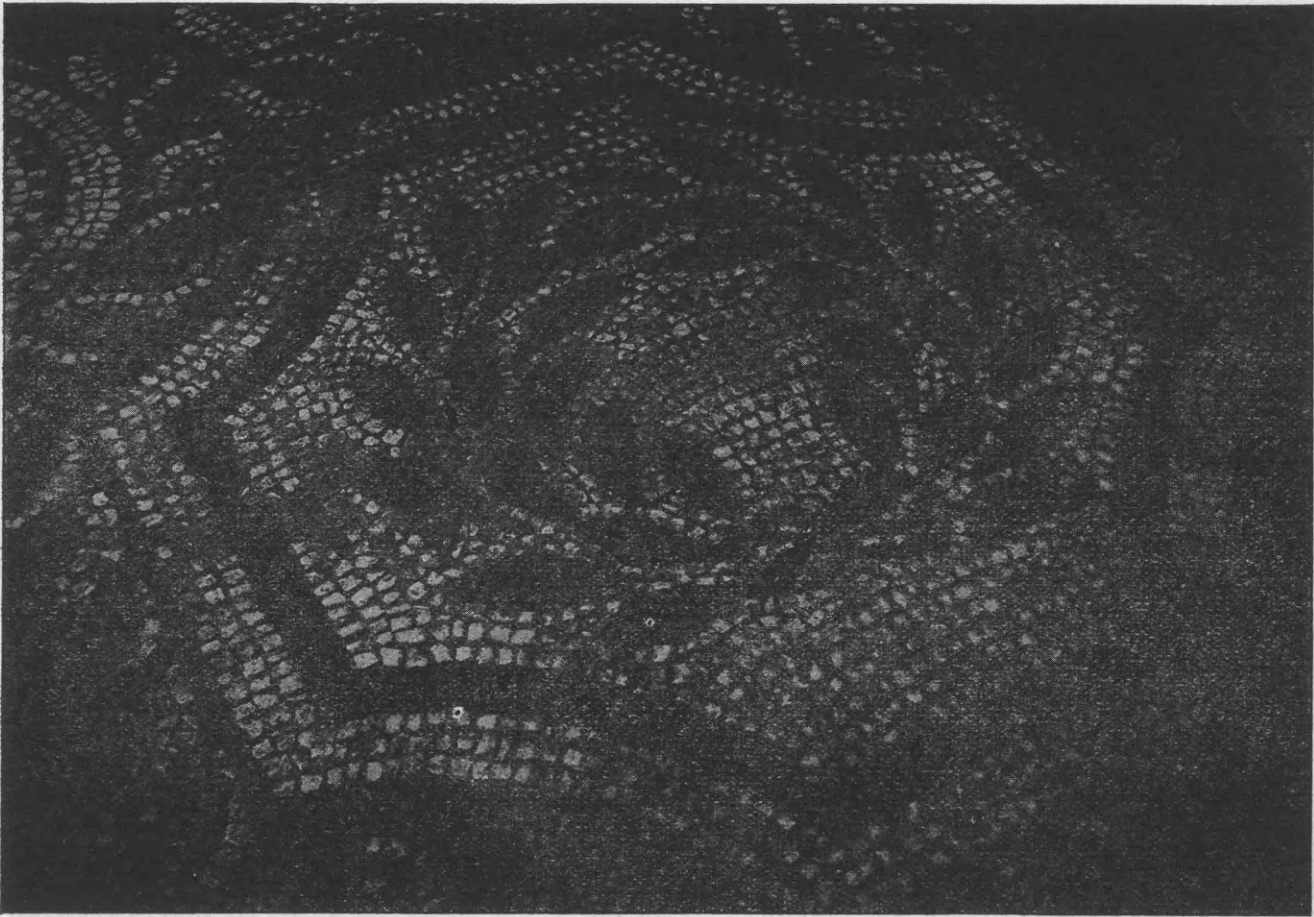
⁴ Βλ. Β. Λεονάρδου, Ἡ Ὀλυμπία, Ἀθήνησιν, 1901, σελ. 159.

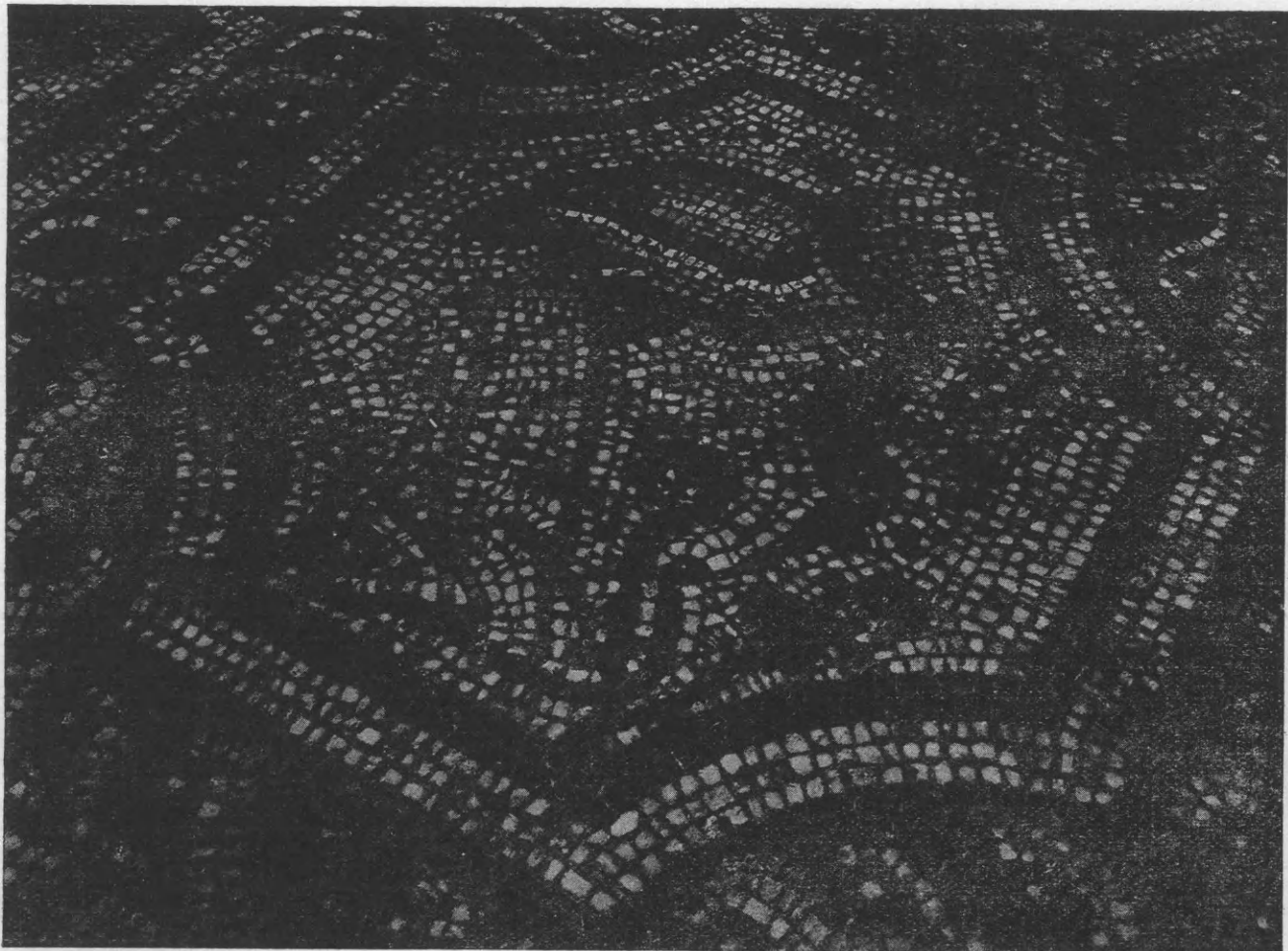
17: Ψηφιδωτὸν δάπεδον τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ἰλισοῦ (τιμῆμα δαπέδου ἀριστερὰ τοῦ βήματος).

18: Ἡ πλατεῖα ταινία, εἰς ἣν ἀπολήγει τὸ ἐν εἰκόνι 17 ψηφιδωτόν.

19: Διακοσμητικὰ θέματα ψηφιδωτοῦ δαπέδου ἀριστερὰ τοῦ βήματος (σιέφανος ἐκ κλάδων δάφνης).

20: Διακοσμητικὰ θέματα ψηφιδωτοῦ δαπέδου ἀριστερὰ τοῦ βήματος (πελαργὸς δάκνων ὄφιν).

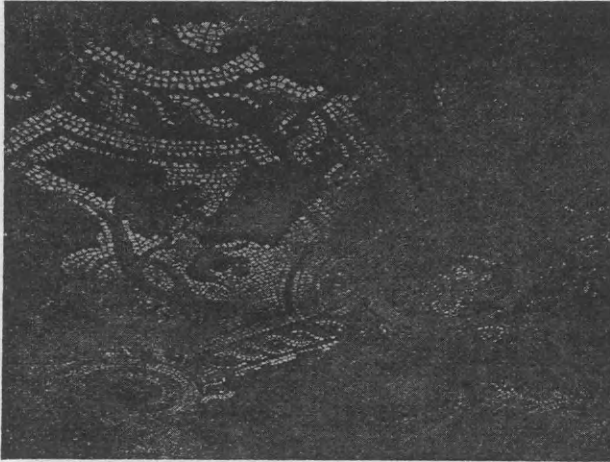
21: Διακοσμητικὰ θέματα ψηφιδωτοῦ δαπέδου ἀριστερὰ τοῦ βήματος (ἀντιμέτωπα πτηνὰ δάκνοντα ἄνθη).

ἀριστεροῦ τμήματος τοῦ Νάρθηκος καὶ πρὸ τῆς προσόψεως τοῦ Ναοῦ. Ἐκ τούτων τὸ ἀρτιώτερον διχσωθὲν εἶνε τὸ ἀνευρεθὲν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ ἀριστερὰ τοῦ ἱεροῦ βήματος διαμερίσματος (εἰκ. 17-21), τὸ ἥμισυ τοῦ ὁποίου εἶχε καταστραφῆ κατὰ τὴν κτίσιν τῆς Σκηπῆς τοῦ θεάτρου, δι' ἣν ἐχρησιμοποιήθη ὡς θεμέλιον. Τὸ τμήμα τοῦτο τοῦ ψηφιδωτοῦ δαπέδου συνίσταται ἐκ σειρᾶς ρόμβων χωριζομένων διὰ ταινιῶν, πληρουμένων διὰ πλοχυμῶν καὶ ὁμοίας διακοσμησεως κύκλων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων εὐρίσκονται ἕτεροι μικρότεροι πληρούμενοι διὰ στροβίλων ἢ ἰσοσκελῶν σταυρῶν· τοὺς ρόμβους κοσμοῦσι ποικίλα διακοσμητικὰ θέματα, ἅτινα συνήθως ἐπαναλαμβάνονται κατὰ διαγώνιον πάντοτε διεύθυνσιν καὶ τὸ ὅλον ψηφιδῶμα ἀπολήγει εἰς πλατεῖαν ταινίαν, ἣτις πληροῦται διὰ κληματίδος (Weinranke), ἐξ ἧς ἐκφύονται βότρες καὶ φύλλα ἀμπέλου (εἰκ. 18). Τὰ σπουδαιότερα δια-

κοσμητικὰ θέματα τῶν ρόμβων εἶνε: στέφανοι ἐκ φύλλων δάφνης (εἰκ. 19), πελαργὸς δάκνων ὄφιν ἔρποντα ἐντὸς λόχμης, ἐν ἣ φύονται ἀνθύλλια (εἰκ. 20), ἀντιμέτωπα πτηνὰ μετ' ὑψηλοῦς πόδας ἐκατέρωθεν δενδρυλλίου δάκνοντα ἄνθη (εἰκ. 21), ρόδακες μετ' πλατεῖα φύλλα ἐντὸς κύκλων (εἰκ. 18), σταυροειδῆ κοσμήματα περιελισσόμενα εἰς τὰς πλευρὰς τετραγώνου περικλειομένου ἐντὸς κύκλου (εἰκ. 17 ἀριστερὰ) καὶ κομψότατον ἐν τῇ ἀπλότητί του κόσμημα ἐκ κληματίδος, ἣτις σχηματίζει τρεῖς ἐπαλλήλους κύκλους, ἐξ ὧν ὁ ἄνω ἔχει τὸ σχῆμα λύρας· ἡ κληματίς ἀπλοῦται συμμετρικώτατα ἢ πληροῖ τοὺς κύκλους καὶ ἀπολήγει εἰς ἕλικας ἢ φύλλα κισσοῦ, ἐν ᾧ τὸ βάθος τοῦ κάτω κύκλου πληροῖ λωτοειδῆς φυτὸν φυόμενον ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ κοσμοῦντος τὴν βάσιν τοῦ κύκλου τριγώνου (εἰκ. 17 δεξιὰ).

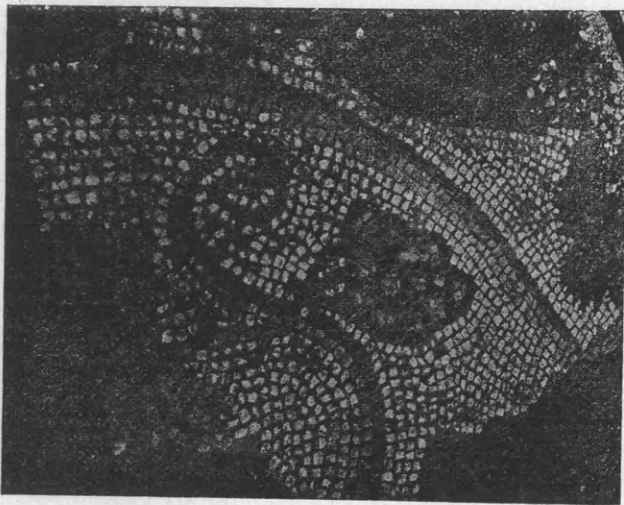
Ὅμοιαν διακόσμησιν εἶχε καὶ τὸ κατεστραμμέ-

νον ψηφιδωτὸν δάπεδον τοῦ δεξιὰ τοῦ ἱεροῦ βήματος κειμένου διαμερίσματος, δύο τμήματα τοῦ ὁποίου παραθέτομεν ἐνταῦθα (εἰκ. 22-23)· ἐν τῇ εἰκ. 22 ὁμῶς παρατηροῦμεν, ὅτι καὶ ἄλλα διακοσμητικὰ θέματα ἐπλήρουν τοὺς ρόμβους, ὡς τὸ διακρινόμενον δενδρύλλιον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵπαντα ἢ εἰς τοὺς κλάδους τοῦ ὁποίου ἐπικάθηνται πτηνά.

22: Τμήμα ψηφιδωτοῦ δαπέδου δεξιὰ τοῦ βήματος τῆς Βασιλικῆς

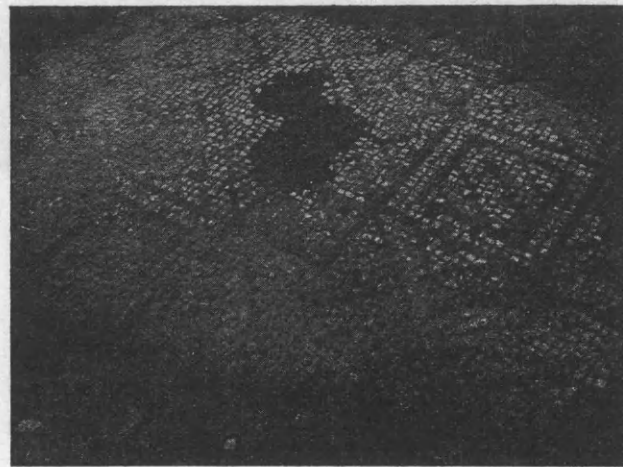
Τὸ δεξιὰ τοῦ Νάρθηκος ἀνευρεθὲν τμήμα ἔχει ἀπλᾶ γεωμετρικὰ κοσμήματα (εἰκ. 24). Σπουδαιότεραν σημασίαν ἐνέχουσι τὰ ἔξωθεν τοῦ Ναοῦ ἀνευρεθέντα τμήματα ψηφιδωτοῦ δαπέδου, ἅτινα προφανῶς ἐκόσμουσαν τὸ ἔδαφος τοῦ Αἰθρίου τῆς ἡμετέρας Βασιλικῆς. Τὸ πρῶτον ἐκ τούτων (εἰκ. 25) σύγκειται ἐκ σταυροειδῶν διακοσμήσεων, ἐν αἷς διαγράφονται ρόμβοι πληρούμενοι διὰ λεπιδω-

23: Τμήμα τῆς πλατείας ταινίας τοῦ ἐν εἰκ. 22 ψηφιδωτοῦ δαπέδου.

τῶν κοσμημάτων ἢ κύκλων μετὰ ροδάκων, ἐν ᾧ τ' ἀπομένοντα ἐδάφη τῶν κεραίων τοῦ σταυροῦ ἔχουσιν ἐν σχήματι S διπλᾶς ἑλικας· τοὺς σταυροὺς διαχωρίζουσι ταινία μετὰ πλοχοῦ, μεταξὺ δὲ τῶν σταυρῶν σχηματίζονται τετράγωνα πλαισιούμενα διὰ πλοχοῦ καὶ σχηματίζοντα ἕτερα μικρὰ τετράγωνα πληρούμενα διὰ λογοχειδοῦς φύλλου. Τοῦ δευτέρου (ἀριστερὰ τοῦ Αἰθρίου ἀναφανέντος τμήματος) διεσώθη μόνη ἢ κατὰ τὸ ἄκρον ταινία, ἔχουσα παραμιδοειδεῖς διακοσμήσεις καὶ μέρος τῆς ἀρχῆς μεγάλου κύκλου (εἰκ. 26).

Ἡ πολυχρωμία τῶν ἀνευρεθέντων τμημάτων τοῦ ψηφιδωτοῦ δαπέδου τῆς παρὰ τὸν Ἰλισὸν Βασιλικῆς ¹, τὸ σχέδιον τῶν διακοσμήσεων καὶ μάλιστα τῆς κληματίδος μετὰ τοὺς βότρες καὶ τὰ φύλλα ἀμπέλου, τὰ διαγράμματα τῶν πτηνῶν, ἀνθυλλίων, δένδρων κ. ἄ. προδίδουσι ἐλευθέραν χεῖρα τοῦ τεχνίτου, λεπτότητα καὶ χάριν εἰς τὴν διάταξιν τῆς γραμμῆς. Ἐν ταῖς διακοσμήσεσι τοῦ

24: Τμήμα ψηφιδωτοῦ δαπέδου δεξιὰ τοῦ Νάρθηκος τῆς Βασιλικῆς.

ἡμετέρου ψηφιδωτοῦ δαπέδου ἢ μίμησις τῆς φύσεως εἶνε παράλληλος πρὸς τὸ ἐσχηματοποιημένον κόσμημα· ἢ πλοκή αὕτη τῶν ἐλληνιστικῶν στοιχείων μετὰ τοῦ ἀνατολίζοντος παλαιοχριστιανικοῦ εἶνε ἱκανὴ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ἐργασία ἐξετελέσθη εἰς

¹ Αἱ ἔχουσαι κατὰ μέσον ὄρον 0,015 × 0,015 μ. ψηφίδες εἶνε λευκαὶ ἐκ πεντελησίου μαρμάρου, δι' ὧν κοσμοῦνται γενικῶς τὰ ἐδάφη ἢ τὸ βάθος τῶν παραστάσεων καὶ κυαναὶ, ἐρυθραὶ καὶ χίτριναὶ ἐξ ἀκατεργάστου ὑάλου· ψηφίδων ἐκ κεράμων ἢ πηλοῦ δὲν γίνεται χρῆσις ἐν τῇ ἡμέτερᾳ Βασιλικῇ· ὁ συνδυασμὸς τῶν τεσσάρων τούτων χρωμάτων καὶ ἰδίως τοῦ κυανοῦ (ἀνοικτοῦ ἢ βαθέου) ἐπὶ λευκοῦ ἐδάφους εἶνε ἀξιολογώτατος.

25: Τμήμα ψηφιδωτοῦ δαπέδου τοῦ Αἰθρίου τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ἰλισοῦ.

ἐποχὴν ἐν ἣ συνεπλέκοντο ἔτι οἱ ἐλληνιστικοὶ τύποι πρὸς τὰ ἀνατολικά θέματα (ιδίως πρὸς τὴν κληματίδα καὶ τὸ φύλλον τῆς ἀμπέλου), ὧν βλέπομεν τὴν ὑπεροχὴν μόλις περὶ τὰ μέσα τοῦ Ε' καὶ ἀρχῆς τοῦ Στ' αἰῶνος ἐπὶ Ἰουστιανοῦ ¹.

Ὁ ψηφροθέτης τοῦ ἡμετέρου δαπέδου ποιεῖται χρῆσιν ἔτι τοῦ πλοχμοῦ τῶν ρωμαϊκῶν ψηφιδωμάτων, τῶν ροδάκων, τῶν φύλλων κισσοῦ καὶ τοῦ λεπιδωτοῦ κοσμήματος, ὡς ἔχουσι τοιαῦτα τὰ ὀλίγον ἀνωτέρω τοῦ χώρου τῆς Βασιλικῆς ἐπὶ τοῦ Ζαππείου ἀνευρεθέντα ψηφιδωτὰ ἐδάφη λουτρῶν καὶ ἐπαύλεων ρωμαϊκῶν χρόνων—ἵνα περιορισθῶμεν εἰς μόνα τὰ ἐπὶ ἀθηναϊκοῦ ἐδάφους εὐρισκόμενα, ἅτινα οὐδόλως εἶνε ἀπίθανον ὅτι καὶ ὡς πρότυπα τοῦ ἡμετέρου ψηφιδωτοῦ ἐχρησιμοποιήθησαν—εἰσάγει ὁμοίως καὶ καθαρῶς χριστιανικά

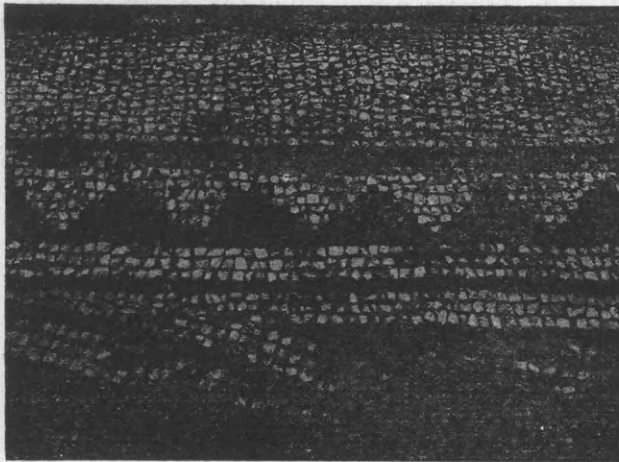
στοιχεῖα, ὡς εἶνε ἡ κληματίς, τὴν χρῆσιν τῆς ὁποίας βλέπομεν εἰς πάντα σχεδὸν τὰ ἀρχαῖα χριστιανικά μνημεῖα, ὡς εἶνε σαρκοφάγοι, περιθურώματα, λεκάναι ἀγιασμοῦ (βλέπε τὴν παρατιθεμένην ἐνταῦθα, ὡς ἄγνωστον μέχρι τοῦδε, λεκάνην ἀγιασμοῦ (;) εὐρισκομένην ἐν Θεσσαλονίκῃ εἰκ. 27). ² ὁμοίως εἰσάγει ὁ ψηφροθέτης τὸ ἐν σχήματι λύρας κόσμημα, στροβίλους, πτηνὰ κ. ἄ. ἅτινα ἐπιζῶσι καὶ ἐν τῇ βυζαντινῇ τέχνῃ εἰς διακοσμήσεις κιονίσκων τῶν διλόβων καὶ τριλόβων παραθύρων τῶν βυζαντινῶν Ναῶν τῶν Ἀθηνῶν ³. τέλος ποιεῖται συγχοτάτην χρῆσιν τοῦ καὶ ἐν ρωμαϊκοῖς ἄλλως ψηφιδώμασιν ὑπάρχοντος σταυροειδοῦς κοσμήματος,

² Ἡ μαρμαρινὴ αὕτη λεκάνη, ἧς τὸ παρὰ τὴν βάσιν κόσμημα εἶνε ὁμοίας κατὰ πάντα ἐκτελέσεως πρὸς τὴν ταινίαν τοῦ ἡμετέρου ψηφιδωτοῦ δαπέδου (εἰκ. 18) ἀπόκειται μετ' ἄλλων γλυπτῶν τεμαχίων ἐξωθεν τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ναοῦ Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ πρὸβλ. καὶ σαρκοφάγον Ραβέννης, ἐν Wulff ἔ. ἀ. I. σ. 182.

³ Πρὸβλ. Strzygowski, Καισαριανή, ἐν ΑΕ. 1902 σ. 67 κ. ἐ.

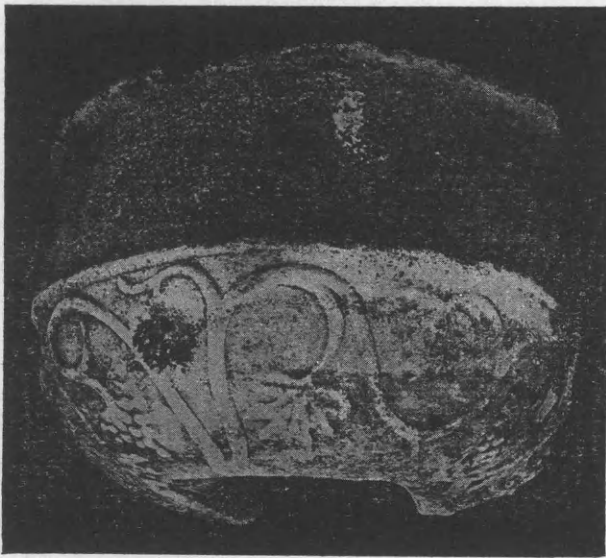
¹ Βλέπε τὴν ἐξέλιξιν τοῦ κοσμήματος ἐν Wulff, *Altehr. und Byzant. Kunst*, I, σελ. 265 κ. ἐ.

ὅπερ ὁμοίως ὁ χριστιανὸς ψηφοθέτης τονίζει πλείοτερον καὶ μεταχειρίζεται κυρίως ἐν τῷ ἔξω τοῦ Ναοῦ ψηφιδωτῷ ἐδάφει ὡς τὸ κύριον κόσμημα ¹.

26: Τμήμα ταινίας ψηφιδωτοῦ δαπέδου τοῦ Αἰθρίου τῆς Βασιλικῆς (ἀριστερὸν τμήμα).

Οὕτω τὰ ψηφιδωτῶν δάπεδον τοῦ ἡμετέρου Ναοῦ, ἐν ᾧ ἔχει τὴν φυσικότητα τῶν διακοσμῶ-

27: Λεκάνη ἁγιασμοῦ (;) εὑρεθεῖσα ἐν Θεσσαλονίκῃ.

σεων τῶν ψηφιδωτῶν δαπέδων τῶν Βασιλικῶν: Νικοπόλεως, Kabr-Hiram, Madaba κ. ἄ ², ἔχει

¹ Βλέπε Γ. Σωτηρίου, τὸ ψηφιδωτῶν δάπεδον ἐν Νικοπόλει, ἀνατύπ. ἐκ τοῦ «Ἰ. Συνδέσμου» 1915 σ. 21 κ. ἐ. ἐνθα τὸ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους σημεῖον τοῦ Σταυροῦ λαμβάνεται ὡς terminus post quem (ὅπερ καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν Βασιλικὴν ἰσχύει), συμφώνως πρὸς τὸν σγ' Κανόνα τῆς Πενθέκτης Οἰκουμ. Συνόδου (691), ἐν ᾗ λέγεται αὐτὸς ἀπὸ τοῦ νῦν τοῦ σταυροῦ τύπον ἐπὶ ἐδάφους κατασκευάζοντας ὀρίζομεν ἀφορίζεσθαι.

² Πρὸς Γ. Σωτηρίου ἔ. ἀ. σ. 18 κ. ἐ.

μεγαλύτεραν λεπτότητα καὶ χάριν εἰς τὴν γραμμὴν, εἰς τὰ πλείστα σχήματα τὸ κόσμημα δὲν πληροῖ ὁλόκληρον τὴν ἐπιφάνειαν, ὡς ἐν τοῖς μνημονευθεῖσι ψηφιδωτοῖς παρατηρεῖται, ἀλλ' ἀφίεται κενὸν βάθος εἰς τὰς ἐντὸς κύκλων, ρόμβων, σταυρῶν κ. ἄ. παραστάσεις, ὅπερ ὡς ἀπήχησις τῆς ἑλληνικῆς ἀπλότητος, ἣν ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν τοῦ ὀ τεχνίτης, δύναται νὰ ἐκληφθῇ.

Γλυπτὰ ἄρα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη καὶ ψηφιδωτῶν δάπεδον ὁδηγοῦσιν ἡμᾶς εἰς τὴν πρὸ τοῦ Ἰουστιανοῦ ἐποχὴν, ἥτοι τὸν Ε' αἰῶνα, ὡς εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὠδήγησεν ἡμᾶς καὶ τὸ σχῆμα τῆς Βασιλικῆς.

Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους αἱ περὶ τῶν Ἀθηνῶν παραδόσεις διασφύζουσιν, ὅτι ἰδρύθησαν ἐν Ἀθήναις δώδεκα χριστιανικαὶ ἐκκλησίαι ὑπὸ τῆς Ἀθηναΐδος, κόρης τοῦ Ἀθηναίου σοφιστοῦ Λεοντίου, ἥτις τῷ 423 μ. χ. ἀνυψώθη εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου, ὡς σύζυγος Θεοδοσίου τοῦ Β' (408-450), βαπτισθεῖσα καὶ μετανομασθεῖσα Εὐδοκία ³. δὲν εἶνε ἄρα ἀπίθανον ἢ παράδοσις αὕτη καὶ εἰς τὸ ἐπὶ τῆς νησιδος τοῦ Ἰλισοῦ κτίσμα ν' ἀναφέρηται. Ἡ ὁμοιότης τοῦ σχήματος τῆς ἡμετέρας Βασιλικῆς, ἢ μεγαλοπρεπῆς πύλη αὐτῆς ἢ τὰ πλουσίως διακεκοσμημένα διαζώματα, ἐξ ὧν ἀνευρέθη, ὡς εἶδομεν, χαρακτηριστικώτατον τεμάχιον, αἱ διακοσμήσεις τοῦ ψηφιδωτοῦ αὐτῆς δαπέδου διὰ κληματίδος κ. ἄ. πρὸς συριακὰ κτίσματα, φέρει εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἐξετάζοντος αὐτὴν τὴν ἐξ Ἀντιοχείας διέλευσιν τῆς Ἀθηναΐδος κατὰ τὸν εἰς Ἱεροσόλυμα τῷ 438 πλοῦν τῆς Αὐτοκρατείας. Εἰς τὴν βασιλίδαν ταύτην τῶν πόλεων τῆς Ἀνατολῆς εἶχεν ἤδη τὸν Ε' αἰῶνα ἀναπτυχθῆ ἢ χριστιανικὴ τέχνη καὶ εἰς τὰ παρὰ τὸν Ὀρόντην ἄλσιν ὑφούντο αἱ θαυμασταὶ χριστιανικαὶ Βασιλικαὶ καὶ μὲ τοὺς κατακόσμους πυλῶνάς των, τὰ Κιβώρια, τὰ ψηφιδωτὰ ἐδάφη καὶ τὰ Μαρτύρια τῶν ἡρώων τῆς νέας πίστεως, ἅτινα ἀσφαλῶς ἐπεσκέφθη καὶ προσεκύνησεν ἡ Αὐτοκρατεία ἢ Ἀθηναία

³ Βλέπε μνημὴν τῆς παραδόσεως ἐν Mommsen, Athenae christiana 1868, N° 66, σελ. 68 καὶ N° 152 σ. 127. πρὸς Γρηγοροβίου, Ἱστορίαν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ μεταφρ. Βιβλιοθ. Μαρασλή Α', σ. 128, Κωνσταντινίδου, Ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν, 1894, σ. 129, Struck, Athen und Attika, 1911, σ. 53. κ. ἄ.

κόρη, ἥτις τοὺς Ἀντιοχεῖς προσεφώνησε διὰ τοῦ ὁμηρικοῦ στίχου:

«*Υμετέρας γενεῆς τε καὶ αἵματος εὐχομαι εἶναι*» ¹ ἦτο ἀδύνατον ἐκεῖ, ἐν μέσῳ τῶν ἠρειπωμένων ἢ ἐγκαταλελειμμένων ἀρχαίων Ναῶν τῆς Δάφνης καὶ τῶν μεγαλοπρεπῶν Βασιλικῶν τῆς νέας πίστεως νὰ μὴ παρέβαλε τὴν Ἀντιόχειαν πρὸς τὴν γεννέτειραν πόλιν· τὴν τύχην τῶν ἀρχαίων μνημείων τῶν Ἀθηναίων, κατόπιν μάλιστα τοῦ ἀπαγορευτικοῦ διατάγματος τοῦ συζύγου τῆς ², ἐφραντάζετο, ὡς χριστιανὴ δὲ πλέον καὶ πιστεύουσα εἰς τὸν ὀριστικὸν θρίαμβον τῆς νέας πίστεως ἦτο ἐπόμενον νὰ ἐπεθύμη, ὅπως καὶ ἡ ἰδία πατρίς κοσμηθῆ διὰ λαμπρῶν χριστιανικῶν κτισμάτων. Ἄν δὲ τὴν πρωτεύουσαν τῆς Συρίας διὰ νέων κτισμάτων ἐπλήρωσεν ἡ Εὐδοκία, ὡς μαρτυροῦσι τοῦτο ὁ Εὐάγριος καὶ ὁ Μαλάλας ³, δὲν εἶνε ἀπίθανος οὔτε παράτολμος ἡ ὑπόθεσις, ὅτι ἡ κραταιὰ τότε Αὐτοκρατορία

¹ Πρὸλ. Γρηγοροῦ, Ἀθηναῖδα, κατὰ μεταφρ. Λάμπρου, 1882 (ἀνατύπ. ἐκ τῆς Ἑστίας) σελ. 150.

² Βλ. Codex Theodos. (ἔκδ. Golhifredi VLI σελ. 263 κ. ἐ.) τὸ διάταγμα τοῦτο, πέμπτον καὶ τελευταῖον ἐν τῇ σειρά τῶν κατὰ τῆς Ἑθνικῆς θρησκείας διαταγμάτων, ἐξεδόθη τῷ 426 μ. χ. Τὰ ἐν Ἀθήναις ἀρχαῖα μνημεῖα ἔκτοτε ἕως ἤρχισαν μεταβαλλόμενα εἰς χριστιανικοὺς Ναοὺς, καθόσον καὶ τὸ ἀνωτέρω διάταγμα ἐπέβαλε τὴν ἐξάγειν τῶν σωζομένων διὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ (*cunctaque eorum fana, templa, delubra, si qua etiam nunc restant integra, praecepto magistratum destrui, conlocationeque venerandae Christianae religionis signi exquiri praecipimus*). Ἐν Ἀθήναις ἐμεσολάβησε, τῇ ἐπεμβάσει πιθανώτατα τῆς Ἀθηναΐδος, διάταγμά τι καθ' ὃ ἔμειναν τὰ μνημεῖα τῆς πόλεως κεκλεισμένα καὶ μόνον αἱ συλλήσεις τῶν ἀγαλμάτων, αἱ ἀπὸ τῶν Ρωμαίων ἀκόμη καὶ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἀρξάμεναι, ἐξηκολούθησαν, ὅπως λ. χ. γνωρίζομεν, ὅτι τῷ 429 ἀπήχθη ἐκ τοῦ Παρθενῶνος τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς (βλ. A. Michaëlis. Der Parthenon, σ. 45). Ὅτι ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τοῦ διατάγματος τοῦ Θεοδοσίου τοῦ Β' καὶ ἐξῆς ἤρχισεν ἡ μετατροπὴ τῶν εἰδωλολατρικῶν Ναῶν εἰς χριστιανικὰς ἐκκλησίας πάντες σχεδὸν οἱ περὶ τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀθηναίων ἀσχοληθέντες δέχονται, ἐσφαλμένως ὅμως προσθέτουσιν, ὅτι ἐν Ἀθήναις οἱ χριστιανοὶ ἠρέκθησαν εἰς τὴν μεταβολὴν ταύτην τῶν ἀρχαίων Ναῶν καὶ οὐδὲν αὐτοτελὲς χριστιανικὸν μνημεῖον ἔκτισαν. Ἡ ὑπαρξίς τῆς ἡμετέρας Βασιλικῆς καὶ δύο ἐτέρων μνημείων, περὶ ὧν ἐν καιρῷ θὰ πραγματευθῶμεν, ἐν Ἀθήναις, μαρτυρεῖ τὸν ἀντικείμενον ὅτι λαμπρὰ κτίσματα ἀνηγέρθησαν ἐνταῦθα, ἅτινα παραδόξως ἔμειναν σχεδὸν ἀπαρατήρητα μέχρι τοῦδε.

³ Πρὸλ. Εὐάγριον I κεφ. 18 καὶ Μαλάλαν XIV, 360. Κατὰ τούτους ἡ Εὐδοκία ἤρρινε τὰ τεῖχη τῆς πόλεως μέχρι τῆς πύλης Δάφνης, ἥς τὰ χαλκὰ θυρόφυλλα ἐγρύσασεν, ἀνικοδόμησε τοὺς λουτρῶνας καὶ κατὰ διαταγὴν αὐτῆς ἐκτίσθη ἐν Ἀντιοχείᾳ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἀνατολίου μεγαλοπρεπὴς Βασιλική. Ἡ μνεία τοῦ τελευταίου τούτου κτίσματος ἐνισχύει προφανῶς τὴν ὑπόθεσιν ἡμῶν περὶ ἀποφάσεως τῆς Αὐτοκρατορίας νὰ κοσμηθῆ καὶ διὰ χριστιανικῶν κτισμάτων τὴν γενέτειραν πόλιν.

μετὰ τὴν ἐξ Ἱεροσολύμων εἰς τὸ Βυζάντιον ἐπιστροφὴν τῆς ἀπεφάσισεν ἀποστείλῃ Ἀντιοχεῖς τεχνίτας καὶ εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα, ἵνα κοσμήσωσιν αὐτὴν δι' ὁμοίων πρὸς τὰ συριακὰ κτίσματα μνημείων. Οἱ Ἀντιοχεῖς ἀρχιτέκτονες ἦσαν ἀναγκαῖοι διὰ τὰ σχέδια καὶ τὴν διάταξιν καθόλου τῶν ξένων πρὸς τὰς Ἀθήνας μνημείων, τὴν διακόσμησιν τῶν ὁποίων ἦσαν βεβαίως ἱκανοὶ ν' ἀναλάβωσιν ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τῶν τεχνιτῶν τῆς Συρίας οἱ ἐγγχώριοι ψηφθῆται καὶ γλύπται.

Ἄλλ' ἡ ἡμετέρα Βασιλικὴ μετὰ τῶν ἀνίσου πάχους καὶ διαφόρου ἐκτελέσεως θεμελίων τῆς, ὡς ταῦτα ἀπεκαλύφθησαν εἰς ἡμᾶς ⁴, νομίζομεν, ὅτι παρέχει πιστὴν εἰκόνα καὶ τῆς τότε καταστάσεως τῶν Ἀθηναίων.

Ἐν Ἀθήναις δηλ. κατὰ τὰ μέσα τοῦ Ε' αἰῶνος ἤκμαζεν ἔτι ἡ εἰδωλολατρεία καὶ ἡ πλειονότης τῶν Ἀθηναίων, ἥτις ἐνέμενε πιστὴ εἰς τὴν πάτριον λατρείαν, μετὰ προφανοῦς δυσαρεσκείας ἔβλεπε τὴν νέαν πίστιν νὰ καταλαμβάνῃ βαθμηδὸν ἔδαφος ⁵.

⁴ Ἐν τῇ ἀνωτέρω γενομένη περιγραφῇ τοῦ μνημείου παρετήρησεν ὁ ἀναγνώστης τὴν διαφορὰν ὡς πρὸς τὸ πάχος καὶ τὴν τοιχοδομίαν τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ Ναοῦ· οὕτως ὁ τοίχος τῆς προσόψεως ἔχει πάχος 0,90 μ. καὶ ὁ τῆς Ἀψίδος 1,20 μ. ἀπέναντι 0,75 μ. τῶν ἐξωτερικῶν τοίχων καὶ 0,80 μ. τῶν μεσοτοίχων τῶν κλιτῶν εἰς τὸν τοίχον τῆς προσόψεως παρατηρεῖται χρῆσις μεγάλων πλίνθων ἄνωθεν τῆς ἀρολιθοδομίας τῶν διασφραζομένων θεμελίων καὶ ἐρυθρωπῶν κονίαμα, ἡ δὲ ἰσχυρὰ τοιχοδομία τῆς Ἀψίδος ἐμποιεῖ τὴν ἐντύπωσιν θεμελίων φρουριακοῦ πύργου. Ἀφ' ἐτέρου ἡ τοιχοδομία τῶν θεμελίων τῶν τοίχων τῶν μακρῶν πλευρῶν καὶ τῶν μεσοτοίχων τῶν κλιτῶν προσδίδει τὴν ἐντύπωσιν εὐτελοῦς κτίσματος, ὅπερ ὅμως ὁ ἐπισκεπτόμενος τὸν γῶρον τῶν ἀνασκαφῶν δύσκολον εἶνε νὰ συνδυάσῃ πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ ἀποκαλυφθέντος κτίσματος, τὰ λαμπρὰς τοιχοδομίας προσκτίσματα, τὸ καλῆς τέχνης ψηφιδωτὸν δάπεδον καὶ τὴν ἐπιμελῆ τοιχοδομίαν τῆς προσόψεως καὶ τῆς Ἀψίδος τοῦ ἠρειπωμένου μέχρι τῶν θεμελίων Ναοῦ. Τὰς διαφορὰς ταύτας ἱστορικοὶ μόνον λόγοι δύναται νὰ ἐρμηνεύσωσιν· ἡ Βασιλικὴ τῆς νησίδος, ἕνεκα τοῦ φανατισμοῦ τῶν Ἀθηναίων εἰδωλολατρῶν, ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν χριστιανῶν ἐν σπουδῇ, ἐδόθη ὅμως προσοχὴ εἰς τὴν τοιχοδομίαν τῶν κυρίων μερῶν τοῦ Ναοῦ· ἡ ἐσωτερικὴ δὲ διακόσμησις καὶ τὰ προσκτίσματα δύναται νὰ νοηθῶσιν καὶ ὡς κατὰ καιροῦς μετὰ ταῦτα γενόμενα.

⁵ Ὡς γνωστὸν, αἱ Ἀθηναῖαι ἐξηκολούθησαν καὶ μετὰ τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ Ἀλαρίχου (396) νὰ παραμένωσι τὸ κέντρον τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ βίου· αἱ σχολαὶ τῶν Ἀθηναίων μέχρι τοῦ ἔτους 529, ἦτοι μέχρι τῆς καταργήσεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἦσαν ἐν σχετικῇ ἀκμῇ, αἱ δὲ γνωσταὶ περιγραφαὶ τοῦ Συνεσίου τοῦ ἐπισκεφθέντος τὰς Ἀθήνας τῷ 398 καὶ τοῦ Θεοδορητοῦ τοῦ Κύρου τοῦ ἀκμάσαντος ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ συζύγου τῆς Ἀθηναΐδος, κρίνονται γενικῶς σήμερον ὡς ὑπερβολικαί (πρὸλ. Κωνσταντινίδην, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 132 καὶ 134 ἐνθα παρατίθενται καὶ αἱ ἀποδείξεις τῆς σχετικῆς ἀκμῆς τῶν σχολῶν κατὰ τὰ τελευταῖα 80 συνεχῆ ἔτη — ἀπὸ Θεοδοσίου Β' μέχρι Ἰουστινιανοῦ — κατὰ τὰ ὁποῖα τελεία εἰρήνη ἐπεκράτησεν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ ταῖς Ἀθήναις).

Ὁ λόγος οὗτος ἴσως ἐρμηνεύει τὴν ἐν σπουδῇ ἀνομιῃσιν τῆς Βασιλικῆς παρὰ τὰ τεύχη τῆς πόλεως, ἔνθα εἶχεν ἀνεγερθῆ πρὸ μιᾶς πιθανώτατα ἐκατονταετηρίδος τὸ Μαρτύριον τοῦ Λεωνίδου. Ἡ μεινότης τῶν ἐν Ἀθήναις χριστιανῶν, ὑπὸ τῆς αὐτῆς τοῦ Βυζαντίου ἤδη προστατευομένη, καὶ ὑπ' αὐτῆς μάλιστα τῆς Ἀθηναϊδος, ἣτις ἔβλεπε καθαρότερον τῶν φανατικῶν συμπολιτῶν τῆς τὸ μέλλον τῆς νέας πίστεως, ἐζήτησε προφανῶς διὰ τῆς ἀνιδρύσεως τῆς Βασιλικῆς ταύτης ἔναντι τοῦ κέντρου τοῦ Ἔθνομου, τῆς Ἀκροπόλεως (βλέπε εἰκ. 1, ἔνθα διακρίνεται ἡ θέσις τῶν ἀνευρεθέντων θεμελιῶν τῆς Βασιλικῆς, ἄνωθεν τῆς ὁποίας ὑφούται ὁ Ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ διαφαίνεται ὁ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως Παρθενῶν), νὰ πείσῃ τοὺς ἐμμένοντας εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν Ἀθηναίους, ὅτι ὁ ἀληθὴς Θεὸς μέλλει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἄστυ, ἵνα τοὺς Θεοὺς τοῦ ἐθνομου ἐκτοπίσῃ καὶ στήσῃ ἐπὶ τῶν ἡρειπωμένων ἢ ἐγκαταλελειμμένων Ναῶν των τὸν ἰδικόν του θρόνον. Τὸ αὐτὸ ἄλλως τε οἱ χριστιανοὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπεζήτησαν καὶ διὰ τῆς κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ιδρύσεως τῆς παλαιᾶς Μονῆς τοῦ Δαφνίου ἐν τῷ μέσῳ τῆς πρὸς τὴν Ἐλευσίνα ἀγούσης ἱερᾶς ὁδοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκλογή ὑπὸ τῶν ἐκχριστιανισθέντων Ἀθηναίων τοῦ μέρους ἔνθα τὸ Μαρτύριον τοῦ Λεωνίδου ιδρύθη ἅμα τῷ θριάμβῳ τῆς νέας πίστεως, μετὰ ταῦτα δὲ καὶ ἡ μεγαλοπρεπὴς Βασιλική, δὲν εἶνε πιθανώτατα ἄσχετος καὶ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς βυζαντινῆς Αὐτῆς νὰ ἐξαφανίξῃ βαθμηδὸν τὰς ἀναμνήσεις τῆς ἀρχαίας λατρείας· ἡ χερσονησίς τοῦ Ἰλισοῦ ἔκειτο, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ προαστείου τῆς Ἄγρας, ἔνθα ἐτελοῦντο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὰ μικρὰ ἐλευσίνια μυστήρια ¹· δὲν εἶνε ἐπομένως ἀπίθανον ὅτι διὰ τῆς ιδρύσεως τοῦ Μαρτυρίου τοῦ Λεωνίδου εἶτα δὲ καὶ μεγάλου χριστιανικοῦ Ναοῦ ἐν τῷ προαστείῳ τούτῳ — ἔνθα κατόχουν ἴσως καὶ οἱ πλείονες τῶν πρώτων ἀθηναίων χριστιανῶν — ἐξυπηρετεῖτο καὶ ὁ ἀπώτερος οὗτος σκοπὸς τῆς κρατούσης Ἀρχῆς.

¹ Τὸ πρόβλημα περὶ τῆς κοίτης τοῦ Ἰλισοῦ εἰς τὸ μέρος τοῦτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα δὲν διηκρινίσθη εἰσέτι· ὅτι ὅμως κατὰ τοὺς ἐσχάτους ρωμαϊκοὺς χρόνους εἶχεν ἢ χερσονησίς τὴν μορφήν, ἣν ἔχει καὶ σήμερον, ἀπέδειξεν ἤδη ἐπαρκῶς ὁ Σκιαῶς ἐν ΠΑΕ, 1895, σ. 124 κ. ἐ. Περὶ τῶν μικρῶν ἐλευσίνιων πρὸ βλ. Σφορώνων ἐν ΔΕΝΑ, IV (1901) σ. 279 κ. ἐ. βλ. τοῦ αὐτοῦ καὶ τόμ. XIX αὐτόθι, σελ. 4 κ. ἐ.

Ἱστορικοὶ ἄρα λόγοι ἀναδεικνύουσι πλείοτερον τὸ δι' Ἀντιοχέων τεχνιτῶν ὑπὸ τῆς Ἀθηναϊδος πιθανώτατα ἰδρυθὲν κατὰ τὰ μέσα τοῦ Ε' αἰῶνος χριστιανικὸν κτίσμα τῆς νησίδος τοῦ Ἰλισοῦ.

ὑπολείπεται ἤδη νὰ ἐξετασθῇ τὸ ζήτημα: ἔχομεν πληροφορίαν τινὰ περὶ τοῦ ἡμετέρου Ναοῦ; Πλὴν τῆς μαρτυρίας τοῦ Ἀκομινάτου, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ὁποίου ἴσως μόνον τὸ Μαρτύριον διεσφώζετο ἀρτιώτερον ὁ δὲ περικλείων τοῦτο Ναὸς ἦτο ἡμελημένος καὶ πιθανώτατα ἐτιμᾶτο ἐπ' ὀνόματι ἐτέρου ἀγίου, ὡς δυνάμεθα ἐκ τῶν λεγομένων του νὰ συμπεράνωμεν ², οὐδεμίαν ἐτέρα πληροφορία ὑπάρχει. Εἰς τοὺς βυζαντινοὺς ιστοριογράφους σπανίως ἐδίδετο εὐκαιρία ν' ἀσχοληθῶσι περὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς Ἑλλάδος καθόλου, ἢ δὲ ἱστορία τῶν ἀθηναϊκῶν ἐκκλησιῶν εἶνε τοσοῦτον σκοτεινὴ, ὥστε καὶ ἡ χρονολογία ἢ διδομένη εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν, μόνον εἰς ἀνευρεθείσας ἐπιγραφὰς στηρίζεται ³. Ὄνόματα ἀθηναϊκῶν ἐκκλησιῶν, οἰκτρότατα παραμεμορφωμένα, συναντῶμεν εἰς τὴν γνωστὴν ἐπιστολὴν Ἰννοκεντίου τοῦ Γ' (1208) πρὸς τὸν ἀκολουθήσαντα τοὺς φράγκους κατακτητὰς λατῖνον ἀρχιεπίσκοπον Βεράρδον ⁴ καὶ τέλος εἰς περιηγητὰς τῶν χρόνων τῆς τουρκοκρατίας, καθ' οὓς πιθανώτατα ἡ ἡμετέρα Βασιλικὴ ἦτο ἡρειπω-

² Πρὸ βλ. τὸ ἀνωτέρω παρατεθὲν χωρίον «ἀλλὰ τίνες οἱ κείμενοι οὔτοι; ἀγοεῖν γάρ μοι δοκεῖτε, εἰ καὶ μὴ πάντες, τὸν ἀπόθετον ὄλθον ἡμῶν» καὶ κατωτέρω «ἡμεῖς δὲ τοσοῦτον ἀμελήσομεν... ὡς καὶ τοὺς ἐνταῦθα κειμένους μάρτυρας ἀγεράστους τὸ ἐφ' ἡμῖν περιῶν κ. ἐ.»

³ βλ. Γρηγορόδιον, ἔ. ἀνωτ. σ. 129 καὶ 153. Ὅς γνωστόν, μέχρι τοῦδε μόνον τὴν χρονολογίαν τῆς καταδραστηθείσης ἐκκλησίας τοῦ Μαγκούτη καὶ τοῦ Ναοῦ τῶν ἁγίων Θεοδώρων γνωρίζομεν ἐξ ἐπιγραφῶν.

⁴ Τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ἀναγραφόμενα ὀνόματα κακῶς ἐθεωρήθησαν ὡς ἀναφερόμενα πάντα εἰς Ναοὺς περιχώρων (βλέπε Λάμπρου, Αἱ Ἀθῆναι κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18' αἰῶνος, 1878, σ. 83 καὶ ἰδίᾳ Νεροῦτον, ἐν ΔΙ' Ε. Δ' σ. 70, ἔνθα γίνεται ἀπόπειρα πρὸς ἐρμηνείαν πάντων τῶν ἀναγραφόμενων ὀνομάτων) ἡμεῖς, ΑΔ. τόμ. Β'. σ. 131, ἐταυτίσαμεν τὸν Ναὸν Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου πρὸς τὸν ἀναφερόμενον ἐν τῇ βούλλᾳ τοῦ Ἰννοκεντίου, ἂν καὶ τοῦτον ὁ Νεροῦτος μεταθέτει ὀπισθεν τοῦ Πεντελικοῦ (;), νομίζομεν δὲ καὶ ἐνταῦθα, ὅτι ὑπὸ τὸν ὀλίγον ἀνωτέρω ἀναγραφόμενον: *Beati Nicolai de Calumnis*, πρέπει ν' ἀναζητήσωμεν οὐχὶ Ναὸν τοῦ ἀγίου Νικολάου παρὰ τὸ Σούνιον (πρὸ βλ. Γρηγορ. ἔ. ἀ. Α' σ. 409) ἀλλὰ παρὰ τοὺς Στύλους τοῦ Ὀλυμπίου, πῶς δὲ αὐτὴν τὴν ἀνακαφεῖσαν Βασιλικήν, τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀγίου Νικολάου εἰς μεταγενεστέρους βυζαντινοὺς χρόνους, ὅποτε εἶχε λησμονηθῆ τὸ ὄνομα τοῦ μάρτυρος Λεωνίδου, ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων τοῦ Ἀκομινάτου δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν.

μένη ἢ εἶχε πηχθῆ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς παρεκκλήσιον ¹.

Ἡ μελέτη τῶν ἀνωτέρω πηγῶν ἔπεισεν ἡμᾶς, ὅτι ὑπ' οὐδενὸς μαρτυρεῖται σαφῶς τὸ ἡμέτερον κτίσμα· μόνον εἰς εἰκασίαν τινὰ δύναται τις νὰ καταφύγῃ ἐπὶ τοῦ Ἀωνύμου τῆς Βιέννης στηριζόμενος, ἣν παραθέτομεν ἐνταῦθα ὡς τὴν μόνην περὶ τοῦ ἡμετέρου μνημείου μαρτυρίαν. Ὁ Ἀνώνυμος, ἣτοι τὸ ὑπὸ τοῦ Μύλλερ ἀνευρεθὲν τοπογραφικὸν περὶ τῶν Ἀθηνῶν σημεῖωμα ἐν Κώδικι τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, λέγει, ὅτι «πρὸς νότον τοῦ Ὀλυμπίου ἐστὶν οἶκος Βασιλικὸς πλὴν (πολὺ) ὠραῖος, εἰς δὲ κατερχόμενος ὁ Δούξ κατὰ καιρὸν εἰς εὐωχίαν ἐκινεῖτο· ἐκεῖ ἐστὶ καὶ νεάκρουνος πηγὴ, ἡ Καλλιρρόη, εἰς ἣν λουόμενος ἀνήρχετο εἰς τὸ τέμενος τῆς Ἦρας λεγόμενον καὶ προσήχετο· νῦν δὲ μετεποιήθη εἰς Ναὸν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου

¹ Εἶνε ἀληθῶς παράδοξα ὅσα ὁ Πιττάκης ἐν ΑΕ, 1854 σ. 221 κ. ἐ. λέγει περὶ τῆς ἡμετέρας Βασιλικῆς· ὁ Π. δηλ. παρανοήσας τοὺς λόγους τοῦ Spon καὶ Wheler περὶ τῆς ἐπὶ τοῦ Ἰλισοῦ γεφύρας τῆς ἀγούσης εἰς τὸ Στάδιον (Voyage d'Italie etc. fait aux années 1675 καὶ 76, Tom. II, 1724, σελ. 122, ἐνθα προστίθεται ὅτι «il a (δηλ. le pont à 3 arcades) 40 pieds de large, ce qui donnoir assez d'espace pour y battre un Monastère de Religieuses, qui l'abandonnerent dès que les Turcs furent maîtres d'Athenes»), νομίζει ὅτι πρόκειται περὶ τῆς Βασιλικῆς τῆς νησίδος ἐν ᾧ εἶνε γνωστόν, ὅτι ἐπ' αὐτῆς τῆς γεφύρας ὑπῆρχε τμήμα ἡρειπωμένης γυναικείας Μονῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας μάλιστα ἐν ἔτος πρότερον (τῷ 1674) ὁ περιηγητὴς Cornelio Magni παρετήρησε τὸ οἰκόσημον τῶν Acciajuoli (πρὸλ. Corn. Magni, Relazione della cita di Atene σελ. 49). Ὅπωςδὲποτε αἱ πληροφορίες τοῦ Πιττάκη περὶ τοῦ ἡμετέρου Ναοῦ ἀποβαίνουσι σήμερον πολιτιμότηται, καθόσον γράφει, ὅτι εἶδεν εἰς τὰς ἡμέρας του (πρὸ τῆς ἔλλη. ἐπαναστάσεως) μέρη τῶν τοίχων τῆς Βασιλικῆς τῆς νησίδος, ἅτινα ἦσαν κεκαλυμμένα δι' ὀρθομαρμαρώσεως· τὸ Μαρτύριον τοῦ Λεωνίδου ἐρμηνεύει ὡς «μυχὸν τοῦ Ἐλευσινίου» διότι τοῦτο τοποθετεῖ ἐν τῇ νησίδι· τὴν καταστροφὴν τοῦ ἡρειπωμένου Ναοῦ ἀποδίδει εἰς τὸν κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' αἰῶνος «ἄγριον καὶ βάρβαρον τύραννον τῶν Ἀθηνῶν Χατζῆ-Ἀλῆν (τὸν Χασεκῆν), ὅστις κατέστρεψε τοὺς τοίχους τοῦ Ναοῦ, ὅπου οἱ χριστιανοὶ συνήρχοντο ὡς εἰς παρεκκλήσιον, ἵνα λάβῃ τὴν ὕλην πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ περιτοχισμάτος τῆς πόλεως»· τέλος παραθέτει καὶ ἐπιγραφὴν πλακός, ἣτις προσθέτει, ὅτι μετεκομίσθη ἐκ τοῦ ἰ. βήματος τοῦ Ναοῦ καὶ διέσωζε δίστιχον ἐπιγραφὴν «ἣς μόνον τό: καὶ Θεοδόσιος ὁ μικρός: ἀναγινώσκειται, τῶν ἄλλων γραμμάτων ἀμυδρῶς φαινομένων». Εἰς τὰς πληροφορίας τοῦ Πιττάκη, ὡς γνωστόν, δὲν ἀπεδόθη κατ' ἀρχὰς σημασία, πλείσται δὲ παραποιήσεις τῷ κατελογίσθησαν, ἂν καὶ ἐπισταμένη ἔρευνα τῶν πραγμάτων βαθμηδὸν ὅλως τούναντίον ἀποδεικνύει. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου οὐδένα λόγον ἔχομεν ν' ἀπιστήσωμεν εἰς τὰ λεγόμενα ἀνθρώπου ζήσαντος ἐγγὺς τῶν πραγμάτων καὶ μόνον παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ ἀπολεσθεῖσα ἐπιγραφὴ ἠδύνατο νὰ εἶνε πολὺ μεταγενεστέρα, δι' ἣς διεσώθη ἢ περὶ τῆς κτίσεως τοῦ Ναοῦ ὑπὸ τῆς συζύγου Θεοδοσίου τοῦ Β' Ἀθηναίδος παράδοσις.

ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν» ²· κατὰ τὴν μαρτυρίαν ταύτην τοῦ Ἀωνύμου ὁ ὠραιότατος Βασιλικὸς οἶκος, εἰς δὲν (ἣτοι πλησίον τοῦ ὁποίου, ὅπου οἱ Κῆποι τῶν ἀρχαίων οἱ μεταβεβλημένοι πιθανώτατα εἰς δασύλλιον ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν καὶ φραγκικῶν χρόνων ³) ὁ ἄγνωστος Δούξ, ὑπὸ τὸν ὁποῖον πολλοὶ ἐπίστευσαν ἓνα τῶν Acciajuoli ⁴, εὐωχεῖτο, εἶνε ἴσως ὁ Ναὸς τῆς νησίδος τοῦ Ἰλισοῦ, ὅστις διετήρησε τὸ ὄνομα Βασιλικὸς οἶκος, ἔνεκα τοῦ ρυθμοῦ του· τὸ ὄνομα Βασιλικὴ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀωνύμου ἦτο ἀσφαλῶς ἀκατάληπτον καὶ ἡ λαϊκὴ φαντασία τὸν διὰ λαμπρῶν ψηφιδωμάτων καὶ ὀρθομαρμαρώσεως ἡρειπωμένον Ναὸν μετεποίησεν εἰς Βασιλικὸν οἶκον ⁵, ὁ δὲ Ἀώνυμος διασφύζει τὴν φερομένην εἰς τὰ στόματα τοῦ λαοῦ παράδοσιν περὶ τοῦ φράγκου δουκός, ὅστις συνείθιζεν εἰς τὸ τότε δασῶδες, ὡς εἶπομεν, μέρος τοῦτο τῶν Ἀθηνῶν νὰ μεταβαίῃ κατὰ καιροὺς καὶ νὰ κινῆται εἰς εὐωχίαν. Τὰ λεγόμενα κατωτέρω περὶ τοῦ τεμένου τῆς Ἦρας, τοῦ μεταποιηθέντος εἰς Ναὸν τῆς Θεοτόκου καὶ κειμένου παρὰ τὴν Καλλιρρόην, ἀναφέρονται εἰς τὴν «Παναγία ἔστην Πέτρα», τὴν κειμένην νοτιώτερον τῆς ἀγ. Φωτεινῆς, ἣν περιέγραψεν ὁ

² Βλέπε τὸ ἀναδημοσιευθὲν κείμενον τοῦ Ἀωνύμου, ἐν Καμπούρογλου, Μνημεῖα ἱστ. Ἀθηναίων, Α', σελ. 92 κ. ἐ.

³ Βλέπε Babin, μτφρ. ἐν Καμπ. ἐν. ἀν. Α' σ. 207.

⁴ Ἴσως ἐκ τούτου πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ καὶ ἡ μέχρι σήμερον ἐπικρατοῦσα ὀνομασία Φραγκομονάστηρο, ἡ προελθοῦσα ἐκ συγχύσεως τῶν ἀληθῶς συγκρουμένων πληροφοριῶν, ἃς δίδουσι οἱ περιηγηταὶ περὶ τῶν χριστ. μνημείων τῆς Πέτρας, ὡς λέγεται ὁ ἄνωθεν τῆς χερσονησίδος λόφος· φραγκομονάστηρο ἐκαλεῖτο πάντως τὸ κτίσμα τὸ φέρον τὸ οἰκίστημον τῶν Acciajuoli ἐπὶ τῆς πρὸ τοῦ Σταδίου γεφύρας· ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀποδίδεται ὑπὸ τινων καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν Βασιλικὴν, μολυσμένη δὲ ἐλέγετο, ἔνεκα τῆς γνωστῆς λειτουργίας τοῦ Nointel, καὶ ἡ Παναγία ἔστην Πέτρα· ὅτι ὅμως τὸ ἡμέτερον κτίσμα οὐδὲν ἔχει φραγκικὸν ἔχνος ἀπέδειξεν ἥδη ὁ Σκιας ἐν Πρακτ. ΑΕ. 1893 σ. 124 σημ. 3.

⁵ Τὸ λεγόμενον χρονικὸν τοῦ Ἀνθίμου ἢ τ' Ἀναργύρεα ἀποσπάσματα μνημονεύουσι Βασιλικὴν Ἐκκλησίαν («τῷ ἔτει τούτῳ—1601 ἢ ὡς ἄλλοι συμπληροῦσι 1651 ἢ 1751—μέγας σεισμός ἐγένετο καὶ ἡ Βασιλικὴ ἐκκλησία ἐρράγη κλπ.»), ὑπὸ τὴν ὅποιαν ὁ Λάμπρος ἐν Μικταῖς σελίσαι σ. 533 καὶ 542 ἐξέβαλε τὴν ἡμετέραν Βασιλικὴν ὁ δὲ Καμπούρογλος ἐν Ἱστορίᾳ τῶν Ἀθηνῶν, Α' σ. 67 τὴν σημερινὴν Ρωσικὴν ἐκκλησίαν· ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῇ τὸ ὄνομα Βασιλικὴ ὡς δηλωτικὸν τοῦ ρυθμοῦ τοῦ Ναοῦ, ἀλλ' ὡς ἀναφερόμενον εἰς παράδοσιν περὶ κτίσματος Βασιλικοῦ· ἄλλως τε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τινὰ τῶν μεγάλων κτιρίων τῶν Ἀθηνῶν ἐνομίζοντο οἶκοι βασιλέων (πρὸλ. τὸν ἀνωτέρω Ἀώνυμον, ὅστις τὸ Ὀλυμπιεῖον λέγει οἶκον βασιλικὸν πλείστοις κίσιν ὑποκάτωθεν στηριζόμενον), ὅπερ ἐνισχύει τὴν ὑπόθεσιν ἡμῶν, ὅτι καὶ ἡ ἡμετέρα Βασιλικὴ, ὡς μέγα κτίσμα ἡρειπωμένον, ἐξαρχαριζοῦτο ὑπὸ τῶν συγχρόνων τοῦ Ἀωνύμου ὡς Βασιλικὸς οἶκος.

Stuart καὶ ἤτις διεσφύζετο μέχρι τοῦ 1674 κατεστράφη δὲ ὡς καὶ ἡ Βασιλικὴ τοῦ Ἰλισοῦ τῷ 1778 ὑπὸ τοῦ Χασεκῆ ¹.

Δ'. Προσκτίσματα, τάφοι.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀνευρεθέντων περὶ τὴν Βασιλικὴν τῆς νησίδος τοῦ Ἰλισοῦ προσκτισμάτων,

σπουδαιότερα εἶνε τὰ κατὰ τὴν βορείαν πλευρὰν τοῦ Ναοῦ προσηρητημένα δύο συνεχόμενα τετράγωνα (βλέπε κάτοψιν ἐν εἰκ. 3), ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον, εὐτελεῶς ἐκτισμένον, οὐδὲν παρουσίασεν εἰς ἡμᾶς κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν, εἰς δὲ τὸ ἔδαφος τοῦ δευτέρου, τοῦ ἔχοντος λαμπρὰν τοιχοδομίαν καὶ δι' ἐρυθρωποῦ κονιάματος ἐσωτερικῶς ἐπενδεδυμένου (εἰκ. 28), εὐρίσκονται τέσσαρες τά-

28: Προσκτίσματα Βασιλικῆς Ἰλισοῦ (οἰκογενειακὸς τάφος)

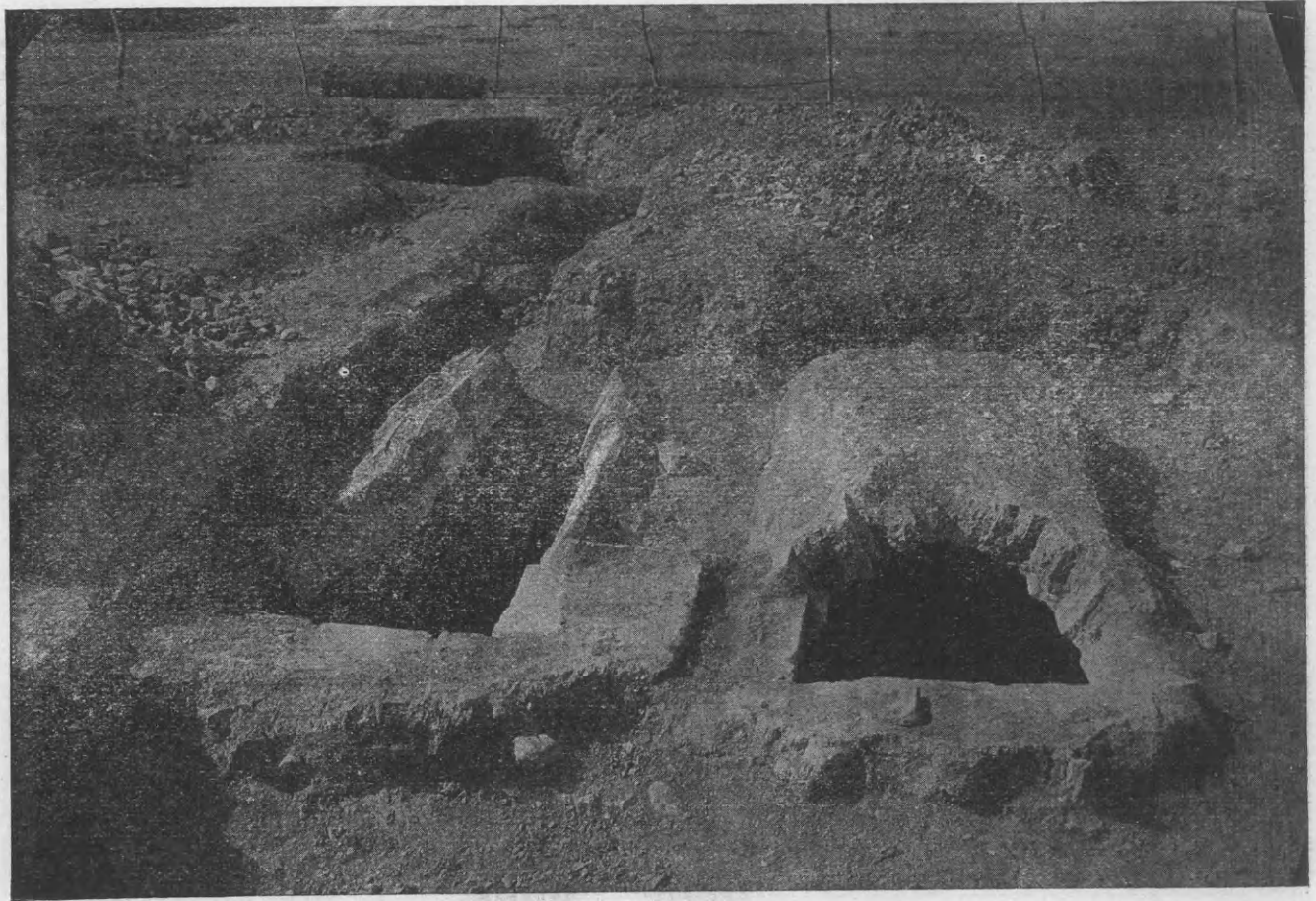
φοὶ ἐπιμελεῶς ἐκτισμένοι, δύναται δὲ ὡς οἰκογενειακὸς τάφος νὰ χαρακτηρισθῆ¹· οἱ ἐν τῷ προσκτίσματι

τούτῳ τάφοι εἶνε τετράγωνοι, ὁ δὲ ἀριστερὰ χῶρος εἶχε μείνη ἀχρησιμοποίητος ².

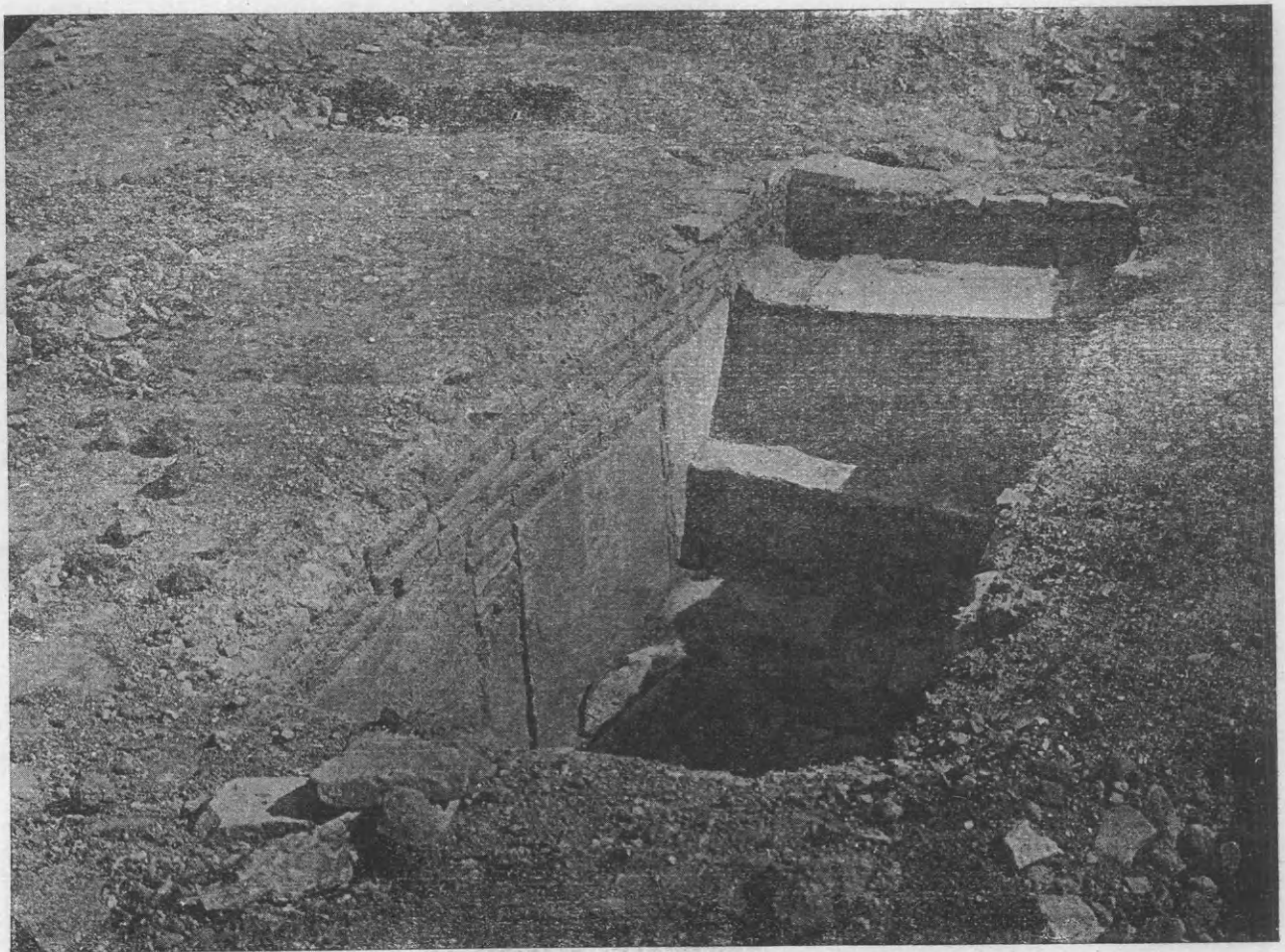
¹ Βλ. τελευταίαν πλήρη μελέτην Γ. Σβορώνου, τὸ Μητροῶν τοῦ Ἰλισοῦ καὶ ἡ ζωφόρος αὐτοῦ, ἐν ΔΕΝΑ, 18 (1916-17), ἔνθα καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία σελ. 5 κ. ἐ.

² Τὸ δεύτερον τοῦτο προσκτίσμα νομίζομεν ἢ ὅτι ἐκτίσθη συγχρόνως μετὰ τοῦ Ναοῦ καὶ ἐχρησιμοποίηθη ὡς βαπτιστήριον, ὡς ἐνισχύει τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν ἡ κατωτέρω ἐξεταζομένη Κοίτη, ἣ προσετέθη λίαν ἐνωσίς πρὸς τὸν αὐτὸν Ἰσως σκοπὸν· ὅτε ἐξέλιπεν ὁ λόγος τῆς ὑπάρξεως Βαπτιστηρίου καὶ παρέμενε τὸ κτίσμα ἀχρησιμοποίητον μετεβλήθη εἰς οἰκογενειακὸν τάφον σημαίνοντος πιθανώτατα ἐν Ἀθήναις προσώπου. Δυστυχῶς, οἱ ἐν τῷ τετραγώνῳ τούτῳ εὑρισκόμενοι τάφοι εἶχον συλληθῆ, ὡς ὁμοία συλλήσις παρετηρήθη καὶ εἰς πάντας τοὺς ἀνευρεθέντας ἐν τῷ γώρῳ τῶν ἀνασκαφῶν τάφους.

¹ Ἡ ὑπόθεσις, καθ' ἣν ὁ οἰκογενειακὸς τάφος μετὰ τοῦ προσηρητημένου τετραγώνου κτίσματος ἦτο ἀρχικῶς τὸ Βαπτιστήριον τοῦ Ναοῦ, εἶνε ὁμολογουμένως τολμηρά, καθὼς οὐδεὶς εἶνε γνωστόν, ὅτι τὰ Βαπτιστήρια εἶχον συνήθως στρογγύλον ἢ πολυγωνικὸν σχῆμα καὶ ἐκείντο ἢ παρὰ τὸ Βῆμα (ὡς τὸ Βαπτιστήριον τῆς Ἁγίας Σοφίας Κωνιπόλεως, κ. ἄ.) ἢ δεξιὰ τοῦ Ναοῦ ἐν Torcello, Aquilija, Εφέσω, Deir-Seta τῆς Συρίας κλπ.) ἢ καὶ κατὰ τὴν πρόσοψιν αὐτοῦ (ὡς ἐν Parenzo, Grada). ἂν καὶ τοῦτο δὲν δύναται ὡς Κανὼν νὰ ἐκληφθῆ (Πρὸβλ. V. Schultze, ἐν RE. für prot. Theol. τομ. II, σελ. 393 κ. ἐ. καὶ Kraus, RE. der christl. Altert. II, σελ. 839 κ. ἐ.). Μέχρι τῆς ἐντελοῦς ἐρεῦνης τοῦ περὶ τὴν Βασιλικὴν τῆς νησίδος τοῦ Ἰλισοῦ χώρου εὐνόητον εἶνε, ὅτι ἡ ὑπόθεσις αὕτη δὲν εἶνε δυνατόν ἢ ὡς ἀπλῆ γνώμη νὰ θεωρηθῆ.

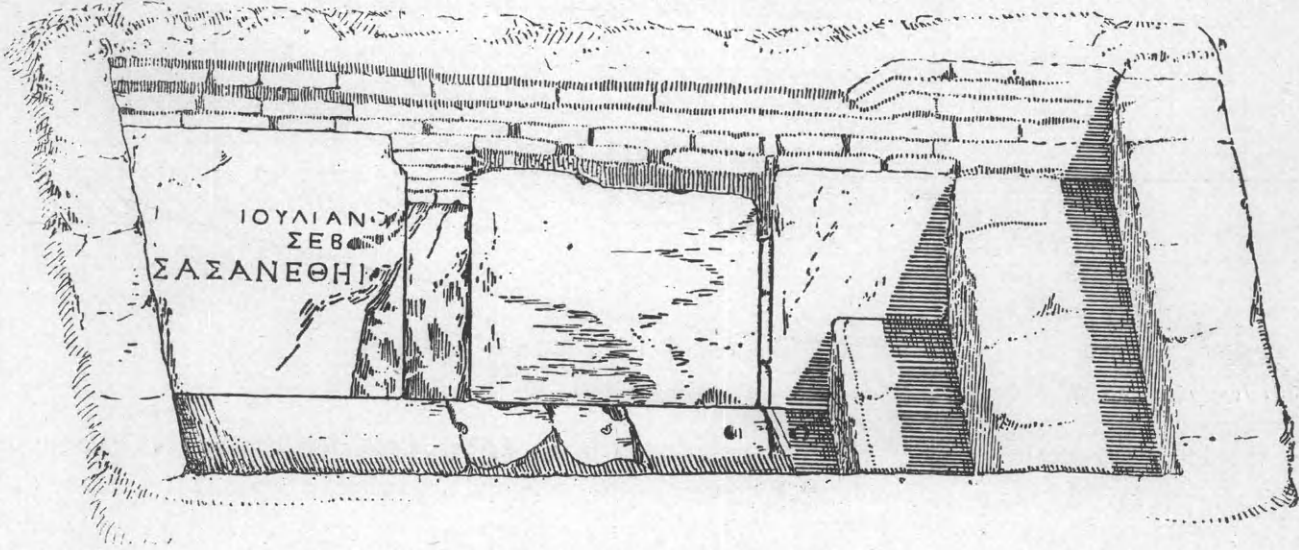
29. *Καμαρωτοὶ τάφοι ἀνευρεθέντες παρὰ τὸν Νάρθηκα τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ἰλισοῦ.*

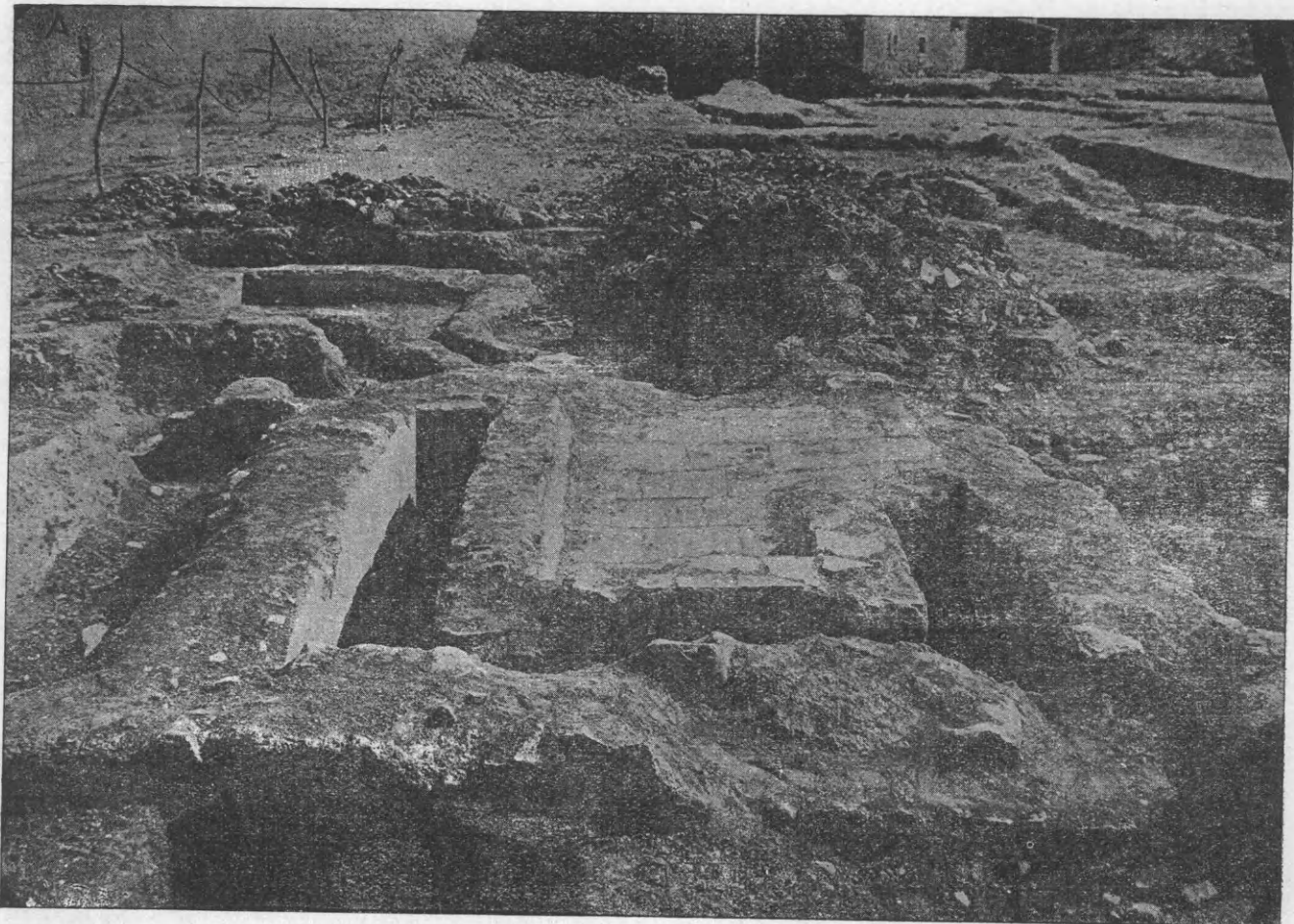
30: *Τετράγωνος τάφος ἀνευρεθείς εἰς τὸ ἀριστερὸν διαμέρισμα τοῦ Νάρθηκος τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ἰλισοῦ.*

Τάφοι ἀνευρέθησαν καὶ κατὰ τὸν Νάρθηκα τοῦ Ναοῦ· ἀριστερά δηλ. τούτου, ὡς διακρίνεται ἐν τῇ κατόψει (εἰκ. 3), ὑπάρχουσι δύο συνεχόμενοι καμαρωτοὶ τάφοι διὰ πλίνθων καὶ κονιάματος ἐξ ἀσβέστου καὶ ἄμμου ἐκτισμένοι, ἐσωτερικῶς δὲ ἐπι-

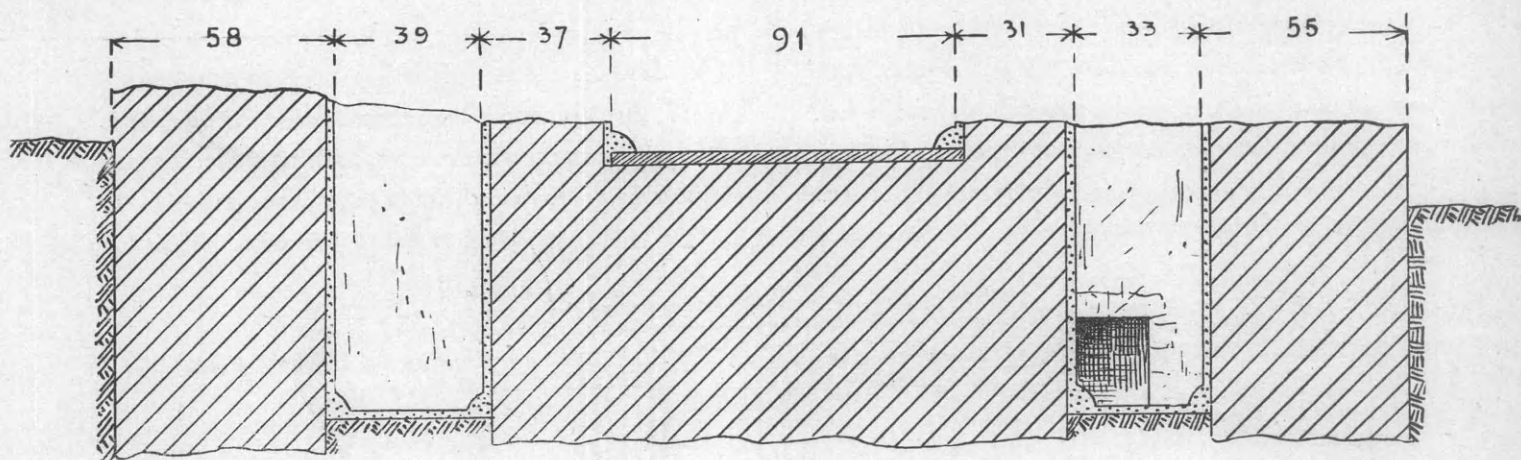
μελῶς ἐπενδεδυμένοι δι' ἐρυθρωποῦ κονιάματος (εἰκ. 29), εἰς δὲ τὸ τετράγωνον τοῦ Νάρθηκος, τὸ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ ἀριστερὸν κλίτος τοῦ Ναοῦ, ἀνευρέθη τάφος, εἰς ὃν κατέρχεται τις διὰ τριῶν βαθμίδων, δι' ἀρχαίου ὕλικου ἐκτισμένος (εἰκ. 30-31).

31: Τομή τοῦ τάφου τῆς εἰκόνας 30.

32: Θεμέλια Κοίτης εὐρεθέντα παρὰ τὸ ἀριστερὸν κλίτος τῆς Βασιλικῆς.

ΤΟΜΗ α-β

33: Τομή της ἐν εἰκ. 32 Κρήνης.

ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μάλιστα ἄκρου τοῦ τελευταίου τούτου τάφου ἀναγινώσκεται ἐπὶ πωρολίθου ἢ ἐπιγραφῆ:

ΙΟΥΛΙΑΝΟ(ς)
ΣΕΒ(αστὸς ;)
(;) ἀγωνοθετῆ) ΣΑΣ ΑΝΕΘΗΚ(ε)

Ὁμοίως ἀνευρέθη διπλοῦς τάφος (bisomus) περιβαλλόμενος διὰ τοιχίσκου κατὰ τὴν Β. πλευρὰν τοῦ Ναοῦ καὶ μάλιστα μεταξὺ τοῦ Μαρτυρίου τοῦ Λεωνίδη καὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ τάφου, ὡς δύναται τις ἐν τῇ κατόψει (εἰκ. 3) νὰ παρατηρήσῃ.

Οἱ τάφοι οὗτοι εἶνε ἐκτισμένοι εἰς διαφόρους ἐποχάς, ἃς διακρίνει τις ἐκ τῆς τοιχοδομίας καὶ τοῦ σχήματος: ἀρχαιότερους ἐκλαμβάνομεν τοὺς ἐν τῷ οἰκογενειακῷ τάφῳ, εἰς τὴν αὐτὴν δ' ἐποχὴν δύναται τις νὰ κατατάξῃ καὶ τὸν διὰ τοιχίσκου περιβαλλόμενον διπλοῦν τάφον. Οἱ δύο συνεχόμενοι καμαρωτοὶ τάφοι καὶ ὁ ἐν τῷ Νάρθηκι ἀνευρεθεὶς τετράγωνος εἶνε πιθανώτατα μεταγενεστέρων βυζαντινῶν χρόνων, ὡς ἀνάλογοι τάφοι, ἀνευρεθέντες ὑπὸ τὸ δάπεδον τοῦ ὑφ' ἡμῶν ἀνασκαφέντος ΒΑ. τοῦ Ἀρείου Πάγου Ναοῦ Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, δύναται ν' ἀποδείξωσι ¹.

Τὸ τελευταῖον μόνον κτίσμα (εἰκ. 32) τὸ ἀνευρεθὲν παρὰ τὸν οἰκογενειακὸν τάφον πολλὴν δυσκολίαν παρέχει: ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης ἐν τῇ κατόψει

(εἰκ. 3), ἀριστερὰ τοῦ τάφου τούτου εὐρίσκονται θεμέλια Κρήνης, ἐχούσης ἐπίμηκες ὀρθογώνιον σχῆμα, ἐπιμελέστατα δ' ἐκτισμένης διὰ μεγάλων λεπτῶν πλίνθων ² καὶ ἐρυθροῦ κονιάματος, ἣν περιβάλλουσι κατὰ τὰς μακρὰς πλευρὰς ὀχετοὶ ³, ἔχοντες παρὰ τὸν πυθμένα τετραγωνικὰ στόμια, δι' ὧν συνάπτονται πρὸς τοὺς σωλῆνας εἰσόδου καὶ ἐξόδου τοῦ ὕδατος: τὸ δάπεδον τῆς Κρήνης εἶνε ἐπικλινές ὡς καὶ τῶν ὀχετῶν, κατὰ τὰ τέσσαρα δὲ ἄκρα τοῦ δαπέδου τῆς Κρήνης καὶ τῶν ὀχετῶν ὑπάρχουσι προφυλακτῆριοι γωνίαι, τομεῖς τετάρτου κύκλου, ὁμοίως δι' ἐρυθροῦ κονιάματος κατεσκευασμένοι. Ἐν ἄνωτέρῳ διακρίνει τις ἐν τῇ κατὰ πλάτος τομῇ (εἰκ. 33) τῆς Κρήνης, ἣν παραθέτομεν ἐνταῦθα. Ἡ Κρήνη αὕτη συνδέεται δι' ὀχετοῦ, διασφύζοντος ἔτι τὴν διὰ πλίνθων ἐπέκτασιν, πρὸς τετράγωνον κτίσμα, ὅπερ ὡς ἀποθήκη ὕδατος δύναται τις νὰ δεχθῇ, ἐν ᾧ ἕτερος ὀχετὸς ἔφερε τὸ ὕδωρ εἰς τὸ ἄνω τετράγωνον πρόσκτισμα τοῦ οἰκογενειακοῦ τάφου (πρβλ. εἰκ. 3).

Ἡ τοιχοδομία τῆς Κρήνης μαρτυρεῖ, ὅτι αὕτη εἶνε κτίσμα ρωμαϊκῶν χρόνων οἱ ὀχετοὶ δὲ καὶ ἡ παρ' αὐτὴν ὑπάρχουσα ἀποθήκη ὕδατος ἀποδει-

² Αἱ πλίνθοι αὗται ἔχουσι μέγεθος 0,55 X 0,54 μ. καὶ πάχος 0,31 μ. Ὡς γνωστὸν, αἱ πλίνθοι τῶν βυζαντινῶν χρόνων εἶνε κατὰ μέσον ὅρον 0,40 X 0,30 μ. καὶ ἔχουσι πάχος 0,04 μ. (πρβλ. Tafrafi, Topographie de Thessalonique, 1913, σελ. 77 κ. ἑ.). Εἰς τὸν Νάρθηκα τῆς ἡμετέρας Βασιλικῆς ἀνευρέθησαν πλίνθοι 0,45 X 0,43 μ. καὶ 0,35 X 0,36 μ. ἔχουσι δὲ πάχος 0,03 μ.

³ Τὸ μέγιστον σφζόμενον βάθος τῶν ὀχετῶν τούτων εἶνε 0,85 μ.

¹ Πρβλ. Γ. Σωτηρίου, Τὰ εἱρεῖπια τοῦ παρὰ τὸν Ἀρειὸν Πάγον βυζαντινοῦ Ναοῦ, ἐν Ἀρχ. Δελτίῳ, τομ. II, (1916) σελ. 133-135.

κνύουσιν, ὅτι ἐπὶ τῆς νησίδος ταύτης τοῦ Ἴλισοῦ ὑπῆρχον συστήματα κρηνῶν, προωρισμένων προφανῶς ν' ἀρδεύωσι τοὺς περιφήμους Κήπους, τοὺς παρὰ τὸν Ἴλισόν ἐκτεινομένους (πρβλ. Judeich Topographie von Athen σ. 164 καὶ 374). Κατὰ τοὺς χριστιανικοὺς χρόνους, ὅτε δηλ. ἐπὶ τοῦ χώρου τούτου ἐκτίσθη ἡ ἡμετέρα Βασιλική, τινὲς τῶν κρηνῶν τούτων ἐχρησιμοποιήθησαν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ναοῦ, τοιαύτη δ' εἶνε καὶ ἡ ἐξεταζομένη

Κρήνη, ἣτις ἠδύνατο ἢ ὡς *Φιάλη* νὰ χρησιμεύσῃ ἢ ὡς Κρήνη προωρισμένη νὰ διοχετεύῃ τὸ ὕδωρ εἰς τὸ *Βαπτιστήριον* τοῦ Ναοῦ, ἂν ὡς τοιοῦτον ἐκληφθῇ τὸ παρακείμενον διπλοῦν τῆς Β. πλευρᾶς πρόσκτισμα τὸ μεταβληθὲν εἰς μεταγενεστέρους πιθανώτατα χρόνους εἰς οἰκογενειακὸν τάφον.

Γεώργ. Ἀ. Σωτηρίου.

Ἀνακοινώσεις

ὑπὸ

Ἀνδρέου Ν. Σκιᾶ.

Σύνοψις: Α') Αἰγίου οἰκοδομήματα. Β') Ἀμυκλῶν ἐπιγραφαί Γ') Ἀττικῆς: α') τὸ λεγόμενον Δέμα· β') Ἐλευσίνος ἐπιγραφαί γ') Ἱερά ὁδός· δ') τάφοι. Δ') Ἡλείας τοπογραφικά. Ε') Σικυῶνος τοπογραφικά. Σ') Στυμφαλίας πύργος.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ὑπηρεσίας μου ὡς ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων συνέβη κατὰ διαφόρους συγκυρίας νὰ μοι γίνωσι γνωστὰ ἀρχαιολογικά τινα εὐρήματα ἢ ἀρχαιότητες καταφανεῖς μὲν ἀλλ' ἀγνοούμεναι ἢ ἀτελῶς ἐγνωσμένοι ὑπὸ τῶν ἀρχαιολόγων, περὶ ὧν δὲν ἔσχον εὐκαιρίαν νὰ κάμω λόγον ἐν ἀρχαιολογικῇ τινι διατριβῇ· ἤδη δὲ νομίζω ὅτι ὀφείλω νὰ ἀνακοινώσω βραχεῖς τινὰς εἰδήσεις περὶ τούτων, ἵνα μὴ μένωσιν ἀγνωστα. Παρατηρῶ ὅμως ὅτι δὲν ἠυκαίρησα νὰ ἐξετάσω πᾶσαν τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν καὶ μάλιστα τὴν τῆς τελευταίας δεκαετίας, ὥστε ἐνδέχεται νὰ εἶνε καὶ ἄλλοθεν ἐγνωσμένοι τινὲς τῶν εἰδήσεων τούτων, καίτοι προσεπάθησα νὰ ἀποφύγω τὸν κίνδυνον τοῦτον κατὰ τὰ ἐφικτόν.

Α'. Αἰγίου οἰκοδομήματα. Διερχόμενος ἐξ Αἰγίου ἐν ἔτει 1899 εἶδον παρὰ τὴν ἀνεγειρομένην ἐκκλησίαν τῆς Φανερωμένης πολλὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη ἐκ τοῦ θριγκοῦ ἀρχαίου οἰκοδομήματος μετρίου μεγέθους καὶ δωρικοῦ ρυθμοῦ, ἐκτισμένου διὰ πωρίνου λίθου. Ταῦτα εὐρεθέντα κατὰ τὴν ἀνόρυξιν

τῶν θεμελίων τῆς ἐκκλησίας, ὡς καὶ τὰ μετ' αὐτῶν αὐτόθι τε καὶ ἐν παρακείμενῃ οἰκίᾳ πρότερον εὐρημένα, κατεστράφησαν κατὰ τὸ πλεῖστον, χρησιμοποιοῦντάς ὡς οἰκοδομήσιμον ὑλικόν. Περί τῶν θεμελίων τῶν ἀρχαίων οἰκοδομημάτων οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ μάθω. Δυστυχῶς οὐδὲν ἄλλο ἠδυνάμην νὰ πράξω, εἰμὴ νὰ συστήσω ἐντόνως εἰς τὸν δημαρχεῦοντα πάρεδρον καὶ ἄλλους ἐκ τῶν ἐν Αἰγίῳ κατοικούντων δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ἰδιωτῶν νὰ μεριμνήσωσι περὶ διασώσεως τῶν ὑπολειπομένων λίθων. Ἐν τινι δὲ ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ κειμένη 200 μ. περίπου νοτιανατολικῶς τῆς Φανερωμένης ὑπάρχει μαρμάρινον ἀγάλμα φυσικοῦ μεγέθους χρόνων Ῥωμαϊκῶν φοροῦν ποδῆρη χιτῶνα. Ἡ κεφαλὴ εἶνε πρόσθετος εἰκονίζουσα ἄνδρα ὠρίμου ἡλικίας, ἱκανῶς δὲ ἐφθαρμένη. Ἐνδέχεται καὶ νὰ μὴ ἀνήκῃ εἰς τὸν κορμόν, ἐφ' οὗ ἔχει ἐπιτεθῆ. Τὰ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσεῖῳ ὅμως ὑπάρχοντα ἀγάλματα Ἑρμοῦ καὶ Μούσης (ΑΜ. 1878 σ. 95 ἐξ., Π. Καββαδία, Γλυπτὰ τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου ἀρ. 241-242, σελ. 196 ἐξ.) εὐρέθησαν, καθ' ἃ ἔμαθον, εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν ἀνατολικώτερον τῆς οἰκίας ταύτης πλησιέστερον πρὸς τὸ κατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ἔνθα ὑπάρχουσι καὶ στρογγύλα τινὰ μάρμαρα ὡσεὶ βάρθρα. Ἐτέ-

ρους πωρίνους μικροὺς σπονδύλους ἀραβδῶτους καὶ ἄλλους τινὰς λίθους ἀρχαίου οἰκοδομήματος ἐκ πωρίνου λίθου εἶδον κατακειμένους πλησίον τῆς παραλίας εἰς ἀπόστασιν 100 περίπου βημάτων ἀπὸ τῆς ἀτμαντλίας τοῦ νέου ὑδραγωγείου τῆς πόλεως. Ἄλλους δὲ δύο σπονδύλους πωρίνων ἰωνικῶν κίωνων εἶδον ἐν ἰδιωτικαῖς οἰκίαις παρὰ τὴν λεγομένην μικρὰν ἢ χειμερινὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως. Παρὰ δὲ τὴν λεωφόρον τὴν ἄγουσαν ἐκ τῆς πλατείας τῶν Ὑψηλῶν Ἀλωνίων εἰς τὴν δεξαμενὴν τοῦ ὑδραγωγείου, τῆς πόλεως ὄχι μακρὰν τῆς δεξαμενῆς πρὸς δεξιὰν τῷ εἰς αὐτὴν πορευομένῳ ὑπάρχει τεῖχος ἀρχαῖον πώρινον, οὗ δὲν φαίνεται τὸ πάχος. Οἱ λίθοι εἶνε σχεδὸν τετράγωνοι, ἀλλ' ἐνίοτε παρεκβαίνουσι κατὰ τι ἀπὸ τοῦ ἀκριβοῦς τετραγωνικοῦ σχήματος ἢ εἶνε ἑλλιπεῖς κατὰ τι συμπληρούμενοι διὰ παρεντεθειμένων μικρῶν λίθων. Ἡ κατασκευὴ εἶνε καλὴ, ἴσως δὲ τὸ ἔργον δὲν εἶνε νεώτερον τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος. Ἄλλο δὲ τεῖχος ὁμοίως ὠκοδομημένον ἔμαθον ὅτι εὐρέθη κατὰ τὴν κατασκευὴν τῆς νέας κλιμακωτῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐκ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ εἰς τὴν πόλιν πλησίον τῆς ἀγορᾶς. Πλησίον τοῦ τείχους τούτου ἔμαθον ὅτι εὐρέθη πλῆθος ὀστράκων ἀρχαίων ἀγγείων καὶ λύχνοι ὄχι ὀλίγοι, ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τῶν ὀστράκων εἶχε γραφὰς ἢ διακόσμησιν λόγου ἀξίαν. Ἐξω δὲ τῆς πόλεως τοῦ Αἰγίου μόλις 5 λεπτὰ τῆς ὥρας ἀπωτέρω τῶν τελευταίων οἰκιῶν αὐτῆς, ἐκατέρωθεν τῆς εἰς Τέμενην ἀμαξιτῆς ὁδοῦ ὑπάρχουσιν ἐρείπια Ῥωμαϊκοῦ οἰκοδομήματος, ἴσως ἐπαύλεως, οὗ μέρος τοῦλάχιστον φαίνεται ὅτι ἦτο θολωτόν. Ἄγνωστος, ἂν τὰ ἐρείπια ταῦτα εἶνε τὰ αὐτὰ πρὸς τὰ μνημονευόμενα παρὰ Curtius, I eloponnesos I, 461 ἢ ἄλλα. Τὸ οἰκοδόμημα, ἂν πάντες οἱ φαινόμενοι τοῖχοι δὲν ἀνήκουσιν εἰς δύο οἰκοδομήματα, θὰ ἦτο μέγιστον ἐκτεινόμενον εἰς μῆκος περίπου 60 μ. Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τούτων κατάκειται μέγα μαρμαρίνον ἐπιστύλιον 2,20 μ. ἐφ' οὗ εἶνε κεχαραγμένη διὰ μεγάλων γραμμάτων ἢ ἀκόλουθος ἐπιγραφὴ:

ΤΙΟΣ ΣΩΡΑΝΟΣ ΒΙΨΑΝΙΑΛΟΥΚ

Κοῦκ]τιος Σωρανός, Βιψανία Λουκ[—

Ἡ θέσις τῶν ἐρειπίων τούτων λέγεται Ἑλληνικόν.

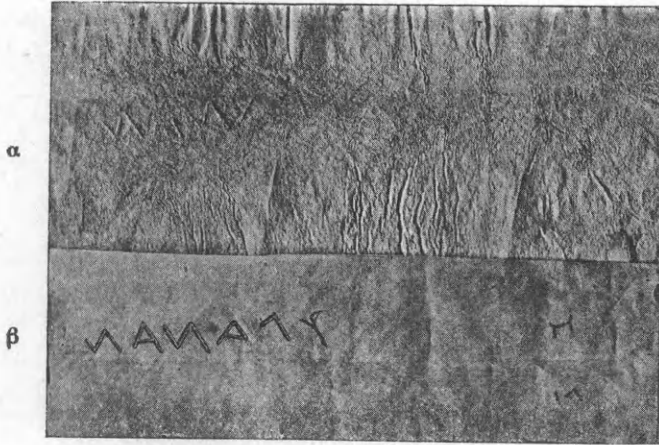
Β') Ἀμυκλῶν ἐπιγραφαί. — Παρακολούθησας τὴν ἐν Ἀμύκλαις ἀνασκαφὴν, ἣν ἐξετέλει δαπάναις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ὁ ἀναδεχθεὶς τὸ ἔργον τοῦτο μετὰ τὸν θάνατον τοῦ αἰοδίδιμου Α. Furtwängler μαθητῆς αὐτοῦ Ε. R. Fiechter (ΠΑΕ 1907 104 ἐξ.), ἀντέγραψα τὰς εὐρεθείσας ὀλίγας ἐπιγραφὰς κατ' ἐντολὴν τοῦ Fiechter, ἵνα δημοσιεύσω αὐτὰς ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ παρασκευαζομένῳ συγγράμματι περὶ τοῦ θρόνου τοῦ Ἀμυκλαίου Ἀπόλλωνος. Δυστυχῶς ὁ κ. Fiechter δὲν ἠυκαίρησε νὰ δημοσιεύσῃ τὸ πόνημα τοῦτο ταχέως, ἐπῆλθε δ' ἔπειτα καὶ ὁ πόλεμος, ὥστε ἄδηλον πότε δύναται νὰ δημοσιεύσῃ αὐτό. Τούτου ἕνεκα ἐνόμισα ὅτι ἔπρεπε νὰ μὴ κρατήσω ἐπὶ πλέον ἀδημοσιεύτους τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας, ἀφοῦ ἄλλως καὶ δὲν ἔμελλον νὰ ἀποτελέσωσι σπουδαῖον μέρος τοῦ περὶ τοῦ θρόνου συγγράμματος, αἱ πλείονες δὲ οὐδὲ σχέσιν τινὰ ἔχουσι πρὸς τὸν θρόνον.

1. Μίαν τῶν ἐπιγραφῶν τούτων κεχαραγμένην ἐπὶ ἀναγλύφου εἰκονίζοντος ζῶόν τι ἐδημοσίευσεν ἤδη ἐν φωτογραφίῳ καὶ ὁ Φρ. Βερσάκης ἐν ἰδίᾳ διατριβῇ περὶ τοῦ θρόνου τοῦ Ἀμυκλαίου Ἀπόλλωνος (ΑΕ 1912 188) διατεινόμενος ὅτι ἀπετέλει μέρος τοῦ θρόνου. Ὁ Fiechter, ὡς καὶ ἐγώ, δὲν ὑποπτεύσαμεν τοῦτο κατὰ τὴν ἀνεύρεσιν αὐτῆς, καὶ νῦν δὲ ἀμφιβάλλω περὶ τῆς ὀρθότητος τῆς γνώμης τοῦ Βερσάκη, διότι κατὰ τὰς σημειώσεις μου ἢ φέρουσα αὐτὴν πλάξ δὲν ἔχει πάχος 11½ ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, ὅσον εἶνε καὶ τὸ πλάτος τῆς προεξοχῆς τοῦ ἐν εἰκ. 6 καὶ 8 γ ἀπεικονιζομένου κίονος, ἀλλὰ τὸ μέσον πάχος αὐτῆς εἶνε 0 15. Τὸ ὕψος αὐτῆς εἶνε 0 41, τὸ πλάτος 0 29, τὸ δὲ μέγεθος τῶν ἀκεραίων γραμμάτων 0 012. Τὰ πρῶτα ἑπτὰ γράμματα εἶνε κάτωθεν ἑλλιπῆ καὶ οὐδὲν ἀναγινώσκειται ἀσφαλῶς.

Τὸ πρῶτον φαίνεται ὡς Α ἢ Λ, τὸ δεύτερον ὡς τετράκις τεθλασμένον σίγμα, τὸ τρίτον ὡς Β ἢ Ρ μετὰ παρεκτεταμένης πρὸς τὰ ἄνω τῆς καθέτου γραμμῆς, τὸ τέταρτον ὡς Ε ἢ F μετὰ παρεκτεταμένης τῆς καθέτου, τὸ πέμπτον ὡς Κ ἢ Υ, τὸ ἕκτον ὡς γάμμα ἢ λάβδα μετὰ ὀρθίου τοῦ πρὸς ἀριστερὰν σκέλους. τὸ δὲ ἕβδομον ὡς τριχῆ τεθλασμένον ἰῶτα. Τὰ λοιπὰ φαίνονται σαφῶς ἐν τῷ φωτογραφίῳ. Ἀνάγνωσιν ἀσφαλῆ δὲν δύναμαι νὰ εὔρω· τὸ ῥῆμα ἐνίκησεν δὲν φαίνεται πιθανόν.

τὸ ἀριθμητικὸν *ἑνα* εἶνε ὅλως ἀβέβαιον.

2. Ἐπὶ μαρμάρου λευκοῦ ἀρχιτεκτονικῶς εἰργασμένου ἐκ τῶν νομιζομένων ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὰ γεῖσα τοῦ θρόνου τοῦ Ἀπόλλωνος, ἔχοντος δὲ μῆκος 1 07 καὶ πλάτος 0 69 ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή γεγραμμένη ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά.

1 (α = ἔκτυμμα· β = χειρόγραφον εἰκασμα):
ἐπιγραφή Ἀμυκλαίου.

Τὰ γράμματα ἔχουσι μέγεθος 0 015, κεῖνται δὲ ἐπὶ τῆς κάτω ἐπιφανείας τοῦ λίθου καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ εἶνε ὁρατά, ὅτε οὗτος κατεῖχεν ἐν τῶ μνημείῳ τὴν οἰκείαν θέσιν. Ὅθεν φαίνεται ὅτι εἶνε σημεῖωμα τεκτονικόν, ὡς καὶ αἱ ἄλλαι, ὅσαι εὐρέθησαν ἐπὶ τοιούτων λίθων. Ἐκ τῶν γραμμάτων τὰ μὲν πρὸς ἀριστερὰν πέντε εἶνε σαφῆ, τὸ δὲ ἀκρότατον πρὸς δεξιὰν ἀμυδρὸν καὶ ἀβέβαιον δυνάμενον νὰ εἶνε *Υ* (ἦτοι Ὑψιλὸν) ἢ *Ρ* ἢ *Κ*. Δεξιόθεν τούτου εἰς μακρὰν ἀπόστασιν φαίνεται ἐφθαρμένον γράμμα μεμονωμένον φαινόμενον ὡς *Μ* ἢ *ΙΛ*. Μεταξὺ τῶν πρὸς ἀριστερὰν γραμμάτων καὶ τοῦ ἀμφιβόλου *Η* ἔχουσι πιθανῶς ἐξαφανισθῆ γράμματα, ἀλλ' ἄδηλον πόσα, καὶ ἐπομένως ἄδηλον ἂν τὸ *Η* ἀπετέλει τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιγραφῆς, ἢ ἦτο μεμονωμένον, ἢ εἶνε λείψανον ἐτέρου σημειώματος κεχωρισμένου τῶν ἄλλων γραμμάτων. Τὰ πρὸς ἀριστερὰν γράμματα φαίνεται ὅτι δηλοῦσιν ὄνομα κατὰ πληθυντικὴν γενικὴν, οἷον [Fe]ργανᾶν.

3. Ἐτέρου ὁμοίου γείσου τεμάχιον προσαρμοσθὲν πρὸς ἕτερον ὑπάρχον ἐν τῷ μουσεῖῳ καὶ καταγεγραμμένον ὑπ' ἀριθ. 768 καὶ ἀποτελέσαν ἓνα λίθον μήκους 1 51, φέρει ὁμοίως ἐπὶ τῆς κάτω ἐπιφανείας τὴν ἐξῆς ἐπιγραφήν

Τὰ γράμματα ἔχουσι μέγεθος 0 04, κατωτέρω

δ' αὐτῶν κεῖται μεμονωμένον τεκτονικὸν σῆμα. Τὸ δεῦτερον *Μ* προφανῶς ἐσφαλμένον, φαίνεται ὅτι

2 (ἔκτυμμα): ἐπιγραφή Ἀμυκλαίου

πρέπει νὰ διορθωθῆ εἰς *ΙΝΙ*, ὥστε νὰ ἀναγνωσθῆ κατὰ γενικὴν πτώσιν τὸ κύριον ὄνομα *Δαμοκρίνιος*.

4. Ἐπὶ τεμαχίου ὁμοίου λίθου ἔχοντος μῆκος

3 (ἔκτυμμα): ἐπιγραφή Ἀμυκλαίου.

0 40 καὶ πλάτος περίπου 0 20 κεῖται ἡ ἐπιγραφή·
 ρΙΣΑΙΘ ἦτοι Ἰασις.

Τὸ κύριον ὄνομα Ἰασις εἶνε γνωστὸν πρβ ΑΕ 1907 213. Περὶ δὲ τοῦ δασέος πνεύματος αὐτοῦ ἴδε *H. Hirt Handbuch d. griech. Laut- und Formenlehre*² σ. 223.

Ἐπὶ ὁμοίου γείσου κεῖται καὶ ἡ ἐν IG V₁ 823 ἐκδοδομένη ἐπιγραφή· δυστυχῶς δὲ ὁ λίθος οὗτος ἐνφκοδομήθη ὑπὸ ἀμαθοῦς τινος ἐπιτρόπου ἐπὶ τῆς ἀγίας τραπέζης τῆς πρὸς βορρᾶν κόγχης τοῦ ἱεροῦ τῆς ἐν Σκλαβοχωρίῳ νέας ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νίκωνος.

Ὑποπτεύω ὅτι καὶ ἡ ἐν IG V₁ 827 ἐπὶ ὁμοίου λίθου ἦτο κεχαραγμένη.

5. Ἐπὶ ἐτέρου γείσου ἐν τῷ ἐπικλινεῖ μέρει τῆς κάτω ἐπιφανείας αὐτοῦ εἶνε ἐγκεκολαμμένον τὸ ἐξῆς τεκτονικὸν σῆμα ἔχον μῆκος 0 09.

4 (ἔκτυμμα): τεκτονικὸν σῆμα.

Τὸ καχότεχνον αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπιφανές μέρος, ἐφ' οὗ ἔχει χαραχθῆ, φαίνονται δηλοῦντα ὅτι ἔχει προστεθῆ ἐν ὑστέροις χρόνοις, πιθανῶς κατὰ τινα ἐπισκευὴν τοῦ μνημείου.

6. Μάρμαρον ἐκ τῆς ὑδρορροῆς τοῦ μνημείου μετ' ἀναγλύπτων ἀνθῶν λωτοῦ (πρβ ΑΕ 1912 189), ἔλλιπες πρὸς ἀριστεράν. Ὑψ. 0 21, πλ. 0 39, πάχ. 0 53. Ἐπὶ τῆς ὑποκάτω ἀκαταξέστου ἐπιφανείας αὐτοῦ ὑπάρχουσι τὰ ἐξῆς γράμματα, ἔχοντα μέγεθος 0 08.

KANA

Καὶ ταῦτα εἶνε λίαν καχότεχνα, ὥστε πιθανῶς δὲν ἐχαραχθησαν κατὰ τὴν ἀρχικὴν κατασκευὴν τοῦ μνημείου.

7. Ἐπὶ τμήματος τετραπλεύρου μαρμάρου ἔχοντος τὰς αὐτὰς διαστάσεις, ὡς τὸ ἐν IG V₁ 831, ὑπάρχουσι δι' ἐπικρούσεως κεχαραγμένα τὰ γράμματα ΛΟΦ. Ὁ λίθος εὐρέθη ἐν τῇ ἀνασκαφῇ,

καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ εἶνε ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ἐν IG, ἀντιγραφέντα ἐν Σκλαβοχωρίῳ.

8. Τεμάχιον στήλης μαρμαρίνης μετ' ἀετώματος ἔλλιπες κάτωθεν καὶ ἀριστερόθεν. Ὑψ. τῆς ἀκεραίας πλευρᾶς τοῦ λίθου 0 15, τῆς ἐπιγεγραμμένης ἐπιφανείας 0 175, πάχος 0 08· ὕψ. γραμμάτων 0,015—0 025. Τὰ γράμματα φαίνονται ἀνήκοντα εἰς τὰ τέλη τοῦ Δ' πΧ αἰῶνος.

ΞΤΩΙΑΠΕΛ

NMANE (ἄγραφος χώρος)

ΙΙΚΑΞ (ἄγραφος χώρος)

-ς τῶν Ἀπέλ[λων].

-ν μ' ἀνέ[θηκε]

9. Μάρμαρον περίπου τετράπλευρον ἀκέραιον μόνον κάτωθεν. Ὑψ. 0 36 πλ. 0,35 πάχ. 0 22.

ΙΣΤΩΑΠΕΛΛΩΝΙ

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΝ

-(ι)ς τῶ Ἀπέλλωνι

διδάσκαλον

Διδάσκαλοι μνημονεύονται ἐν πολλαῖς Λακωνικαῖς ἐπιγραφαῖς· ἴδε IG V₁ ἐν πίνακι IV 3 καὶ VI σελ. 341 καὶ 349.

10. Μάρμαρον ἀπλῶς εἰργασμένον, ἀπεσπασμένον ἐκ τινος οἰκοδομήματος, ἔλλιπες κατὰ τὴν μίαν τῶν μακρῶν πλευρῶν καὶ τὴν μίαν τῶν βραχειῶν, φέρον δὲ ἄνωθεν κατὰ τὴν στενὴν πλευρὰν τὸρμον. Ὑψ. 1 06, πλ. 0 55, πάχ. 0 185. Ἐπὶ μιᾶς τῶν πλατειῶν ἐπιφανειῶν ἔχουσι χαραχθῆ δι' ἐπικρούσεως τὰ ἐξῆς (ὕψ. γρ. 0 03—0 04):

ΣΩΣΙΝΙΚΟΣ

ΕΜΝΗΣΘΙ

ΔΕΞΙΛ

ΕΠΑ

ΚΑ

Σωσίνικος

ἐμνήσθη

Δεξι[δάμου]

ἐπ' ἀ[γαθῶ]

κα[-

Περὶ τῶν τοιούτων ἐπιγραφῶν ἴδε καὶ ΑΕ 1893 118-121.

11. Τεμάχιον πλακιδίου μαρμαρίνου ἀκέραιον μόνον πρὸς δεξιὰν ὑψ. 0 75, πλ. 0 095, πάχ. 0 015. Γράμματα ἐπὶ ὀριζοντίων γραμμῶν κεχαραγμένα ὑψ. 0 012:

ΥΕΥ
ΑΙΤΟΓΟ

Ἡ μαρμαρίνη παραστάς ἢ φέρουσα τὴν ἐν IG. V 1 511 ἐπιγραφὴν κατελείφθη ἐν τῷ Ἀμυκλαίῳ, ἵνα ἐνοικοδομηθῇ μετ' ἄλλων ἀρχαίων λίθων εἰς τὸ θωράκιον τοῦ προστώου τῆς νέας ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Κυριακῆς. Ὁ Βερσάκης ΑΕ 1912 184 ἀγνοῶν τὰ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἀρχ. Ἐτ. 1907 σελ. 107 γεγραμμένα ἐμνημόνευσεν ἀνακριβῶς τὴν ἐνοικοδόμησιν ταύτην καὶ ἐπέκρινεν αὐτὴν ἀδίκως. Ὅθεν φαίνεται ἀναγκαῖον νὰ παρατηρηθῇ ὅτι ἐσφαλμένως λέγεται ὅτι «ἀνωκοδομήθη βραδύτερον ἢ ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Κυριακῆς διὰ τοῦ ὑπολοίπου ὕλικου τοῦ ἀρχαίου μνημείου», διότι ὅλως τούναντιον παρηγγέληται αὐστηρῶς νὰ μὴ κτισθῇ μηδὲ εἰς λίθος ἀρχαίου μνημείου εἰς τὴν νέαν ἐκκλησίαν, δὲν ἀμφιβάλλω δὲ ὅτι καὶ ἐξετελέσθη ἀκριβῶς ἢ παραγγελία αὕτη, ἀφοῦ ἀνέλαβε νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς ὁ μακαρίτης κάλλιστος δῆμαρχος Σπάρτης Ἡλίας Κοπανίτσας. Πολλοὶ ὅμως ὀγκῶδεις λίθοι ἀρχαίων μνημείων, οἵτινες δυσκολώτατα ἠδύναντο νὰ μετακομισθῶσιν εἰς Σπάρτην καὶ δὲν εὑρισκόν χωρὸν ἐν τῷ μουσεῖῳ αὐτῆς, κατελείφθησαν ἐξ ἀνάγκης ἐν τῷ Ἀμυκλαίῳ, καὶ ἵνα μὴ μένωσιν ἐκτεθειμένοι εἰς φθορὰς καὶ διαρπαγὰς, ἐκρίθη καλὸν νὰ ἐνοικοδομηθῶσιν ἐν τῷ θωρακίῳ τοῦ προστώου τῆς ἐκκλησίας, ἐξ οὗ εὐκολώτατα καὶ δι' ἐλαχίστης δαπάνης δύνανται νὰ ἐξαιρεθῶσιν, ὅποταν παραστῇ ἀνάγκη. Ἀπεφασίσθη δὲ ἡ ἐνοικοδόμησις, ἀφοῦ προηγουμένως ἠρωτήθη καὶ ἐνέκρινε τοῦτο ὁ τότε γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2055 τηλεγραφήματος αὐτοῦ.

Γ' Ἀττικῆς: Τὸ λεγόμενον Δέμα καὶ ἄλλα ἐρείπια. Τὸ μεταξὺ τῶν νοτιοδυτικῶν κλιτύων τῆς Πάρνηθος καὶ τῆς ὄροσειρᾶς τοῦ Αἰγάλεω ἀρχαῖον τεῖχος τὸ ἀποφράττον τὰς ἐκ τοῦ Θριασίου πεδίου πρὸς τὸ Ἀχαρνικὸν διόδου, τὸ σήμερον λεγόμενον Δέμα, ἐξήτασα ἐπὶ ἰκανὸν διάστημα κατὰ τινὰ ἐκ Λιοσιῶν εἰς Καλύβια τῆς Χασιάς (ἢ

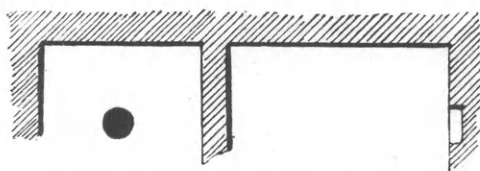
Ἀσπρόπυργον) ἐκδρομὴν διελθὼν ὄχι διὰ τῆς λεγομένης Τζαβερδέλλας, ἤτοι τῆς διόδου, ἣν ἀκολουθεῖ κατερχομένη εἰς τὸ Θριάσιον πεδῖον ἢ γραμμὴ τοῦ σιδηροδρόμου τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ διὰ τῆς βορειότερον ταύτης ἤτοι πλησιεστέρας πρὸς τὴν Πάρνηθα κειμένης δευτέρας διόδου, ἣτις συνήθως δηλοῦται διὰ τοῦ ὀνόματος Σπηλιᾶς. Ἐν τῇ παρὰ τὰ Λιοσία πεδιάδι ἐν τῇ θέσει, ἔνθα ὁ Γερμανικὸς χάρτης τῆς Ἀττικῆς σημειοῖ ἀρχαίαν δεξαμενὴν (Cist), εἶδον ἰκανὰ τεμάχια κεραμίδων ἐξ ὧν εἰκάζω ὅτι ὑπῆρχεν αὐτόθι ἀρχαῖον τι οἰκοδόμημα. Τὸ δὲ τεῖχος τὸ λεγόμενον Δέμα πρὸς δεξιὰν μὲν, ἤτοι πρὸς τὰς κλιτύς τῆς Πάρνηθος, εἶνε κατεστραμμένον καὶ μόνον ἴχνη αὐτοῦ φαίνονται, πρὸς ἀριστερὰν δὲ σώζεται καλῶς, ἀλλὰ πολλοὶ τῶν λίθων εἶνε διερρηγμένοι ἢ σεσαθρωμένοι, ὥστε φωτογραφικαὶ εἰκόνες δὲν θὰ παρέχωσιν εὐκρινῆ παράστασιν τῆς ἀρχαίας οἰκοδομίας. Οἱ λίθοι τοῦ τεύχους πολλάκις δὲν εἶνε ἀκριβῶς πολυγωνικοὶ, ἀλλ' ἔχουσι τομὴν τινὰ καμπύλην ἢ ἄλλας παρεκβάσεις ἀπὸ τῆς κανονικῆς πολυγωνικῆς οἰκοδομίας, συνήθως δὲ δὲν εἶνε μεγάλοι τὸ μέγεθος, ἀλλὰ μᾶλλον μικροί. (πρβ. *Milchhoefer*, Karten von Attika. Erläuternder Text II σελ. 44 ἐξ. καὶ 49). Ἐκ τῆς ὄλης δὲ ὄψεως τῆς κατασκευῆς τὸ τεῖχος τοῦτο δὲν μοι ἐφάνη πολὺ παλαιόν, διὸ ὑποπτεύω ὅτι κατεσκευάσθη ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν Τριάκοντα, ὅτε ἡ Ἐλευσίς ἦτο εἰσέτι ὑποπτος εἰς αὐτούς, ἤτοι πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Θρασυβούλου καταλήψεως τῆς Φυλῆς καὶ τῆς κατ' ἀκολουθίαν ταύτης ἀθρόας ἀναιρέσεως τῶν ὑπόπτων Ἐλευσινίων (Ξενοφ. Ἑλλ. II 4, 8, Διόδωρ. XIV, 32).

Ἀριστερόθεν τῷ διὰ τῆς εἰς τὸ Θριάσιον πεδῖον ἀγούσης ἀτραποῦ κατερχομένῳ φαίνονται κάτωθεν τὰ ἐν τῷ Γερμανικῷ χάρτι σημειούμενα λείψανα ἀρχαίας ὁδοῦ, ἣτις καὶ πόρρωθεν μοι ἐφάνη καλῶς κατεσκευασμένη καὶ ἔχουσα ὁμαλὴν τὴν κλίσιν. Ἐκτὸς αὐτῆς ὅμως ὑπῆρχε καὶ ἑτέρα ἀμέσως εἰς τὸ πεδῖον κατερχομένη ὁδὸς καὶ μὴ σημειουμένη ἐν τῷ χάρτι. Τὴν ὑπαρξίν τῆς δευτέρας ταύτης ὁδοῦ δεικνύουσι τὰ πολλαχού φαινόμενα ἐπὶ τοῦ βράχου ἴχνη τροχῶν, ἐξ ὧν φαίνεται ὅτι ἡ ὁδὸς αὕτη συνέπιπτε περίπου πρὸς τὴν σημερινὴν ἀτραπὸν. Πολλαχού ἢ κλίσις τῆς ὁδοῦ ταύτης εἶνε τοσοῦτον ἀπότομος, ὥστε ἡ δι' αὐτῆς διάβασις ὀπωσοῦν βα-

ρειῶν ἀμαξῶν εἴτε ἀνερχομένων εἴτε κατερχομένων φαίνεται σχεδὸν ἀδύνατος· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ σήμερον τοιαῦται κακῶς κατεσκευασμένοι ὁδοί, ὅσων ἢ ἀπὸ Λιοσίων εἰς Χασιάν, δι' ὧν μετὰ δυσκολίας μὲν, ἀλλ' ὅμως διέρχονται ἀμαξαι μετὰ φορτίων καὶ ἀνερχόμεναι καὶ κατερχόμεναι.

Ὅμοιως δὲν σημειοῦνται ἐν τῷ χάρτη καὶ μικρά τινα λείψανα ἀρχαίων κτισμάτων κείμενα παρὰ τὸ κράσπεδον τοῦ ὄρους ἐν τῇ μικρᾷ χαράδρᾳ τῇ προηγουμένη πρὸς ἀνατολὰς τῆς σημειουμένης ἀρχαίας γεφύρας. Ἡ μικρὰ αὕτη, ὀλιγώτερον τοῦ 1 μ. ἀνοιγομένη γέφυρα, εἶνε ἐξευγμένη διὰ βαθμιαίας προεκβολῆς τῶν λίθων κατὰ τὸ Μυκηναϊκὸν σύστημα, καίπερ πιθανῶς μὴ ἀνήκουσα εἰς τοσοῦτον παλαιὸς χρόνος. Ἄν ἡ προειρημένη ἀρχαία ὁδὸς διήρχετο διὰ τῆς γεφύρας ταύτης ἢ ὄχι, δὲν παρετήρησα.

Τὸ δὲ ἐν τῷ χάρτη σημειούμενον ἐν τῷ βράχῳ λελαξευμένον οἶκημα, τὸ παρὰ τοῖς ἐπιχωρίοις λεγόμενον *Πελεκητόν* (ἢ Ἀλθανιστὶ *Γκούρ-ἰ κελπίσση*), φαίνεται ὅτι εἶνε τάφος εἰς σχῆμα *ναῖσκου* ἢ ἡρώου κατεσκευασμένος. Ἀκολουθεῖ κατὰ μῆκος

5: οἶκημα λαξευτόν. Ἴδε καὶ εἰκόν. 2.

τὴν πλευρὰν τοῦ ὄρους, καὶ διαιρεῖται εἰς δύο δωμάτια χωριζόμενα διὰ διαφράγματος, ὅπερ δὲν φαίνεται ἂν ἔφθανε μέχρι τῆς ὀροφῆς τοῦ οἰκήματος ἢ ἦτο ταπεινὸν θωράκιον, οὐδ' ἂν εἶχε θύραν. Τὸ ἀνατολικὸν δωμάτιον ἔχει μῆκος περίπου 4 μ., κατὰ δὲ τὴν πρὸς ἀνατολὰς πλευρὰν αὐτοῦ ὑπάρχει λελαξευμένη εὐμεγέθης τετράγωνος κόγχη πρὸς ἔνθεσιν ἀναγλύφου τινός, αὕτη δὲ ἔχει κάτωθεν προέ-

6: κόγχη λαξευτή.

χον, ἔμβολον, ἵνα εἰσέρχεται εἰς ἀντίστοιχον ἐντομὴν τοῦ ἀναγλύφου. Τὸ δὲ δυτικὸν δωμάτιον εἶνε μικρότερον τοῦ ἐτέρου καὶ ἔχει ἐν τῷ μέσῳ ὡσαύτως ἐκ τοῦ βράχου λελαξευμένον κυλινδρικὸν βωμὸν

διαμέτρου περίπου 0,60. Χρονολογικὸν τι τεκμήριον τῆς κατασκευῆς τοῦ οἰκήματος τούτου δὲν φαίνεται.

Τὰ πλησίον ἐν τῷ πεδίῳ φαινόμενα λείψανα ἀρχαίου συνοικισμοῦ τὰ σημειούμενα ἐν τῷ χάρτι ἔχουσιν ἰκανὴν ἔκτασιν, πολυάριθμοι δὲ εἶνε οἱ ὑπὸ τυμβωρύχων ἀνεσκαμμένοι ἀρχαῖοι τάφοι, ὥστε φαίνεται ὅτι ἔκειτο αὐτόθι δῆμὸς τις ὄχι ἀσήμαντος. Ἡ ὑπαρξὶς τοιοῦτου συνοικισμοῦ ἐν μικρᾷ ἀπὸ τῆς Θρίας ἀποστάσει δὲν εἶνε παράδοξος, διότι ὡς ἔμαθον, οἱ αὐτόθι ἀγροὶ καίπερ πλήρεις πετρῶν ὄντες εἶνε λίαν εὐφοροί, ἔνεκα τῶν δαψιλέστερον αὐτόθι πιπτουσῶν βροχῶν καὶ τῶν ἐκ τοῦ ὄρους κατερχομένων χειμάρρων. Ὅθεν ὑπῆρχον αὐτόθι ἰκανὰ τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως πληθυσμοῦ ἰκανῶς πολυαριθμοῦ. Τὸ μέγεθος τοῦ αὐτόθι κειμένου ἀρχαίου συνοικισμοῦ δεικνύουσιν καὶ τὰ πολλὰ ἐν τῷ βράχῳ λελαξευμένα κωδωνοειδῆ φρέατα.

Ἱερὰ Ὀδός. Κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Αἰγάλεω ἐντὸς τοῦ περιβάλλου τοῦ Δρομοκαϊτείου Φρενοκομείου, κατὰ τὴν νοτιοδυτικὴν πλευρὰν αὐτοῦ εὐρέθη ἐν ἔτει 1901 παιδικὸς τάφος ἐμπεριέχων ὀκτὼ κοινὰ ἀγγεῖα ἐκ τῶν συχνάκις ἐν τοῖς τάφοις τοῦ Δ' καὶ τοῦ Γ' π. Χ. αἰῶνος εὐρισκομένων. Ἔτεροι δὲ δύο τάφοι ἔχουσιν εὐρέθη ἤδη πρότερον νοτιοδυτικώτερον τοῦ προειρημένου, ἤτοι ἔξω τοῦ περιβάλλου τοῦ καταστήματος, μεταξύ δὲ τοῦ οἰκήματος τοῦ χρησιμεύοντος ὡς νοσοκομείου τῶν λοιμωδῶν νοσημάτων καὶ τοῦ νεκροταφείου. Περὶ τῶν τριῶν τούτων τάφων πιστεύω ὅτι ἔκειτο παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ἱερὰν Ὀδόν, ἐπειδὴ ὡς ἔμαθον, ἔχνη αὐτῆς ἀνακαλυφθέντα πρό τινων ἐτῶν νοτιώτερον τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ κατὰ τὸ μεταξύ τοῦ Φρενοκομείου καὶ τοῦ Πυριτιδοποιείου διάστημα ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ ἀρχαία ὁδὸς κατὰ τοῦτο τὸ μέρος δὲν συνέπιπτε πρὸς τὴν σημερινήν, ἀλλ' ἐχωρίζετο ἀπ' αὐτῆς παρὰ τὸ Πυριτιδοποιεῖον καμπτομένη πρὸς νότον. Ἐκ τῆς γνωστῆς λοιπὸν ταύτης διευθύνσεως τῆς ἀρχαίας ὁδοῦ ἔπεται ὅτι αὕτη πλησιάζουσα πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους ἔμελλε κατ' ἀνάγκην νὰ καμφθῆ πάλιν πρὸς βορρᾶν, ὥστε ἐξ ἄπαντος θὰ διήρχετο πλησίον τῶν προειρημένων τάφων· ὁ δὲ περίβολος τοῦ Φρενοκομείου ἅπας, ἢ τοῦλάχιστον κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος αὐτοῦ ἔκειτο παρὰ τὸ βόρειον πλευρὸν τῆς ὁδοῦ, ἐνῶ ἡ σημερινή

ὁδὸς διέρχεται παρὰ τὴν βορείαν πλευρὰν τοῦ περιβόλου καὶ ἐπομένως τὸ Φρενοκομεῖον κεῖται νοτίως τῆς ὁδοῦ. Τοιαύτην διεύθυνσιν ἀκολουθοῦσα κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἡ ἀρχαία Ἱερὰ Ὁδὸς ἦτο ἱκανῶς μακροτέρα τῆς σημερινῆς, ἐνῶ ἡ σημερινὴ εἶνε βραχυτέρα μὲν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνωφερῆς ἢ ἐκείνη.

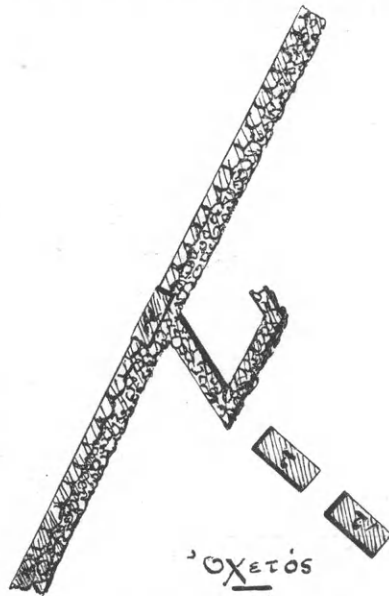
Ἐν Ἀθήναις ὄχι μακρὰν τῆς σημερινῆς Ἱερᾶς Ὁδοῦ ἐντὸς τοῦ Γεωργικοῦ Σταθμοῦ εὐρέθη κιονίσκος μαρμάρινος ἐκ τῶν συνήθων ἐπιτυμβίων, ἔχων ὕψος 0,76, διάμετρον δὲ 0,23, ἐφ' οὗ ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ ἔχουσα γράμματα οἷα τὰ τῶν ὑστέρων Μακεδονικῶν χρόνων.

ΔΟΞΑ
ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ
ΗΡΑΚΛΕΩΤΙΣ

Δόξα ὁ Ἀγαθοκλέους ὁ Ἡρακλεῶτις.

Δ' Ἀττικῆς τάφοι. Ἐρείπια καὶ τάφοι ἐν Καλλιθέᾳ Ἀθηνῶν 1). Ἐν τῷ προαστείῳ Καλλιθέᾳ εὐρέθησαν ἐν ἔτει 1906 δύο τάφοι ἐν τῷ κήπῳ τῆς οἰκίας τοῦ Γάλλου καθηγητοῦ Α. Κοσσέ, κειμένη ἀνατολικῶς τῆς γραμμῆς τοῦ εἰς Φάληρον ἄγοντος τροχιοδρόμου, εἰς ἀπόστασιν περίπου 150 μ. ἀπ' αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς διερχομένης παρὰ τὴν νοτιὰν πλευρὰν τοῦ ἐργοστασίου τῆς ἐταιρείας τῶν τροχιοδρόμων, κατὰ τὴν πρὸς τὸ Σκοπευτήριον πλευρὰν τῆς ὁδοῦ ταύτης. Ἐν τῷ οἰκοπέδῳ τῆς οἰκίας ταύτης εὐρέθη μακρὸς ἀρχαῖος τοῖχος διατέμνων αὐτὸ ὀλόκληρον ἐκ ΒΑ πρὸς ΝΔ, διερχόμενος δὲ ἐντὸς τῆς οἰκίας πλησίον τῆς νοτιανατολικῆς γωνίας αὐτῆς. Ὁ τοῖχος οὗτος ἔχων πᾶχος 0,60 εἶνε ἠκοδομημένος δι' εὐμεγέθων καὶ καλῶς λελαξευμένων πολυγωνικῶν ἀσβεστολίθων, εἰς δὲ λίθος αὐτοῦ ἔχει ἀφελθῆ κατὰ χώραν ἐν τῷ ἐπ' αὐτοῦ κτισθέντι νοτίῳ τοίχῳ τῆς οἰκίας. Ἡ πρόσοψις αὐτοῦ ὑπάρχει ἐν τῇ βορείᾳ, ἤτοι τῇ πρὸς τὴν Πάρνηθα ἐστραμμένη πλευρᾷ, ἢ δ' ἑτέρα πλευρὰ εἶνε κατεσκευασμένη ἐκ μικρῶν ἀργῶν λίθων. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔδαφος εἶνε ἐπίπεδον, ἡ διαφορὰ αὐτῆς τῆς κατασκευῆς τῶν δύο πλευρῶν δηλοῖ ὅτι ὁ τοῖχος ἀνήκει εἰς οἰκοδόμημα καὶ ἔφερε στέγην, τοῦλάχιστον κατὰ μέρος, τοῦτο δ' ἄλλως ἐπιβεβαιουσι καὶ ἱκανὰ τεμάχια κεραμίδων λιθίνων καὶ πηλίνων εὐρεθέντα αὐτόθι. Τὸ οἰκοδόμημα πρέπει νὰ ὑπο-

τεθῆ μέγα κατὰ τὴν ἕκτασιν, ἐπειδὴ ἔμαθον ὅτι συνέχεια τοῦ τοίχου τούτου εὐρέθη καὶ ἐν δύο παρακειμέναις οἰκίαις, ὥστε τὸ μῆκος αὐτοῦ θὰ ὑπερέβαινε τὰ 100 μέτρα. Ἐγκάρσιος ὅμως τοῖχος, τοῦλάχιστον ἐν τῷ οἰκοπέδῳ τοῦ Κοσσέ, δὲν ἐφάνη εἰμὴ εἰς μόνον, καὶ οὗτος παραδόξως εἶνε ἠνωμένος μετὰ τοῦ μεγάλου τοίχου ὄχι κατ' ὀρθὴν γωνίαν, ἀλλ' ἀποκλίνων ἱκανῶς πρὸς νότον. Μετὰ διάστημα

7: τοῖχοι καὶ τάφοι ἐν Καλλιθέᾳ.

ὁ δὲ 2 μ. ὁ τοῖχος οὗτος ἐκάμπετο πρὸς ἀριστερὰν κατ' ὀξείαν γωνίαν καὶ πάλιν εἰς ἑτέρων 2 μ. ἀπόστασιν ἐκάμπετο ἐκ δευτέρου πρὸς ἀριστερὰν κατ' ἀμβλείαν γωνίαν, ἀλλὰ μὴ ἐκτεινόμενος εἰμὴ ὀλίγον μόνον μετὰ τὴν νέαν ταύτην καμπὴν καὶ ἐπομένως μὴ συνενούμενος ἐκ δευτέρου μετὰ τοῦ μακροῦ τοίχου. Αἱ τρεῖς λοιπὸν πλευραὶ τοῦ ἐγκαρσίου τούτου τοίχου ὁμοῦ μετὰ τοῦ μακροῦ τοίχου λαμβανόμεναι ἀπετέλουσαν σχῆμα ῥομβοειδές. Καθ' ὃ δὲ μέρος ὁ μικρὸς οὗτος ἐγκάρσιος τοῖχος ἐνοῦται πρὸς τὸν μακρὸν τοῖχον, ὑπάρχει ἐν τῷ μακρῷ εἰς λίθος πολὺ μεγαλύτερος τῶν ἄλλων ὡσεὶ παραστάς, ἐνῶ ὁ ἐγκάρσιος τοῖχος εἶνε κατεσκευασμένος διὰ μικρῶν ἀργῶν λίθων, ὅπως ἢ πρὸς νότον πλευρὰ τοῦ μακροῦ. Ἄλλα τινὰ μικρὰ τοιχάρια ἢ μᾶλλον λείψανα τοιχαρίων εὐρεθέντα ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Κοσσέ δὲν ἐφαινοντο οὔτε συνημμένα οὔτε ὀπισθόποτε σχετικὰ πρὸς τοὺς προειρημένους τοίχους. Προσέτι εὐρέθη καὶ ὀχετός τις, οὗ ἄδηλος ἢ πρὸς τοὺς τοίχους σχέσις. Οἱ δὲ παρακείμενοι δύο τάφοι τ καὶ τ'

ἔκειντο ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον παρὰ τὸν πρῶτον ἀγκῶνα τοῦ ἐγκαρσίου τοίχου, καὶ ἦσαν κατεσκευασμένοι ὁ μὲν διὰ μεγάλων πηλίνων κεραμίδων ἐπιτεγίων, ὁ δὲ διὰ μεγάλων μαρμαρίνων πλάκῶν ἀκατεργάστων. Ἀμφότεροι ἦσαν σεσυλημένοι, ἀλλ' ὅμως εἶχεν ὑπολειφθῆ ἔν τῳ δευτέρῳ τάφῳ ἓν μικρὸν ἀγγεῖον ἐκ τῶν λεγομένων δακρυδόχων κοινὸν καὶ λείψανα χαλκοῦ κατόπτρου σεσαθρωμένα. Ἐξω δὲ τῶν τάφων εὐρέθησαν καθ' ἅπαν τὸ οἰκόπεδον ὄχι ὀλίγα ὄστρακα ἀγγείων τοῦ Δ' καὶ τοῦ Γ' π.Χ. αἰῶνος, ἧτοι σκύφων, ληκύθων, ἀλαβάστρων, οἰνηρῶν ἀμφορέων, κυλίκων, κυάθων, λύχνων κλπ. ἅπαντα ἄνευ εἰκόνων οἰωνοῦ ποτε, πρὸς δὲ τούτοις εὐρέθησαν καὶ τινες πήλιαι ἀγνύθες. Ἀρχαιότερων ὅμως ἢ νεωτέρων τῶν προειρημένων χρόνων οὐδὲν ἴχνος ἐφάνη. Πλὴν δὲ τῶν τάφων εὐρέθη ἔν τῳ αὐτῳ κήπῳ καὶ τεμάχιον ἐπιτυμβίας στήλης ἐλλειπῆς ἄνωθεν καὶ κάτωθεν (ὑψ. 0,50, πλ. 0,57), ἐφ' οὔ ὑπῆρχεν ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή ἔχουσα γράμματα οἷα τὰ τοῦ Δ' αἰῶνος.

ΘΕΟΔΩΡΟ
ΕΟΔΩΡΙΔΟΥ
ΑΛΑΕΥΣ
ΠΙΣΤΡΑΤΟΣ
Β ΗΜΟΞΤΡΑΤΟ
ΙΚΥΝΝΕ
ΑΙΡΙΠ
ΗΜΗΤ
ΙΚΥ

Θεόδωρος ₂Θ]εοδωρίδου ₃Ἀλαεύς. ₄[Ἐ]πίστρατος ₅[Δ]ημοστράτου ₆Κ]ικυννε[ύς. ₇Χ]αίριπ[πος ₈Δ]ημητ[ρίου ₉Κ]ικυ[ννεύς.

Ἐκ τοῦ μεγάλου μήκους τοῦ μακροῦ τοίχου καὶ ἐκ τῶν εὐρεθεισῶν κεραμίδων νομίζω ὅτι δύναται τις εὐλόγως νὰ συμπεράνη ὅτι ὁ τοῖχος οὗτος δὲν εἶνε περίβολος νεκροταφείου, ἀλλ' ἀνήκει εἰς οἰκοδόμημα μεγάλης ἐκτάσεως, οἷον γυμνάσιον ἢ παλαίστραν· οἱ δὲ τάφοι εἶνε νεώτεροι τοῦ οἰκοδομήματος κατασκευασθέντες μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ, καὶ μάλιστα ὁ εἷς ἐκ κεραμίδων εὐρισκομένων ἐν τοῖς ἔρειπίοις. Φαίνεται δὲ καὶ ἄλλως λίαν ἀπίθανον ὅτι ἡδύνατο νὰ κατασκευασθῆ, τοσοῦτον μακρὸς τοῖχος ὡς περίβολος νεκροταφείου, ἐν ᾧ οἱ

τάφοι ἦσαν τόσον ὀλίγοι. Εἰς τί δ' ἐχρησίμευε τὸ μικρὸν περιέργον διὰ τὸ σχῆμα αὐτοῦ ῥομβοειδῆς δωμάτιον, δὲν εἶνε φανερόν, ἀλλ' ἂν τὸ οἰκοδόμημα ἦτο πράγματι γυμνάσιον ἢ παλαίστρα, δύναται ἴσως τὸ μικρὸν δωμάτιον νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀποχωρητήριον. Ἡ διατήρησις τοῦ οἰκοδομήματος ἐν χρήσει πρέπει νὰ θεωρηθῆ βραχεῖα, ἐπειδὴ οἱ τάφοι δὲν εἶνε πολὺ νεώτεροι τῆς οἰκοδομῆς.

2) Ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Παγκρατίου παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν διερχομένην ὀπισθεν τοῦ Σταδίου καθέτως πρὸς τὸν ἄξονα αὐτοῦ εὐρέθη κατὰ τὰ ἔτη 1906 — 1908 συστάς πέντε τάφων συνεχομένων πρὸς ἀλλήλους ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς. Ἀνεσκάφησαν ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐπιστάσιαν, ἦσαν δὲ πάντες λίαν πενιχροὶ εἰς κτερίσματα, διότι τινὲς μὲν περιεῖχον ἐν ἡ δύο εὐτελεῖ ἀγγεῖα πήλινα ἢ ὑάλινα, τινὲς δ' οὐδέν· ἐν τινι εὐρέθησαν δύο τεμάχια σιδηροῦ τινος ὄργάνου ἀδιαγνώστου ἕνεκα τῆς κατιώσεως. Ἐν ἑτέρῳ τάφῳ πλὴν σιδηρῶν τινῶν ἀδιαγνώστων εὐρέθη πρὸς τὸ μέρος τῆς κεφαλῆς τοῦ νεκροῦ νόμισμα χαλκοῦν ἐφθαρμένον, ὅπερ φαίνεται οἷα τὰ ἐν τῳ Καταλόγῳ τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου Attika Pl. XIV 4, 5, 6, 7, ἀλλὰ δὲν διεγινώσκετο ἀσφαλῶς τὸ μὲν ἕνεκα τῆς φθορᾶς, τὸ δὲ καὶ διότι ὑπάρχουσιν ἄλλα νομίσματα νεωτέρων χρόνων ὡσαύτως ὁμοιάζοντα. Ἐν τῶν εὐρεθέντων ἀγγείων ἦτο στρογγύλον ἄνευ βάσεως, ἀγάνωτον καὶ φέρον πολλὰς ἀλλεπαλλήλους ἐξεχούσας ζώνας. Ὑπεράνω ἐνὸς τῶν τάφων ἔκειτο κιονίσκος ὕψους 0,65 ἔχων τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν

ΝΙΚΗ Νίκη
ΧΡΗΣΤΗ χρηστή.

Τὰ γράμματα ἔχουσι τὰ ἄκρα ἐξωγκωμένα, φαίνονται δ' ἀνήκοντα εἰς τὰ τέλη τοῦ Β' π.Χ. αἰῶνος.

Ὅχι μακρὰν τῶν τάφων τούτων εὐρέθη καὶ ἕτερος κιονίσκος ἔχων τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν τῶν αὐτῶν χρόνων.

ΑΡΙΣΤΙΩΝ
ΑΡΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ
ΑΝΤΙΟΧΕΥΣ

Ἀριστίων ₂Ἀριστοκλέους ₃Ἀντιοχεύς.

Ἐν στ. 1 δύο γράμματα ἐχαράχθησαν μικρο-

τερα καὶ ὑψηλότερον τῶν ἄλλων, ἐπειδὴ ὁ λίθος ἦτο αὐτόθι ἐφθαρμένος.

Εἰς ἀπόστασιν δὲ 200 μ. περίπου ἀνατολικώτερον τῶν τάφων εὐρέθη μέρος τοῦ κορμοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἀνδριάντος τηβροφόρου. Κατὰ δὲ τὸ πρὸς ἀνατολὰς πέρασ τῆς ὁδοῦ Ἐρατοσθένους, δι' ἧς διέρχεται ἡ τροχιοδρομικὴ γραμμὴ τοῦ Παγκρατίου, φαίνονται καὶ ἱκανὰ λείψανα οἰκοδομημάτων, ἐν οἷς καὶ σπόνδυλος κίονος δωρικοῦ ἐκ λευκοῦ μαρμαρίου ἔχων διάμετρον 0,80.

3) Κατὰ τὴν διασταύρωσιν τῶν ὁδῶν Πατισίων καὶ Πολυτεχνείου ἐν τῇ οἰκίᾳ Γιαβάση εὐρέθη τάφος ἐκτισμένος διὰ πλακῶν πωρίνων, ἐν ᾧ εὐρέθησαν τὰ ἐξῆς κτερίσματα: α') τρεῖς κυλινδρικοὶ πυξίδες μετὰ πώματος, ἡ μὲν ἔχουσα ἐρυθρόμορφον παράστασιν ἀδιάγνωστον ἕνεκα ῥύπου καὶ τῆς φθορᾶς, αἱ δ' ἄλλαι φέρουσαι ἀνθεμιοειδῆ διακόσμησιν· μία δὲ τούτων ἦτο πλήρης δισκαρίων ψιμυθίου λευκῶν· β') ἑτέρα μικρὰ πυξὶς κυπελλοειδῆς μετὰ πώματος, ἀγάνωτος, ἔχουσα δύο λαβὰς καὶ πλήρης ὁμοίων δισκαρίων ψιμυθίου· γ') ληκύθιον ἐρυθρόμορφον· δ') μικρὸν κύπελλον ὄλως ἀγάνωτον· ε') ἑπτὰ ἀλάβαστρα λίθινα· ς') κάτοπτρον χαλκοῦν ἄνευ κόσμου τινός.

4) Ἐν Ἀθήναις ἐν τῇ ἀρτίως ὀνομασθείσῃ συνοικίᾳ Ἀλωπεκῆς ἢ Συγγροῦ ἐντὸς τοῦ ρεύματος μικροῦ παραποτάμου τοῦ Ἰλισσοῦ σημειωμένου ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ νομομηχανικοῦ Ἀθανασίου Σ. Γεωργιάδου ἐν ἔτει 1908 ἐκπονηθέντι Πίνακι Ἀθηνῶν ΒΑ τῆς ἐπὶ τοῦ Ἰλισσοῦ γεφύρας τῆς Λεωφόρου Συγγροῦ, ΝΑ δὲ τοῦ ζυθοποιείου Φίξ εὐρέθη ἐν ἔτει 1899 βάσις ἐπιτυμβίου μνημείου μετὰ λίαν ἐκτύπου, σχεδὸν δὲ περιόπτου ἀναγλύφου, ἔχουσα πλάτος 1,23. Ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης σώζονται τὰ κατώτατα μέρη τῶν ποδῶν δύο μορφῶν ἀντιμετώπων, ὧν ἡ μὲν ἦτο ἀνυπόδητος, ἡ δὲ ὑποδεδεμένη ἐνδρομίδας. Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ ταύτης ἀνεφάνη καὶ ἡ βάσις ἰωνικοῦ κίονος ὄχι μεγάλου (διάμετρον περίπου 0,70).

5) Ἐν τῇ περιοχῇ τῶν παρὰ τὴν Λεωφόρον Κηφισιάς στρατιωτικῶν παραπηγμάτων ἀντικρὺ τοῦ Αἰγινητείου νοσοκομείου εὐρέθησαν ὑπὸ στρατιωτῶν κατὰ τινὰς σκαφικὰς ἐργασίας ἐν ἔτει 1900 τάφοι τινὲς κατεσκευασμένοι διὰ μεγάλων μαρμαρίνων πλακῶν καὶ τινες νεκρικοὶ πυραῖ, ἐν ἔτει δὲ

1901 μαρμαρίνη κάλπη μετὰ κεκαυμένων ὀστέων ἐνήλικος ἐμπεριέχουσα καὶ πέντε πολὺ μικρὰ πήλινα εἰδώλια Νίκης πτερωτῆς ἐπίχρυσα, ὕψους περίπου 0,05, ἐξ ῥόδακες πήλινοι ἐπίχρυστοι, ὀλίγα λείψανα ἐπίχρυστου στεφάνου καὶ ληκυθιοειδὲς ἀγγεῖον ἄνευ διακόσμου. Παρέλαβον ταῦτα ἐκ τοῦ φρουραρχείου Ἀθηνῶν καὶ παρέδωκα τῇ Γενικῇ Ἐφορείᾳ τῶν Ἀρχαιοτήτων τῇ 2 Μαρτίου 1901.

6) Ἐν τῇ θέσει Ἀνάκασα κειμένη πρὸς νότον τοῦ Πύργου τῆς βασιλείσσης Ἀμαλίας ἐν τῇ ἀμπέλῳ τοῦ Τσιγάρου εὐρέθησαν πρὸ εἴκοσι περίπου ἐτῶν τὰ ἐξῆς δύο ἐπιτύμβια μνημεῖα· ἡγοράσθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ δημοδιδασκάλου Χρ. Παπακωνσταντίνου, ὅστις εἶχεν αὐτὰ ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ, ἔνθα εἶδον αὐτὰ ἐν ἔτει 1899. Α') Λήκυθος μαρμαρίνη ἐλλιπῆς κατὰ τὸ στόμιον καὶ τὴν βάσιν, ἔχουσα δὲ καθ' ὅσον μέρος σώζεται ὕψος 1,23, μεγίστην δὲ περίμετρον 2,25. Κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς κοιλίας ὑπὸ τὸν λαιμὸν ἔχει ἀναγεγλυμμένον πλέγμα πολύσπειρον, κατὰ δὲ τὸ κατώτερον μέρος αὐτῆς στέμμα μετὰ πολυσχιδῶν φύλλων, τὸ δὲ μέσον τῆς κοιλίας ῥαβδωτόν, ἐξαίρουμένου μέρους τινός, ἐν ᾧ παρίσταται ἐν ἀναγλύφῳ ὁμοίωμα ἐπιτυμβίου στήλης μετ' ἀκροκεράμων ἔχον ὕψος 0,51, πλάτος 0,61. Ἐν τῷ ὁμοιώματι τούτῳ τῆς στήλης ὑπῆρχε κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ιδιοκτῆτου εἰκὼν γραπτῆ εἰκονίζουσα πρὸς ἀριστερὰν μὲν ἄνδρα πωγωνοφόρον καθήμενον, ἐν μέσῳ δὲ γυναῖκα ὀρθίαν, πρὸς ἀριστερὰν δ' ἑτέρας δύο γυναῖκας τὴν μὲν ὀρθίαν, τὴν δὲ καθήμενην· ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ εἰκὼν αὕτη μὴ συντηρηθεῖσα εἶχεν ἀφανισθῆ. Β'.) Τεμάχιον ἐπιτυμβίου στήλης μετ' ἀετώματος, ἐλλιπὲς κάτωθεν καὶ πρὸς δεξιάν. Μέγιστον ὕψος 0,22, πλ. 0,345. Ἐκ τῆς ἀναγλύφου παραστάσεως ἐσώζετο μόνον ἡ κεφαλὴ ἀνδρὸς πωγωνοφόρου βλέποντος πρὸς δεξιάν, ἄνω δ' ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ ἔχουσα γράμματα οἷα τὰ τῆς Δ' π.Χ. ἑκατονταετίας

ΣΩΦΑΝΗΣΚΕΦΑ

Σωφάνης Κεφα[λήθην

Ἐν Κερατέᾳ τῆς Λαυρεωτικῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Σωτηρίου Λιούμη ἀπέκειτο ἐν ἔτει 1901 μεγάλῃ μαρμαρίνῃ στήλῃ ὕψους 2 μ. περίπου, εὐρεθεῖσα

ἐν τῇ ἀμπέλῳ αὐτοῦ παρὰ τὴν εἰς Δασκαλειὸ ἄγουσαν ἀμαξιτὴν ὁδόν. Τὰ γράμματα ἔχουσιν ἐξωγκωμένα τὰ ἄκρα, φαίνονται δ' ἀνήκοντα εἰς τὸν Γ' π.Χ. αἰῶνα.

ΜΝΗΣΙΜΑΧΗ
ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΥ
ΘΥΓΑΤΗΡ
ΚΕΦΑΛΗΘΕΝ
5 ΤΙΜΑΡΕΤΗ
ΕΥΘΥΜΑΧΟΥ
ΘΥΓΑΤΗΡ
ΛΑΜΠΤΡΑΘΕΝ

Μνησιμάχη 2 Καλλιμάχου 3 θυγάτηρ 4 Κεφαλήθεν.
5 Τιμαρέτη 6 Εὐθυμάχου 7 θυγάτηρ 8 Λαμπτραθεν.

Παρὰ τὸ χωρίον Μπουγιᾶτι ἐπὶ τῶν ἐρειπίων παλαιᾶς ἐκκλησίας ἐκτισμένης ἐπὶ ἐρειπίων ἀξιολόγου ἀρχαίου οἰκοδομήματος μετὰ μεγάλων πωρίνων καὶ μαρμαρίνων λίθων ἀπέκειντο ἐν ἔτει 1902 δύο ἐπιτύμβιοι μαρμαρίναι στήλαι, ὧν ἡ μία ἔφερε τὴν ἐξῆς ἑλλιπῆ ἀριστερόθεν ἐπιγραφὴν, ἧς τὰ γράμματα ἦσαν οἷα τὰ τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος.

ΙΟΧΑΡΗΣ
ΚΛΕΙΔΟΥ
ΟΙΟΥ

[Φι]λοχάρης 2 [Εὐ]κλείδου 3 [ἔξ] Οἴου.

Ἐν τῷ κατὰ τὴν θέσιν Ἀνάβρυτα πλησίον τοῦ Ἀμαρουσίου μεγάλῳ κτήματι Συγγροῦ, εἰς ἀποστασιν δὲ περίπου 500 μ. πρὸς βορρᾶν τῆς ἐκκλησίας τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου εὐρέθησαν ἐν ἔτει 1901 ἑννέα ἀρχαῖοι τάφοι, ἧτοι δύο παιδικοὶ ἐν ἀσαμίνθοις, δύο κεκαυμένοι, εἷς κεκαλυμμένος διὰ κεράμων, μία σαρκοφάγος μαρμαρίνη καὶ ἕτερα πωρίνη καὶ δύο ἕτεροι τάφοι παλαιόθεν συγκεχυμένοι, ὑπὸ κεράμων κατὰ τὰ φαινόμενα καλυπτόμενοι. Οἱ τάφοι οὗτοι χωρίζονται εἰς δύο ομάδας ὑπὸ δύο τοίχων ὠικοδομημένων ἐκ πωρίνων πλινθίδων. Οἱ τοῖχοι οὗτοι διευθυνόμενοι ὁ μὲν ἐκ ΝΝΑ πρὸς ΒΒΔ, ὁ δὲ ἐκ ΝΝΔ πρὸς ΒΒΑ ἔχουσι μῆκος περίπου 9 μ., ἀπέχουσι δ' ἀπ' ἀλλήλων πρὸς νότον μὲν σχεδὸν 5 μ., πρὸς βορρᾶν δὲ σχεδὸν 4 μ. Ἀναμφιβόλως εἶνε περίβολοι μνημάτων, ἀλλὰ τὸ μεταξὺ αὐτῶν διάστημα πιθανῶς δὲν εἶνε ὁδός,

ἀφοῦ οἱ τοῖχοι δὲν εἶνε παράλληλοι. Αὐτόθι εὐρέθησαν καὶ τρία ἐπιτύμβια μνημεῖα, ὧν τὸ ἀξιολογώτατον εἶνε λουτροφόρος μαρμαρίνη ἑλλιπῆς κατὰ τὸ στόμιον καὶ τὴν βᾶσιν, σωζομένη δὲ εἰς ὕψος 0,90. Φέρει ἀνάγλυφον παράστασιν ἀποχαιρετισμοῦ. Πρὸς δεξιᾶν κάθηται ἐπὶ θρόνου γυνὴ δεξιουμένη νεανίαν ἰστάμενον ἀπέναντι αὐτῆς, παρακολουθούμενον δὲ ὑπὸ πέντε κυνῶν. Τὰ λοιπὰ δύο μνημεῖα εἶνε τεμάχια μεγάλων ἐπιτυμβίων ἀναγλύφων λίαν ἐκτύπων, τέχνης δὲ μετρίας. Τὸ μὲν ἔχον ὕψος 1 μ. εἶνε κορμὸς γυναικὸς ἐστραμμένης πρὸς ἀριστερὰν, τὸ δ' ἕτερον ἔχον ὕψος 0,45 καὶ τεθραυσμένον εἰς δύο μέρη εἶνε τὸ παρὰ τὸν δεξιὸν ὤμον μέρος τοῦ κορμοῦ γυναικὸς φαινομένης κατ' ἐνώπιον καὶ ἐστραμμένης κατὰ τι πρὸς δεξιᾶν. Ἀγγεῖα εὐρέθησάν τινα ἄνευ γραφῶν καὶ μία εὐμεγέθης λήκυθος ἐφθαρμένη. Ἐν τῷ αὐτῷ κτήματι ὑπάρχει καὶ ἄλλη, πρότερον εὐρεθεῖσα, ἀνάγλυφος ἐπιτύμβιος στήλη, ἑλλιπῆς ἄνωθεν καὶ κάτωθεν, ἐν ἧ παρίσταται πρὸς ἀριστερὰν πωγωνοφόρος ἀνὴρ καθήμενος, δεξιούμενος γυναῖκα ἰσταμένην πρὸς δεξιᾶν, ἧς ἑλλείπει ἡ κεφαλὴ. Ὁ ἀνὴρ ὕψοι τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ὡσεὶ ἐκράτει τι, οἷον στέφανον. Ὑψος τοῦ λίθου 0,40.

Ἐν Ἀμπελακίῳ τῆς Σαλαμῖνος εἶδον ἐν ἔτει 1905 ἐνωκοδομημένον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου τεμάχιον ἐπιτυμβίου στήλης ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ἑλλιπῆς κάτωθεν, ἔχον δὲ ὕψος 0,85, πλάτος δὲ 0,48. Ἄνω φέρει ἀνθέμιον εὐτεχνον, κατωτέρω δὲ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ
ΜΝΗΣΑΡΧΟ
ΝΑ.ΛΥΣ. .ΟΣ

Θεόδωρος
Μνησάρχου
'Α]να[φ]λύσ[τι]ος

Αὐτόθι ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Στυλιανοῦ Δ. Διολῆ στήλη μετ' ἀετωματίου ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ὕψους 1,20, πλ. 0,54. Φέρει ἀνάγλυφον ἀποτετριμμένον, ἐν ᾧ παρίσταται νεανίας γυμνὸς ὄρθιος πατῶν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ σκέλους, κρατῶν δὲ διὰ τῆς δεξιᾶς στλεγγίδα. Παρὰ τὸ δεξιὸν πλευρὸν αὐτοῦ ἰσταται παῖς φέρων ἐπὶ τῶν ὤμων ἱμάτιον. Ἀμφοτέρων τὰ

πρόσωπα εἶνε ἀποκεκρουσμένα. Ἄνωθεν ἡ ἐπιγραφή

ΛΥΚΙΣΚΟΣ ΛΥΚΩΝΟΣ

Λυκίσκος Λύκωνος.

Ἡ τε τέχνη τοῦ ἀναγλύφου καὶ τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς δηλοῦσι τὰς ἀρχὰς τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος.

Ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ ὁμοία στήλη λίαν ἐφθαρμένη ὕψ. 1 μ. πλ. 0,44. Κατὰ τὸ μέσον αὐτῆς ὑπάρχει βεβαθυσμένος χώρος 0,23 Χ 0,25, ἐν ᾧ ἀνάγλυφον λίαν ἐφθαρμένον. Πρὸς ἀριστερὰν ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ θρόνου προτείνων τὴν δεξιὰν πρὸς ἕτερον πρὸ αὐτοῦ ἰστάμενον ὄρθιον, ὅστις ὡσαύτως ἐκτείνει πρὸς ἐκεῖνον τὴν δεξιὰν ὡσεὶ προσφέρων τι. Ἐπιγραφή δὲν φαίνεται.

Ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ πλάξ πλευρική βάρθρου τινός φέρουσα ἄνω δύο τόρμους σχήματος Ι. Ὑψ. 0,49, πλ. 0,88. Φέρει ἀνάγλυφον παράστασιν κυνὸς ἰχνηλάτου τρέχοντος πρὸς ἀριστερὰν. Αὐτόθι ὑπάρχει καὶ ἑτέρα ὁμοία πλάξ ὕψ. 0,49, πλ. 0,68, ἐν ἣ ὡσαύτως κύων ἰχνηλατῶν πρὸς δεξιὰν. Ἄμφοτέρων ἡ τέχνη καλλιστή. Ἴσως ἀμφοτέρας ἀνῆκον εἰς σηκόμορφον μνημεῖον, οὗ σώζεται τὸ ἐπιστέγασμα ἔχον πλαστικῶς δεδηλωμένας κεραμιῖδας. Τὸ πλάτος αὐτοῦ εἶνε 0,98, ἐκ δὲ τῆς ἐπιγραφῆς σώζονται μόνον τὰ ἐξῆς γράμματα

ΝΑ ΕΩΣ . .

Αὐτόθι στήλη μαρμαρίνη μετ' ἐπιγράνου ὕψ. 0,93 πλ. 0,40

ΣΩ . . . ΣΗΡΑ . . . ΩΤΙΣ

Σω[τιὰ]ς Ἡρα[κλε]ῶτις.

Αὐτόθι πλάξ ἀπλή ὕψ. 0,56, πλ. 0,27

ΟΝΗΣΙ . ΟΣ

Ὀνήσι[μ]ος.

Τὰ γράμματα φαίνονται τῶν ὑστερωτέρων Ῥωμαϊκῶν χρόνων.

Ε') Ἐλευσίνος ἐπιγραφαί. Πλὴν τῶν ἤδη ἐκδεδομένων ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφη-

μερίδι τῶν ἐτῶν 1894 — 1899 ἐπιγραφῶν ἐξ Ἐλευσίνος ὑπάρχουσιν ἐν τῷ αὐτόθι μουσεῖῳ ὄχι ὀλίγοι εἰσέτι ἀνεκδοτοί, ὧν τὰς πλείστας εἶχον ἀντιγράψει πρὸς ἔκδοσιν. Ἄλλ' ἀφοῦ παρεσκευάζετο ἡ νέα ἔκδοσις (editio minor) τῶν μετ' Εὐκλείδην ἐπιγραφῶν τῆς Ἀττικῆς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Johannes Kirchner, ὅστις χάριν τῆς ἐκδόσεως ταύτης ἐμελλε καὶ νὰ λάβῃ ἴδια ἀντίγραφα πασῶν τῶν ἐν τῷ μουσεῖῳ Ἐλευσίνος ἐπιγραφῶν, ἔκρινα περιττὸν νὰ ἐκδώσω τὰς εἰσέτι ἀνεκδότους, παρέδωκα δ' εἰς αὐτὸν πάντα τὰ ὑπ' ἐμοῦ ἐκπονηθέντα ἀντίγραφα. Ἴδε καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένα ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ ἐν σελίδι VI ἐν ἔτει 1913 ἐκδοθέντος πρώτου τόμου τῆς νέας ἐκδόσεως. Δὲν παρέδωκα εἰς αὐτὸν κατὰ παραδρομὴν μόνον τὴν ἀκόλουθον ἐπιτύμβιον ἐπιγραφήν, ἣν ἐνόμισα καλὸν νὰ δημοσιεύσω ἐνταῦθα, ἐπειδὴ ἔχει καὶ τοπογραφικὴν τινα σπουδαιότητα, καθ' ὃ ἀνήκουσα εἰς τάφον εὐρεθέντα ἀπροσδοκῆτως ἐν θέσει κειμένη ἐγγύτατα καὶ ἴσως ἐντὸς αὐτῆς τῆς περιοχῆς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἔξω τοῦ τείχους συνοικισμοῦ τῆς πόλεως καὶ ἐπομένως ἀποδεικνύοντα ὅτι τοῦλάχιστον ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ δὲν ὑπῆρχον οἰκίαι ἐν τοῖς προ-ρωμαϊκοῖς χρόνοις. Ὁ τάφος οὗτος εὐρέθη ἐντὸς τοῦ σημερινοῦ χωρίου ἐν τῇ οἰκίᾳ Δημητρίου Ἀδάμη εἰς ἀπόστασιν περίπου 200 μ. ἀπὸ τοῦ περιβόλου τοῦ ἀρχαίου ἱεροῦ, βορειανατολικῶς δὲ τῆς ἐπὶ Ῥωμαϊκῶν ἐρειπίων ἐκτισμένης ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, κατὰ τὴν ἐκ τοῦ βορείου μέρους τοῦ ἀρχαίου ἱεροῦ πρὸς τὴν θάλασσαν ἄγουσαν ὁδόν. Ἄλλοι ἀρχαῖοι τάφοι δὲν ἔχουσιν εὐρεθῆ αὐτόθι, καθ' ὅσον γινώσκω. Ὁ τάφος ἦτο κατεσκευασμένος ἐκ πλακῶν πωρίνων καὶ μιᾶς μαρμαρίνης στήλης ἄνευ ἐπιγραφῆς, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπικεκαλυμμένος διὰ πωρίνων πλακῶν. Ἐντὸς αὐτοῦ δὲν εὐρέθησαν κτερίσματα οὐδ' ὅσα πλὴν μικρῶν τινῶν λειψάνων, ὥστε φαίνεται ὅτι τὰ ὅσα εἶχον σχεδὸν τελείως ἀφανισθῆ ἀποσαθρωθέντα. Παρὰ τὸν τάφον παρέκειτο στήλη ἐκ λευκοῦ μαρμάρου μετὰ ἀπλοῦ καμαρωτοῦ ἀετωματίου ἔχουσα ὕψος 0,83, πλ. 0,27, ἐφ' ἣς ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή.

Μ Υ Ρ Ω Ν	Μύρων
ΜΥΡΩΝΙΔΟΥ	Μυρωνίδου
ΕΛΕΥΣΙΝΙΟΣ	Ἐλευσίνιος.

Τὰ γράμματα φαίνονται ἀνήκοντα εἰς τὰ μέσα τοῦ Δ' πΧ αἰῶνος (ΕΩΝ).

Γ) **Ἡλείας τοπογραφικά.** Ἐνῶ διέτριβον ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐν ἔτει 1909, ἔμαθον παρὰ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν δημοτικῶν σχολείων κ. Καραντζίνα ὅτι ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ τότε ὑφισταμένου δήμου Ἐλίσσης ὑπάρχει ἀρχαῖον φρούριον γνωστὸν εἰς τοὺς ἐπιχωρίους ὑπὸ τὸ ὄνομα *Κάστρον τῆς Κουκουβίτσας*, ὅπερ δὲν μνημονεύεται ἐν τῷ συγγράμματι *Ἡλεία* τοῦ Γ. Παπανδρέου, καίτοι ὁ συγγραφεὺς εἶχεν ἐπιμελῶς ἀναγράψει πάντα τὰ κατὰ τὴν Ἡλείαν ἀρχαῖα ἐρείπια. Νομίσας λοιπὸν ὅτι ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ διέλαθε τὸ φρούριον τοῦτο τοὺς περιηγητὰς τῆς χώρας μετέβην εἰς αὐτὸ πορευθεὶς κατὰ πρῶτον ἐφ' ἀμάξης ἀπὸ Πύργου μέχρι τοῦ χωρίου Βροχίτσας κειμένου πρὸς βορρᾶν, ἐκεῖθεν δὲ πεζῇ πρὸς βορρᾶν σχεδὸν δίωρον πορείαν μέχρι δικορύφου βουνοῦ, ἐφ' οὗ τὰ ἐρείπια. Ὀλίγον τι περισσότερον, ἤτοι περίπου $2\frac{1}{4}$ ὥρας ἀπέχει τὸ χωρίον *Μαλαπάσι* (ἔχι *Μαλακάσι*, ὡς σημειοῦται ἐν τῷ ὑπὸ Ἰφικράτους Κοκκίδου ἐξελληνισθέντι Ἀυστριακῷ *χάρτη τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος*, 1884) ἢ δὲ *Κουκουβίτσα* ἀπέχει περίπου ἡμίσειαν ὥραν. Ἀπὸ τῶν ἐπὶ τοῦ δικορύφου βουνοῦ κειμένων ἐρείπειων φαίνεται πρὸς βορρᾶν τὸ χωρίον *Δελίμπαλι* καὶ καὶ πλησίον αὐτοῦ τὸ *Μπεσιρὲ* καὶ ὁ μικρὸς συνοικισμὸς Ἀστράς, εὐρεῖα δὲ εἶνε ἡ ἀποψὶς πρὸς τὴν κοιλάδα τοῦ Πηγιοῦ καὶ δυτικώτερον μέχρι τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ. Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ δὲν σημειοῦνται ἀρχαῖα ἐρείπια οὔτε ἐν τῷ ὑπὸ Partsch ἐκπονηθέντι *χάρτη τῆς Πισάτιδος* τῷ προσηρητημένῳ εἰς τὴν περὶ τῶν πορισμάτων (*Ergebnisse*) τῆς ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφῆς τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας συγγραφῆς, οὐδ' ἐν ἄλλῳ τινὶ ἀρχαιολογικῷ *χάρτη* δὲν εὔρον δὲ φρούριον τοῦτο μνημονευόμενον οὔτε ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τοῦ Curtius οὔτε ἐν ἄλλῳ τινὶ βιβλίῳ, ὥστε φαίνεται ὅτι πράγματι διέλαθε μέχρι τοῦδε τοὺς ἀρχαιολόγους. Ὁ ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ ὑπολοχαγοῦ K. Graefinghoff ἐν ἔτει 1909 ἐκπονηθεὶς ἀκριβέστατος ἀρχαιολογικὸς *χάρτης* τῆς Τριφυλίας περιλαμβάνει μὲν τὰ χωρία Βροχίτσας καὶ Μαλαπάσι, ἀλλὰ δὲν ἐκτείνεται μέχρι τῆς θέσεως τῶν ἐρειπίων.

Τὸ φρούριον εἶνε ὠκοδομημένον διὰ πωρίνων πλινθίδων μετρίου μεγέθους, ἐκτείνεται δ' ἐπ' ἀμ-

ροτέρων τῶν κορυφῶν τοῦ βουνοῦ, ἀλλ' ἡ ἑκτασις αὐτοῦ εἶνε μικρά. Τὸ κάλλιστα διατηρούμενον μέρος αὐτοῦ κεῖται πρὸς ἀνατολάς, ἔνθα ὑπάρχει ἡ πύλη, ἔχουσα ἐκατέρωθεν δύο πύργους, ὧν ὁ μὲν πρὸς δεξιὰν τῷ εἰσερχομένῳ εἶνε μεγαλύτερος, ὁ δὲ πρὸς ἀριστεράν μικρότερος. Κατὰ τὸ νότιον πλευρὸν τοῦ βουνοῦ ὑπάρχει καὶ ἄλλο τμήμα τοῦ τείχους μικρότερον, ὠκοδομημένον κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· ἐπὶ δὲ τῆς μεγαλύτερας κορυφῆς ὑπάρχει ἐκτισμένη μάνδρα, ἐν ἣ σταβλίζονται βόες, περὶ ἧς λέγεται ὅτι ἔχει κτισθῆ ἐπὶ θεμελίῳ τοῦ ἀρχαίου τείχους· ἀλλ' ἂν καὶ μοι ἐφάνη τοῦτο πιθανώτατον, δὲν εἶδὸν που εὐδιάγνωστον μέρος ἀρχαίου τοίχου ὑπὸ τὸ σημερινὸν κτίσμα τῆς μάνδρας. Ἐντὸς δὲ τῆς περιοχῆς τοῦ ἀρχαίου φρουρίου φαίνονται μὲν ἐνιαχοῦ ἴχνη τινὰ τοίχων, ἀλλ' οἱ θάμνοι δὲν ἐπιτρέπουσι νὰ παρακολουθήσῃ τις αὐτοὺς ἐπὶ πολὺ. Κατωτέρω δὲ τοῦ φρουρίου ἐπὶ μικροῦ ὄροπεδίου λέγεται ὅτι ἔχουσιν εὐρεθῆ πολλοὶ ἀρχαῖοι τάφοι ἐν πίθοις, ἀνασκαφέντες λαθραίως ὑπὸ τυμβωρύχων, οἵτινες καὶ παρὰ τὴν πύλην τοῦ φρουρίου καὶ ἀλαχοῦ ἔχουσι σκάψει. Ἐπειδὴ ὁμως ἡ ἐπίχωσις ἐν γένει φαίνεται ἐλαχίστη, ἐξ ἄπαντος οὔτε αὐτοὶ θὰ εὔρον πολλὰ, οὔτε ἐκ συστηματικῆς ἀνασκαφῆς πρέπει νὰ προσδοκᾶται ὅτι μέλλει νὰ ἀνακαλυφθῆ ἄλλο τι λόγου ἄξιον πλὴν τῶν θεμελίῳ αὐτοῦ τοῦ φρουρίου καὶ ἄλλων τινῶν οἰκοδομημάτων. Κτίσμα τι μεσαιωνικῶν ἢ νεωτέρων χρόνων δὲν ὑπάρχει αὐτόθι.

Ἡ θέσις τοῦ φρουρίου τούτου, ἐπιτηδειοτάτη οὔσα πρὸς κατόπτεισιν μεγάλου μέρους τῆς περιοχῆς τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἡλίδος, ἀρκεῖ νὰ βεβαιώσῃ ἀναμφιβόλως ὅτι τοῦτο ἐκτίσθη μετὰ τὸ ἔτος 400 π.Χ., ὅτε οἱ Ἡλεῖοι ἠττηθέντες ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἠναγκάσθησαν νὰ ἀφήσωσιν αὐτονόμους πάσας τὰς περιοικίδας πόλεις, διατηρήσαντες μόνον τὴν κυριότητα τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἱεροῦ. Ξενοφ. Ἑλλην. III, 2,30. Διόδωρ. XIV, 17 καὶ 34. Πρβλ. B. Niese ἐν Carl Robert Genethliakon (Berlin 1910) σελ. 11. Πρὸς τοὺς χρόνους δὲ τούτους συμφωνεῖ καὶ ἡ οἰκοδομία φαινομένη οἷα ἢ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος συνήθης. Ἐπειδὴ ὁμως οἱ Ἡλεῖοι διὰ συνδρομῆς τῶν Θηβαίων ἀνέκτησαν ἐν ἔτει 370-369 π. Χ. τὴν κυριαρχίαν πάσης τῆς πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἀλ-

φειοῦ χώρας, οἱ δὲ κατοπιν διὰ συνδρομῆς τῶν Ἀρχάδων πάλιν κατὰ τῶν Ἡλείων ἐπαναστάντες Πισᾶται ὑπετάγησαν εἰς αὐτοὺς ὀριστικῶς ἐν ἔτει 363 π. Χ. (Ξενοφ. Ἑλλην. VII, 4, 35 Niese ἐν. ἀν. σελ. 15-16), πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι τὸ κατὰ τῶν Ἡλείων ἐκτισμένον φρούριον τοῦτο δὲν διετηρεῖτο εἰμὴ μόνον ἀπὸ τοῦ 400 π. Χ. μέχρι τοῦ 370 ἢ τὸ πολὺ μέχρι τοῦ 363 π. Χ. Καὶ ἡ ὀλιγότης δὲ τῶν σωζομένων ἐρειπίων δηλοῖ ὅτι τὸ φρούριον ἐπὶ βραχὺν μόνον χρόνον ἔχει κατοικηθῆ.

Εἰς τίνα τῶν περιοικίδων τῆς Ἡλίδος πόλεων ἀνήκει τοῦτο, δὲν δύναμαι νὰ ὀρίσω, τὸ μὲν διότι ἡ τοπογραφία τῆς Ἡλείας εἶνε λίαν ἀτελῶς γνωστὴ, τὸ δὲ καὶ διότι δὲν ἐξηρέυνησα τὴν ὅλην χώραν, περιορισθεὶς μόνον εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ τοῦ φρουρίου. Κατ' εἰκασίαν δὲ μόνον δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι τὸ μέρος τοῦτο ἀνήκει εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Ἀμφιδόλων καὶ Μαργωνέων, οἵτινες ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος Ἑλλην. III, 2, 25, κατῴκουν παρὰ τὴν βορείαν ὄχθην τοῦ Ἀλφειοῦ πλησίον τῶν Λετρίνων, πρὸς δυσμὰς δὲ τῆς Ὀλυμπίας. Πρβλ. Niese ἐνθ. ἀν. σελ. 10 καὶ 13.

Οἱ δὲ *Λετρίνοι* φαίνεται ὅτι ἔκειντο παρὰ τὸ χωρίον Ἅγιον Ἰωάννην κείμενον εἰς ἀπόστασιν $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας περίπου ἀπὸ τοῦ Πύργου παρὰ τὴν λίμνην Μουριά, ἐνθα καὶ θεμέλια τοίχων καὶ κεραμίδες καὶ τάφοι ἔχουσιν εὑρεθῆ ἐντὸς τῶν σταφιδαμπέλων, καὶ μάλιστα ἐν τῇ τοῦ Θεοχαροπούλου, ὡς ἔμαθον. Ἴδε καὶ Γ. Παπανδρέου ἐν τῷ ὑπὸ Μπάρτ καὶ Χίρστ ἐκδοθέντι *Ἐγκυκλοπαιδικῷ λεξικῷ* τόμ. Ε' σελ. 59. Εἰκάζεται δὲ τοῦτο διότι ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ τοῦ Ξενοφῶντος οἱ Λετρίνοι μνημονεύονται μετὰ τὸ παρὰ τὴν Ἀγουλινίτσαν κείμενον Ἐπιτάλιον ὡς πρώτη ἐπὶ τῆς ἐτέρας ὄχθης τοῦ Ἀλφειοῦ προσχωρήσασα εἰς τοὺς ἐκ νότου εἰσβαλόντας Λακεδαιμονίους πόλις καὶ μετ' αὐτὴν οἱ Ἀμφιδόλοι καὶ οἱ Μαργωνεῖς. Ἴσως ὅμως καὶ ἐν Πύργῳ ὑπῆρχον κατὰ τὴν ἀρχαιότητα οἰκοδομήματα ὅχι κοινά, ἐπειδὴ ἐν ἔτει 1901 ἐντὸς τῆς πόλεως ταύτης κατὰ τὴν θέσιν *Χαλκιᾶτικα* εὑρέθη μαρμαρίνον ἄγαλμα 1 μ. περίπου ὕψους μορφῆς γυναικείας πτερωτῆς, ὅπερ ἔνεκα τῆς ὀγκώδους βάσεως αὐτοῦ φαίνεται ἀσφαλῶς ὅτι ἦτο ἀκρωτήριον ναοῦ ἢ ἄλλου σπουδαίου οἰκοδομήματος. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο φαίνεται ὅτι ἔκειτο ἐπὶ μα-

κρὸν χρόνον ἐντὸς τῆς κοίτης χειμάρρου τινός, διὸ ἔχει ὑποστῆ μεγίστην φθορὰν καταστὰν σχεδὸν ὅλως ἄμορφον. Ἀπόκειται ἐν τῷ ἐν Ὀλυμπίᾳ μουσεῖῳ, μνημονευόμενον καὶ ἐν τῷ ὑπὸ Κ. Κουρουνιώτου συντεταγμένῳ *Ὀδηγῷ τῆς Ὀλυμπίας* σελ. 87 ἀριθ. 87. Ἡ παρὰ τῷ Πausanias VI 22, 8 ἀναγεγραμμένη ἀπόστασις 120 μὲν σταδίων ἀπὸ Ὀλυμπίας εἰς Λετρίνους, 180 δὲ ἀπὸ Λετρίνων εἰς Ἡλιν δὲν διαφέρει σπουδαίως τῆς ἀπὸ τῶν δύο τούτων ἄκρων ἀποστάσεως τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

Τὰ δὲ παρὰ τὸ χωρίον Λαμπέτι ἀρχαῖα λείψανα τὰ σημειούμενα ἐν τῷ προμνημονευθέντι χάρτη τοῦ Graefinghoff, ἐνθα εἰκάζεται ὅτι ἔκειτο τὸ ἀρχαῖον *Κικύσιον*, ἐπισκεφθεὶς αὐτὰ ἐν ἔτει 1909, νομίζω ὅτι δὲν δύναται νὰ εἶνε ἐρείπια πόλεως, καὶ δὴ παλαιστάτης καὶ *μεγίστης τῶν ὀκτιῶ πόλεων*, εἰς ἃς ἐλέγετο ὅτι ἦτο μεμερισμένη ἢ Πισᾶτις κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους. Στράβ. Η' 356. Ἄλλως τε τὸ Κικύσιον κατὰ τὸν Στράβωνα (Η, 357) ἔκειτο πλησίον τῶν πρὸς τὴν Ἀρκαδικὴν Φηραῖαν μεθορίων τῆς τε Πισάτιδος καὶ τῆς Ἡλείας, καὶ ἐπομένως ὄχι μόνον βορειότερον, ἀλλὰ καὶ ἀνατολικώτερον τοῦ Λαμπετίου, πιθανῶς δὲ ὄχι μακρὰν τῆς διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ Λεστενίτσας ἐξ Ἡλίδος εἰς Ὀλυμπίαν ἀγούσης ὀρεινῆς ὁδοῦ, καθ' ἣν ἔκειτο καὶ τὸ *Δυσπόνηιον* «ἐν πεδίῳ» ἄρα πλησίον τοῦ Ἀλφειοῦ. Τὸ χωρίον τοῦ Στράβωνος ἔχει οὕτω: *Παρὰ δὲ τὴν Ὀλυμπίαν εἰσὶν καὶ ἡ Ἀρπινα καὶ αὕτη τῶν ὀκτιῶ, δι' ἧς ῥεῖ ὁ ποταμὸς Παρθενίας, ὡς εἰς Φηραῖαν ἰόντων ἢ δὲ Φηραῖα ἐστὶ τῆς Ἀρκαδίας ὀπέρεται δὲ τῆς Δυμαίας καὶ τοῦ Βουπρασίου καὶ τῆς Ἡλίδος, ἅπερ ἐστὶ πρὸς ἄρκτον τῇ Πισάτιδι. Αὐτοῦ δὲ ἐστὶ καὶ τὸ Κικύσιον τῶν ὀκτιῶ, καὶ τὸ Δυσπόνηιον κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐξ Ἡλίδος εἰς Ὀλυμπίαν ἐν πεδίῳ κείμενον.* Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ τὸ ἐπίρρημα αὐτοῦ ἀναφέρεται εἰς τὴν προηγουμένην φράσιν πρὸς ἄρκτον τῇ Πισάτιδι. Ἡ ἐρμηνεία, ἣν δέχεται ὁ Partsch (Olympia, Textband I σελ. 7), δὲν μοι φαίνεται ὀρθή· ὡς πρὸς τὴν θέσιν τοῦ Δυσποντίου ὅμως παρὰ τὰ Κούκουρα ἢ γνώμη αὐτοῦ εἶνε σύμφωνος πρὸς τὰ ἄνω εἰρημένα.

Τὸ χωρίον Λαμπέτι κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς κλιτύος καὶ τῶν υπωρειῶν λόφου κατερχομένου λίαν ἀποτόμως πρὸς ἀνατολὰς καὶ βορρᾶν, εἰς δὲ τὴν νοτιανατολικῶς τοῦ χωρίου κειμένην κορυφὴν τοῦ

λόφου τούτου ἄγει ἀτραπὸς διερχομένη παρὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου εἶδον ὀλίγα τινὰ τεμάχια ἀρχαίων κεραμίδων, ἀλλ' οὐδὲν ἴχνος τοίχου. Πλείονα τεμάχια κεραμίδων καὶ ὄστρακα ἀρχαίων ἀγγείων εὐρίσκονται κατὰ τοὺς πρὸς βορρᾶν πρόποδας τοῦ λόφου, ἔνθα κατ' ἀξιοπίστους εἰδήσεις ἔχουσιν εὐρεθῆ καὶ ἀρχαῖα νομίσματα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ. Πρὸς τούτοις ὑπάρχει αὐτόθι καὶ τοῖχος τις ὄλως ἀδήλων χρόνων. Ἴχνος τι προϊστορικῶν χρόνων οὐδαμοῦ φαίνεται. Ὅθεν κατὰ τὰ φαινόμενα πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι δὲν ὑπῆρχε πόλις τις ἢ κώμη ἀξία λόγου αὐτόθι, ἀλλὰ μόνον μικρὸς τις καὶ ἀσήμαντος συνοικισμὸς ὑστέρων ἱστορικῶν χρόνων ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου, ἐξ ἧς κατέπεσον κεραμίδες τινὲς καὶ ὄστρακα πρὸς βορρᾶν παρασυρθέντα ὑπὸ τῶν ὑδάτων. Ἔτερα ἀρχαῖα λείψανα ὑπάρχουσι κατὰ τὴν ἀπέναντι πλευρᾶν τῆς μικρᾶς κατακλείστου κοιλάδος τῆς κειμένης μεταξύ τοῦπροειρημένου λόφου καὶ ἑτέρου λόφου κειμένου πρὸς δυσμὰς ἐν θέσει τινί, ἔνθα ὑπῆρχεν ἄλλοτε τὸ μοναστήριον τῶν Ἀγίων Θεοδώρων, κείμενον εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ἀπὸ τοῦ Λαμπετίου. Πρὸ τριάκοντα περίπου ἐτῶν ἐγένετο ἀνασκαφὴ τις αὐτόθι πρὸς ἐξαγωγὴν οἰκοδομησίμου ὑλικοῦ διὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου, κατάκεινται δ' αὐτόθι δύο μικροὶ ἀρράβωτοι κίονες, ὁ μὲν μαρμάρινος, ὁ δὲ ἐκ γρανίτου. Πρὸς τούτοις φαίνονται αὐτόθι καὶ τεμάχια ψηφιδωτοῦ ἐδάφους καὶ πλακιδίων ποικίλου μαρμάρου, ὡσαύτως δὲ καὶ ὄστρακα ἀρχαίων ἀγγείων δηλοῦντα ὅτι ὑπῆρχέ τι αὐτόθι καὶ πρὸ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ἴσως ἱερόν τι, ἐφ' οὗ ἔπειτα ἐκτίσθη τὸ μοναστήριον. Ἡ θέσις τῶν ἐρείπιων τούτων κεῖται περίπου κατὰ τὴν προέκτασιν τῆς ἐκ Πύργου εἰς Λαμπέτι ἀμαξιτῆς ὁδοῦ.

Ἐκ τῆς Ἠλειακῆς Ἀκρωρείας προήρχοντο χαλκᾶ τινὰ εἰδώλια ληφθέντα ὑπὸ τοῦ φύλακος τῶν ἀρχαιοτήτων Ἐρρίκου Μόρμωρη καὶ εἰσαχθέντα εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὸν Μουσεῖον ἐν ἔτει 1908 καταγραφέντα δὲ ἐν τῷ Εὐρετηρίῳ τῶν Μικροτεχνημάτων ὑπ' ἀριθ. 13.704. Καθ' ἃ μοι ἀνεκοίνωσεν οὗτος, ταῦτα εὐρέθησαν ἐν κτήματι τοῦ Ἰωάννου Ἀλεξανδροπούλου ἢ Καρκούλια ἐν θέσει λεγομένη *Δεύκα*, ἣτις ἀπέχει 1 1/2 ὥραν νοτιανατολικῶς τοῦ χωρίου *Κούμανι*. Δύο τῶν εἰδω-

λίων τούτων εἶνε ἱππάρια ἐπὶ διατρήτων βάσεων ῥυθμοῦ γεωμετρικοῦ ἐκ τῶν εὐρίσκομένων συνήθως ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ πτηνόν τι ἐπὶ παρεμφεροῦς βάσεως. Μετ' αὐτῶν δὲ εὐρέθησαν καὶ περόναι τινὲς χαλκαῖ καὶ ζῶναι μετὰ διακοσμῆσεως ἐκ κύκλων ἀλλεπαλλήλων. Ὁ αὐτὸς φύλαξ ἀντέγραψεν ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Κωνσταντίνου Δρούβα ἐνφοδομημένον «ἀπλοῦν» λίθον φέροντα ἐπιγραφὴν τοιαύτην:

Ἴππόνικος
Ἀριστολαΐδας
Ἴππεια

Ὁ λίθος οὗτος προήρχετο ἐκ τοῦ εἰς ἀπόστασιν 3/4 τῆς ὥρας βορειανατολικῶς τοῦ Κούμανι κειμένης θέσεως *Κούτη*, ἔνθα τίθεται ἡ ἀρχαία *Λασιών*. Εἶχον δ' ἀνασκαφῇ αὐτόθι ὑπὸ τυμβωρύχων 150 περίπου ἀρχαῖοι τάφοι.

Πλησίον τῆς Ὀλυμπίας κατὰ τὴν εἰς τὸ χωρίον Κοσκινᾶ ὁδὸν παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Κλαδέου καὶ ἐπὶ τῶν προπόδων τοῦ πρώτου πρὸς νότον τοῦ χωρίου τούτου λόφου φαίνεται ὅτι ὑπῆρχεν ἀρχαῖόν τι νεκροταφεῖον, διότι εἶδον αὐτόθι ἐν τῇ γῆ τεμάχια δύο μεγάλων ἀγγείων, ἐν οἷς ἴσως εἶχον ταφῇ παιδία, πλησίον δὲ καὶ πολλὰ ἄλλα ὄστρακα. Ὑπάρχει δ' αὐτόθι καὶ τοῖχος τις ἐξ ἀργῶν λίθων, ὅστις ἴσως εἶνε ἀρχαῖος, καίτοι τοῦτο δὲν δύναται νὰ λεχθῆ μετὰ βεβαιότητος.

Παρὰ δὲ τὸ χωρίον Μιράκαν πρὸ τῆς ἐν ἔτει 1908 ἀνακαλύψεως σπουδαίων προϊστορικῶν ἐρείπιων ὑπὸ Dörpfeld (AM. XXXIII 1908 σελ. 318) ἦσαν γνωστὰ ἄλλα τινὰ ἀρχαῖα λείψανα ἐν δύο τόποις, οὓς ἐπεσκέφθη δις. Ὁ πρῶτος τῶν τόπων τούτων λέγεται *Παλαιὰ Μιράκα*, κεῖται δὲ εἰς ἀπόστασιν 20 περίπου λεπτῶν τῆς ὥρας πρὸς ἀνατολὰς τοῦ σημερινοῦ χωρίου. Αὐτόθι παραπλευρῶς ἐκκλησίας τινὸς ὄχι πολὺ παλαιᾶς κειμένης πλησίον κρήνης τινὸς φαίνονται ἐρείπια ἀρχαίου οἰκοδομήματος κατεσκευασμένου δι' ὀπτοπλίνθων καὶ ἐν μέρει διὰ μικρῶν λίθων καὶ κεράμων δικτυοειδῶς διατεταγμένων, περίξ δὲ εἰς μεγάλην ἔκτασιν εὐρίσκονται ἐν τοῖς ἀγροῖς πλῆθος ὄστράκων παντοίων εὐτελῶν ἀγγείων καὶ πλίνθων ὀπτῶν, ὥστε εἶνε φανερόν ὅτι ἐν ὑστέροις Ῥωμαϊκοῖς ἢ ἐν Βυζαντινοῖς χρόνοις ὑπῆρχεν αὐτόθι συνοικισμὸς

τις ὄχι μικρός. Ἀρχαιοτέρων χρόνων λείψανα δὲν φαίνονται, ὁ δὲ τόπος πεδινὸς ὢν καὶ ἀνόχυρος φαίνεται ἥμισυ πρόσφορος πρὸς ἴδρυσιν πόλεως ἀρχαίας. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχει καὶ καχότεχνος παλαιὸς μαρμάρινος κίων μικρὸς καὶ ἀρράβδωτος. Κατερχόμενοι δὲ ἐκ τῆς θέσεως ταύτης πρὸς τὸν Ἀλφειὸν εὐρίσκομεν πλῆθος ὀστράκων, πίθων καὶ ἄλλων εὐτελεῶν ἀγγείων εἰς ἀπόστασιν διακοσίων περίπου μέτρων πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χανίου τῆς Μιράκας καὶ ἄλλα ὀστρακα πέντε περίπου λεπτὰ τῆς ὥρας ἀνατολικώτερον. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ θέσει λέγεται ὅτι εὐρέθη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν πολῦτιμος προϊστορικὸς δακτύλιος πωληθεὶς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Ἐκ τινος τῶν θέσεων τούτων προέρχεται καὶ ἀρχαία στήλη ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ἑλλιπῆς κάτωθεν καὶ κατὰ τὴν πρὸς δεξιὰν ἄνω γωνίαν, ἐνωκοδομημένη ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Γεωργίου Ρουμेलιώτου ἐν Μιράκᾳ. Τὸ ὕψος αὐτῆς εἶνε 0,54, τὸ δὲ πλάτος 0,33. Φέρει ἀναγεγλυμμένον ἀετωμάτιον μετὰ ἀσπιδοειδοῦς κύκλου, ἐκατέρωθεν δὲ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ δύο μικροὺς στεφάνους. Κάτωθεν τοῦ ἀετώματος ὑπάρχει ἐγγεγλυμμένη δέλτος ἐν τῇ θέσει ἀρχαιοτέρας ἐπιγραφῆς ἀποξεσθείσης, ὡς φαίνεται, ἐντὸς δὲ τῆς δέλτου ἔχουσι χαραχθῆ οἱ δύο πρῶτοι στίχοι τῆς ἀκολουθοῦ ἐπιγραφῆς, ἧς οἱ ἕτεροι δύο στίχοι κείνται κάτωθι τῆς δέλτου. Τὰ γράμματα εἶνε εὐμεγέθη καὶ διατηροῦνται καλῶς, ἀλλ' ἀτέχνως κεχαραγμένα.

ΧΕΡΣΟΝΗΣΕΙΤΑΙΒΛ
ΑΣΤΩΑΝΕΘΗΚΑΝΙ
ΔΙΩΣΥΝΔΟΥΛΩΣΤΗ
ΛΛΗΝΜΝΗΜΗΣΧΑΡΙΝ

Χερσονησεῖται Βλ-
άστω ἀνέθηκαν ἱ-
δίω συνδούλω στή-
λ(λ)ην μνήμης χάριν.

Περὶ τῶν ἀναθεσάντων τὴν στήλην ταύτην Χερσονησιτῶν νομίζω ὅτι ἐπιτρέπεται νὰ εικάσωμεν ὅτι ἦσαν αἰχμάλωτοι τῶν Οὐννων, μεθ' ὧν κατὰ Θεοφάνην (σελ. 102 de Boor) ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ «προῆλθεν Ἀτίλας καὶ μέχρι θαλάσσης ἐκατέρας, τῆς τε τοῦ Πόντου καὶ τῆς πρὸς Καλλιπόλει καὶ Σησιῶ πᾶσαν πόλιν καὶ φρούρια

δουλούμενος πλὴν Ἀδριανουπόλεως καὶ Ἡρακλείας, τῆς τότε Περίονθου κληθείσης, ὥστε καὶ αἰς Ἀθύραν αὐτὸν φρούριον ἐλθεῖν». Ἔτεροι δὲ πάλιν «Ὀῦνοι» ἦτοι Ἀβαρες ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἐν ἔτει 539 ἐξηνδραπόδισαν πλείστους ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου καὶ ἐκεῖθεν ἐπεξέτειναν τὰς ἐπιδρομὰς αὐτῶν τὸ μὲν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὸ δὲ εἰς τὴν παλαιὰν Ἑλλάδα μέχρι τοῦ Ἴσθμου. (Προκόπιος περὶ τοῦ Περσ. πολ. II, 4, «ἐκτεινάν τε καὶ ἡνδραπόδισαν ἅπαντας»). Κατὰ τινὰ τῶν ἐπιδρομῶν τούτων πιθανῶς αἰχμάλωτοι τινες Χερσονησίται ἀγόμενοι δέσμιοι ὑπὸ τῶν Οὐννων ἴσως μέχρι τῶν πλησίον τῆς Πελοποννήσου χωρῶν ἢ μέχρι τῶν παραλίων τοῦ Ἰονίου πελάγους, ἀπηλευθερώθησαν διὰ λύτρων καὶ εὐρον ἄσυλον ἐν Ὀλυμπίᾳ· αὐτόθι δὲ διατρίβοντες ἀνήγειραν τὴν στήλην ταύτην ἐπὶ κενοταφίου εἰς μνήμην ἐνὸς τῶν συναιχμαλώτων αὐτῶν.

Ζ'. Σικυνῶνος τοπογραφικά. Ἐν ἔτει 1906 ἡ Γενικὴ Ἐφορεία τῶν ἀρχαιοτήτων παρέσχεν εἰς τὸν γαιοκτήμονα Κ. Παπαρρηγόπουλον ὡς πληρεξούσιον χωρικῶν τινῶν κατοικούντων ἐν τῷ χωρίῳ Μεγάλῃ Βάλτσα τοῦ δήμου Σικυωνίων ἄδειαν πρὸς ἰδιωτικὴν ἀνασκαφὴν, ἀνέθεσε δ' εἰς ἐμὲ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης. Ἡ Μεγάλῃ Βάλτσα κεῖται εἰς ἀπόστασιν τριῶν καὶ πλέον ὠρῶν ἀπὸ τῆς κωμοπόλεως Κιάτου ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς χαράδρας τοῦ πρὸς δυσμὰς τῆς κωμοπόλεως ταύτης, πρὸς ἀνατολὰς δὲ τοῦ Εὐλοκάστρου ῥέοντος χειμάρρου τοῦ Διμηνιοῦ, διερχομένου ἐντὸς στενῆς κοίτης μετὰ λίαν ἀποκρημνῶν ἀργιλωδῶν ὄχθων, ἐν τῇ ἀριστερᾷ δὲ ὄχθῃ. Τὴν θέσιν τοῦ χωρίου τούτου δεικνύει καλῶς ὁ ἐν τῷ συγγράμματι Γεωγραφία πολιτικὴ ἀρχαία καὶ νέα τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας τοῦ Α. Μηλιαράκη χάρτης, ὅστις ὁμοίως γράφει αὐτὸ Μπάλτσα (σελ. 114—115 καὶ σελ. 117), ἐνῶ ἐγὼ ἤκουσα τὸ ὄνομα προφερόμενον πάντοτε μετὰ τοῦ β, ὡς γράφεται καὶ ἐν τῇ ἐπισήμῳ ἀπογραφῇ τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος τῇ ἐνεργηθείσῃ ὑπὸ Γ. Χωματιανοῦ κατὰ τὴν 27 Ὀκτωβρίου 1907 (τόμ. Β'. σελ. 386). Ἡ δὲ ὁδὸς ἢ ἄγουσα ἐκ Κιάτου εἰς τὸ χωρίον τοῦτο διέρχεται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης εἰς μέγα ὕψος ἀπὸ τῆς κοίτης. Ἄνωθεν τῆς Μεγάλῃς Βάλτσας ἐκτείνεται εὐρὺ ἄγονον ὁροπέ-

διον καταλήγον παρ' αὐτὴν εἰς ἀπόκρημον στεφάνην, διατεμνόμενον δὲ ὑπὸ πολλῶν μικρῶν χαράδρων καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον κατάρυτον ὑπὸ πυκνοῦ δάσους θαμνωδῶν δρυῶν, ὅπερ λέγεται *Μουγκοστός*. Ἡ θέσις, ἐν ἣ ἐγένετο ἡ ἀνασκαφή, κεῖται ἐντὸς τοῦ δάσους τοῦ Μουγκοστοῦ πλησιέστατα πρὸς τὸ χεῖλος τῆς πρὸς τὴν χαράδραν τοῦ ποταμοῦ τοῦ *Ευλοκάστρου*, ἧτοι τοῦ ἀρχαίου Συὸς ἢ Σύθα, ἀποκρημονοτάτης στεφάνης, πρὸς δυσμὰς δὲ τῆς Μεγάλης Βάλτσας εἰς ἀπόστασιν μιᾶς ὥρας ἀπ' αὐτῆς. Ἀντικρὺ τῆς θέσεως τῆς ἀνασκαφῆς φαίνεται τὸ χωρίον Ζούγρα καὶ ἡ παρ' αὐτὸ θέσις τῆς ἀρχαίας *Πελλήνης*, ἡ δὲ πρὸς τὴν θέσιν ταύτην ὁδὸς διέρχεται ὀλίγον νοτιώτερον τῶν χωρίων *Θροφαρῆς* καὶ *Ζεμενοῦ*, κρυπτομένων ὀπισθεν ὑψωμάτων. Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ὑπῆρχε κωνικός σωρὸς ἀκατεργάστων λίθων ὄχι μεγάλων, ὅστις εἶχε διάμετρον μὲν περίπου 20 μ., ὕψος δὲ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους περίπου 4 μ. Ὁ σωρὸς οὗτος ἐξηρευνήθη θεωρηθεὶς ὑπὸ τῶν λαβόντων τὴν ἄδειαν τῆς ἀνασκαφῆς ὡς ἀρχαῖος τύμβος, ἀλλ' ἂν καὶ ἀφῆρέθη τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν ἀποτελούντων αὐτὸν λίθων καταρριφθὲν εἰς τὸν κρημὸν ἐκ τοῦ χείλους τῆς στεφάνης καὶ ἐξηρευνήθη σχεδὸν τὸ ἡμισυ τοῦ ὅλου, οὐδὲν εὑρέθη οὔτε ἐντὸς τῶν λίθων οὔτε ἐν τῷ ὑπὸ τοὺς λίθους ἐδάφει, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν ὀστράκων πρωτοκορινθιακῶν ἀγγείων καὶ πολλῶν τεμαχίων ὀπτοπλίνθων καὶ κεράμων ἀρχαίων χρόνων. Παρατηρήθησαν προσέτι ἐντὸς τοῦ σωροῦ δύο στρώματα γῆς ἐρυθρᾶς πάχους 0,20, κείμενα τὸ μὲν εἰς ὕψος 1 μ., τὸ δὲ εἰς ὕψος 3 μ., ἅτινα ἴσως εἶχον τεθῆ πρὸς ἔλεγχον τῆς εἰς τὸν ἐργῶν ὀφειλομένης ἀμοιβῆς. Ἐξηρευνήθη δ' ὡσαύτως διὰ μικρῶν σκαφῶν καὶ τὸ πέραξ τοῦ σωροῦ ἔδαφος, ἀλλ' οὐδὲν εὑρέθη οὐδ' αὐτόθι. Οἱ ἀποτελέσαντες τὸν σωρὸν λίθοι εἶνε φανερόν ὅτι μετηνέχθησαν ἀλλαχόθεν, διότι αὐτόθι τὸ ἔδαφος, καίπερ ὑπόπετρον, εἶνε τελείως ἐπίπεδον, ὥστε δὲν παρέχει λίθους πρὸς συλλογὴν ὀφειλομένον δὲ νὰ δεχθῶμεν ὅτι καὶ τὰ ἐντὸς τοῦ σωροῦ εὑρεθέντα τεμάχια ὀπτοπλίνθων καὶ κεράμων καὶ τὰ ὀλίγα ὀστρακα ἀγγείων μετηνέχθησαν καὶ αὐτὰ ἀλλαχόθεν μετὰ τῶν λίθων, δὲν συνελέχθησαν δὲ πλησίον που, διότι ὁ τόπος ἀναμφιβόλως ἦτο ἔρημος, ὡς καὶ σήμερον. Μετὰ δὲ τὸ πέραξ τῆς ἀνασκαφῆς

ἔμαθον ὅτι ἦσαν γνωστοὶ ἕτεροι δύο ὅμοιοι σωροί, κείμενοι ἀμφοτέροι κατὰ μῆκος τῆς αὐτῆς στεφάνης, ὁ μὲν βορειότερον τοῦ ἀνασκαφέντος εἰς ἀπόστασιν 2 περίπου χιλιομέτρων ἀπ' αὐτοῦ, ὁ δὲ νοτιώτερον ἦτοι πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χωρίου Βελίνας. Τοὺς δύο σωροὺς τούτους δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπισκεφθῶ, ἀλλ' ἤκουσα ὅτι ἀμφοτέροι εἶχον διορυχθῆ λαθραίως ὑπὸ χωρικῶν, δὲν εὑρέθη δὲ οὐδ' ἐν ἐκείνοις οὐδέν.

Αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν λοιπὸν ἡ ἐξερεύνησις τοῦ ἐν τῷ Μουγκοστῷ σωροῦ οὐδὲν τεκμήριον παρέσχεν οὔτε περὶ τῶν χρόνων οὔτε περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ· ἀλλ' ἡ θέσις, ἐν ἣ κεῖται, καὶ ἡ ὑπαρξίς ἐτέρων δύο ὁμοίων κατὰ μῆκος τῆς αὐτῆς στεφάνης ἐπιτρέπει νὰ συμπεράνωμεν μετὰ βεβαιότητος ὅτι οἱ σωροὶ οὗτοι ἦσαν μεθοριακὰ σημεῖα χωρίζοντα τὴν χώραν τῶν Σικυωνίων ἀπὸ τῆς τῶν Πελληναίων. Ὁμοίους ὅρους ἀνεῦρε καὶ ὁ Κ. Ῥωμαῖος ἐν Κυνουρία. (*Ἀθηνᾶ Κ'*, 1908, σελ. 383 ἐξ.). Κατὰ τῆς γνώμης ταύτης δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι τὸ ὄροπέδιον τοῦ Μουγκοστοῦ καταπίπτει τοσοῦτον ἀποκρήμνως πρὸς τὴν χαράδραν τοῦ Σύθα, ὥστε ἦτο περιττὸν νὰ κατασκευασθῆ τεχνητῶς τοιοῦτος ὅρος, ἥρκει δὲ πρὸς διάκρισιν τῶν ὀρίων αὐτῆ ἢ στεφάνῃ. Ἄλλ' ἡ μεθοριακὴ γραμμὴ δὲν εἶνε ὁμοίως εὐδιάκριτος καθ' ἅπαν αὐτῆς το μῆκος, οἱ δὲ Σικυῶνιοι κύριοί ποτε γενόμενοι τῆς δυτικώτερον τοῦ Σύθα κειμένης Δονούσσης (*Παυσαν.* VII, 26, 13) ἠδύνατο νὰ ἔχωσιν ἀξιώσεις κυριότητος καὶ ἐπὶ μέρους τῶν παροχθίων τοῦ Σύθα. Τοιοῦτον ὅμως σταθερὸν ὄροθετικὸν σημεῖον, ἐπισήμως ἀνεγνωρισμένον καὶ εἰς πάντας καταφανές, ἠδύνατο νὰ χρησιμεύῃ πρὸς διάκρισιν καὶ τῶν ὀλιγώτερον εὐδιακρίτων μερῶν τῆς μεθοριακῆς γραμμῆς. Κάτωθι δὲ τοῦ ὄροπεδίου ἐπὶ τῶν κλιτύων τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Σύθα καὶ εἰς ἀπόστασιν 3 χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς ἀνασκαφῆς ἤκουσα ὅτι ὑπάρχουσι λείψανα ἀρχαίων οἰκοδομημάτων τριῶν χρονικῶν περιόδων, ἀλλὰ δὲν ἐπεσκέφθη αὐτά.

Πρὸς ἐπιτήρησιν τῶν μεθορίων ἅμα δὲ καὶ τῆς ἐκ Σικυῶνος εἰς τὴν Στυμφαλίαν ὁδοῦ φαίνεται ὅτι ἦτο προωρισμένος καὶ ὁ ἀρχαῖος πύργος, οὗ ἐρείπια εἰς ἱκανῶς καλὴν κατάστασιν διατηρούμενα ὑπάρχουσιν εἰς ἀπόστασιν $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας ἀπὸ τῆς Μεγάλης Βάλτσας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ χει-

μάρρου τοῦ Διμηνιοῦ παρὰ τὴν εἰς Κιάτον ὁδόν. Ὁ πύργος οὗτος εἶνε τετράγωνος, ὠκοδομημένος διὰ κανονικῶς λελαξευμένων τετραπλεύρων πλινθιδῶν, κεῖται δὲ ἐπὶ τοῦ ὄροπεδίου ἐπὶ μικροῦ προέχοντος ὄχθου. Κατὰ τὴν οἰκοδομίαν ὁ πύργος οὗτος ὁμοιάζει πρὸς τὰ οἰκοδομήματα τοῦ Ε' π.Χ. αἰῶνος. Ἐντὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς βορειοδυτικῆς γωνίας ὑπάρχει λελαξευμένον στενὸν καὶ βαθύ φρέαρ, ἕπερ ἀνασκαφὴν ὑπὸ χωρικῶν ἐλπίζοντων ὅτι θὰ ἀνεύρωσιν ἐν αὐτῷ θησαυρὸν εὐρέθη ὅτι ἔχει κάτω πολλοὺς ἀκτινοειδῶς διευθυνομένους ὄχετους πρὸς συλλογὴν ὕδατος. Ἄλλος πύργος ἴσως ὑπῆρχεν ἐγγύτερον τῆς Βάλτσας βορειανατολικῶς ἐπὶ τοῦ ὄροπεδίου ὑπερθεῖν τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ χειμάρρου τοῦ Διμηνιοῦ. Αὐτόθι φαίνονται καὶ ἐρείπια δύο ἐκκλησιῶν Βυζαντινῶν χρόνων. Πέντε δὲ λεπτὰ τῆς ὥρας ἐγγύτερον πρὸς τὴν Βάλτσαν ὑπάρχουσιν ἴχνη ἀρχαίας ὁδοῦ συμπιπτούσης αὐτόθι πρὸς τὴν σημερινήν, λελαξευμένης δὲ ἐπὶ τοῦ βράχου. Ἰχνη τροχῶν δὲν φαίνονται.

Παρὰ τὴν ὁδὸν ταύτην καὶ ὀλίγον ὑψηλότερον αὐτῆς, ὡσαύτως δὲ καὶ 100 μ. περίπου βορειότερον τοῦ προειρημένου πύργου φαίνεται ἀρχαῖος ὄχετος διερχόμενος ἐγκαρσίως διὰ τοῦ ὄροπεδίου, ἐκτισμένος δὲ διὰ μικρῶν τετραπλεύρων ἐπιχωρίων λίθων καὶ ἐστεγασμένος διὰ πλακῶν. Ὁ ὄχετος οὗτος διωχέτευε τὸ ὕδωρ τῆς ὑπερθεῖν τῆς Βάλτσας ὑπαρχούσης μικρᾶς πηγῆς, εἰς τὸν μέγαν ὄχετον τοῦ ὕδραγωγείου τῆς Σικυῶνος, ὅστις εἶνε γνωστὸς εἰς τοὺς ἐπιχωρίους, διέρχεται δὲ διὰ μικρᾶς τινος χαράδρας παραλλήλου πρὸς τὸν χειμάρρον τοῦ Διμηνιοῦ καὶ ἀνατολικώτερον αὐτοῦ κειμένης, ἤτοι διὰ τῆς χαράδρας τοῦ τελευταίου ἀριστεροῦ παραποτάμου τοῦ Ἐλίσσοντος. Πόθεν ἐλάμβανε τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ὕδατος αὐτοῦ τὸ ὕδραγωγεῖον τῆς Σικυῶνος, ὅν ἠδυνήθη νὰ εὕρω ἀσφαλῶς, ἐξ ἅπαντος ὁμοῦ παρελάμβανε τὰ ὕδατα τοῦ ὀλίγον κατωτέρω τοῦ χωρίου τῆς Βάλτσας πηγάζοντος ρύακος τοῦ λεγομένου σήμερον *Νερόν τοῦ Σέ 1*, δι' οὗ κινοῦνται σήμερον πολλοὶ ὑδρόμυλοι

1 Τὸ Σ προφέρεται ὡς τὸ Γαλλικόν *ch* κατὰ τὴν ἐπιχώριον διάλεκτον. Περὶ τῆς σημασίας τοῦ ὀνόματος οἱ ἐπιχώριοι οὐδὲν γινώσκουσι, κατ' εἰκασίαν δὲ μόνον δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι εἶνε ἢ Ἀραβοτουρκικὴ λέξις *scheikh* ἢ *schekh*. Καθ' ὅσον ὁμοῦ γινώσκω, ἢ λέξις αὕτη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων παραληφθεῖσα ἐκφέρεται ὑπ' αὐτῶν πάντοτε δισυλλάβως, ἤτοι *σέχης* ἢ *σέχας*.

καὶ ἀρδεύονται αἱ ἄμπελοι εἰς μεγάλην ἔκτασιν. Τὸ ὕδωρ τοῦ ρύακος τούτου ρεῖ πάντοτε εἰς σταθερὰν ποσότητα κατὰ τε τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος μήτε αὐξανόμενόν ποτε μήτε ἐλαττούμενον, εἶνε δὲ πλέον ἢ ἐπαρκὲς πρὸς ὕδρευσιν πόλεως, οἷα ἡ ἀρχαία Σικυῶν². Ὅχετις ὁμοῦ πλησίον τῆς πηγῆς δὲν φαίνεται, τὸ δὲ ὕδωρ τῆς ἀνωθεν τοῦ χωρίου μικρᾶς πηγῆς διοχετεύεται εἰς ἀπόστασιν τοῦλάχιστον 1 ὥρας ἀνατολικώτερον, ἐνῶ ἠδύνατο νὰ διοχετευθῆ ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν κατωτέρω πηγάζοντα ρύακα. Ἡ ἀπ' εὐθείας ὁμοῦ διοχέτευσις δὲν ἠδύνατο νὰ γίνη εἰμὴ διὰ καταρρακτῶν, ἴσως δὲ ἵνα ἀποφύγῃ τὴν κατασκευὴν καταρρακτῶν, προετίμησαν νὰ διοχετευθῆ τὸ ὕδωρ διὰ μικρᾶς κλίσεως εἰς ἀπώτερον μέρος. Τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς τοῦ Σὲ πινόμενον φαίνεται καλῆς ποιότητος, ὥστε ἂν εἶνε ἀληθῆς ἢ περὶ σκληρότητος τοῦ ὕδατος τῆς Σικυῶνος ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου (I 33 C) παραδοθεῖσα φήμη, ἢ σκληρότης ἴσως θὰ ὀφείλεται εἰς τὸ ὕδωρ ἄλλης τινος πηγῆς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ὕδραγωγείου διοχετευομένης. (Περὶ τῶν ἐντὸς αὐτῆς τῆς Σικυῶνος λειψάνων τοῦ ὕδραγωγείου ἴδε Curtius, Peloponnesos II, σελ. 491). Παρὰ τὴν πηγὴν τοῦ ρύακος τοῦ Σὲ ὑπάρχει ἐν τῷ βράχῳ λελαξευμένη εὐμεγέθης τετράπλευρος κόγχη, οἷα αἱ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐν τοῖς ἱεροῖς πρὸς ἔνθεσιν ἀναθηματικῶν ἀναγλύφων κατεσκευασμένοι. Ἄλλο τι ὁμοῦ ἀρχαῖον ἴχνος οὐδὲν φαίνεται αὐτόθι, οὔτε ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, οὔτε ὑπ' αὐτήν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν πλευρῶν τῶν πολλῶν μικρῶν χαραδρῶν, ἃς ἔχουσι διανοίξει τὰ ὕδατα. Ἐὰν λοιπὸν ὑποτεθῆ ὅτι ὑπῆρχεν αὐτόθι μικρόν τι ἱερόν, οἷον νυμφαῖόν τι, τοῦτο θὰ ἔχη ἐξαφανισθῆ τελείως παρασυρθὲν ὑπὸ τῶν ὑδάτων. Ἄλλοτε ὑπῆρχεν αὐτόθι ἐκκλησίδιον τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς. Εἰς ἀπόστασιν δὲ ἡμίσεος περίπου χιλιομέτρου ἀπὸ

2 Κατὰ πληροφορίας ἱκανῶς ἀξιοπίστους ὁ ρύαξ οὗτος, ὡς καὶ ἡ μικρὰ κρήνη τοῦ χωρίου τῆς Μικρᾶς Βάλτσας, πηγάζουσιν ἐκ μεγάλης ὑπογείου λίμνης ἀνακαλυφθείσης κατὰ τινα συγκυρίαν ἐκτάκτου ξηρασίας, ὅτε οἱ κάτοικοι τῆς Μικρᾶς Βάλτσας θελήσαντες νὰ καθαρῶσιν τὸν ὄχετον τῆς κρήνης αὐτῶν εἰσεχώρησαν εἰς μέγα βάθος καὶ ἀνεκάλυψαν τὴν ὑπόγειον λίμνην. Λέγεται δ' ὡσαύτως ὅτι ἐκ τῆς ὑπογείου ταύτης λίμνης προέρχεται καὶ τὸ ὕδωρ τοῦ ἐντὸς τῆς θαλάσσης παρὰ τὸ χωρίον Μελίσσι φαινομένου μεγάλου «ἀναβόλου». ἤτοι πίδακος, ἕπερ εἶνε ἀφθονώτατον. Ἄν αἱ πληροφορίες αὗται εἶνε ἀληθεῖς ἠδύνατο ἴσως νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἐπιωφελέστερον τὰ ὕδατα ταῦτα.

τῆς πηγῆς πρὸς βορρᾶν φαίνεται ὅτι ὑπῆρξε μικρός τις συνοικισμὸς ἐν ὑστερωτέροις Ῥωμαϊκοῖς χρόνοις, διότι κατὰ τὴν κατασκευὴν ἀλωνίου τινὸς εὐρέθησαν τοῖχοί τινες καὶ λύχνος ἀρχαῖος ἀπλοῦς, ὃν εἶδον καὶ ἀντέγραψα τὴν ἐν τῇ βάσει ἐπιγραφὴν ἔχουσαν οὕτω:

ΚΑΛΛ

ΙΣΤΟ

Υ

Καλλίστο, υ.

Η. Στυμφαλίας πύργος. Ἐν ἔτει 1900 κατὰ τινα εἰς τὴν Στυμφαλίαν ἐκδρομὴν πορευόμενος ἐκ τοῦ χωρίου Μπάσι πρὸς τὸν μεταξὺ τῶν ὄρεων Ἀγίου Ἡλίας καὶ Τρικόρφου ὑψηλὸν αὐχένα, δι' οὗ διέρχεται ἡ εἰς Φενεδὸν ὁδός, εἰς ἀπόστασιν $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας ἀπὸ τοῦ Μπάσι, κατὰ τι ὀλιγώτερον δὲ βορειανατολικῶς ἀπὸ τοῦ χωρίου Καστα-

νιάς, εἶδον τὰ θεμέλια ἀρχαίου τετραγώνου μικροῦ οἰκοδομήματος, ὅπερ καίπερ ἐν κακῇ καταστάσει διασωζόμενον καὶ ἐν μέρει ὑπὸ τῶν ἐπ' αὐτοῦ φουμένων θάμνων κρυπτόμενον διακρίνεται ἀσφαλῶς ὅτι εἶνε μεθοριακὸς πύργος. Τὰ προειρημένα ὄρη Ἄγιος Ἡλίας καὶ Τρίκορφον εἶνε τὰ κατὰ Πausanίαν (VIII 16, 1) Γερόντιον καὶ Τρίκρηνα, ἔνθα ἦσαν οἱ ὄροι τῶν Φενεατῶν πρὸς τοὺς Στυμφαλίους, ἀπὸ δὲ τῆς θέσεως τῶν ἐρειπίων κειμένης παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ πρὸς τὴν Στυμφαλίαν λίμνην ρέοντος χειμάρρου φαίνονται δυτικώτερον ἐπὶ τῆς ἐτέρας ὄχθης τοῦ χειμάρρου αἱ ὑπὸ τοῦ Pausanίου μνημονευόμεναι τρεῖς κρήναι, κείμεναι πλησιέστατα πρὸς ἀλλήλας. Τὸ δὲ κατὰ Pausanίαν ὄρος *Σηπία* φαίνεται ὅτι εἶνε τὸ σήμερον λεγόμενον *Ζάσιαν*, ὅπερ εἶνε πρόβουνος τῆς Κυλλήνης.

Ἀνδρέας Ν. Σνιας.

Φαρσάλου ἄντρον ἐπιγεγραμμένον

ὑπὸ

Νικολάου Γιαννοπούλου.

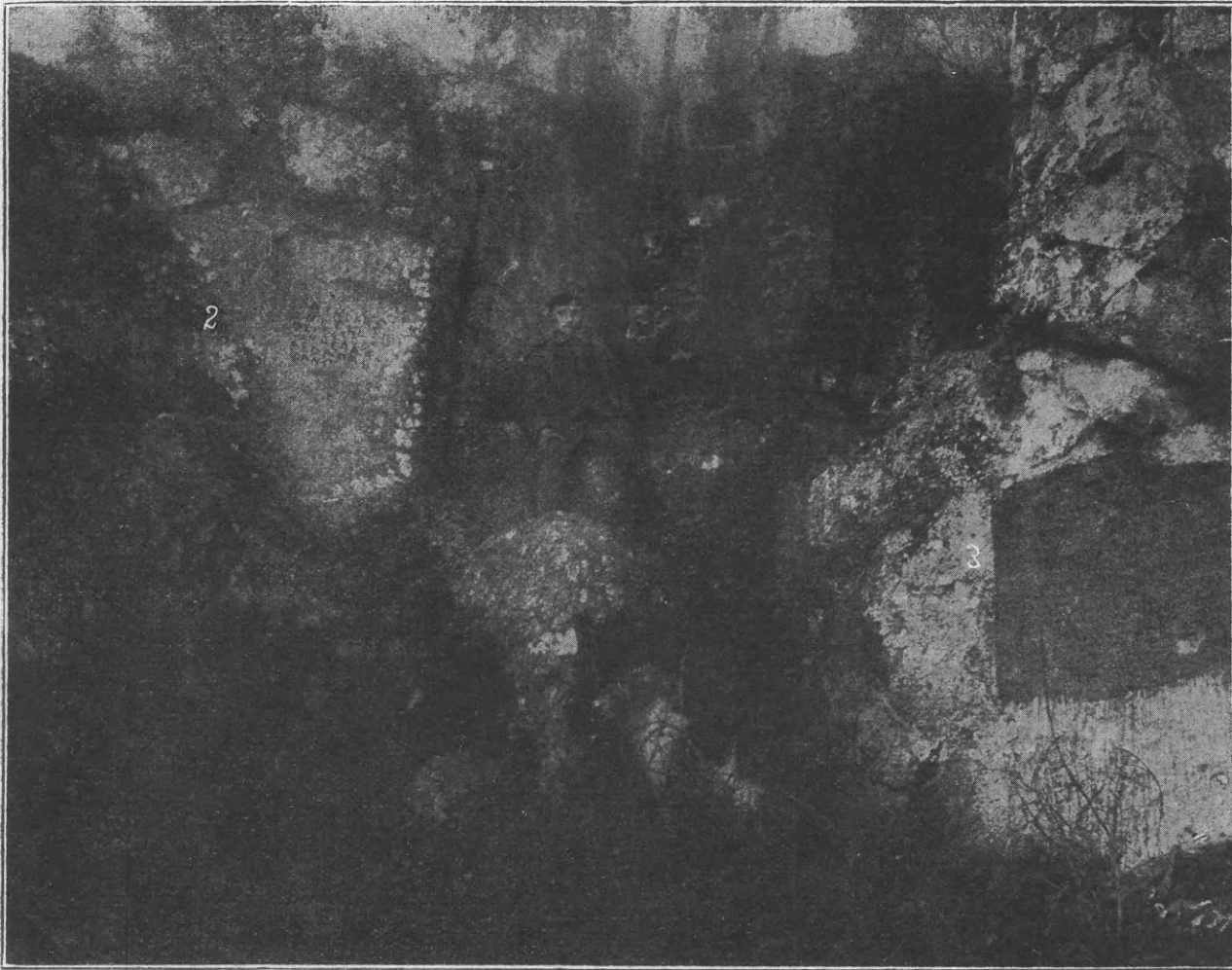
Ἐν ἔτει 1912 ἐκδραμῶν ἀνὰ τοὺς δήμους Φαρσάλου, Σκοτούσης καὶ Εὐυδρίου ἐπεσκεψάμην τῇ ὑποδείξει τοῦ ἐν Φαρσάλῳ φιλαρχαίου Σωτηρίου Εὐαγγελοπούλου καὶ ἄντρον, κείμενον ἐπὶ τῶν βραχυδῶν κλιτύων τοῦ πρὸς δυσμὰς τῆς Φαρσάλου μίαν καὶ ἡμισυ ὥρας ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης ὄρους, ὅπερ κοινῶς νῦν καλεῖται *Καράμπλα* ἢ *Πράσινο βουνό*. Ἡ δὲ θέσις, ἐν ἣ τὸ ἄντρον κεῖται, καλεῖται νῦν *Ἀλογοπαῖ*.

Τὸ ὄρος τοῦτο εὐκόλως διακρίνεται, διότι κεῖται ἀριστερόθεν τῆς ἐκ Φαρσάλου εἰς Δομοκὸν ἀγοῦσης ἀμαξίτου.

Τὸ ἄντρον κεῖται ἐπὶ τῶν ΒΑ κλιτύων τοῦ ὄρους ἐν μέσῳ ὑπερυψήλων βράχων· εἶναι δὲ ἀρκούντως ὑψηλὸν καὶ εὐρύχωρον, ἀλλ' ἐπίμηκες καὶ μετρίου

πλάτους, προχωροῦν εἰς μέγα ἐν τῷ ὄρει βάθος, ὅπερ οὐπω κατεμετρήθη.

Ἄμα φθάσας τις εἰς αὐτό, εὐρίσκεται ἐπὶ βράχου μονήρους εἰς μέγα ὕψος ἀνατείνοντος (*εἰκ. 1*), πρὸ αὐτοῦ δὲ κεῖται πολὺστιχος ἔμμετρος ἐπιγραφὴ (*εἰκ. 1, 3*), ἐν ἀριστερᾷ δὲ τῷ ὄρῳ ἐπὶ ἐτέρου βράχου, προεκβεβλημένου πρὸς βορρᾶν καὶ περικλείοντος ἐξ ἀνατολῶν τὸ ἄντρον, παρατηρεῖται ἐτέρα ἐπιγραφὴ ὀλιγόστιχος, δι' εὐμεγέθων γεγραμμένη γραμμάτων (*εἰκ. 1, 2*). Ἡ δὲ εἴσοδος τοῦ ἄντρου εἶναι τῆς βάσεως τῶν βράχων ὑψηλοτέρα κατὰ 4 ἢ 5 μέτρα, εἰς αὐτὴν δ' ἀναρριχᾶται τις διὰ τῶν πετρωμάτων. Πρὸ αὐτῆς δὲ καὶ τῆς κατωτέρας ἐπιφανείας παρατηροῦνται ἄσχημά τινα συντρίμματα κεράμων καὶ πηλίνων ἀγγείων.

1: Φαρσάλων ἄντρον ἐπιγεγραμμένον (2: Πανιάλκους ἀνάθεσις· 3: ἐπίγραμμα).
(αἱ εἰκόνες ἐγένοντο ἐκ φωτογραφημάτων τῶν μνημείων)

Τὸ ἄντρον ἐπεσκέψατο καὶ ὁ κ. Ἀρβανιτόπουλος, μεθ' ἡμᾶς δὲ ἕτεροι ¹.

Τὴν ὀλιγόστιχον ἐπιγραφὴν ἐδημοσιεύσαμεν τὸ πρῶτον διὰ κοινῶν ἐπιγραφικῶν στοιχείων ἐν BCH 1912 668, τῆς δὲ ἐτέρας ἐπιγραφῆς τὴν δημοσίευσιν ἀνεβάλομεν, ἅτε παρεχούσης ὡς ἐκ τῆς

¹ Ἀρβανιτόπουλος ἐν ΠΑΕ 1910 181-2 ἀναγράφει τῆς ὀλιγόστιχου ἐπιγραφῆς τὰς πρῶτας λέξεις, μνημῖαν ἀπλῶς ποιούμενος τῆς ἐτέρας. Μεθ' ἡμᾶς δ' ἐπεσκέψαντο αὐτὸ ὁ καθηγητὴς κ. Μιχαὴλ Κρίσπης, Νάξιος, ὁ κ. Φρ. Staehlin καὶ ἄλλοι ἴσως. Ὁ πρῶτος τούτων ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ ἐπεβεβαίωσε τὴν ἐμὴν ἀνάγνωσιν τῆς ὀλιγόστιχου ἐπιγραφῆς, ὁ δὲ δεύτερος μνημονεύει τοῦ ἄντρου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἐπιγραφῶν ἐν τῷ νέῳ αὐτοῦ ἔργῳ *Pharsalos, Topographische und geschichtliche Untersuchungen über die Hauptstadt der Phthiotis, Nürnberg 1914*, σ. 7. Μετὰ ταῦτα ὁ ἐν Βούλῳ φιλόλογος κ. Περ. Ἀποστολίδης ἀνέθηκεν ἡμῖν τὴν δαπάνη αὐτοῦ ἀνάγνωσιν τῆς ἐτέρας ἐπιγραφῆς, ἀλλὰ καὶ πάλιν αἱ αὐταὶ προέκυψαν δυσχερεῖαι, τῷ δὲ 1915 ἡ Ἀρχ. Ἐταιρεία ἐνέκρινε πίστωσιν πρὸς φωτογράφησιν τοῦ τε ἄντρου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἐπιγραφῶν.

ἀνωμαλίας τοῦ βράχου καὶ τῆς διαβρώσεως τῶν ὑδάτων μεγάλας δυσχερεῖας περὶ τε τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν ἐπὶ χαρτίνων ἐκτυμμάτων ἐκτύπωσιν. Ὁ κ. Staehlin καὶ ἡμεῖς συνεπληρώσαμεν τὴν ἀνάγνωσιν τῆς πρῶτης λέξεως τῆς ὀλιγόστιχου ἐπιγραφῆς ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀρβανιτοπούλου δι' ἔλλειψιν χρόνου ἐλλιπῶς ἀναγνωσθέντος. Μνημῖαν δ' ἀπλῶς ἐποίησάμεθα τοῦ τε ἄντρου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἐπιγραφῶν ἐν τῷ *Δελτίῳ* τῆς ἐν Ἀλμυρῷ Φιλαρχαίου Ἐταιρείας «Ὀθρυος» (ΔΕΟ 1908/11 43).

Ἡ ὀπωσδήποτε ἀνάγνωσις τῶν ἐπιγραφῶν τούτων καὶ ἰδίᾳ τῆς πολυστίχου ἐπετεύχθη δι' ἄλλων μεθόδων, ἤτοι διὰ μαγνησίας, δι' ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος καὶ διὰ χρώματος, καταστήσαντος ἐνιαχοῦ τὰ γράμματα εὐδιακριτώτερα πρὸς φωτογράφησιν, ἐφ' ὅσον τοῦτο διεισέδυνεν εἰς τὰ κοιλιώ-

ματα τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ βράχου. Ὡς δὲ καὶ ἄνω εἶπομεν, ἐκ τῆς ὑπὸ τῶν ὀμβρίων ὑδάτων διαβρώσεως τοῦ βράχου κατὰ τὸ μέσον τῆς ἐπιγραφῆς ἢ ἀνάγνωσις αὐτόθι ἦτο δυσχερής.

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ τελευταῖον δεκαήμερον τοῦ νοεμβρίου τοῦ 1915, ὅτε μετέβημεν εἰς Φαρσάλον πρὸς φωτογράφησιν τοῦ τε ἄντρου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἐπιγραφῶν, ἐπεκράτει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καθ' ἅπασαν τὴν Θεσσαλίαν συνεχῆς ὀμίχλη, ἢ φωτογράφησις τοῦ ἄντρου ἐγένετο ὅπωςδὴποτε ἀμυδρά, τὰ δ' ἐκτύμματα ὡς ἐκ τῆς διὰ τὴν ὀμίχλην ὑγρασίας δὲν ἐπέτυχον τελείως. Ἐδέησε λοιπὸν νὰ μεταβῶμεν καὶ πάλιν κατὰ Σεπτέμβριον 1917 ἐπὶ τόπου καὶ παρασκευάσωμεν νέα ἐκτύμματα, ἐφ' ὧν βασιζόμεν τὴν ἀνάγνωσιν τῆς μακρᾶς ἐπιγραφῆς.

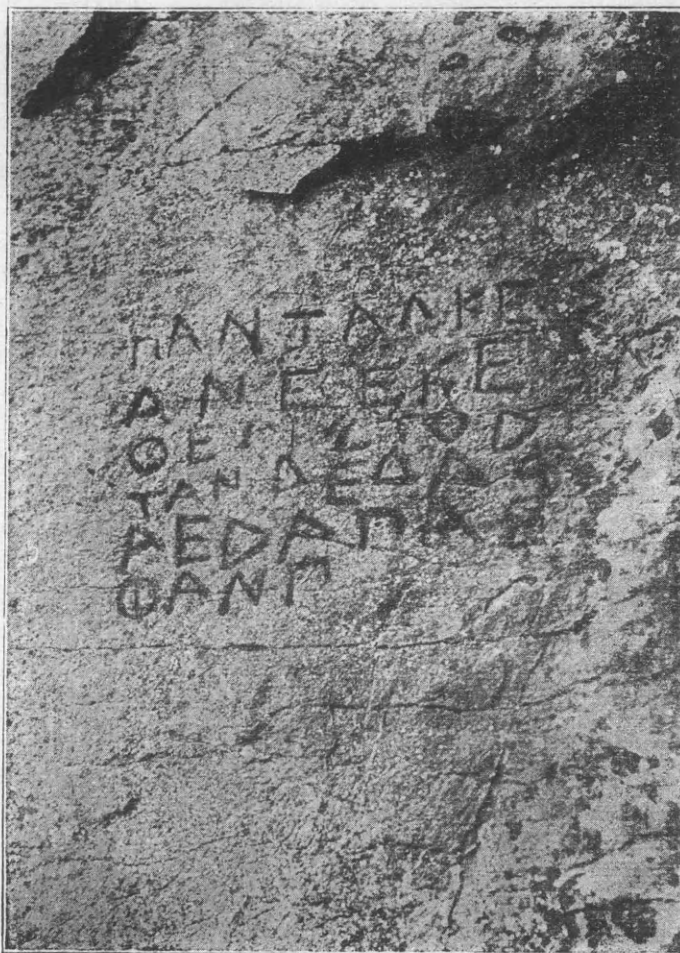
Τὸ ὕψος τῆς τοῦ βράχου ἐπιφανείας, ἐφ' ἧς ἀμελῶς λαξευθείσης ἐχαράχθη ἢ πολύστιχος ἐπιγραφή, εἶναι 0.80, τὸ δὲ πλάτος 1.10 γρ ὕψ. 0.03 (ὁ 1^{ος} στίχος ἔχει μείζονά πως τὰ γράμματα). Τὰ

γράμματα εἶναι ἀκανονίστως γεγραμμένα καὶ ἐνιαχοῦ, ἰδίᾳ κατὰ τὸ μέσον, λίαν ἀβαθῆ. Τὸ π εἶναι πανταχοῦ ἀνισοσκελές, τὸ δ ἐνιαχοῦ ∇, τὸ σ πανταχοῦ ἔχει ἀποκλινούσας τὰς ἔξω γραμμάς, τὸ δὲ ο καὶ ϑ ἰσομεγέθη τοῖς λοιποῖς γράμμασι· τὸ ω καὶ τὸ μ ἀνοικτὰ κάτω. Τὸ ἐπίγραμμα δύναται νὰ ἀναχθῆ εἰς τὸν πX Δ' αἰῶνα ἢ μεταξὺ τοῦ Δ' καὶ τοῦ Γ'.

1 (εἰκ. 1, 2· εἰς BCH 1912 668).

Ἡ πρώτη ἐπιγραφή κεῖται ἐν ἀριστερᾷ τῷ εἰσιόντι καὶ ὑψηλότερον ἐπὶ μονήρους βράχου, ἀποκλείοντος τὸ ἄντρον ἐξ ἀνατολῶν· περιέχει ἐξ στίχους γραμμάτων ἐπὶ ἐπιφανείας ὀμαλῆς τοῦ βράχου, μὴ λαξευθέντος ἐνταῦθα. Τὰ γράμματα ποικίλουσι τὸ μέγεθος μεταξὺ 0.05—0.06, ἐνιαχοῦ δὲ μέχρι 0.07 καὶ εἶναι ἐπιμελῶς καὶ βαθέως κεχαραγμένα. Ἡ ἐπιγραφή αὕτη δύναται νὰ ἀναχθῆ εἰς τὸν πX Ε' αἰῶνα.

Παντάλκας
ἀνέθεκε
θεαῖς τόδ
τὰν δὲ δαφ
5 αεδα παε
φανπ

2 Παντάλκους ἀνάθεσις

Ἡ μὲν ἀνάγνωσις εἶναι εὐχερής, ἔλλειψις δὲ γραμμάτων ἐκ φθορᾶς τοῦ λίθου ἢ ἄλλως οὐδαμοῦ παρατηρεῖται, ὁμαλῆς οὐσης τῆς ἐπιφανείας τοῦ βράχου· αἱ δὲ ἀπὸ τοῦ 4^{ου} στίχου καὶ ἐξῆς λέξεις εἶναι ἀκατανόητοι. Ὁ νοῦς τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι: Ὁ Πανιάλης ἀνέθηκε ταῖς θεαῖς (Νύμφαις) τόδ(ε) τὸ ἄντρον. Ἄξιον περιεργίας εἶναι τὸ ΤΟΔ, ἀντωνυμία δεικτικὴ ἄνευ τοῦ Ε. Ἡ ἐπιγραφή εἶνε ἐν μέτρῳ ἔμμετρος.

4. ἐδύνατο νὰ ἀναπληρωθῆ: τὰν δὲ δάφ(ναν), διὰ τί δὲ ἐνταῦθα ἐγένετο ἀποκοπή, ἐὰν ὄντως ἐννοῆται δάφ-ναν, ἀγνοοῦμεν. Ἀλλὰ καὶ αἱ ἐφεξῆς ἐν στίχ. 5 καὶ 6 λέξεις **αεδαπαεφανπ** εἶναι ἀκατανόητοι μὴ δυνάμεναι νὰ ἐρμηνευθῶσι δι' ἐλληνικῶν λέξεων. Νομίζομεν λοιπὸν ὅτι συμβαίνει ἐνταῦθα ἐκεῖνο, ὅπερ ἐσημειώσαμεν ἐν BCH 1912 668, ὅτι ὀῆλα δὴ αἱ λέξεις αὗται ἴσως εἶναι ἀρχαιόταται πελασγικῆ μὴ δυνάμεναι νὰ ἐρμηνευθῶσιν ἐλληνιστῶν καὶ ἀναφερόμεναι εἰς θρησκευτικὴν χρῆσιν, ὡς συμβαίνει παρ' ἡμῶν ἐν τῇ λατρείᾳ νὰ ἔχωμεν καὶ λέξεις ἐβραϊκᾶς, ὡσαννά, ἀλληλοῦϊα, ἀμὴν κτλ. καὶ ἐν τῇ δυσμικῇ ἐκκλήσιᾳ λέξεις ἐλληνικᾶς, Kyrie eleison κτλ., ἃς βεβαίως προφέρουσι μὲν, δὲ ἐννοοῦσι δὲ οἱ δυσμικοί. Ἄλλ' ἄλλοι κρινόντων.

Ἐπιγραφαὶ ἀγνώστοις λέξεσι καὶ ἐλληνικοῖς γράμμασιν εἶναι γνωσταὶ ἡμῶν ἐκ Κρήτης καὶ ἐκ Ἀθήνου (Conway BSA 1903 125, Cousin + Dürrbach BCH 1886 1-6, Nachmanson + Karo AM 190850, Θωμόπουλος Πελασγικὰ σ. 1 κέ, εἰκ. II).

2 (εἰκ. 1, 3).

Ἡ δευτέρα ἐπιγραφή εἶνε ἐν δεξιᾷ τῶν εἰσιόντι κεχαραγμένη. Ἐν ἀρχῇ αὐτῆς ἡ ἐπιφάνεια τοῦ βράχου εἶναι ἀνώμαλος. Ἐν τῇ ἀναγνώσει καὶ ἐρμηνείᾳ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἐβοήθησέ μοι ἐξ Ἀθηνῶν ὁ κ. Λεονάρδος.

2. ὁ στίχος κατὰ τὸ μέσον εἶνε βεβλαμμένος ἐξ ἀποκοπῆς τμήματος τοῦ βράχου, ὥστε μετὰ τὸ ΓΑ ἐν τῷ σχηματισθέντι κοιλώματι δὲν φαίνονται ἴχνη γραμμάτων· ἐσώθη ὁμοῦς ἐν τέλει ἐν Α, μεθ' ὃ ἐπονται ἴχνη ἐνός ἔτι γράμματος ἀμυδρὰ καὶ εἶτα θῆλὺς τε καὶ ἄρσῃ, αἱ λέξεις δ' αὗται ἐπεξηγοῦνται ἐν τῷ 3^ῳ στίχῳ.

3. ἢ δὲ τὸ 1^{ον} γράμμα εἶνε η, ἐσφαλμένως δὲ ἐφωτογραφήθη ὡς κ.

5. Ἀπόλλωνι (τὸ μέτρον ἀπαιτεῖ Ἀπόλλωνι)· καὶ 15 Ἀπόλλων· τὸ α μακρὸν, πρβ Allen PAS 1888₇₃.

5. ἀνακί· εἰ μὴ ὡς μακρὸν ἐλήφθη τὸ ι (πρβ Allen PAS 1888₇₁₋₇₈, EHoffmann SEG 16_{ae 12} 21 κέ_{ae 26}), γραπτέον ἴσως ἀνακί [καί] Ἡρακλεῖ.

5. εἰαίροις· πρβ καὶ Πλουτ. Ἡθ. 278^d.

6. Χίρωνος· καὶ ἐν στ. 18 Χίρων διὰ τοῦ ι, ὡς ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐκδόσει τοῦ Ἡσιόδου (ὑπὸ Rzach).

6. τὰντρον· πρβ Allen PAS 1888₁₂₅ τ₅ ἄντρον ἐκ τοῦ IG I 423, μιᾶς τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ ἐν Βάρῃ τῆς Ἀττικῆς ἄντρον τῶν Νυμφῶν: IG I 423-431 (πρβ I₂ σ. 45 155, Dunham AJA 1903 296 [πρβ Hiller v Gaertringen He 1904 472], Roberts + Gardner IGE II 199-201 καὶ σ. 536, RIG 1050 1528)· τὸ αὐτόθι IG I 431 (= Ziehen LGS 8, RIG 1528) κατὰ Λεονάρδον εἶχεν ἐμμέτρως (πρβ κατὰ μέρος καὶ τὰ ἐν I 423 [=EHoffmann SEG 270]—425) ἴσως ὧδε: τὰν[τ]ερ' ἔχ₂σο κλύζει[ε] (ἢ κλύζει<τ>) καὶ τὸν ὄν₄θον νίξ[ε]τ[ε] (ἢ νίξ[ε] γε).

6. καὶ Ἀσκλαπιοῦ· = κ' Ἀσκλαπιοῦ (κρᾶσις), πρβ Allen PAS 1888₁₂₅ (ἄλλα τὰ ἐν 155 158), Meisterhans + Schwyzler GAI § 25.

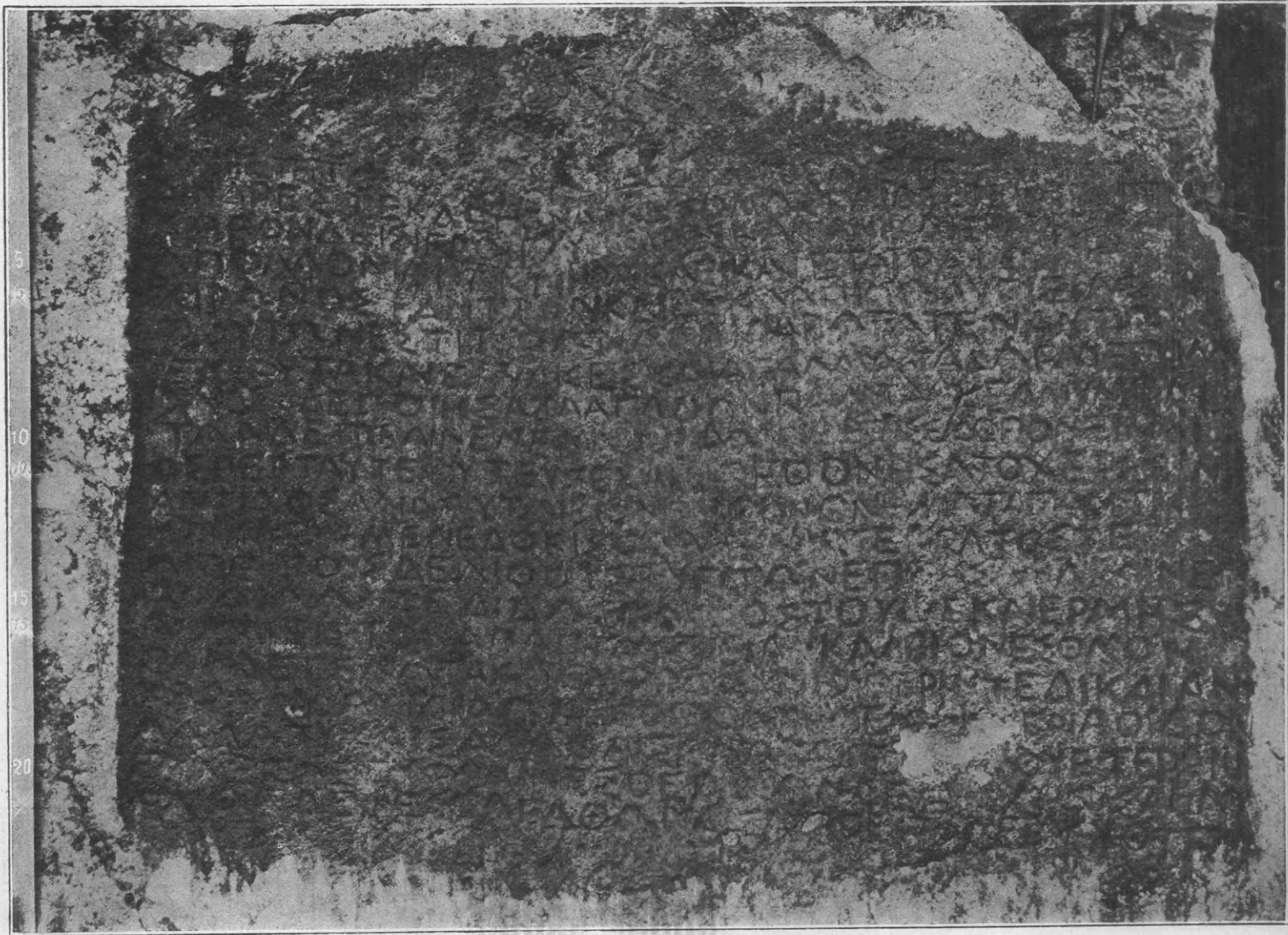
7. ὄνα· τὸ μέτρον ἀπῆται ὦ ἄνα ἢ ὄναξ (πρβ καὶ Allen PAS 1888₁₉₃ [=IG IV 950]79).

7. ἱαρωιά· πρβ IG IX₂ 461₃₈, OHoffmann GD II σ. 39 272 313· καὶ ἐν IG IV 917 κατὰ Λεονάρδον, ἐὰν τὸ ἐν στ. 8 πρὸ τοῦ ατα γράμμα μὴ ἦ βέβαιον μ, ἴσως ἔκειτο καὶ τὰ ἱαρ[ωι]τὰ τῶν.

9. ἐποιήσατα μεταγραπτέον ἐποιήσα[ν]τ[ο] ἢ ἐποιήσα{ντ} (ὁγλ. αἱ Νύμφαι), πρβ Allen PAS 1888₁₅₀.

10. ἐπιβαινόμεναι, πρβ. ₁₄ ἀναβαίνεν. Τοῦ χώρων τὸ ρ ἔχει μακροτέραν τὴν κάθετον ἢ δὲ καμπύλη καταλαμβάνει χώρον ἴσον τῷ μεγέθει τῶν λοιπῶν γραμμάτων τοῦ στίχου.

11. ἐφύτευσε· πρβ IG I 425 (πρβ ἄ. ἐν τοῖς περὶ τοῦ στ. 6) κᾶπον (πρβ Ziehen LGS 110_{[2]5} 114₁₀ 137₂ 138_{[10]1} 144_{A3 [12:] B32 C4}) Νύμφαις ἐφύτευσεν.

3: ἐπίγραμμα.

θεός.

- χαίρετε τοὶ πα[ριόντες, ἀπ]α[ς] θῆλύς τε καὶ ἄρσην,
 ἄνδρες τε ἠδὲ γυναῖκες ὁμῶς παῖδες τε κόραι τε
 χώρον δ' εἰς ἱερὸν Νύμφαις καὶ Πανὶ καὶ Ἑρμῆι,
 5 Ἀπόλλωνι ἄνακτι, Ἡρακλεῖ καὶ ἑταίροις
 Χίρωνός τ' ἄντρον καὶ Ἀσκλαπιοῦ ἠδ' Ὑγείας
 τούτων ἐστὶ τόδ', ὧνα Πάν, ἰαρωτά τ' ἐν αὐτῶι
 ἔμφυτα καὶ πίνακες καὶ ἀγάλματα δῶρά τε πολλ[ά]
 ἄνδρα δ' ἐποίησατα ἀγαθὸν Παντάλκεα Νύμφαι
 10 τῶνδ' ἐπιβαινέμεναι χώρων καὶ ἐπίσσκοπον εἶναι,
 ὅσπερ ταῦτ' ἐφύτευσε καὶ [ἐ]ξεπονήσατο χερσίν,
 ἀντίδοσαν δ' αὐτῶι βίον ἀφθονον ἡματα πάντα
 Ἡρακλέης μὲν ἔδοκ' ἰσχὺν ἀρετὴν τε κράτος τε,
 διπερ τούσδε λίθους τύπτων ἐπόησ' ἀναβαίνεν,
 15 Ἀπόλλων δὲ δίδωσι καὶ υἱὸς τοῦ[δ]ε καὶ Ἑρμῆς
 αἰῶν' εἰς τὸν ἅπαντα ὑγείαν καὶ βίον ἐσθλόν,
 Πάν δὲ γέλωτα καὶ εὐφροσύνην ὕβριν τε δικαίαν,
 Χίρων δ' αὐτῶι δῶκε σοφόν τ' ἔμεν[αι □□] καὶ αἰοιδόν.
 ἀλλὰ τύχαις ἀγαθαῖς ἀναβαίνει[ε □□,] θύετε Πανί,
 20 εὐχεσθε, εὐφραίνεσθε κακῶν δ' ἔξ[□]ασις ἀπάν[των]
 ἐνθάδ' ἔνεστ', ἀγαθῶν δὲ [λάχ]ο[ς] πολέμοιό τε λ[ᾶ]ξις.

11. [ἐ]ξεπονήσατο· πρβ ΑΕ 1911 66, ἔργα ἐπονεῖτο (πρβ Allen PAS 1888 131), IG I 423 τ₅ άντρον ἐξηρογ₆άσατο (περὶ τοῦ ἐργάζομαι πρβ ΑΔ 1916_Π 69x ΑΕ 1918_{108x} 2-4, Croenert MG 203).

13. ἔδοκ' τὸ μέτρον ἀπαιτεῖ ἔδωκ'.

15. υἱὸς του[1]ε' ἡ ἀνάγνωσις τοῦ υἱὸς εἶνε βεβαία, τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἀναπληροῦται μᾶλλον τοῦ[δ]ε, ἡγουν τοῦ Ἀπόλλωνος (πρβ. στ. 5).

16. ἅπαντα (= ἅπανθ') ὑγίειαν· πρβ Allen PAS 1888₁₂₆ x_Π, Meisterhans GAI § 24 σ. 69/0 καὶ σ. XIII, ἐννέα (= ἐννέ') ἐτῶν — σωφροσύνην δὲ (= δ') ἡσκησα (= ἡσκησ') ἔλιπον δὲ (= δ') εὐκλειαν ΑΕ 1910_{65/6}, ἔργα (= ἔργ') ἐπονεῖτο ἄ. περὶ τοῦ στ. 11.

19/20. μετὰ τὴν λέξιν ἀναβαίνει ἡ ὑπάρχει κοίλωμα φυσικὸν καταλαμβάνον ὕψος ἴσον δυσὶ στίχοις καὶ πλέον, ὅπερ ὑπερπηδῆσας ὁ χαρακτὴς ἔγραψε μετ' αὐτὸ εὐθὺς θύετε Πανί.

21. [λάχ]ο[ς] πρβ DI 5495 (= Vollgraff Mn 1918₄₁₅) μοίρης λά₃₆ξις — λάξις σπλάγγνων₄₃ (περὶ τοῦ λάξις πρβ DI 5495 σ. 632 5313 σ. 531 5317 σ. 534· περὶ τοῦ ἐν DI 5495 Ὀνιάδης -τάδαι πρβ αὐτ. σ. 632, DI 5342 σ. 542, Hiller ΑΕ 1914 133β).

Ἀμφότερα αἱ ἐπιγραφαὶ εἶναι λίαν σπουδαῖαι, ἡ μὲν πρώτη οὐ μόνον διὰ τὴν χρονολογικὴν αὐτῆς ἀξίαν, ἀναγομένη εἰς τὸν πX Ε' αἰῶνα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἐν αὐτῇ ἀπαντώσας ἀκατανοήτους λέξεις θρησκευτικῆς ἴσως χρήσεως, ἀνηκούσας ἀναμφιβόλως εἰς ἀρχαιοτάτην ἀκατέργαστον Πελασγικὴν γλῶσσαν (προστιθέμεθα ὅτι τὰ γράμματά εἰσιν εὐμεγέθη καὶ εὐανάγνωστα, οὐδὲν δ' ἐλλείπει ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, διότι δεξιὰ ὑπάρχει χῶρος μέχρι 050 ἐπὶ τοῦ βράχου, ἔχων ἐπιφάνειαν ὀμαλήν), ἡ δὲ δευτέρα ὡς περιέχουσα ὕμνον εἰς θεοῦς, ἤρωας

καὶ Νύμφας, ὀλίγας δὲ μόνον ἔχομεν ἐπιγραφὰς ἐμμέτρους, περιεχούσας ὕμνους εἰς θεοῦς.

Ὁ Παντάλκης, Φαρσάλιος, ὡς φαίνεται, ἀνήθηκε τὸ άντρον κατὰ τὸν πX Ε' αἰῶνα· κατὰ τὸν 11^{ον} στίχον ἐφύτευσε τὸν περὶ τὸ άντρον χῶρον διὰ δένδρων «καὶ [ἐ]ξεπονήσατο χερσοῖν», ἤτοι διὰ τῶν αὐτοῦ χειρῶν, ἐκόσμησε δὲ τὸ άντρον διὰ πινάκων καὶ ἀγλαμάτων καὶ πολλῶν δώρων.

Ὁ Παντάλκης ὡς Φαρσάλιος δὲν ἐδύνατο μεταξὺ τῶν ἐν τῷ άντρῳ τιμωμένων θεῶν καὶ ἡρώων καὶ Νυμφῶν νὰ παραλίπη τὴν λατρείαν τοῦ Χίρωνος, διότι πρῶτον μὲν ἡ λατρεία τοῦ Χίρωνος ἰδιάζει άντροις καὶ ἀπροσίτοις ὄρεσι καὶ βράχοις (φηροῖν ὄρεσκόοις), ἔπειτα οἱ Φαρσάλιοι ἐσεμνύοντο ὡς ἀπόγονοι τοῦ Ἀχιλλέως, οὗ διδάσκαλος ὑπῆρξεν ὁ Χίρων, φημιζόμενος ὡς σοφὸς καὶ αἰίδος καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσι καὶ ἐν στίχῳ 18^ῳ τῆς ἐμμέτρου ἐπιγραφῆς. Ἐπομένως οἱ ποιήσαντες τὸ ἐπίγραμμα ἠθέλησαν νὰ ἐπεξηγήσωσι τοῖς συγχρόνοις καὶ μεταγενεστέροις τὰ κατὰ τὸν Παντάλκη καὶ τὴν λατρείαν τῶν ἐν τῷ άντρῳ τούτῳ τιμωμένων θεῶν τε καὶ ἡρώων.

Τὸ δ' άντρον ἀρχαῖοντως εὐρὺ καὶ ἐπίμηκες περιέχει ἐπίχωσιν ἰκανὴν, ἀνασκαπτόμενον δὲ θὰ ἀποκαλύψῃ ἡμῖν εὐρήματα σπουδαῖα, ἴσως δὲ καὶ παλαιοντολογικά, ὡς ἐξ ἄλλων άντρων περιεχόντων ἐπιχῶσεις εἰκάζεται.

Πρὸ τοῦ άντροῦ κεῖνται κατὰ τε τὴν εἴσοδον καὶ τὴν κατωφέρειαν σποράδην ἀποτμήματα κεράμων καὶ ὄστρακα ἀγγείων.

Ἐν Ἀθήναις.

Νικόλαος Ἰ. Γιαννόπουλος.

Ἀμφιαρείου ἐπιγραφαὶ

(συνέχεια πρὸς ΑΕ 1918 73 ἀρ. 95-97)

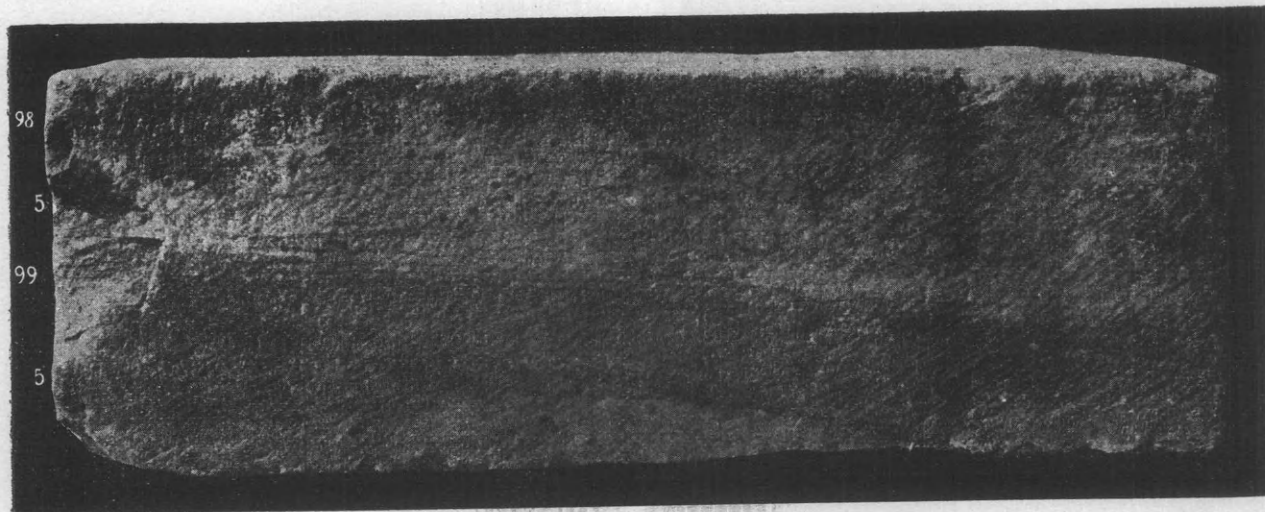
ὑπὸ

Βασιλείου Λεονόρδου.

98-122 (εἰκ. 1 1^α 2-22): προξενία· αἱ ἀριθμὸν 100 καὶ 103 καὶ 117 φέρουσαι προξενία εἰς τῶν Ὠρωπίων, ἐν τῇ κοινῇ γεγραμμέναι, αἱ δὲ λοιπαὶ εἰς τῶν Βοιωτῶν, ἐν τῇ Βοιωτικῇ διαλέκτῳ γεγραμμέναι.

98-103 (εἰκ. 1 1^α 2 3): ἕξ προξενία ἐπὶ

βάθρου. Βάθρου ἐπίκρανον, λίθου Πεντελῆς, ὀπισθεν ἐλλιπές· τῶν σωζομένων καθέτων ἐπιφανειῶν ἢ μὲν θεωρεῖται ὡς μέτωπον (ἐπιγρ. ἀρ. 98 99), αἱ δὲ ἄλλαι ὡς κρόταφοι (δεξιὸς κρόταφος = ἐπιγρ. ἀρ. 100 101, ἀριστερός = ἀρ. 102 103). ὕψ. 0 314 (εἷς πούς), πλ. 0 95 (τρεις πόδες),

1 (μέτωπον, ὕψ. 0 315, πλ. 0 95): Βοιωτῶν προξενία δύο:

ἀρ. 98: Ἀγήτορι Παρμενίωνος Μεγαρεῖ·

» 99: Ἀριστάωνι Ἀριστέως Ροδίῳ.

(αἱ εἰκόνες 1 καὶ 2-11 ἐγένοντο ἐκ φωτογραφημάτων αὐτῶν τῶν μνημείων. αἱ δὲ εἰκόνες 1α καὶ 12-24 ἐκ φωτογραφημάτων τῆς ἐκτυμμάτων ὀπισθίας ὄψεως.)

98 Πα]ν[πι]ρίχ[ω] ἄρχοντας, Ἀριστοκλείδης Διοτίμω
Τα]ναγοῆος ἔλεξε· δεδόχθη τοῖ δάμοι Ἀγεί[τ]ορα
Πα]ρμενίωνος Μεγαρεῖα πρόξενον εἶμεν κῆ εὐ
εργ]έταν τῷ κοινῷ Βοιωτῶν κῆ αὐτὸν κῆ ἔσγόνως
5 κῆ εἶμ]εν αὐτοῖς γᾶς κῆ οἰκίας ἔπασιν καὶ Εἰσο
τέλια]ν κῆ ἀσφάλειαν κῆ πολέμω κῆ εἰράνας κῆ τὰ
ἄλλα ὀ]πόττα κῆ τοῖς ἄλλοις προξένους κῆ εὐεργέτης.

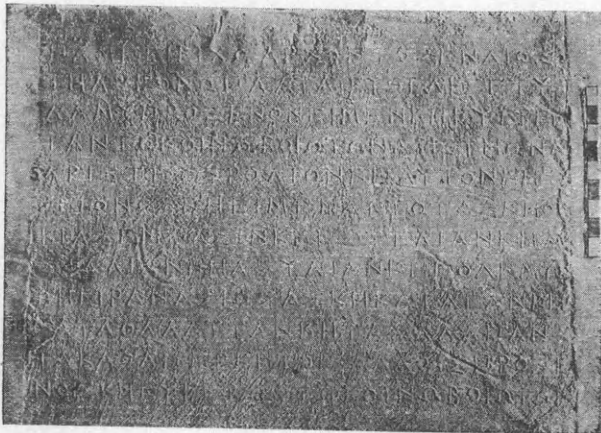
99 Παμπε]ρίχῳ ἄρχοντας, Ἐνδῖος Τηλεγόνω Πλατηεὺς
ἔλεξε]ε τῷ δάμῳ πρόξενον εἶμεν κῆ εὐεργέταν τῷ κυνῷ Βοιωτῶν
Ἀρι]στίῳνα Ἀριστέως Ροδίον κῆ αὐτὸν κῆ ἔγγόνως κῆ εἶμεν αὐτῷ γᾶς
κῆ] Εὐκίας ἔπασιν κῆ Εἰσοτέλιαν κῆ ἀσφάλειαν κῆ ἀσ[υ]λίαν κῆ πολέμω
5 κῆ εἰράνας ἰώσας κῆ κατὰ γᾶν κῆ [κ]ατὰ θάλατταν κῆ τὰ ἄλλα πάντα
καθάπερ κῆ τοῖς ἄλλοις προξένους κῆ εὐεργέταις τῷ κυνῷ Βοιωτῶν.

(πρβ σ. 55,
εἰκ. 1α,
ἐπιγρ. ἀρ. 99α.)

πάχ. σφζόμενον δεξιόθεν μὲν 0 593-0 65, ἀριστεροχόθεν δὲ ὡς 0 27, τὸ δὲ σύμπαν τοῦ ἐπικράνου πάχος, ὡς ἀνά λόγον τοῦ ἐπικράνου τοῦ μνημείου τοῦ Ἰσαυρικοῦ (IG VII 300-2 καὶ σ. 744=AE 1891 128⁵⁸), ἔχοντος 0 92 (πλ.) πρὸς 1 99 (πάχ.), εἰκάσαι, ἦν ± 2 05 (6½ ποδ.). Ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας σφζεται μέρος (πλ. ± 0 20, βάθ. 0 175) μεγάλου κοιλώματος, ἐγλυμμένου πρὸς ἐμπέδωσιν τοῦ ἀνδριάντος, ὅστις, ὡς εἰκάσαι, ἦν ἔριππος· ἐπὶ τῆς κάτω ἐπιφανείας παρὰ τὴν δεξιάν γωνίαν (0 165 ἀφ' ἑκατέρας τῆς ἀκμῆς τοῦ λίθου) ἐγλυπται διαγωνίως φερόμενον μικρὸν κοίλωμα (0 07×0 04, βάθ. 0 09), γενόμενον χάριν τῆς πρὸς τὸ τοῦ μνημείου σῶμα συνδέσεως τοῦ ἐπικράνου. Ἡρέθη ὀπισθεν, ἤγουν βορρῶθεν (ἀνατολικὸν νοεῖται τὸ τῆ εἰσόδῳ τοῦ ναοῦ ἀντιστοιχοῦν), τοῦ μνημείου τοῦ Κουρίωνος (τοῦτο ἐν τῷ διαγράμματι ΠΑΕ 1884 πίν. Ε' κεῖται ὡς ἀνατολόθεν τοῦ Ι''', πρβ ΠΑΕ 1884 96, ΑΕ 1886 56 ἀρ. 17=IG VII 331-333 337-343 4269 καὶ σ. 744, ΑΕ 1891 119 ἀρ. 51).

Ἐπιγεγραμμένα εἰσι πᾶσαι αἱ σφζόμεναι κάθετοι ἐπιφάνειαι, ἀνά δύο προξενίας ἐκάστη ἔχουσαι (ἢ ἐπὶ ἀναθηματικοῦ βήθρου ἀρχαιοτάτη προξενία ἠύρηται ἐν Δελφοῖς, *Pomtow* AM 1906 534, πρὸ τοῦ πX 360)· μόνον δὲ ἄλλο ἐν τῶν σφζομένων ἐπικράνων φέρει ἐπὶ τριῶν ἐπιφανειῶν ἐπιγραφάς, ὡσαύτως προξενίας ἐν τῇ Βοιωτικῇ διαλέκτῳ καὶ τῇ κοινῇ, τὸ ἐν IG VII 283-286 καὶ ΑΕ 1892 33 ἀρ. 61 ἐκδοδομένον· ἄλλα τρία μνημεῖά εἰσιν ἐπὶ τριῶν τοῦ σώματος τοῦ μνημείου ἐπιφανειῶν ἐπιγεγραμμένα. Ἡ ὀπισθία ἐπιφάνεια ἦν, ὡς εἰκάσαι, ἀνεπίγραφος· τρία μόνον τῶν βήθρων φέρουσιν ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ἐπιφανείας μίαν, δύο καὶ ἐξ λέξεις (IG VII

243, ΑΕ 1891 120 ἀρ. 54 [=IG VII 4269], IG VII 438· μνημονευθήτω ἐνθάδε καὶ τὸ ἐν *Keil + vPremenstein* Lydien I ἀρ. 16, ἔμπροσθεν καὶ δεξιόθεν καὶ ὀπισθεν ἐπιγεγραμμένον). Βήθρα τινὰ ἔχουσι δύο ἐπιφανείας ἐπιγεγραμμένας, τὸ μέτωπον καὶ τὸν δεξιὸν κρόταφον· ἄλλα δὲ τινὰ, ὡς τὸ τοῦ Μεγακλείδου (ΑΕ 1886 70 [=IG VII 327] 1892⁴⁵· εἶνε τὸ ἀριστερόθεν, ἤγουν δυσμόθεν, τοῦ ἐν τῷ διαγράμματι ΠΑΕ 1884 πίν. Ε' μνημείου Ι'''), εἰσὶν ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ ἀριστεροῦ κροτάφου ἐπιγεγραμμένα. Προετιμᾶτο δὲ, ὡς εἰκάζεται, ἡ δεξιὰ, ἤγουν ἡ ἀνατολική, τῶν μνημείων ἐπιφάνεια πρὸ τῆς ἀριστερᾶς ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ ἐξ ἀνατολῶν ἦν ἢ εἰς τὸ ἱερὸν πρόσοδος, πλὴν εἰ ἡ δεξιὰ τοῦ μνημείου ἔκειτο, ὡς ἐν τῷ τοῦ Μεγακλείδου, ἔγγιστα ἐτέρου μνημείου· ἐπὶ δ' αὖ τοῦ κροτάφου ἑκατέρου ἐπεγράφετο πρῶτον καθ' ὅλου, ὡς εἰκάσαι, ὁ παρὰ τὸ μέτωπον χώρος. Τὸ βήθρον τοῦ Πτολεμαίου καὶ τῆς Ἀρσινόης (IG VII 297-299 [298 = RIG 204· 297 καὶ 298 = OGI 81] καὶ σ. 744 = ΑΕ 1891 113 ἀρ. 53) εἶνε ὡσαύτως ἐπιγεγραμμένον ἐπὶ τε τοῦ μετώπου (ἀναθήσεις καὶ προξενία) καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ κροτάφου (προξενία· ὁ δεξιὸς κρόταφος λείπει· ἐν RIG 204₄ 13 γρ. *Βυζάντιος - Βυζάντιον*, ἐν δὲ IG VII 298₆ καὶ OGI 81₇ [οἱ στίχοι ἐν IG καὶ RIG ἀριθμοῦνται ἄνευ τοῦ τῆς ἀναθέσεως, ἐν δὲ OGI ἀριθμοῦνται σὺν τῷ τῆς ἀναθέσεως, οὕτως δὲ καὶ ἐν ΑΕ νοητέοι] γρ. *καθ' ἰδίαν*, ἐν δὲ IG VII 298 ἐξέπεσεν ἐν τε τῷ κειμένῳ καὶ ἐν τῇ μεταγραφῇ εἰς στίχος (στ. 14^a = OGI καὶ ΑΕ στ. 16: *καὶ ἐγγόνους* κτλ), ἐν δὲ ΑΕ 1891 115/6 ἐν τῇ μεταγραφῇ γρ., ὡς καὶ ἐκ τοῦ κειμένου δηλοῦται, τῶ₁₀ - τόδε₂₃, ἐν δὲ IG VII 299 καὶ σ. 744

1α (στίλη): Βοιωτῶν προξενία Ἀρισταίων Ἀριστέως Ροδίου.

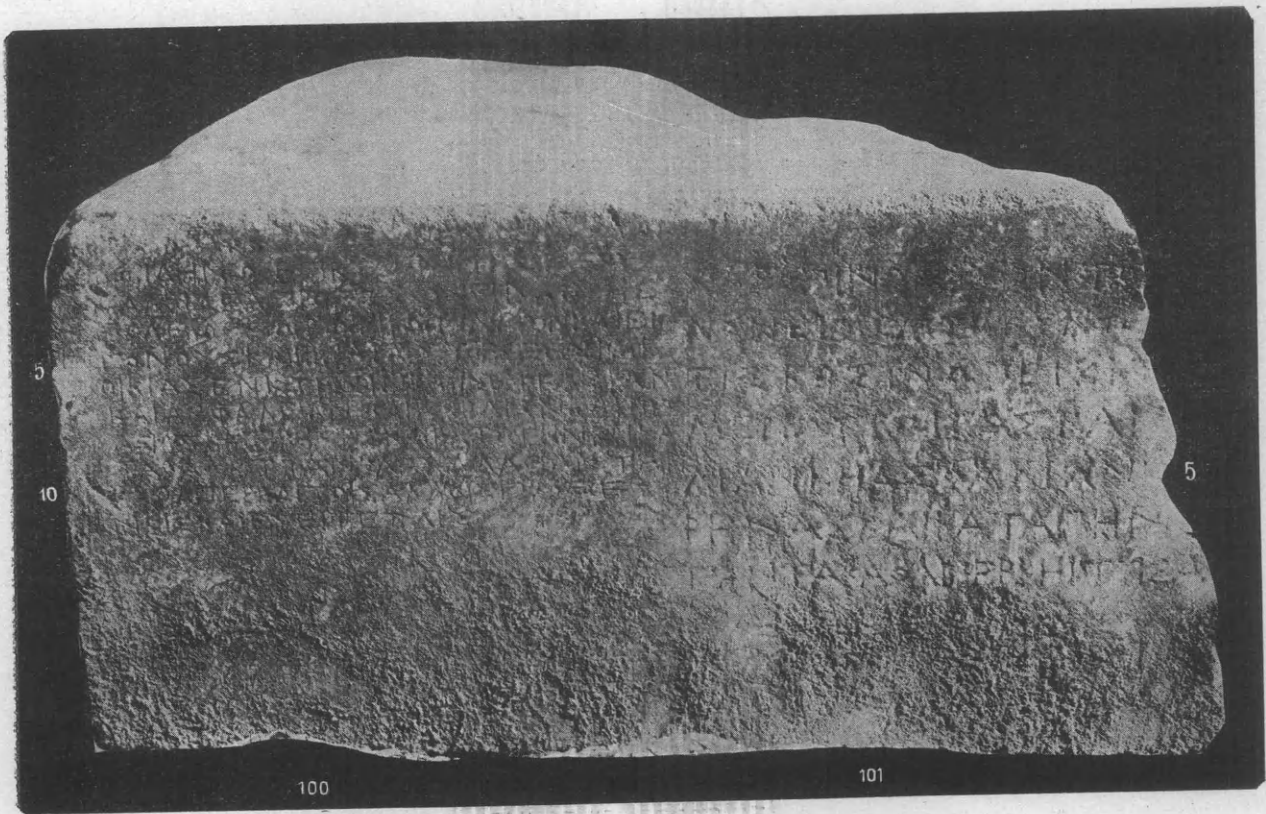
99^a
(πρβ σ. 54,
ἐπιγρ. ἀρ. 99·
δρ. ἐξῆς ἀρ. 99α.)

Παμπεριχῶ ἄρχοντος, Ἐνδιος
Τηλεγόνω Πλαταιεὺς ἔλεξε τῷ
δάμῳ πρόξενον εἶμεν κῆ εὐεργέ
ταν τῷ κοινῷ Βοιωτῶν Ἀριστήωνα
5 Ἀριστέως Ρόδιον κῆ αὐτὸν κῆ
ἐγγόνως κῆ εἶμεν αὐτῷ γᾶς κῆ οἰ
κίας ἔμπασιν κῆ ἰσοτέλιαν κῆ ἄ
σφάλιαν κῆ ἀσουλίαν κῆ πολέμω
κῆ εἰράνας ἰώσας κῆ κατὰ γᾶν κῆ
10 κῆ κατὰ θάλατταν κῆ τὰ ἄλλα πάν
τα καθάπερ κῆ τοῖς ἄλλοις προξέ
νοις κῆ εὐγέταις τῷ κοινῷ Βοιωτῶν.

[=ΑΕ 1891 117/8]₁ γρ. ἄρχοντας ἐν κοινῶι Βοιωτῶν Ν[ικ]ασαρέτου· ἐν IG XII₅ 802 [πρβ RE 1915₂₁₃] ὀνομάζεται πρόξενος Τηνίων ὁ πατήρ τοῦ ἄνω [OGI 81 κλπ] τιμωμένου Φορμίωνος, Νυμφαῖος Ἀθηναῖωνος Βυζάντιος, πρβ OGI 81₅ ὁ Βυζάντιος, XII₅ 802, τὸμ Βυζάντιον). Ὅτι δὲ καὶ τοῦ ἐνθάδε ἐκδιδόμενου ἐπικράνου ὁ ἀριστερὸς κρόταφος ἐπεγράφη μετὰ τε τὸ μέτωπον καὶ τὸν δεξιὸν κρόταφον, εἰκάζεται καὶ ἐκ τῆς θέσεως τοῦ 6^{ου} ψηφίσματος (ἀρ. 103), ὅπερ, δι' ἔλλειψιν, ὡς εἰκάζει, ἄλλου οἰκείου χώρου ἔγγιστα τῆς κάτω

ἀκμῆς τοῦ λίθου κεχαραγμένον, ὑποτιθεμένου τοῦ ἐν τῷ δεξιῷ κρόταφῳ ἀριστεροῦ ψηφίσματος (ἀρ. 100) ὡς ὑστάτου, κρίνεται ὡς τὸ παρέσχατον πρβ ἄλλοι: Wilhelm Jh 1911₂₅₄.

Ἐκ τῆς ἀναπληρώσεως τῶν ἐπὶ τῶν κρόταφων ἐπιγραφῶν (ἐν τῇ ἐνθάδε ἀναπληρώσει τὸ ὑπόλο- γεῖται ὡς τὸ ἥμισυ πλατέος γράμματος, ἐν δὲ πυκνότερον κεχαραγμέναις ἐπιγραφαῖς ὡς τὸ τρίτον ἢ ἀνάλογως ἔλασσον) ἔστιν εἰκάζειν ὅτι ὁ κρόταφος ἐκάτερος ἦν σχεδὸν κατὰ τὸ ἥμισυ, τὸ πρὸς τῷ μετώπῳ, ἐπιγεγραμμένος, δὲν εἶνε δὲ πιθανὸν ὅτι

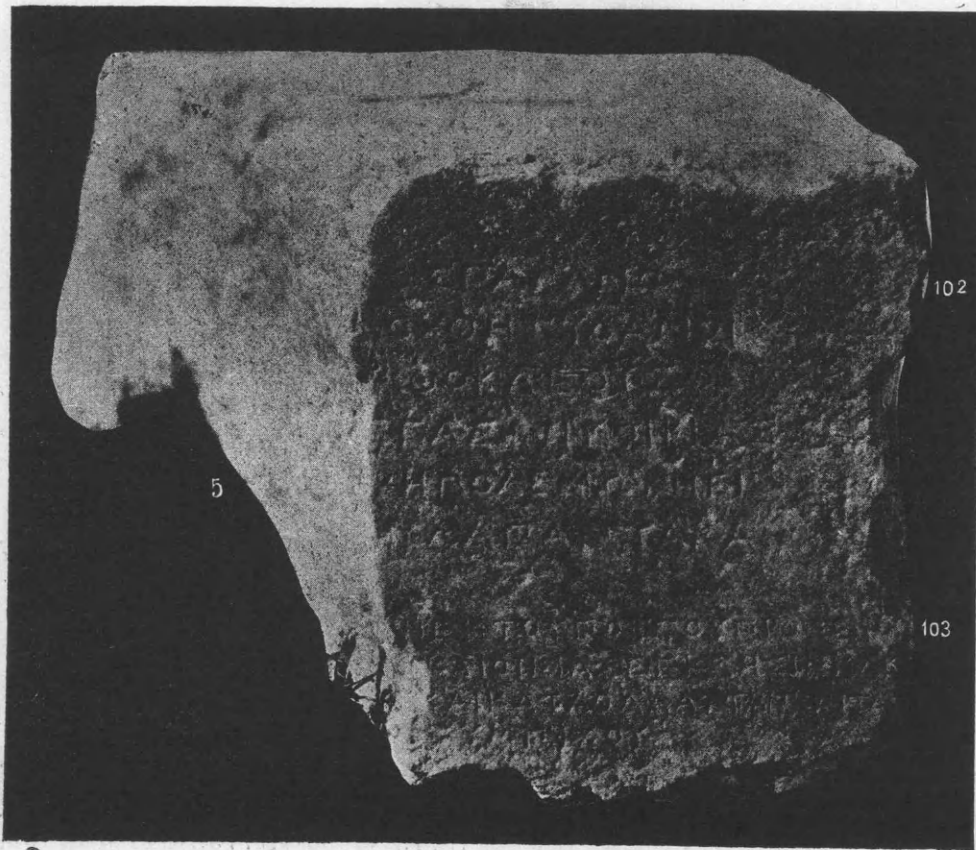

2 (δεξιὸς κρόταφος): προσεῖναι δύο:

ἀρ. 100: Ὁρωπίων προξενία Ἐπικύδει Κτησικλέους Χαλκιδεῖ· ἀρ. 101: Βοιωτῶν προξενία δεῖνι Λεοντίσκου Σινωπεῖ.
(ὁρ. ἐξῆς ἐπιγρ. ἀρ. 100 101.)

100 2(=δεῖνα)]ων [Τ]ιμοξένο[υ] εἶπεν· δεδό[χθ]αι
τῷ δήμῳ Ἐπικύδην Κτησικλέου
Χαλκιδέα πρόξενον εἶναι τῆς
πόλεως Ὁρωπίων αὐτὸν καὶ ἐκ
5 γόνους καὶ εἶναι αὐτοῖς γῆς καὶ
οἰκίας ἐνκτησιν καὶ ἰσοτέλειαν
καὶ ἀσφάλειαν καὶ ἀσυλίαν καὶ πο
λέμου καὶ εἰρήνης καὶ κατὰ γῆν καὶ κα
τὰ θάλατταν καὶ τᾶλλα πάντα
10 καθάπερ καὶ τοῖς ἄλλοις προξέ
νοις καὶ εὐεργέταις.

101 Χαροπίνῳ ἄρχοντο[ς, ἔδοξε τοῖ δάμοι πρόξε
νον εἶμεμ τῷ κυνῶ [Βοιωτῶν ± 7½(=δεῖνα) Λειον
τίσκῳ Σινωπεῖ κῆ [αὐτὸν κῆ ἐσγόνως κῆ εἶ
μεν αὐτῶι γᾶς καὶ οἰκίας ἐπασιν κῆ ἀσυ
5 λίαν κῆ ἀσφάλειαν κῆ πολέμου ἰόντος κῆ εἰ
ρήνας καὶ κατὰ γῆν [κῆ κατ θάλατταν κῆ τᾶλλα
πάντα καθάπερ κῆι τῆς ἄλλοις προξένους κῆι εὐεργέταις.

3 (ἀριστερὸς κρόταφος): προξενία δύο :

ἀρ. 102: Βοιωτῶν προξενία δεῖνι Ἀγαθοκλέους ἐθνικόν·

• 103: Ὠρωπίων προξενία δεῖνι δεῖνος - ἐκ τοῦ Πόντου.

(δρ. ἐξῆς ἐπιγρ. ἀρ. 102 103.)

102 ± 8½ (= δεῖνος) ἄρχοντας ἐν κυνῷ Βοιωτῶν, μειν]ὸς πανάμω,
± 26 (= δεῖνα δεῖνος ἐθνικόν) ἔλεξε· δεδ]όχθη τῷ δάμοι
προξενον εἶμεν τῷ κυνῷ Βοιωτῶν ± 6(=δεῖνα) Ἀγ]αθοκλέους
± 6(=ἐθνικόν) κῆ αὐτὸν κῆ ἑσγόνως κῆ εἶμεν αὐτῆς] γᾶς κῆ Φοικίας
5 ἔπασιν κῆ Φισοτέλιαν κῆ ἀσφάλιαν κῆ ἀσυλίαν] κῆ πολέμω κῆ εἰ
ράνας κῆ κατὰ γᾶν κῆ κατὰ θάλατταν κῆ τὰ ἄ]λλα πάντα κα
7 [θάπερ τῆς ἄλλυς προξένους κῆ εὐεργέτης].

103 ± 9 εἶπεν· δεδόχθαι τῷ δήμῳ ± 25½ (= δεῖνα δεῖνος Χερσονησίτη)]ν ἐκ τοῦ Πόντου προξενον
εἶναι τῆς πόλεως Ὠρωπίων καὶ αὐτὸν καὶ ἑκγόνους καὶ εἶναι αὐτοῖς γῆς] καὶ οἰκίας ἔγκτησιν καὶ
ισοτέλειαν καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ κατὰ γῆν κ]αὶ κατὰ θάλατταν καὶ τὰ
ἄλλα πάντα καθάπερ τοῖς ἄλλοις προξένοις· ἐπεψήφισεν Ἐρμόδωρος Ὀλ]υμπίχου.

περιεῖχε πλείους τῶν δύο προξενιῶν ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ ὁ δεξιὸς κρόταφος, ἐν ἰδίᾳ ἑκατέραν τὴν προξενίαν ἔχων σελίδι, εἶπερ καὶ ἄλλην εἶχε προξενίαν, ἐπὶ ἄλλης ἂν τχύτην ἔφερε σελίδος, ἀλλ' ἐπὶ τριῶν σελίδων φέρουσα προξενίας ἐπιφάνεια μνημείου ἀπαξ μόνον ἠϋρηται (Διοδώρου μνημεῖον, IG VII 271-278 καὶ σ. 744 [=AE 1889₁₃ ἀρ. 33· RIG 209 215 1098])· τὸ μέτωπον καὶ ὁ ἀριστε-

ρὸς κρόταφος ἐπὶ μιᾷς φέρουσι σελίδος ἀμφοτέρας τὰς προξενίας. Ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἐπὶ τε τοῦ μετώπου καὶ ἀμφοτέρων τῶν κροτάφων ἀναγεγραμμένων προξενιῶν εἰκάζεται ὅτι τὸ μνημεῖον ἦν ἐν τόπῳ κχλλίστῳ (πρβ. AE 1885₁₀₃(4) [=IG VII 316]₉ 1892₄₁ (70) [=RIG 699]₁₅) ὑπὲρ ἐπιφανοῦς ἀνδρὸς ἰδρυμένον (πρβ. τόπον εὐρέσεως ἀ. σ. 55α).

Κατὰ τὰ εἰρημένα καταγράφονται ἐνθάδε πρῶτον μὲν τὰ ψήφισματα τῆς ὡς μετώπου λαμβανόμενης ἐπιφανείας (ἀρ. 98 99), ἔπειτα τὰ τοῦ δεξιοῦ κροτάφου (100 101), εἶτα τὰ τοῦ ἀριστεροῦ (102 103).

Τῶν προξενίων τούτων τέσσαρες μὲν εἰσιν ἐν τῇ Βοιωτικῇ διαλέκτῳ γεγραμμένοι, δύο δὲ ἐν τῇ κοινῇ. Εἰρήσθω δὲ περὶ τῆς δημόσιας τῶν Ὀρωπίων γλώσσης ὅτι τῶν ἐν Ἀμφικρατεῖῳ εὐρεθειῶν ἐπιγραφῶν αἱ μὲν Βοιωτιαστί γεγραμμένοι εἰσὶ πᾶσαι προξενίαί τοῦ κοινοῦ τῶν Βοιωτῶν, αἱ δὲ ἐν τῇ κοινῇ γεγραμμένοι προξενίαί εἰσὶ πᾶσαι τῆς πόλεως Ὀρωπίων, πλὴν μιᾶς, τοῦ κοινοῦ τῶν Βοιωτῶν οὔσης. Αἱ ἐν Βοιωτίᾳ εὐρεθεῖσαι προξενίαί καθ' ὅλου εἰσὶ τῶν πόλεων ἐκάστων ἐν δυσὶ τῶν Θηβῶν ἐπιγραφαῖς· ὀνομάζονται Βοιωτῶν πρόξενοι, IG VII 2407 (= RIG 247) 2408 (= RIG 248 = SIG 99 καὶ τόμ. II σ. 840· στ. 13 ἴσως ἔκειτο [Πτ]{ω}ίωνος), πρβ Swoboda GVB 25 36 ἐν Κωρωνείας ἐπιγραφῇ IG VII 2858 ὀνομάζεται πρόξενος τοῦ κοινοῦ Βοιωτῶν. Περὶ τῆς ἀρχαιοτάτης τῶν ἐν Δήλῳ προξενίων πρβ Wilhelm NBGI III (ἐν SBAW 1913, τόμ. 175) 31.

Ἐν Ἀμφικρατεῖῳ ἐκάστη προξενία καθ' ὅλου ἓνα ὀνομάζει πρόξενον (ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μετὰ τοῦ καὶ εὐεργέτην· τὸ ἐν AE 1947²⁸⁶ ἀρ. 94 ψήφισμα ὀνομάζει εὐεργέτην μόνον), ἔνια δὲ δύο, ἀδελφοῦς (IG VII 337, Παντίας καὶ Γοργίας Παντίου Δάκωνες, πρβ IG VI σ. XII₁ = σ. 318_γ κατ. 3 327 δ. κατ. 9 καὶ ἡ ἄλλους, τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης πόλεως· ἐν AE 1891⁷⁷ προσδοκῶνται κατὰ τὸ ψήφισμα πλείους ὅπως δανείσωσι χρήματα ἵνα ὀνομασθῶσι πρόξενοι καὶ εὐεργέται, ἀλλ' εἰς μόνος προσελθῶν ἀναγράφεται ἐν τῷ ὑποτεταχμένῳ λήμμητι (οἶδε πρόξενοι καὶ εὐεργεταὶ κατὰ τὸ ψήφισμα), ἐπειδὴ δὲ γέγραπται ἄνευ πατρίδος (Νίκων Χάρμυδος), εἶνε Ὀρώπιος, ἤγουν νοεῖται εὐεργέτης (ἐν AE 1891⁷⁷ ἐν τῷ κειμένῳ στ. 22 γραπτέον, ὡς ἐπὶ τοῦ λίθου κεῖται καὶ ἐν τῇ μεταγραφῇ γέγραπται, πατρόθεν ἐν στήλῃ, διὸ δὴ καὶ διορθωτέον οὕτως ἐν IG VII 4263 καὶ RIG 587 καὶ SIG² 516 [ἀπαλειπτέα ἢ σημ. 5 καὶ ἡ ἐν Nachmansohn LFMI 115²⁸⁴ περὶ τούτου μνεία] καὶ Bleckmann IGS [ἐν Lietzmann KT 115] 25 καὶ Larfeld HGE I 521) ἐν Ἀλιάρτου IG VII 2848 καὶ Θε-

σπιῶν 1728 (καὶ σ. 746 = RIG 228) ὀνομάζονται τέσσαρες πρόξενοι (ἐν Ἰλίου SIG² 479 [= 3355] διδοται τέσσαρσι ἀδελφοῖς προξένοις ἀτέλεια πάντων), πρβ 513 (δύο πρόξενοι) 519 (δύο) 518 (τρεις) 523 (τρεις ἀδελφοί) 4128 (τρεις), SIG² 268¹⁸² καὶ (δῶδεκα Ἀλεξανδρεῖς), IG VI 966 (τρεις), DI 4944 (ἑπτὰ) 5104 (ἐννέα καὶ εἴκοσι), SIG² 494 (= 3492· δύο καὶ τριάκοντα)· πρβ ἄλλως με[τ]ὰ τοῦ ὑπάρχοντος προξένο SIG 475^{1 2}, μετὰ τῶν ὑπαρχόντων προξένων IG XII₅ 24 1002 (ἐν 1000: μετὰ τῶν ὑπαρχόντων προξένων Ἀθήνησι), μετὰ τῶν ὑπαρχόντων XII₅ 4 (καὶ σ. 300; 1004 (= OGI 773) καὶ XII₇ 6 (καὶ ἐν 44_{2/3} ἴσως ἔκειτο μετὰ [τῶν ὑπαρχόντων], ἐν δὲ^{6/7} ἴσως ἐν[κτιοῖν γῆς καὶ οἰκίας]) [45], πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προξένοις XII₅ 2_B (καὶ σ. 300), πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προξένοις XII₅ *1⁸ (σ. 2), πρὸς τοῖς ὑπάρχου[σι·] XII₅ 121, πρὸς τοῖς ὑ[π]άρ[χ]ουσι[ν] XII₅ 114, πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι[ν] XII₅ 122, πρβ Monceaux Proxén. gr. 50 καὶ 55 81, Wilhelm BGI 465, Larfeld HGE I 525 (αὐτ. στ. 13 ἀντὶ S 773 γρ. OGI 773), πρβ μετὰ τοῦ προὑπάρχοντος ἱέρω Ziehen LGS 84.

Ἐν πᾶσι τοῖς ἐνθάδε ἐξ ψηφίσμασι τηρεῖται ἡ κατὰ συλλαβὴν διαίρεσις τῶν στίχων, πρβ AE 1898²⁵², Wilhelm AE 1905²¹⁶ Jh 1907³⁴ BGI 375 (λ. Silbentrennung), IG² II 351 (πρβ ἄλλως 343). Περὶ τοῦ χρόνου τῶν ἐν Ἀμφικρατεῖῳ ψηφισμάτων πρβ Holleaux RÉG 1895¹⁹⁰ 1897²⁶ 47 1900¹⁸⁷, Dittenberger OGI 81¹.

98 99 (μέτωπον, εἰν. 1 καὶ μεταγραφὴ ἄ.σ. 54):
Βοιωτῶν προξενία δύο.

Ἀριστερὰ ὦα πλ. 0 02, ἐπιγεγραμμένου χώρου πλ. 0 50 (τοῦ 1^{ου} στίχου τοῦ 1^{ου} ψηφίσματος) - 0 65 (τοῦ 3^{ου} στίχου τοῦ 2^{ου} ψηφίσματος)· κενὸν ἄνω μὲν ὕψ. 0 032, κάτω δὲ 0 068, μεταξύ δὲ τοῦ 1^{ου} ψηφίσματος καὶ τοῦ 2^{ου} 0 022· γρ. ὕψ. 0 008. Ἀμφότεραι αἱ ἐπὶ τοῦ μετώπου προξενίαί εἰσιν, ὡς εἰρηταί (σ. 54), Βοιωτικῇ διαλέκτῳ γεγραμμένοι.

98: προξενία Ἀγήτορι Παρμενίωνος Μεγαρεῖ.

98₁· τοῦ ἄρχοντος τὸ ὄνομα καὶ ἐν IG VII 4260 γράφεται Πανπιρίχῳ, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐν τοῖς ὀπισθεν ἀρ. 106 ψηφίσματος, καθ' ὃ καὶ ἐν ἀρ. 105 ἀνε-

πληρώθη, *Παμπυρίω*, ἐν δὲ IG 4261, καθ' ὃ καὶ ἐν τῷ ἐξῆς ἀρ. 99 ἀνεπληρώθη, *Παμπυρίω* τὸ ὄνομα τοῦτο μόνον ἐν Ἀμφιαρείῳ ἀπαντᾷ, πρὸ ἐν Λεβαδείᾳ IG VII 3068₁₁ *Παμπύριο*, *Meister* GD I 146 225, *Sadée* BTD 171 205 231 ἐν IG VII 525₁ ἔκειτο ἴσως Ὀμολω]ίω (μᾶλλον [πρὸ 514, ἐνθα ἴσως οὕτω ἔκειτο τὸ λείψανον τοῦ ἐν 514 ὀνόματος παρελείφθη ἐν Indic. σ. 788] ἢ *Πανλυ]ίω* ἢ ἄλλο [πρὸ *Pape* WGE σ. XXII]). Ἐπὶ τέλει τῆς παρούσηςπραγματείας ἀναγραφῆσονται τὰ ὀνόματα τῶν ἐν Βοιωτιαστί γεγραμμένων ἐπιγραφῶν τοῦ Ἀμφιαρείου φερομένων ἀρχόντων. Ἐν ἀρχῇ τῶν ἀρχόντων φερουσῶν Βοιωτικῶν ἐπιγραφῶν, τῶν τε ἄλλοθι καὶ τῶν ἐν Ἀμφιαρείῳ Βοιωτιαστί γεγραμμένων, καθ' ὅλου κεῖται: *δεῖνος ἄρχοντας*, προηγουμένου δῆλον ὅτι τοῦ κυρίου ὀνόματος ἐν Ἀμφιαρείῳ ἐπὶ τῆς ἐν ΑΕ 1892₃₅ ἀρ. 62 προξενίας κεῖται ἀπλῶς *Νικία* (ἄνευ τοῦ ἄρχοντος· πρὸ ἐν Ὀρχομενοῦ ἐπιγραφῇ 3172_{162 166 169 175/6}), ἐν δὲ IG VII 283 παρελείφθη τὸ περὶ τοῦ ἄρχοντος ἐν Χαιρωνείᾳ περὶ τοῦ ἄρχοντος τῆς πόλεως ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κεῖται *ἀρχῶν* μετὰ τὸ ἄρχοντας ἀπαντᾷ ἄλλοθι τε πολλάκις καὶ ἐν Ἀμφιαρείῳ ἐνιάκις *Βοιωτοῖς*, ἀπαξ δὲ ἐν Ἀμφιαρείῳ ἐν *κυνῶ Βοιωτῶν* ΑΕ 1892₃₇ ἀρ. 64· εἰρήσθω ἐνθάδε ὅτι ἐπὶ τῶν ἐν τῇ κοινῇ γεγραμμένων ψηφισμάτων τοῦ Ἀμφιαρείου φέρεται ὡς μὲν ἐπὶ τὸ πολὺ ἄρχοντας ἐν (σπανιάκις ἐγ) κοινῶι *Βοιωτῶν δεῖνος*, δις δὲ ἄρχοντας ἐν *τῶι κοινῶι Βοιωτῶν δεῖνος*, ἐνιάκις δὲ ἄρχοντας ἐν κοινῶι *δεῖνος*, δις δὲ ἄρχοντας ἐν *τῶι κοινῶι δεῖνος*· ἐν Θεσπιέων προξενία IG VII 1727 κεῖται ἐπὶ *Μαχάνω* ἄρχοντας· ἐν Ἀχραιφείων ἀναθέσει 4157-*Εὐγύτινος* ἄρχοντας *Ἀμνία*· ἐν Ὀρχομενίων προξενία 3166 *Ἀριστοδάμω Μνασιγενείῳ* ἄρχοντας· ἐπὶ ἀναθέσεων δὲ τῶν Βοιωτῶν ἐν μὲν Ἀχραιφείας 2724^ο κεῖται *Ἀχέλωνος* ἄρχοντας *Θειβήω*, ἐν δὲ 2724^β ἄρχοντας *Ἡσυχρόνδαο* *Θιομνάσι[ω]* *Θειβήω*, ἐν δὲ Ὀρχομενοῦ 3207 (=RIG 1113) ἄρχοντας *Σαμίαο* *Ἰσμενικέταο* *Θειβήω*, ἐν δὲ Ἀχραιφείας 2723-ἄρχοντας *Βοιωτοῖς* *Φιλοκόμω* [*Ἀντιγ[ενει]ῶ* *Θε[ι]σπιε[ῖος]*]· ἐν Ταναγραίων προξενία 508 κεῖται ἐπὶ τέλει *Εὐανγέλω* ἄρχοντας (ἐν Δελφῶν προξενία *Pomtow* AM 1906₅₃₄ κεῖται ἐπὶ τέλει ἄρχοντας *Κοίτωνος*· πρὸ *Wilhelm* AM 1898₄₇₃).

98₁ *Ἀριστοκλείδης* κατὰ τὴν κοινῇ. περὶ τοῦ πατρόθεν εἰρήσθω ὅτι ἴσως τῆς αὐτῆς οἰκίας εἶνε ὃ ἐν Ταναγραίων καταλόγῳ ἀρχαιοτέρῳ IG VII 537_{α4} ἀπαντῶν *Δούτιμος* *Διοδώριος* (αὐτ. ἐν α₁₇ ἴσως ἔκειτο *Θιόζοτος*, πρὸ 538₂₇ πατρωνυμικὸν *Θιοζότιος* καὶ σ. 780).

98₂ ἐν ταῖς Βοιωτικαῖς προξενίαις τοῦ Ἀμφιαρείου τὸ πρόξενον εἶμεν κλπ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προηγείται τοῦ ὀνόματος (*δεῖνα δεῖνος ἐθνικόν*, πρὸ ἐν *Τανάγρα* IG VII 504 κέ, ἐν *Θήβαις* 2407), ἀνάπαυλιν δὲ ἐπέεται τούτῳ 6^{κ^α} (πρὸ ἐν *Θήβαις* 2408 2409).

98₃ *Πα]ρμενίωνος*· περὶ τοῦ ὀνόματος πρὸ ἐν *Μεγάρων* ἐπιγραφῇ IG VII 42₂₅ *Παρμενίων* *Εὐπαλίνο*.

98₄ *ἐσγόνως*· ὡσαύτως ἐν τῷ ἐξῆς ἀρ. 109 καὶ ἐν IG VII 280 283 καὶ ΑΕ 1892₃₅ ἀρ. 62 [πρὸ 1892₃₇ ἀρ. 64], ἐν δὲ τοῖς ἐξῆς ἀρ. 99 106 108 καὶ IG 393 (= ΑΕ 1891₉₉ ἀρ. 44 = RIG 219) 4259 4260 4261 *ἐγγόνως*, ἐν δὲ τῷ ἐξῆς ἀρ. 104 καὶ IG 352 (= ΑΕ 1892₄₃ ἀρ. 71) *ἐκγόνως*.

98_{5/6} *Εἰσοτέλιαν* τοῦ δίγαμμο τὸ ἐνθάδε σχῆμα ἀπαντᾷ καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς ψηφίσμασι, ἀρ. 99₄ ἐν ταῖς λέξεσι *υκίας* καὶ *ισοτέλιαν*, ἀρ. 108_{7/8} ἐν ταῖς αὐταῖς λέξεσι *οικίας* καὶ *ισοτέλιαν*. Ἄλλοθι δὲ ὁμοίοσχημον τὸ δίγαμμον ἀπαντᾷ ἐν *Εοικίας* IG VII 2407 (=SIG² 99 καὶ τόμ. II σ. 810), *Εἰσο[τέλιαν]* IG VII 514₆; *Εἰσοτέλιαν* ΑΕ 1909_{55/6} (αὐτ. ἔκειτο, ὡς εἰκάσαι, *αὐ[τοῖ] γ*]-₁₀[*κῆ* *ἀσουλίαν κ*]), πρὸ, ἐλλογουμένων καὶ τῶν ἐχόντων *ει=ι*, *Εἴσαρχος* IG VII 1888_{h1} (πρὸ var. lect. _{a5 b2 f7}), *Εἰσάρχη* *Ἀρβανιόπουλος* Παγασ. στηλ. σ. 411 ἀρ. 161, *Εἰσόκλια* IG VII 2287, *Εἰσοίμα* VII 1118, *Εἰσὼ* VII 1609 (ἄλλο τὸ *Εἰσιδώρα* VII 1608· πρὸ *Salač* Isis, Sarapis a Božstva, v Praze 1915), πρὸ ἄλλως *Εἰσάκιδες* IG XII₉ 5689, *Εἰθύμαχος* IG XII₉ 5691, *Εἰ[θ]ύνον* XII₉ 5690, *Εαρημένο-δαρεικός* SIG² 258¹⁶₂₈, *Εάσιος* IG VII 3170, *Εέτεος* *Solmsen* IDS³ 20₁₇₇, *Εετέων* SIG² 468⁹ [_{12 21 23}], *Ειδίαν* *Ziehen* LGS 75⁹₂₂ σ. 231, *Ειδίαν* *Παπαδάκης* ΑΔ 1916_{223 Γ46} (πρὸ *Ειερά*_{49 ν}, *προεισιτάστω*, 225² 227), ἐξ *Εἰα[ρα]*₆ *πύτνας* (οὕτως ἴσως ἀναγνωστέον) DI 5172, *Εἰερόκλια* IG VII 1106 (πρὸ *Meister* GD I 72 214 280 294 II 29 30 38 73), *Εἰκαδίων* IG VII 625 (πρὸ 3180₅₀ *Εἰκαδίων*· περὶ τοῦ ὀνόματος πρὸ καὶ DI 5037₂ [*Meyer* GG 310]

5149₄₉, RIG 1233₄· ἐν RIG 1236₇ ἴσως ἀναγνω-
 στέον τὸ δε(δε)ύτερον), *Εἰλαρχέοντες* IG VII
 2466₃, *Εἰλαρχιόντων* IG VII 3087₃, *Εἴλλον* IG VII
 2431₁₀ (στ. 2 ἴσως [E](A)ναξανδρίδαο), *Εἴλλωνος*
 IG VII 2724₆, *Εἰόλεος Gerhard* AI III 152 ἀρ.
 382 (πρβ ἄλλως *Papadémétracopoulos* Tradit.
 anc. σ. 43, *Εἴρις* σ. 81· πρβ *Welcker* A Denkm.
 III Taf. 6 σ. 257), *Εἶσ[τ]ορε[ς]* IG VII 3173₁₂,
 τὸν *Εοῖνον Ziehen* LGS 73 (= *Κεραμόπουλος* AE
 1906_{157 159 165} = *Buck* ISGD σ. 206 ἀρ. 50· ἴσως
 ἔκειτο [τῆδ]ε οἶνον ἢ ἄλλως· πρβ ἄλλοι *Wilhelm*
Jh 1909₁₃₅), *Εοῖνο*[-DI 5130_{β' 1 2}], *Εοῖνον* καὶ *Εδν*
 καὶ *Εδ* *Ahrens* GD I 31⁴ 41², *Meister* GD I
 104³ 105 106¹ 226 229 252-256, *Hoffmann*
 GD II 162 217 455, *πάΕιδι* IG VII 3989 (πρβ
Sadée BTD 187³), πρβ *ΠαΕίλλυ* IG VII 709,
Πά[Ε]ίλλος 703, πρβ 690—708, *Πάλλος* χρη-
 στός 1312, *πάΕις* IG XII₂ 304 (πρβ *Meister*
 GD I 153 II 227 245 246), *Dittenberger* ἐν IG
 VII 690 1312, *Sadée* BTD 229—230, πρβ
 ἄλλως *FEiarῖνος* IG VII 1919 (*Sadée* BTD 221),
 τ *Ιουαῖδας* IG VII 585_{γ 14}. Γέγραπται δὲ □ τὸ δι-
 γαμμα ἐν □ *αλ[ί]σσοκατα[ι]* IG IX₂ 1226, □ *Αναξι-*
δοτος IG VII 3234 (ἐπὶ τοῦ λίθου φαίνεται □ *μᾶλλον*
 ἢ *Ε*), □ *Ασανδριδ[αία]* GI IX₂ 1227₁₀, □ *Ασιδάμος*
 IG IX₂ 1240, □ *ασικᾶι* IX₂ 575, □ *ασσιδῶν* IX₂
 1226₃, □ *Ηεκαδάμοε* IG VII 593 (πρβ *Buck* ISGD
 45 196 [ἀρ. 35 σημ.], *FHe* DI 1267₂₃, ἐφ' *Φέτος*,
καθ' Φιδίαν, ἐφ' *Φίσμη*, *μεθόπωρον*, *Φίς*, *Φισχύς*,
ΐσχύς, *Έχω*, *Φιριάδας* [IG VII 3172₄₅], *ΦΙφι-*
τος [Κορ.], *Meisterhans* GAI 87), □ *Εκέδα-*
μος IG IX₂ 662, *ΕΚΚηθίδαι* *Αθβανιόπουλος* AE
 1917₁₃₅ ἀρ. 349 (πρβ *Χαιζηδάκης* *Αθ* 1918₄₄₁ *ΕΕΠ*
 1917/8₄₇· πρὸ τοῦ ὀνόματος, ὡς φαίνεται, διὰ τὸ
 μέτρον νοεῖται ἐκθλιψίς = *ἀνέθηκ' Ε-*, πρβ *Allen*
PAS 1888₁₃₅, *Meisterhans* GAI § 24, *EHoff-*
mann SEG 268 [= IG I 398 καὶ I₂ σ. 44] σημ.),
Θειο□ (= *β.ίοτο[ς]*) IG VII 3511 (πρβ *Sadée* BTD 186²
 221), *Κλέ[ε]ργος* (κατ' εἰκασίαν *Sadée* BTD
 231 232, ἢ *Κλείεργος*) IG VII 1875 3511,
όργος IG IX₁ 698 (πρβ 700 *όρβος*), IG XII₇
 413 (πρβ *Roberts* IGE I σ. 18 189), DI 5131
 5132 5151 5169 5135. Το □ σημαίνει, ὡς γνω-
 στόν, καὶ τὸν ἀριθμὸν 6. Πρβ *Ahrens* GD I 31
 170 185 II 41 516 520, *Meister* GD ἔ. ᾗ.,

OHoffmann GD II 12 (πρβ ᾗ.) III 558, *Sadée* BTD
 185 κέ, *Meyer* GG § 229-233, *Kretschmer*
 GVI 96-97, *Solmsen* ULV 147, *Thumb*
 HGD 95 225 258 300 397, *Keil* He 1890₆₁₃
 1894₂₄₉ κέ, IG III 57₁₂ 405₇ 1023_{αβ}, IG XII₅ 186
 (καὶ σ. 310· πολλάκις), CIG 9350-9354, *Keil*
 + *vPremenstein* Lydien II 112 III 97 107,
Arbanitopoulos RPh 1911₁₃₆, *Ξανθοῦδίδης* *ΑΔ*
 1916₁₂, *Roberts* + *Gardner* IGE II σ. 251 401
 475-6 506 (ἀρ. 368), *Nachmanson* HAI (ἐν
Lietzmann KT 110) 73 Γ, *Reinach* TEG 197
 222, *Larfeld* HGE I 347 397 419 420 II 547
 548 GE³ 215 218 264 294 301, *Gardthausen*
 GPalaeogr. II 487, *Blass* Palaeogr. (ἐν *IvMueller*
 HKA I) 307, BPW 1907₉₈₃, AE 1898₂₆₅.

98₆· *ἀσφάλειαν*· τὸ *ει* ἐκ τῆς κοινῆς.

98₆· *εἰράνας*· ἐν τῷ ἐξῆς ψηφίσματι (ἀρ. 99)
 κεῖται ὡσαύτως *εἰράνας*, ἴσως δὲ καὶ ἐν ἀρ. 102
 ἔκειτο *εἰ[ράνας]*, ἐν δὲ ἀρ. 101 ἴσως *εἰ[ρήνας]*· ἐν
 ἄλλαις τοῦ Ἀμφιαρείου Βοιωτικακῆς προξενίαις ἠϋ-
 ρηται δις μὲν *εἰράνας* (IG VII 280 4261 [πρβ ἐν-
 θάδε ἀρ. 99]), ἐνάκις δὲ *ἰράνας*. Ἐν Βοιωτίᾳ κα-
 θ' ὄλου φέρεται *ἰράνας*, IG VII 504-524 2385
 2388 3166 3169 (καὶ ἐν 2407 ἔκειτο, ὡς εἰκάζε-
 ται [πρβ *Larfeld* SIB 316], καὶ [ἰ]ρά[να]ς· πρβ
 ἐν Ἀρκαδίας V₂ 356₄ *καῖράνας*, ἐν Κρήτης DI
 5018_{α 5/6} (= DI IV σ. 1061) *χ[ἰ]ρήνας*), ἐν δὲ VII
 525 καὶ 526 *εἰράνας* (ἐν 536 ἔκειτο, ὡς εἰκάσαι,
 ῶ-κῆ) *εἰ[ράνας]*-₇ [*καθάπερ κῆ τῆς ἄλλης*] *προ[οξέ-*
νυς κῆ εὐεργέτης]· καὶ ἐν 529₄ κατὰ τὰς προτέρας
 ἐκδόσεις [πρβ καὶ *Meister* GD I 228] καὶ τὴν ἐν
Loewy IGB σ. 111 ἀρ. 149 εἰκόνα καὶ μεταγρα-
 φὴν κεῖται *εἰράνας*, δι' ἀπροσεξίαν δέ, ὡς εἰκάσαι,
 ἐν τε τῇ εἰκόνι καὶ τῇ μεταγραφῇ τοῦ IG VII 529
 φέρεται *ἰράνας*), προσθετέον δὲ ὅτι καὶ ἐν στ. 2
 τῆς ἐν IG 529 εἰκόνας ἐσφαλμένως, ὡς ἔκ τε τῆς
 αὐτόθι μεταγραφῆς καὶ τῶν προτέρων ἐκδόσεων
 καὶ τῆς ἐν *Loewy* IGB εἰκόνας ἐμφαίνεται, φέρεται
 ἔλεξεξε ἀντὶ ἔλεξε), πρβ τὰ κύρια ὀνόματα (IG VII
 σ. 775 781) *Εἰράνα* VII 3127, *Εἰράνος* 2131,
Εἰράνος 542₁ 543_{1 3} (ὁ αὐτὸς ἀνὴρ ἐν Ἀμφιαρείου
 ἐπιγραφῇ, 416, γράφεται *Ἰράνος*), *Εἰρανίων* 29·
 πρβ *Meister* GD I 33 69 228 257 II 93, *Hoffmann*
 GD I 135 178 331 II 290 482 529 III 337
 426, SIG III σ. 224 288, *Wilhelm* Jh 1911₂₄₃,

Spitzer Lautl. des arcad. Dial. 20, AE 1898²⁵⁵¹, Thumb HGD 180/1 238, Herwerden LSD² λ. εἰρήνη καὶ χ[ι]ρήνας, Kuehner + Blass GG I 125³ II 578, Meyer GG 98. Ἐν τῇ ἐξῆς προξενία (99) κεῖται κῆ πολέμω κῆ εἰράνας ἰώσας· τὸ ἰώσας εἶνε τὸ σύνηθες ἐν Βοιωτίᾳ, ἐώσας δὲ ἀπαντᾷ ἐν Θεσπιαῖς καὶ IG VII 1664 (Πλατ.) 2223 2224 (Θίσβ.) 2385 (Χορσ.), πρβ εὐὼν 208 (Αἰγοσθ. καὶ ἐν Μεγάρους εὐὼν, εὐόντες), οὔσας (ἐκ τοῦ τῆς κοινῆς οὔσης) 21 (=RIG 239, ψήφισμα τῶν Ὀρχομενίων ὑπὲρ τῶν Μεγαρέων)²³· πρβ Ahrens GD I 241, Meister GD I 245, Sadée BTD 183 195, Meyer GG 112· ἐν Ἀμφιαρείου Βοιωτιακαῖς ἐπιγραφαῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπαντᾷ ἰώσας (ἀρσ. ἰόντος), πρβ ἄλλως ἐν τοῖς ἐξῆς: AE 1891¹⁰¹ ἀρ. 46 (=IG VII 4260, εἰώσας), AE 1891¹¹¹ ἀρ. 52,1 (=IG VII 280 καὶ σ. 744, εὐὼν, αὐτ. καὶ ἰόντος), AE 1892³⁵ ἀρ. 62 (εὐόντεσσι, αὐτ. καὶ ἰώσας), ἡ δὲ ὅλη φράσις ἐν Ἀμφιαρείῳ εἶνε κῆ πολέμω κῆ ἰ(ῆ) εἰράνας ἰώσας (10^κ) ἢ κῆ πολέμω ἰόντος κῆ ἰ(ῆ) εἰράνας (ὀλιγάκις, AE 1891⁹⁷ ἀρ. 43 [=IG VII 4259 = RIG 220] καὶ AE 1891¹¹¹ ἀρ. 52,1 [=IG VII 280 καὶ σ. 744] καὶ [κατ' ἀναπλήρωσιν] ἐξῆς ἀρ. 101) ἢ ἄνευ μετοχῆς κῆ πολέμω κῆ ἰ(ῆ) εἰράνας (σπανιάκις, ἐνθάδε [πρβ ἐξῆς ἀρ. 102] καὶ IG 283), ἐν δὲ ταῖς ἐν τῇ κοινῇ γεγραμμέναις προξενίαις τοῦ Ἀμφιαρείου φέρεται καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης (πλειστάκις) ἢ καὶ πολέμου ὄντος καὶ εἰρήνης (πολλάκις· πρβ Ἰαστί καὶ πολέμου εὐόντος καὶ εἰρήνης AE 1917²³⁶ ἀρ. 94) ἢ καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης οὔσης (ἐνιακίς, AE 1889³¹ ἀρ. 30,1 [=IG 251], IG 245 317)· ἐν Ἀμφιαρείῳ τὸ περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης κεῖται μάλιστα μὲν μετὰ τὸ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, πολλάκις δὲ πρὸ τούτου, τετράκις δὲ οὐδαμῶς τὸ περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης ἀναγράφεται, ἅπαξ δὲ ἠϋρηται (ἐν τῇ κοινῇ) καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ, τὸ αὐτὸ δὲ ἀναλόγως ἐν Μεγάρους (VII 2-6 9 14) καὶ ἄλλοθι (IG IX₂ 513, XII₃ 155, OGI 10, DI 3567^a καὶ ^b (εἰράναι) καὶ ^c (εἰράναι), πρβ AE 1908²¹⁹), ἐν Τήνῳ δὲ ἀπαντᾷ καὶ ἐμ πολέμῳ εἰρήνην (XII₅ 798 800-802 820 821), ἐν δὲ AE 1917² ἀρ. 301 (Θεσσαλ.) [π]ολέμου τε καὶ εἰρήνης. Ἐπὶ τῆς ἐν Κιλικίᾳ ὑπὲρ τοῦ Σελευκέως Εὐδῆμου σταθείσης στηλῆς, Heberdey + Wilhelm Reisen in Kilikien σ. 108-117 ἀρ. 186 187 (=RIG 535,

πρβ DI 3741, Wilhelm UDA 245 WS 1912⁴¹⁶ Jh 1915^{Bbl} 17 κέ, Vollgraff Mn 1915³⁶⁵ 388· ἐν Mn 1916⁵⁷³ ἐκεῖτο, ὡς εἰκάσαι, πολλὰ καὶ με[γάλα (ἀγαθὰ), πρβ αὐτ. σ. 227 κέ, IG II₅ 385^b [=SIG² 467 =³496]²², RIG 475^{2/3}, OGI 348₃, DI 3087¹¹, AM 1884²⁸⁹ [=IG II₅ 623^a]^{21/2}, Blinkenberg Lind. Tempelchron. (= Lietzmann KT 131) A 3, Larfeld HGE I 501 κέ II 738 747), κεῖται καὶ ἐμ πολέμῳ καὶ ἐν⁹⁰ εἰρήνῃ, ἐν δὲ στ. 7 ἀντιστρόφως: καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐμ πολέμῳ, ἐν δὲ τῷ τῶν Βοιωτῶν τμήματι (σ. 110 113, στ. 28-33), ἤγουν τῇ Βοιωτιαστὶ γεγραμμένη προξενία, ἴσως ἤθελε νὰ χαράξῃ ἀσυλίαν κῆ πολέμῳ (ἢ κῆ πολέμῳ ἰόντος κῆ εἰρά[⁹²α]ς (ἢ κῆ πολέμῳ κῆ εἰρά[⁹²νας ἰώ⁹²σα]ς, πρβ κείμενον σ. 110)· ἐν τῇ προξενίᾳ ταύτῃ κεῖνται Βοιωτικοὶ καὶ κοινοὶ τύποι ἀναμειξ (πρβ Larfeld SIB σ. XXIX) καὶ ἄλλαι ἀνωμαλίαι: δεδό[χ]θαι τῷ δάμῳ²⁸, προ²⁹ξένως (πληθ.) ἀντὶ τοῦ συνήθους πρόξενον (ἐνικ.), εσομεν²⁹ ἀντὶ εἶμεν, ἐκγόνω³⁰ ἀντὶ ἐκγόνως. κε[ἰ-με]ν³⁰ ἀντὶ τοῦ συνήθους κ[ῆ] εἶμεν (περὶ κράσεως πρβ Meister GD I 249, Sadée BTD 181), καί³⁰ 32 38 (περὶ τοῦ κῆ³² ρηθήσεται ἐξῆς ἐν τοῖς περὶ τοῦ ἀρ. 101₇), ἰσο³¹ τέλειαν, ἀσφάλειαν³¹, γῆν³²· εἶπεν δὲ τὴν προξενίαν ταύτην Ἐμμοнос Ξεννέα, υἱὸς τοῦ ἐν Ἀμφιαρείῳ Θεσπιέως Ξενίου ἢ Ξενέου (ἐξῆς ἀρ. 119 120, πρβ OGI 814). Τὸ περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης μετὰ τὸ κατὰ γῆν κλπ ἀπαντᾷ ἐν Ἀμφιαρείῳ πολλάκις, καὶ ἄλλοθι, λχ IG VII 513 (αὐτ. ἴσως ἐκεῖτο Φιδί[π₄π]ω ἢ Φιδί₄[α]{ο} ἢ Φ(η)δί₄[μ]ω), ἔτι δέ, ὡς εἰκάσαι, καὶ ἐν 527, ὅπερ ἴσως εἶχεν ὠδέ πως: ¹ Ἀντίγ[ανος] (ἢ ἄλλως) ἄρχοντος, ἐπεψηφίζεν Ἐροτίων (πρβ VII 525₂) δεινός (λχ Φάνου)· προξενία κεκ[υρωμένη ± 24· Ἄρ(ῆ) ± 22· Ἄγός κλπ, πρβ Papé WGE σ. XXII XXVII)³ ατος Δάμω[νος] εἶπεν· ἐπειδὴ δεῖνα δεῖνος Τενέδι₄ος ἀνήρ καλὸς [κἀγαθὸς καὶ εὔνους ὦν (ἢ κἀγαθὸς ὦν ἐν παντὶ καιρῷ) διατελεῖ τῇ πόλ₅ει ἡμῶν καὶ λέγ[ων] καὶ πράτιων τὰ συμφέροντα. δεδόχθαι τ₆οῖς συνέδροις καὶ [τῷ] δῆμῳ Ταναγραίων (πρβ IG VII 4130²⁹) πρόξενον εἶναι καὶ εὐ₇εργέτην τῆς [πόλεως Ταναγραίων] δεῖνα δεῖνος Τενέ₈διον αὐτὸν καὶ ἐκγόνους καὶ εἶναι αὐτῷ (ἐνθάδε, ὡς ἐκ τοῦ χώρου εἰκάσαι, ἔλειπε δεῖν ἥττερον: ἢ τὸ γῆς καὶ οἰκίας ἔγκτησιν ἢ τὸ ἰσοτέλειαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ ἀσυλίαν· καὶ ἐκ

μὲν τῶν ἐν στ. 9 (κατὰ γῆν κλπ) συνάγεται ὅτι ἐν στ. 8 ἔκειτο τὸ δεύτερον, ἀλλὰ καὶ ὡς ἔλειπεν, ὡς κατὰ τὸν χώρον ἐπεικάσαι, ἐν τῶν τριῶν, ἴσως τὸ ἰσοτέλειαν, ἤγουν ἴσως ἔκειτο μόνον ἀσφάλειαν καὶ ἀσουλίαν [πρβ 504 506 508· τὸ ἀσφάλειαν ἐν Τανάγρα ἀπαξ μόνον ἔλειπε: 507, τὸ δὲ ἀσουλίαν δις: 519 520]· ἐν 515_{3/4} ἀναπληρωτέον [κῆ Φισοτέλιαν κῆ ἀσφάλειαν καὶ ἀσουλίαν· ἐν 516₁ ἀναγνωστέον Καφισίας Γου[-, ἤγουν τὸ Γου ὡς ἀρχὴν τοῦ πατρῶθεν τοῦ ἐπιψηφίζοντος) κ]₉{α}ἰ κατὰ γῆν καὶ κ[ατὰ θάλατταν καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης κα]₁₀ἰ τὰλλα φιλ[άνθρωπα καθάπερ τοῖς ἄλλοις προξένους καὶ εὐ]₁₁εργέταις· περὶ τοῦ IG VII 525 καὶ 526 εἰρήσθω ὅτι ταῦτα ἔλεξε, ὡς εἰκάσαι, ὁ καὶ τὸ 527 εἰπὼν Ἀρ(ῆ ἄλλως)ατος Δάμωνος, ἰδίᾳ δὲ περὶ μὲν τοῦ 525 προστεθῆτω ὅτι ἴσως ἔκειτο: Ἄομολω]ί-χω (πρβ ἄ. σ 59α) ἄρχοντος, -₃- ἔλεξε [προβεβωλευμένον ἤμεν αὐτῷ ποτὶ τὸν δᾶμον, ₄πρό]ξενον ἤμεν κῆ [εὐεργέταν τᾶς πόλιος Ταναγορήων ± 10 (= δεῖνα Εὐ]₅θιο[ύ]μω Ἀθανῆο[ν-] ₆ἐππασιν κῆ ἀσφ[άλειαν κῆ Φισοτέλιαν κῆ ἀσουλίαν κῆ πολέμου κῆ]-₈- [-τᾶς πόλιος ₉Τ]αναγορήων, προστεθῆτω δὲ καὶ ὅτι ἐν στ. 6, εἰ μὲν βέβαιος ἢ ἀναγνωστὶς ἀσφ, πρόκειται ἀθήτης θέσις τοῦ Φισοτέλιαν, καθάπερ ἐν 505, πρβ ἐν Ἀμφιαρείῳ AE 1892₃₅ ἀρ. 63 (πρβ ἐξῆς ἀρ. 116): καὶ εἶναι αὐτῷ ἀσφάλειαν καὶ ἀσουλίαν καὶ ἰσοτέλειαν καὶ πολέμου ὄντος καὶ εἰρήνης, πρβ IG VII 281 [καὶ σ. 744] 319 321 [πρβ καὶ 320] 371 4266 [= RIG 211]· εἰ δὲ μή, ἴσως ἔκειτο {Φισο}[τέλιαν κῆ ἀσφάλειαν κῆ ἀσουλίαν, ἐν δὲ τῷ 526 ἔκειτο, ὡς εἰκάσαι, ₁Ἀρ(ῆ ἄλλως)ατος Δ(ά)μωνος [ἔλεξε-ποτὶ τὰν-] ₂- [-τᾶς πόλιος Ταναγορήων] ₄- ἔ[ππασιν καὶ Φισοτέλιαν κῆ ἀσφάλειαν κῆ ἀσουλίαν -] ₆- [-τᾶς πόλιος Ταν] ₇αγορήων. περὶ τοῦ προβεβωλευμένον κλπ πρβ AE 1892₃₅ ἀρ. 62 37 ἀρ. 64 (= ἐξῆς ἀρ. 116 καὶ 119) καὶ ἄλλοθι IG VII 207 208 [525 526] 529 (ἐν 512 καὶ 529 ἀναπληρωτέον μᾶλλον ποτὶ τὸν δᾶμον κατὰ τὸ 521 522, πρβ 526) 1728 2848 (προβεβωλευμένον εἶμεν αὐτῷ ποτὶ δᾶμον) 2849₉ [δεῖνα δεῖνος ἔλε]ξεν προβεβωλευμένον εἶ₃[μεν αὐτῷ, ἐπι-δει -]· ἐν στ 4 ἴσως ἔκειτο [δὼν ἔς Ἐδέσσας -, πρβ 2848₄], στ. 9 ἴσως [ν τᾶς πόλιος Ἀριαρτίων (περὶ τοῦ πνεύματος πρβ Meister GD I 252, Sadée BTD 233) κῆ α], στ. 14 [της· ± 20] ἀγγράφῃ· πρβ

SIG² 935³), καὶ ἐν τῇ κοινῇ IG VII 276 377 378 (καὶ σ. 744 745· ἐν VII 378 ἀνευ τοῦ αὐτῶι) 388 399 400 (πρβ 405), AE 1892₃₅ ἀρ. 63 (πρβ ἄλλοθι IG VII 2713 προβεβουλευμένον ἐαν₃₀τῷ εἶναι -); πρβ Swoboda GVB 37-8 263-5· πρβ Joubin BCH 1891₄₉₀ (πρβ SReinach RA 1892₁ 405), ἐνθα ἴσως ἔκειτο νόμοι καὶ προβουλεύ[ματα]₂κ[εκ]υρωμένα ἐν βουλεῖ ὁμολοίου ε[-(λγ εἰ]βδόμει, πρβ IG VII 246=RIG 213: μῆνός ὁμολοίου ₄εβδόμει ἰσταμένου, ἢ εἴ[κτει, ἢ εἰ]νάτει ἢ εἰκάδι, ἢ, ὡς ἐν ἄλλῃ τοῦ Ἀμφιαρείου ἐπιγραφῆς, εἴ [ἰσταμένου, πρβ ἄλλοθι κατὰ διόρθωσιν Wilhelm BGI 319=IG V₁ 18B₈), ἐν δὲ τῷ δήμῳ (ὡς ἐν τῇ εἰρημένῃ, ἢ ἐν δήμῳ, ὡς ἐν IG VII 388₂ [399₃ 400₂ 405₃]) θ]ηλονθίου νομηγία· ἐπεψήφισ[εν ₃Σ]τράτω[ν Καρ(ῆ Γλυ)]κίνου, Αἰσχροώνδης [Βιόττον (πρβ IG VII 377₁₇ 8) εἶπεν· δε]δόχθαι, πρβ τ[ι]μαὶ καὶ δω[ρ]εαὶ κεκυρωμένοι IG VII 413₃, ψήφ]ισμα κεκυρωμένο[ν RPh 1911₁₅₄ ₁κῶ]ριον AE 1912₇₉, πρβ DI 3505₂₁ κ₆, Swoboda GVB 149, Wilhelm BGI 144-6. Ἡ τὰ ψηφίσματα IG VII 510-512 περιέχουσα στήλη ἀνηρέθη, καθ' ἃ μοι πάνυ φιλοτιμῶς ὑπὸ τοῦ φίλου κ. Δημητρίου Παπαποστόλου, ἐν Καλάμφ οἰκοῦντος, ἱατροῦ καὶ πρώην δημάρχου Ὠρωπίων, ἐγνωρίσθη, ἐν τῇ κώμῃ Ὠρωπῶ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀγγελῆ Θεβαίου, ἔκειτο δὲ ἐπὶ τοῦ δαπέδου τῆς ὑπὸ τούτου ἀνακαινισθείσης ἐκκλησίας Ἀγ. Ἰωάννου, ἐντεῦθεν δὲ προθύμως ὑπὸ τοῦ εὐρόντος παραδοθεῖσα ἐκομίσθη ἐφ' ἔτος (τῇ 30^ῃ ὁκτωβρίου 1920) εἰς τὸ Ἀμφιαρείον· εἶνε εἰς τρία τεθραυμένη, ἐλλείπει δὲ νῦν καὶ τὸ ἀριστερόν ἡμισυ τοῦ ψηφίσματος 510, λευκοῦ μαρμάρου (σφζ ὕψ 0 29, πλ. 0 55, πᾶχ. 0 055· ὀπισθεν φέρει ἐγλυμμένα τετράποδα καὶ πτηνὰ καὶ κοσμήματα Χριστιανικῶν χρόνων) καὶ περὶ μὲν τοῦ 510 σημειωθῆτω ὅτι ἐν στ 6 δὲν φέρει τὸ σύνθηδες κῆ τὰ ἄλλα (ἢ κῆ τὰλλα) πάντα· περὶ δὲ τοῦ 511 εἰρήσθω ὅτι ἐν στ. 1 ἔκειτο, ὡς εἰκάσαι, Ἀγ]άθαρχο[ς Χαλκιδεύς (πρβ στ. 6, Boeckh ἐν CIG 1583· εἰρήσθω ἐνθάδε ὅτι ἐν IG 2Π 99₁ γραπτέον μᾶλλον Ἀλκίμο προξέ]νο (ἢ προξέ]νία) ἐθνικόν, πρβ 2Π 64] καὶ ὅτι ἐν 2Π 344_{1/2} καὶ 368₁ ὡς τρίτη λέξις, ἤγουν πρὸ τοῦ ἐπί, ἔκειτο τὸ ἐθνικόν [9 γρ. πρβ Larfeld HGE I 229 438 II 593, IG 2ΠIV σ. 57] καὶ δὴ καὶ ὅτι ἐν 344_{1/2} καὶ 368_{9,0} τὰ μετὰ τὸ κύριον ὄνομα (Θεόφαντος) 22

γράμματα ἦσαν 13(=δεῖνος) + 9(=ἔθνικόν) καὶ ὅτι ἐν 368₁₃ ἀναπληρωτέον μᾶλλον [ἀναγράψαι δὲ τόδε τὸ ψήφισμα τὸν □], ἐν δὲ στ. 2 (τοῦ VII 511) τὰ πρῶτα δύο γράμματα (Ἀμ) εἰσὶν, ὡς καὶ ἐν CIG 874, ἐν ἐκθέσει κεχαραγμένα, μετὰ δὲ τὸ ἄρχοντος ἴσως ἔκειτο ἀλαλκομενίω πειράδι (πρβ 504 506, ἢ ἔκτη κατὰ τὸ 518) ἀπίοντος, ἐν δὲ στ. 3/4 ἔκειτο ἐπεψάφιδδε Ὀροσίμ[αχος Boeckh CIG 1563, ἢ Ὀροσίμ[ένης CKeil SIB σ. 29] δεῖνος, δεῖνα δεῖνος ἔλεξε, ἐν δὲ στ. 9 κατὰ τὸν χώρον μᾶλλον καθάπερ κῆ τῆς, προστεθήτω δὲ ὅτι καὶ ἐν 519 ὁ αὐτός, ὡς εἰκάσαι, ἔκειτο μῆν: ₁ Πολουκλίδαο (οὔτως γρ. ἐν τῇ μεταγραφῇ τοῦ IG) ἀ<1>ρχοντος, [ἀλαλκομενίω ₂ δνδοδεκάτη ἐν 520, ὡς ἐκ τοῦ χώρου εἰκάσαι, ἔκειτο: ₁ δεῖνος (λχ Νικίαο) ἄρχοντος], ἀλαλκομενίω διωδεκάτη ₂ [ἐπεψάφιδδε δεῖνα(λχ Ἀμ)] νίας, -₈ [καθάπερ (πιθανώτερον τοῦ καθάπερ κῆ καὶ Larfeld καὶ Meister ἀναπληροῦσιν ἄνευ τοῦ κῆ) τῆς ἀλλ]υς προξένους κῆ εὐεργέτης καὶ ἐν 514 τὸν αὐτὸν ἴσως μῆνα ἀναπληρωτέον: ₁ Ομολ[ωίχ]ω (πρβ ἄ. σ. 62α) ἄρχοντος, ἀλαλκομενίω πειράδι (ἢ ἔκτη) ἀπίοντος], ἐν δὲ στ. 2 τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιψηφίζοντος ἔκειτο μετὰ τοῦ πατρόςθεν, ἐν δὲ στ. 4/5 ἔκειτο ἴσως μᾶλλον εὐεργεία[ν τῆς πόλιος Ταναργήων δεῖνα δεῖνος ἐθνικόν] ₅ αὐτὸν κῆ περὶ δὲ τοῦ 512 προστεθήτω ὅτι ὁ 1^{ος} στίχος μετὰ τὸ ἀλαλκο δὲν ἔφερον ἄλλα γράμματα καὶ ὅτι τὸ ψήφισμα τοῦτο ἔληγεν ἐπὶ τῆς αὐτῆς που καὶ τὸ 510 ἐπινοουμένης καθέτου γραμμῆς (ὁ στίχος ἕκαστος τοῦ 510 εἶχε περὶ τὰ 50 γράμματα· περὶ τοῦ η τοῦ ἐν 512₉ ἦμεν πρβ Dittenberger αὐτ. σημ., Sadée BTD 213)· περὶ τοῦ 529 προστεθήτω ὅτι ἐν στ. 1 ἔκειτο ἴσως δύο χρονογραφαί, ἤγουν πρὸς τῇ τῆς βουλῆς καὶ ἡ τοῦ δήμου, ἐν δὲ στ. 2 ἀναπληρωτέον ἴσως [- προξένον εἶμεν (ἄνευ τοῦ κῆ εὐεργείαν) τῆς πόλιος Ταναργήων], ἐν δὲ στ. 3 ἔκειτο, ὡς εἰκάσαι, [κῆ εἶμεν αὐτῷ (ἢ αὐτῆς Loewy IGB σ. 111 ἀρ. 149) γὰς κῆ Φυκίας ἔππασιν κῆ Φισοτέλιαν κῆ ἀσφάλιαν κῆ ἀσουλίαν] οὔτως καὶ Loewy), ἐν δὲ στ. 4 ἴσως [- κῆ τὰ ἄλλα πάντα καθάπερ κῆ τῆς ἄλλυς προξένους κῆ] (περὶ τῶν ἐν IG VII 529 ἐσφαλμένως φερομένων λέξεων ἐλέξεξε καὶ εἰράνας πρβ ἄ. σ. 60β)· ἐν δὲ 528 ἴσως ἔκειτο: ₁ Μνάσων Εὐβώλω (πρβ 531₂) [δεῖνα(θῆλ.) δεῖνος (ὀηλ. ἢ Μνάσωνος γυνῆ)] ₂ Εὐβώλων τὸν οὐῖον τοῖς θιοῖς (ἢ

[οὐῖον ἀνέθιαν τῆς θιῶς]), πρβ 558, ὅπερ ἴσως εἶχεν ὠδέ πως: ₁ [Κ(δεῖνα) δεῖνος] ἰώ Δαίμειν Μνάσ[αρχω (ὀηλ. ἢ τοῦ Κ-γυνῆ) τὰν θουγατέρα δεῖνα καὶ τὸν οὐῖον Μνάσαρχον Κ[δεῖνος (ὀηλ. τοῦ ἐν στ. 1 ἀναθέτου) ἀνέθεικ]αν τοῖς θιοῖς· εἰρήσθω ἐνθάδε καὶ ὅτι ἐν 3467 (=EHoffmann SEG 411 = Solmsen IDS⁸ 13)₃ ἴσως ἐνδέχεται νὰ ἀναγνωσθῇ τὸ Ἡὺτῆ ἢ τὸ Ἡὺ{π}{ρε}{π}{φάντω πρβ Sadée BTD 158 176).

98₇: ὁπόττα· ἐν Ἀμφιαρείῳ μοναχοῦ ἐνθάδε ηὐρηται· καὶ ἐν Βοιωτίᾳ σπανιάκις ἀπαντᾷ: ὁπόττα IG VII 522(=RIG 222)₁₉ 2406₁₂ 3167(=RIG 237 καὶ σ. 944, Wilhelm GGA 1898₂₂₃)₁₄, ὁπόττοι 207_{4 11}, ὁπόττον REG 1899_{72 28 30}, πρβ Meister GD I 264, Sadée BTD 161, ἐν Κρήτῃ DI IV σ. 1077 1149.

99: προξενία Ἀρισταίων Ἀριστέως Ροδίω. Τὸ ψήφισμα τοῦτο τὰ τε ὀνόματα καὶ τὴν φράσιν τυγχάνει παντάπασιν ὅμοιον ὃν τῶ ἐν ΑΕ 1891₁₀₁ ἀρ. 45 (=IG VII 4261) ἐκδεδομένων (ὄρ. ἐξῆς ἀρ. 99^α), σμικρὸν δὲ τι ἄλλως διαφέρουσιν ἀλλήλων· ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἐπὶ στήλης, τοῦτο δ' ἐπὶ ἐπιγράνου κεχαράσσεται, τὰ δὲ περὶ τὴν γραφὴν διάφορα ἔχουσιν ὠδέ (αἰ ἐν τῇ στήλῃ ἀντιστοιχοῦν λέξεις γράφονται ἐνθάδε ἐν παρενθέσει· ἐν τῇ ἀναπληρώσει τοῦ ἐπὶ τοῦ ἐπιγράνου ὀνόματος τοῦ ἄρχοντος ἐτηρήθη ἢ γραφὴ τοῦ ἐν τῇ στήλῃ Παμπειρίχω): Πλατηγὲς (Πλαταιεύς, πρβ καὶ Meister GD I 240, Larfeld SIB σ. XXI), κωνῶ₂ (κωνῶ₄), κωνῶ₆ (κωνῶ₁₂), αὐτῷ (αὐτῶ), Εὐκίας (οἰκίας), ἔππασιν (ἔππασιν), [Ε]ἰσοτέλιαν (ἰσοτέλιαν), τὸ δὲ σχῆμα τῶν γραμμάτων εἶνε ἐν ἀμφοτέροις τὸ αὐτὸ πλὴν ὅτι τὸ μ καὶ ν ἐπὶ μὲν τῆς στήλης ἔχουσιν ὠδέ: Μ καὶ Ν, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐπιγράνου: Μ καὶ Ν· προσφερεῖς παραλλαγὰι ἀπαντῶσι καὶ ἐν ἄλλοις ὅπως οὖν συγχρόνοις ψηφίσμασι.

99₁· περὶ τοῦ ἄρχοντος πρβ ἄ. σ. 58β(98₁).

99₁· Τηλεγόνω· περὶ τοῦ πείτε πρβ Πειλεκλίδαο IG VII 3183₁₀, Πειλεμάχω 2420₃₃, Πελεξενίς 654, Πειλεσοτροτίδας DI 1137, Meister GD I 99 115 222 259, Sadée BTD 147 149.

99₂· ἔλεξε τῷ δάμν· πρβ καὶ ἐν τῇ κοινῇ IG VII 3059 εἰπε (ἄνευ τοῦ ν) πρὸς τε τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον τὸ ψήφισμα ὃ γράφει· ἐπειδῆ-. Περὶ τοῦ ἔλεξε (πρβ καὶ Buck ISGD 135· καὶ ἐν IG VII

1730_{3,4} ἀντί εἶπεν] ἀναπληρωτέον ἔλεξε] καὶ ἔλεξεν (IG VII 2849₂, Heberdey + Wilhelm Kilikien σ. 113₂₈) καὶ εἶπεν πρβ ΑΕ 1917₂₃₆ ἀρ. 94 (περὶ τοῦ παραγωγικοῦ ν πρβ καὶ IG II 96 [πX 375/4] ₄-ε] γραμματέυε - ₅εἶπε καὶ ἄλλα προγενέστερα). Ὁ εἰπὼν ἐν μὲν τοῖς Βοιωτῶν ψηφίσμασι ἐπιγράφεται ἀείποτε πατρόθεν καί, ὡς εἰκός, τῆς πατρίδος, λχ ΑΕ 1891₁₁₁ ἀρ. 52,1 Λύσανδρος Μελίχω Ὁρώπιος ἔλεξε (=IG VII 280, ἔνθα ἀντί ἔλεξεν γραπτέον ἔλεξε, πρβ σ. 744), ἐν δὲ τοῖς τῶν Ὀρωπίων ψηφίσμασιν ἐπὶ τε βάθρων καὶ στηλῶν ὁ ρήτωρ φέρεται πατρόθεν μετὰ τοῦ εἶπεν, λχ IG VII 237 Πολόνικος Πανδάρου εἶπεν (ἐν IG VII 269 εἶπε), πλὴν ἐπὶ τῶν ἐξῆς ἐπτὰ στηλῶν· ἐν IG VII 4256(=RIG 203) 4257, προξενίαις ὑπὲρ Μακεδόνων, φέρεται Ἀμφιδήμος Ἀμφιμήδους ἔλεξεν (σὺν τῷ ν)· ἐν IG VII 4250(=RIG 202=SIG² 124 =³258(β')=OHoffmann GD III₁₇ ἀρ. 26=DI 5338, μνεῖα ἐν Hicks + Hill GHI² 142) καὶ 4251 (=RIG 201=SIG² 123 =³258(α')=OHoffmann GD III₁₇ ἀρ. 27=Hicks + Hill GHI² 142, μνεῖα ἐν DI 5338· τῶν ἐν στ. 4 ἀπαληλιμμένων γραμμάτων, ἐφ' ὧν κεχάρακται τὸ Μακεδόνα, ὑπολείπονται ἴχνη τινὰ δηλοῦντα ὅτι τὰ γράμματα ταῦτα δὲν ἦσαν βασιλέα· καὶ τὸ Ὀρωπίων₅ καὶ τὸ εργετ₆ φαίνονται ὡσεὶ ἐπ' ἀπαληλιμμένων ἐγλυμμένα), προξενίαις ὑπὲρ Μακεδόνων ἐν Ἴωνικῇ (Ἐρετρικῇ) διαλέκτῳ γεγραμμέναις, κεῖται ἄνευ τοῦ πατρόθεν, Δρίμων ἔλεξε· ἐν ΑΕ 1917₂₃₆ ἀρ. 94· εὐεργεσία ἐν Ἴωνικῇ διαλέκτῳ, κεῖται Ἀντιφάνης ἔλεξεν (σὺν τῷ ν)· ἐν IG VII 371, προξενία γεγραμμένη ἐν τῇ κοινῇ, φέρεται Θεοτέλης εἶπεν, ὡσαύτως δὲ ἐν IG VII 4263, προξενία καὶ εὐεργεσία ὑπὲρ δανεισόντων χρήματα, κεῖται Λύσανδρος εἶπεν. Τὸ ἐνθάδε ἔλεξε τῷ δάμν, ἄνευ τοῦ δεδόχθῃ ἢ ἄλλως τοῦ ἔδοξε, ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῇ ἐπὶ τῆς εἰρημένης στήλης ὁμοία προξενία IG VII 4261· ἔδοξε ἀπαντᾷ ἐν IG VII 1726 1729₁(γραπτέον ἔδοξε [τοῖ· πρβ 3055 ἔδοξε τῇ πόλι] 3167 2407, ἴσως δὲ καὶ ἐν 2408(=RIG 218), ἔνθα καὶ ἴσως ἔκειτο, ὡς ἐν 2407 (ὁ ἐν 2407 Ἴππίας καὶ Αἰτώνδας βοιωταρχοῦσι καὶ ἐν 2408), : [11]θεός, τύχα [2] ± 7(=δεινός) ἄρχοντος, ἔ[1]δοξε τ[οῖ] δ[άμοι] -] (ἔδοξε ἀναπληροῦσι καὶ Larfeld καὶ Meister, δεδόχθῃ δὲ IG καὶ RIG)· προστεθῆτω ὅτι ἐν Ἀμφιαρείῳ ἠῦρηται ἔδοξεν

ἐπὶ δύο ἐν τῇ κοινῇ γεγραμμένων προξενίων: IG VII 4256 4257, ἔδοξε δὲ ἐπὶ δύο ἐν τῇ Ἰάδι γεγραμμένων: IG VII 4250 4251 (πρβ ἄ. σ. 64α)· τὸ δεδόχθῃ τῷ δάμν λείπει ἐν παμπόλλοις Βοιωτικαῖς ψηφίσμασι, Dittenberger ἐν IG VII 4127(=RIG 234· στ. 5 ἴσως γραπτέον, ὡς ἐν 4128, μᾶλλον κ[αθάκῃ τῶς ἄλλος) καὶ 4128, καὶ ἄλλοι, λχ IG I 45(=SIG¹ 34=Roberts + Gardner IGE II 18[πρβ σ. 51 σημ.]), SIG² 541(=³86=Roberts + Gardner 19), IG II 1 17(προηγεῖται ἔδοξεν) 18 19 28 29 86 96 (πρβ Miller De decretis 17) 132 142 212(=Minns Scyth. 651) 228 368 405, II₅ 616^b (=RIG 1552), RIG 1558, IG XII₉ 195(=Wilhelm AE 1892₁₂₆ ἀρ. 2: Ἐλπίνης εἶπεν· ἐπειδὴ· ἐπαινεῖσαι·, πρβ σ. 129/0 καὶ NBGI I [ἐν SBAW τόμ. 166^ο πραγμ. 1]60 καὶ ΑΕ 1905₂₂₃+IG II 561 [πρβ ΑΕ 1918₈₇ ἀρ. 95 4/5] καὶ ΑΕ 195₂₂₅ ἀρ. 4), Swoboda GVB 46, Larfeld HGE II 660· πρβ ἄλλως ἀντὶ τοῦ ἐπειδὴ κλπ ἐν ἐπιγραφῇ Καλύμνης RIG 420_{II} 23 καὶ ἔδοξε τῷ βουλᾷ καὶ τῷ δάμνι· Βλόσαν Σωσαγγέλου εἶπεν· [Α]θήναιον Ἀπολλωνίου Βαργ[υλι]ήτην εὐνοῦν ἡμεν· δεδόχθαι τῷ [δά]μνι ἡμεν πολίταν Ἀθήναιον ἐν Καλύμναι [πρβ ἄλλως ἐν τῇ πρὸ ταύτης ἀναγραφομένη πολιτεία RIG 420_I].

99₃· Ἀριστήωνα (ὡσαύτως ἐν τῇ ὁμοίᾳ προξενία IG VII 4261· πρβ καὶ ἐν Ρόδῳ DI 4121₆ Ἀρισταίωνος)· πρβ ἄλλως IG VII 892 Δαμένετος, 960 Ἐπενεία, SIG³ 1208₂₂ Δαμενέτω· Ἐν τῷ πατρόθεν μετὰ τοῦ Ἀριστε καὶ τοῦ ὡς ἴχνος τι λεπτόν καὶ βραχύ, ὡσεὶ λείψανον γράμματος ἰῶτα, ἀλλὰ φαίνεται μᾶλλον ὅτι διὰ τύχην ἐγένετο· ἐπὶ τῆς στήλης κεῖται Ἀριστέως· περὶ τοῦ ἐνθάδε ἐκ τῆς κοινῆς εἰλημμένου -έως πρβ ἄλλως IG VII 1739₅ Ἡρακλείως (πρβ Κορωνείως IG VII 2724₁, κλπ, Meister GD I 244 [πρβ 268 269], Meyer GG 439 [πρβ 442]), IG VII 213₂₀ Καλλικλέως (πρβ VII 212₄ Καλλικλέο[ς]· τὸ ἐν Meister I 244 Καλλικλείου ἐν μὲν Larfeld SIB 244₂₇ ἀναγινώσκειται Καλλικλείου[ς=αὐτ. σ. XXV Καλλικλέου[ς, ἐν δὲ IG VII 1755₂₈ [Κ]αλλι[κλειο]ς)· πρβ ἐν τῇ κοινῇ ἐνθάδε ἀρ. 100₂ Κτισικλέου καὶ 102₃ Ἀγ[α]δοκλέους, ἔτι δὲ Εὐκλέου καὶ Αὐτοκλέου ΑΕ 1891₁₀₅ ἀρ. 49 (=IG VII 4266=RIG 211· περὶ τοῦ αὐτόθι προξένου Αὐτίου τοῦ Αὐτοκλέους·

πρβ *Kirchner* PA 2700-2702 2725, *Sundwall* KI 1905²⁸² EB 5 NPA 41), -οκλέου ΑΕ 1918⁷⁸, πρβ *Φανοκλείου* ΑΕ 1892¹²¹, Ἀγαθοκλείους *Mayer* GGP 71, *Meyer* GG 438 κί, *Meisterhans* GAI 133, *Schweizer* GPI 155, *Nachmanson* LFMI 137.

99₄ περὶ τοῦ *Ευκίας* καὶ *Εισοτέλιαν* ὄρ. ἄ. σ. 59β. Ἐν τῇ 9^η λέξει, ἀσ[υ]λίαν, τὸ 3^{ον} γράμμα φαίνεται ὡς ι μᾶλλον, ἀλλ' ἄνω εἶνε βεβλαμμένον καί, ὡς εἰκάζεται, πάνυ ὑψοῦ ἐσχιζέτο εἰς υ, καθάπερ καὶ τὸ ἐν στ. 6 υ τοῦ *εὐεργέταις*· ἐν τῷ 4^ω τῆς αὐτῆς λέξεως γράμματι, λ, διακρίνονται κάτω ἰχνη τινὰ κεραίας προσδιδόντα τῷ γράμματι ὄψιν δ, λείψανα ἴσως τῆς κάτω γραμμῆς, ἥτις ἦν ὡς κανὼν τοῦ ἰσοπέδου τῶν γραμμῶν προκεχαρῆ γμένη, ἢ σφάλμα τοῦ λιθοκόπου.

99₆· *εὐεργέταις* (καὶ ἐν τῇ εἰρημένῃ ὁμοίᾳ προξενία IG VII 4261 *εὐ[ερ]γέταις*)· τὸ αἰ ἐκ τῆς κοινῆς, πρβ τύπους ἀναμειξ ἐν τῷ ἐξῆς ψηφίσματι ἄρ. 101 καὶ ἐν ΑΕ 1891⁹⁸ ἀ. 43 (=IG VII 4259 = RIG 220) καὶ ἄλλοι, λχ IG VII 207 208 213 (πρβ ἄλλως 523 πρὸς 524 [δύο προξενία τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀνδρῶν ἐπιψηφισθεῖσαι καὶ ρηθεῖσαι]) 2407 2408, πρβ *Sadée* BTD 161 καὶ ἐν τῇ Κιλικίας στήλῃ ἄ. σ. 61α, εἰρήσθω δ' ἐνθάδε καὶ ὅτι ἡ φράσις τοῦ ἐν IG 280 (καὶ σ. 744 = ΑΕ 1891¹¹¹ ἀρ. 52,1) Βοιωτιαστὶ γεγραμμένου ψηφίσματος τοῦ Ἀμφιαρείου εἶνε παρεμφερῆς τῇ τῶν αὐτόθι ἐν τῇ κοινῇ γεγραμμένων ψηφισμάτων.

99^α (*εἰκ. 1^α* καὶ μεταγραφὴ ἄ. σ. 55): ΑΕ 1891¹⁰¹ ἀρ. 45 = IG VII 4261: *Βοιωτῶν προξενία Ἀρισταίωνι Ἀριστέως Ροδίῳ* (ὁμοίᾳ τῇ ἄνω σ. 54 ἀρ. 99, *εἰκ. 1*). στήλῃ αἰετοῦχος, λευκοῦ μαρμάρου, ὕψ. 0 57· ἐν ΑΕ στ. 7 ἐν τῷ κειμένῳ γραπτέον, ὡς ἐπὶ τοῦ λίθου κεῖται, *ἰσοτέλιαν* (ἢ μεταγραφὴ ἔχει ὀρθῶς), οὕτως δὲ καὶ ἐν IG ἐν τε τῷ κειμένῳ καὶ ἐν τῇ μεταγραφῇ γραπτέον.

100 101 (δεξιὸς κρόταφος, *εἰκ. 2* καὶ μεταγραφὴ ἄ. σ. 56):

Ῥωπίων προξενία καὶ Βοιωτῶν προξενία.

Ἀριστερὰ ὦκ πλ. 0 03· ὁ ἐπιγεγραμμένος γῶρος ἐν μὲν τῷ ἀριστερῷ ψηφίσματι (100) ἔχει πλάτος ὡς 0 317 (στ. 8), ἐν δὲ τῷ δεξιῷ (101) ἐπὶ μὲν

τοῦ 1^{ου} στίχου σωζ. πλ. 0 237, ἐπὶ δὲ τοῦ 4^{ου} 0 255, ἐπὶ δὲ τοῦ 7^{ου} 0 28, μεταξύ δὲ τοῦ ἀριστεροῦ ψηφίσματος καὶ τοῦ δεξιῦ πάνυ σμικρὸν διάστημα, τὸ δ' ἐλάχιστον εἶνε τὸ μεταξύ τοῦ 8^{ου} στίχου τοῦ ἀριστεροῦ ψηφίσματος καὶ τοῦ 4^{ου} στίχου τοῦ δεξιῦ ψηφίσματος, 0 008 (ἢ καθ' ὄλου ἀνωμαλότης λόγον εἶχε τὴν κατὰ συλλαβὴν διαίρεσιν τῶν στίχων, πρβ ἄ. σελ. 58β)· τὸ ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ κροτάφου ἀκμῆς μέχρι τῆς ἀριστερᾶς ἄκρας τοῦ δεξιῦ ψηφίσματος πλάτος εἶνε 0 355 (=0 03 + 0 317 + 0 008). Τὸ ἀριστερὸν ψήφισμα ἄρχεται ἔγγιστα τῆς ἄνω ἀκμῆς τοῦ λίθου (κενὸν ὕψ. 0 012), μεταξύ δὲ τοῦ τελευταίου στίχου καὶ τῆς κάτω ἀκμῆς κενὸν ὕψ. 0 135· ἐν δὲ τῷ δεξιῷ ψηφίσματι ἄνω μὲν κενὸν ὕψ. 0 035, κάτω δὲ 0 10. Τὰ γράμματα τοῦ μὲν ἀριστεροῦ ψηφίσματος ἔχουσιν ὕψος 0 008, τοῦ δὲ δεξιῦ 0 017. Ἐκ τῆς ἀναπληρώσεως εἰκάζεται ὅτι τὸ πλάτος τοῦ δεξιῦ ψηφίσματος (σὺν τῷ ἐπὶ τοῦ ἐλλείποντος ἀποτμήματος τοῦ λίθου μέρει) ἐν μὲν τῷ 4^ω στίχῳ ἦν ± 0 558 (=0 255 + 0 303), ἤγουν τὸ ἐλλείπον μέρος ἦν ὀλίγω μείζον τοῦ σωζομένου, ἐν δὲ τῷ 7^ω στίχῳ ± 0 61· ὅθεν προστιθεμένου καὶ τοῦ προειρημένου πλάτους 0 355, ὁ σύμπαξ ἐπιγεγραμμένος γῶρος ἐπὶ μὲν τοῦ 4^{ου} στίχου τοῦ δεξιῦ ψηφίσματος (σὺν τῇ ἀριστερᾷ ὦκ καὶ τῷ μεταξύ τοῦ ἀριστεροῦ καὶ τοῦ δεξιῦ ψηφίσματος χάσματι) ὑπολογεῖται ± 0 913, ἐπὶ δὲ τοῦ 7^{ου} στίχου, ἐπινοουμένης γραμμῆς ἀπαντικρὺ τοῦ στίχου τούτου ὑπὸ τὸ ἀριστερὸν ψήφισμα, ± 0 965.

100: Ῥωπίων προξενία

Ἐπικύδει Κησικλέους Χαλκιδεῖ.

Τὸ σ ἔχει ἐν ἄλλοις ἄλλο σχῆμα, ἔχει ὀθλον ὅτι τὰς ἔξω γραμμὰς παραλλήλους μὲν ἐξάκεις, ἀποκλινούσας δὲ πεντάκεις, ἔτι δὲ τῶν αὐτῶν γραμμῶν τὴν μὲν κάτω ἔχει ἰσόπεδον τρεῖς (ἐν ἐκγόνουσι, *ἔγκησιν, ἀσφάλειαν*), τὴν δὲ ἄνω ἰσόπεδον δις (ἐν αὐτοῖς, *προξένοις*)· τὸ ω ἔχει προμηχεστέρως τὰς κεραίας, πρβ ΑΕ 1917^{42α}, IG ²II 786₂₀ V1 1175₉ V2 323₂₂₋₁₀₇ (ἐν 323₂₀ καὶ δὴ καὶ ἐν *Indic*. σ. 154 γρ. *Ἐρατίαν*), Ἀρβανιόπουλος Παγασ. γραπτ. στήλ. σ. 287 356, *Larfeld* GE⁸ 273-275, πρβ καὶ *Brueckner* AM 1915₁₀ (ω=ο).

100₁· τὸ κύριον ὄνομα τοῦ εἰπόντος ἦν πάνυ

βραχύ, κατὰ πιθανὰ δὲ λείψανα ἔληγεν εἰς -ων, ἴσως λχ Λέων, Σάων κλπ, ἢ, εἰ ὑπῆρχεν ἔκθεσις τοῦ 1^{ου} γράμματος (πρβ λχ AE 1889_{19/0} ἀρ. 5₃ καὶ 6₁ [προσθετέον ὅτι καὶ ὄλον σχεδὸν τὸ υ τοῦ ἐν 6₁ Ἀύσανδρος κεχάρακται ἐν ἐκθέσει, κατὰ ταῦτα δὲ διορθωτέον ἐν IG VII 293 294 (πρβ IG σ. 744) τὴν τάξιν τῆς ἀρχῆς τῶν στίχων], IG VII 2713 3064, AE 1917_{42x} 1918_{104x} [εἰσθεσις]), Ἰέρων, Κλέων, Νίκων, Φίλων κλπ.

100₂ Ἐλικύδην· περὶ τῆς καταλήξεως πρβ Φιλοκύδην Meisterhans GAI 136₁₃ 119 133-6, AE 1918_{79x}· περὶ τῆς γενικῆς πρβ AE 1918_{78x} κατ. 1, ἐν Ἀμφιαρείῳ Θεοκύδου IG VII 3498_{41 51} 4262₁.

100₂ Κτησικλέου· περὶ τῆς καταλήξεως πρβ. ἄ. σ. 64β.

100₅ αὐτοῖς· ἴσως εἶχεν ἐσφαλμένως χαράξας αὐτῆς καὶ ἔπειτα ἀπαλείψας τὸ ι ἀντενέγραψεν οι.

101: Βοιωτῶν προξενία
δεῖν Λεοντίσκου Σινωπεῖ.

Τοῦ ψηφίσματος τούτου ἠλλείπει, ὡς ἄρτι ἐρρήθη, τὸ ἡμισυ καὶ ὀλίγῳ πλέον· καὶ ὁ μὲν 1^{ος} στίχος καὶ ὁ 3^{ος} καὶ ὁ 4^{ος} καὶ ὁ 5^{ος} ἀνεπληρώθησαν ἰσομήκεις πῶς ἀλλήλοις, ὡσαύτως δὲ ὑποτίθεται καὶ ὁ 2^{ος}, ὁ δὲ 6^{ος} ἀνεπληρώθη ὡς δυσὶ που γράμμασι μακρότερος τοῦ 5^{ου}, περὶ δὲ τοῦ 7^{ου} γνήσεται λόγος ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ.

101₁: Χαροπίνος ἀρχῶν ἀπαντᾷ καὶ ἐν IG VII 393 καὶ 4259 (Ἀμφιαρείου) καὶ 3068 (= RIG 635, Bleckmann IGS [ἐν Lietzmann KT 115] 44· Λεβαδεῖας)· πρβ ἄλλους IG VII 3150 (Λεβαδεύς), 3326 (Χαροπίνος Μέγωνος Χαιρωνεύς), BCH 1897₅₅₇₁₄ (ἐπὶ Χαροπίνου ἀρχοντος, Θεσπιεύς).

101₁. Ἡ ἀναπλήρωσις τοῦ ψηφίσματος κανόνα ἔχει τὸν 3^{ον} στίχον, ἐνθα αἱ μὲν λέξεις εἰσὶ βέβαιοι, μόναι δὲ αἱ γραφαὶ τοῦ κῆ (δῖς) καὶ τοῦ ἐσγόνως (πρβ ἄ. σ. 59) ἴσως δὲν ἔχουσιν ἀσφαλῶς, ἐπειδὴ περ ἐν ταῖς τοῦ ψηφίσματος τούτου γραφαῖς ἐπιτηδεύεται, ὡς εἶπεν, περισσὴ τις καὶ περιεργος ποιηκίλια: κῆ_{3 5}, καὶ_{4 6}, κῆ₇, γᾶς₄, γῆ₆, ρῆ₆, κυνῶ₂, αὐτῶ₄, οἰκίας₄, τῆς₇. Κατὰ λόγον τοῦ 3^{ου} στίχου ὁ 1^{ος} στίχος ἀδυνατεῖ, μακρότερός γάρ ἂν εἴη, μετὰ τὸ ἀρχοντος νὰ περιλάβῃ καὶ τὸ Βοιωτοῖς ἢ τὸ ἐν κυνῶ Βοιωτῶν (πρβ ἄ. σ. 59) ἢ τὸν ἐπιψηφίζοντα ἢ καὶ τὸν εἰπόντα ἢ καὶ μετὰ τοῦ-

τον τὸ προβεβωλευμένον εἶμεν αὐτῷ πῶς τὸν δάμον ἢ καὶ τὴν μῆνα καὶ τὴν μηνὸς ἡμέραν· οἷο ἀναπληροῦνται ἔδοξε κλπ (πρβ ἄ. σ. 64)· ὁ εἰπὼν λείπει καὶ ἐν IG VII 1726 1729 3167 4138 2407, ἴσως δὲ καὶ ἐν 2408 (πρβ ἄ. σ. 64α), Doublet BCH 1889₆₈_{αο. 7} (ἀντίγραφον ψηφίσματος τῶν Θηβαίων), πρβ ἄλλως IG VII 1-15 189 190 223 2711_{55 111} 2712 3055· ἐν Καρθαίᾳ (IG XII₅ 528 κλπ) ὁ εἰπὼν προηγείται τοῦ ἔδοξεν· περὶ τοῦ εἰπόντος πρβ Swoboda GVB 25 36 224 263-6 284 292 304, AΔ 1915 212 214 218 219 224· ὁ εἰπὼν ἔλειπεν ἴσως καὶ ἐν IG VII 2850 (Αλιάρτου, ἐν τῇ κοινῇ γεγραμμένον· ἐψηφίσθη ἀρχοντος Ἀθήνησι Νικοδήμου, μετὰ τὸ πX 168, Kirchner PA 10858), ἐὰν γραφῆ ὡδὲ πῶς: ₃· Ὅτι[ρ]υνέ[ως, ἱερέω]ς τῆς Ἀριτέμειδος Καλλιστράτο[υ] (πρβ ἐν Ἀμφιαρείῳ ἱερέως τοῦ Ἀμφιαράου δεῖνος, IG VII 246 289 291 292 299 [καὶ σ. 744] 4262) ἐπειδὴ-₁₃· {καὶ δι}ὰ τ[αῦτα]₁₄ πάντα (πρβ IG II 605₂ 608 [πρβ AE 1918_{99x}]₃) ἐπ[η]νέθη} Ἀνιάγορο[ς] [Ἀντ]₁₅ α[γό-ρ]ο[υ], δεδόχθαι τ[ῆ]ι συνόδοι-. Περὶ τῆς γραφῆς τῆς ἐνθάδε (ἀρ. 101₁) ἐνικῆς δοτικῆς πρβ αὐτῶ₄, καὶ ἄλλοι τοῦ αὐτοῦ ἐπικράνου: ἀρ. 98₂ τοῖ δάμοι, 99₂ τῷ δάμν, 99₃ αὐτῷ, 99_α αὐτῶ, 102₂ τῷ δάμοι.

101₂· εἶμεμ τῷ κυνῶ (στ. 3/4 εἶ₄ μεν αὐτῶι)· πρβ IG VII 282 (καὶ σ. 744 = AE 1891₁₁₁_{αο. 52,3})₁ Ἀμύμιον, ἐν Μαγνησίας Βοιωτικῶ ψηφίσματι IM 25_b τῶν Βοιωτῶν [-]₁₇ καὶ τῶν β[-]₂₄ (πρβ ἄλλως ἐκχειρίαγ κῆ₁₁, τὸ θεῖογ κῆ₁₆, καὶ_{7 31} ἀντὶ κῆ· περὶ τοῦ ὑικιότατα₁₈ καὶ ὑκειότατα₆ πρβ ἐξῆς ἐν τοῖς περὶ τοῦ ἀρ. 101₇), πρβ ἄλλως ἐν Θήβαις IG VII 2407 καὶ γ γᾶ[γ] καὶ, ἐν Τανάγρα 524 κα[τὰ] γᾶν (πρβ ἐξῆς ἐν τοῖς περὶ τοῦ ἀρ. 101₆), ἐν Τήνῳ IG XII₅ 872 πύργου τᾶ₁₉ καὶ αὐτῶμ Ἀντιχάρου₂₀ καὶ οἰκόπεδομ ἄπαν₄₄, ἐν τῷ Ἀρκαδικῷ Ὀρχομενῶ τᾶν γγᾶν Plassart BCH 1915₈₅¹, Kretschmer GI 1909₃₄ κέ, Croenert MG 65. Ἐνθάδε τὸ ν τοῦ κυνῶ₂ ἔχει τὰς ἐξω γραμμάς πρὸς δεξιὰ ὀλίγον κλινούσας.

101_{2/3}· τὸ ἐπιπατρόφιον τοῦ ἐνθάδε τιμωμένου, ὡς ἐκ τοῦ ἐν τῷ ἐξῆς ψηφίσματι (ἀρ. 104₃) Λεοντίσκ[ου] εἰκάσαι, ἦν Λειον₃ τίσκω (περὶ τοῦ εἰ πρβ Meister GD I 243, Sadée 221), ἴσως δὲ ὁ ἐνθάδε τιμώμενος καὶ ὁ ἐκεῖ ἦσαν ἀδελφοί, οὕτως δὲ μετὰ τὸ [Βοιωτῶν] (ἄπαξ μόνον Βυωτῶν, IG VII 2864,

Paradémétracopoulos Tradit. anc. 172, *Sudée* BTd 166 241, *Thumb* HGD 224, *Buck* ISGD 29, πρβ *Meister* GD I 236) χῶρος ± 7½ γρ. περιελάμβανε τὸ κύριον ὄνομα κατ' αἰτιατικὴν, λχ *Τίμαρχον*.

101₃. *Σινωπεῖ* ἐνθάδε κεῖται ἐνικὴ αἰτιατικὴ τοῦ *Σινωπεύς*: ἔθεν τὸ *Σινωπεῖ*, ἐάν μὴ ὑποθεθῆ ὅτι ἐσφραλμένως κεχάρακται -εῖ ἀντὶ τοῦ Βοιωτικοῦ -εῖα (*Σινωπεῖ*[α], πρβ. ἐν Ἀμφιαρείῳ Ἀλικαρνασσεῖα IG VII 280, *Μεγαρεῖα* ἄ. σ. 54_{α. 98}, *Χαλκιδεῖα* IG VII 393 καὶ AE 1892_{37 α. 64} καὶ ἐν τῷ ἐξῆς ἀρ. 110, πρβ *Ahrens* GD I 205, *Meister* GD I 269, *Thumb* HGD 228, *Sadée* BTd 240), ληπτέον ὡς = *Σινωπῆ* (μετὰ τῆς Βοιωτικῆς γραφῆς εἰ=η) κατὰ τὸν Δωρικὸν λεγόμενον τύπον τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς τῶν εἰς -εύς, πρβ ἄλλα ἐν Ἀμφιαρείῳ: *Χαλκιδῆ* IG 378₉, 388₆ (ἀντὶ *Χαλκιδέα* γρ. *Χαλκιδῆ*) καὶ ἄλλοι λχ: *Σολῆ* OGI 760₈, AE 1903_{120 α. 1}, *Τριχωνῆ* AD 1915₄₉ [Α]ντιγονῆ IG V₂ 368₁ 168, *Αἰγ[ιῆ]* IX₁ 330 (=RIG 288₉, *Δαοδικῆ* IX₁ 331₄, *Πατρῆ* IX₁ 513₉, *Πελinnaῆ* IX₂ 69₁₁, *Ελιπῆ* καὶ *Κερκινῆ* IX₂ 205 (καὶ σ. X·XI₁₁·III = *Bleckmann* IGS [ἐν *Lietzmann* KT 115] 5₁₀, πρβ *Wilhelm* NBGI_I [ἐν *SBAW* 1911, τόμ. 166] 14 39)_{8 10}, *Με(λ)μιαῖ* IG XI₄ 643₁ (καὶ στ. 10 ἴσως *Αἰ[τωλὸν Μελμιαῖ* προξενον-), *Καρθαῖ* XI₄ 769₁₃ (ἐν 810₃ ἔκειτο ἴσως *Δεξι[κ]{ρ}άτιον* ἐν 1041 γρ. ἀναγράφαι δὲ κ[αὶ τὰς πό-λ]ι₁₁εις ἐκάστας [πρβ 1040₂₂ 1048₁₁], ἐν δὲ 12, ἐάν ἢ ἀνάγνωσις 13^{ην} βέβαιος ἦ, ἴσως, ὡς ἐκ τοῦ χῶρου εἰκάσαι, ἔκειτο ο[ὔ ἐκάσι], πρβ ἄλλως 1040_{23/4} 1048_{12/3}), *Αἰγιαλῆ* XII₇ 388₂₁, *Πτολεμιαῖ* DI 3487₄, [*Αλικαρν*]ασσῆ 3572₁₄ (ὁ λιθὸς ἀπόκειται Ἀθήνησιν ἐν EM, ἀρ. 11598· ἐν στ 1 ἀπίθανον ὅτι ἔκειτο τοῖς ἐν(ῆ), ὡς ἐν DI ἐπιτυγ-χά[νουσι, εἰσὶ καὶ τὸ ἐν DI ὡς χα φερόμενον εἶνε ἴσως μᾶλλον, ὡς ἐν AE 3148, λα καὶ πρὸς τὰ πρὸ τούτου σφζόμενα ἔγνη ἢ ἀναπλήρωσις αὕτη δὲν φαίνεται ἀρμόττουσα, στ. 3/4 ὁρθῶς ἐν AE 3148 ἀντιγέγραπται οὐδὲν ἐλ[λ]εῖπονια προθυμίας, στ. 8 τὸ 3^{ον} γράμμα τοῦ *χορήσιμα* εἶχε χαράξας ε καὶ εἶτα διώρθωσε, στ. 13 κεῖται *Θευκλῆ*, στ. 15/6 κεῖται ἐγ₁₆ γόνους, στ. 24 κέ κεῖται ἐ[πι₂₅με]ληθη-μεν: Π[ί]μφωνα *Εὐφ*(σφζεται τό τε ἀριστερὸν τόξον καὶ ἄνω λείψανον τῆς καθέτου τοῦ φ)ά₂₆μ(ῆ

ου)(σφζεται τό τε κάτω τῆς καθέτου γραμμῆς καὶ τὸ ἄνω τοῦ δεξιοῦ βραχίονος τοῦ υ): ἔλαχε φυ-λάν *Κυ[δ]ρη[λεί₂₇ου]*ς, δᾶμον *Μέσον*, Ἀλεξανδροῆ DI 3836₃₄, *Ερειαῆ* 4195₃, Ἀντιοχῆ 4233₅, βασιλῆ XI₄ 716_{9/0}, DI 3057₂ 3497₁₆ 3621₇, *Blinkenberg* Lind. Tempelchron. (= *Lietzmann* KT 131) D 101, RIG 535 (Κιλικίας, πρβ ἄ. σ. 61α)_{22 35 56} (πρβ 78) (αὐτ *Σελευκῆ*_{15 21}), *γραμμαῖ* IG VII 20₈ 4131₁₃ 4130₃₉ (*γρα[μμα]*τῆ), SIG 451₁₇ ἐν IG V₁ 26₁₇ *γραμμαῖα* IG V₁ 1114₁₉ 1432_{13 42} V₂ 345₁, DI 3790₂, *Ziehen* LGS 146_{B 17}, *IMagn.* 15_{a 11} 116_{23 32} (ἐν 32_{39 48} *γραμμαῖ*(ι)), *ροφῆ* V₂ 357₂₀, *IMagn.* 41₁₇ (πρβ *Wilhelm* BGI 244, *Thumb* HGD 113· περὶ τοῦ ο πρβ *ροφῆα* IG V₂ 357₁₄₁, *ρο[φ]εὺς* SIG² 428 [= 3261 = IG XII₃ 1259 = *Vollgraff* Mn 1915₃₈₃ (4) 1916₆₁ κέ, πρβ *Wilhelm* Reisen in Kilikien 112 [πρβ ἄ. σ. 61α] NBGI_I [ἐν *SBAW* 1911, τόμ. 166] 32 = IG V₁ 11· περὶ τοῦ ἐν SIG² 428 *δικάσσαιεν*₈ καὶ *ἐδί₁₃κασσαν* πρβ *Sadée* BTd 161₁₆, *Buck* ISGD 108, {γ}ρο[φεὺς] *Vollgraff* Mn 1915₃₈₃ (2)₂ [Κιλικίας, πρβ ἄ. σ. 61α], *ροφῆα*₅ καὶ *ροφῆ*₇ IG IV 498 [γ]ροφο[-] 555₁, *ροφίς* IG IV 1484_{115 282 292}, *ροφεὺς* *Olymp. Erg.* V₂₈, ἀντίγραφον *Ziehen* LGS 122₂₂ (στ. 3 ἀντίγραφα ἐστί) ἀντίγραφα *Καβαδίας* AE 1918₁₃₂₂₆ (στ. 33 [γ]ραφάς), *Thumb* HGD 396, *Plassart* BCH 1915₇₈), *ιερῆ* DI 3052₂₄ 3628₆ 3629₁₀ 3636₄₀ 3756₁₅ 3800₂ 3801₃ 4222₁₇, *Ziehen* LGS 139₁₀, *Wilhelm* Jh 1905_{Bbl. 123 8/9} NBGI_I (ἐν *SBAW* 1911, τόμ. 166) 20₅ 26, *σφαγῆ* DI 3636₄₄, *Μενεσθῆ* DI 3566₄, πρβ ἄλλως *Παντακλῆ* IG VII 358₂, *Καλλικλῆ* V₁ 26₈, *Θιοκλῆ* V₁ 457, *Δαμοκλῆ* V₁ 1315₂₃, Ἀγορακλῆ DI 3555_{6 8}, *Σωσικλῆ* SIG 927₁₈, ἐννῆ (= ἐν-νέα) *Blinkenberg* Lind. Tempelchron. (= *Lietzmann* KT 131) B 55 (καὶ σ. 13), SIG III σ. 232, OGI II σ. 725 (πρβ *θυγατριδῆ* OGI 377₄), DI IV σ. 591 701, *Ahrens* GD II 237, *Meister* GD I 219, *Thumb* HGD 113 118 142 198 199 201 370 389, *Buck* ISGD 38 85, *Kuehner + Blass* GG I 449₄, *Meyer* GG § 136 332, *Meisterhans* GAI 140₇, *Schweizer* GPI 148, *Nachmanson* LFMI 132, *Nilsson* TALindos 144 κέ, *Croenert* MG 169₅, *Herwerden* LSD² 633 η.

101₄. ἔππασιν· συνήθης γραφὴ ἐν τοῖς Βοιωτικοῖς τοῦ Ἀμφιαρείου ψηφίσμασι. πλὴν τοῦ ἐν IG

VII 280(καὶ σ. 744=AE 1891₁₁₁ (52,1)) καὶ AE 1892₃₅ (62) ἔνπασιν καὶ τοῦ ἐν VII 4261 ἔμπασι, πρβ ἄλλοθι VII 2407(=SIG³ 99 καὶ τόμ. II σ. 810) 3167 ἔπασιν, πρβ *Ahrens* GD I 213, *Sadée* BTD 168 188 234, ἐν Μεγάρων VII 8 καὶ 14 ἔμπασι (λείπει τὸ καὶ γὰς ἐν VII 2₁₀ καὶ 3₁₂ φέρεται ἐπαρχάγ), πρβ IG VII σ. 756, ἐν Τεγέα ἔμπασι V₂ [10] 11 13 391 καὶ ἔνπασιν 17 καὶ ἔμπασι 394 πρβ σ. 171, ἐν IG VII 3287 (=RIG 240) ἔνωσάν, ἐν VII 2408 ἔνκτησι (ὡς ἐν τῇ κοινῇ) πρβ ἔγκτασι V₁ 1426₈ IX₁ 685₈ κλπ (περὶ τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ ἔν[κ]τασι IX₂ 458 καὶ ἔντασι 511₃ [ἔρ. καὶ σ. 315 ἄλ. ἔγκτησις] πρβ AE 1900₁₁₂ [1918₁₀₃ β]), *Herwerden* LSD² 424, *Meyer* GG 76 343 360. Ἐν Ἀμφιαρείῳ ἡ συνήθης φράσις μετὰ τὸ κῆ εἶμεν αὐτ- εἶνε γὰς κῆ *Κ.κίας* (ἡ *κίας*) ἔ.πασιν (ἐν τῇ κοινῇ ἀναλόγως σὺν τῷ ἔ.κτησι), πλὴν τῶνδε: γὰς ἔπασιν κῆ ἰοκίας AE 1891₉₇ (43) (=IG VII 4259, =RIG 220), κῆ γὰς κῆ ὑκίας ἔπασιν AE 1891₉₉ (44) (=IG VII 393=RIG 219), καὶ ἐν τῇ κοινῇ γῆς οἰκιῶν ἔγκτησι AE 1891₉₁ καὶ (39 40) (=IG VII 4256 4257), γῆς καὶ οἰκίας ἔνκτησι AE 1885₁₀₇ (7) (=IG VII 385), ἔνκτησι γῆς καὶ οἰκίας AE 1889₃₁ (30,4) (IG VII 254), καὶ ἔνκτησι γῆς καὶ οἰκ[ίας] AE 1891₁₁₅ (53,1) (=IG VII 298=RIG 204=OGI 81) ἐν IG VII 2858 (=RIG 221 *Κορωνείας*) ἄδηλον εἰ ἔκειτο ₄· προξενον [αὐτὸν] ₅- Βοιωτῶ[ν κῆ] ₆-αὐτ[ῆς γὰς κῆ οἰκ] ₇κίας ἔπασιν (ἐν στ. 3/4 γραπτέον μᾶλλον δει[ο]μένους κατὰ τὸ ἐν Ἀμφιαρείῳ IG VII 280[καὶ σ. 744=AE 1891₁₁₁ (52,1)]₂ δειομένοις, πρβ AE 1917₂₃₂ δειόμενο_{3,7}· πρβ IG V₁ 1111₂₉ καὶ ἔχην ἔγκτησι γὰς τε [κ]α[ὶ οἰκίας], ἐν δὲ V₁ 966 ἔκειτο ἴσως ₂₀[ἦμεν δὲ αὐτοῖς γὰς τε καὶ] οἰκίας ₂₁[ἔγκτησι-] (πρβ σ. 343 357), πρβ IG V₂ σ. 171, SIG³ 479 (=355, Ἰλίου· πρβ AE 1918₁₀₃ β) ₁₁καὶ ἔνκτησι καὶ γῆς καὶ οἰκιῶν· περὶ τοῦ ἐν IG XII₇ 44_{6/7} ἄ.σ. 58β. Τὸ περὶ ἐγκτήσεως ἐν Ἀμφιαρείῳ κεῖται ἐν ἀρχῇ μετὰ τὸ περὶ ἐκγόνων πλὴν ἐν AE 1891₁₁₅ (53,1, ὁρ. ἄ.) 1892₃₅ (63), ἐν οἷς κεῖται μετὰ τὸ περὶ θαλάσσης (ὡσαύτως ἐν Θηβῶν IG 2408: θάλα[σσ]αν κα[ὶ] γ[ὰς] καὶ οἰκίας ἔγκτησι[ν], μεθ' ὃ: καὶ αὐτῶι καὶ ἐγγόνου[ς]. περὶ τῆς γραφῆς τοῦ ἔπασις (*ἔμ-πασις) πρβ τὰ π₁₆₄πάματα-τὰ π₁₆₅πάματα-τὰ π₁₇₂πάματα-τὰ π₁₇₅πάματα (IG: τὰπάματα, πρβ ἵππος)

IG 3172, *Θιοπλάτω* AE 1892₃₇ (64,2) (=ἐξῆς ἀρ. 119· πρβ *Θιόφεισ*₉₁τος-*Θιόφειστον*₉₂-*Θιόφειστον*₁₂₈ *Θεόφειτος*₄₂ IG VII 3172, *Θιόφεισι* | *δαο* | VII 3192₄₃), *Γυνόπλασιος* (εἰ ὀρθῆ ἢ ἀνάγνωσις) IG VII 505₂ (τὸ ἐν RIG 1387 [Τήνου ἐπιγραφῆ] ₁₁₄ ἐκ πόλεως ἐν IG XII₅ 872 γράφεται ἐκ πόλεως), πρβ ἄλλως *Γιμπιάδο* *Colin* BCH 1897₅₅₆ [44] 47 (*Sadée* BTD 247¹), *επιξένο*[-] IG VII 597 (πρβ *Meister* GD I 252 256 104³ 106¹), *εππαε*[-] 604, *επιπα*[-] 609_A, ὑπὸ [τ]ᾶς IG IX₂ 517₄₃ (ἐν 512 ἴσως ἔκειτο [αν μετὰ ₃₀τ]οῖ ὑπὸ τᾶς, εἶτε IG VII 3054₇ 3170₁₃ [13/4], οἱ *τιλίαρχοι*-*ἀρχιτιλιαρχέντος*₂ IG IX₂ 1233, *ἔγραται* DI IV σ. 1115 (Κρητ.), *Δετίνας* IG IX₂ 1065 καὶ *Δετίνας* IX₂ 517₇₉ καὶ *ἀτ τ*-σ. 323 [καὶ ἀρ. 461₁₃ 36] καὶ *ἐτ τ*-IX₂ 461₂₈ 512₇ 517₁₄ (=ἐπὶ τοῦ₆) καὶ *Αιθόνειος* καὶ *Αιθονειεία* σ. 288 (Θεσσ.), *Τιῆνα* DI 5024₆₀ [60 61 [16/7 17] 77 (Κρητ.), *Σοάμμο*[ς] IG VII 2751, εἰρήσθω δ' ἐνθάδε περὶ τοῦ SIG 587₂₁₈ (=IG II καὶ II₅ 834^b β₆) ὅτι ἐπὶ τοῦ λίθου σφύζεται ἀποτιμᾶ (πρβ AE 1883 πίν. 11 β₅), καθ' ὃ καὶ μεταγραπτέον ἀποτιμ[άτων] (πλὴν εἰ σφαλεῖς ἐχάραξεν οὕτως ἀντι ἀποτιμμάτων· πρβ *διατήσαντι*₁₀₉ 197, *διατήσαντι*₆₀· ἐν στ. 19 ὁ λίθος ἔχει ΕΝΔΕΣΜΛΝ, δηλ. ἐνδέσμων, πρβ AE 1883₁₀₉ 130, πίν. 9₁₉), πρβ IG II 463₈₃, ἔνθα τὸ ἐπὶ τοῦ λίθου μετὰ τὸ γῆς σφύζομενον Δ. Τ. Η. Ι. ΗΞ (πρβ IG II 167), ἐὰν τὸ μὲν 3^{ον} γράμμα, ὃ εἶτε διὰ φθορὰν τοῦ λίθου παρῆχει ὄψιν Π, εἶτε ἐσφαλμένως οὕτως κεχάρακται, ὑποληφθῆ ὡς ε, τὸ δὲ 8^{ον} γράμμα ληφθῆ ὡς λείψανον (δηλ. ἢ κάθετος) τοῦ ε, μεταγραπτέον δ[ι] (ε)τ[η] (μέν)ης, ἠύρηται δὲ καὶ ἐν Ἀμφιαρείῳ γ[ε]τ[η] δι... (=ε)τιμ[έν]ε[ι], πρβ Εὐστάθ. 749₁₁ *διετιμ[έν]ον* (*Lagercrantz* *Zurgr. Lautgesch.* 60 58 108 113 114), Ἡσύχ. «*ὄμορτίας· διηττ* (*Meineke* *Athen.* IV σ. 51, πρβ *Kock* *CAF* I 203, γρ. *διεττ* ημένον», «*κρη*(πρβ *κρη*)*σέρα· ἀλευρότησις* (νῦν κοινῶς *σῆττα*, *κρησάρα* πρβ Πολυδ. F⁷⁴ I¹¹⁴ [πρβ F⁹¹ Z²²], *Bekker* *AG* 382₂₄, Σουτδ.), «*σμηκρίζεσθαι· διατ* (*Meineke*) *τᾶσθαι*», *διαττος*, *διατερίσαι*, Ἀντιφάν. 34₅ *ἐξετιμ[έν]η* (*Kuehner + Blass* *GG* II 23 533), Ἡσύχ. καὶ Φώτ. «*ετιμ[έν]α· οσηομ[έν]α*», Ἀθήν. 111^f₄ ἠ(γρ. ε)σσ (*Meineke*) *ημένα*, Τίμ. Σοφ. Πλάτ. λέξ. «*διατ-τᾶν· σῆθειν*» (πρβ ἄλλως αὐτ. «*διηθεῖν· διωλί-*

ζειν») τῶ=σῶ (πρὸς τήμερον), σήθω (ΜΕΤυμ. 710₃₉), Σησιδός (Ἀθῆν. 591^ο), ἠθμός, σεύω ἔσσομαι, κατώω, Meisterhans GAI 87₂ 3 102_{§39} 218¹⁷⁴⁰, Lobeck Phryn. 151 Paral. 80 177, Herwerden LSD², OHoffmann GD II 245 499 502 503 507 521 III 563, Sadée BTD 148 168 181 188 220 246, Buck ISGD σ. 43 59 67 68 77, Δραγομένης Ἀθ 1916₃₁₃ (λ. ἀποβράσαι) 1919₉₂ (λ. κρασέρα) 1919₁₄₈ (λ. τηλία), Γαρδικας Ἀθ 1919₁₅ (λ. βρατιμης, Βεροσάκης ΑΕ 1914₅₁ 53, Κουρουνηώτης ΑΕ 1917₁₅₁ προστεθήτω ἐνθάδε περὶ δύο ἀποτμημάτων, Sundwall Ρωσισιτὶ 1910₂₇₇+IG II 742, ἄπερ, ὡς ὑπὸ Sundwall ἀπεδείχθη, ἀρμόττουσιν ἀλλήλοις (ἐκεῖνο ἀνωθεν τούτου), ὅτι ἐν μὲν Α ἰσως ἔκειτο 13-σ]φῦ[ραν (πρὸβ Α 23 (=IG 2) - 17[-]ος ἐν τῇ δε[ξιᾷ-] 21[-ἀποστατεῖ] δ [τι ε]ἶχεν ἐν τ[ῇ] χειρὶ τῆ₂₂ (=IG 1 ι ἀριστερᾷ, ἀν[ά]θημα [2]ο[3]ου (=λχ [Δι]ο[δῶρ]ου ἢ [Θε]ο[δῶρ]ου, πρὸβ Kirchner PA 3954 6893) Παλλη[νέως. ἔτερο₂₃ ἀνδριάς]-₂₄ (=IG 3) ὕγι[ς] ἐσ]τι, ἀν[ά]θημα 8 (=λχ Θεοδώρου ἢ ἄλλου, ἡγουν τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐν στ. 22 [=IG₁], ἀνευ τοῦ δημόθεν). ἔτ₂₅ (=IG 4) ερος χ]αλκοῦς εὐμεγέθη[ς ἀσθενής, ἀνάθημα Χαυρίο₂₆ (=IG 5) v Μελι]τέως (πρὸβ₃₁=IG 10) - ₃₅ (=IG 14) - χειροῖν. καὶ [έ]τέρα [θεᾶ (μᾶλλον ἢ χειροῖν καὶ ἢ [έ]τέρα [χειρ-), ἐν δὲ Β 31 (=IG 10), ὡς εἰκάσαι, ἐνδε[τ] κ[εφ] (α λῆς, χειρῶν κτλ. Ἐν IG II 853₁₃ ὁ λίθος ἔχει ο]ὐκ ἐντελής. οὗ δ [-, διὸ καὶ ἀπαλειπτέα ἢ ἐν Meisterhans GAI 104⁹³⁸ περὶ τούτου μνεία· ἐν IG I₂ 373₂₂₄ (=Lolling KEM 202)₂ ἴσως γραπτέον σκυλόδεσ[φος, πρὸβ IG II 772_{Bα} σκυλό(δ)ε(ψ)ον, Larfeld HGÉ II 56 168, Meisterhans GAI 93⁸³² 835, σκίφος κλπ Vollgraff BCH 1913₂₈₄, ξ₆ κάλυσφεν IG XII₉ 287· ἐν IG II 773_{Αβ} 35 γρ. Χρυσίον (ἐπὶ τοῦ λίθου σφίζεται τὸ χ ὡδε X), ἐν δὲ II 773_{Αβ} 37 (καὶ Kirchner PA 6015 καὶ II σ. 607_β 57) ἐπὶ τοῦ λίθου ἀναγινώσκεται Φορ[μ(διακρίνεται ἐξαρκούντως τὸ μ)]ίων Εὐ[μ(διακρίνονται λείψανα τοῦ μ)]άχο· ἐν IG II 341₁₃ τὸ τὸν Γ ἴσως ἀναπληρωτέον τὸν τ[οξότην, πρὸβ IG ²II 665_{28/9} 71 766_[10/1] [746]. ἐν δὲ τῇ τοῦ IG II 341₁₄ μεταγραφῇ γραπτέον, ὡς ἐπὶ τοῦ λίθου κεῖται καὶ ἐν τῷ κειμένῳ γέγραπται, ἐπ[ε]λ δὲ, ἀπαντᾶ δὲ τὸ ἐπεὶ καὶ ἐν IG I₂ 32 (=SIG² 21, πρὸβ Wilhelm GGA 1903₇₇₄)_B 3, II₅ 618^b₉, III 5₂₄, πρὸβ Meisterhans GAI³ 252¹⁹⁷² ἐνθα ἀπαλειπτέα ἢ περὶ τοῦ DS 74₁₁

μνεία, διότι τὸ ἐπεὶ, ὅπερ ἐκ τοῦ DS¹ 58 εἰλημμένον ἀνεγράφετο ἐν GAI² 210¹⁶⁹⁴ (πρὸβ. GAI³ σ. VIII περὶ τῆς DS), διωρθώθη ὕστερον εἰς ἐπειδῆ (IG II καὶ II₅ 38, DS [=SIG]² 74, Roberts + Gardner IGE II 31, κλπ, IG ²II 29: ἐπειδῆ π[α₁₂ρ]ήγγελε).

101₄· μετὰ τὸ [- ἔπιασιν διὰ τὸν χῶρον ἀναπληροῦται κῆ (κατὰ τὸ ἐπόμενον κῆ) μᾶλλον ἢ καὶ (κατὰ τὸ προηγούμενον καὶ, πρὸβ στ. 7 κῆ). Μετὰ τοῦτο ἔρχεται τὸ περὶ ἰσοτελείας καὶ ἀσφαλείας καὶ ἀσυλίας. Ἐν ταῖς Βοιωτιαστὶ γεγραμμέναις προξενίαις τοῦ Ἀμφιαρείου καθ' ὅλου φέρονται πᾶσαι αἱ τρεῖς ὠρεαί· καὶ τὸ μὲν περὶ ἰσοτελείας, ὅπου ἂν κέηται, κεῖται πρῶτον (ἀπαντᾶ 12^ς, λείπει δὲ τρίς), τὸ δὲ περὶ ἀσφαλείας ἀείποτε κεῖται (τὸ ἐν ΑΕ 1892₃₇(64) ἐκτός ἔστω τοῦ παρόντος λόγου, διότι ἐκεῖ λείπει μὲν τὸ περὶ ἀσφαλείας, λείπουσι μέντοι ἅμα καὶ τὰ ἄλλα δύο). ἐν τῇ ἐνθάδε προξενίᾳ πρὸ τοῦ κῆ ἀσφάλιαν (στ. 5) ἔκειτο δυεῖν θάτερον, ἢ τὸ περὶ ἰσοτελείας (ἀπαντᾶ Φισοτέλιαν 5^ς, Εισοτέλιαν τρίς [πρὸβ ἄ. σ. 59α], ἰσοτέλιαν τρίς) ἢ τὸ περὶ ἀσυλίας (ἀπαντᾶ ἀσουλίαν ἐνάκις, ἀσυλίαν τρίς), διότι ἀμφοτέρωθεν ἐπιτρέπει ὁ χῶρος· καὶ τὸ μὲν ἰσοτέλεια+ἀσφάλεια ἀπαντᾶ δις (ἐν τῷδε τῷ ἐπικράνῳ [ἄρ. 98 ἄ. σ. 54] καὶ IG 352 [=AE 1892₄₁(71)]), τὸ δὲ ἀσυλία+ἀσφάλεια ἄπαξ μὲν οὕτως (IG 280=AE 1891₁₁₁(52,1)), δις δὲ ἀνάπαλιν (ἀσφάλεια+ἀσυλία: ΑΕ 1891₉₈(43) = IG 4259 [ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μάλιστα καὶ ἐνθάδε ἄρχοντος, τοῦ Χαροπίνου] καὶ ΑΕ 1892₃₅(62))· κατὰ ταῦτα δὴ καὶ κατὰ τὸν χῶρον προεκρίθη ἐνθάδε τὸ ἀσυ]λίαν· ἐν IG 505 (Γανάγρας) τὸ περὶ ἰσοτελείας κεῖται μεταξὺ τοῦ περὶ ἀσφαλείας καὶ τοῦ περὶ ἀσυλίας (πρὸβ VII 525, ἄ. σ. 62α).

101_{5/6}· τὸ περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης δις μόνον ἠύρηται ἀνευ μετοχῆς ἐν ταῖς Βοιωτιακαῖς τοῦ Ἀμφιαρείου προξενίαις, ἐν δὲ τῇδε τῇ προξενίᾳ, ὡς ἐκ τοῦ χώρου καὶ τοῦ σφζομένου ρήνας δῆλον γίγνεται, ὑπῆρχεν ἢ εἰς τὸ πολέμῳ ἀναφερομένη μετοχὴ (ἰόντος, πρὸβ ἄ. σ. 61)· κατὰ τὸν χῶρον ὡσαύτως ἀναπληροῦται δις κῆ μᾶλλον, διότι ἄλλως διὰ τὴν περὶ τὴν γραφὴν τοῦ συνδέσμου τούτου ἀνωμαλότητα τῆς ἐνθάδε ἐπιγραφῆς τὸ πρᾶγμα τυγχάνει ὄν ἀδῆλον, περὶ δὲ τῆς πρὸ τοῦ ρήνας συλλαβῆς κατ' ἄλλα τοῦ ἐνθάδε ἐπικράνου (ἄρ. 98 99 102, πρὸβ 99^α, IG VII 280) προεκρίθη τὸ εἰ]ρήνας (πρὸβ ἄ. σ. 60)· ἢ δευτέρα συλλαβὴ τῆς λέξεως εἰρήνη

ἐν ταῖς ἄλλαις Βοιωτικαῖς ἐπιγραφαῖς φέρεται διὰ τοῦ α, μοναχοῦ δ' ἐν τῇδε γέγραπται διὰ τοῦ η, ἐκ τῆς κοινῆς, ὡς εἰκάσαι, εἰλημμένου, πρβ *Meister* GD I 33 69 228 240 257 II 93, AE 1898²⁵⁸.

101₆ ῥήνας· ὄρ. ἐν τῇ προηγουμένη παραγράφῳ. Τῶν μετὰ τὸ γῆν ἑλλειπόντων τὰ μὲν περὶ τὰς λέξεις εἰσὶν εὐαναπλήρωτα, τὰ δὲ περὶ τὴν γραφήν καὶ τᾶλλα πολλῆς δέονται ἐπιστάσεως, γρῆα δὲ πολλῆς τοῦ χώρου φειδούς, ἵνα μὴ ὑπεράγαν μακρὸς ὁ στίχος ἀποβῆ· καὶ ἐνδέχεται μὲν νὰ οἰκονομηθῆ γῶρος δύο α, ὑποτιθεμένης κράσεως τᾶλλα (πρβ ἐν Ἀμφιαρείῳ IG 393 4259 4260) καὶ ἀποκοπῆς καὶ θάλαιαν (πρβ IG 4260· ἄλλοι δὲ μόνον ἐν IG 2407 καὶ κά(γ) γᾶ(γ)₁₀ καὶ καὶ θ(ά)λαι(τι)αν [πρβ ἄλλως τὸ ἄλλοι τὰν γᾶν ἄ.σ. 66β], *Meister* GD I 283, *Sadée* BTD 237· τὸ ἐν IG 524 καγᾶν ἐγένετο ἐκ σφάλματος τοῦ λιθοργοῦ (κα[τὰ] γᾶν) μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ κατὸ κλπ, *Meister*, *Sadée* ἔ. ἄ. ἐν IG 393 [= RIG 219]₁₀ γρ. θά[λα]τιαν [πρβ AE 1891⁹⁹ (44), IG VII σ. 745]], καὶ δύο ι, προτιμωμένου, ὡς καὶ εἰκός, τοῦ κῆ, ἀλλὰ καὶ ἔμπης ὁ στίχος παραμένει δυεῖν που καὶ ἡμίσει γράμματος μακρότερος τοῦ προηγουμένου· ὅμως δὲ καὶ τοῦτο οὐ πάνυ τι ἄπορον· καὶ γὰρ καὶ ἄλλοι τοιαύτη περὶ τὸ τῶν στίχων μῆκος ἀνωμαλότης ἀπαντᾷ (λγ ἄνω ἄρ. 98 99 καὶ ἐξῆς ἄρ. 102, IG 335 [= AE 1886⁶²] 338 339) ἄλλως δὲ καὶ πιθανώτατον ὅτι τὰ ἑλλείποντα τοῦ στίχου τούτου, ὡς καὶ ἐκ τοῦ 7^{ου} στίχου εἰκάσαι, ἦσαν πυκνότερον κεχαραγμένα.

101₇ κῆι τῆς· Βοιωτιάζουσαι γραφαὶ τοῦ καὶ τοῖς (πρβ ἐνθάδε αὐτῶν. καί. ῥήνας. γῆν), πρβ ἐν Ἀμφιαρείῳ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνθάδε ἄρχοντος IG VII 4259 εὐεργέτης (ὄρ. ἐξῆς ἄρ. 113), ἐν Θεσπιῶν προξενίᾳ IG 1728 (καὶ σ. 746 = RIG 228₇ κῆι κατὰ θάλαιαν (πρβ ἄλλως BCH 1901³⁶⁰ = SIG³ 1208)₁₃ τοῖς δοκοῦς· ἐν Τανάγρας ἀναθέσει ἀρχαιοτέρᾳ IG 556 δὲ ἐξετάσεως τοῦ λίθου δύναται νὰ κριθῆ εἰ ἔκειτο [τ]ῆ Ἰοῦν [Π]αρι[έρων-], ὡς ὑπὸ Dittenberger ἀναπληροῦται, ἢ [τ]ῆ Ἰοῦνι Αρι[-], πρβ *Sadée* BTD 185 197, AE 1917⁴⁰), ἐν τῷ Βοιωτιαστὶ γεγραμμένῳ τμήματι τῆς ἐν Κιλικίᾳ στήλης τοῦ Σελευκέως Εὐδόμου (ἄ.σ. 61α) κῆι κατὰ γῆν₃₂, ἐν Μαγνησίας Βοιωτικῷ ψηφίσματι IMagn. 25b

ὀικειότητα₁₈ (= οἰκειότητα πρβ ὀικειότητα₆) αὐτῶν₄ [ἀποδέξα]σθη₁₁, ἐν Olympia Ergebn. V 13 κῶ(ι)πα-δουκιοῖο[ις]₃ - τῶπαδου[κιοῖοις]₄· μνημονευθῆτων ἐν-θάδε αὖ γραφαὶ Ἀμόντας IG VII 2909, Ἀμονίου VII 2827₄ 3309₁ (ἐν τῇ τοῦ 519 μεταγραφῇ γρ. Πολοκλῖδαο· εἰρήσθω ἐνθάδε ὅτι ἐν Ἀμφιαρείῳ οὐχ ἠύρηται ιου = υ), καὶ ἀνάπαλιν Διονκλῆς IG VII 3352₂ (πρβ ἄλλοι IG V₂ σ. 153: Διονκλῆς 36₁₁₇, Δουτέλης V₂ 174₁₀, πρβ ἄλλως Δουαῖος 11₁₅ 13₉, Δύωνος [γεν.] 6₉₂) κλπ· πρβ *Larfeld* SIB σ. XV XXV ἄρ. 71 (= IG VII 3083)₂₅ σημ. 72^a (= IG 3081)₅ πρβ 72^b (= IG 3080)₄, *Sadée* BTD 149 193 208 211 213 216-9 224 6 (Νυμείνιος, Νυμείνιος, Νομεινίω. νόμω κλπ)· ἀνάπαλιν ἐν Ἀττικῇ ἀπαντᾷ ποιανειῶνα IG III 1197_β 17 (μX 238-244), οἰαλᾶ III 3436₃ (Χριστ. χρόν)· ἐπὶ τοῦ ἐν AAM (ἄρ. 9328₂₃) ἀποκειμένου μολυβδόου ἐλασματίου τῶν Στύρων IGA 372₂₆₀ (= *Bechtel* IID 1970 σ. 17 καὶ 37) ἀναγινώσκειται εὐκρινῶς Μέτινικος (ἴσως καὶ ἡ λέξις ὑποφαίνει ὅτι ἀπὸ Βοιωτῶν εἴλεκε τὸ γένος ἢ οἰκία αὐτοῦ· ἐν IGA 372₁₁₉, εἰ μὴ βέβαιος ἦν ἡ ἀνάγνωσις [E]ὐρύμαχος [πρβ *Bechtel* IID 19196 σ. 25], ἴσως ἐνεδέχετο νὰ γραφῆ Κρό(=ὠ)μαχος, πρβ AE 1918^{78x} 11, ἀλλά, ὡς ἐν IG XII 9 56₁₂₅ δηλοῦται, κεῖται Εὐρύμαχος), πρβ ἄλλοι XII₅ 109 (Πάρου)_{4,5,7,120} τῆς σινθῆκης, DI 4991_{XI,5} 5018_a (= *Bleekmann* IGS [ἐν *Lietzmann* KT 115] 2)₆ 5261₃ (DI IV σ. 1063 1081 1232), SIG² 800², *Vollgraff* BCH 1910_{331,19,353} 1913_{281,14} 290² 295 (RE 1914⁸⁴), OGI 697₈, RIJ II σ. 143, *Diehl* Suppl. lyric. (ἐν *Lietzmann* KT 33/4) Sappho 1₂, *Ahrens* GD I 154 186 II 364 367, *Meister* GD I 194 231-242 II 210 220, *Hoffmann* GD I 168 178 180 181 236/7 263 II 420 424 426 580, *Thumb* HGD 133 222 224 228, *Buck* ISGD 25 37, *Spitzer* Lautl d. arkad. Dial. 21, Σκῆς Κρητ. διαλ. 127/8 151, *Kuehner + Blass* GG II 191 305, *Meyer* GG § 113/4 116 130, *Meisterhans* GAI 58₁₀ 66₁₁ 151¹³⁰⁵, *Papadémétracopoulos* Tradit. anc. 98 168.

101₇ μετὰ τὸ τῆς ἔκειτο πάντως ἄλλυς (ἢ [λλοῖς ἢ [λλυς] προξένυς (ἢ προξένους ἢ προξένυς)· εἰ δὲ μετὰ ταῦτα ἔκειτο καὶ τὸ κῆι (ἢ κῆ) εὐεργέτης (ἢ εὐεργέταις [πρβ IG VII 4261 καὶ ἄ.σ. 63β

ἀρ. 99] ἢ εὐεργέτης), ἀδῆλον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν Ἀμφιαρείῳ πάντα μὲν τὰ Βοιωτικῶς γεγραμμένα ψηφίσματα, ὅσα γε ἀκέραια σώζονται, ἐν οἷς καὶ ἓν, ὅπερ, καθάπερ καὶ τὸ ἐνθάδε, ἐν ἀρχῇ μετὰ τὸ πρόξενον δὲν φέρει τὸ κῆ εὐεργέταν (ἐν Χαιρωνείᾳ τὸ IG 3287 φέρει μὲν τὸ κῆ εὐεργέταν, δὲν φέρει δὲ τὸ κῆ εὐεργέτης), σχεδὸν δὲ πάντα ὁμοίως τὰ ἐν τῇ κοινῇ γεγραμμένα φέρουσι τὰς τελευταίας δύο λέξεις, πιθανώτατον ὅτι καὶ ἐνθάδε ἔκειντο αὐταί· καὶ ἐὰν μὲν ὑποτεθῆ ὅτι πᾶσαι αἱ τέσσαρες λέξεις ἔφερον τὸ ι, ὁ 7^{ος} στίχος, εἰ μὴ πυκνότερον ἐκεχάρακτο, ἦν τοῦ μὲν 5^{ου} στίχου πέντε που καὶ ἡμίσει γράμματος, τοῦ δὲ 6^{ου} τρισὶ γράμμασι μακρότερος, ἐὰν δὲ αἱ τέσσαρες λέξεις ἦσαν ἄνευ τοῦ ι γεγραμμένα, ὁ 7^{ος} στίχος ἦν τοῦ μὲν 5^{ου} στίχου τρισὶ που γράμμασι, τοῦ δὲ 6^{ου} ἐνὶ γράμματι μακρότερος, οὕτως δὲ καὶ ἀνεπληρώθη (πρὸ τὰ περιτῆς τοῦ 6^{ου} στίχου ἀναπληρώσεως εἰρημένα).

102 103 (ἀριστερὸς κρόταφος,

εἰκ. 3 καὶ μεταγραφή ἄ. σ. 57):

Βοιωτῶν προξενία καὶ Ὠρωπίων προξενία.

Τὸ πλεῖστον τῶν δύο ψηφισμάτων συναπώλετο τῷ ἐν ἀριστερᾷ ἐλλείποντι τοῦ λίθου ἀποτμήματι. Ἡ δεξιὰ ῥα τοῦ 1^{ου} ψηφίσματος (ἀρ. 102) εἶνε 0 07 (στ. 4) - 0 12 (στ. 1), τοῦ δὲ 2^{ου} ψηφίσματος (ἀρ. 103) ἐν μὲν τῷ 3^ῳ στίχῳ ἢ ῥα εἶνε 0 015, ἐν δὲ τῷ 1^ῳ στίχῳ τὸ τελευταῖον γράμμα ἤπτετο σχεδὸν τῆς δεξιᾶς τοῦ λίθου ἀκμῆς. Τὸ πλάτος τοῦ σφζομένου ἐπιγεγραμμένου χώρου ἐν μὲν τῷ 1^ῳ ψηφίσματι εἶνε ὡς 0 185 (στ. 4, ἄνευ τῆς δεξιᾶς ῥας), ἐν δὲ 2^ῳ ὡς 0 24 (στ. 1). Ἀπὸ τῆς ἄνω ἀκμῆς τοῦ λίθου μέχρι τῆς ἄνω ἄκρας τοῦ 1^{ου} στίχου τοῦ 1^{ου} ψηφίσματος κενὸν ὕψ. 0 05, μετὰξὺ δὲ τοῦ 6^{ου} στίχου (ἐλλείπει ὁ 7^{ος}) τοῦ 1^{ου} ψηφίσματος καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ 2^{ου} 0 035, ἀπὸ δὲ τοῦ τέλους τοῦ 2^{ου} μέχρι τῆς κάτω ἀκμῆς τοῦ λίθου 0 04. Μεταστίχιον ἐν μὲν 1^ῳ ψηφίσματι ± 0 015, ἐν δὲ τῷ 2^ῳ ± 0 01 (τοσόνδε, ὡς εἰκάσαι, ἦν καὶ τὸ μετὰξὺ τοῦ ἐλλείποντος [7^{ου}] στίχου τοῦ 1^{ου} ψηφίσματος καὶ τοῦ 1^{ου} στίχου τοῦ 2^{ου} ψηφίσματος)· γρ. ὕψ. τοῦ μὲν 1^{ου} ψηφίσματος ± 0 01, τοῦ δὲ 2^{ου} ± 0 008. Τὸ σύμπαν πλάτος τοῦ ἐπιγεγραμμένου χώρου ἐν μὲν τῷ 1^ῳ ψηφίσματι ἦν, ὡς ἐκ τῆς ἀναπληρώσεως εἰκάσαι, ± 0 70 (ἐν τῷ εἰρημένῳ

στίχῳ, τῷ 4^ῳ, ἄνευ τῆς δεξιᾶς ῥας), ἐν δὲ τῷ 2^ῳ ψηφίσματι (στ. 1) ± 0 90.

102: Βοιωτῶν προξενία

δεῦν Ἀγαθοκλέους ἐθνικόν.

102: ἡ καθόλου ἀναπλήρωσις τοῦ ψηφίσματος κανόνι κέχρηται μάλιστα τῷ 6^ῳ στίχῳ πρὸς τὸν 5^{ον} θεωρουμένῳ· διότι ἐν μὲν τῷ 6^ῳ στίχῳ, τιθεμένης τῆς γραφῆς κῆ-κῆ, μόνον ἀδῆλον μένει εἰ ἔκειτο ἢ ἔλειπε μετὰ τὸ εἶ_ο[ράνας τὸ ἰώσας καὶ εἰ ἔκειτο τᾶ]λλα ἢ τὰ ᾗ]λλα, ἐν δὲ τῷ 5^ῳ, τιθεμένων μετὰ τὸ [ἔπασιν (περὶ τῆς γραφῆς πρὸ ἄ.σ. 67β) πασῶν τῶν τριῶν δωρεῶν, τῆς τε ἰσοτελείας καὶ τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς ἀσυλίας, διότι καὶ ἐνὸς μόνου τούτων παραλειπομένου, ὑπεράγαν βραχὺς ἀποβαίνει ὁ στίχος, μόνον ἀδῆλον μένει εἰ τὸ ἰσοτέλιαν ἔφερε τὸ δίγαμμα καὶ εἰ ἔκειτο ἀσουλίαν ἢ ἀσυλίαν· ἐν δὲ τῷ ὑπολόγῳ τοῦ μήκους τοῦ ἐλλείποντος ἀποτμήματος τοῦ στίχου ἐκάστου ὡς γνώμων ἐχρήσθη, ὥσπερ εἰκός, ὁ ἀριθμὸς τῶν γραμμάτων τοῦ σφζομένου τμήματος τοῦ οἰκείου στίχου (πρὸ ΑΕ 1918₁₀₀ β_{κατ. 4 κέ})· διὸ καὶ ἀνά λόγον τοῦ μήκους τοῦ 6^{ου} στίχου ἐν τῷ 1^ῳ στίχῳ πρὸ τοῦ μειν]ός πανάμω (πρὸ τοῦ ος διακρίνεται τι ὡσεὶ λείψανον καθέτου γραμμῆς, ἤγουν τῆς δεξιᾶς γραμμῆς τοῦ ν) ἀνεπληρώθη οὐχὶ ἀπλῶς δεῖνος ἄρχοντος, οὐδὲ δεῖνος ἄρχοντος Βοιωτοῖς (πρὸ ἄ. σ. 59α), ἀλλὰ τὸ μακρότερον δεῖνος ἄρχοντος ἐν κυνῷ Βοιωτῶν κατὰ τὸ ἐν ΑΕ 1892₃₇ (61) Δαμοφίλω ἄρχοντος ἐν κυνῷ Βοιωτῶν μεινός πανάμω. τοῦ ἄρχοντος τὸ ὄνομα εἶνε ἀδῆλον· ἄρχοντες Βοιωτῶν ἐν ταῖς Βοιωτιαστί γεγραμμέναις προξενίαις τοῦ Ἀμφιαρείου ἀπαντῶσι: Ἀντίγων, Δαμόφιλος, Νικίας, Παμπείριχος (ἄ. σ. 58β), Φιλόξενος, Χαροπίνος (ἄ. σ. 66α)· ἐπὶ πάντων τῶν ἀρχόντων τούτων, πλὴν ἐπὶ τοῦ Ἀντίγωνος (IG VII 280), ἠϋρηνται προξενίαι ψηφισθεῖσαι ἐν μηνὶ πανάμω, φέρουσαι ὡς μὲν ἐπὶ τὸ πολὺ μεινός πανάμω. ἄπαξ δὲ πανάμω, ἢ μεινός πανάμω πέμπτη ἰσταμένω, ἢ πανάμω ἐνάτη, ἐπειδὴ δὲ οὐδεὶς ἄλλος μὴν ἀπαντᾷ ἐν ταῖς ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Βοιωτῶν ψηφισθεῖσαις προξενίαις τοῦ Ἀμφιαρείου, σχεδὸν δὲ μόνον ἐν Ἀμφιαρείῳ, ὡς ἄνω εἴρηται (σ. 58α), ἠϋρηνται τοῦ κοινοῦ τῶν Βοιωτῶν προξενίαι, εἰκάζεται ὅτι καὶ ἢ ἐπὶ Ἀντίγωνος καὶ αἱ λοιπαὶ προξενίαι, ἐν αἷς μῆ-

νογραφία ἢ δὲν φέρεται ἢ δὲν σφίζεται, μηνὸς πανάμου ἐψηφίσθησαν καὶ ὅτι τὸ κοινὸν τῶν Βοιωτῶν συνήδρευεν ἐν μηνὶ πανάμου καὶ ἰδίᾳ δις γε τοῦ μηνὸς τούτου ἰσταμένου (πρὸς *Wilhelm* BGI 119 309 379 NBI [ἐν SBAW] 1911₃₂. *Vollgraff* Mn 1915_{383/4} [=SIG 428] 1916₆₃³, *Kolbe* ἐν IG V 11). Κατὰ ταῦτα ἐν ἀρχῇ τοῦδε τοῦ ψηφίσματος ἐνδέχεται νὰ ἀναπληρωθῇ ἐν τῶν εἰρημένων ὀνομάτων πλὴν ἴσως τοῦ *Νικίαο* (πρὸς AE 1892₃₅ (62)), ὡς βραχυτέρου πως ἢ κατὰ τὸν γῶρον ὄντος· συχνότερον ἀναγράφονται ὁ *Παμπείριχος* καὶ *Χαρροπίνος* καὶ *Δαμόφιλος*, ἴσως δὲ καὶ ἐνθάδε, ὑποτιθεμένης μάλιστα, ἵνα καὶ ἄκρα τις ἀκρίβεια ἐν τῇ τοῦ γῶρου πληρώσει χρησθῆ, τῆς γραφῆς *κυνοῖ* ἢ *κονοῖ*. κατὰ τὸ προειρημένον AE 1892₃₇ (64) ἐνεῖτο *Δαμοφίλω*, εἰ δὲ καὶ ὁ εἰπὼν (στ. 2) ἦν ὁ αὐτὸς καὶ ἐκεῖ, *Θωπόμοπος* *Θιοππάσιω* *Θειοπιεύς*, ἄδηλον.

102₃: Ἀγ]αθοκλέους· ἐκ τῆς κοινῆς.

102₄: μεταξὺ τοῦ ἐθνικοῦ καὶ τοῦ αὐτῶν συγνότερον κεῖται τὸ κῆ, εἰ δ' ἐνθάδε τοῦτο ἔλειπε, τὸ ἐθνικὸν ἦν δυοῖς γράμμασι μακρότερον. Πρὸ τοῦ γῶς σφίζονται λείψανά τινα, ὡς τὸ δεξιὸν ἄκρον τῆς ἄνω καὶ τῆς κάτω γραμμῆς τοῦ σ, (ἢ εἰ, δις καὶ ἀνεπληρώθη αὐτῆς), ἤγουν κατὰ πληθυντικὴν ἀλλ' οὐ καθ' ἐνικὴν ὀστικὴν.

102_{5/6}: εἰς[ράνας· ὄρ. ἄ. σ. 69β.

102₆: [ράνας κῆ τὰ ἄ]λλα· ἐν τῇ ἀναπληρώσει παρελείφθη μὲν τὸ ἰώσας, προυκρίθη δὲ τοῦ τᾶ]λλα τὸ τὰ ἄλλα, ἵνα ὁ στίχος οὗτος γένηται ἰσομήκης πως τῷ τε 5^ῳ καὶ τῷ 7^ῳ.

102₇: ἐν τῇ ἀναπληρώσει ἐτέθη τὸ κῆ εὐεργέτης, ὁ καὶ ἐν πάσαις ταῖς Βοιωτικαῖς προξενίαις τοῦ Ἀμφικρατείου κεῖται· χάριν δὲ τοῦ γῶρου ἐν τῇ ἀναπληρώσει παρελείφθη μὲν μετὰ τὸ κατ[θάπερ τὸ κῆ, ὅπερ καὶ ἐν ἄλλαις δυοῖς λείπει, ἐγράφη δὲ τὸ τῆς ἄλλος προξένος (διὰ τοῦ ν, πρὸς στ. 2 τῷ δάμν), ἀλλ' ἴσως ἐνδέχεται καὶ ὅτι ἐκεῖτο καθὰ κῆ, ὡς ἐν IG VII 280, ἐνθα κεῖται καθὰ κῆ τοῖς ἄλλοις προξένοις κῆ εὐεργέτης.

103: Ὠρωπίων προξενία

δι' αὐτοῦ δαίμων· ἐκ τοῦ Πόντου.

Τὸ ψήφισμα τοῦτο ἐν δεξιᾷ ἐξέχει τοῦ προηγουμένου (ἀρ. 102, ἄ. σ. 71α), ὡς δ' ἐκ τῆς ἀναπληρώσεως εἰκάσαι, ἐξεῖχε καὶ ἐν ἀριστεροῦ. Ἐν

τῇ ἀναπληρώσει τοῦ ψηφίσματος ὡς κανὼν ἐχρήσθη ὁ 3^{ος} στίχος πρὸς τὸν 4^{ον} θεωρούμενος· τιθεμένου γὰρ ἐν τῷ 4^ῳ τοῦ ἐπεψήφισεν (ὄρ. ἐξῆς ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ), ἐν μὲν τῷ στίχῳ τούτῳ παραλειπτόν μετὰ μὲν τὸ προξένοις τὸ καὶ εὐεργέταις, μετὰ δὲ τὸ καθάπερ τὸ καί, ἵνα μὴ ὁ στίχος ἀποβῆ τοῦ 3^{ου}, καὶ μακροτάτου ἀναπληρουμένου, μακρότερος, ὁ δὲ 3^{ος} ἐπάναγκες περιλήφεται πάσας τε τὰς τρεῖς δωρεάς (καὶ ἰσοτέλειαν καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀσφάλειαν) καὶ τὰ περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης· διὰ δὲ τὸν 2^{ον} στίχον, ἐν ᾧ χάριν τοῦ 3^{ου} προτιμήθησαν αἱ μακρόταται ἀναπληρώσεις πλὴν τοῦ καὶ εὐεργέτην (μετὰ τὸ πρῶτον εἶναι), ὁ μακρότερον ἂν ἦ κατὰ τὸν 3^{ον} ποιήσειε τὸν στίχον, παρελείφθη ἐν τῇ τοῦ 3^{ου} ἀναπληρώσει μετὰ τὸ πολέμου τὸ ὄντος.

103₁: τὸ ὄνομα τοῦ εἰπόντος τὸ ἐνθάδε ψήφισμα, ἂν ἢ ἄλλι, τοῦ στίχου ἀναπλήρωσις ὀρθῶς ἔχη, εἶχε περὶ τὰ ἐννέα γράμματα· καὶ εἰ μὲν ἐκεῖτο ἄνευ τοῦ πατρόθεν, ὡς ἐπὶ δύο ἐν στήλαις ἀναγεγραμμένων ψηφισμάτων, IG VII 371, ὁ Θεοπέτης εἶπεν, καὶ 4263 (=AE 1891₇₇ (35), SIG² 516, RIG 587), ὁ Λύσανδρος εἶπεν, καὶ ἐπὶ ἄλλων τριῶν, φερόντων ἔλεξεν (ἄ. σ. 63β), τὸ ἐνθάδε ψήφισμα εἶπεν ἴσως Λέανδρος, ὁ τὸ IG 328 εἰπὼν, ἢ Στέφανος, ὁ τὸ 329 (=RIG 208) εἰπὼν, ὧν τὰ ψηφίσματα, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βήθρου κεχαραγμένα, κατὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμῶν εἰσὶ σύγγρονα τῷ ἐνθάδε, πλὴν ὅτι τὰ ὀνόματα ταῦτα κεῖνται ἐκεῖ μετὰ τοῦ οἰκείου ἐκάτερον πατρόθεν (*Διμναίου* καὶ *Ἀκουσιλάου*)· εἰ δέ, ὡς ἐτέρωθι πανταχοῦ ἐπὶ τε βήθρων καὶ στηλῶν τοῦ Ἀμφικρατείου ἀπαντᾷ, ἐκεῖτο καὶ τὸ πατρόθεν ἐνθάδε, ἐπάναγκες ἀμρότερα τὰ ὀνόματα, τὸ τε κύριον καὶ τὸ πατρόθεν, εἰκάζονται πάνυ βραχέα, λγ *Φίλων* *Σίμου*.

103₁: πρὸ τοῦ ν ἐκ διακρίνεται ὡσεὶ λείψανον καθέτου γραμμῆς (τὸ ἄνω τοῦ δεξιοῦ σκέλους, ὡς εἰκάσαι, τοῦ η) περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ προξένου πρὸς SIG³ 604, Δελφῶν ψήφισμα, δι' οὗ ἐπὶ ἄρχοντος Κλεοδάμου (πX 192/1) Πυθίων καὶ Ἡρακλείδας Χερσονησῆται ἐκ τοῦ Πόντου ὀνομάζονται πρόξενοι, καὶ SIG³ 585, Δελφῶν προξενικὸν κατάλογον, ἐν ᾧ (στ. 56/7) οἱ αὐτοὶ ἀναγράφονται πατρόθεν: *Φορμίων* *Πυθ' ὄνος*, *Ἡρακλείδας* *Βίσθα*, *Χερσονασῆται* ἐκ τοῦ Πόντου, πρὸ καθ' ἑλοῦ SIG² 588_{16/7} καὶ

III σ. 138 καὶ SIG³ IV σ. 162: ἐν Ἀμφιαρείῳ ἴσως τιμᾶται ὁ πατήρ τοῦ Φορμίωνος ἢ ὁ τοῦ Ἡρακλείδου, ἧγουν ἔκειτο λχ Πυθίωνα Φορμίωνος ἢ Βίσθαν Ἡρακλείδου.

103₂: ἐν τῇ ἀναπληρώσει προουκρίθη, ὡς εἴρηται, ἢ προσθήκη τοῦ καὶ πρὸ τοῦ αὐτὸν καὶ τὸ αὐτοῖς τοῦ αὐτῶι.

103₄: - Ὀλυμπίχου· εἶνε τὸ πατρόθεν τοῦ ἐπιψηφίζοντος· διότι ἐν Ἀμφιαρείῳ, ὅπου ἂν ἐπὶ τέλει τῶν ἐν τῇ κοινῇ γεγραμμένων ψηφισμάτων ἐπιφέρηται τι ἄλλο μετὰ τὸ καθάπερ κλπ, τοῦτο εἶνε μόνον τὸ περὶ τοῦ ἐπιψηφίζοντος, ὅπερ ἄλλως ἔστιν ὅτε κεῖται ἐν ἀρχῇ τοῦ ψηφίσματος πρὸ τοῦ εἰπόντος· φέρεται δὲ ὡς μὲν ἐπὶ τὸ πολὺ πατρόθεν: ἐπεψήφισεν δεῖνα δεινος, ἐνιακίς δὲ ἄνευ τοῦ πατρόθεν· τὸ ρῆμα φέρεται μετὰ τοῦ παραγωγικοῦ νῦ ἄνευ δὲ αὐτοῦ τετρακίς (ἄπαξ πρὸ φωνήεντος, ΑΕ 1892₄₅ (74)) ἐπεψήφισε Ἀσώπων Μικύθου), πρβ ΑΔ 1915₂₁₁ 1916₁₁ 633. Τὸ κύριον ὄνομα τοῦ ἐνθάδε ἐπιψηφίζοντος εἶνε ἄδηλον· διὰ τοῦ ἀναπληρουμένου Ἐρμόδωρος ὁ στίχος γίγνεται τῶν προηγουμένων δυοῖς που γράμμασι μακρότερος, ἀλλὰ πάνυ πιθανὸν ὅτι τὸ ἐλλεῖπον τοῦ στίχου ἦν πως πυκνότερον κεχαραγμένον, εἰ δὲ μή, τὸ ὄνομα ἦν ὀλίγω βραχύτερον, λχ Τίμαρχος. Ὁ οἶκος τοῦ Ὀλυμπίχου ἦν τῶν ἐπιφανῶν καὶ Ὀλύμπιχος μὲν φέρεται ὡς ἱερεὺς ἐν IG 336(=EHoffmann SEG 389, ΑΕ 1892₄₉ (80), Diels WkPh 1893) καὶ 341(=ΑΕ 1891₁₂₅ (54,6) καὶ ΑΕ 1892₄₅ (74), ἔτι δὲ μνημονεύεται ὡς πατήρ τοῦ εἰπόντος τὸ IG 278 (καὶ σ. 744), τοῦ καὶ ἐνθάδε ἴσως ὡς ἐπιψηφίζοντος φερομένου, καὶ ὡς ἀναθεὶς δύο ἀργυροῦς μαστούς ἐν IG 3498_{46/7} 59, ἄλλος δὲ ἱερεὺς Ὀλύμπιχος ἀπαντᾷ ἐν νεωτέρῳ ψηφίσματι IG 388₁, οὗτος δὲ εἶνε, ὡς εἰκάσαι, ὁ εἰπὼν τὸ IG 411 (=SIG 308, πρβ σημ. 1) Ὀλύμπιχος Ἐρμόδωρου, ὁ αὐτὸς δὲ εἶνε καὶ ὁ πατήρ τοῦ ἐν 413₁₇ ἱερέως καὶ πρεσβευτοῦ Ἐρμόδωρου, ἴσως δὲ καὶ ὁ εἰπὼν τὸ 399 δεῖνα Ἐρμ[ο]δώρου, τῆς αὐτῆς δὲ ἴσως οἰκίας ἦν καὶ ὁ ἐν IG 416_{35/6} ἄνδρας ὀλίχον νικήσας Ὀλύμπιχος Τίμαρχου· Ἐρμόδωρος δὲ (ἄδηλον τὸ πατρόθεν) φέρεται ὡς ἄρχων τῆς πόλεως (Ὀρωποῦ) ἐν IG 261 καὶ 295, Ἐρμόδωρος δὲ Ἐρμοκράτους (ἱερέως, IG 358 359 367, πρβ 3498₂₃ ἄλλος [δηλ. ἀργυροῦς μαστός] Ἐρμοκράτου), ἀδελφὸς Θεοτέ-

λους, εἶπεν τὸ IG 358, Ἐρμόδωρος δὲ ἱερεὺς ἀπαντᾷ ἐν IG 378, ὃ πρὸ τὸ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπικράνου καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ λιθουργοῦ κεχαραγμένον IG 379, ὅπερ ἐψηφίσθη τῷ ἐφεξῆς ἴσως ἔπει, ὀλίγω ἐκείνου ὕστερον (πρβ. τοὺς μῆνας), ἐπὶ ἱερέως Τίμαρχου, ἴσως τοῦ πατρὸς τοῦ εἰρημένου νικητοῦ (IG 416). Ὁ δὲ Θεοτέλης εἶπεν τὸ IG 359, ὡς δὲ εἰκάσαι, ἄνευ γὰρ τοῦ πατρόθεν κεῖται, καὶ τὸ 371, ἀναγράφεται δὲ καὶ φιάλη ἀργυρᾷ φέρουσα ἐπιγεγραμμένον τὸ ὄνομα αὐτοῦ Θεοτέλης ἐν IG 3498₅, ἔκγονος δὲ αὐτοῦ ἦν Θεοτέλης, ὁ πατήρ Δημικινέτου, τοῦ συμπρεσβεύσαντος τῷ εἰρημένῳ ἱερεῖ Ἐρμόδωρῳ Ὀλυμπίχου ἐν IG 413₁₈.

104 (εἰκ. 4):

Βοιωτῶν προξενία δεῖν Δειοντίσκου ἐθνικόν.

Στήλης ἀσβεστολίθου ἀριστερὸν ἀπόστημα, ἐλλιπές ἄνω τε καὶ κάτω καὶ δεξιὰ καὶ ὀπίσω· ὕψ. 0 20, πλ. 0 19, πᾶχ. 0 13· ἠρέθη παρὰ τὴν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ χεῖμαρρου ὄχθης πηγῆν. τὰ γράμματα (ὕψ. 0 015) ἐντὸς προκεχαργμένων γραμμῶν· τὸ σ κεχάρακται ὡς βόθριον διαμ. ± 0 005 (πρβ ἐν Μαντινεῖα IG V₂ 323).

4: Βοιωτῶν προξενία (ἐπιγρ. ἀρ. 104).

πρόξενον εἶμ[εν κῆ εὐεργέταν
τῷ κυνῷ Βοιωτῶ[ν ± 7½(λχ Τίμαρχον)
Δειοντίσκ[ου] Σ[ι]νωπεῖα αὐτὸν
κῆ ἐκγόν[ω]ς κῆ [εἶ]μεν αὐτῷ ἀσυλίαν
5 κῆ ἰσοτέλιαν κῆ ἀσφάλιαν κῆ πολέ
μω κῆ ἱρ[άν]α[ς] -

104₁: πρὸ τοῦ στίχου τούτου κατὰ τὰ γνωστὰ ἔκειτο δεῖνα δεινος ἐθνικὸν ἔλεξε· δεδόχθη κλπ (ἄνευ τοῦ δεδόχθη ἄ. ἀρ. 99 σ. 64). μετὰ τὸ εἶμ[εν] ἔκειτο τὸ κῆ εὐεργέταν, ὅπερ μόνον ἐν ἀρ. 101 καὶ 102 καὶ ἐν τῷ ἐξῆς ἀρ. 108 παραλείπεται· ἐκ

τούτου δὲ εἰκάζεται ὅτι τὸ πλάτος τοῦ ἐν δεξιᾷ ἐλλείποντος ἀποτμήματος τῆς στήλης ἦν ὅσον πού καὶ τὸ τοῦ σφισσομένου τμήματος.

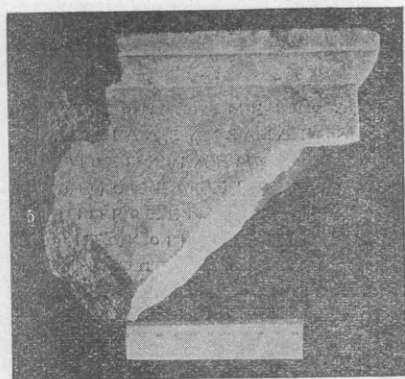
104_{2/3}: ἡ κατάληξις τοῦ πατρόθεν ἐκ τῆς κοινῆς. τὸ ἐθνικὸν ἀνεπληρώθη κατὰ τὸ 101₃, ἐνθα κεῖται *Σινωπεῖ*, ἐκ δ' αὖ τοῦ ἐνθάδε ἐπιπατροφίου ἀνεπληρώθη, ὡς εἴρηται (σ. 66β), τὸ ἐκεῖ *Λειον*₃ *τίσκω*.

104_{4/5}: μετὰ τὸ κῆ [εἶμεν αὐτῷ ὁ ἐν στ. 4 χῶρος δὲν ἐξαρκεῖ ἵνα περιλάβῃ τὸ περὶ ἐγκτήσεως, πλὴν εἰ ἐκείτο ἀπλῶς *ἔππασιν*, ὅπερ ἀπίθανον, διότι οὐχ ἠῦρηται μόνον, ἴσως δὲ τὸ περὶ ἐγκτήσεως ἐκείτο μετὰ τὸ περὶ γῆς καὶ θαλάσσης (πρβ ἄ. σ. 68α)· διὸ πρὸ τοῦ κ[ῆ] *ἰσοτέλιαν* (στ. 5) ἀνεπληρώθη ἐν στ. 4 *ἀσυλίαν*, οὕτως δὲ τὸ περὶ ἰσοτελείας ἐνθάδε κεῖται μετὰ τὸ περὶ ἀσυλίας καὶ τοῦ περὶ ἀσφαλείας· καὶ ἐν τοιαύτῃ μὲν θέσει ἡ ἰσοτέλεια οὐχ ἠῦρηται ἄλλοθι ἀλλὰ καθ' ὅλου, ὡς εἴρηται (σ. 69β), κεῖται πρώτη, ἐπὶ μέντοι προξενίων ἐν τῇ κοινῇ γεγραμμένων ἀπαντᾷ ἄπαξ μὲν μετὰ τὰς ἄλλας δύο δωρεάς, ἔστι δ' ὅτε πρὸ τοῦ καὶ τὰ ἄλλα.

105 (εἰκ. 5):

Βοιωτῶν προξενία δεῖνι δεῖνος]πω Σ[ἐθνικόν.

Στήλης γεισούχου (γεισοῦ ὕψ. 0 03), λευκοῦ μαρμάρου, ἄνω δεξιὰ γωνία· ὕψ. 0 17, πλ. 0 20,

5: Βοιωτῶν προξενία (ἐπιγρ. ἀρ. 105).

Παμπιρίχῳ ἄρχοντος, μεινὸς
πανάμῳ, ἐπεψάφιδδε Λύσανδρος
Μειλίχῳ Ὁρώπιος, Πανάρμ[οστος
Φιλοβότῳ Ὁρ[ώπιος] ἔλεξε· δεδό
5 χθη τοῖ δάμο]ι πρόξεν[ον εἶμεν
κῆ εὐεργέταν] τῷ κοιν[ῶ] Βοιωτῶν
±13(=δεῖνα δεῖνος)]πω Σ[ἐθνικόν

πάχ. ὡς 0 05· ἠῦρέθη βορραῖθεν τῶν βάθρων ἐν ὑστέρῳ δωματίῳ.

105₁: τοῦ ἐπιψηφίζοντος καὶ τοῦ λέξαντος ὄντων τῶν αὐτῶν καὶ ἐν τῷ ἐξῆς ἀρ. 106, ἀνεπληρώθη καὶ ἐνθάδε *Παμπιρίχῳ*, πρβ ἄ. σ.

105₂: τοῦ φ ἡ κάθετος γραμμὴ δὲν φέρεται διὰ τοῦ κύκλου, πρβ ΑΔ 1915₁₉₉ 1916_{Π 63α}, IG ²II 414.

105_{2/3}: ὁ ἐπιψηφίζων ἦν ἐπιφανοῦς ἐν Ὁρωπῶ οἰκίας.

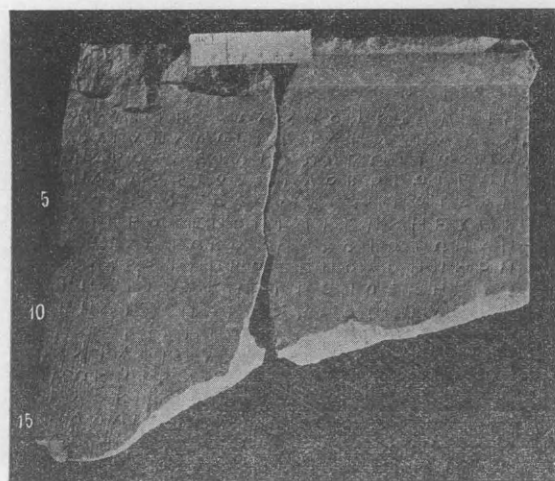
105₇: ἄδηλον εἰ τὸ ἐθνικὸν ἦν *Σινωπεῖα* ἢ ἄλλο.

106 (εἰκ. 6):

Βοιωτῶν προξενία

Ἀναχάροιδι Προξένου Ἀθηναίῳ.

Στήλης γεισούχου (γεισοῦ διπλοῦν, ὕψ. 0 03,

6: Βοιωτῶν προξενία (ἐπιγρ. ἀρ. 106).

στοιχ. 23

Παμπιρίχῳ ἄρχοντος, μειν
ὄς πανάμῳ, ἐπεψάφιδδε Λύσα
νδρος Μειλίχῳ Ὁρώπιος, Πα
νάρμ[οστος] Φιλοβότῳ Ὁρώπ
5 ιος ἔλεξε· δεδόχθη τοῖ δάμ
οι πρόξενον εἶμεν κῆ εὐεργ
γ]έταν τῷ κοινῶ Βοιωτῶν Ἀν
άχαρσιν Προξένῳ Ἀθηνηῶν
κῆ αὐτὸν κῆ ἐγγόνως κῆ ε[ἰ]μ
10 εν αὐτοῖς γ[ᾱ]ς κῆ οἰκία[ς] ἔπ
πασιν κῆ ἰσο[τε]λίαν κῆ ἀσφ
άλιαν κῆ ἀσ[ου]λίαν κῆ πολέ
μῳ κῆ ἱράν[ας] ἰώσας κῆ κατὰ
γᾶν κῆ κ[ατὰ] θάλατταν κῆ τὰ
15 ἄλλα π[άν]τα καθάπερ τοῖς ἄ
λλοι[ς] προξένοις κῆ εὐεργ
17 [γέτης.]

ἔξοχῆ 0 015), λευκοῦ μαρμάρου, ἄνω τμήμα, δίχα καθέτως τεθραυμένον· ὕψ. ὡς 0 26, πλ. (ἄνευ τοῦ γείσου) 0 29, πάχ. 0 05· γρ. ὕψ. ὡς 0 007, μεταγραμμάτιον 0 007, μεταστίχιον 0 007. ηὐρέθη βορρᾶθεν τῶν βάρθρων ἐν ὑστέρω δωματίῳ (τὸ δεξιὸν ἀπότμημα ἐν τοίχῳ).

106₂· τοῦ ἐπιγράφιδδε τὰ τρία γράμματα ἰδδ πυκνότερον κεχαραγμένα κατίσχουσι δύο γραμμάτων θέσεις· ἴσως προχαράξας ἰδ διώρθωσεν εἶτα εἰς ἰδδ.

106_{7,8}· Ἀν₈άχαρον Προξένω Ἀθηνῶν· περὶ τῆς οἰκίας τοῦ τιμωμένου μνημονευθήτωσαν διὰ τὸ ἄμορον (πρβ ἐξῆς ἀρ. 122) οἱ ἐν Kirchner PA 12267-12270 Ἀφιδναῖοι Πρόξενοι (ὁ ἐν Sundwall NPA 132 ἦν τῆς Κερροπίδος), ἔτι δὲ ὁ ἐν IG ^{II} 134-137 Προκλείδης Ἀναχάρσιδος, γραμματεὺς τοῦ πX 354/3, ὅστις, ἐπειδὴ τὰ ἄλλα ἰσογράμματα δημόθεν, Ἀγγελῆθεν καὶ Αἰγυλιεύς (πρβ PA 12189-12198), ἀπάδουσιν ἀπὸ τοῦ περὶ γραμματέων Φεργυσωνείου νόμου, οὐκ ἦν τῶν δήμων τούτων, διὸ καὶ τὸ ἐκεῖ δημόθεν ἀναπληρωτέον Ἀφιδναῖος, οὕτως δὲ καὶ ὑπὸ Ferguson ἠκάσθη· τῆς αὐτῆς, ὡς εἰκάσαι, οἰκίας ἦν καὶ ὁ ἐν PA 12190, νικήσας ἐν Ἀμφιαρείῳ κατὰ τὰ ἐν στ. 2 τοῦ ἐν Milchhoefer AM 1887₃₁₉ (419)=IG ^{II} 978^b ἀποσμήματος, ἔπερ, ὡς, ὅτε ἐκομίσθη εἰς τὸ Ἀμφιάρειον (5^η Ὀκτωβρίου 1887), παρετήρησα καὶ ὑπὸ Preuner ἐν AM 1903₃₄₂ ἠκάσθη, ἀρμόττει τῷ κάτω ἄκρῳ τῆς ἐν IG VII 414 στήλης· ἐν IG ^{II} 782 (στοιχηθόν, πX ±244/3) ἀναπληρωτέον, ὡς εἰκάσαι, Ἀνάχαρ_{6,1}ς Προξέ[νου Ἀφιδναῖος εἶπεν, αὐτόθι δ' ἴσως καὶ Ἀνάχαρ₁₄σιν [Προξένου Ἀφιδναῖον, κατὰ τὴν ἀναπλήρωσιν δὲ τῶν στίχων 5/6, ἐὰν ὑποτεθῆ μία θέσις κενὴ (ἴσως μετὰ τὸ συμπε[όεδροι), οἱ στίχοι τῆς ἐπιγραφῆς ἕκαστοι εἶχον 48 γράμματα, διὸ καὶ ἴσως ἐκεῖτο: ἐπὶ Θεο[σ]ιλό[χου ἄρχοντος ἐπὶ τῆς Αἰγ(ῆ Οἰν)εἶδος ἔκτης προτιανεί₂ας-ἐγραμμάτευσεν, γαμηλι₃ωνος δγδόε[ι ἐπὶ δέκα, ἐκκαυδεκάτει τῆς προτιανείας· ἐκκλησί(ὑποτίθεται τοῦ ἰ ἐκθεσις ἢ δύο γραμμάτων συγκατάταξις)α κυρία· -₁₁]ν εἰς [τὴν πρώτην ἐκκλησιαν] χρηματίσαι περὶ αὐτῶν, γνώμην, οὕτως δὲ ἐν τῷ ἐξῆς στίχῳ (12^ω), ἐὰν ἢ ἀναπλήρωσις ₁₂δ]ἐξ[υμβάλλεσθαι κλπ, καθ' ἣν ὁ στίχος οὗτος εἶνε τῶν ἄλλων τρισὶ γράμμασι μακρότερος, ὀρθῶς ἔχη,

ὑποτίθεται ἀνωμαλότης τις ἢ ἐκθεσις ἢ συγκατάταξις· ὁ ἐν PA 822 Ἀνάχαροις Με[- εἶνε ἀδήλου δήμου, εἰρήσθω δὲ ἄλλως καὶ ὁ ἐν PA 823 Ἀνάχ[αροι]ς Κυδα[θη(ναιεύς)].

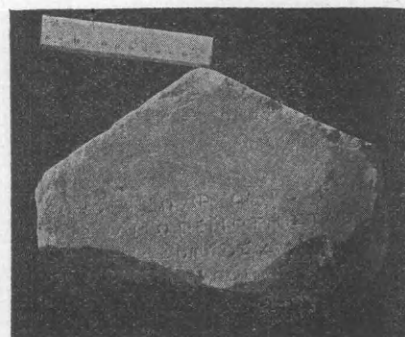
106₈· Ἀθηνῶν· τὸ πρῶτον ἠ ἐκ τῆς κοινῆς.

106₁₆₇· περὶ τοῦ κῆ εὐεργέτης ἄ. σ. 72α, ἀδηλον δὲ εἰ μετὰ τοῦτο ἐκεῖτο καὶ τὸ ἐνιὰκίς ἀπαντῶν τῷ κοι(ῆ κυ)νῶ Βοιωτῶν ἢ τὸ γέγραπτη (πρβ ἐξῆς ἀρ. 108).

107 (εἰκ. 7):

Βοιωτῶν προξενία ἐπὶ Χαροπίνου ἄρχοντος.

Στήλη αἰετοειδῆς, ἤγουν ἀπολίγουσα εἰς ἀπλοῦν ἄγλυφον αἰετόν, λευκοῦ μαρμάρου· ἀποστατεῖ τὸ κάτω· ὕψ. 0 16, πλ. 0 26, πάχ. 0 065· γρ. ὕψ. 0 009, μεταγραμμάτιον 0 007, μεταστίχιον 0 01· ηὐρέθη βορρᾶθεν τῶν βάρθρων ἐν ὑστέρω δωματίῳ.

7: Βοιωτῶν προξενία (ἐπιγρ. ἀρ. 107).

Χαροπίνω ἄρχοντος, μιν[ὸ
ς πανάμω πέμπτη ἰσταμέ[ν
ω, ἐπιψαφ]ίδδοντος Δι[δύμωνος
Ἐπαρμόστω Ὀ]ποεν[τίω, -

107₁· περὶ τοῦ ἄρχοντος πρβ ἄ.σ. 66α ἀρ. 101₁.

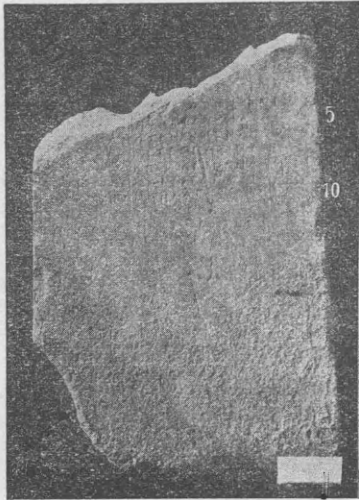
107_{3/4}· ἐπιψαφ]ίδδοντος· μόνον ἐνθάδε μετοχή, ἐτέρωθι δὲ πανταχοῦ, ἐν τε Ἀμφιαρείῳ καὶ ἄλλοθι, ἐπιγράφιδδε· περὶ τοῦ δ πρβ IG 393 (=AE 189199(44)) ἐπιγράφιδε καὶ ἄ. περὶ τοῦ ἀρ. 106₂, Sadée BTD 163. ἐν IG 393 φέρεται Διδύμων (περὶ τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ μμ πρβ OHoffmann GD II 484), ὁ αὐτὸς ἐπιψηφίζων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος· περὶ τοῦ Ὀποῦντος πρβ Holleaux BCH 1892₄₆₆ IX, Dittenberger ἐν IG IX₁ 270 271, OGI 81¹, Nikitsky Ρωσιστὶ 1905₁₃₆ κ^ε (11) ₇-ἱερομνάμονες -₈-Βοιωτῶν Πολύκριτος, Διδύμων.

108 (εἰκ 8):

Βοιωτῶν προξενία Κινέα Νικομάχου Ἀθηναίω.

Στήλη λευκοῦ μαρμάρου· ἀποστατεῖ τὸ ἄνω· ὕψ. 0 24-0 32, πλ. 0 212-0 225, πάχ. ὡς 0 05· ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν κενὸν ὕψ. 0 175· γρ. ὕψ. 0 004, μτρ. ὡς 0 005, μστ. 0 006. ἠυρέθη ἐν ταῖς ἀνατολόθεν τῆς στοᾶς θέρμαις.

Οἱ πρῶτοι ἐξ στίχοι καὶ ὁ 9^{ος} τὴν στοιχηδὸν τηροῦντες τάξιν εἶχον ἕκαστος 23 γράμματα, ὁ δὲ 7^{ος} καὶ ὁ 8^{ος} τηροῦσι μετὰ τινος ἀνωμαλότητος τὴν αὐτὴν τάξιν, ἔχουσι δὲ καὶ ἀνὰ ἓν γράμμα ἐπὶ τέλει ἐν ἐκθέσει, ἤγουν 24 τὰ πάντα ὁ δὲ 10^{ος} καὶ ὁ 11^{ος} τηροῦντες ἐν τοῖς πρώτοις γράμμασι τὴν τάξιν ἔχουσι μὲν 23 γράμματα, ἀλλ' ἀραιότερων τῶν τελευταίων γραμμάτων ὄντων, εἰσὶ πως τῷ 7^ῳ στίχῳ καὶ τῷ 8^ῳ ἰσομήκεις, ὁ δὲ 12^{ος} εἶνε μὲν τῷ 11^ῳ σχεδὸν ἰσομήκης, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ μὲν τρίτη αὐτοῦ θέσις εἶνε κενή, τὰ δὲ τελευταῖα τέσσαρα γράμ-

8: Βοιωτῶν προξενία (ἐπιγρ. ἀρ. 108).

7(=δεῖνος) ἄρχοντος Βοιωτ]οῖς,
16(=δεῖνα δεῖνος ἐθνικὸν) ἔ]λεξε· δε
δοχθη τοῖ δάμοι προ]ξενον εἶ
μεν τῷ κοινῷ Β]οιωτῶν Κινέαν
5 Νικομά]χῳ Ἀθανῆον κὴ αὐ(αυ)τῷ
ν κὴ ἐ]γγόνως κὴ εἶμεν αὐτοῖ γ,
ᾶς] κὴ Ε]οικίας ἐππασιν κὴ Εισο-
τ[έ]λιαν κὴ ἀσφάλιαν κὴ ἀσουλί
α]ν κὴ πολέμω κὴ ἱράνας ἰώσας
10 κὴ κατὰ γὰν κὴ κατὰ θάλατταν
κὴ τᾶλλα πάντα κα[θ]άπερ κὴ το
ἰς □ ἄλλοις προξένοις κὴ εὐ
εργέτης γέγραπτη.

ματα ἀραιότερα, ἔχει θέσεις μὲν 22, γράμματα δὲ 21, τοῦ δὲ 13^{ου} τὰ γράμματα πλὴν τῶν μέσων ἀκολουθοῦσι τῇ αὐτῇ που καὶ τὰ τοῦ 12^{ου} τάξει.

108₁: τοῦ ἄρχοντος τὸ ὄνομα εἶχεν 7 γράμματα, ἔκειτο δὲ ὅτι λγ Ἀρυτλάω ἢ Θεοτίμω ἢ Ἰπαρόχω, Νίκωνος, Φίλωνος κλπ.

108₂: τοῦ λέξαντος τὸ τε κύριον καὶ τὸ ἐπιπατρόφιον καὶ τὸ ἐθνικὸν ἦσαν πάνυ βραχέα (16 γράμματα τὰ σύμπαντα), λγ Νίκων Σίμω Ὀρώπιος.

108_{3,5}: ὄνομα Κινέας ἐν Ἀττικῇ ἔφερον οἱ ἐν ΡΑ 8431-8433 (Κινέας) καὶ 6577 (Θάλλος Κινέου), ἀδήλων δὲ ὄντων, ἔτι δὲ Κυδαθηναῖες τε καὶ Ἀναφλύστιοι καὶ Λαμπρεῖς, οἱ καὶ, μὴ θεωρουμένων τῶν χρόνων, ἀναγράφονται ἐνθάδε: Κυδαθηναῖες μὲν καὶ Ἀναφλύστιοι: δεῖνα Κι]νέου Κυδαθηναῖεύς, γόνωι δὲ Θεμίσωνος Ἀναφλύστιῶν Wilhelm BGI 83₆₈ (πρβ Sundwall NPA 110, AReinach RE 1913₆₅ (68)), Δημήτριος Κινέου Κυδαθηναῖεύς IG III 1005, Ἀντίπατρος Κινέου Κυδαθηναῖεύς IG III 1771, Κινέας Ἀναφλύστιος ΡΑ 8435, πρβ Ἀντίγονος Θεμίσωνος Ἀναφλύστιος IG II 1857, εἰρησθω δὲ καὶ Καλλιάδης Νικομάχου Κυδαθηναῖεύς ΡΑ 7794, Νικόμαχος Θρα[σ-Κυδα]θην(αιεύς) ΡΑ 10951, Λαμπρεῖς δέ: Κινέας ΡΑ 8436, Νικόμαχος Κινέου ΡΑ 10953, εἰρησθω δὲ καὶ Νικόμαχος ΡΑ 10952, Νικόμαχος Σωσιγέου ΡΑ 10954· κατὰ τὰ εἰρημένα τὸ ἐνθάδε ἐπιπατρόφιον, κατὰ τὴν στοιχηδὸν τάξιν ἐξ ὀκτώ συγκείμενον γραμμάτων, ἦν ἴσως Νικομάχῳ.

108₅: σφαλὲς ἐχάραξε δις τὸ αυ.

108₇: περὶ τοῦ σχήματος τοῦ δίγαμμα πρβ ἄ. σ. 593.

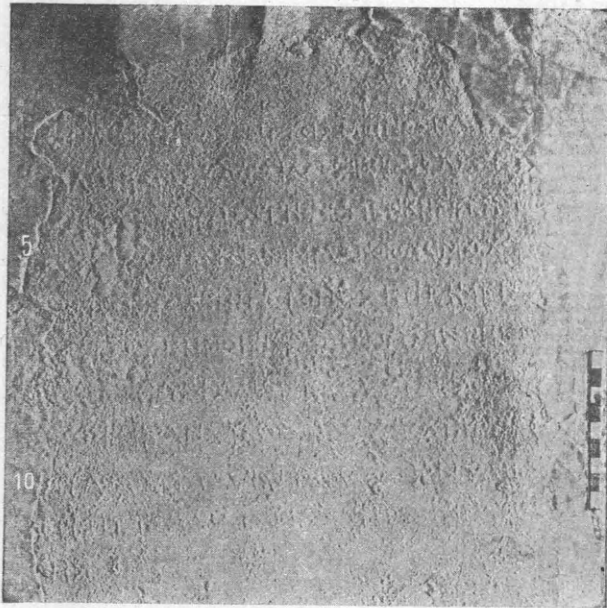
108₁₂: ἡ τρίτη θέσις, ὡς ἐν ἀρχῇ εἴρηται, εἶνε κενή.

108₁₃: γέγραπτη· Ἐν Ἀμφιαρείῳ ἡ λέξις αὕτη ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις Βοιωτικαῖς προξενίαις δὲν ἀπαντᾷ, ἐπὶ δὲ τῶν ἐν τῇ κοινῇ γεγραμμένων συγρῶν κεῖται (γέγραπται).

109 (εἰκ. 9):

Βοιωτῶν προξενία Θεοτιμίδα Θεοδάμου Χαλκιδεῖ. Στήλη αἰστοειδῶς ἄνω ληγουσα, λευκοῦ μαρμάρου· ὕψ. 0 65, πλ. 0 32-0 34, πάχ. ± 0 07· γρ. ὕψ. 0 005-0 01, μτρ. 0 μέχρι 0 005, μστ.

0 012. ἐξήχθη ἐκ τοῦ βορείου τῆς στοᾶς τοίχου, ἐνθα ἦν ἐνωκοδομημένη.

9: Βοιωτῶν προξενία (ἐπιγρ. ἀρ. 109).

θ ι ο] ι.

±8½(=δεῖνος ἄρχ)οντος Βοιωτοῖς, μεινὸς πα[νά
 μω, Κα]λλι[κλῖδα]ς Καφισίαι Θειβῆος ἔλεξε
 δεδό]χθ[η] τῷ δά]μν πρόξενον εἶμεν κὴ εὐεργ[έ
 5 ταν τ]ῷ κυ[νῶ Βοιωτ]ῶν Θιοτιμίδαν Θιοδάμω Χα[λ
 κιδεῖα κ]ὴ αὐτὸν κὴ ἐσγόνως κὴ εἶμεν
 αὐτοῖς γὰς] κὴ Φοικίας ἔπλασιν κὴ F[ι
 σοτέλι]αν [κὴ] ἀσφάλιαν κὴ ἀσουλίαν κὴ
 10 κὴ κ]ατὰ θάλατταν κὴ τὰ ἄλλα πάντα κ]α
 θάτ]ερ κὴ τῆς ἄλλοις προξέν[υ]ς κὴ εὐερ
 γέ]της.

109₁: ἄνωθεν τοῦ ἐν τῷ ὡς 2^ο ὑποτιθεμένῳ στί-
 χῳ χ τοῦ ἄρχ] φαίνεται ὡσεὶ λείψανον γράμματος
 ι, ἀδηλον δὲ εἰ, τούτου οὕτως ὑπολαμβάνομένου
 καὶ ἄλλων τριῶν πρὸ αὐτοῦ γραμμάτων ἀραιῶς
 ἀναπληρουμένων, δύναται νὰ ὑποτεθῇ *θιοί*, πρὸ
 ἄλλοθι IG VII 2809 2811 κλπ (Υῆττοῦ) [2849]
 2858 3166 3167 3168 *θιὸς* (πρὸ *Sadée* BTD
 223), 1780 2407 2408 *θεός*, 1739 *θ]εοί*, ἐν Ἀμ-
 φιαρείῳ (οὐχὶ ἐν Βοιωτικῇ διαλέκτῳ) AE 189171 (34)
 (=IG VII 4255, SIG 542, *Bleckmann* IGS [ἐν
Lietzmann KT 115]32, πρὸ *Lattermann* AM
 1910₈₁) 189177 (=IG 4263, RIG 587, SIG² 516,
Bleckmann IGS 25) 189191 (39 [= RIG 203] καὶ 40)

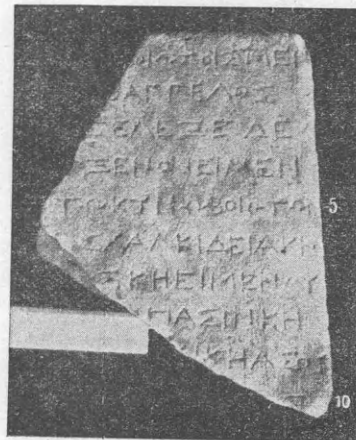
1917₂₃₂ 236(94) *θεοί*, πρὸ ΑΔ 1915₂₀₆ ἐν IG² II
 365 ἀδηλον εἰ ἔκειτο *θεοί*, διότι ὁ λίθος αὐτόθι
 εἶνε (ἐπίτηδες) ἀποκεκρουμένος.

109₂: τοῦ ἄρχοντος τὸ ὄνομα εἶχεν, ὡς εἰκάσαι,
 περὶ τὰ ὀκτώ καὶ ἥμισυ γράμματος· πρὸ τοῦ ἄρ-
 χ]οντος διακρίνονται ὡσεὶ λείψανα γραμμάτων. . . .
 πίνω, ὥστε ἀναπληρῶσαι *Χαροπίνω*, πλὴν ὅτι τὰ
 γράμματα τῆς ἐνθάδε ἐπιγραφῆς φαίνονται νεώ-
 τερα τῶν χρόνων τοῦ *Χαροπίνου* ἄρχοντος.

110 (εἰκ. 10):

Βοιωτῶν προξενία δεῖνι δεῖνος Χαλκιδεῖ.

Στήλης, λευκοῦ μαρμάρου, ἄνω δεξιὰ γωνία·
 ὕψ. ὡς 0 22, πλ. ὡς 0 155, πάχ. 0 065· γρ. ὕψ.
 ὡς 0 01, μτρ. ὡς 0 005, μστ. 0 012. ἠρέθη
 νοτόθεν τῆς ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ χειμάρρου
 ὄχθης πηγῆς.

10: Βοιωτῶν προξενία (ἐπιγρ. ἀρ. 110).

±8(=δεῖνος) ἄρχοντος Β]οιωτοῖς, μει
 νὸς ±8½(=δεῖνος) Πουθ]άγγελος
 ±14(λχ Πουθάρωμ Ὑεῖττιο)]ς ἔλεξε δε
 5 δόχθη τῷ δάμν πρόξενον εἶμεν
 κὴ εὐεργέταν] τῷ κυνῶ Βοιωτῶν
 δεῖνα δεῖνος ο]ς Χαλκιδεῖα κὴ
 αὐτὸν κὴ ἐσγόνω]ς κὴ εἶμεν αὐ
 τῷ γὰς κὴ Φυκίας ἔπ]ασιν κὴ
 Φισοτέλιαν κὴ ἀσφάλιαν κ]ὴ ἀσου
 10 λίαν κὴ πολέμω κὴ ἱράνας ἰώσα]ς
 11 [κὴ -

στ. 2/3 περὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς γραφῆς πρὸ
 IG VII 2814₈ 2823₈ (Υῆττιοι), 2716₈₁₄ Πουθάνγε-
 λος *Εὐδρόμω* (Ἀραιφιεύς), 3180₈₄ *Εὐθύμος*
Πουθανγέλω (Ὀρχομένιος· τὸ ἐθνικὸν τοῦτο διὰ

τὸ μῆκος ἦττον πιθανὸν ἐνθάδε), 585_{β4} Πυθάνγε-
λος (Ταναγραῖος ἀρχαιότερον), πρβ καὶ ἐξῆς ἀρ.
111₂ Πουθόδωρον.

111 (εἰκ. 11):

Βοιωτῶν προξενία Πυθόδωρῳ Σατ[ύρου] ἐθνικόν.
Λευκοῦ μαρμάρου ἀπότμημα (καὶ ὀπισθεν ἐλ-

11: Βοιωτῶν προξενία (ἐπιγρ. ἀρ. 111).

[1] [δεῖνος ἄρχοντας, μεινὸς πανάμω, ἐπεψάφιδδε δεῖνα]
1 δεῖνος ἐθνικόν, Ἐρ[μαῖάδα]ς δεῖνος ἐθνικόν
2 ἔλεξε· δεδόχθη τῷ δάμω Πουθόδωρον Σατ[ύρω] ἐθνικόν πρόξενον
3 εἶμεν κὴ εὐεργέτα[ν] τῷ κοινῷ Βοιωτῶ[ν] αὐτὸν κὴ ἐσγόνως κὴ εἶμεν
4 αὐτῷ γὰς κὴ Φυκίας ἔ]πασιν κὴ] ἀ[σφάλιαν κὴ] ἀσουλίαν κὴ-

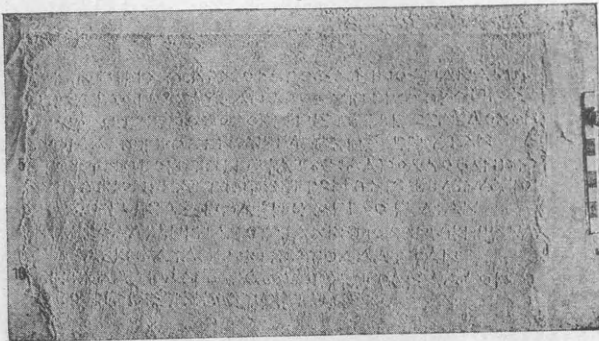
112 (εἰκ. 12):

ΑΕ 1891₁₀₁ (46), IG VII 4260:

Βοιωτῶν προξενία

Στράτωνι Ἀπολλοφάνους Σιδωνίῳ.

Στήλη αἰετοῦχος, λευκοῦ μαρμάρου, ὕψ. 0 65.

12: Βοιωτῶν προξενία
(ἐπιγρ. ἀρ. 112: ΑΕ 1891₁₀₁ ἀρ. 46, IG VII 4260).

Πανπιρίχῳ ἄρχοντος, μεινὸς πανάμω,
ἐπεψάφιδδε Λύσανδρος Μειλίχῳ Ὀρώπιος,
Μικρίνας Ξένωνος Θεισπιενὺς ἔλεξε· δεδόχθη
τοῖ δάμοι πρόξενον εἶμεν κὴ εὐεργέταν
5 τῷ κοινῷ Βοιωτῶν Στράτωνι Ἀπολλοφάνιος
Σιδωνίον κὴ αὐτὸν κὴ ἐγγόνως κὴ εἶμεν αὐτοῖ
γὰς κὴ Φοικίας ἔπασιν κὴ Φισοτέλιαν
κὴ ἀσφάλιαν κὴ ἀσουλίαν κὴ πολέμω κὴ ἱράνα[ς]
ἐ]ώσας κὴ κατὰ γᾶν κὴ κατὰ θάλατταν
10 κὴ τᾶλλα πάντα καθάπερ κὴ τ[ο]ῖς ἄλλοις
π]ροξένοις κὴ εὐεργέτης.

στ. 3 βέβαιον τὸ Μικρίνας. στ. 10 πιθανὸν
εἶνε ὅτι ἐν τῷ τοῖς τὸ 2^{ον} γράμμα ἐσφαλμένως
προυγαράχθη α καὶ ἔπειτα διωρθώθη εἰς ο.

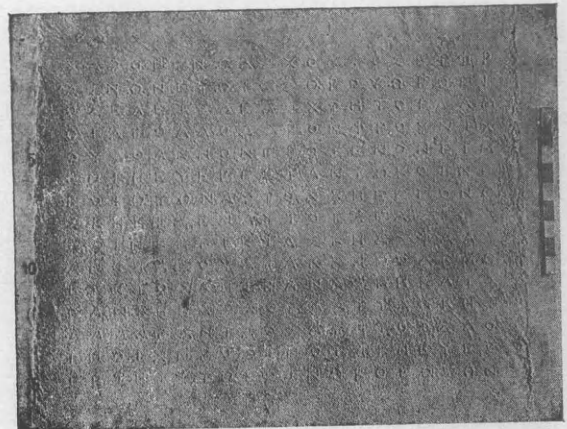
113 (εἰκ. 13):

ΑΕ 1891₉₇ (43), IG VII 4259, RIG 220:

Βοιωτῶν προξενία

Ἀπολλοδώρῳ Φρονίχῳ Ἀθηναίῳ.

Στήλη αἰετοῦχος, λευκοῦ μαρμάρου, ὕψ. 0 63.
Ἐν ΑΕ 1891₉₇ (43) στ. 3 τῆς μεταγραφῆς γρ., ὡς

13: Βοιωτῶν προξενία
(ἐπιγρ. ἀρ. 113: ΑΕ 1891₉₇ ἀρ. 43, IG VII 4259).

Χαροπίνῳ ἄρχοντος, Εὐφο
αίνων Πτωιδώρῳ Ὀρώπι
ος ἔλεξε· δεδόχθη τοῖ δάμ
οι Ἀπολλόδωρον Φρονίχ
5 ου Ἀθανῆον πρόξενον εἶμ
εν κὴ εὐεργέταν τῷ κοινῷ
Βοιωτῶν αὐτὸν κὴ ἐγγόνω
ς κὴ εἶμεν αὐτοῖς γὰς ἔπ
ασιν κὴ Κικίας κὴ ἀσφάλι
10 αν κὴ ἀσουλίαν κὴ πολέμω
ἰόντος κὴ ἱράνας κὴ κατὰ
γᾶν κὴ κατὰ θάλατταν κὴ τ
ἄλλα πάντα ὅσα [κ]ὴ τοῖς λο
ιποῖς προξένοις κὴ εὐερ
15 γέτης τῷ κοινῷ Βοιωτῶν.

καὶ ἐκ τοῦ κειμένου δηλοῦται, δεδόχθη, στ. 9 γρ. κῆ ἀσφάλι, στ. 10 γρ. κῆ ἀσουλίαν· στ. 9 τὸ πρὸ τοῦ κίας γράμμα ἐστὶ μόνον οὐ βέβαιον κ, ἤγουν, θέλων ὁ λιθουργὸς νὰ χαράξῃ οἰκίας, σφαλεῖς ἐχάραξε κ-κίας, διὸ δὴ καὶ μεταγραφπτέον (οἰκίας. ἐν στ. 15 τὸ ἄνω τοῦ μετὰ τὸ γειη γράμματος ἔχει πῶς τι τὸ ἀριστερῶ βραχίονι τοῦ υ παρεμπερές, ἀλλ', ἐπειδὴ δεξιὸς βραχίων δὲν διακρίνεται, συνάγεται ὅτι τὸ γράμμα εἶνε ι, πρβ ἄ. σ. 70.

Περὶ τοῦ τιμωμένου πρβ *Kirchner* PA 1396.

114 (εἰκ. 14):

IG VII 393 (καὶ σ. 745), AE 1891⁹⁹ (44), RIG 219:

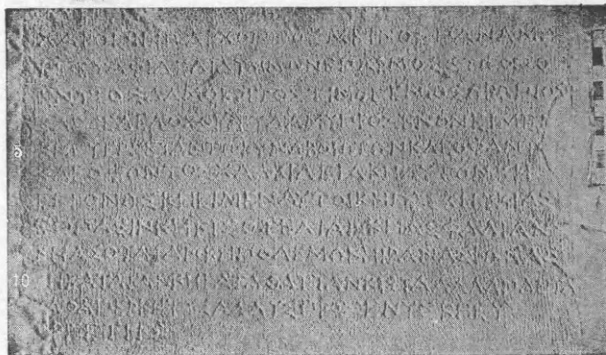
Βοιωτῶν προξενία

Κλεοφάντω Κλεοφώντος Χαλκιδεῖ.

στήλη αἰετοῦχος, λευκοῦ μαρμάρου, ὕψ. 0 65. στ. 7· αὐτοῖ κῆ γᾶς· μόνον ἐνθάδε ἀπαντᾷ τὸ κῆ ἐν ταιαύτῃ θέσει (πρβ ἄ. σ. 68α).

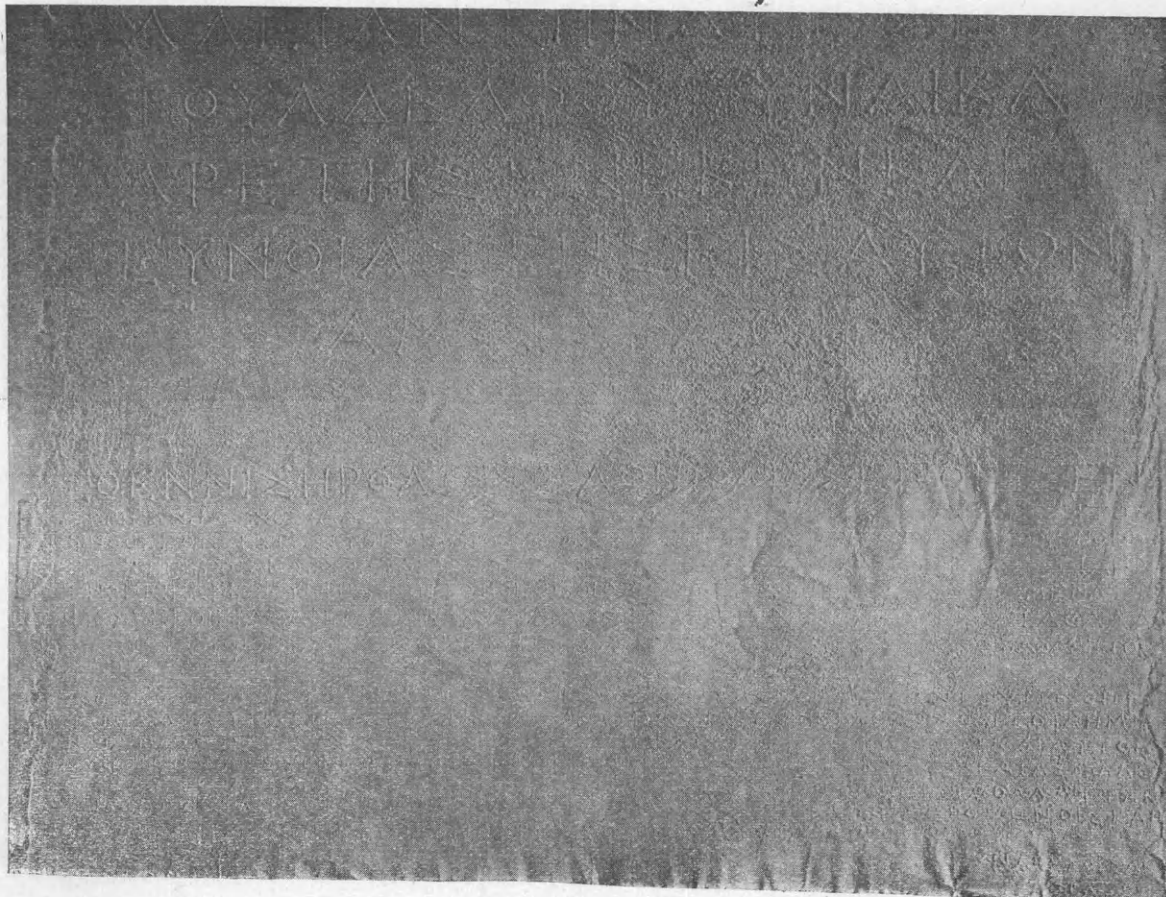
115 (εἰκ. 15): IG VII 280 (καὶ σ. 744), AE 1891¹¹¹ (1):

Βοιωτῶν προξενία Θεομνήστω Σκύλακος Ἀλικαρνασσεῖ.

14: Βοιωτῶν προξενία (ἐπιγρ. ἀρ. 114).

Χαροπίνω ἄρχοντος, μεινὸς πανάμω, ἐπεψάφιδε Διδύμων Ἐπαρμόστω Ὅπο ἐντιος, Δαμόκριτος Τιμογένιος Ὠρώπιος ἔλεξε· δεδόχθη τῷ δάμυ πρόξενον εἶμε[ν] 5 κῆ εὐεργέταν τῷ κυνῶ Βοιωτῶν Κλεόφαντ[ον] Κλεοφώντος Χαλκιδεῖα κῆ αὐτὸν κῆ ἐγγόνως κῆ εἶμεν αὐτοῖ κῆ γᾶς κῆ ὑκίας ἔπασιν κῆ Φισοτέλιαν κῆ ἀσφάλιαν κῆ ἀσουλίαν κῆ πολέμω κῆ ἱράνας ἰώσας 10 κῆ κατὰ γᾶν κῆ κατὰ θά[λα]τταν κῆ τὰ ἄλλα πάντα κ]αθάπερ κῆ τῆς ἄλλυς προξένους κῆ εὐεργέτης.

115

15: Βοιωτῶν προξενία (ἐπιγρ. ἀρ. 115: IG VII 280[καὶ σ. 744], AE 1891¹¹¹ ἀρ. 1).

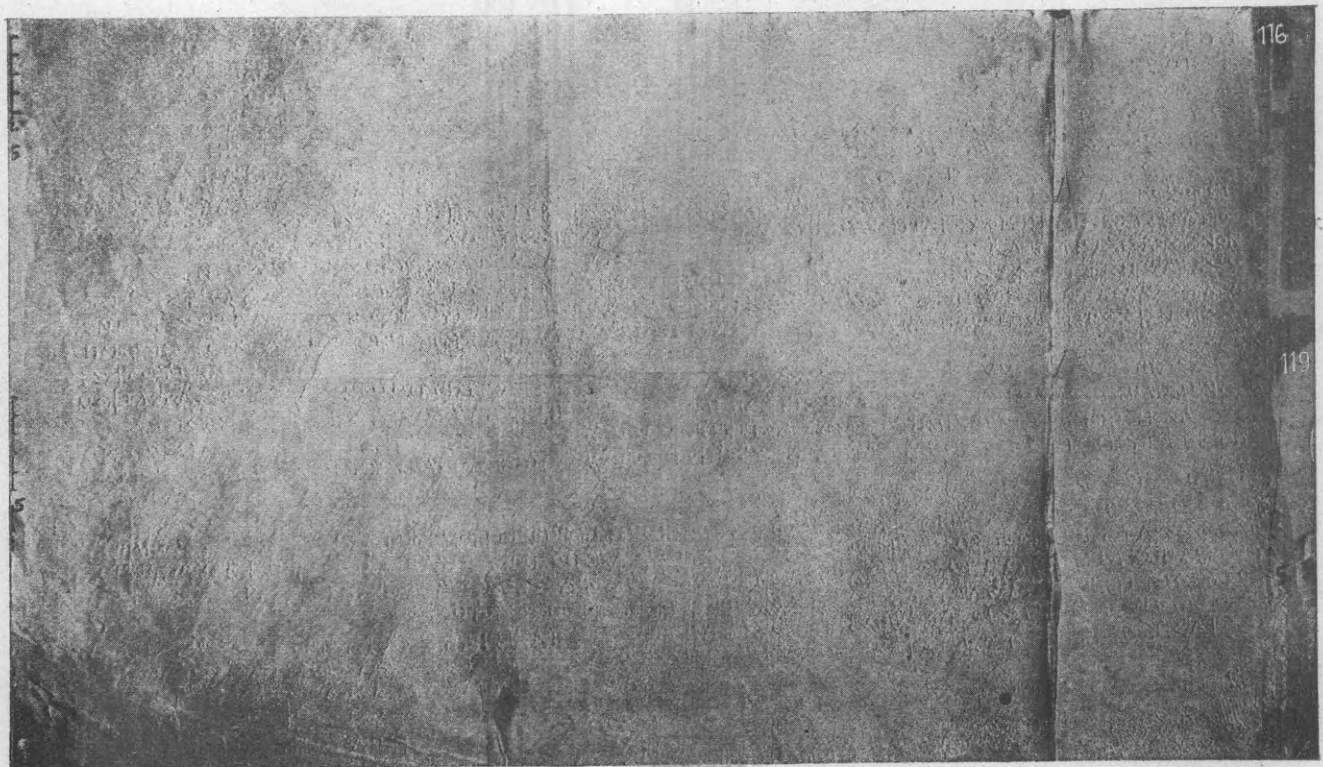
Ἀντίγονος ἄρχοντας, Λύσανδρος Μειλίχῳ Ὀρωπίος ἔλεξε· ἐπιθεὶ Θεόμναστος εὖνοος ἐὼν διατελὶ τοῖ κοινοῖ Βοιωτῶν κῆ παρέχεται χρείας τοῖς δειομένοις ἐν παντὶ κηροῖ, δεδόχθη τοῖ δάμοι Θεόμναστον Σκύλακος Ἀλικαρνασσεῖα πο[σ] ξενον εἶμεν κῆ εὐεργέταν τῷ κοινῷ Βοιωτῶν αὐτὸν κῆ ἐσγόνως κῆ εἶμεν αὐτ
 5 οἱ γὰς κῆ Φοικίας ἐνπασιν κῆ ἀσουλίαν κῆ ἀσφάλιαν κῆ κατὰ γᾶν κατὰ θάλα[τ]
 τ]αν κῆ πολέμω ἰόντος κῆ εἰράνας κῆ τὰ ἄλλα πάντα ὑπαρχέμεν αὐτοῖ καθὰ κῆ τοῖς ἄλλοις προξένοις κῆ εὐεργέτης.

ἐπὶ βάρου Ἀδείας.

Ἡ προξενία αὕτη εἶνε συντεταγμένη κατὰ τὸν τύπον τῶν ἐν τῇ κοινῇ γεγραμμένων προξενιῶν.

116 (εἰκ. 16):

ΑΕ 1892₃₅ (62): Βοιωτῶν προξενία Ἐρμογένει Ἀπολλωνίου Μουριναίῳ ἐπὶ Νικίου ἄρχοντος Βοιωτῶν (πρβ ἐξῆς ἀρ. 117 118). ἐπὶ βάρου Πίσωνος.

16: Βοιωτῶν προξενία (ἐπιγρ. ἀρ. 116: ΑΕ 1892₃₅ ἀρ. 62).

Νικίαο, πανάμω ἐν ἀτῆ
 Ποιδαίχως Καλύνθῳ Ἀνθαδόσιος ἔλεξε· προβεβουλευμένον εἶμεν αὐτῷ πὸτ τὸν δάμον Ἐρμογένειν Ἀπολλωνίῳ Μουρινηῶν προξενον εἶμεν κῆ εὐεργέταν τῷ κοινῷ Βοιωτῶν αὐτὸν κῆ ἐσγόνως κῆ εἶμεν αὐτῷ γὰς κῆ Φυκίας ἐνπασιν κῆ ἀσφάλιαν κῆ ἀσουλίαν
 5 κῆ πολέμω κῆ ἰράνας ἰώσας κῆ κατὰ γᾶν κῆ κατὰ θάλατταν κῆ τὰ ἄλλα καθάπερ κῆ τῷς ἄλλυς προξένυς κῆ εὐεργέτης ἐόντεσσι τῷ κοινῷ Βοιωτῶν εὐεργετίοντα αὐτὸν κατὰ διαφωρίαν.

ἐν ΑΕ 1889₃₅ (62) στ. 2 τῆς μεταγραφῆς γρ., ὡς ἐπὶ τοῦ λίθου κεῖται, αὐτῷ (ἐν τῷ κειμένῳ γέγραπται ὡς ἐπὶ τοῦ λίθου) προβεβουλευμένον εἶμεν αὐτῷ κεῖται καὶ ἐν τῷ ἐξῆς ἀρ. 119, πρβ ἄ. σ. 62α.

Ὑπὸ τὸ ψήφισμα τοῦτο κεχάρακται τὸ ἐν

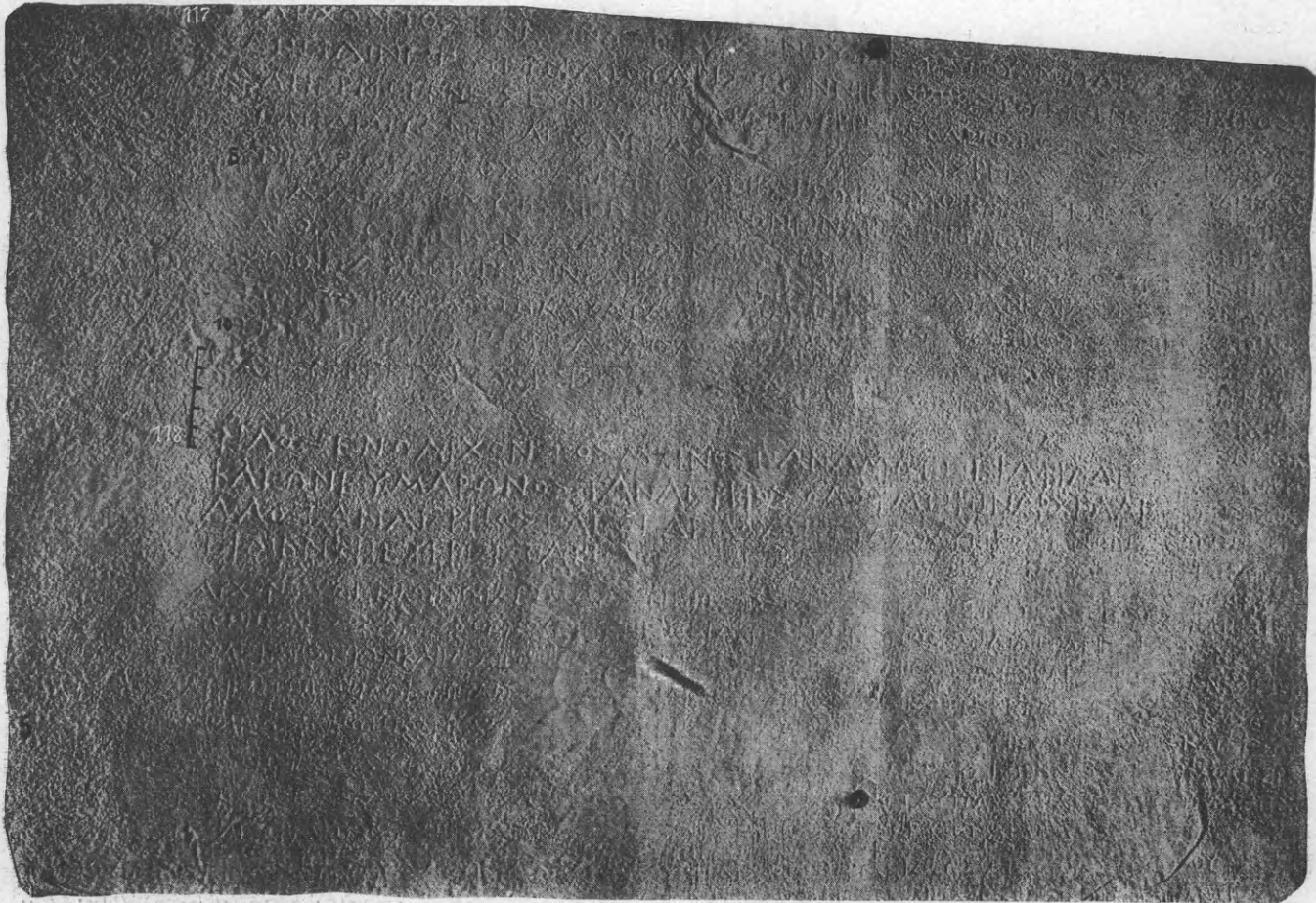
ΑΕ 1892₃₅ (63) (ἐν τῇ κοινῇ) ψήφισμα, οὗ ὁ 1^{ος} στίχος, παραλειφθεὶς ἐκεῖ, ἔχει (ἀραιοτάτοις γράμμασι) ὧδε: ἐπὶ ἱερῶς Φιλιππίδου, πρβ IG VII 310 καὶ 312: ἄρχοντας ἐν κοινῷ Βοιωτῶν Θεοτίμου, ἐπὶ δὲ πόλεως Πολυκράτου, ἱερῶς δὲ τοῦ Ἀμφια-

ράον Φιλιππίδου τῆς αὐτῆς καὶ ὁ ἐν ΑΕ 1892₃₅ (63)
 πρόξενος οἰκίας εἶνε ὁ ἐν Wilhelm Jh 1905₂₈₅ καὶ
 =IG IX₂ 7 (καὶ σ. VIII) Χαλκιδεὺς δικαστῆς

b 6 - Νικοκλῆς Πολιά, [γρον].

Περὶ τοῦ ἐν τῇ ἐνθάδε εἰκόνι (16) ψηφίσματος
 119 ὁρ. ἐξῆς ἀρ. 119.

117 (εἰκ.17): IG VII 289 (καὶ σ. 744), ΑΕ 1889₂₁ 1): Ὀρωπίων προξενία Ἑρμογένει Ἀπολλωνίου Μυριναίου
 118 » » » » 290 » » » » » (2): Βοιωτῶν προξενία

17: Ὀρωπίων προξενία καὶ Βοιωτῶν προξενία (ἐπιγρ. ἀρ. 117 118).

- 117 ἄρχοντας ἐν κοινῷ Φιλοξένου, ἱερέως τοῦ Ἀμφιαρέου
 Δημαινέτου, Ἑρμαίου, Ἀρίστων Νικοστράτου εἶπεν· ἐπει
 δὴ Ἑρμογένης εὐνοῦς ὢν διατελεῖ τει πόλει Ὀρωπίων
 καὶ ἰδία τῶν πολιτῶν ἐκάστῳ παρέχεται χρείας ἐμ παν
 5 τὶ καιρῶι, δεδόχθαι τει βουλευῖ καὶ τῶι δήμῳ Ἑρμογένην Ἀ
 πολλωνίου Μυριναίου πρόξενον εἶναι καὶ εὐεργέ<1>την τῆς πό
 λεως Ὀρωπίων καὶ αὐτὸν καὶ ἐκγόνους καὶ εἶναι αὐτῶι γῆς
 καὶ οἰκίας ἔγκτησιν καὶ ἰσοτέλειαν καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀσφάλ
 10 εϊαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ πολέμου καὶ εἰρήν
 ης καὶ τᾶλλα πάντα καθάπερ καὶ τοῖς ἄλλοις προξένοις κ
 αὶ εὐεργέταις τῆς πό□□□λεως γέγραπται.
- 118 Φιλοξένω ἄρχοντος, μεινὸς πανάμω, ἐπεψάφιδδε
 Κλέων Εὐμάρωνος Ταναγοῆος, Ὀλουμπίων Ἀρχελαί
 δαο Ταναγοῆος ἔλεξε· δεδόχθη τῷ δάμυ πρόξενον
 εἶμεν κῆ εὐεργέταν

117: IG VII 289 (καὶ σ. 744), ΑΕ 1889₂₁ (1): Ὁρωπίων προξενία Ἐρμογένει Ἀπολλωνίου Μυρωναίου ἐπὶ Φιλοξένου ἄρχοντος Βοιωτῶν (πρβ ἄ. ἀρ. 116). ἐπὶ τοῦ παρὰ τὴν κάμινον Η (ΠΑΕ 1884 πίν. Ε') γαμμοειδοῦς βάρου. Στ. 2 ἄδηλον εἰ ὁ εἰπὼν Ἀρίστων Νικοστράτου ἦν τῆς οἰκίας τοῦ ἐν IG 4262 (=RIG 216, SIG² 547)₂ εἰπόντος (Κίτιος Ἀρίστωνος εἶπεν) ἐν ΑΕ 1889₂₁ (1)₄ ἀντὶ εἰ[μ] γρ. ἐμ στ. 8 τὸ πρὸ τοῦ κτησιων γράμμα εἶνε γ (πρότερον εἶχεν, ὡς ἔοικε, χαράξας ν)· στ. 9/0 εἶχε χαράξας εἰρ₁₀ης, γνοὺς δὲ τὸ σφάλμα μετέβαλε τὸ ν εἰς η καὶ προσέθηκε δι' ἔλλειψιν χώρου ἐν στ. 9 ἔλαττον τὸ ν, ἐκ τούτου δὲ πρὸς ἄλλοις τεκμηρίοις εἰκάζεται ὅτι τότε τὸ ψήφισμα εἶνε νεώτερον τοῦ IG VII 293· στ. 11 σφαλεῖς ἐχάραξε πρῶτον γέγαπται, διώρθωσε δὲ εἶτα τὸ απται εἰς ραπται· στ. 11 περὶ τοῦ ἐν τῷ πόλεως χάσματος πρβ πρὸς ἄλλοις IG VII 1726 (ὁ λίθος ἀπόκειται Ἀθήνησιν ἐν EM, ἀρ. 11535), ἐνθα κεῖται· Ἐδορομίδο (ἔρ. IG σ. 746) - ἐκ(οῦ-

τως ἐπὶ τοῦ λίθου) γό₈νας [4₃] κή-₆□□□ Φυκίας - Φισοτέ₇□λιαν-κὴ τὰ ἄλλα πάν□□τα.

118: IG VII 290 (καὶ σ. 744), ΑΕ 1889₂₁ (2): Βοιωτῶν προξενία ἐπὶ Φιλοξένου ἄρχοντος Βοιωτῶν (πρβ ἄ. ἀρ. 116 117). ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βάρου ὑπὸ τὴν ἐν ἀρ. 117 προξενίαν. Περὶ τοῦ λέξαντος πρβ SIG² 236 καὶ SIG² II σ. 813.

Ἐάν μὲν ἐν τῇ δευτέρᾳ προξενίᾳ, ἀρ. 118, νοῆται ὅτι τιμᾶται ὁ αὐτὸς καὶ ἐν ἀρ. 117 ἀνὴρ (πρβ Dittenberger ἐν IG VII 289 290), ὁ Ἐρμογένης τῆς ἐν ἀρ. 116 προξενίας εἶνε ἄλλος, διότι ἐκεῖνος μὲν ἐπὶ Φιλοξένου ἐτιμήθη (χωρὶς μὲν ὑπὸ τῶν Ὁρωπίων, χωρὶς δὲ ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν), οὗτος δὲ ἐπὶ Νικίου (ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν)· ἐάν δὲ ἡ ἐν ἀρ. 118 προξενία ὑποτεθῆ ἀτελῆς λειμμένη, ἐνδέχεται ὅτι ὁ ἐν ἀρ. 116 Ἐρμογένης εἶνε ὁ αὐτὸς καὶ ὁ ἐν ἀρ. 117, ἤγουν ὅτι ἐκεῖ μὲν ἐποιήσαντο αὐτὸν πρόξενον οἱ Βοιωτοί, ἐνταῦθα δὲ οἱ Ὁρωπίοι.

119 (εἰκ. ἄ. σ. 80 ἐν ἀρ. 116):

ΑΕ 1892₃₇ (64): Βοιωτῶν προξενία Σιμίᾳ Μένωνος Χαλκιδεῖ, ἐπὶ βάρου Πίσωνος.

Δαμοφίλω ἄρχοντος ἐν κυνῷ Βοιωτῶν, μεινὸς πανάμω, ἐπεψάφιδδε Ξενίας Ἐμμώνω Θεισπιεύς, Θιόπομπος Θιοπάστω Θεισπιεύς ἔλεξε· προβεβουλευμένον εἶμεν αὐτῷ πὸτ τὸν δᾶμον Σιμίαν Μένωνος Χαλκιδεῖα πρόξενον εἶμεν κὴ εὐεργέταν τῷ κυνῷ Βοιωτῶν αὐτὸν κὴ ἔ[σ]γόνως κὴ εἶμεν αὐτῷ γᾶς κὴ Φυκίας ἔλπασιν κὴ τὰ ἄλλα πάντα καθάπερ κὴ τῆς λυπῆς προξένους κὴ εὐεργέτης

5 τῷ κυνῷ Βοιωτῶν.

Περὶ τοῦ ἄρχοντος πρβ καὶ ἐξῆς ἀρ. 120. ὁ Ξενίας Ἐμμώνω Θεισπιεύς ἐπεψήφριζε καὶ ἐν τῷ ἐξῆς, ἀρ. 120, ἐνθα γέγραπται Ξενέας· τούτου υἱὸς ἦν, ὡς εἰκάζεται, ὁ ἐν Θεσπιῶν ἐπιγραφῇ Jamot BCH 1895₃₈₂ Ἐμ₉μονος Ξενέας (ἐν στ. 27 ἴσως ὁ ἐνιαυτὸς [δ] ἐπὶ Φίλωνος, πρβ RIJ I 143₇ με, DI 1696_{11/2} 2160_{13/4} 1811₃ με, Nachman-son AM 1907₄₀, Wilhelm Ἔτος und ἐνιαυτὸς [ἐν SBAW 1900 τόμ. 142 IV] σ. 11 BGI σ. 197-8, ἔ. γρ. Ἐδχαρίδα), ὁ καὶ εἰπὼν τὸ ἐπὶ τῆς ἐν Κιλι-

λίᾳ στήλης τοῦ Εὐδῆμου ψήφισμα (ἄ.σ. 70α: Ἐμ-μονος Ξεννέα· περὶ τῆς γραφῆς Ξεννίας Sadée BTD 247), πρβ OGI 81¹, ἴσως δὲ Θεσπιεύς καὶ δὴ καὶ τῆς αὐτῆς οἰκίας ἦν καὶ ὁ ἐν DI 2565 (Δελφῶν, πX 270) ἀνὴρ χορευτῆς Ἐμμονος Ξενέα₄₁ Βυιώμιος. Ἐν τῷδε τῷ ψήφισματι (ἀρ. 119) τὸ ἐν στ. 3 ἐφθαρμένον γράμμα κατὰ τὰ σφζόμενα ἴγνη ἦν, ὡς ἔοικε, σ (δηλ. εἰ[σ]γόνως).

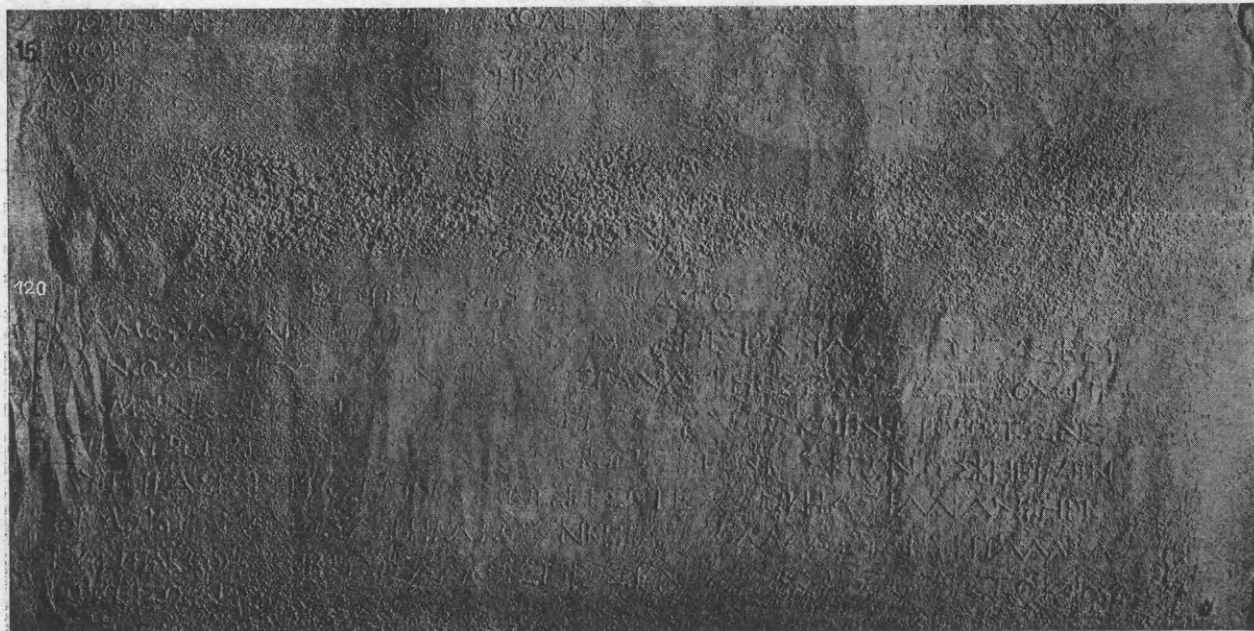
Περὶ τοῦ ἐν στ. 2 προβεβουλευμένον εἶμεν αὐτῷ πρβ. ἄ. σ. 62α καὶ 80 (ἀρ. 116).

120 (εἰκ. 18):

IG VII 352, ΑΕ 1892₄₃ (71): Βοιωτῶν προξενία Σωσιπάρτῳ Ἀγεστράτῳ Καλυμνίῳ, ἐπὶ βάρου Ἀγρίππα.

τῶν ἐν στ. 1 αἱ καταλήξεις ἐκ τῆς κοινῆς (Ὁρωποῦ· ὁ ἱερεὺς εἶνε ὁ τοῦ Ἀμφιαράου). Περὶ τοῦ

ἄρχοντος καὶ τοῦ ἐπιψηφίζοντος πρβ ἄ. ἀρ. 119.

18: Βοιωτῶν προξενία (ἐπιγρ. ἀρ. 120: IG VII 352, ΑΕ 1892₄₃ ἀρ. 71).

ἐπ. ἱερέως Ἐπικράτου·

Δαμοφίλω ἄρχοντος, πανάμω, ἐλεψάφιδδε Ξενέας Ἐμ
 μόνω Θεισπιεύς, Νίκων Νίκωνος Ταναγοῆος ἔλεξε· δεδόχθη τοῖ
 δάμοι πρόξενον εἶμεν κῆ εὐεργέταν τῷ κοινῷ Βοιωτῶν Σω
 5 σίπατρον Ἄγεστρότῳ Καλούμνιον αὐτὸν κῆ ἐκγόνως κῆ εἶμεν
 αὐτοῖ γᾶς κῆ Φυκίας ἔπασιν κῆ Φισοτέλιαν κῆ ἀσφάλιαν κῆ πο
 λέμω κῆ Ἰράνας Ἰώσας κῆ κατὰ γᾶν κῆ κατὰ θάλατταν κῆ τὰ ἄλλα
 πάντα καθάπερ κῆ τοῖς ἄλλοις προξένους κῆ εὐεργέτης τῷ κοινῷ
 Βοιωτῶν.

121 (εἰκ. 19):

ΑΕ 1892₄₃ (72): Βοιωτῶν προξενίας λείψανα. ἐπὶ βάρου Ἀγρίππκ.

19: Βοιωτῶν προξενία (ἐπιγρ. ἀρ. 121: ΑΕ 1892₄₃ ἀρ. 72).

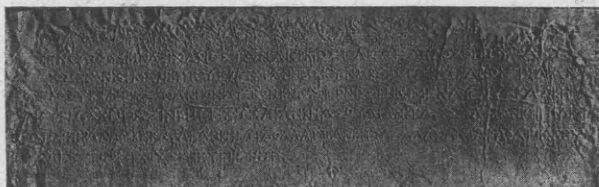
- - - - - κῆ κατὰ γᾶν] κῆ [κα]τὰ [θ]ά[λατταν κ]ῆ τὰ [ἄλλα πάντα καθάπερ
 κῆ τῷς ἄλλυς προξένους κῆ] εὐεργέτης.

ὑπὸ τὸ ψήφισμα τοῦτο κεχάραται, ὡς ἐκεῖ εἴρηται, τὸ ἐν IG VII 345 (ἐν τῇ κοινῇ) ψήφισμα· ὕψος ἀπὸ τῆς ἄνω ἀκμῆς τοῦ λίθου μέχρι τῆς ἄνω ἄκρας τοῦ 1^{ου} στίχου τοῦ ἐν IG 345 ψηφι-

σματος 0 235· τοῦ λίθου ὕψος (ἄρτιον) 0 925, πλάτ. (ἐλλιπὲς ἐκατέρωθεν) ὡς 0 84, πᾶχ. 0 26 (δεξ.) - 0 33 (ἀριστ.).

122 (εἰκ. 20):

IG VII 283. Βοιωτῶν προξενία Δρακοντίδῃ Εὐθυκράτους Ἀθηναίῳ· ἐπὶ ἐπικράνου βάρου (ΑΕ 1892₃₃ (61)).

20: Βοιωτῶν προξενία (ἐπιγρ. ἀρ. 122: IG VII 283).

Ξενόδοκος Μνασιχάριος Ταναγοῆος ἔλεξε· δεδόχθῃ τῷ δάμυ π[ρ]όξενον εἶμεν κῆ εὐεργέταν τῷ κυνῶ Βοιωτῶν Δρακοντίδαν Εὐθυκράτιος Ἀθανῆον αὐτὸν κῆ ἐσγόνως κῆ εἶμεν αὐτῷ γὰς κῆ Φυκίας ἔπασιν κῆ Φισοτέλιαν κῆ ἄσουλιαν κῆ ἄσσοφάλιαν κῆ πολέ
5 μω κῆ ἱράνας κῆ κατὰ γᾶν κῆ κατὰ θάλατταν κῆ τὰ ἄλλα πάντα καθάπερ τῷς ἄλλυς προξένυς κῆ εὐεργέτης.

Ὁ τιμώμενος ἦν Ἀφιδναῖος τῶν δήμων (πρβ ἄ. ἀρ. 106 περὶ Ἀναχάρσιδος τοῦ Προξένου), Kirchner PA 4545-4548 (ἀδήλων δήμων Δρακοντίδαι μὲν 4542-4544, Εὐθυκράτης δὲ 5588=

Sundwall NPA 77), ΑΕ 1917_{43α}, πρβ Dittenberger ἐν IG VII 4127-4129 (Sadée BTD 151, Thumb HGD 255, πρβ τὸ ὄνομα Καφισοκλίδαν IG VII 4128₂).

ἀναγράφιον: Βοιωτῶν Βοιωτιαστὶ γεγραμμένα ἐν Ἀμφιαρείῳ προξενία (ἄ. σ. 59α).

ἀριθμ. τάξις	ἄρχοντος	IG VII	ΑΕ				RIG	πρβ. IG VII
			1889 σ. ἀρ.	1891 σ. ἀρ.	1892 σ. ἀρ.	1919 σ. ἀρ.		
1	Ἀντίγωνος	280	—	111 ₁	—	80 ₁₁₅	} 3180 (Ὁρχομενοῦ) 2821 (Υηττοῦ).	
2	Δαμοφίλω	—	—	—	37 ₆₄	82 ₁₁₉		
3	»	352	—	—	43 ₇₁	83 ₁₂₀		
4	Νικίαο	—	—	—	35 ₆₂	80 ₁₁₆		
5	Πανπιρίχῳ	4260	—	101 ₄₆	—	78 ₁₁₂		
6	Πα ν πι ρίχ[ω]	—	—	—	—	54 ₉₈		
7	[Παμπιρίχῳ]	—	—	—	—	74 ₁₀₅		
8	Παμπιρίχῳ	—	—	—	—	74 ₁₀₆		
9	[Παμπε ρίχῳ]	—	—	—	—	54 ₉₉		
10	Παμπειρίχῳ	4261	—	101 ₄₅	—	55 _{99α}		
11	Φιλοξένω	290	21 ₂	—	—	81 ₁₁₈	} 289(=ΑΕ 1919 ₈₁ (117) ἐν τῇ κοινῇ Ἀμφιαρείου). 2811 (Υηττοῦ). 3068 (=RIG 635=Bleckmann IGS 44· Λεβαθείας).	
12	Χαροπίνω	4259	—	97 ₄₃	—	78 ₁₁₃		
13	»	393	—	99 ₄₄	—	79 ₁₁₄		
14	»	—	—	—	—	56 ₁₀₁		
15	»	—	—	—	—	75 ₁₀₇		
16	δείνος	—	—	—	—	57 ₁₀₂		
17	»	—	—	—	—	73 ₁₀₄		
18	»	—	—	—	—	76 ₁₀₈		
19	»	—	—	—	—	77 ₁₀₉		
20	»	—	—	—	—	77 ₁₁₀		
21	»	—	—	—	—	78 ₁₁₁		
22	»	—	—	—	43 ₇₂	83 ₁₂₁		
23	οὐ κείται	283	—	—	—	84 ₁₂₂		

Ἐν ΑΕ 1918_{24β} ₇₍₌₁₎ ἴσως ἔκειτο κατα]βασίην· σ. 73β_{κἀτ. 11} προσθ. ὅτι ὁ τόρμος ἀπέχων ἀπὸ μὲν τῆς προσθίας τοῦ λίθου ἀκμῆς 014, ἀπὸ δὲ τῆς ἀριστερᾶς 021, ἔχει βάθος μὲν 004, πλάτος δὲ ἐκ μὲν τῶν πρόσθεν πρὸς τὰ ὀπίσω 0035, ἐξ ἀριστερῶν δὲ πρὸς δεξιὰ 006· σ. 77α_β πρβ Ἀδεῖα καὶ Ἀδνμος(4^{κῆ}) Ἀρβανιόπουλος Θεσσαλ. μνημ. σ. 270, BCH 1911₂₈₁; RE 1913₂₀₁, Ἡδεῖα RIG 1201, ΑΕ 1905₂₈₉ _{39γ}, Annuar. 1915₁₇₃ (148), IG II 2026(=III 1669), II₅ 2406^b (αὐτ. ἀντὶ Σωσιγράτου γρ. Σωσιγράτου = EM10948), II₄ σ. 23, II₅ σ. 316, III₂ σ. 350, Ἡδέα II 3755 II₅ 3755^b III 2324 3186, Ἡδῆα III 2836, Meisterhans GAI 41²³⁷ 48³⁵³, Ἡδῆα₂ Σωκράτου (ἢ -ά[τους])₃ Μιλησ[ία EM 1633 (ἐπιτύμβιον κιονιον Ὑμηττίας μαρμάρου, κάτω ἑλλιπές, ὕψ. σφζ. 050, διαμ. 020· γρ. σχ. ΔΜΣ), Ἀδίστα (= Ἡδίση) DI 1273=IG XII₂ 330, πρβ Ἡδύλη κλπ· σ. 77α₂₀ πρβ Blinkenberg Lind. Tempelchron. (= Lietzmann KT 131) A3 διὰ τὰν τᾶς θεοῦ ἐπιφάνειαν· σ. 77α₃₁ πρβ τοῦ Λόχαγος πρβ Sadée BTD 151· σ. 77β₂₃ γρ. GAI 95 97 99⁸⁸⁰ 100⁸⁹⁶ (αὐτ. στ. 2 τὸ S 5 σημαίνει DS 5, δηλ. SIG 5², πρβ SIG 86³⁷) 169¹⁴¹⁴ 187¹⁵³⁸, πρβ ἀποροῶν DI 4629_A (= Solmsen IDS³ 20 = Buck ISGD σ. 231 ἀρ. 74, πρβ αὐτ. σ. 48)_{27 87}, καταραγέντος Blinkenberg Lind. Tempelchron. (= Lietzmann KT 131) D 30· σ. 78α_{κἀτ. 12} γρ. (Ἀντιγένου· σ. 78β₃₅ γρ. 1909_{367 368} εἰρήσθω ἐνθάδε ὅτι ἐν IG II 469 (περὶ τοῦ 78β₂₂ καὶ τοῦ ₃₅ πρβ ΑΕ 1918_{87α} ₆₇· ἐν IG II₅ 614^b [= SIG² 192 = 3485] ἴσως ἔκειτο - καὶ ἰδία [παντὶ ἐντυγχάνοντι] - ₆₈ - παρακαλή)· σ. 79α_{κἀτ. 18} ἀπαλειπτέον τὴν πρὸ τοῦ πρβ ὑποστιγμῆν· σ. 79α_{κἀτ. 12} κέ γρ. πρβ Ἀνδροκλείδη Meisterhans GAI 119₂ 136¹¹⁹²· σ. 79α_{κἀτ. 9} γρ. GAI 119 133-136· σ. 80α₂₈ πρβ IG II 787_β Φρεάρι(ος), II₅ 2652^c Φρεαρίου, III 1169_A ₈₂₆ Φρεάριος, Larfeld HGE I 269· σ. 80β_{κἀτ. 25} πρβ Lolling AE 1893₆₅ κέ· σ. 80β_{κἀτ. 14} γρ. ὡς ἐν ΑΕ 1918_{87α} _{7/8}· σ. 83β_{κἀτ. 3} γρ. εἶνε· σ. 84β_{κἀτ. 8} προσθ. IG II₅ 623^e [= Ziehen LGS 45]₂₂, II 1336₅, 2920 [= EHoffmann SEG 84]₆, Allen PAS 1888₁₅₄· σ. 85α₂₀ ἐν ΨΔημοσθ. ΜΓ' 63 (= 1071) ἴσως ἀπαλειπτέον τὸ ἀδελφῆ γὰρ Ἀγνίου· σ. 87 ἐν τῇ κεφαλίδι γρ. ὑπὸ Β. Λεονάρδου· σ. 87β₁₇ γρ. 1916_Π 66α· σ. 89α₂₂ Θραωνκλῆς Θράσωνος πρβ

σ. 85β_{5/7}· σ. 91β_{κἀτ. 20} πρβ ἐπὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς XI₂ 126₂₅ 128₅₇· σ. 93β₁₀ γρ. οἱ στρατηγοί, σ. 97α₂₂ πρβ ΑΕ 1911₃ ₅₇ διαγρα[φήν, SIG² 554₂₄ διαγραφήν, DI 3719₁₅ διαγραφάν, DI 3585 διάγραμ₁₇[μα· σ. 97β₃₂ γρ. 273 κέ 281· σ. 99α_{κἀτ. 7} πρβ IG II 605₂ καὶ διὰ ταῦτα· σ. 99α_{κἀτ. 1} γρ. η[ν₄ ἐδήσαν· σ. 99β₃₀ γρ. Εὐ]κλέ[ων ἢ Εὐ]κλε[ινος, πρβ περὶ τοῦ ἐν IG II 469_δ ₉₇ ὀνόματος ᾶ. [ΑΕ 1918] σ. 78β)· σ. 101β_{κἀτ. 17} πρβ IC IV 558 (= Vollgraff Mn 1921₁₁₃)₅· σ. 102α₂₈ (πρβ 104β₁₁) προσθ. ὅτι καὶ ἐν IG II 479 (= II 252, πρβ Larfeld HGE II 799) γραπτόν εἴ[ναι δὲ αὐτῶν (ἢ λχ Πύρρωι ἢ Πυρροῖαι) καὶ ἄλλο εὐρέ₂₄ σθα]ι παρὰ τοῦ δήμου ἀ[γαθὸν διου ἀνδοκῆ ἀξιος ₂₅ εἶναι ἀ]· σ. 102β₂ πρβ Solmsen IDS 8_A καὶ οἴτην ἐμ προτανη[ί₃₃ω κα]ί, ὅτα κε ἀ πόλις ἱροπόηται, μέρος δ[ι₃₄δῶ]σθω Θεροίπω καὶ τῶν ἐκγόνων αἰ τῶ γ[ε₃₅ραι]τάτω(γ)· σ. 102β₂₉ περὶ τοῦ IG IX₂ 234_{3/4} πρβ Wilhelm NBGI₃ (ἐν SBAW τδμ. 175^ω [1913]πραγμ. 1^η) 7· σ. 102β_{κἀτ. 10} γρ. γράφασθαι ₁₃ φ]υλῆς (κατὰ τὰ αὐτόθι, σ. 101β, γρ. ἐν ΑΔ 1916_Π 63β _{2/3})· σ. 102β_{κἀτ. 5} γρ. ὦν (πρβ II 222_{22/3} 405_{14/5})· σ. 103α₄ γρ. 1916_Π 64_α· σ. 103α_{κἀτ. 12} γρ. FAdwσίω Colin BCH 1897₅₅₈ _{18 19}· σ. 103β₃ πρβ IG IX₁ 445 (Στράτου) πρόξενον εἶναι τῶν ₂ [- καὶ εὐεργ]έτην, καὶ πολιτείαν εἶ₃ [ναι αὐτῶν τῆς Ἀ]καρνανίας ἐν ὁποία[ι ₄ ἀν βούληται π]όλει· σ. 105β_{κἀτ. 11} γρ. ἴσως Ν]έσ[το]ρος (ἄλλος ὁ ἐν IG II 983_α ₁₀₉ πρβ Θεσίων DI 2566₄₇, Θεστορο IG IX₂ 234₆₄, OHoffmann GD II 499) ἢ (κατὰ τὸ κτλ)· σ. 106β_{κἀτ. 3}· ἐν ΑΕ 1917_{42β} _{κἀτ. 11} προσθ. ὅτι ἐν ΑΕ 1916_{18α} ₄ (Θεσσ.) τὸ ἀγαλμα εἰκάζεται ὅτι εἶνε αὐτὴ ἢ περὶ ἧς ὁ λόγος στήλη μᾶλλον ἢ ἕτερόν τι· σ. 106β_{κἀτ. 1} προσθ. IG II 747₇ 791₂₀, II 595₁₉ κέ· σ. 107α₄ περὶ τῶν εἰς - ὅς πρβ καὶ IG V₂ σ. 194α, Meisterhans GAI 1397· σ. 107α₁₇· ἐν ΑΕ 1917_{231α} _{κἀτ. 27} προσθ. Buck ISGD σ. 172 (14)· σ. 107α₁₉· ἐν ΑΕ 1917_{231α} _{κἀτ. 9} περὶ τοῦ ἐντὸθα πρβ τὸτο κλπ Kretschmer KZ XXXIX 553 κέ, Buck ISGD σ. 30 56 93 131 173 (αὐτ. ἐν α_{κἀτ. 10} ἀντὶ 134 γρ. 124) 290· σ. 107α₂₂· ἐν ΑΕ 1917_{232β} ἐν ἀρχῇ προσθ. στοιχ. 35, ἤγουν ὅτι ἡ ἐπιγραφή εἶνε στοιχηδὸν γεγραμμένη καὶ ὅτι ὁ στίχος ἕκαστος (πλὴν τοῦ 1^{ου}) περιέχει 35 γραμμάτων θέσεις· σ. 107α₂₂· περὶ τοῦ ἐν ΑΕ 1917₂₃₂ ₁₆ ἐκάστους πρβ Wilhelm NBGI₄ (ἐν SBAW 1915

[τόμ. 179^ο] πργμ. 6^η) 6· σ. 107^α_{κάτ. 8} προσθ. ὅτι ἐν EM ἀπόκειται ἐπιτύμβιον κίονιον (ἀρ. 368, Ὑμηττίας μαρμάρου, ὕψ. 0 70, διαμ. 0 30· ἠρέθη ἐν τῇ Ἱερᾷ ὁδῷ ἐν οἰκοδομουμένη οἰκίᾳ Κανελλοπούλου), ἐρ' οὗ *Εὐποσία* *Κυρηναία* *Ἀλεξάνδρου* *γυνή* (γρ. σχ. ΑΓΣ· ὀπισθεν λείψανα ἄλλου ἐπιτυμβίου -]ος)· σ. 107^α_{κάτ. 7}: ἐν ΑΕ 1917^{234x 23} γρ. DI 3749 (= *Cauer* DIG² 181)₂₇, πρβ *Lobeck* Phryn. 410 κέ, ἐν δὲ IG V₁ 1433_{1 2 25 27} γρ. ὀκτώ βολοί, ἐν ¹⁰ ὀκτ' ὀβολοί, ἐν ¹⁵ ἑπτ' ὀβολοί, ἐν ²⁹ ἴσως ἐξάχαλκον (πρβ *τριχαλκον*₃₃) ἢ ἐξ <α> χαλκοῖ, ἐν ¹¹ *συγκε[κε]φαλαιωμένον*, ἐν δὲ DI 3721₇ ἴσως ἀναγνωστέον πέντ' ὀβολός, περὶ δὲ τοῦ ἔλαιον κλπ πρβ *Kuehner + Gerth* GG II 311, Πλάτ. Νόμ. 856^α, πρβ ἄλλως *Αισχίν. 301 τοὺς μέχρι τριάκοντα ἔτη γεγονότας*· σ. 107β₂₈: ἐν ΑΔ 1916Π 64β^{κάτ. 17 κέ} περὶ τοῦ παρ' Ἡσυχίω *κροταφίς* πρβ *Δραγούμης* Ἀθ 1919₉₂ (μνημονευθήτω ἐνθάδε ὅτι ἐκ τριῶν τοῦ Πλάτ. Φιλῆβ. 56^ο κωδίκων [Clark κλπ] καὶ Λεβαδεικῆς ἐπιγραφῆς [SIG³ 972_{118 139 50}] ἀντὶ τοῦ *προσαγώγιον* ἀποκατεστάθη ὑπὸ *Fabricius* [De architectura Gr. 52 72] ἢ γραφῆ *προσαγωγεῖον*, πρβ Θησ. ἘΣτεφ., *Herwerden* LSD, *Δραγούμης* Ἀθ 1919₁₄₃ ἐν λ. *στάθμη*· ἐν Ἡσυχίου λ. *στηλίτας* ἀντὶ οἴτινες ἴσως γραπτέον οὔσινας, πρβ Ἀθ 1919₁₄₅)· σ. 107β₂₈: ἐν ΑΔ 1916Π 65x₉ πρβ SIG III σ. 382 (*περίειμι*· εἰρήσθω ἐνθάδε ὅτι ἐν ΑΔ 1915₅₄ ἀρ. 28₂ ἴσως ἔκειτο *ἵππαρχόντος* [Παιδία] Ἡρακλειώτα, πρβ αὐτ. σ. 55_{ἀρ. 33₂} 284, πρβ SIG 215 [= DI 2508]₃, πρβ ἄλλοι ὀνόματα Παιδίας καὶ Παιδίων ΑΕ 1913₂₁₅₍₁₎ 1916₁₂₁₃₁: ἐν ΑΔ 1915 στ. 3 ἀντὶ ⁵⁷¹⁸ γρ. ⁵⁶¹⁷ στ. 4 ἀντὶ ⁵⁸ γρ. ⁵⁷, 11 γρ. *πέμπτη*)· σ. 107β₂₈: ἐν ΑΔ 1916 Π 65x₁₂ γρ. *ἐκ τῆς διοικήσεως ἐκ τῶν περιόντων χρημάτων* RIG 152₁₁, *εἰς τὴν ἐνκύκλιον διοίκησιν* IG² II 233 (πρβ *Hartel* ASU 45)_{b 9}, *εἰς πόλεως διοίκησιν* SIG² 553₆₇ (πρβ Πλάτ. Πρωταγ. 319^α), *ἀπὸ τῆς κοινῆς διοικήσεως* IG XII₅ 717₁₂, *δοῦναι δὲ εἰς θ[υ]σ[τ]ῆ[ν] Δαμασίου* Η *δραχμάς ἀπὸ τοῦ κοινῶ* IG II₅ 574^b (= SIG² 720), *ἀπὸ τῶν κοινῶν προσόδων* RIG 477, *ἀπὸ τῶν προσόδων τῶν τῆς πόλεως* IG XII₅ 714, *ἀπὸ τῆς προσόδου τῆς πρὸς ἑαυτοῦ[ς] προσιούσης* OGI 773₁₅, *ἀπὸ τῶν προσόδων* [-SIG 209₂₅, ἀπὸ

³¹ τῶν ποθόδων IG V₁ 966, *ἐπεσκευάσθη ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων* IG III 392, *ἐκ τῶν καταβαλλομένων χρημάτων* [τ]ων *ἐπειδὴν τὰ ἐκ τῶν νόμων μερ[ίσω]σι* IG² II 29, *μερίσαι-κατὰ τὴν διάταξιν* IG II₅ 385^c₆₆ (= SIG 243₁₉₁₀), *μερίσαι-τὸ ἐκ τῆς διατεταγμένον* IG² II 690, *μερίσαι-τὸ ἐκ τῆς διατάξεως* IG XII₈ 50₈, πρβ *Franz* EEG 335₈, *Larfeld* HGE II 725 841 GE³ 426, προστεθήτω δ' ἐνθάδε ὅτι ἐν τῷ ἐξαμέτρῳ IG VII 37 (= DI 3001 = RIG 1062 = *EHoffmann* SEG 316, πρβ *Blinkenberg* Lind. Tempelchron. [= *Lietzmann* KT 131] B₁₁₅ C₇₇ C₈₀) ἴσως ἔκειτο τ[οῖ]δε ἀπὸ λα[ῖ]σ[τ]ῶν δεκάτα[ν], πρβ DI 281 (= *OHoffmann* GD II 119 καὶ σ. XI)_{A4 A12 B12} (*Meister* GD I 412) 3586 (πρβ Πολυβ. Π' 8) 3749_{53 56 79 80} 3835₁₀, εἰρήσθω δὲ καὶ ὅτι ἐν SIG 614 γραπτέον, καθάπερ καί, ὡς ὕστερον παρετήρησα, ὑπὸ *Ziehen* (LGS 130) ἀνεπληρώθη, τ[ε]σ[τ]ῶν *λεσάντων*, ἀπαλειπτέον δὲ ἐν SIG² III σ. 420 ἐν λ. *τίνω* τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρίον, πρβ SIG 598₂₁ [735_{30/1}], *Blinkenberg* Lind. Tempelchron. [= *Lietzmann* KT 131] A₉, IG XII₁ 761₄₉ 890₂₆ 1032₃₀, ἔτι δὲ ὅτι ἐν DI 4235 (= IG XII₁ 925)₂₇ ἴσως Ἀγασικλῆς ἢ Ἀγηοικλῆς ἢ Ἐραοικλῆς ἢ Φραοικλῆς ἢ Πραοικλῆς καὶ ὅτι ἐν DI 4324 (πρβ *Herzog* KI 1902₃₃₂, *Wilhelm* GGA 1903₇₉₃) ἔκειτο, ὡς εἰκάσαι, τ[ε] *χώρων* *καὶ τὰ φρούρια ἀπ[ὸ]ρθητα*· πάντα διαφυλάξας, πρβ καὶ *Αισχίν. Α' 174* (180), DI 3090 *τόν τε λιμένα καὶ τὰς ἀκτῆς ἀπολεμήτους ἐτήρησε*, Ἡσυχ. λ. *ἀδάϊον*· σ. 107β₂₈: ἐν ΑΔ 1916Π 65x₁₅ πρβ IG XII₃ 466₁₁ (*vHiller* KI 1920 [XVII] 95) *ἐνεκεν τῆς εἶχεν καλο[κα]γ[α]θίας*· σ. 107β^{κάτ. 16}: περὶ τοῦ ἐν ΑΔ 1916Π 65β₁₂ μνημονευομένου IG II 809 ἴστέον ὅτι ἐν γ₂₉ ὁ λίθος δὲν ἔχει, ὡς ἐν τῷ κειμένῳ τῆς ἐν IG ἐκδόσεως κατὰ τυχαίαν παραλείψιν φέρεται, *συντριγηράοχει*, ἀλλά, ὡς ἐν τῇ αὐτόθι μεταγραφῇ, *συνετριγηράοχει*, διὸ καὶ διορθωτέον μὲν οὕτως ἐν τῷ εἰρημένῳ κειμένῳ, ἀπαλειπτέον δὲ τὸ ἐν *Meisterhans* GAI 172₁₉¹⁴³⁶ περὶ ἐκείνου γεγραμμένον (ἐν τῇ αὐτόθι ὑποσημειώσει μνημονεύεται ἢ ἐν IG μεταγραφῇ)· σ. 107β^{κάτ. 16}: περὶ τοῦ ἐν ΑΔ 1916Π 65β^{κάτ. 11} *συνδ[ια]πολεμηκό[τε]ς* (II 732₁₄, πρβ στ. 6) πρὸς τοῖς ἐν SIG III σ. 410 (= SIG 49 [= IG I 51]_{7 50} 213 [= IG² II 682]₇) πρβ καὶ SIG² 91 (= 164 = IG² II 107)_{38/9} (ἐν SIG² 91

ἀντὶ συ[νεπολέμῃ]σαν γρ. συ[νδιεπολέμῃ]σα[ν], διὸ καὶ ἐν SIG III σ. 408 ἀπαλείπτεον τὸ *συνεπολέμῃσαν* 91₃₈), εἰρήσθω δ' ἐνθάδε περὶ τοῦ ἐν IG II 331₂₇ ὅτι ἐπὶ τοῦ λίθου δὲν κεῖται *κατασκευασμένοι*, ἀλλὰ, ὡς ἐν IG II 682₂₇ διωρθώθη (πρβ αὐτόθι τὴν περὶ τούτου σημείωσιν), *κατασκευασάμενοι*, διὸ καὶ διορθώτεον μὲν οὕτως ἐν IG II 331 καὶ δὴ καὶ ἐν RIG 129 καὶ SIG 213 κλπ, ἀπαλείπτεον δὲ τὸ ἐν *Meisterhans* GAI 172₁₇¹⁴³⁴ περὶ ἐκείνου γεγραμμένον (τὸ ἐν IG II 5 618^b[=SIG¹ 426, RIG 970, *Roberts + Gardner* IGE II 88]_{9/0}, περὶ οὗ *Meisterhans* GAI 250, νοεῖται=τά τε ἄλλα-καὶ τὰ κατὰ τοὺς θεοὺς· στ. 7/9 ἴσως ἔκειτο T₈[λήσων]ος· σ. 107β_{κἀτ. 5} περὶ τοῦ δύο πρβ IG VII 317₂¹⁶⁴, *Sadée* BTD 226, *Thumb* HGD 231 245, *Buck* ISGD σ. 26 87· σ. 107β_{κἀτ. 4}: ἐν ΑΔ 1916_{Π 66x 24} (ΑΔ 1915_{214 16}) εἰρήσθω ὅτι ἐν IG II 5 768^c B(*Tod* BSA 1901/2_{211x 2137}) ἴσως ἔκειτο σ[α]μιστήν (τὸ 3^{ον} γράμμα ἦν κ ἢ χ)· σ. 107β_{κἀτ. 4}: ἐν ΑΔ 1916_{Π 66x 27} προσθ. IG VII 3059 εἴπε, πρβ ἐνθάδε σ. 63β· σ. 108_{α1} γρ. *πρῆγμα*, *Lattermann* GBauinschr. 48 *συγραφάς*, DI 1411₁₄ ἀγνηκότας (σημ.: ἐν 16 ἴσως *καταχωρισθῆ ἄ* [ἄ]νιέρωσις· πρβ 1413₅ ἀγνηκός), DI 4629_{A 11} διακνόντων (πρβ B δια₁₀γνότων, A διέ₁₀₀γνον, πρβ αὐτ. σ. 98[4629_A=*Solmsen* IDS² 18=320=*Buck* ISGD 74 σ. 231· 4629_B=IDS² 18]), πρβ *Buck* ISGD σ. 56, *Βάχχιος Βάχχων* IG XII₉ σ. 186· σ. 108_{α1}: ἐν ΑΔ 1916_{Π 66x κἀτ. 15} γρ. KI 1906₁₄₁^{19/0} 162, ἐν δὲ ΑΔ 1916_{Π 66x 24} γρ. σ. 224_{κἀτ. 4}· σ. 108_{α4} γρ. 971, IG VII 424₃, *Croenert* MG 203· σ. 108β_{2/3} γρ. 71β_{κἀτ. 6} πρβ IG VII 4132^c=RIG 236₁₉, XII₅ 824₂₀, SIG 243₁₁ 245₁₇ 270₁₃ 605 κλπ (περὶ τοῦ RIG 236₁₉ πρβ 473[πρβ *Wilhelm* GGA 1900₉₀]_{11,2}· ἐν RIG 236 ἴσως ἔκειτο ₉-γ[ε]γενημέ-ν[η]ς [διάφ]ο[ρά] τε [πρβ ΑΕ 1883₁₀₁(=*Wilhelm* Jh 1907₁₉]₁₂ 1900₁₅₇(=IG V₁ 962, πρβ 1146 καὶ σ. 356)_{4/5} 1903₁₂₀₂[πρβ 118_{4/5}] 1904₁₀₁ 1905_{33/4}, *Wilhelm* NBGI(ἐν SBAW 1911 τὸμ. 166^ω)₃₅, IG II₅ 421(=II 422· τοῦ II 412 καὶ 421 καὶ EM 7558, *Wilhelm* AM 1914₃₁₂ 315)₅₃, II 595₆-*σωτ*₁₂η-ρίας, ἐπ[έ]δ[ωκε], κ[α]ι ἐν ἄλλοις π[ᾶ]σιν π[α]ρε-χ[όμε]νος ἐα₁₃υτόν, προστεθήτω δὲ ὅτι, ἐπειδὴ τὸ μετὰ τὸ ἄλλοις π γράμμα κατὰ τὸ σφζόμενον λείψανον ἦν ἢ α ἢ λ καὶ δὴ καὶ τὸ ἐν OGI 9₂ πιστόν δὲν ἐπιτρέπε-

19 5 21

ται ἐνθάδε, διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον, πρὸς δὲ καὶ διὰ τὸν χώρον, καὶ τὸ π[ολλοῖς] εἶνε ἀποκεκλειμένον, ἀπίθανον δ' ὅτι ἔκειτο π[άλιν] ἢ π[λέον] ἢ ἐσφαλμένως κεχαραγμένον π[αρεχ]₁<π[αρεχ]₂[όμε]νος [ἀπίθανον καὶ ὅτι παρελείφθη τὸ εὐχρηστον ἢ χηρῆσιμον ἢ πρόθυμον ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον], τὸ π[ᾶσιν] νοητέον ὡς ὡς ἀρσενικοῦ γένους, ἤγουν τοῖς πολίταις, πρβ ἐν Ἀμφιαρεῖω πᾶσι τοῖς πολίταις IG VII 254, πᾶσιν Ὠρωπίους IG 4264, πᾶσι τοῖς δεομένοις IG 337 (καὶ σ. 744), εἰς πάντας Ὠρ[ωπί]ους IG 379, καὶ ἄλλοθι καὶ τοῖς ἄλλοις π[ᾶσι] Ἐλ[λη]σο[ι] IG II 492, πᾶσι τοῖς θιασώταις IG II 613, [-πᾶσιν-*Wilhelm* AM 1914_{308 21}], ἅπασιν IG II 597, πᾶσι Κώιοις DI 3613, πᾶσιν Κρηταιέσων DI 5153, πλὴν ἐὰν ὑποτεθῆ ὅτι πρὸ τοῦ ἄλλοις παραλέλειπται τὸ τοῖς, πρβ IG XII₇ 388 ἐν τε τοῖς ἄλλοις πᾶσιν εὐχρηστον αὐτὸν παρεχόμενος διατελεῖ ἐν Jh 1907_{19 22} ἴσως ἔκειτο ἐκάλεσε δὲ καὶ ἐπδειπνον προ[γράψ]ας, ἐν δὲ 37 ἴσως ἤθελε νὰ χαράξῃ πολεῖται [ζαλωται] γίνονται· σ. 108β₃: ἐν ΑΔ 1916_{Π 72 B 3/4} πρβ DI 4143₂ σωθεῖς ἐγ μεγάλην κινδόνου, SIG² 762, OGI 67 70 71 74, *Larfeld* HGE I 555· σ. 108β₄: ἐν ΑΔ 1916_{Π 73β 9} γρ. ἐκτιθέντω (SIG 614=*Ziehen* LGS 130), περὶ δὲ τοῦ χηρῆζω, θέλω, ἐθέλω, λῶ, βόλομαι, βούλομαι, βείλομαι, δήλομαι πρβ καὶ Δημοσθ. ΚΓ' 28, IG I₂ 53^a₂₆, [II 380(=ΑΔ 1916_{Π 70})]_{16/7}, II 600_{23/4}, II 1₁₃ 204(=SIG² 789=3204)₄₁ 687_{63/4} 791₁₅, V₂ 367_{72 147 171/2}, IX₁ 694₁₁₈, XII₅ 107(πρβ σ. 308, *Wilhelm* Jh 1909_{128 129 134}[στ. 21 ἀντὶ 775 γρ. 755])_{10/1} 108₅(πρβ σ. 308), DI 3206₁₈ 3721_{3 6 10/1} 3827₂₈ 3836₉₄(τῶι χηρῆζωντι) 4110_{34/5} 4118₈, Παπαδάκης ΑΔ 1916₂₁₈ καὶ (ὁ βειλόμενος πολλακίς), SIG² 536_{13 14 16/7} 591₆(ἐν SIG² III σ. 277 γρ. τῶι δηλομέναι) 597₆ 598_{28/9 48}, [OGI 218_{76 78}], *Ziehen* LGS 104_{10/1} 119_{2 6 8} 140_{5/6} 146_{B 14.5} (ἐν ΑΕ 1917_{231β 15} γρ. 880 (π60_{α 5/6}) 885)· σ. 108β₁₂: ἐν ΑΔ 1916_{Π 74β 1} πρβ DI 3672₉ μνάμας καὶ εὐχαριστίας₁₀ τὰς ἐς αὐτὰν. σ. 108₁₈ ἀντὶ 1818 γρ. 1918· σ. 111_{α κἀτ. 6} γρ. 3_ω 0 275· σ. 112β_{15/6} γρ. ὁ μὲν 1^ο: 0 22, ἐν ΑΕ 1918 τεύχους 1-3 ἐξωφύλλου σ. Α' ₁₁ γρ. 28-33· αὐτ. σ. Γ' β₂₀ περὶ τῆς ἐν σ. 111 εἰκ. 3 γρ. νοτόθεν ὀρθογραφία· ἐν ΑΕ 1919_{61β 6} πρβ IG V₁ 538 (= *Wilhelm* SBAB 1913₈₅₈)_{10/2} σ. 64β_{9/0} γρ. *Gardner*.

ἀναγράφιον τῶν ἐν ΑΕ 1918₁₂₅ 1919₅₁₋₈₇ ἑξαταζομένων.

(α = ἀριστερά [στήλη σελίδος], β = δεξιά.)

σύγγραμμα	ΑΕ		σύγγραμμα	ΑΕ	σύγγραμμα	ΑΕ
	1918	1919				
ΑΔ 1915 ⁵⁴	—	86α	IG *II 344	62β	IG VII 1726	82α
ΑΕ 1892 ³⁵	—	80β	368	62β	1729	64α
1909 ⁵⁵	—	59β	»	63α	1730	64α
1917 ¹³⁵	—	60α	463	68β	2408	64α
1918 ²⁴	—	85α	479	85β	2431	60α
125	192 ¹	—	782	75α	2850	66β
Ἀθην. 111 ^f	—	68β	V 917	51β	2858	68α
BCH 1891 ⁴⁹⁰	—	62β	V ₁ 966	68α	3467	63β
1895 ³³²	—	82α	1433	86α	3511	60α
ΨΔημοσθ. ΜΓ' 63	—	85α	V ₂ 323 ²⁰	65β	4127	64β
DI 1411	—	87α	VII 37	86β	4132	87α
3572	—	67α	280	64α	4251	64α
3721	—	86α	299	56α	XI ₄ 643	67α
4235	—	86β	414	75α	810	67α
4324	—	86β	505	68β	1041	67α
5172	—	59β	511	62β	XI ₇ 44	58β
Ziehen LGS 73	—	60α	»	63α	XII ₉ 56 ⁸⁹	59β
Ἡσυχ. λ. δημοσίτας	—	68β	512	62α	56 ⁹⁰	59β
σηλίτας	—	86α	513	61β	Jh 1907 ¹⁹	87β
IG I ₂ 373 ²²⁴	—	69α	514	59α	Meisterhans GAI 104	69α
I 431	—	51β	»	63α	172	86β
II 331	—	87α	515	62α	»	87α
341	—	69α	516	62α	250	87α
II ₅ 614 ^b	—	85α	519	63α	252	69α
618 ^b	—	87α	520	63α	Mn 1916 ⁵⁷	61β
II 742	—	69α	525	59α	RIG 236	87α
II ₅ 768 ^c	—	87α	» ⁷	62α	535	61α
II 773	—	69α	526	62α	1236	60α
809	—	86β	527	61β	SIG ² 91	86β
IG II καὶ II ₅ 834 ^b	—	68β	528	63α	258	59β
II 853	—	69α	529	62α	587	68β
II ₅ 978 ^b	—	75α	»	63α	614	86β
2406 ^b	—	85α	536	60β	SIG ² III σ. 408	86β
*II 99	—	62β	537	59β	SIG ² 1208	64β
134	—	—	556	70α	—	—
135	—	—	558	63β	—	—
136	—	—	892	64β	—	—
137	—	75α	960	64β	—	—

Βασίλειος Λεονάρδος.

IG XII₉ 285.

3- δεῦρο ἰὼν - 10- τύμοι ἐπ' ἀκροτάτοι (πρβ καὶ DI IV σ. 890ⁿ⁵³⁰⁴) στέλεν (σπονδεῖος) ἀκάματον, 12 [ἀ(ῆ) ἐ]τ[ις] (πρβ *Kuehner + Gerth* GG II 399₁· ἢ [ἐ]τ[ις], πρβ *Κτηρίνος, Διωρ ἄν, σκληρότηρ, O Hoffmann* GD III σ. 576-8, *PGärtchen + O Hoffmann* ἐν DI IV σ. 853 926-7· ἢ [ἐ] τ[ις] (ἀδ')) ἐρεῖ παρῖσι δια₁₃[v(ῆ) μ]π[ερ]ές (πρβ Ὁμ. δ 209 II 499 O 70, *διανεκές, ἐπεχές, -χεῖ, ποτεχές, -χεῖ, ἐπά-*

ναγκες, ἄμει, BKeil He 1896509, *Buck* ISGD 1322, *Wilhelm* NBGI [SBAW 1911] 40, SIG² 672¹⁶ 993¹⁵, κλπ, *Vollgraff* Mn 1916₇₁) [ἄμ]ατα πάντα T₁₄μαρέτε μ' ἔσσεσε φίλ₁₅οι ἐπὶ παιδὶ θανόντι.

18 5 21

Βασίλειος Λεονάρδος.

Μεσσηνίας Βυζαντιακοὶ ναοὶ

[Α') Σαμαρίνα· Β') Ἀνδρομονάστηρον]

ὑπὸ

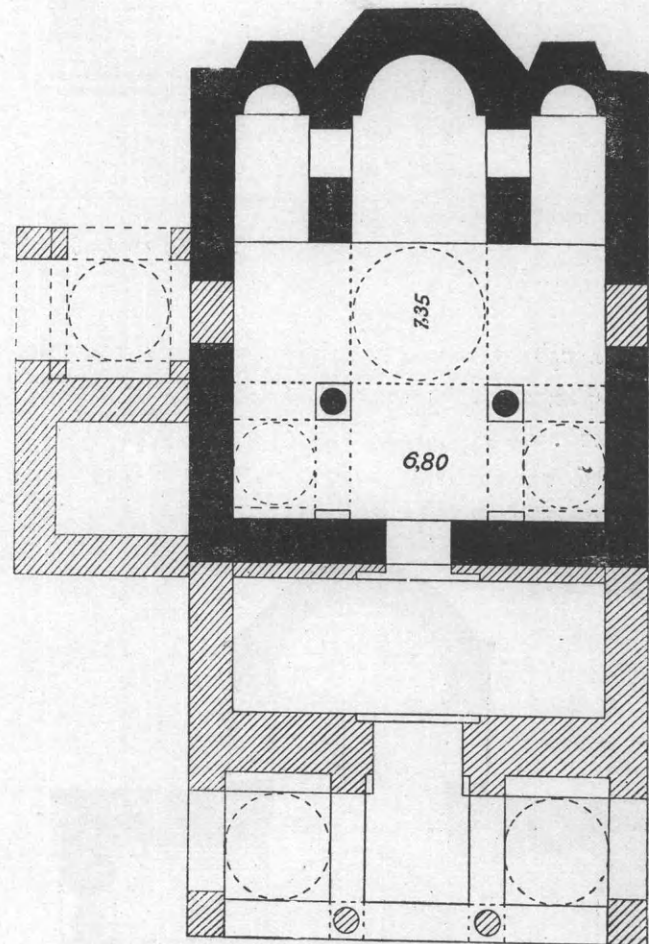
Φριδερίκου Βερσάκη.

Α') Ἡ Σαμαρίνα.

Παρά τοὺς πρόποδας τῆς Εὐσας διασφύζεται ἐπὶ μικρᾶς κοιλιάδος πλησίον τοῦ χωρίου Σάμαρι, ὡραν περιήτου ἀπέχοντος τῆς Ἰθάμης, Βυζαντιακὸς ναὸς λεγόμενος κοινῶς τῆς Σαμαρίνης. Τούτου ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Γάλλων ἀρχιτεκτόνων σύντομος μνημόνευσις μετὰ τινων ἀπεικασμάτων (*Blouet Expédition scientifique de Morée τόμ. Α', πίν. 19-21, Couchaud Choix d'églises byzantines, Paris 1842, πίν. 29*). Ἐπειδὴ ὁμως τὰ εἰκίσματα παρουσιάζουσιν ἀδιακρίτως τὴν τε πρώτην μορφήν τοῦ ναοῦ καὶ τὰς ἐκαστοτε προσγενομένας προσθήκας ὡς ἐνιαῖόν τι καὶ σύγχρονον, ἔκριναν λυσιτελεῖν νέαν δημοσίευσιν ἔχουσαν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ ἀπαραίτητα φωτογραφήματα, ὧν στεροῦνται αἱ ἄλλαι (*εἰκ. 1-9*). Ἐν τῇ ἐμῇ δημοσίευσί τὸ ὅλως μέλαν χρῶμα διακρίνει τὴν ἐν ἀρχῇ μορφήν τοῦ ναοῦ, τὸ δὲ διὰ παραλλήλων γραμμῶν ἀπεικασθὲν τὰς μετέπειτα ἐπισκευάς. Ἐν δὲ τῷ ἐπομένῳ ναῷ αἱ σταυροειδῶς χαραχθεῖσαι γραμμαὶ ἐμφαίνουσι τὴν πρώτην προσθήκην, αἱ δὲ παράλληλοι τὴν δευτέραν.

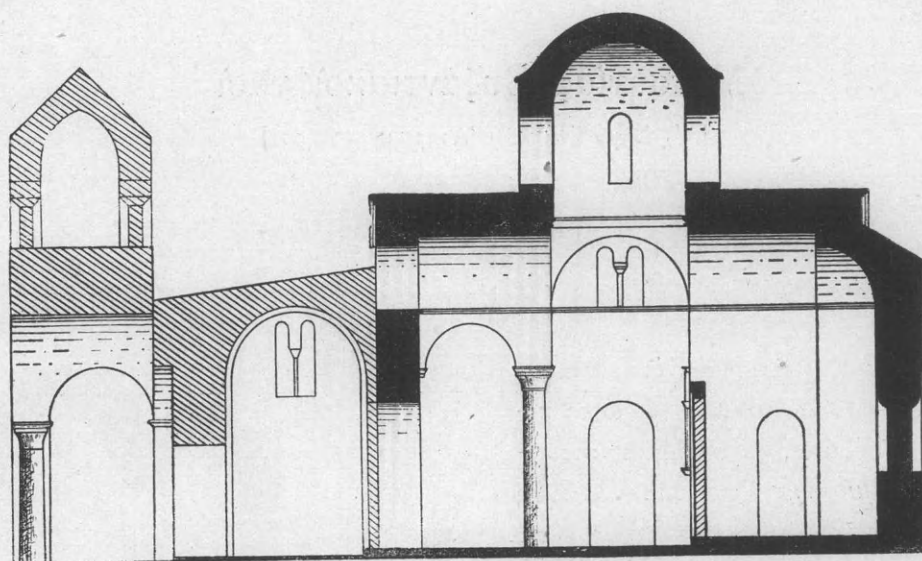
Ὁ ναὸς τῆς Σαμαρίνης ἦτο ἐν ἀρχῇ τετράπλευρον $7,35 \times 6,8$ μετὰ σταυροθολίου, ἐφ' οὗ ἠδράζετο ὀκτωγώνιος οὐρανίσκος· αἱ πλευραὶ τοῦ ὀπισθίου βραχίονος τῆς θόλου κατέρχονται μέχρι τοῦ ἐδάφους, αἱ δὲ ἔμπροσθεν πλευραὶ διακοπτόμεναι κατὰ τι σημεῖον στηρίζονται ἐπὶ δύο κίωνων. Τὰ δύο χεῖλη τῆς διακοπίσεως ἐπιφανείας διαμορφοῦνται ὡς τόξα, τὸ δὲ λοιπὸν μέρος ὡς ἡμισφαίριον τμήμα (*calotte*). Ἐν τῷ πρὸς ταῦτα ἀντιστοίχῳ μέρει τοῦ ὀπισθίου τμήματος τοῦ ναοῦ ἀνεψύχθησαν θολωτὰ κλίτη ἢ διάδρομοι, πρὸς οὓς ἀντιστοιχοῦσιν αἱ συνήθεις δύο ἄκραι κόγχαι τοῦ ἱεροῦ καὶ πλαγίως δύο τοξωτὰ ἀνοίγματα διὰ τὴν ἐπικοινωνίαν πρὸς τὰ λοιπὰ μέρη (*εἰκ. 1 2 3*).

Ἄντὶ εἰκονοστασίου ὑπῆρχε λίθινόν τι κατασκευάσμα, οὗ διασφύζεται ἡ τριμερὴς μαρμαρίνη ἐπί-

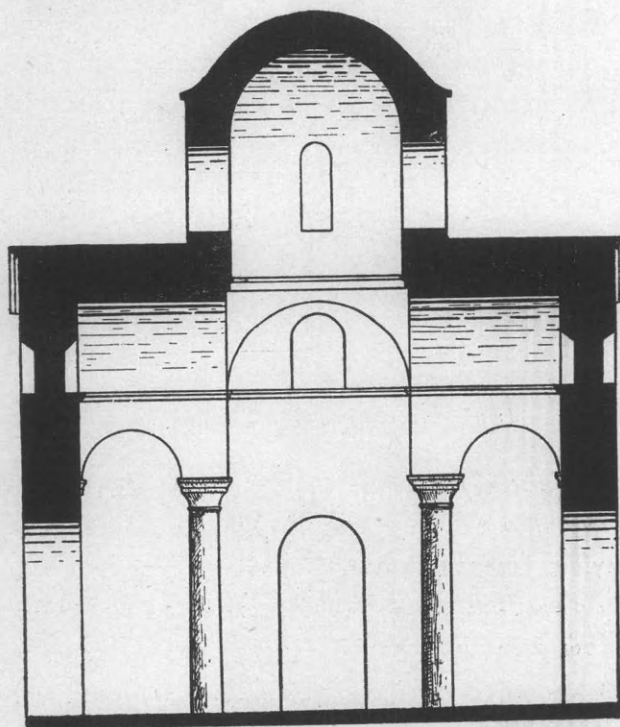
1: κάτοπις τοῦ ναοῦ τῆς Σαμαρίνης.

στεψις (*εἰκ. 4*)· ταύτης τὸ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν μέσσην θόλον τμήμα κεῖται ὑψηλότερον τῶν ἐν τοῖς πλαγίοις διαδρόμοις καὶ ἡ προσθία ἐπιφάνεια τοῦ ὅλου σύγκειται ἐξ ἐνὸς εὐθέος καὶ ἐνὸς λοξοῦ πρὸς τὰ ἔσω καὶ συγκύρτου μέρους. Ἐπὶ τοῦ πρώτου εἶναι συνεχῆς φυτική καὶ γεωμετρικὴ διάκοσμησις, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ἔκτυπος φυτικὸς διάκοσμος εἰς διάφορα συμπλέγματα ἐναλλασσόμενα ἐν τοῖς ἄκροις τεμαχίοις πρὸς ἐξεχούσας κυρτὰς γλώσσας μετ' ἐκτύπων φύλλων· τὸ δὲ μέσον τεμάχιον ἔχει κατὰ τὸ σημεῖον τοῦτο ἓνα ζωηρῶς ἔκτυπον ἀπλοῦν

2: τομή κατά μήκος τοῦ ναοῦ τῆς Σαμαρίνης.

λέοντα πρὸς τὸ ἐν ἄκρον καὶ ἓνα πτερωτὸν πρὸς τὸ ἕτερον, κατασπαράσσοντας πιθανῶς μύσχους, μεθ' ὧν δύο ἐκτύπους κοίλους ρόδακας ἢ στεφάνους, ἔπειτα δύο γλώσσας καὶ ἐν τῷ κέντρῳ τοξωτὸν τι ἔκτυπον, συμμετρικῶς τὰ πάντα διατεταγμένα.

3: τομή κατά πλάτος τοῦ ναοῦ τῆς Σαμαρίνης.

Τὸ ἐπὶ τῶν τοίχων μέρος τοῦ κατασκευάσματος τούτου σύγκειται ἐκ δύο ἡμικιονίων ἐπὶ συνεχοῦς ἐξεχούσης βάσεως βασταζόντων τοξωτῆν ἐπίστεψιν

μετὰ χεῖλους ἐξεχόντος καὶ στρογγύλου καὶ μετὰ πλέγματος ἐπ' αὐτοῦ· τὸ ἄνω μέρος τῆς ἐπιστέψεως κλείεται ὀρθογωνίως καὶ ἔχει γλώσσαν ἐν τῷ μέσῳ καὶ ρόδακας ἢ στεφάνους ἐκατέρωθεν. Τὸ ναυδίομορον τοῦτο μέρος περιέκλειεν ἀγιογραφίας, ὧν διασφύζονται ἴχνη.

Τὰ ἐκ πλίνθων παρατηρούμενα λοιπὰ μέρη κατασκευάσθησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη κατ' ἐντολήν τοῦ Ἐπισκόπου.

Φαίνεται ὅτι τοιαῦτα λίθινα κατασκευάσματα ἢ τέμπλα κατασκευάσθησαν καὶ ἀλλαχοῦ, διότι καὶ ὁ ἕτερος ναὸς τῆς Μεσσηνίας, ὃν θὰ περιγράψωμεν, καὶ ἄλλοι, ὡς ὁ ἐν Μιστροῦ ναὸς τοῦ ἀγίου Δημητρίου, διασφύζουσι μέρος ἢ ὅλην τὴν μαρμαρίνην ἐπίστεψιν.

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ ἦτο ἱστορημένον, ἀλλ' ὀλίγα μόνον διεσώθησαν τῶν τοιχογραφιῶν, καταστραφεισῶν ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῶν μεταγενεστέρων ἐπιχρίσεων.

Θύραι ὑπῆρχον τρεῖς, μία ἐπὶ τῆς προσόψεως καὶ μία ἐπὶ ἑκατέρας τῆς πλαγίας πλευρᾶς· αἱ τελευταῖαι ἐφράχθησαν ὕστερον, ἀλλὰ διαφαίνονται τὰ ἴχνη αὐτῶν (εἰκ. 5).

Ἡ τοιχοδομία ἦτο ἡ συνήθης ἐκ δόμων ἐναλλασσομένων ἐν ταῖς ἀρμογαῖς πρὸς πλίνθους· ἐν ὕστεροις χρόνοις μετεβλήθησαν πολλὰ ἐκ τῶν ἐπισκευῶν.

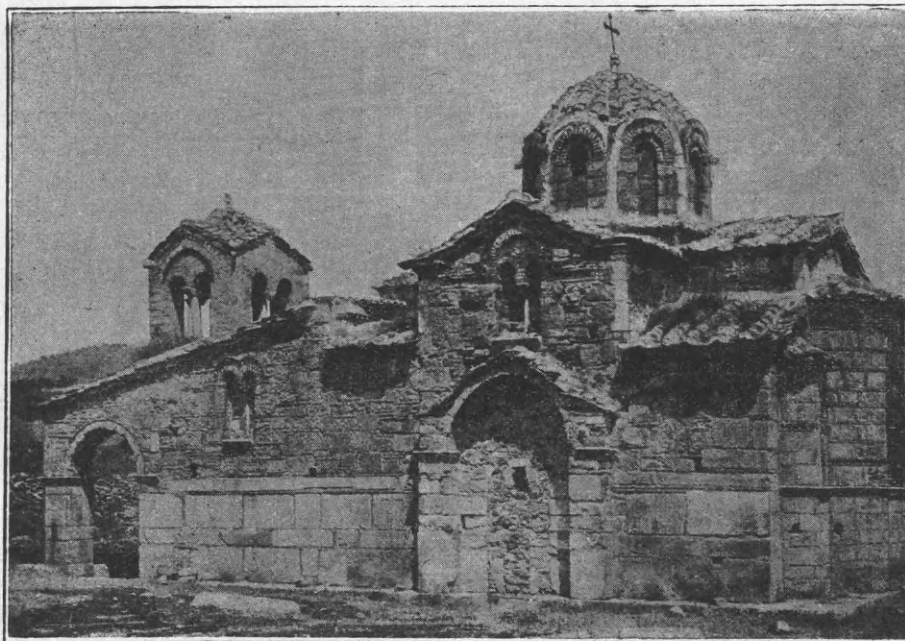
Αἱ κόγχαι ἀπέληγον ὀπισθεν εἰς μέρος πολυγών-

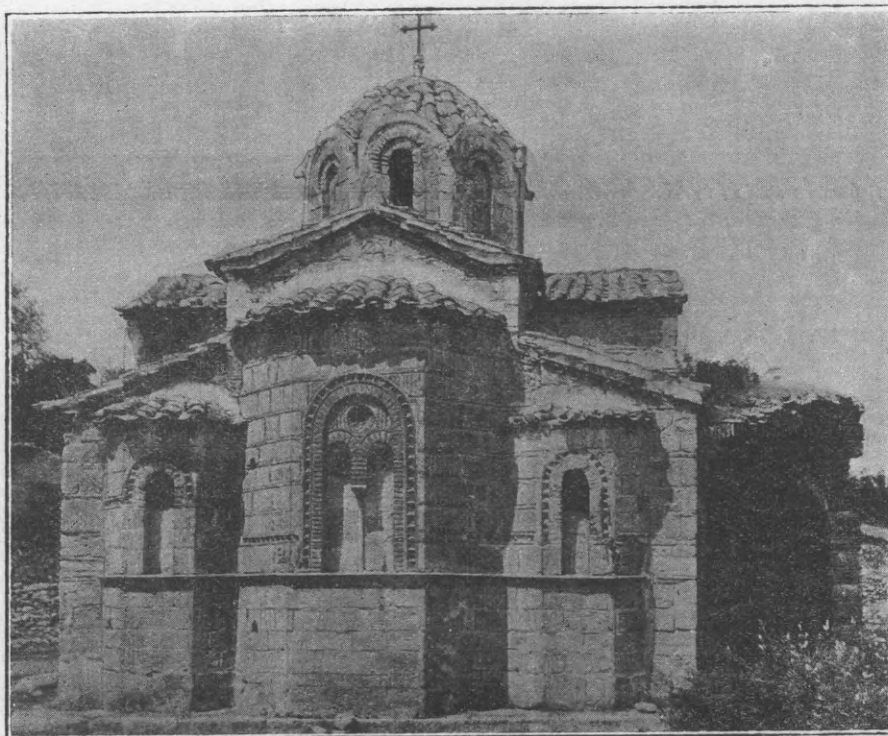
4: εἰκονοστάσιον τοῦ ναοῦ τῆς Σαμαρίνης (ἐπισκευασμένον ἐν νεωτάτοις χρόνοις).

νου καὶ εἶχον ἀνά ἐν τοξωτὸν παράθυρον, ὧν τὸ τῆς μέσης ἦτο διμερὲς μετὰ γεωμετρικῶν κοσμημάτων ἐπὶ τῆς ὑπὸ τὸ τόξον ἐπιφανείας (εἰκ. 6). Τὰ κράσπεδα τῶν παραθύρων εἶχον τὴν συνήθη ἐξ ὑπερ-

κειμένων πλίνθων ζώνην, πλαισιουμένην καὶ αὐτὴν ὑπὸ διπλῆς γραμμῆς πλίνθων, αἵτινες περιέκλειον ἑτέραν σειρὰν ὀδοντωτῶν πλινθίων. Ἡ τελευταία σειρὰ ἐξετείνετο ἑκατέρωθεν τῶν παραθύρων ὀριζον-

5: ὁ ναὸς τῆς Σαμαρίνης (νοτιὰ πλευρά).

6: ὁ ναὸς τῆς Σαμαρίνης (ἀνατολικὴ πλευρά).

τίως, ἐν ἀρχῇ βεβαίως εἰς τὸ ὕψος, καὶ οὐχὶ ὡς μετεβλήθη ὑπὸ τῶν κατόπιν ἐπισκευῶν. Ἡ σειρὰ αὕτη ὑπάρχει καὶ ἐκατέρωθεν τῶν διμερῶν παραθύρων, ἅτινα ἔχουσιν αἱ προσόψεις τῶν βραχιόνων τοῦ σταυροθολίου. Ὁμοίαν σειρὰν ἔχει καὶ ὁ ἐν Ἀθήναις ναὸς τῆς Καπνικαρέας, ἀλλὰ πλὴν τῆς ἐν τοῖς ἀναφερομένοις μέρεσι ἔχει αὐτὴν καὶ ἐκατέρωθεν τῶν θυρῶν. Κατὰ τὴν ἀναλογίαν ταύτην ἀπεικόνισα καὶ τὰς θύρας τοῦ προκειμένου ναοῦ (εἰκ. 7).

Ὑστερον προσετέθη κατασκευασμὰ τι ἐν τῇ δεξιᾷ πλευρᾷ, νῦν καταστραφέν (εἰκ. 8₁), νάρθηξ καὶ ἐξωνάρθηξ μετὰ κωδωνοστασίου ἐν τῇ προσόψει (εἰκ. 9₂). Οἱ κίονες τοῦ ἐξωνάρθηκος καὶ οἱ τοῦ καθολικοῦ, ὡς καὶ μέγα μέρος τοῦ χρησθέντος ὑλικοῦ προέρχεται ἐξ ἀρχαίων κτιρίων, ὡς δὲ πιθανώτατον, ἐκ τῆς ἀρχαίας Ἰθώμης.

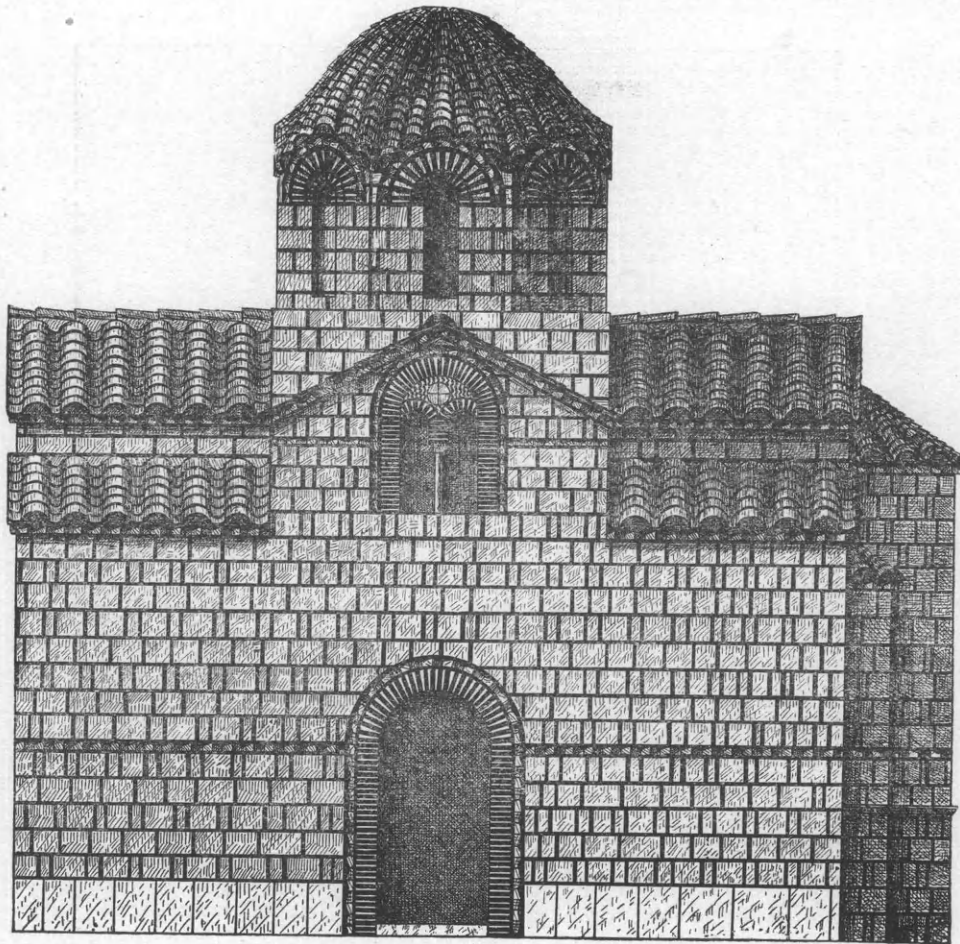
Β') Τὸ Ἀνδρομονάστηρον.

Δίωρον νοτοδυσμῶθεν τῆς Ἰθώμης περίπου ἀπέχουσα διασφίζεται παλαιὰ μονὴ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα *ἀνδρομονάστηρον*, καὶ ἐν αὐτῇ Βυζαντιακὸς ναὸς τοῦ αὐτοῦ καὶ κατὰ τι μείζονος μήκους τοῦ

προηγουμένου (μ. 8.08×6.80· εἰκ. 10-12).

Ἡ μορφή τοῦ ναοῦ εἶναι ὀλίγον μόνον διάφορος τῆς τοῦ πρώτου. Ἐν τῷ ναῷ τῆς Σαμαρίνης ὁ οὐρανίσκος συμπίπτει πρὸς τὸ κέντρον τοῦ τετραπλεύρου, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ μετηνέχθη κατὰ τι πρὸς τὰ ἔμπροσθεν, καὶ τοῦτο, ἵνα λείψῃ ἢ ἀσυμμετρία τῶν ἐσωτερικῶν κίωνων. Διότι μετὰ τὴν μετατόπισιν τοῦ οὐρανίσκου ηὔξήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν κίωνων κατὰ δύο καὶ οὕτως ὁ οὐρανίσκος στηρίζεται ἀρμονικώτερον ἐπὶ τεσσάρων κίωνων. Ἐξαιρουμένης τῆς διαφορᾶς ταύτης, ὁ εἰς ναὸς ἀντιγράφει κατὰ πάντα τὸν ἕτερον.

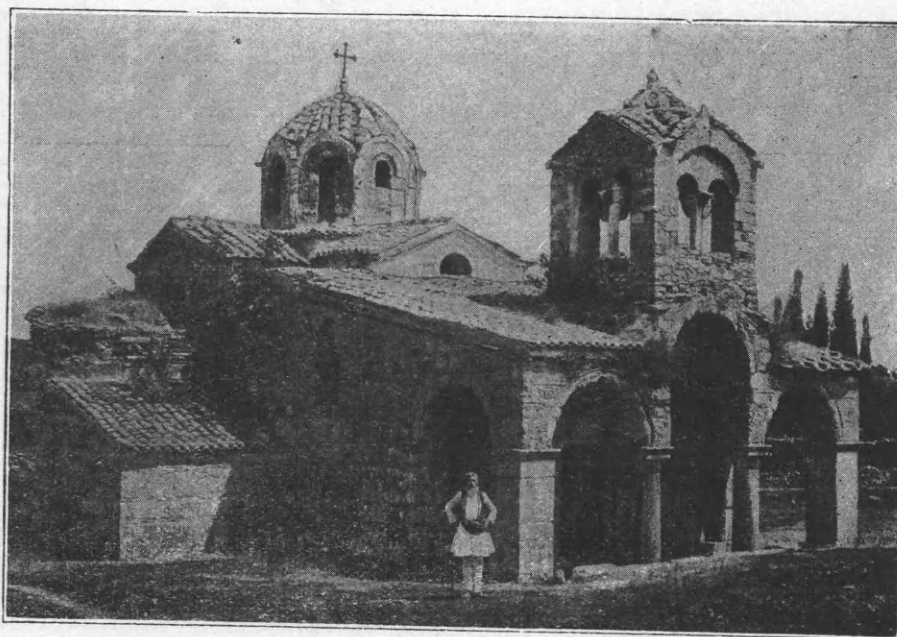
Διὰ τῆς μεταφορᾶς τοῦ οὐρανίσκου παρεκάμφθη βεβαίως ἢ ἀσυμμετρία τῶν κίωνων, ἀλλὰ προέκυψε νῦν ἢ ἀσυμμετρία τῆς θέσεως τοῦ πρώτου πρὸς τὸ ὅλον οἰκοδόμημα, ἣτις λογιζομένη μάλιστα ἐπὶ τῆς ἀπὸ τῆς μέσης κόγχης πρὸς τὴν πρόσοψιν ἀποστάσεως ἐφαίνετο ἔτι μείζων. Θέλοντες νὰ μετριάσωσι βεβαίως τὴν αἰσθητικὴν ταύτην ἔλλειψιν προσέθηκαν ὕστερον καὶ νάρθηκα. Προέκυψε λοιπὸν νέα μορφή, ἣν παρουσιάζει ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, συγχρόνως μετὰ τοῦ λοιποῦ ναοῦ κατασκευασθεῖσαν, καὶ ὁ ναὸς τῆς Καπνικαρέας καὶ ὁ ἅγιος Ἐλευθέ-

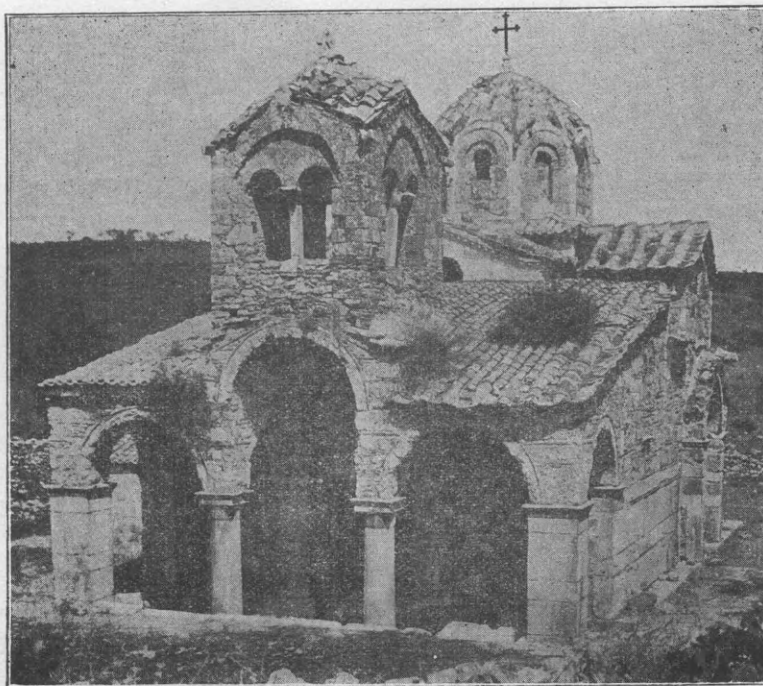
7: ὁ ναὸς τῆς Σαμαρίνης (σχεδιογράφημα νοτίου πλευρᾶς).

ριος τῶν Ἀθηνῶν, ἐν ᾧ τὴν πρώτην μορφήν ἔχει ὁ αὐτόθι ναὸς τῶν Ταξιαρχῶν, ἀφαιρουμένου ἀπὸ

τούτου τοῦ νάρθηκος (Couchaud ἔ. ἄ. πίν. 15 εἰκ. 2· πίν. 1 εἰκ. 1 καὶ πίν. 2 εἰκ. 3· πίν. 16 εἰκ. 1).

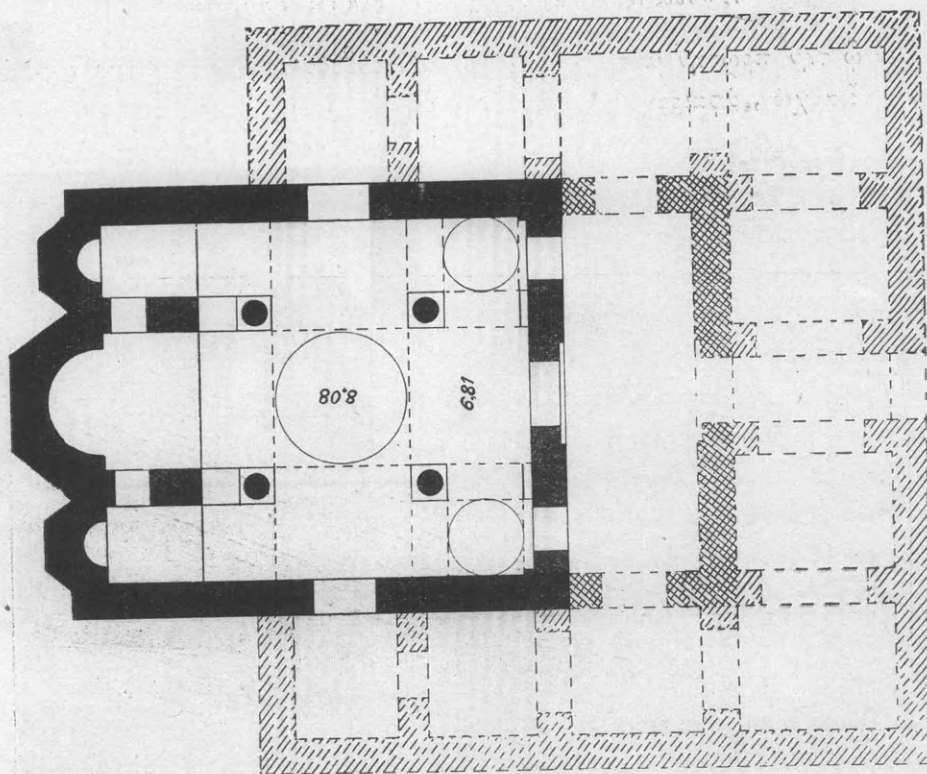
8: ὁ ναὸς τῆς Σαμαρίνης (δυτικὴ καὶ βόρειος πλευρά).

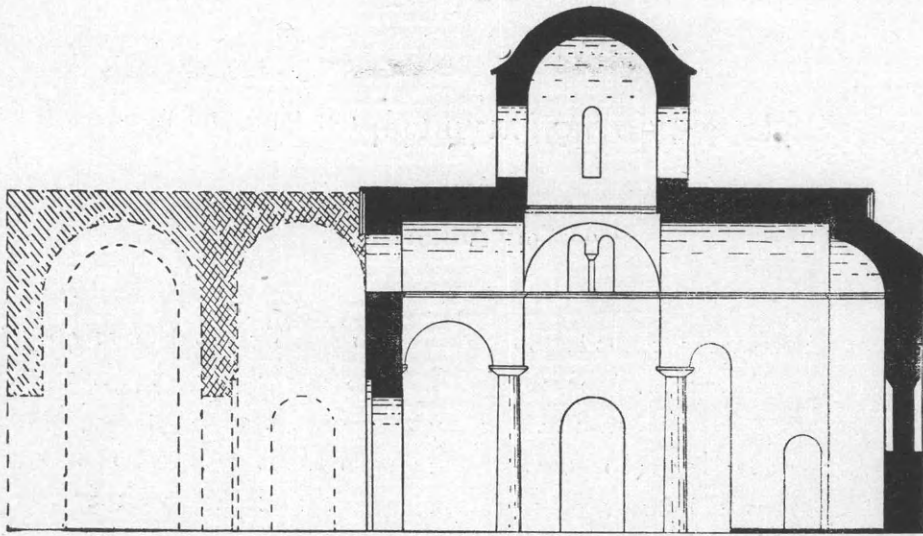
9. ὁ ναὸς τῆς Σαμαρίνης (ἄμφω ἐξωτερικοῦ νόθηκος).

Οἱ δύο ναοὶ τῆς Μεσσηνίας, οὓς ἡ παράδοσις συνδέει στενῶς, δεικνύουσι τὴν ἐκ τοῦ πρώτου τύπου ἐξέλιξιν πρὸς τὸν δεύτερον, ἢ ὅτι ὁ δεύτερος προὔποτίθησι τὸν πρῶτον, ἐξ οὗ παρήχθη, καὶ ὅτι ἔχομεν ἓνα μόνον

τύπον διανύσαντα ποικίλα στάδια, ὧν ἡ ἀφειρηρία εἶναι ὁ ναὸς τῆς Σαμαρίνης καὶ τέρμα ὁ ἅγιος Ἐλευθέριος καὶ ἡ Καπνικαρέα τῶν Ἀθηνῶν, διάμεσοι δὲ σταθμοὶ ὁ ναὸς τῶν Ταξιαρχῶν καὶ ὁ δεύτε-

10: Ἀνδρομονάστηρον (κάτοπις).

11: Ἀνδρομονάστιον (τομή κατὰ μῆκος).

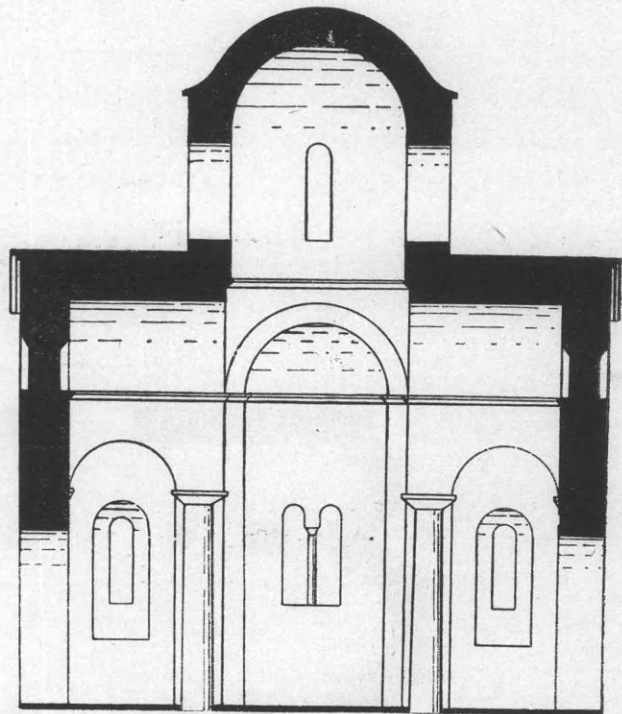
ρος ναὸς τῆς Ἰθώμης. Ἡ ὑπαρξίς νάρθηκος ἐν τῷ ναῷ τῶν Ταξιαρχῶν δεικνύει ὅτι ἡ σειοὰ τῆς ἐμφανίσεως ἐκάστου ἐκ τοῦ πρώτου παραγομένου νέου κρίκου τοῦ ἐξελισσομένου τύπου δὲν θὰ βαίνει πανταχοῦ κατὰ τὴν ἐν Ἰθώμῃ παρατηρουμένην τάξιν· ἐνδέχεται δὲ ὅτι προηγήθη ἐνιαχοῦ ἢ μετὰ τοῦ ναοῦ γένεσις τοῦ νάρθηκος καὶ ὅτι ἠκολούθησε κατόπιν ἄλλη μορφή ἔχουσα σὺν τοῖς ἄλλοις τοὺς τέσσαρας κίονας. Ὅπωςδήποτε παραμένει ἀναμφισβήτητος ἡ διαγραφείσα ἐξέλιξις ἀπὸ τοῦ ἀπλουστερου εἰς τὸν συνθετώτερον τύπον ναοῦ διαμορφωθέντα πλήρως κατὰ τὸ τέρμα τῆς Β' Βυζαντιακῆς περιόδου.

Ὁ παρὰ τὰς προσθήκας πάντοτε ἀπλοῦς οὗτος τύπος δὲν φαίνεται νὰ κατεσκευάσθη ἐν πολλοῖς τόποις. Ἡ δὲ ἀπλότης, τὸ σοβαρὸν πῶς καὶ λεπτὸν ἐν ταῦτῳ, τὸ ἀρχαιοπρεπὲς τῆς μορφῆς, πρὸς δὲ καὶ τὰ ἀλλαγῶν ἀντιθέτως παρατηρούμενα (ἐν τῇ βορείῳ λ.χ. Ἑλλάδι) κινουσί με νὰ πιστεύσω ὅτι ὁ προκείμενος τύπος ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις, ἔνθα ἢ ἐκ τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἐπίδρασις διετηρεῖτο ζωηρὰ ἐκ τῶν διασφωζομένων λειψάνων εὐκλεῶν χρόνων.

Ὁ ναὸς τῆς μονῆς μετεβλήθη καὶ πάλιν διὰ τῆς προσθήκης καὶ ἐξωνάρθηκος καὶ πλαγίων πτερύγων, ἐπεχρίσθησαν δὲ ἄνευ οἴκτου πάντες οἱ τοῖχοι (εἰκ. 10).

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἐξωνάρθηκος παρουσιάζει τρίτον στάδιον ἐξελίξεως τοῦ Βυζαντιακοῦ ναοῦ προ-

βάλλον κατὰ τὴν τρίτην περίοδον τῆς Βυζαντιακῆς τέχνης μάλιστα περὶ τὸ τέλος αὐτῆς, ὅτε αἱ συνθη-

12: Ἀνδρομονάστιον (τομή κατὰ πλάτος).

καὶ καὶ αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ τρόπου τοῦ ἐκκλησιάζεσθαι θὰ μετεβλήθησαν.

Ἀθήναι, ἐν μηνὶ ἀπριλίῳ 1918.

Φριδερίκος Βερσάκης.

Εἰς Μεγίστης ἐπιγραφὴν (CIG 4301 d)

ὑπὸ

Ἀχιλλέως Διαμαντάρου.

Παρά τὴν καμπὴν τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ λιμένος τῆς νήσου Μεγίστης ὑψοῦται καθέτως παρὰλιος ἀπότομος βράχος, πρὸς βορρᾶν ἐστραμμένος, *Κουτσούμαρια* ὑπὸ τῶν νῦν Μεγιστέων λεγόμενος. Τὸ ὕψος τοῦ βράχου τούτου ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης εἶνε 3 75, τὸ δὲ μῆκος 4 75. Ἐπ' αὐτοῦ εἰσι κεχαραγμένοι δύο Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαί, ὧν ἡ ἐτέρα, ἐκδοθεῖσα ὑπ' ἐμοῦ ἐσφαλμένως καὶ ἐλλιπῶς ἐν BCH 1894₃₃₁ καὶ ἐν μεταγραφῇ ὑπὸ Heberdey καὶ Kalinka ἐν Denkschriften τῆς ἐν Βιέννῃ Ἀκαδημείας XLV 19, βρέχεται διαρκῶς ὑπὸ τῶν θαλασσίων ὑδάτων.

Ἡ δὲ ἄλλη ἐπιγραφή, κεχαραγμένη πρὸς ἀνατολὰς τῆς εἰρημένης ἐπιγραφῆς, ὀλίγω ὑψηλότερον αὐτῆς, ἐν που μέτρον ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, βρέχεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης ἐν καιρῷ τρικυμίας. Ἐξεδόθη ἐσφαλμένως ἐν CIG 4301^d. Ἀσφαλῶς ἡ ἐπιγραφή (γρ. ὕψ. 0 05-0 10) ἔχει ὡς ἐξῆς:

ΤΙΜΩ.ΟC
 ΤΟΔΕΜΝΗΜΑ
 ΜΗΔΕΙCΑΔΙ
 ΚΗCΗΜΗΔΕΑΠΑΛΙΥΗ
 5 ΕΙΔΕΜΗΕCΘΩΛΑΡΑΡΤC ΛΟC
 ΤΟΥΔΑΙΜΟΝΟC
 ΚΑΙΘΕΟΙCΧΘΟΝΙΟΙC

Τίμω[ν]ος
 τόδε μνήμα
 μηδεῖς ἀδι-

κήση μηδὲ ἀπαλίψη
 5 εἰ δὲ μή, ἔσθω ἀ[μ]αρτ[ω]λὸς
 τοῦ δαίμονος
 καὶ θεοῖς χθονίοις.

Τὸ σ ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ γέγραπται Σ.

Ἄνωθεν τῆς ἐπιγραφῆς εἶνε λελαξευμένη τετραγωνικὴ βαθεῖα κοιλότης, ἐν ἣ ἀναγέγλυπται εἰκὼν, παριστώσα δύο ἄνδρας, ὧν ὁ ἐν δεξιᾷ τῷ ὄρῳντι κάθηται ἐπὶ ἔδρας, ὁ δὲ ἕτερος ἵσταται ὄρθιος, ἀλλ' ὁ χρόνος καὶ μάλιστα ἡ τῆς θαλάσσης ἐπίδρασις ἔφθειραν τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα τοσοῦτον, ὥστε μόλις διακρίνονται ὡς κατατομαί. Ὡς δ' ἔστιν εἰκάσαι ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν, τὸ ἕτερον τῶν ἀναγλύφων παριστᾷ τὸν Τίμωνα, ὃ καὶ ἀνήκε τὸ μνημεῖον. Καὶ ὑψηλότερον τῶν ἐπιγραφῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βράχου ὑπάρχουσιν ἀκανονίστως ἄλλαι πέντε τοιαῦται τετραγωνικαὶ κοιλότητες, ὧν ἐν μιᾷ διακρίνεται ἐφθαρμένη ἀνάγλυφος παράστασις ἀνδρὸς ἵσταμένου.

Ἡ σύνταξις τῆς λέξεως ἀμαρτωλὸς μετὰ μόνης τῆς δοτικῆς πτώσεως εἶνε συνήθης ἐν ταῖς ἀραῖς τῶς Λυκιακῶν ἐπιγραφῶν, μετὰ μόνης δὲ τῆς γενικῆς εὑρηται ἐν τινὶ ἐπιγραφῇ «ἀμαρτωλὸς ἔστω θεῶν πάντων καὶ Λητοῦς καὶ τῶν τέκνων» (Reisen in Lykien, Ben-Ni, No 29). Ἡ δὲ ἐν τῇ προκειμένη ἐπιγραφῇ σύνταξις μετὰ γενικῆς ἅμα καὶ δοτικῆς ἀμαρτωλὸς τοῦ δαίμονος καὶ θεοῖς χθονίοις εἶνε τὸ μόνον ἐκ τῶν ἐν ταῖς Λυκιακαῖς ἐπιγραφαῖς παράδειγμα, ἐξ ὧν ἐγὼ τοῦλάχιστον γινώσκω.

Ἐν Μεγίστῃ, νοεμβρίῳ φθίνοντι 1915.

Ἀχιλλεὺς Σ. Διαμαντάρου.

Ἄγγελαι·

ἀνιγραφοίον: Α') Ἀθηνῶν: α') Περικλείου φιδεῖον· β') παντοῖα εὐρήματα. Β') Ἀχιμίας· Φαρῶν. Γ') Σικυῶνος.
Δ') Ἀμφιάρειον. Ε') Δημ. Σταυροπούλλος. F') Φρ. Βερσάκης

Α') Ἀθηνῶν:

α') Περικλείου φιδεῖον

(1919).

Ἀπὸ τοῦ 1914 ἀνασκαπτομένων τῶν ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἀγορασθέντων τριῶν οἰκίσκων, κειμένων ὑπὸ τὴν ΝΑ γωνίαν τῆς ἀκροπόλεως καὶ ἄνωθεν τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, ὡς καὶ τοῦ χώρου τοῦ εἰς τὸ δημόσιον ἀνήκοντος, καὶ περατωθειῶν πρὸ ὀλίγου τῶν ἐφέτος ὑφ' ἡμῶν διενεργηθειῶν ἀνασκαφῶν, συνοψίζομεν δι' ὀλίγων ἐνταῦθα τὰ ἀποτελέσματα τὰ μέχρι τοῦδε ἐπιτευχθέντα, ἅπερ ἐδημοσίευσεν ἤδη ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι (1914-1918) καὶ ἐν τοῖς Πρακτικαῖς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

Ὡς γνωστὸν τοῖς πᾶσιν, ἠγγεῖτο μέχρι τοῦδε ἡ ἀκριβὴς θέσις τοῦ φιδεῖου τοῦ Περικλέους, οὐδ' ἐφαίνοντό του λείψανα αὐτοῦ, ὥστε νὰ ὀδηγηθῆ ὁ ἀρχαιοδίφης πρὸς εὗρεσιν τῆς θέσεως ἐν ᾗ ἐξετείνετο. Πολλὰ χωρία τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ποιοῦνται μνείαν τοῦ Περικλείου ἱδρύματος. ἄλλὰ μόνον ἐκ τοῦ Ἀνδοκίδου καὶ τοῦ Βιτρούβιου, ὅτινες καθορίζον πῶς ποῦ ἔδει νὰ ζητήσωμεν τὸ φιδεῖον. Καὶ ὁ μὲν Ἀνδοκίδης (Περὶ τῶν μυστηρίων 38) λέγει: «ἐπεὶ δὲ παρὰ τὸ προπύλαιον τὸ Διονύσου ἦν, δρῶν ἀνθρώπους πολλοὺς ἀπὸ τοῦ φιδεῖου καταβαίνοντας εἰς τὴν ἀρχήσισσαν», ὁ δὲ Βιτρούβιος (V 21): «*exeuntibus e theatro sinistra parte Odeum, quod Themistocles (ἀντὶ Περικλέους, βεβίως ἐκ λάθους μνήμης) columnis lapideis dispositis navium malis et antennis e spoliis persicis pertexit*».

Ταῖς μαρτυρῆσαι αὐτῶν στοιχοῦντες προέβημεν πρὸ πενταετίας μετὰ τὴν ἀπαλλοτριώσιν τοῦ κατὰ τὰ ΝΑ τῆς Ἀκροπόλεως χώρου εἰς τὴν κατεδάφισιν τῶν οἰκίσκων καὶ τὴν ἐνέργειαν ἀνασκαφῶν, ἐξ ὧν καὶ ἐβεβαιώθημεν πλέον τελέως ὅτι τὸ ζητούμενον φιδεῖον εἶνα αὐτὸ τοῦτο· ὠρίσθη ἀναμφιβόλως ἡ θέσις αὐτοῦ.

Τὰ εἰς φῶς ἐκ τῆς πενταετοῦς ἀνασκαφῆς προελθόντα, ἀπεδείχθησαν ὅτι πράγματι ἀνήκουσιν εἰς τὸ ἱδρυμα τοῦ Περικλέους. Τὰ περιωθέντα ἐρείπια τοῦ κτιρίου, ὅσα κατὰ χώραν εἰσέτι κεῖνται, διότι πλὴν τῶν ἐπὶ μαλακῷ βράχῳ ἐγκεκομμένων τοίχων, τῶν ἐπενδεδυμένων διὰ μαρμαρίνου πλακῶν, ὧν σειρά ὅλη ἀνεκαλύφθη ἐπ' ἐσχάτων, μετὰ τῶν ὀρθοστατῶν, ἐφ' ὧν ἐστηρίζοντο οἱ διαθέοντες κατὰ Πλούταρχον τὸ οἰκοδόμημα κίονες, ὅτινες ἦσαν λίθινοι καθὼς καὶ τὰ ἐδῶλια, ὧν εὔρομεν περὶ τὰ δεκαπέντε περίπου, τὰ φέροντα ἐπὶ τοῦ προσθίου μέρους ἀνάγλυπτον γλαῦκα, διδάσκουσιν ἡμᾶς ὅτι οὕτως εὐρισκόμεθα πρὸ τοῦ φιδεῖου. Οὐδὲν δ' ἄλλο εὐρέθη, τῶν πάντων κίωνων, βάθρων, ἐδωλίων καὶ λοιπῶν ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν, χρησιμποιηθέντων εἰς μεταγενέστερα οἰκοδομήματα διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ὡς ἐν τῷ παρακειμένῳ Ἀσκληπιδεῖῳ καὶ τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ, καὶ ὡς ὑλικὸν ἐν τῷ διὰ μέσου τοῦ φιδεῖου διερχομένῳ Βαλεριανεῖῳ ἀκανονίστῳ τείχει, ὡς σημειῖ ὁ Judeich (Topogr. von Athen σ. 113), καὶ εἰς ἀβυστοποιήσιν ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς δεσποσάντων τῆς πόλεως τῆς Παλλάδος.

Τὴν γνώμην ἡμῶν ταύτην προσεπιχυροῦσι καὶ τὰ ἅμα τῇ ἐνάρξει τῶν ἀνασκαφῶν εὐρεθέντα στρώματα τέφρας καὶ ἡμικαύτων ξύλων, προσερχομένων βεβαίως ἐκ τῆς καίσης ξυλίνης στέγης τοῦ οἰκοδομήματος, περὶ οὗ βεβαιώσιν ἡμᾶς τὰ ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου (Βίος Περικλέους 13) καὶ τοῦ Ἀππιανῶ (Μιθριδατικὸς 38) λεγόμενα. Ἐπίσης ἄπειροι κεραμίδες (σωλῆνες καὶ καλυπτῆρες) ἀνακαλυφθεῖσαι ἐβεβαιώθη ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Περικλείους χρόνους.

Ὡς καὶ ἄλλοτε εἴπομεν, τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς ὑπὸ Σύλλα καταστροφῆς τῶν Ἀθηνῶν (86 π. Χ.) ἀνοικοδομήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Καππαδοκίας Ἀριοβαρζάνου Β'. τοῦ Φιλοπάτορος 63, 2 — 52/1 π. Χ ἴσως κατὰ τὸ ἀρχαῖον σχέδιον διὰ τῶν ἀρχιτεκτόνων Γαίου καὶ Μάρκου Σταλλίων καὶ Μενάλιππου (Vitr. V 91), οἷς οἱ Ἀθηναῖοι ἔδρυσαν ἀναθηματικὴν στήλην ὡς ἐκ τῆς κατωτέρου ἐπὶ κίονος τοῦ φιδεῖου ἐπιγραφῆς (IG III 541) μαθηθάνομεν: -

Βασίλεα Ἀριοβαρζάνην Φιλοπάτορα τὸν ἐκ βασιλέως Ἀριοβαρζάνου Φιλορωμαίου καὶ βασιλίσσης Ἀθηναίδος Φιλοστόργου, οἱ κατασταθέντες ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τὴν τοῦ φιδεῖου κατασκευὴν Γαῖος καὶ Μᾶρκος Σταλλιοὶ Γαίου υἱοὶ καὶ Μενάλιππος, ἑαυτῶν εὐεργέτην.

Οὕτω ἀνοικοδομηθὲν τὸ φιδεῖον, ἐτέθη αὐθις εἰς χρῆσιν. Πόσον ὅμως κατὰ τὴν νέαν αὐτοῦ μορφήν χρόνον διετηρήθη τοῦτο ἀκριβῶς, δὲν γινώσκομεν, σφίζεται ὅμως ὑλικὸν αὐτοῦ ἐντοχισθὲν ἐν τῇ τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου σκηνῇ ἥτις ἐχρησίμευσεν ὡς προμαχῶν κατὰ τὸν μ.Χ. Ε' αἰῶνα. Ἐπίσης εἰς 1—1½ μέτρ. ἄνωθεν τῶν θεμελίων τοῦ φιδεῖου εὔρομεν τάφους χριστιανικοῦς τοῦ Ε' καὶ Ζ' αἰῶνος, ἐν οἷς ὑπῆρχον πηλινὰ λυχνία φέρουσαι ἄνωθεν ἐντυπον σταυρὸν καὶ τεφροδόχους λαγύνας καὶ πίθους περιέχοντας ὅστα μικρῶν παιδίων. Ὡστε ἀσφαλῶς δυνάμεθα νὰ εἰκασώμεν ὅτι τὸ φιδεῖον κατεστράφη μεταξὺ τῶν χρόνων τοῦ μ.Χ. Ε' καὶ Ζ' αἰῶνος.

Ἐκ τῆς ἐφετινῆς ἀνασκαφῆς ἐβεβαιώθημεν πλέον καὶ περὶ τοῦ σχήματος τοῦ φιδεῖου, ὄντος παραλληλογράμμου καὶ οὐχὶ περιφεροῦς, ὡς ὑπετίθετο ὑπὸ τῶν κακῶς ἐρμηνευόντων τὰ τοῦ Πλουτάρχου. Καθ' ἡμᾶς ὁ Πλούταρχος (Βίος Περικλέους 13) πολὺ ὀρθῶς λέγει: «τὸ δ' φιδεῖον, τῇ μὲν ἐντὸς διαθέσει πολύεδρον καὶ πολύστυλον, τῇ δ' ἐξῆρται περικλινὲς καὶ κάταντες ἐκ μιᾶς κορυφῆς πεποιημένον, εἰκόνα λέγουσι γενέσθαι καὶ μίμημα τῆς βασιλέως σκηνῆς, ἐπιστατοῦντος καὶ τούτῳ Περικλέους». Μόνον ἄρα κατὰ τὴν ὄροφην ἦτο περικλινὲς ἀπολήγον εἰς κωνικὸν σχῆμα κατ' ἀπομίμησιν τῆς σκηνῆς τοῦ Ξέρξου. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ οἱ κωμικοὶ ἐν χλευῇ παρέβαλον τὴν κεφαλὴν τοῦ Περικλέους πρὸς αὐτό.

Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο, ὡς αἱ ἀνασκαφαὶ ἔφερον εἰς φῶς, ἦτο ὄντως παραλληλόγραμμον διὰ πολλῶν κεκοσμημένων στύλων, ἔσω καὶ ἔξω τῆς σκηνῆς, συνάμα δὲ καὶ ὑπὲρ τὰς σειρὰς τῶν ἐδωλίων κατὰ ῥυθμὸν στοᾶς, περιθεούσης τὸν περίβολον (πρβ καὶ Βιτρούβιον V 64), ἧς οἱ ὀρθοστάται εὐρέθησαν ἐνιαχοῦ κατὰ χώραν. Καὶ ἐν τῷ ἐπὶ νομίσματος εἰκονιζομένῳ φιδεῖῳ (βρ. εἰκ. ἐν ΑΕ 1914 107) παρατηρεῖται ὅτι παριστᾷ παραλληλόγραμμον στοᾶν μετὰ κιονστοιχίας γύρωθεν μόνον δὲ πρὸς τὰ ἄνω συγκλίνει ἡ ξυλίνη αὐτοῦ στέγη ἀπολήγουσα εἰς κῶνον. Τοιοῦτον σχῆμα ἀπεκάλυψαν ἡμῖν αἱ ἀνασκαφαί, ἥτις στοᾶν παραλληλόγραμμον περιθεομένην γύρωθεν διὰ λιθίνων κίωνων.

Ἡ ἀνακάλυψις τῆς στοᾶς ταύτης καὶ ἡ κατὰ μήκος τῆς κορυφῆς τοῦ κίονου, ἦτις τῆς γραμμῆς τῆς ἀνωτάτης σειρᾶς τοῦ διαζώματος διάταξις, ὡς εἶδομεν τοῦτο ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀνασκαφέντων καὶ ἀπο-

καλυφθέντων τῶν δύο αὐτοῦ πλευρῶν, ἤτοι τῆς βορείου καὶ τῆς δυτικῆς, συμφωνοῦσι πληρέστατα πρὸς τὰ ὑπὸ Βιτρουβίου λεγόμενα περὶ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτοῦ διατάξεως.

Τὸ κοῖλον δὲν ἦτο ἀμφιθεατρικόν, ἀλλὰ τετράγωνον. Ὅθεν, ἐπειδὴ μόνον μουσικαὶ παραστάσεις ἐν αὐτῷ ἐτελοῦντο, φαίνεται ὅτι αἱ ἔδραι δὲν ἦσαν, ὡς ἐν τοῖς θεάτροις, ἡμικυκλικῶς διατεθειμέναι ἀπέναντι τῆς σκηνῆς, ἀλλὰ κατελάμβανον πᾶσαν τὴν γύρωθεν στοάν. Ἐν δὲ τῇ ὀρχήστρᾳ θὰ ὑπῆρχον μόνον αἱ ἔδραι τῶν μουσικῶν, ὡς βλέπομεν ἐν τῷ μικρῷ θεάτρῳ τῆς Πιουμπτίας (πρβ. ἐν *Baumeister Denkmäler* εἰκ. 1837) δι' ὃ καὶ ὁ Πλούταρχος καλεῖ αὐτὸ πολύεδρον.

Κατόπιν τούτων δυνάμεθα νὰ ἀναπαραστήσωμεν τὸ σχῆμα τοῦ ᾠδείου, ἤτοι: ἐκ τοῦ διαζώματος, ὅπερ διαθέει γύρωθεν τὴν Στοάν καὶ ἐσχηματίσθη δι' ἀποκοπῆς τῷ μαλακοῦ βράχου ὀριζοντίως ἐκεῖ ὑπῆρχον κίονες, οἵτινες ὑπεβάσταζον τὴν στέγην, ὧν ὅπισθεν ἦσαν αἱ σειραὶ τῶν ἐδωλίων διὰ τοὺς θεατὰς ἀκριβῶς ὡς ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τῆς Πριήνης. Πρὸς τὴν γνώμην ἡμῶν ταύτην συνεφώνησαν καὶ οἱ ἐπισκεφθέντες τὰς ἀνασκαφὰς ἡμῶν ἀρχαιολόγοι καθηγηταὶ Knackfuss, Καββαδίας, Dörpfeld καὶ Ὁρλάνδος. Ὁ βράχος ἦν λελαξευμένος εἰς ὕψος τριῶν μέτρων καὶ ἐπενδεδυμένος δι' ὑμηττίων πλακῶν, ἄνωθεν δὲ ἤρχετο εἰς πλάτος 1 1/2 μ. περίπου τὸ διάζωμα, ἢ ὁ λεγόμενος *περίπατος*, ὅπισθεν δὲ ὑπῆρχον τὰ μαρμάρια ἐδῶλια, ὧν εὔρομεν περὶ τὰ δεκαπέντε ἐν ὅλῳ (τὰ πλεῖστα ἐλλιπῆ) καὶ οὐχὶ κατὰ χώραν. Ταῦτα δὲ ὡς καὶ ἀλλαχοῦ εἴπομεν, φέρουσι κατὰ τὸ πρόσθιον μέρος ἀνάγλυπτον

γλαῦκα. Τὸ σύνολον τοῦτο τοῦ κτιρίου ἐκαλύπτετο ὑπὸ τῆς ξυλίνης στέγης ἐχούσης σχῆμα σκηνῆς κατ' ἀπομίμησιν τῆς σκηνῆς τοῦ Πέρσου μονάρχου. Καὶ τὰ μὲν ἀνωτέρω βάρθρα τὰ πρὸς τὸν βράχον δὲν περιεσώθησαν, ὡς μὴ καλυφθέντα ἐνωρὶς ὑπὸ τῶν ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως καταφερομένων χωμάτων, ἀλλ' ἐλπίς ἕμως ὑπάρχει μεγίστη ὅτι τὰ κατωτέρω τὰ πρὸς Α. καὶ Ν. ἐδῶλια ὡς ἐνωρὶς καλυφθέντα θὰ εὐρεθῶσιν πιθανῶς ἐντὸς τῶν χωμάτων τῶν προκειμένων οἰκιῶν, ὧν ἀπαλλοτριουμένων καὶ κατεδαφιζομένων θὰ ἐνεργηθῆ συστηματικῶς ἀνασκαφὴ μέλλουσα νὰ δικαιώσῃ ἡμᾶς ἐν τῇ προσπάθειᾳ πρὸς ἀναπαράστασιν τοῦ Περικλείου ᾠδείου ὑπὲρ οὗ τόσα ἐδαπάνησεν ἡ Ἀρχαιολογικὴ εἰταιρεία.

Ταῦτα ἐν συνόλῳ τὰ μέχρι σήμερον λίαν ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα τῆς πενταετοῦς ἀνασκαφῆς ἡμῶν, ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἀναμφισβήτητον ἐσωτερικὴν διάταξιν τοῦ ᾠδείου. Ἦδη ἐναπόκειται πλέον τῇ Ἀρχαιολογικῇ εἰταιρείᾳ ἡ περαιτέρω ἐργασία δι' ἐξαγορὰς τῶν παρακειμένων οἰκιῶν, ὅπως ἐπεκταθῆ ἡ ἀνασκαφὴ πρὸς Ν καὶ οὕτως ἀνακαλυφθῆ πρὸς τιμὴν τῆς Ἐταιρείας τελείως τὸ πρῶτον ἔργον τοῦ Περικλείου, τὸ ἐν ἔτει 456 οἰκοδομηθέν, ἔστω καὶ ἐν ἐρειπιακῇ καταστάσει.

'Αθήνησι κατὰ δεκέμβριον 1919.

Παναγιώτης Καστριώτης

β) παντοῖα εὐρήματα (1918 1919).

Ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ῥόμβης 18 καέντος ἐργαστασίου Ἀπέργη ἀνεκάλυψα ἐντετοιχισμένα τέσσαρα τεμαχία ἀγαλμάτων (ἀνδρῶν) τῶν βωμαϊκῶν χρόνων. Ταῦτα ἀποτοίχισας μετεκόμισα εἰς τὸ Ὁρολόγιον τοῦ Ἀνδρονίκου. Ἐκ τοῦ ἐνός τεμαχίου (ἀριθ. 1) διδασκόμεθα ὅτι τὸ ἐν τῶν ἀγαλμάτων χρησιμοποιηθῆ ἄλλως ὕστερον ἀποκοπίσας τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ κα' νέας ἐνθεσίσεις. Ὁ τοίχος, ἐν ᾧ ἀνεκαλύφθησαν ταῦτα, ἔχει κτισθῆ δι' ἀρχαίου ὕλικου.

Ἐπιγραφὰς εὔρον δύο μὲν ἤδη ἐκδοδεομένας (IG II 3155 3256),

μῖαν δὲ ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Ζαπείου ἀνέκδοτον ταύτας μετεκόμισα εἰς τὸ Ἐπιγραφικὸν μουσεῖον (ἀρ. 12550-12552).

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ νῦν Συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς εἰταιρείας ἀνεῦρον ἐν τῷ καταστήματι αὐτῆς σπουδαίας ἀρχαιότητος. Τὴν καταγραφήν αὐτῶν ἀνέλαβεν ὁ κ. Ἰάκ. Χ. Δραγάτης, ὅστι, καὶ θὰ ἐκδώσῃ ταύτας.

10 3 21

'Αντώνιος Χ. Χατζῆς.

Β') 'Αχαΐας: Φαρῶν (1920).

Κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1920 ἐνήργησα ἀνασκαφὰς ἐν τῷ δήμῳ Φαρῶν τῆς Ἀχαΐας διαταγῆ καὶ δαπάναις τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

Μεταξὺ τῆς Χαλανδρίτης καὶ τοῦ χωρίου Λόπεσι, κάτωθεν ἀκριβῶς τοῦ 28ου σταδίου τῆς ἀπὸ Πατρῶν εἰς Καλάβρυτα ἀγούσης ὁδοῦ, ἐντὸς χαράδρας καὶ εἰς τοὺς πρόποδας ἀποτόμου λόφου ἀνεκάλυψα μέγα Μυκηναϊκὸν νεκροταφεῖον ἐκ λαξευτῶν ἐντὸς τοῦ βράχου σπηλαίων ἀποτελούμενον καὶ ἀναγόμενον εἰς τοὺς χρόνους τῆς τελευταίας περιόδου τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Τὰ σπήλαια ταῦτα, λελαξευμένα εἰς ἐπαλληλούς σειρὰς ἐπὶ τῶν προπόδων τοῦ λόφου, ἐβλάβησαν τὰ μέγιστα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πρὸ δέκα καὶ πέντε περίπου ἔτων γενομένου ὑδρομούλου, οὗ τὸ ὕδωρ διὰ τῆς τεχνητῆς αὐλακῆς κατέφαγε πολλαχοῦ μαλακὰ στρώματα τοῦ ἀσβεστοβριθοῦς ψαμμίτου λίθου καὶ εἰσελθὼν εἰς πολλὰ σπήλαια ἐπήνεγκεν ἀνεπανορθοῦτους βλάβας.

Ἐκτὸς ἕμως τούτου καὶ ὁ ὀδοηκοντοῦτης μυλωθρὸς χάριν εὐκολίας τῶν ἑαυτοῦ ἐργασιῶν, εὔρων ἀνεωγμένον τὸ πρῶτον σπήλαιον καὶ ἰδὼν ὅτι εὐκόλως θὰ ἠδύνατο νὰ μεγεθύνῃ αὐτὸ ἀποκόπτων τὸν εὐθραυστον βράχον, προέβη εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην. Ἀλλὰ κατὰ τὴν πρόοδον τῆς ἐργασίας συνήντησε δεύτερον σπήλαιον, εἶτα τρίτον,

τέταρτον κ.λ. καὶ συνήνωσεν οὕτω περὶ τὰ 10 σπήλαια καταστρέψας ἀσυνηθῆτως αὐτά, ἵνα ἐξοικονομήσῃ χώρον πρὸς ἀπόθεσιν τῶν γεννημάτων καὶ τῶν διαφόρων ζῶων. ὄνων, προβάτων, αἰγῶν, καὶ πρὸς ἀνεωττέραν διαμονὴν ἐν αὐτῷ.

Κατὰ τὸν τρόπον τούτον ὁ ἀντροδίαιτος μυλωθρὸς ἐγένετο πρόξενος ἀνηκέστου ἀρχαιολογικῆς συμφορᾶς.

Εὐτυχῶς ἀγνοῶν τὴν σπουδαιότητα τοῦ πράγματος δὲν προέβη εἰς ἔρευναν συστηματικὴν καὶ σὺλῃσιν τῶν σπηλαίων, κατέλιπε δὲ οὕτω εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἔρευναν πολλὰς συστάδας ὄλων ἀσυλήτων σπηλαίων.

Τὰ σπήλαια ταῦτα ἔχουσι λελαξευμένην εἴσοδον ποικίλλουσαν κατὰ τὸ μήκος ἀπὸ 2-5 μέτρων καὶ ἐπικλινῆ πρὸς τὰ ἔσω. οὕτως ὥστε, ἐν ᾧ κατὰ τὴν ἀρχὴν εἶναι ἐλαχίστη τὸ ὕψος, εἰς τὸ τέρμα καταλήγει εἰς ὕψος δύο μέτρων.

Τὸ τέρμα τοῦτο τῆς εἰσόδου εἶναι λελαξευμένον ἐντελῶς καθέτως καὶ εἰς τὸ κάτω μέρος ἔχει ὀπὴν κανονικὴν ἐν εἰδῇ θυρίδος, ἧτις ἔχει κλεισθῆ διὰ τοίχου ἐκ μικροτέρων λίθων ἢ πλακῶν πάχους ἐνιαχοῦ μέχρι ἐνός μέτρου.

Μετὰ τὸ ἀνοιγμὰ τῆς θυρίδος παρουσιάζεται ὁ λαξευτὸς θαλαμὸς πλάτους ἐνιαχοῦ μέχρι τεσσάρων μέτρων καὶ μήκους σχεδὸν ὁμοίου. Εἰς τὸ κέντρον τοῦ θαλάμου ἵσταται τις ὄρθος.

Ἐπὶ τοῦ διαπέδου περίξ τοῦ σπηλαίου ἔκειντο οἱ νεκροὶ πάντες ἐν θέσει πλαγίως ὀκλάζοντες.

Εὐρήματα πολλὰ εἰς ἀγγεῖα καὶ κοσμήματα.

Μυκηναϊκοὶ ἀφορεῖς μεγάλοι καὶ μικροί, τυφλόστομα ἀφορεῖδια, λύγνοι, κύπελλα εὐρέθησαν εἰς ὅλα τὰ σπηλαία.

Ὡσαύτως ἐξ ὑαλίνων κυανῆς μάζης κοσμήματα μετὰ ποικίλων σχεδίων (ἀνθῶν, ὀστράκων κ.λ.) διάτρητα, χρησιμεύοντα ὡς ψήφοι ὄρμου.

Ἐπίσης σφονδύλια ἐκ σταετίτου φαίου καὶ ἐρυθροῦ καὶ γάνδρα: ἐξ ἀγάλτου, ὄρειας κρυστάλλου, κ.λ.

Ἀνεόχθησαν καὶ ἠρευνήθησαν 7 σπηλαία. Προσεχώρις θέλω συνεχίσει τὴν ἀνασκαφὴν, μεθ' ἣν θὰ προβῶ εἰς λεπτομερῆ δημοσιεύσει τῶν εὐρημάτων.

Ἀθήνησι, τῆ 13ῃ μαρτίου 1921.

Νικόλαος Κυπαρίσσης.

Σικυῶνος (1920).

Περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου (1920) ἔλαβον κατόπιν αἰτήσεώς μου τὴν ἄδειαν ἀνασκαφῆς ἐν τῷ χωρίῳ «Βασιλικῶν» μίαν ὥραν ἀπέχοντι τῆς κωμοπόλεως Κιάτου, ὅπου ἔκειτο ἡ περιώνυμος καὶ καλλιτεχνικωτάτη ἀρχαία Σικυῶν. Ἐν αὐτῇ οὐδεμία μέχρι τοῦδε σκαφικὴ ἔρευνα ἐγένετο, ἐκτός τῆς ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα Ἀμερικανικῆς Σχολῆς, ἥτις ἀνέσκαψε πρὸ εἰκοσαετίας τὸ ἐκεῖ ἀρχαῖον θέατρον. Ἡ ἀνασκαφὴ ἐκείνη ἀπεκάλυψε τὸ πλεῖστον τοῦ θεάτρου, ἅμα δὲ καὶ τινα γλυπτὰ, ἐν οἷς καὶ ὠραῖον νεαρὸν Διώνυσον, ἀποκείμενον νῦν ἐν τῷ Ἀθήνησιν ἀρχαιολογικῷ μουσεῖῳ.

Οὕτως ἔκτοτε ἡ μεγάλη ποτὲ πόλις ἐγκατελείφθη ἄνευ ἄλλης περαιτέρω ἐρεῦνης. Καὶ ὅμως πλεῖστα ὅσα σπουδαῖα μνημεῖα εὐρήνται τεθαμμένα ὑπὸ τοὺς ἀγρούς: καὶ τὰς χωρικὰς οἰκίας τοῦ Βασιλικῶν, ὡς ἀπέδειξεν ἡ βραχεῖα κατὰ τὸ παρελθὼν φθινόπωρον ἐν αὐτῷ ἐργασίᾳ μου. Καὶ ὄντως εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν ἀνασκάψας πρὸς Α. τοῦ θεάτρου καὶ κάτωθεν τοῦ βράχου τῆς ἀκροπόλεως, ἀνεκάλυψα παμμέγιστον *στοιῶν οἰκοδόμημα*, ἐν ᾧ διεσώθη ἄριστα διατηρούμενος ὀγετὸς μετὰ ὀρειδῶν λεκανῶν πρὸς περισυλλογὴν τῆς ἰλῦος. Οἱ ὀγκώδεις δόμοι, οἱ ἀποτελοῦντες τὸ κρηπίδωμα τῆς στοᾶς ἔχουσι τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν ὀλίγον τι τοξοειδῆ καὶ ἐξογκουμένην σφαιρικῶς, ὡς εἴθιστο ἰδίᾳ κατὰ τοὺς μακεδονικοὺς χρόνους, ὥστε ἀσφαλῶς τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ἀνάγεται εἰς τοὺς χρόνους Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, ὅστις ἀνωκοδόμησε τὴν Σικυῶνα ἐπὶ τοῦ ὑψηπέδου τούτου, ὅπερ πρότερον ἐπέιχε θέσιν ἀκροπόλεως, διότι ἡ πόλις ἔκειτο κάτωθεν παρὰ τὴν θάλασσαν, ἐξ οὗ καὶ τὸ σημερινὸν ὄνομα *Κιάτο* (—Κάτω).

Μετὰ τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην ἐξηρεύθησα λαξευτὴν τι ἐπὶ τοῦ βορείου βράχου τῆς ἀκροπόλεως ἱερὸν, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι ὅπαι καὶ τετραγωνικὰ κατασκευάσματα, πρὸς τοποθέτησιν ἀναθημάτων. Παραπλευρῶς τούτου ἀνεκαλύφθη *ἀρχαία δεξαμενὴ μετὰ συστάδος ὄλης σωλήνων καὶ ὀχετῶν*, στρογγύλων καὶ τετραγωνικῶν πρὸς διοχέτευσιν τοῦ ὕδατος πρὸς τὴν πόλιν, ἰδίᾳ πρὸς τὴν ἀγοράν.

Ἄλλὰ ταύτης ἡ θέσις ἦν τέως ἄγνωστος, μόνον καθ' ὑπόθεσιν ὠρίζετο πρὸς τὸ ΒΑ τοῦ θεάτρου. Ἦδη δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ ὀρίσωμεν αὐτήν, διότι πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἀρχαίας Σικυῶνος ἀνεκάλυψα, ὀδηγούμενος ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ ὀγετοῦ τοῦ ὕδατος, *παμμέγιστον οἰκοδόμημα*, τελείως τετραγωνικόν, οὗ ἐκάστη πλευρὰ ἔχει μῆκος

πλέον τῶν 25 μ.. Τὸ κτίριον τοῦτο κατεστράφη τελείως, διεσώθησαν δὲ μόνον αἱ βάσεις τῶν ἐσωτερικῶν κίωνων, ἐφ' ὧν ἐστηρίζετο ἡ στέγη. Αἱ βάσεις αὗται ἦσαν τὸ ὅλον δεκτιῆς, ὥστε πρόκειται περὶ *ὑποστυλίου οἰκοδομήματος*, ἐξ ὧν ἐλάχιστα διεσώθησαν ἐν Ἑλλάδι: τὸ γνωστότατον τούτων εἶνε τὸ περίφημον *τελεστήριον* ἐν Ἐλευσίνι. Ἀλλὰ καὶ ἐν Μεγαλοπόλει καὶ ἐν Δῆλῳ καὶ ἀλλαχοῦ ἀπαντῶσιν ἐντελῶς ὅμοια κτίρια, ἅτινα ἐχρησίμευσον ὡς αἴθουσαι συνεδριῶν, ἱεροτελεστιῶν, ὡς δικαστήρια κλπ. Ὅτι δὲ καὶ τὸ ἡμέτερον ἦν τοιοῦτόν τι ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἐξῆς σπουδαιότατου γεγονότος. Ἐκ τῷ κέντρῳ δηλ. τοῦ οἰκοδομήματος καὶ εἰς ἐλάχιστον βάθος ὑπὸ τὸ σημερινὸν ἔδαφος ἀπεκαλύφθησαν *σειραὶ ἐδωλίων ἐκ παρῶν λίθου παρὰλληλοι καὶ ἐγκάρσιαι πρὸς ἀλλήλας*, ὥστε νὰ σχηματίζωσι *τετραγώνων ἀμφιθέατρον* μετὰ μικρᾶς τοῦ ἐδάφους κλίσεως, ὥστε αἱ ὀπισθεν σειραὶ νὰ κείνται ὑψηλότερον τῶν ἔμπροσθεν. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ ἀνευρέθη *ἡμικυκλικὸν ἐδῶλιον*. Εἶνε δὲ καταφανές ἐκ τούτου ὅτι πρόκειται περὶ ἰδρύματος, *ὅπου συνεδρίαζον ἢ συνεβουλεύοντο*, τὸ δὲ κεντρικὸν ἡμικυκλικὸν ἐδῶλιον ἦτο διὰ τοὺς προέδρους ἢ πρυτάνεις, ἐπειδὴ δὲ ὁ Παιστανίας, ὅστις περιγράφει λεπτομερῶς τὴν Σικυῶνα, ἀναφέρει ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ *βουλευτήριον*, οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὸ ἀποκαλυφθὲν μέγα οἰκοδόμημα ἦν τοιοῦτόν, ὡς ἀποδεικνύει καὶ ἡ μεγάλη αὐτοῦ ὁμοιότης πρὸς τὸ ἐν Πριήνῃ *ἐκκλησιαστήριον*. Ἐκ τῆς ἀνευρέσεως δὲ τοῦ βουλευτηρίου, προέρχεται καὶ τὸ ἐξῆς μέγα ἀγαθόν, ὅτι πιστοποιεῖται ἡ θέσις τῆς ἀγορᾶς καὶ οὕτω κατέχομεν ἤδη ἐν στερεῶν σημείων καὶ ἀσφαλῆ ἀφετηρίαν, ἀφ' ἧς ἐκκινούμεντες ἐν τῷ μέλλοντι μετὰ τοῦ Παιστανίου θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀνεύρωμεν τὰ πλεῖστα τῶν ὑπ' αὐτοῦ περιγραφομένων θαυμαστῶν μνημείων τῆς περιφανοῦς ἀρχαίας πόλεως.

Ἐκτός δὲ τῆς ἐργασίας ταύτης ἀνῳρυξα καὶ τινας τάφους, ἐξ ὧν ἐξήγαγον ἀγγεῖα τῶν καλῶν χρόνων, πρὸς δὲ περισυνέλεξα πλεῖστα ἀρχαιότητος, ἀνάγλυφα, ἐπιγραφὰς κλπ, ἐξ ὧν ἀπετελέσθη ἤδη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τῶν ἐργασιῶν μου πυρὴν καλοῦ μουσεῖου ἐν τῷ μέλλοντι

Ἐν Ἀθήναις, τῆ 20ῇ ἰανουαρίου 1921.

Ἀλέξανδρος Φιλαδέλφους.

Δ) 'Αμφιάρειον (1919 1920).

Τῷ 1919 καὶ 1920 σκαφικαὶ ἐργασίαι διεξήχθησαν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τῆς χαράδρας ὄχθης, ἠρευνήθησαν δὲ τὰ τῶν καταγωγῶν καὶ τῶν ἀνατολῶθεν αὐτῶν κτισμάτων (ΑΕ 1917²⁸⁹ εἰκ. 1 1918¹¹⁰ καὶ εἰκ. 1-6), ἔστι δ' ὅπου ἡ ἔρευνα οὐπω ἐντελής γέγονεν, ἀλλὰ τοιχικῆ, ὡς εἰπεῖν, καὶ τοπογραφικῆ.

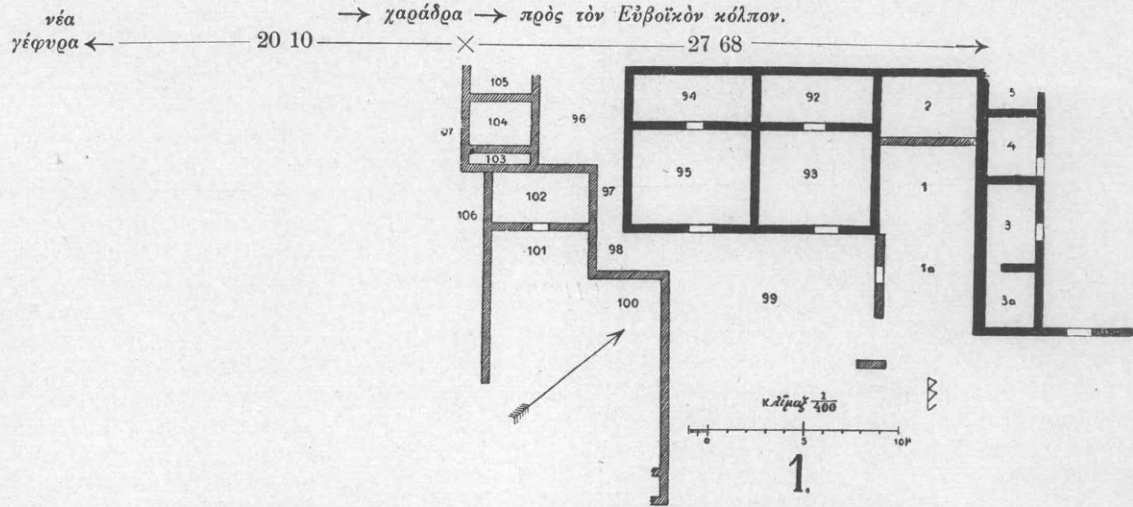
Τῶν θερινῶν οἰκημάτων 3-5 (εἰκ 1) ὁ δυσμικὸς τοίχος ἦν, ὡς ἔοικε, κεκλειμένος, ἄθυρος δὲ ἦν καὶ τοῦ οἰκήματος 5 ὁ νότιος τοίχος,

τὴν δὲ εἴσοδον τὰ οἰκήματα εἶχον ἀντίστοιχον μὲν τῇ τῶν χειμερινῶν οἰκημάτων 24-26, ἀντίθετον δέ, ἐκεῖνα μὲν ἀνατολῶθεν, ταῦτα δὲ δυσμῶθεν· καὶ τοῦ μὲν 5 τὸ βόρειον τμήμα σὺν τῷ θυρώματι ἐλλείπει, τὸ δὲ 4, ἵνα, ὡς φαίνεται, μακρότερος ἐαθῆ ἔνδον πρὸς τῷ ἀνατολικῷ τοίχῳ χῶρος ἐλεύθερος (2 06, ἴσως χάριν κλίνης), ἔχει τὸ θύρωμα οὐχὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τοίχου, ἀλλ' ἐν τῷ νοτίῳ ἄκρῳ, τὸ δὲ νοτῶθεν τοῦ 4 κείμενον οἶκημα διὰ τοίχου ἐπικαρσίως ἡγμένου διή-

ρηται εἰς δύο, ὧν τὸ βόρειον (β) ὀλίγω μείζον ὢν τοῦ νοτίου (βα) κοινώνει τούτῳ διὰ θυρώματος πρὸς τῷ δυσμικῷ τοίχῳ κειμένου· τῶν ἄλλων θερινῶ, οἰκημάτων τέσσαρα μὲν εἰσιν ἀλλήλοις συναφῆ

(ἀρ. 92-95), ἄλλα δὲ (ἀρ. 100 κέ) ὄριζονται ἀπὸ τούτων διὰ σχολιαῆς ὁδοῦ.

Ἐ, δὲ τῷ χειμερινῷ καταγωγίῳ (ΑΕ 1917₂₃₉ εἰκ.1 1918₁₁₀) ἀπε-

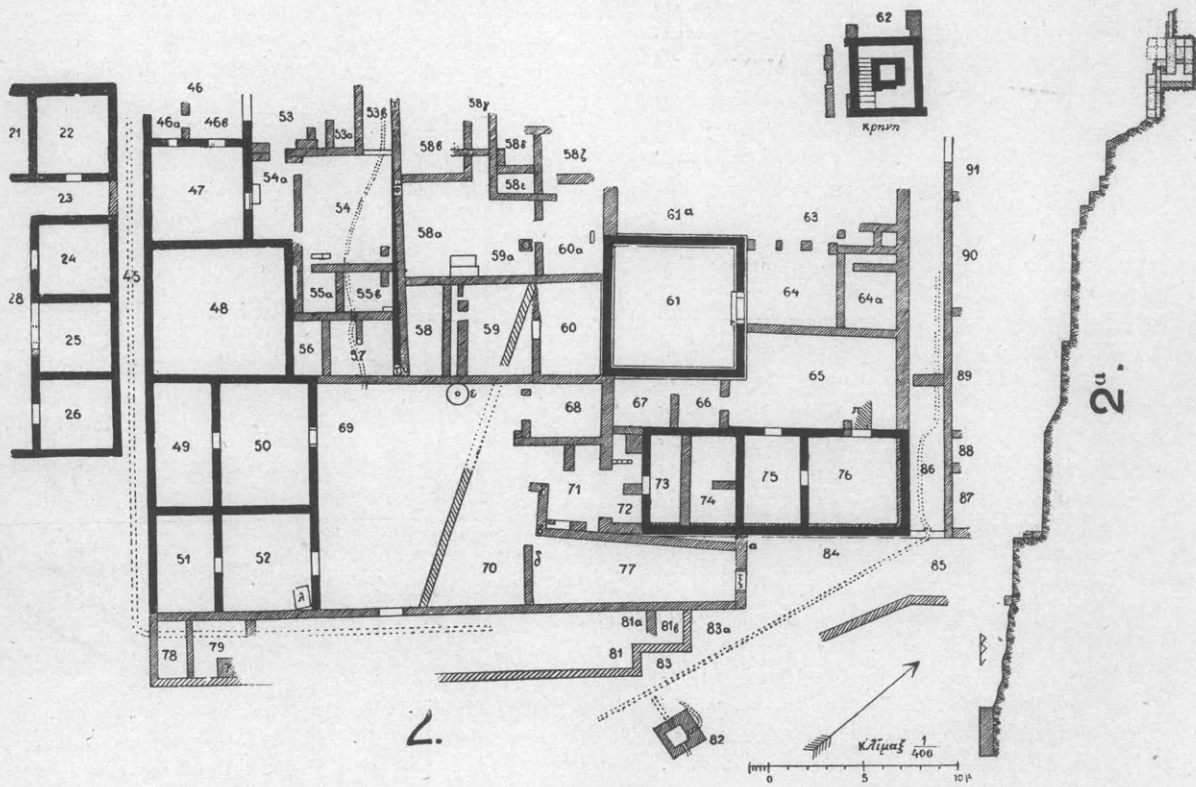

(ἐν τῇ περιγραφῇ ἀνατολικὸν ἐκασισαχοῦ νοεῖται τὸ βορρανατολικόν, ἀναλόγως δὲ καὶ τάλλα.)
1: θερινὸν καταγωγίον (ἰχνογραφία).

καλύφθησαν τὰ νοτιθεν τῶν δυσμικωτάτων οἰκημάτων καὶ ἀνεφάνη διανεκὴς μέγρι ἄκρου ὢν ὁ στυλοβάτης τοῦ βορείου σκέλους τῆς γαμμειδοῦς στοᾶς Πύρεθῆ δὲ κατὰ χάραν ὁ νοτιθεν τοῦ οἰκήματος 13 κίων, ἀρ. 31, σφρζόμενος τὸ ὕψος ὅσον ἐπὶ 1 19, πρὸς τῷ οἰκήματι δὲ 13 ἠρέθη σφόνδυλος πεπτωκῶς (ὑψ. 113), ὅστις, ὡς ἐκ τῆς περὶ τὸ σφρζόμενον ἄκρον περιγλυφῆς δηλοῦται (διάμ. ± 0 385· εἰρήσθω καὶ ἐνθάδε ὅτι ὁ λιθουργὸς μόνον τὸ ἄκρον ἐκάτερον τοῦ κίονος περιέ-

γλυψε λείων, τὸ δὲ λοιπὸν ἀφίει ἀτελέστερον ἐνηργημένον, εἶνε ὁ ἄνω ἄκρος σφόνδυλος. ἤγουν ὁ ὑπὸ τὸ κίονον, ἴσως ὁ τοῦ εἰρημένου κίονος 31 διότι ἐν ταῖς κίσις τούτοις ὁ μὲν τῆς ἄνω περιγλυφῆς ἐμβάτης εἶνε ± 0 1925, ὁ δὲ τῆς κάτω ± 0 23, ὁ δὲ τοῦ σώματος ἄνω μὲν ± 0 205, κάτω δὲ ± 0 25· ἄλλος δὲ κάτω σφόνδυλος (ὑψος 1 06, περιγλυφῆς διάμ. 0 465) εὔρεθεις παρὰ τὴν θέσιν τοῦ κίονος 32 ἐπανιρῶθη ἐπὶ τοῦ στυλοβάτου. Τῶν δὲ οἰκημάτων 24-26 (εἰκ. 2)

→ χαράδρα → πρὸς τὸν Εὐβοϊκὸν κόλπον.

2 2α: χειμερινῷ καταγωγίῳ ἀνατολικὸν τμήμα καὶ συνοικίας τῶμος (μεταξὺ τῆς ὁδοῦ 45 καὶ τῆς ὁδοῦ 86)
2 ἰχνογραφία: 2α: ἀνατολόθεν τομὴ καὶ ὀρθογραφία ἀρ. 82 84 76 65 64α 62.

τὸ 26 εἶχε τὴν εἴσοδον, καθάπερ καὶ τὸ 24, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θύραιου, ἤγουν τοῦ δυσμικοῦ, τοίχου, ὁ δὲ βόρειος αὐτοῦ τοίχος, δι' οὗ ἀφύρισται ἀπὸ τοῦ 25, ἦν κεκλειμένος, τὸ δὲ οἶκημα 25 (ἔνδοσ μῆκος βορρονοτίου 3 705) φαίνεται μὲν ὅτι ἔφερε τὸ θύρωμα ἐν τῷ βορείῳ τοῦ δυσμικοῦ τοίχου ἄκρῳ, πρὸς τῷ βορείῳ δὴλον ὅτι τοίχῳ, ἔνθα λείπεται χάσμα (1 10), ἀλλὰ πράγματι ἐν ἀρχῇ εἶχεν αὐτὸ, καθάπερ καὶ τὸ 24 καὶ τὸ 26, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τοίχου· διότι, εἴπερ ἐκεῖ ἦν τὸ θύρωμα, θὰ ἐσφίζετο, ὡς εἰκάζει, αὐτόθι ὡς παράστημα τούτου ὁ βόρειος, ἤγουν ὁ παραγώνιος, λίθος ἢ θὰ ὑπελείπετο εὐκρινῆς ἀντὶ τούτου χάσμα ἐπὶ τῆς βεβλαμμένης τῶν δύο τοίχων γωνίας· ἔπειτα νοτὸθεν τοῦ μέσου τοῦ τοίχου σφίζεται κατὰ χώραν τὸ νότιον τοῦ τοίχου τμήμα (1 03) σὺν ὀρθογωνίῳ λίθῳ (0 265), τούτῳ δὲ προσφωκοδμήνται βορρᾶθεν δύο ὀρθοστάται (ἀνατολικὸς καὶ δυσμικός· 0 45), τούτων δὲ βορρᾶθεν σφίζονται λείψανα τοίχου κοινῶν λίθων (0 85)· ὅθεν εἰκαστέον ὅτι ὁ μὲν ὀρθογώνιος λίθος εἶνε τὸ νότιον τοῦ θυρώματος παράστημα, τὰ δὲ βορρᾶθεν τούτου πάντα εἰσὶν ἐπιγενέστερα, ὕστερον ἐν μετασκευῇ γενόμενα, ἵνα μεταθεθῇ βορειότερον τὸ θύρωμα (πρβ β. περὶ τῶν οἰκημάτων 3-5). Τοῦ οἰκήματος 24 οἱ τοῖχοι, ὡς ἐκ πλήθους κλασμάτων κονιάματος ἐφάνη, ἦσαν ἐρυθρῶς ἐπιχερῶσμένοι.

Ἀνατολόθεν τῶν χώρων 22-26 φέρεται ὁδὸς 45 (πλ. ± 1 35), πρὸς ἑὼ δὲ αὐτῆς ἐκτείνεται μέχρι τῆς ὁδοῦ 86 τόνος συνοικίας ἐκ πολλῶν συγκείμενος οἰκοδομημάτων. Ὑπὸ τῆ ὁδῷ 45 λανθάνει πηλίνος ὀχετὸς κρυπτός, πειόσχημος, διάρρουν 0 11 ἔχων καὶ εἰς τὴν χαράδραν ἐκβάλλων· ὁ ὀχετὸς οὗτος φέρεται, ὡς εἰκάζει, ἐκ τῶν νοταπηλιωτικῶν, ἔνθα καὶ ἔλυτρον (82) λίθων πωρίνων, ὅπερ ἐλάμβανε τὸ ὕδωρ διὰ τῆς νοταπηλιωτικῆς πλευρᾶς ἐκ τῶν υπερκειμένων τύπων καὶ ἔχει ἔκρουον ἐπὶ τε τῆς βορρανατολικῆς καὶ τῆς δυσμοβορείου πλευρᾶς, διήκων δὲ βορρᾶθεν τῶν νοτίων τοῦ τόμου κτισμάτων 83-78 καὶ ἐπικαμπτόμενος παρὰ τὴν νοτοδυσμικὴν γωνίαν τοῦ 51 ὑπὸ τὸν ἀνατολικὸν τῆς ὁδοῦ 45 τοίχον ἐκβάλλει εἰς τὴν ὁδὸν ταύτην.

Ὁ ἀνατολικὸς τῆς ὁδοῦ 45 τοίχος εἶνε ἄμα δυσμικός τοίχος τῶν οἰκοδομημάτων 46-48 καὶ 49 καὶ 51, ἀνατολόθεν δὲ τοῦ τε 49 καὶ τοῦ 51 κείνται ἄλλα δύο, τὸ 50 καὶ 52. Ὁ νότιος τοῦ 47 τοίχος κοινὸς ἄμα ὦν τῷ βορείῳ τοῦ τε 49 καὶ τοῦ 50 καὶ πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τοῦ 82 ἐκτεινόμενος διαίρει τὰ οἰκοδομήματα εἰς βόρειον καὶ νοτίαν συστάδα. Καὶ τοῦ μὲν οἰκήματος 46 σφίζεται μόνον τὸ νότιον, τὸ δὲ βόρειον καθρέθη ὑπὸ τῆς χαράδρας· ἐνταῦθα ἠύρεθησαν ἀποτμήματα ἡμιόπτων πλίνθων ($0\ 48 \times 0\ 24 \times 0\ 07$) ἐκ τοίχου ἀποπεπτωκυῶν, φέρουσι δὲ δακτυλίαν, αἷτινες, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ δυσμικοῦ τοίχου τοῦ 48 ὑποφαίνεται, ἐνετυποῦντο ἵνα ἐμπεδώτερον τὸ ἐπίχριμα ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐπικολλᾶται. Τὸ δὲ 48 εἶχε τὴν εἴσοδον ἐξ ἀνατολῶν, τῶν δὲ τοίχων ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἦν καλῶς κεκονιαμένη, ἐπὶ τοῦ πρώτου δὴλον ὅτι κονιάματος, ἤγουν τοῦ ἀοράτου ὑποθήματος, ἐφ' οὗ καὶ αἱ εἰρημίαι δακτυλίας, εἶχε δεῦτερον κονίαμα, ὅπερ ἔφερε καθέτους τε γραμμὰς καὶ ὑπὸ ταύταις κοινὴν ἰσόπεδον γραμμὴν εἰς ἰσοδόμων λίθων μίμησιν, ἐπὶ τούτου δὲ κάτω ἄλλο κονίαμα, ὃ ἐστὶ διάζωμα ὕψ. 0 41, προέχον τοῦ δευτέρου 0 008 καὶ καθήκον οὐχὶ μέχρι τοῦ δαπέδου, ἀλλὰ $\pm 0\ 07$ ἄνωθεν αὐτοῦ, διότι ἐνταῦθα, ἤγουν περὶ τὸ δάπεδον, προσήρμοστο περιθῆον πλαισίον τρόπον, καθάπερ καὶ νῦν εἴθισται, πετεύριον, πλάτος παλαστιαῖον, οὗ φθαρέντος, ὡς εἰκός, ὁ χώρος μένει κενός· ἐν τῷ 48 ἠύρεθησαν πολλὰ λευκοῦ καὶ ἐρυθροῦ κονιάματος ἀποτμήματα πεπτωκῶτα ἐκ τοῦ ἀνωτέρου τῶν τοίχων μέρους καὶ τῶν τῆς ὀροφῆς φαινωμάτων. Τὰ δὲ νότια οἰκοδομήματα 49-52 ἔχουσι τὸ θύρωμα ἕκαστον ἐξ ἀνατολῶν, κοιωνοῦσι δὲ τὸ μὲν 50, ὃ καὶ καλλίω τῶν ἄλλων ἔχει τὸν ὁδόν, τῷ 49 τὸ δὲ 52 τῷ 51· ἐν τῇ νοταπηλιωτικῇ γωνίᾳ τοῦ 52 πύελος λιθίνη ($1\ 07 \times 0\ 70 \times 0\ 30$), ἀβαθῆς (βάθ. 0 03—0 07, πλάτ. χειλέων 0 05), φέρουσα ἔκρουον ἐπὶ τῆς βορραπηλιωτικῆς γωνίας. Τὸ νοτὸθεν τοῦ νοτίου τοίχου τοῦ 51 καὶ 52 δάπεδον ἦν κεκονιαμένον· ὁ τοίχος οὗτος ἐκτείνεται πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τοῦ 83α, ἔνθα καὶ ἐπικαμπτεται πρὸς βορρᾶν· ἐνταῦθα ἀπεκαλύφθη θύρωμα ἔχον καλὸν ὁδόν, ἔ, βορρᾶθεν γὰρ τούτου ἄρχεται τοίχος α β γ λοξῶς φερόμενος πρὸς δυσμάς·

νοτὸθεν τῆς γωνίας β μεταξύ τοῦ 70 καὶ τοῦ 77 σφίζονται ἐν τῷ βάθει λείψανα βορρονοτίου τοίχου δ· διὰ τοῦ θυρώματος ξ οἱ τε ἐξ ἀνατολῶν διὰ τῆς προεκτάσεως τῆς πομπικῆς ὁδοῦ (84 85) ἐρχόμενοι καὶ οἱ ἐκ δυσμῶν πρὸς τὸ 83 κατιόντες ἔβαινον πρὸς τὰ εἰρημίαια δυσμικὰ κτίσματα, ἀνατολόθεν δὲ τοῦ θυρώματος παρὰ τὸ 85 εἰσερχόμενοι εἰς τὴν ὁδὸν 86 κατέβαινον πρὸς τὴν κρήνην (62), πρβ εἰκ. 2α, ΠΑΕ 1913¹¹⁵.

Ἀνατολόθεν τοῦ 48 κείνται πρὸς ἄλλοις καὶ τὰ κτίσματα 56 καὶ 57, ὧν ὁ ἀνατολικὸς τοίχος τ καλύπτεται κατὰ μέρος ὑπὸ ὑστεροῦ τοίχου (υχ) χωροῦντος ὑπολόξως πρὸς βορρᾶν καὶ συμπύκνωσης ἐκεῖ τῷ τοίχῳ τ. Δυσμῶθεν τῶν τοίχων τούτων διήκει ὀχετὸς πηλίνος, ὅστις ἐκ νότου κατιῶν καὶ τὸν νότιον τοῦ 57 τοίχον ὑπεντετράνας διήκει διὰ τοῦ 57 καὶ 55β καὶ 54 πρὸς τὸ 53β καὶ ἐξέβαλλεν εἰς τὴν χαράδραν. Πρὸς τῇ νοτιᾷ ἐπιφάνειᾳ τοῦ νοτίου τοίχου τοῦ 58 καὶ 59 ἠύρεθη τὸ κάτω μεγάλο πῖθον ε (διάμ. κοιλίας μὲν 1 13, πυθμένος δὲ 0 18). Ἐν ὑστερίοις χρόνοις ἠλάθη ἀπλούστερος τοίχος λοξῶς ἀπὸ τῆς βορραπηλιωτικῆς γωνίας τοῦ 59 πρὸς τὸν νότιον τοῦ 70 τοίχον. Βορρᾶθεν τοῦ βορείου τοίχου τοῦ 59 ἀπεκαλύφθη εὐρεία εἴσοδος, ἀνατολόθεν δὲ ταύτης βάσις ἰωνικοῦ κίονος. Τὸ 61 εἶνε ἰσόπλευρον, ἐπιμελέστερον ὠκοδομημένον, ἔχον καλῶς σφζόμενον τὸν ὁδόν, οὗ καὶ δυσμῶθεν ($\pm 0\ 30$) ἠύρεθη χαλκοῦν θαιροῦ ἔλυτρον κυλινδρῶν (ὑψ. 0 05, διάμ. ὡς 0 06), ὅπερ, ὡς εἰκάζει, εἶνε τὸ τοῦ ἐπὶ τῆς κάτω χοινικίδος τοῦ βορείου στροφώματος πάλαι περιστρεφόμενον. Ἀνατολόθεν δὲ τοῦ βορείου τοίχου τοῦ 61 ὑπῆρχε προσηκόν, δι' οὗ ἔβαινον πρὸς τὸ 64 καὶ 65, ἐντεῦθεν δὲ τὸ μὲν πρὸς δυσμικὰ κτίσματα, τὸ δὲ πρὸς τὸ 75 καὶ διὰ τῆς προσβάσεως π πρὸς τὸ 76. Περὶ τῆς ὁδοῦ 86 καὶ τῆς κρήνης (62) ὄρ. ΑΕ 1916^{119α} 1918¹¹⁰, ΠΑΕ 1916⁶⁵.

Νοτὸθεν τῶν εἰρημίων οἰκοδομημάτων ἐπὶ τῆς κλειτύς τοῦ ὄρους παρὰ τὴν εἰς Σκάλαν τοῦ Ὄρωποῦ μέλλουσαν ἄγειν ἀμαξίτον ἀπεκαλύφθη τῷ 1919 σόνταγμα κτισμάτων μετὰ διόδου ἐχούσης πύρινον ὁδόν· ἐνταῦθα πρὸ ἐτῶν τεμονομένης τῆς ἀμαξίτου ἠύρεθη πηλίνη ἀσάμινθος, ὕψ. 0 44, πλ. 0 70, μῆκ. 1 20, φέρουσα ἐν τῷ πυθμῆνι παρὰ τὴν ἐτέραν στενὴν πλευρᾶν κοίλωμα ἡμισφαιριοσχημον, ἐν ᾧ ὁ χρωόμενος ἀνεκᾶθητο ἐκτείνων τοὺς πόδας πρὸς τὴν ἐτέραν πλευρᾶν.

Ἀνατολόθεν τοῦ οἰκοδομήματος 61 πρὸς τῷ ὁδῷ ἠύρεθη ἐν προτέρᾳ σκαφῇ (ΑΕ 1916^{120β}) βάθρου ἐπίκρανον, λευκοῦ μαρμαροῦ, ὕψ. 0 19, πλ. 0 58, πᾶχ. 0 50· ἠύρεθη πρηνές, ἔχον τὴν ἐπιγεγραμμένην ὄψιν βλέπουσαν πρὸς ἑὼ ἢ ἄνω ἐπιφάνεια κατίσχεται σχεδὸν ἅπασα ὑπὸ ἡμικυκλίου κοιλώματος (τὸ κυρτὸν πρόσθεν), ἔχοντος ἐν τῷ μέσῳ κυκλοειδῆ τὸρμον ($0\ 13 \times 0\ 10$) μετὰ λειψάνων μολύβδου πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς πλίνθου τοῦ ἀγάλματος· ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ἐπιφανείας ἐνέγλυπται κοίλασμα μείζον ἡμικυκλίου (τὸ κυρτὸν κάτω· χορδῇ [ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τοῦ λίθου] 0 182, βεῖλος 0 16) ἀβαθῆς (βάθ. 0 01)· ἐπὶ τῆς κάτω ἐπιφανείας τετραγώνος τὸρμος ($0\ 06 \times 0\ 045$), ἐν ᾧ σφίζεται ὁ μολύβδος, ὅστις περιέβαλλε τὸν γόμφον ἐπὶ τῆς προσθίας ἐπιφανείας κεχάραται μία μόνη λέξις (γρ. ὕψ. 0 12—0 17, μεταγραμμᾶτιον ὡς 0 007· εἰκ. 3): Ἀμφίλο[χος] (ἢ Ἀμφιλό[χοι]), ἤγουν

3 (ἐκτύματος ὀπισθία ὄψις): ἐπιγραφή ἐπίκρανον βάθρου· Ἀμφίλοχος.

τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀμφιαράου (πρβ. Πaus. Α' 343, IG VII 421, ΑΕ 1917³⁹ εἰκ. 1)· κείνται δὲ τὸ ὄνομα ἐπὶ τοῦ ἄνω ἀριστεροῦ τῆς ἐπιφανείας, ἀπέχον ἀπὸ μὲν τῆς ἄνω τοῦ λίθου ἀκμῆς 0 053, ἀπὸ

δὲ τῆς ἀριστερᾶς 0 124, ἐπειδὴ δὲ τὸ μήκος τῶν σφαιρομένων γραμμάτων **Αμφίλο** εἶνε 0 10, προστιθεμένου τοῦ μήκους τῶν ἐλλειπόντων τριῶν γραμμάτων (σὺν τῷ πρὸ τούτων μεταγραμματίῳ) $\pm 0 051$, ὑπελείπετο ἐν δεξιᾷ μέχρι τῆς δεξιᾶς τοῦ λίθου ἀκμῆς ἀνεπίγραφος γῶρος $\pm 0 305$ ($= 0 58 - [0 124 + 0 10 + 0 051]$), ἤγον κατὰ $\pm 0 181$ μετῶν τοῦ ἐν ἀριστερᾷ (0 124) ἐν ὑστέροις χρόνοις ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας ἐπηνέχθη ἐκ τῶν πρόσθεν πρὸς τὰ ὀπίσω ἐντομὴ βαθεῖα (0 105) καὶ πλατεῖα (πρόσθεν 0 105, ὀπίσθεν 0 065), ὅφ' ἧς καὶ ἀπεκόπησαν τὰ εἰρημένα τρία γράμματα.

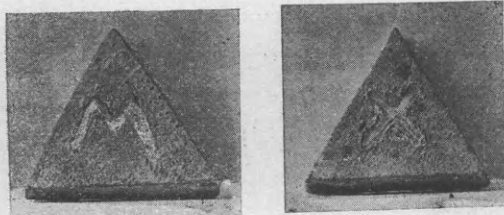
4 (ἐκτύματος ὀπισθία ὄψις): ἐπιγραφή τεχνίτου·
Φειδίας ἐπόησε.

ἀπέγει ἀπὸ μὲν τοῦ κάτω ἄκρου τοῦ γέ'σου 0 073, ἀπὸ δὲ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ λίθου ἀκμῆς 0 055, ἀπὸ δὲ τῆς δεξιᾶς 0 113· αἱ γραφαὶ τῶν δύο λέξεων δὲν εἶνε τῆς Βοιωτικῆς διαλέκτου, ἀλλὰ τῆς Ἀτθίδος, εἰκαστὸν δὲ ὅτι ὁ τεχνίτης εἶνε ἔκγονος τοῦ γνωστοῦ ὁμωνύμου (πρβ *Studniczka Abhandl. d. saechs. Ges. d. Wiss.* 1907 IV 6). Ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου ἴσως ἴδρυτο τὸ εἰρημένον ἐπίκρανον.

Ἐν τῷ οἰκοδομήματι 59 ἠύρεθη (τῆ 10 9 20) ἀναγλύφου τῆς πΧ 4ης ἑκατονταετηρίδος ἀπότμημα (κάτω ἀριστερὰ γωνία, ὕψ. 0 31, πλ. 0 21, πάχ. 0 10), ἐφ' οὗ εἰκονίζεται ἡ Ὑγεία καθήμενη, πρὸς δεξιὰ ὄρῳσα, παρ' αὐτῆ δὲ ἴστατο, ὡς ἐκ λειψάνων εἰκάσαι, ὁ Ἀμφίλοχος καί, ὡς ἐπεικάσαι, ὁ Ἀμφιάρεος, ἐπὶ ἄλλου δὲ ἀποκόμματος (κάτω δεξιὰ γωνία, ὕψ. 0 19, πλ. 0 32, πάχ. 0 07), ὕπερ ἠύρεθη ἐν τῷ οἰκοδομήματι 47 (τῆ 28 9 20), εἶνε δὲ, ὡς φαίνεται, τοῦ αὐτοῦ ἀναγλύφου, παρίστανται ἐκ δεξιῶν προσερχόμενοι ἰκέται (σφύζονταὶ τὰ κάτω πέντε ἰκετῖδων).

Ἐτι δὲ τῆ 1920 ἠύρεθη ἐν τῇ νοτανατολικῇ γωνίᾳ τοῦ 53α ἐνωκοδομημένη μαρμαρινὴ στήλη φέρουσα προξενίαν τῶν Ὀρωπίων ὑπὲρ Μνησιθέου τοῦ Ἀριστέιδου Ἀθηναίου, τῆς πΧ 3ης ἑκατονταετηρίδος. Ἐν τῷ 58 ἠύρεθη εἰδῶλιον κήρης, ἧτις βραχὺν ἐξωμένον χιτῶνα φέρουσα καὶ καταίτυγι κεκαλυμμένη ἐκράτει ἴσως λύραν ἐρυθρῶς χεχρωσμένην. ἧτις ἠύρεθη πλησίον, τῆς πΧ 3ης ἑκατονταετηρίδος.

Ἐν τῷ οἰκοδομήματι 49 ἠύρεθησαν (τῆ 12 10 20) δύο χαλκᾶ τριγωνικὰ εἰσιτητήρια (πάχ. 0 0055· νῦν ΝΜ 1920ΚΓ' 61 62· εἰκ. 5 6), ὧν τὸ μὲν ἐν ἔχον πλευρὰν 0 025 καὶ ἄγον 14 γε. 12 φέρει

5 (κλίμαξ $\frac{1}{2}$) 6
5-6 (μνημείων φωτογράφημα): χαλκᾶ εἰσιτητήρια:
5: μ 6: χ

Δυσμῶθεν τοῦ 58α ἠύρεθη (τῆ 17 8 20) ἐν τῷ τοίχῳ ν (ὅπου τὸ γράμμα Φ) ἐνωκοδομημένον μαρμαρινόν βάθρον ἀγάλματος ἐπιγεγραμμένον, φέρον ἐπὶ τε τοῦ μετώπου καὶ τῶν κροτάφων ἄνω μὲν γέισον συγκείμενον ἐκ πλίνθου καὶ κυματίου (ἐξοχῆ 0 031), κάτω δὲ παρεμφερῆ λόσμον· ὕψ. 0 555, πλ. ἄνω 0 534, πάχ. 0 285· ἄνω καὶ κάτω φέρει ἀνὰ ἓνα τόρμον, τὸν μὲν ἄνω (μεμολυδοδοχημένον) 0 05 > 0 035, τὸν δὲ κάτω 0 063 > 0 03 (βάθ. 0 04· ἠύρεθη ὀρθὸν κείμενον καὶ τὴν ἐπιγεγραμμένην ὄψιν πρὸς ἔω βλέπουσαν ἔχον) ἢ ἐπιγραφῆ (εἰκ. 4· γρ. ὕψ. 0 007 — 0 015, μτρ. 0 012 — 0 018.

ἐμπαιστὸν γράμμα Μ, ἐξ ἀργυροῦ ἐλάσματος πεποιημένον. περιτμητόν, τὸ δὲ ἄλλο ἔχον πλευρὰν 0 024 καὶ ἔλκον 11 γε. 57 φέρει ὁμοίως ἐμπαιστῆμενον γράμμα Χ, πρὸ Σβορώνος ΕΝΑ 189837 καὶ Γ' - F'.

Τῷ 1919 καὶ 1920 ἠύρεθησαν πρὸς ἄλλοις καὶ πῖθων πηλίνων καὶ ἄλλων ἀγγείων ἀποτμήματα καὶ πῆλιναι ἀγνῦθες (πρβ Χατζη-Ζωγίδης Ἀθ 1898⁵⁴¹, Δραγούμης Ἀθ 1919¹⁵⁵ λ. χήμη) καὶ λύχνου πῆλινος λίγδος ἐλλιπῆς καὶ μολυβδᾶ συνάμματα, δι' ὧν συνεδέοντο διερωγῶτα ἀγγεῖα. Νομίσματα δὲ ἠύρεθησαν τῷ 1919 καὶ 1920 ἀργυρᾶ μὲν 6 (2 τῷ 1919 καὶ 4 τῷ 1920), χαλκᾶ δὲ 230 (90 τῷ 1919 καὶ 140 τῷ 1920), ἔτι δὲ 8 μολυβδᾶ στάθμια (τετράγωνα, κωνικά, πυραμιδοειδῆ), κομισθέντα δὲ πάντα Ἀθηναίε κατατέθησαν ἐν τῷ νομισματικῷ μουσεῖῳ (ΝΜ 1919 ΙΘ' 1920 ΚΓ') καὶ τὰ μὲν χαλκᾶ νομίσματα εἶνε πρὸς ἄλλοις Ὀρωπίων (Ἀμφιαράου κεφαλῆ, δελφίς περὶ τρίαίαν· Ἐρμού κεφαλῆ, κηρυκεῖον πτερωτόν), Βοιωτῶν (Ποσειδῶν, Περσεφόνης κεφαλῆ κατενώπιον, Νίκη τριαינוφόρος, Ἡρακλέους κεφαλῆ, κορύνη, Βοιωτικὴ ἀσπίς, τρίαίνα, δελφίς, θύρσος), Φωκέων (Ἀθηναῖς κεφαλῆ κατενώπιον), Λοκρῶν (σταφυλή), Φιλίππου (ἰππεύς), Ἀλεξάνδρου (φαρέτρα, κορύνη), Ἀντιγόνου Γονατᾶ (Σάτυρος ἰστάς τρόπιον), Δημνίων, Λαρισίων, Ἰστιαίων (ταῦρος), Χαλκιδέων (ἀετός ἄγχων ὄψιν), Ἐρετριέων (βοῦς), Ἀθηναίων (Ἀθηναῖ πρόμαχος, Γοργόνειον, γλαυξ δίσωμος, τέττιξ), Ἐλευσινίων (Τριπτόλεμος), Μεγαρέων (τρίπους), Λίγνητων (πρῶρα), Κορινθίων (Πήγασος)· τὰ δὲ ἀργυρᾶ εἶνε ἐν μὲν Βοιωτῶν (Βοιωτικὴ ἀσπίς καὶ ΒΟΙ((ῶτων)), κἀνθάρος καὶ μνηίσκος· ἠύρεθη ἐν τῷ κτίσματι 93 τῆ 3 9 19), ἐν δὲ τέτραχμον Ἀλεξάνδρου (Ἡράκλειος κεφαλῆ, Ζεὺς ἐπὶ θρόνου καὶ Ἀλεξάνδρου καὶ ὁμοπλόκως ἢ μᾶλλον συμφοῦς ΤΚ· ἠύρεθη ἐν 26 τῆ 10 7 19), τρία δὲ τέτραχμα Ἀθηναίων (Τριπτόλεμος ἐπὶ ἄρματος δρακόντων· ἠύρεθησαν ἐν 48 τῆ 21 9 20) καὶ ἐν τέτραχμον Θράκης (Ἀλεξάνδρου κεφαλῆ μετὰ κέρατος Ἀμμωνος καὶ βασιλέως Λυσιμάχου· ἠύρεθη ἐν 49 τῆ 9 10 20)· πρβ. ΑΕ 1916¹²¹ 1917²⁴² 1918¹¹⁰.

21 2 21

Βασίλειος Διονόργδος.

Δημήτριος Σπ. Σταυροπούλλος.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἐπιστήμη καὶ ἡ ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία τῆς Ἑλλάδος θρηνεῖ πλὴν ἄλλων καὶ τὸν ἔφορον τῶν Ἀρχαιοτήτων τῶν Κυκλάδων **Δημήτριον Σταυροπούλλου**, ὅστις μετὰ πενταετῆ βασιανιστικὴν νόσον μετέστη ἐξ ἡμῶν τῇ 19^ῃ νοεμβρίου 1919. Γεννηθεὶς ὁ πολὺκλαυστος συνάδελφος τῇ 20^ῃ μαρτίου 1872 ἀπέθανεν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας. Τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον αὐτοῦ δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἐκδηλωθῇ ἀνταξίως τῆς βαθείας τοῦ ἀνδρὸς μορφώσεως καὶ τῆς ἄκρας αὐτοῦ ἐπιμελείας καὶ εὐσυνειδησίας, ἀρετῶν, ὧν δείγματα ἔχομεν εἰς τὰ Ἐρετρικὰ μελετήματα καὶ τὰς λοιπὰς αὐτοῦ ἐπιγραφικὰς πραγματείας. Αἱ ὑπηρεσιακαὶ ἀνάγκαι ἤγαγον τὸν Σταυροπούλλου οὐ μόνον εἰς Ἐρέτριαν ἀλλὰ καὶ εἰς Δελφούς, Θήβας, Σπάρτην, Ὀλυμπίαν, ὁπόθεν κατέληξεν οὗτος εἰς Μύκονον τὸν τελευταῖον καὶ μακρὸν σταθμὸν τῆς δράσεως αὐτοῦ.

Ἐκεῖ προεβάλετο σκοπὸν τὴν ἔρευναν τῆς ἐν Ῥηνεῖα δηλιακῆς νεκροπόλεως καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1898-1900 ἐπεχείρησεν ἐκτενεῖς ἀνασκαφὰς πλουσίας εἰς εὐρήματα. Ἡ τύχη τότε καὶ ἡ ἐμπειρία ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὴν ἀποκάλυψιν καὶ ἀναγνώρισιν τοῦ βόθρου τῆς ἱστορικῆς καθάρσεως τῆς Δήλου τοῦ ἔτους 426/5. Τὸ εὐρημα τοῦτο, ἀποτελοῦν διὰ τὴν ἀγγειογραφίαν χρονολογικὸν σταθμὸν, ἦτο τόσον μέγα καὶ πλούσιον, ὥστε οὐ μόνον ἰδίου μουσείου τὴν οἰκοδομίαν ἀπήτησεν ἐν Μυκόνῳ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν σχεδὸν τὴν ἐνδελεχῆ μέριμναν τοῦ Σταυροπούλλου ἔκτοτε ἀπερρόφησε· διότι τὰ κτερίσματα τῶν Δηλιακῶν τάφων, ἀναγόμενα εἰς διαφόρους χρόνους καὶ ἀντιπροσωπεύοντα πολλὰς περιόδους τῆς τέχνης, συνελέχθησαν ἐν συντρίμμασιν εἰς μέγα πλῆθος κοφίνων καὶ κιβωτίων, ἡ δὲ φυλοκρίνησις τῶν ὀστράκων τούτων ἦτο ἔργον δυσχερὲς καὶ μακρὸν καὶ θάπεδεικνύετο ἀνώτερον τῆς φροντίδος καὶ τοῦ διαφέροντος τῶν ἀπλῶν τεχνιτῶν συγκολλητῶν ἄνευ τῆς ἀόκνου ἐποπτείας τοῦ Σταυροπούλλου. Ἄν σήμερον ἔχωμεν ὀλόκλη-

ρον τὸ Μουσεῖον τῆς Μυκόνου κατάμεστον ἐξ ἀγγείων ποικιλωτάτων καὶ πολυτιμοτάτων, τοῦτο ὀφείλομεν εἰς τὴν ὑπερτέραν αὐτοθυσίαν τῆς συνήθους ἐπιστημονικῆς φιλοδοξίας ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀνδρὸς τούτου.

Πολλοί, μακρὰν τοῦ Σταυροπούλλου ἰστάμενοι, ἐξεπλήττοντο διὰ τὴν ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου «νέκρωσιν» τῆς ἐπιστημονικῆς παραγωγῆς αὐτοῦ· ἠγνῶν τὴν χαρακτηριστικὴν αὐτοῦ ἀρετὴν, ἧς οὗτος ὑπῆρξε θύμα. Ἦθελεν ὁ ἀνὴρ τὰ πάντα εἰς ἄκρον τέλεια. Ἡ ἀκαταπόνητος φροντίς τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῶν κτερισμάτων ἐκείνων, χρησιμοποιομένου καὶ τοῦ ἐλαχίστου ὀστράκου, εἶνε ἀκατανόητος τοῖς ἐμπιστεύουσι τοιαύτας ἐργασίας εἰς τοὺς εἰδικοὺς τεχνίτας.

Ἄλλὰ πλανῶνται οἱ νομίζοντες ὅτι ἡ ἀκοίμητος διάνοια, ἡ ὀξύτης τῆς ἀντιλήψεως καὶ ἡ ἰσχυρὰ φιλοτιμία αὐτοῦ ὑπῆρξαν ἐπιδεεῖς ἐν ἔργῳ, ὅπερ τοσοῦτον ἠγάπησε καὶ τοσοῦτον ἐμελέτα, ὅσον ἀφωσιωμένος ὑπῆρξε πρὸς αὐτό. Ἐπειτα ὁ Σταυροπούλλος, πρὶν κάμψῃ τὸ γόνυ, ἀπολαύων εὐρώστου ὑγείας, ἐπίστευεν οἶονεῖ εἰς τὴν αἰωνιότητα τῆς ἑαυτοῦ ἀκμῆς καὶ οὕτω δυστυχῶς τὴν μὲν ἔρευναν τῆς Ῥηνεῖας δὲν συνεπλήρωσε, παρέλαβε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν τάφον καὶ τὸ περὶ τῶν γενημένων εὐρημάτων ἔργον, ὅπερ ἔμελλε νὰ δώσῃ ἡμῖν εἰκόνα οὐ μόνον τῶν ἄλλων ἐκείνων ἀρετῶν ἀλλὰ καὶ τῆς ὠρίμου αὐτοῦ κρίσεως.

πολλὰ δ' ἀέλπιως κραίνουσι θεοί·
καὶ τὰ δοκηθέντι οὐκ ἐτελέσθη.

Ὁ εὐτυχῆς, ὅστις θὰ καρπωθῇ τὰς σημειώσεις καὶ τοὺς πόνους καὶ τοὺς μόχθους αὐτοῦ ἀναλαμβάνων τὴν δημοσίευσιν τοῦ Μουσείου τῆς Μυκόνου, ἀναμφιβόλως θὰ κατάρξῃται μὲν τῆς ἐργασίας μετὰ ψυχῆς εὐγνώμονος, θὰ συνεχίσῃ δὲ αὐτὴν ἐν ἀμειώτῳ θαυμασμῷ πρὸς τὴν σιδηρᾶν θέλησιν καὶ ὑπομονὴν καὶ πρὸς τὴν εὐσεβῆ καὶ λεπτογνώμονα ψυχὴν τοῦ Σταυροπούλλου

A. Δ. Κ.

Φρειδερίκος Βερσάκης.

Ὅπως προῶρος, ἐν ἡλικίᾳ τεσσαράκοντα ἐνὸς ἐτῶν, ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν τῇ 9^ῃ ἰανουαρίου 1921 προσφιλῆς καὶ πολύτιμος συνάδελφος, ὁ Φρειδερίκος Βερσάκης. Γεννηθεὶς ἐν Πειραιεῖ τῷ 1880, ἐξεπαιδεύθη ἐν τοῖς ἐκεῖ Ἑλληνικοῖς σχολείοις καὶ γυμνασίοις, μετὰ δὲ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων μετέβη εἰς Γερμανίαν πρὸς σπουδὴν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, εἰς ἣν παιδιόθεν ἐδείκνυε ἰδιαιτέραν κλίσιν. Τελειοποιηθεὶς μετὰ τετραετίαν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ταύτῃ καὶ λαβὼν τὸ πτυχίον ἐπέστρεψεν ἐνταῦθα, ὅπου καὶ ἐπεδόθη εἰς ἀρχαιολογικὰς μελέτας, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἀρχαίων μνημείων τῆς ἡμετέρας χώρας. Ἐκ τῆς μακρᾶς ταύτης ἐργασίας προέκυψαν πλεῖσται σπουδαῖαι διατριβαὶ οἷον ἡ περὶ τοῦ ὁδείου Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τοῦ χορηγικοῦ μνημείου τοῦ Νικίου καὶ ἄλλαι.

Τῷ 1910 διωρίσθη κατόπιν διαγωνισμοῦ ἔφορος ἀρχαιοτήτων, ἀπεστάλη δὲ τὸ πρῶτον εἰς Κέρκυραν, ὅπου ἐνεργήσας τῷ 1911 ἀνασκαπὰς παρὰ τὴν λίμνην Χαλκιοπούλου ἀνεκάλυψεν ἀρχαῖον ναὸν καὶ γλυπτὰ ἀνήκοντα εἰς τὸ ἀέτωμα τούτου. Τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην μετ' ὀλίγον ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ συνεχίσῃ ἐν Κερκύρᾳ διατρίβων ὁ τότε αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Γουλιέλμος Β'. Πρὸς τοῦτο ἰδρύθη ἐν Κερκύρᾳ καὶ μουσεῖον ἀρχαιολογικόν, ὅπως στεγασθῶσιν ἐν αὐτῷ τὰ πολύτιμα τῆς ἀνασκαφῆς ἀρχαῖα γλυπτὰ.

Μετὰ τινὰ ἔτη ὁ Βερσάκης μετετέθη ὡς ἔφορος Λακωνίας καὶ Μεσσηνίας, ὅπου καὶ πάλιν ἐνεργήσας ἀνασκαφὴν ἀνεκάλυψε σπουδαίους ναοὺς ἀρχαίους καὶ ἄλλα μεγάλῃς ἀξίᾳς μνημεῖα. Συγχρόνως ἐδημοσίευσεν τὰ τῆς ἀνασκαφῆς Κερκύρας ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1912 καὶ πολλὰς ἄλλας διατριβάς, ὧν τινες περὶ βυζαντιακῶν ναῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν τῆς Β. Ἡπείρου ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1914. Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς καὶ τὸ Ἀρχαιολογικὸν Δελτίον ἐφιλοξένησαν πολλάκις μελέτας μετ' ἀρχιτεκτονικῶν σχεδιογραφημάτων τοῦ νεαροῦ ἐπιστήμονος, ὅστις ἀκαμάτως ἠργάζετο ὑπὲρ τῶν ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν τῆς πατρίδος ἡμῶν. Πλὴν ἐσχάτως κλονηθείσης τῆς υἱείας αὐτοῦ, ἀπεχώρησε τῆς ὑπηρεσίας, ἐζήτησε δὲ τὸ πλεῖστον ἐν τῇ ξένῃ, ὁπόθεν ἐπανῆλθε μόλις πρὸ μηνὸς ἔχων τὸν πόθον ὅπως ἐπανεισέλθῃ εἰς τὸν ἀρχαιολογικὸν κλάδον. Ἀλλὰ δὲν ἦτο πεπρωμένον, διότι βάσκανος δαίμων ἀπέκοψεν αἰφνης τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ νεαροῦ ἀρχαιολόγου, ἀφήσαντος ἀμύθητον καὶ ἀληστον πένθος εἰς τοὺς ἀτυχεῖς οἰκείους καὶ εἰς τοὺς τιμῶντας αὐτὸν συναδέλφους καὶ φίλους.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15^ῃ ἰανουαρίου 1921.

Ἀλέξανδρος Φιλαδελφεύς.

βιβλία ἀρτιφανῆ·

	δραχ.
Γλυπτὰ τοῦ Ἀθῆνησιν Ἀρχαιολογικοῦ μουσείου, κατάλογος περιγραφικός· ὑπὸ Π. Καββαδίου· τόμος 1ος: ΑΑΜ 1-1044. Σχῆμα 8ον, σελίδες 504. 1890/2.....	8.—
Γλυπτὰ τοῦ Ἀθῆνησιν Ἀρχαιολογικοῦ μουσείου, κατάλογος περιγραφικός· ὑπὸ Π. Καστριώτου· τόμος 1ος: ΑΑΜ 1-2725. Σχῆμα 8ον, σελίδες 436. 1908.....	5.—
Guide illustré du musée national d'Athènes· par V. Stais· volume I.: Marbres et bronzes· II ^e édition. Σχῆμα 16ον, σελίδες XVI καὶ VIII καὶ II καὶ 376, μετὰ πολλῶν εἰκόνων. 1910.....	5.50
volume II.: Collection mycénienne. Σχῆμα 16ον, σελίδες XVI καὶ 172, μετὰ πολλῶν εἰκόνων. 1909.....	3.50
Ὀδηγὸς τῶν Δελφῶν· ὑπὸ Ἀντ. Δ. Κεραμοπούλου, ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων. Σχῆμα 16ον, σελίδες 77, πίνακες 2. 1908....	2.—
Guide de Delphes· par Ant. D. Κεραμοπούλου, ἐφύρου des antiquités. Σχῆμα 16ον, σελίδες 79, πίνακες 2. 1909....	2.—
Θεσσαλικά μνημεῖα· ὑπὸ Ἀ. Σ. Ἀρβανιτοπούλου, δ. φ., ἐφόρου τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ ἀρχαιοτήτων· μέρος 1ον (τεύχη τέσσαρα): Περιγραφή τῶν γραπτῶν Παγασαίων στηλῶν τοῦ ἐν Βόλῳ μουσείου. Σχῆμα 16ον, σελίδες 464, εἰκόνες 45. 1909.....	8.50
Ἱστορία τῶν καλῶν τεχνῶν· ὑπὸ Κωνσταντίνου Γ. Ζησίου, καθηγητοῦ τοῦ α' ἐν Ἀθῆναις γυμνασίου καὶ τοῦ Ἀρσακείου· μέρος 1ον: α') Εἰσαγωγή περὶ τοῦ καλοῦ, β') Ἡ τέχνη παρὰ τοῖς Ἀνατολικοῖς λαοῖς, γ') Ἀρχαία Ἑλληνικὴ τέχνη. Ἐκδίδεται δαπάναις τῆς Φιλεκαπαιδευτικῆς ἐταιρείας. Σχῆμα 8ον, σελίδες 7 καὶ 296, εἰκόνες 103. 1910.....	2.70
Ἡ ἀκρόπολις καὶ τὸ ἐν αὐτῇ μουσεῖον· ὑπὸ Γεωργίου Σωτηριάδου, καθηγητοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ. Σχῆμα 16ον, σελίδες 190, εἰκόνες 23. 1911.....	3.—
Προϊστορικὴ ἀρχαιολογία· ὑπὸ Π. Καββαδίου, καθηγητοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ. Σχῆμα μέγα 8ον, σελίδες 880, εἰκόνες 820. 1909/14.....	25.—
Fuehrer durch die Ruinen von Tiryns· von Georg Karo (kaiserlich deutsches archaeologisches Institut in Athen). Σχῆμα 8ον, σελίδες 36, εἰκόνες 15, μετὰ τοπογραφικοῦ πίνακος. 1915.....	2.50
Ὁ ἐν Στράτῳ τῆς Ἀκαρνανίας ναὸς τοῦ Διὸς, κείμενον καὶ σχέδια· ὑπὸ Ἀναστασίου Κ. Ὀρλάνδου, διδάκτορος τῆς φιλολο- γίας-ἀρχιτέκτονος ἐπὶ τῆς ἀναστηλώσεως τῶν ἀρχαίων μνημείων. Σχῆμα 4ον, σελίδες 18, εἰκόνες 22, πίνακες 2 (ἰχνο- γραφία καὶ μήκους τομῆ). 1916.....	2.—
Ἐπιγραφαὶ χριστιανικῶν χρόνων τῆς Ἑλλάδος· ὑπὸ Κωνσταντίνου Γ. Ζησίου, καθηγητοῦ, προέδρου τῆς Βυζαντιολογικῆς ἐταιρείας· μέρος 1ον: Πελοπόννησος, τεῦχος α': Ἐπιγραφαὶ Λακεδαιμόνος. Σχῆμα 8ον, σελίδες 102, μετὰ πολλῶν εἰκόνων. 1909/17.....	2.—
C. Autran, de l'école des hautes études «Phéniciens», essai de contribution à l'histoire antique de la Mé- diterranée. Σχῆμα 4ον, σελίδες 146. Paris, 1920.....	30.—